KUSAIEN SCRIPTURES.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCCXVI.

1902.

[*Kusaien Scriptures.*]

MWO ŠAŠU LUN JISUS KRAIST LEUM LAS, MA MATTU EL ŠIM.

ŠAPTER 1.

FWIL in Buk lun Jisus
Kraist, mwen nutin De-
vid, nutin Ebream.
2 Ebream el oswela Aisak;
ā Aisak el oswela Jekob; ā
Jekob el oswela Judas ā met
lel; 3 ā Judas el oswela
Feres ā Zera nutin Temar;
ā Feres el oswela Esrom; ā
Esrom el oswela Eram; 4 ā
Eram el oswela Eminadab;
ā Eminadab el oswela Neas-
son; ā Neasson el oswela
Salmon; 5 ā Salmon el os-
wela Boos nutin Rekab; ā
Boos el oswela Obed nutin
Rut; ā Obed el oswela
Jesse; 6 ā Jesse el oswela
Devid togusa; ā Devid to-
gusa el oswela Solomon nu-
tin mutan kīel Uraias; 7 ā
Solomon el oswela Roboam;
ā Roboam el oswela Ebaia;
ā Ebaia el oswela Esa; 8 ā
Esa el oswela Josafat; ā
Josafat el oswela Joram; ā
Joram el oswela Osaias; 9
ā Osaias el oswela Joatam;
ā Joatam el oswela Ekas; ā
Ekas el oswela Esekaias;
10 ā Esekaias el oswela
Manasses; ā Manasses el
oswela Emon; ā Emon el
oswela Josaias; 11 ā Josaias
el oswela Jekonaias ā met
lel, akurun pal si ke utukla
nu yin Babilon; 12 ā tuk
ke utukla elos nu yin Babi-
lon, Jekonaias el oswela Sa-
latiel; ā Salatiel el oswela
Zorobabel; 13 ā Zorobabel
el oswela Ebaiud; ā Ebaiud
el oswela Elaiakim; ā Elai-
akim el oswela Ezor; 14 ā
Ezor el oswela Sedok; ā Se-
dok el oswela Ekim; ā Ekim
el oswela Elaiud; 15 ā Elai-
ud el oswela Eliesur; ā
Eliesur el oswela Mattan; ā
Mattan el oswela Jekob; 16
ā Jekob el oswela Josef tu-
mal Meri, šu isūs Jisus, šu
pañpañ Kraist.
17 Tu fwil nu kemwu Eb-
ream mi nu ke Devid fwil
sie-ñul-akos; ā Devid mi nu
ke pal si utukla elos nu yin
Babilon fwil sie-ñul-akos; ā
ke utukla elos nu yin Babi-
lon nu ke'l Kraist fwil sie-
ñul-akos.
18 ¶ Ā isūsla lun Jisus
Kraist ou iñi: Ke Meri nine
kīel ā Josef eltal akeni, met

eltal tukeni tuk, elos konoi-
lok el la putete ke Ñun
Mutal.
19 Na Josef met tumal, el
met payi, el tiu luñsel ma-
luñlûñalak, el nunku mu el
liki'lye mwukunla.
20 Ã ke el nunku ke ma
iñi, liye, lipufon lun Leum
sikmi nu sel in memi, fwa-
kañ, Josef mwen nutin
Devid, kom tiu šañeñ as al
Meri kīum; tu ma in šiel
ma lun Ñun Mutal.
21 Ã el tufwa isûsla sie
mwen, ā kom fwa pañpañ
Ẽl JISUS: tu el fwa molûla
met lal liki ma koluk.
22 Ã ma nu kemwu ma
iñi orek tari, tu ma payikin
ma met palu fwak ke Leum,
fwakañ, 23 liye, mutan si
šu tiu etu met, el tufwa
putete, ā el fwa isûsla tulig
mogul, ā elos fwa pañpañ
Ẽl Emmanuel; ma tafwu,
luñas God yuros.
24 Ã Josef ke el motul
tukakak, el oru oanu lipufon
lun Leum fwak nu sel, ā el
es mutan kīel: 25 ā el tiu
eta'l nu ke el isûsla mwen
natal met: ā el pañpañ Ẽl
JISUS.

ŠAPTER 2.

IÑI ke Jisus el isûsla in
Betleem an Judea, pal si
ke Erod togusa, liye, kutu
met lalmetmet elos tuku yin
fwatu takmu we nu Jerusa-
lem, 2 fwakañ, Pa ya el
isusla Togusa lun met Ju?
tu kut liye itu lal yin fwatu
takmu we, ā tuku in ali nu
sel.
3 Ke Erod togusa el loñ,
el añañfoñ, ā Jerusalem nu
kemwu oelul.
4 Ã ke el šulûni nu ke-
mwu met tol fulat ā met šim
lun metu, el siyuk nu selos
pa ya an Kraist el isûsla we.
5 Ã elos fwak nu sel, Yin
Betleem an Judea: tu ou
iñi met palu el šimisla, 6 Ã
kom Betleem, in an sel
Juda, kom tiu srik liki nu
kemwu yurin leum lun
Juda; tu sie leum el fwa
tuke liki kom, šu sropu liye
met luk Israel.
7 Na Erod ke el pañon mu
met lalmetmet lukla, el si-
yuk nu selos ma lo pal ña
itue sikmi.
8 Ã el sipaloswot nu Bet-
leem, ā fwak, Fwasot ā šuk
tulig fwus ma lo; ā ke ko-
mwos konoilok, siefwil fwak
nu sik, tu ña pe fwa šom ā
ali nu sel.
9 Ke elos loñ togusa, elos
šomla: ā liye, itu si, ma elos
liye yin fwatu takmu we, el
fwas ye mutalos, nu ke el
tuku ā tuwi yin tulig fwus
mutu we.
10 Ke elos liye itu, elos
arulanu eñun malulap.

11 Ã ke elos ilyuk nu in
lomwu, elos liye tulig fwus
yurol Meri nine kīel, ã puta-
tle, ã ali nu sel: ã ke elos
oaliñalik atro lalos, elos šuñ
kiše nu sel; gol, ã franku, ã
mur.
12 Ã God el oru nu selos
in memi tu elos in tiu flokla
nu yurin Erod, elos šom
sienu inganek nu yin selos.
13 ¶ Ã ke elos šomla, liye,
lipufon lun Leum el sikmi
nu sel Josef in memi, fwakañ,
Tukakak, ã es tulig fwus ã
nine kīel, ã kasus nu yin
Ijip, ã kom mutu we nu ke
ña siefwil fwak nu šum; tu
Erod el a šuk tulig fwus in
uni'lye.
14 Ke el tukakak, el es
tulig fwus ã nine kīel ke foñ,
ã šomla nu yin Ijip: 15 ã
mutu we nu ke Erod el miše,
tu ma payikin ma met palu
fwak ke Leum, fwakañ, Ña
pañon mu mwen nutig Ijip
mi.
16 ¶ Na Erod, ke el liye
tu met lalmetmet elos ki-
apa'la, el koskusok akinu, ã
šapot, ã onela tulig mogul
fwus nu kemwu in Betleem,
ã apneni an nu kemwu, ke
yiu luo matu ã fwus, oanu
pal si el siyuk met lalmet-
met ma lo.
17 Na ma payikin ma met
palu Jeremi el oru, fwakañ,
18 In Rema loñak pusral,
eoksra, ã tuñ, ã asor lulap,
Rešel tuñinu tulig natal, ã
el koflanu parak, tu elos
wañin.
19 ¶ Ã ke Erod el miši,
liye, lipufon lun Leum sikmi
in memi nu sel Josef in Ijip,
20 fwakañ, Tukakak, ã es
tulig fwus ã nine kīel, ã šom
nu fwal Israel, tu elos miši
šu šuk mol lun tulig fwus.
21 Ã el tukakak, ã es tulig
fwus ã nine kīel, ã tuku nu
fwal Israel.
22 Ã ke el loñ tu Arkelaus
togusa in Judea ar nu fwel
Erod papa tumal, el sañeñ
ke fwas nu we: ã God el
oru nu sel in memi, lun kufla
nu kutenu an Galili.
23 Ã el tuku ã mutu in
sie siti pañpañ Nazaret: tu
payikin ma met palu fwak,
Elos pañon el Nazarin.

ŠAPTER 3.

IN len iño Jon Baptist el
tuku in luti yin mesis
Judea, 2 ã fwakañ, Komwos
auliyuk: tu togusaï in kosao
akurun tuku.
3 Tu el si iñi el šu Isaias
met palu el polyi, ã fwak,
Sie pusra wowoyuk yin me-
sis, Komwos akou inekin
Jeova, nakul ma šumwos.
4 Ã Jon si iñi nuknuk lal
unen kamel, ã kulin me lol
in folo; ã me moño nel
lokus ã unni lemnok.

5 Na Jerusalem, ā Judea
nu kemwu, ā an nu kemwu
apneni Jordan šom nu yurol.
6 Ā el baptais elos la in
Jordan, ke fwakak la ma
koluk lalos.
7 Ā ke el liye ma puspis
met Farisi ā Saddusi elos
tuku nu ke baptais lal, el
fwak nu selos, We fwil
nutin faipu, šu luti nu šu-
mwos in kaiñla liki ma siluñ
a tuku?
8 Ke ma iñi orek fwako
mwo lun auliyuk; 9 ā tiu
nunku inšiumwos ā fwak,
Ebream papa tumus: tu ña
fwak nu šumwos, God el ku
in orauk tulig nutin Ebream
ke eot iñi.
10 Ā iñipe tulaiu on ke
okun šaku: ke ma iñi šak
e nu kemwu šu tiu isūs
fwako mwo, pokiye, ā sisla
nu in e.
11 Payi ña baptaisi ko-
mwos la ke kof in auliyuk: ā
el šu tuku tukuk ku liki
yu, fwaluk lal ña tiu mwo
ke wisye: el fwa baptaisi
komwos la ke Ñun Mutal,
ā e: 12 pal lal in paul, ā el
palelanu pa lal ma nasnas, ā
eseni wit lal nu in lomwu;
ā el fwa fureuk kulin ma in
e kamwul.
13 ¶ Na Jisus el tuku
Galili mi nu Jordan, nu
yurol Jon, lun in baptais el
la.
14 Ā Jon el mu sito, fwak-
añ, Mwo tu kom baptais yu
la, ya kom tuku nu yuruk?
15 Ā Jisus el tupokoañ
fwak nu sel, Tari ma iñi:
tu mwo kital payikin mwo
nu kemwu. Na el lela in
oru nu sel.
16 Ā Jisus, ke baptaisla
tari, el fwasiuk kitin misiñi
liki kofo: ā liye, kosao igakla
nu sel, ā el liye Ñun lun
God sikmi oanu muli oa, ā
tuwi fwe'l.
17 Ā liye, pusra si in ko-
saoe mi, fwakañ, El iñi
Mwen kulu nutig, ña inši-
mwowo ke el.

ŠAPTER 4.

NA Ñun el kolol Jisus nu
yin mesis, tu devil el
fwa srifwe'l.
2 Ā ke el lālo len añaul ā
foñ añaul, tuk el musinsral.
3 Ā ke pansruf el tuku nu
yurol, el fwak, Kom fwin
Mwen nutin God, kom šap
eot iñi in efla bred.
4 Ā el tupokoañ ā fwak,
Ma šimisla, Met a tiu mol
ke bred mugenu, tu ke kas
nu kemwu tuke liki olin
God.
5 Na devil el wisalak nu
in siti mutal ā fili'lye on
fwin mañon imwen tempel;
6 ā fwak nu sel, Kom fwin
Mwen nutin God, kom ši-
fwanu srola nu ten: tu ma

šimisla, El fwa fwak nu sin
lipufon lal ke yum: ā elos
fwa tapuk komyuk in paolos,
fwin tiu ou iñi kutu pal kom
kontaye nium ke eot.
7 Jisus el fwak nu sel,
Ma šimisla pe, Nik kom
srifwe Jeova God lom.
8 Devil el siefwil pe wi-
salak nu fwin eol fulat lanu,
ā luti nu sel togusaï nu
kemwu fwalu, ā ma mwo
lalos; 9 ā el fwak nu sel,
Ma nu kemwu ma iñi ña
fwa kite kom, kom fwin
putati ā ali nu sik.
10 Na Jisus el fwak nu
sel, Satan, kom fwala liki:
tu ma šimisla, Kom ali nu
sin Jeova God lom, ā oru
nu sel mugenu.
11 Na Devil el šom luk el,
ā liye, lipufon elos tuku ā
oru nu sel.
12 ¶ Ā ke Jisus el loñ tu
Jon el sisiuñ nu in prison el
šomla nu Galili: 13 ā likie
an Nazaret, el tuku ā mutu
yin Keperneum, ma on fwin
we nu mwea, an siskin an
Zabulon a Neftalim: 14 tu
ma payikin ma Isaias met
palu el oru met, fwakañ, 15
Fwal Zabulon, ā fwal Nefta-
lim, fwin we nu mwea, likin
yeno Jordan, Galili lun met
Pegan; 16 met šu mutu in
losu elos liye kalem lulap: ā
nu selos šu mutu in an ā ñu-
nin mas kalem sikyuk nu we.

17 Tukin pal si iño Jisus
el mutamwauk in luti ā
fwak, Auliyuk: tu togusaï
in kosao akurun tuku.
18 ¶ Ā Jisus ke el fwa-
fwasyis mwe an Galili, el
liye tamulel luo, Saimon pañ-
pañ Piter, ā Andru met lel,
eltal fulalik kwa mwea: tu
eltal met kwa.
19 Ā el fwak nu seltal,
Komtal fwas tukuk, ā ña fwa
orek umtal komtal kwa met.
20 Ā kitin misiñi eltal liki-
ye ok, ā fwas tukol.
21 Ā ke el šom kutu nu
met, el liye luo pe tamulel,
Jemes nutin Zebedi, ā Jon
met lel, in oaku oelul Zebedi
papa tumaltal, onon ok la-
los: ā el pañ loltal.
22 Ā kitin misiñi eltal
aliki oaku ā papa tumaltal,
ā fwas tukol.
23 ¶ Ā Jisus el fwafwasyis
yin nu kemwu Galili, lotoiuñ
in lolñok lalos, ā luti mwo
šašu lun togusaï, ā kela mas
e nu kemwu, ā atuk nu
kemwu yurin metu.
24 Ā an Siria nu kemwu
loñ puñal; ā elos wis nu yurol
nu kemwu šu mas ke kutenu
mas, ā mwaiok, ā elos šu
musin devil, ā musin alwet,
ā mas matoltol; ā el oralos-
yuk in kela.
25 Ā met puspis tukeni
fwas tukol Galili mi, ā
Dekapolis, ā Jerusalem, ā

Judea, ā likin yeno Jordan.

ŠAPTER 5.

AKE el liye met puspis tukeni, el fwasiuk nu fwin
eolu: ā ke el mutu, met tumal lutlut elos tuku nu
yurol: 2 ā el mañalik, ā
luti nu selos, fwakañ, 3 Inši
mwowo elos šu sigasrup in ñun: tu togusaï in kosao ma lalos.

4 Inši mwowo elos šu asor: tu elos fwa parak.

5 Inši mwowo elos šu fwokpap: tu fwalu fwa ma lalos.

6 Inši mwowo elos šu musinsral ā malu kin ma mwowo: tu elos fwa kūp.

7 Inši mwowo elos šu pakomutu: tu a fwa pakomutu ma lalos.

8 Inši mwowo elos šu nasnas in ñun: tu elos fwa liye God.

9 Inši mwowo elos šu oru in misla: tu pañpañ elos tulig nutin God.

10 Inši mwowo elos šu orek ma mwowo ke met kolya alos: tu togusaï in kosao ma lalos.

11 Inši mwowo komwos, ke met kaskas ko nu šumwos, ā kolyaï komwos, ā kaskas ko nu kemwu nu šumwos, tiu payi, tu komwos met luk.

12 Komwos eñunak, ā inši mwowo lanu: tu ma lulap mwo lomwos in kosao: tu ou iñi elos kolyaï met palu šu mutu met šumwos.

13 Komwos sol lun fwalu: ā sol fwin tiu emak, fuka soleye? ma tuko kolukla, ā sisila, ā loñyu nu ye niin metu.

14 Komwos kalem lun fwalu. Siti si mutu fwin eola, koflanu mwukunla.

15 Met elos tiu akosiuk lamu, ā filiye on ye tupu, tu on ke sikon lamu; ā kofleuk nu kemwu in lomwu.

16 Šuñ kalem lomwos in tolāk ye mutun metu, tu elos fwa liye me orekma mwo lomwos, ā oru mwo lanu nu sin Papa tumomwos in kosao.

17 ¶ Tiu nunku mu tu ña tuku in kanaowisla ma šap, ā ma palu: ña tiu te kanaowis, ña te oru in payi.

18 Tu payinu ña fwak nu šumwos, Nu ke kosao ā fwalu šomla, sie akul sisik ā sie ñarñar lun me šap koflanu wañinla, nu ke ma nu kemwu orek payi.

19 Ke ma iñi el šu kanawis sie me šap srik liki nu kemwu iñi, ā fwa luti nu sin met ou iñe, pañpañ el srik liki in togusaï in kosao: ā el šu oru ā luti mao, pañpañ el yok in togusaï in kosao.

20 Tu ña fwak nu šu-
mwos, Tu mwo lomwos fwin
tiu yok liki ma lun met šim
ā met Farisi, komwos ko-
flanu ilyuk nu in togusaï in
kosao.
21 ¶ Komwos loñ ma
matu fwak umet, Nik kom
akmus: ā met šu akmus el
šenšen ke ma nununku: 22
ā ña fwak nu šumwos, Tu
met šu koskusok sin met lel
ke wañin ma sripi, el fwa
šenšen ke ma nununku: ā
met šu a fwak nu sin met
lel, Reka, el fwa šenšen ke
mwolil: ā met šu a fwak,
Kom lalfon, el fwa šenšen
ke e in hell.
23 Ke ma iñi kom fwin
usi kiše lom nu in lāñ, ā iño
kom esamak tu ma lium ku-
tu ma alaii kom; 24 likiye
iño kiše lom ye mutun lāñ, ā
šom; met kom eumwela met
lium, ā tufwa tuku ā šuñ
kiše lom.
25 Kitin misiñi kom eu-
mwela met añañ lom, ke kom
oelul fwas inganek; fwin
tiu ou iñi kutu pal met añañ
es komyuñ nu sin met nu-
nunku, ā met nununku es
komyuñ nu sin rošo, ā sis
komyuñ nu in prison.
26 Payinu ña fwak nu
šum, Kom koflanu fwala liki
mao, nu ke kom mol ma nu
kemwu nu ke kitin ma sisik.
27 ¶ Komwos loñ ma ma-
tu fwak umet, Nik kom
kosro.
28 Ā ña fwak nu šumwos,
Met šu ñetañ nu sin mutan
ā luñši fwas nu yurol; el
orek kosro nu sel tari inšiel.
29 Ā mutom leyut fwin
orek kom koluk, tipella mao
ā sisla liki kom: tu mwo nu
šum tu sie monum mišalla,
ā tiu monum nu kemwu si-
sila nu in hell.
30 Ā la pom leyut fwin
ore kom koluk, pakala mao,
ā sisla liki kom: tu mwo nu
šum tu sie monum mišalla,
ā tiu monum nu kemwu si-
sila nu in hell.
31 Ma fwak met, Met šu
sisla mutan kīel, lela lun
šuñ nu sel me šim lun sisila.
32 Ā ña fwak nu šumwos,
Tu met šu sisla mutan kīel,
el fwin tiu kosro, el ora'l
lun met kosro: ā met šu
payuk el šu sisila, el orek
kosro.
33 Siefwil pe, komwos loñ
ma matu fwak umet, Nik
kom šifwanu kiape kom, ā
kom tufwa akfwolye kas lom
nu sin Jeova.
34 Ā ña fwak nu šumwos,
Nik komwos sranu fulak:
tiu nu ke kosao; tu me mu-
tu lun God: 35 tiu nu ke
fwalu; tu me fwolkin nien;
tiu nu ke Jerusalem; tu siti
sin Togusa lulap.
36 Nik kom fulak šiufum,

tu kom koflanu oru sugo aun
šiufum in fwosfwos ă sral-
sral.
37 Ã lela kaskas lomwos,
Aok, aok; Mo, mo: tu ku-
tenu ma fwin yok liki ma
iñi, koluk.
38 Komwos loñ ma fwak
met, Muta topkin muta, ă
mwis topkin mwis: 39 ă
ña fwak nu šumwos, Tu
komwos tiu asikeli ke ma
koluk: ă met šu tokoilik
olum leyut, siefwil forla nu
sel leši.
40 Ã sienu met fwin luñši
oru nu šum nu ke nununku
ă esla nuknuk lũ lom, lela
lun es pe nuknuk lik.
41 Ã met šu kaifwi kom
in fwas nu ke mail si, kom
oelul fwas nu ke luo.
42 Šuñ nu sel šu siyuk
šum, ă met šu asroa kom
nik kom forla luk el.
43 Komwos loñ tu ma
fwak met, Mwo kom luñšom
met kawuk lom, ă sruñu met
lokwalok lom: 44 ă ña
fwak nu šumwos, Mwo ko-
mwos luñši met lokwalok lo-
mwos, kaskas mwo nu selos
šu kaskas ko nu šumwos,
oru mwo nu selos šu sruñe
komwos, ă siyuk alos sin
God šu orek ma koluk nu
šumwos, ă kolyaï komwos;
45 tu ou iñi komwos fwa
tulig nutin Papa tumomwos
šu in kosao: tu El oru fwat
lal in sikyuk on ke koluk ă
ke mwo, ă El sipamu auf on
ke payi ă on ke sito.
46 Tu komwos fwin luñ-
šomwos elos šu luñselos ko-
mwos, mea mol lomwos? ya
met rošo elos tiu ou iñi?
47 Ã komwos fwin paiñ
met liumwos mugenu, mea
yŏk šumwos? ya met rošo
elos tiu ou iñi?
48 Tu ou iñi mwo komwos
šumwosmwos lanu, ou Papa
tumomwos šu in kosao šu-
mwosmwos lanu.

ŠAPTER 6.

KOMWOS liauñ in tiu oru
ma payi lomwos ye mu-
tun metu, tu elos liye ko-
mwos: fwin ou iñi Papa tu-
momwos šu in kosao el tiu
siot me mol lomwos.
2 Ke ma iñi ke kom oru
kīte, tiu ugug ye mutom,
oanu met mwošounkas in
imwen lolñok ă in inganeku,
tu met kaksakin olos. Pa-
yinu na fwak nu šumwos
me mol lalos.
3 Ã ke kom orek kīte, nik
la pom lesi etu ma la pom
leyut oru: 4 tu kīte lom
fwa lukla: ă Papa tumom
šu liye in lukla, el šifwanu
fwa mol nu šum lemtu-
laiuk.
5 Ã ke kom pre, kom tiu
oanu met mwošounkas: tu
elos luñselos pre ke elos tu

in imwen lolñok ā in sru-
mwosrik inganek, tu met
fwa liye'los. Payinu ña
fwak nu šumwos, Me mol
lalos.
6 Ā kom, ke kom pre,
iliuk nu in fukil šum, ā ke
kom kaliye mutun oaoa lom,
pre nu sin Papa tumom šu
in lukla; ā Papa tumom šu
liye in lukla, el fwa mol nu
šum lemtulaiuk.
7 Ā ke komwos pre, nik
komwos enutnut oanu met
pegan: tu elos nunku mu
enut el loñ tu elos kaskas ka
puspis.
8 Ke ma iñi komwos in
tiu ou elos: tu Papa tumo-
mwos el etu ma komwos
luñšomwos met, komwos si-
yuk sel tuk.
9 Ke ma iñi komwos pre
ou iñi: Papa tumus šu in
kosao, E'los oal payi.
10 Togusaï lalos tuku.
Orek ma nu fwalu, ou elos
oru in kosao.
11 Kite kit len si iñi ma
kut moño misiñi.
12 Ā nunok munas nu šes
ke ma koluk las, oanu kut
nunok munas sin met šu
orek ma koluk nu šes.
13 Ā tiu kol kit kut in
mel, ā es kit la liki ma
koluk. Tu togusaï lalos, ā
ku, ā mwolanu, ma patpat.
Amen.
14 Tu komwos fwin nunok
munas sin met ke ma koluk
lalos, ouyape Papa tumo-
mwos in kosao el fwa nunok
munas ke ma koluk lomwos.
15 Ā komwos fwin tiu
nunok munas sin met ke ma
koluk lalos, ouyape Papa
tumomwos el fwa tiu nunok
munas ke ma koluk lomwos.
16 Ā ouyape, ke komwos
lālo, tiu oanu met mwo-
šounkas, efwal: tu elos ak-
kolukye mutalos, tu met in
liye elos la lālo. Payinu
ña fwak nu šumwos, Me
mol lalos.
17 Ā kom, ke kom lālo,
mosuela šiufwom, ā tanla
mutom; 18 Tu kom lālo tiu
nu sin metu, tu nu sin Papa
tumom šu in lukla: ā Papa
tumom šu liye in lukla, el
fwa šiot mol nu šum lemtu-
laiuk.
19 ¶ Tiu likiye ma mwo
lomwos on fwalu, yin mwo-
til ā rus koñla, ā yin met
pusupas konaoselik ā puse:
20 ā likiye ma mwo lomwos
in kosao, yin mwotil ā rus
tiu koñla, ā yin met pusupas
tiu kanaoselik ā tiu puse:
21 Tu yin ma mwo lomwos
on we, ouyape yin ñunu-
mwos on we.
22 Mutu kalem lun mano:
ke ma iñi mutom fwin mwo,
monum nu kemwu tiñtiñi-
nu ke kalem: 23 ā mutom
fwin koluk, monum nu ke-

mwu tiñtiñinu ke los. Ke
ma iñi fwin kalem in kom
los, los iñi yok fuka!
24 Wañin met oru nu sin
leum luo: tu el fwa sruñu
sie, ā luñši sie; ku el fwa
srukie sie, ā sisla sie. Ko-
mwos koflanu oru nu sin
God ā mammon.
25 Ke ma iñi ña fwak nu
šumwos, Tiu nunku mu mol
lomwos, ma komwos a mo-
ño, ā ma komwos a nim; ā
tiu monumwos ma komwos
a nukomañ. Ya mol tiu
mwo liki me moño, ā mano
ku nuknuk?
26 Liye mwon yin eñye-
ñu: tu elos tiu eoki, ā tiu
kosrni, ā tiu ti mu in lomwu:
ā Papa tumomwos in kosao
el kit alos. Ya komwos tiu
mwo luk elos?
27 Šu šumwos ke nunkauk
fwa ku in orek komwos fulat
oanu kubit si?
28 Ā efwo komwos ku
nunku ke nuknuk? Liye
kiuf in ima si, elos kapak ma
fuka; elos tiu orekma, ā tiu
isap: 29 ā ña fwak nu šu-
mwos, Tu Solomon, ke ma
nu kemwu mwo lal, el tiu
yinla oanu sie selos.
30 Ā God el fwin akkapye
ma mwo in ima si, tu on
misiñi, ā lutu sisla in fwun-
you, ya el tiu oru nu šu-
mwos yok liki, we komwos
lalalfuñi ma sisik?
31 Ke ma iñi komwos tiu
nunkauk, fwakañ, Mea kut
a moño? ku Mea kut a nim?
ku Pia ma kut a nukomañ?
32 (Tu met pegan elos šu-
kuk ma nu kemwu ma iñi:)
tu Papa tumomwos in kosao
el etu tu ma nu kemwu iñi
mwo nu šumwos.
33 Ā met komwos šuk nu
togusaï lun God, ā ma payi
lal; ā ma nu kemwu ma iñi
fwa šuñ pe nu šumwos.
34 Tu ou iñi tiu nunku mu
nu lutu: tu lutu fwa nunku
kutu ma lutu. Tari ma ko-
luk len si.

ŠAPTER 7.

KOMWOS tiu nununku,
tu met a tiu nununke
komwos.
2 Tu nununku ma komwos
nununku ka, met a fwa nu-
nunke komwos ou iñi; me
srigusok ma komwos sriki
ka, ma iñi met fwa srike pe
nu šumwos.
3 Ā efwo kom ku liye
kutkut in mutun lium, ā tiu
nunku mu šak lulap in mu-
tom?
4 Ka fuka kom fwak nu
sin met lium, Mwo ña esla
kutkut liki in mutom; ā
liye, šak lulap in muto-
mwun?
5 Kom mwošounkas, met
kom sisla šak liki in mu-
tom; ā na kom fwa liye

mwo in esla kutkut liki in
mutun lium.
6 Tiu šuñ kutu ma mutal
nu sin kosro ñaliñul, ā tiu
sisla mwek lomwos nu ke
kosro pig, tu elòs fwa fwol-
keye ye nialos, ā elos fwa
forla ñalis komi.
7 Siyuk, ā fwa kite ko-
mwos; šuk, ā komwos fwa
konoiok: tomwolak, ā fwa
igakla nu šumwos: 8 tu
met nu kemwu šu siyuk es;
ā el šu šuk konoiok; ā šu
tomwolak ma igakla nu sel.
9 Ka met šu šumwos, tulig
nata fwin siyuk bred, el fwa
šuñ eot nu sel?
10 Ka el fwin siyuk ik, el
a šuñ nu sel serpent?
11 Na komwos met koluk,
fwin etu fuka iṅ šuñ ma
mwowo nu sin tulig nuto-
mwos, Papa tumomwos šu
in kosao el fwa šuñ mwo
yok fuka nu selos šu siyuk
sel?
12 Ke ma iñi ma nu ke-
mwu komwos luñšomwos,
met in oru nu šumwos, ko-
mwos oru ouyape nu selos:
tu ou iñi manu ā met palu.
13 Komwos iliuk mutun
kol ou sriksrik; tu mutun
kol sralap, ā inganek sralap
pailiknu, ma kol nu yin
koluk lanu, ā met puspis
iliuk nu we.
14 Tu mutun kol ou srik-
srik ā inganek ou sriksrik,
ma kol nu yin mol; ā met
pu konoiok mao.
15 Liauñ met palu sito, šu
tuku nu yuromwos in nuk-
nuk lun šip, ā inšielos kosro
wolf konaosten.
16 Komwos fwa etalos ke
fwako lalos. Ya met elos
eseni grep ke mu, ā fig ke
kokol?
17 Ou iñi šak mwo nu
kemwu isūs fwako mwo; ā
šak koluk isūs fwako koluk.
18 Šak mwo koflanu isūs
fwako koluk, ouyape šak
koluk koflanu isūs fwako
mwo.
19 Šak e nu kemwu fwin
tiu isūs fwako mwo pokiye
iguri, ā sisla nu in e.
20 Ke ma iñi komwos
eta'los ke fwako lalos.
21 ¶ Tiu met nu kemwu
šu fwak nu sik, Leum, Le-
um, elos fwa iliuk in togusaï
in kosao; tu el šu oru ma
Papa tumuk in kosao el luñ-
sel.
22 Met puspis fwak nu sik
in len si iño, Leum, Leum,
ya kem tiu kaskas in ēum?
ā in ēum kem sisla devil? ā
in ēum oru ma puspis ma
šokuruk?
23 Ā na ña a fwak nu
selos, Ña tiu ete komwos;
fwala liki yu komwos šu
orek ma koluk.
24 Tu ou iñi met nu ke-
mwu šu loñ ma ña fwak iñi,

ā oru mao, ñа fwak el oanu
met lalmetmet, šu muša lom
sel on fwin eot: 25 ā auf
kakla, ā sronot tuku, ā eñ
tumi, ā fuñulye lomwu; ā
tiu iguri: tu muša fwin
eot.
26 Ā met nu kemwu šu
loñ ma ña fwak iñi, ā tiu oru,
elos oanu met lalfon, šu mu-
ša lom sel on fwin puku:
27 ā auf kakla, ā sronot
tuku, ā eñ tumi, ā fuñulye
lomwu; ā iguri: ā ma iñi
iguri ma lulap.
28 Ā ma iñi te oru, ke
Jisus el kaskas tari, met elos
lut ke ma luti lal: 29 Tu
el luti nu selos oanu kas pen,
ā tiu oanu met šim.

ŠAPTER 8.

KE el oatu fwin eolami,
met puspis tukeni fwas
tukol.
2 Ā liye, lepu si tuku ā
šinakunal, fwakañ, Leum,
kom fwin luñšom, kom ku in
ore yu la in nasnas.
3 Ā Jisus el sralot paul,
ā kali'lye, fwakañ, Ña ke,
kom in nasnas. Ā kitin mi-
siñi lepu si el nasnas.
4 Ā Jisus el fwak nu sel,
Liauñ, nik kom fwak nu sin
met; ā fwas, ā luti komyuñ
nu sin met tol, ā šuñ kiše
ma Moses el šap, ke ma lo
nu selos.
5 ¶ Ā ke Jisus el utiuk
nu in Kepernaum, met sen-
turion el tuku nu yurin siyuk
šel, 6 ā fwakañ, Leum, met
kulanšap luk on yin sik mas
matoltol, keokinu.
7 Ā Jisus el fwak nu sel,
Ña fwa tuku ā akkei el la.
8 Met senturion el tupo-
koañ ā fwak, Leum, ña tiu
mwo, nik kom tuku nu fwin
tukin ium sik: ā kom fwak-
nu, ā met kulanšap luk fwa
kela.
9 Tu ña met leum šuk-
šuk si, met meun luk ak-
kos yu: ā ña fwak nu sin
sie, Šom, ā el šom; ā nu sin
sienu, Tuku, ā el tuku; ā nu
sin met kos luk, Oru ma iñi,
ā el oru.
10 Ke Jisus loñ, el lut, ā
fwak nu selos šu fwas tukol,
Payinu ña fwak nu šumwos,
Ña tiu konoiok ma lalalfuñi
lulap ou iñi, mo, tiu in Is-
rael.
11 Ā ña fwak nu šumwos,
Tu met puspis fwa tuku
yin fwatu takmu we ā yin
fwatu tili we, ā elos fwa mu-
tu yurin Ebream, ā Aisak, ā
Jekob, in togusaï in kosao.
12 Ā tulig lun togusaï fwa
sisila nu yin los liki losu:
ā nu iño fwa tuñ ā ñañorñor
in mwuse.
13 Ā Jisus el fwak nu
sin met senturion, Fwasot; ā
oanu kom lalalfuñi a fwa
oru nu šum. Ā kitin miši-

ñi met kulanšap lal el kela
ke auu si iñi.
14 ¶ Ā ke Jisus el ilyuk
nu in lom sel Piter, el liye
nine kīen mutañ kīel onu, ā
mas fwol.
15 Ā el kalye paul, ā mas
fwol wañinla luk el: ā el
tukakak, ā oru nu Sel.
16 Ā ke eukela, elos wis
nu yurol met puspis šu mu-
sin devil: ā el sisla ñun liki
ke pusral, ā akkei elos la nu
kemwu šu mas: 17 Tu oru
ma payi ma Isaias met palu
el polyi, fwakañ, El šifwanu
srukak ma kolukla las, ā
wisla mas las.
18 ¶ Iñi ke Jisus el liye
met puspis apnulani, el šap
in šom nu lefwalo.
19 Ā sie met šim el tuku,
ā fwak nu sel, Met luti, ña
ke fwas tukum yin nu ke-
mwu kom fwas nu we.
20 Ā Jisus el fwak nu
sel, Kosro foks inluf selos, a
mwon yin eñyeñu auñ selos;
ā Mwen nutin met wañin an
šiufwel on nu we.
21 Ā sienu sin met tumal
lutlut el fwak nu sel, Leum,
lela ña šom pukinye papa
tumuk met.
22 Ā Jisus el fwak nu sel,
Fwas tukuk; ā lela met
miši pukinye met miši lalos.
23 Ā ke el sroauk nu
fwin oaku, met tumal lutlut
elos sroauk tukol.
24 A liye, eñ lulap tuku
nu mwea, oanu tu nuamwot
afwunla oaku: ā el motulnu.
25 Ā met tumal lutlut
elos tuku, ā oksalak, fwakañ,
Leum, moli kit la: kut a
miši.
26 Ā el fwak nu selos,
Efwo komwos ku šañeñ, we
komwos lalalfuñi ma sisik?
Na el tukakak, ā igul eñ ā
mwea; ā iñi mis lanu.
27 Ā met elos lut, fwak-
añ, We met measi, tu eñ ā
mwea aksol!
28 ¶ Ā ke el tuku lefwalo,
yin met Gadara mutu we,
iño met luo musin devil šu-
nol, eltal fwase liki inkulyuk
mi, koskusok akinu, oanu tu
wañinu met fwas alukela nu
we.
29 Ā liye, elos wowoyuk,
fwakañ, Mea kut oru nu
šum, Jisus, Mwen nutin
God? ya kom tuku nu yinu
in akkolukye kit met pal si?
30 Ā lūsi lalos un kosro
pig si ma puspis moño we.
31 Ā devil elos pre siyuk
sel fwakañ, Kom fwin sis kit
la, lela kut in šom nu in un
kosro pig.
32 Ā el fwak nu selos,
Fwala. Ā ke elos fwas liki
tari, elos šom nu in un kos-
ro: ā liye, un kosro nu ke-
mwu oatu ma keku nu yin
lual mwea, ā elos miši nu in
kofo.

33 Ã elos šu liye'losyuñ kaiñla, ã šom nu yin siti, ã fwakak ma nu kemwu, ã kutu ma oru nu sin met musin devil.
34 Ã liye, nu kemwu mutu yin siti elos fwas liki šunol Jisus: ã ke elos liye'l, elos pre siyuk sel in fwala liki an selos.

ŠAPTER 9.

AEL sroauk nu fwin oaku, ã kolot, ã tuku nu yin siti sel.
2 Ã liye, elos wis nu yurol sie met mas matoltol, on fwin kũlus si: ã Jisus liye lalalfuñolos, el fwak nu sin met mas matoltol, Mwen, eñunak; ma koluk lom nunok munas šum.
3 Ã liye, kutu sin met šim fwak inšielos, El enum.
4 Ã Jisus etu nunka'los, el fwak, Efwo komwos ku nunku ma koluk inšiumwos?
5 Ka šu a fusas liki in fwak, Ma koluk nunok munas nu šum? ku fwak, Tukakak, ã fwas.
6 Ã tu komwos fwa etu, tu Mwen nutin met ma ku lal on fwalu in nunok munas ke ma koluk (na el fwak nu sin met mas matoltol,) Tukakak, srukak kũlus kium, ã fwas nu in lom šum.
7 Ã el tukakak, ã šom nu in lom sel.
8 Ã ke met puspis tukeni liye elos šañeñ ã kakšakin God, šu šuñ ku ou iñi nu sin metu.
9 ¶ Ã ke Jisus šom liki an si iñi, el liye met si, ẽl Mattu, el mutu imwen met rošo; ã el fwak nu sel, Fwas tukuk. Ã el tuyuk, ã fwas tukol.
10 Ã ma te oru, ke Jisus el foñla nu ke tebel in lomwu, liye, ma puspis met rošo ã met koluk elos tuku ã foñla nu yurol ã met tumal lutlut pe.
11 Ã ke met Farisi liye, elos fwak nu šin met tumal lutlut, Efwo met luti lomwos ku mutu moño yurin met rošo ã met koluk?
12 Ã ke Jisus el loñ el fwak nu selos, Met ku elos tiu enenu met šatal, tu met mas mugenu.
13 Ã komwos šom ã lutlut ke ma iñi fuka, Ña luñsik pakomutu, ã tiu kiše: tu ña tiu tuku in pañon mu met payi, tu met koluk in auliyuk.
14 Na met lutlut lal Jon elos fwas nu yurol, fwakañ, Efwo kut ku ã met Farisi lãlo pal puspis, ã met lutlut lom tiu lãlo?
15 Ã Jisus el fwak nu selos, Ya tulig in fukil nutin met pusla elos asro ke met pusla mutu yurolos? ã len a

fwa tuku, ke met pusla el
šom luk elos, ā na elos
lālo.
16 Wañin met likiye ipen
nuknuk šašu nu ke nuknuk
ma; tu ma filiye nakla esla
kute liki nuknuk, ā mušа
yokoilik.
17 Ouyape met tiu filiye
wain šašu nu in šifwa matu,
fwin ou iñi šifwa fogōlik, ā
wain širorla, ā šifwa mušal-
šala: ā elos filiye wain šašu
nu in šifwa šašu, ā eltal
mwo.
18 ¶ Ke el kaskas kutu
ma iñi nu selos, liye, sie le-
um tuku nu yurol, ā šinaku-
nal, fwakañ, An nutig el
miši iñi: ā fwasu ā likiye
pom on fwel, ā el fwa
mol.
19 Ā Jisus el tuyuk ā
fwas tukol, ā met tumal lut-
lut pe.
20 Ā liye, sie mutan, šu
musin sa ke yiu sie-ñul-luo,
el tuku tukol, ā kalye siske
nuknuk lal: 21 Tu el fwak
inšiel, Ña fwin kalyanu
nuknuk lal, ña fwa mol.
22 Ā Jisus el tapulla; ā
ke el liye'l, el fwak, An,
eñunak; lalalfuñi lom ore
kom in kela. Ā mutan si el
kela ke auu si iñi.
23 Ā ke Jisus el tuku nu
in lom sin leum, ā liye met
ušuk sisik ā kutenu met ša-
ša, 24 el fwak nu selos,
Sesekla; tu mutan fwus el
tiu miše, ā el motul. Ā elos
isasinkusa.
25 Ā ke met elos illa, el
ilyuk, ā el es paul, ā mutan
fwus el tukakak.
26 Ā ma iñi sulkakin
yikelik nu fwal si iño nu
kemwu.
27 ¶ Ā ke Jisus el šom
liki an si iñi, met kun muta
luo fwas tukol, wowoyuñ, ā
fwakañ, Mwen nutin Devid,
pakomutetalu.
28 Ā ke Jisus el utyuk
nu in lomwu, met kun muta
luo tuku nu yurol: ā Jisus
el fwak nu seltal, Ya komtal
lalalfuñi tu ña ku in oru ma
iñi? Eltal fwak nu sel, Ao,
Leum.
29 Na el kalye mutaltal,
fwakañ, Ma nu šumtal oanu
komtal lalalfuñi.
30 Ā mutaltal ñutalik: ā
Jisus el fwakañ šumoseye
nu seltal, Nik komtal oru
nu sin met.
31 Ā ke eltal šomla, eltal
sulkakunalik ma el oru nu
fwal iño nu kemwu.
32 Ke elos šomla liki,
liye, elos wis nu yurol met
šiloñkas si musin devil.
33 Ā ke el sisla devil luk
el, met šiloñkas el kaskas:
ā met puspis tukeni elos lut,
fwakañ, Met kut tiu liye ou
iñi in Israel.
34 Ā met Farisi elos

fwak, el sisla devil liki ke
leum lun devil.
35 Ā Jisus el fwafwasyis
nu in siti ā yin sisik nu
kemwu met mutu we, luti
in lolñok lalos, ā kaskas ma
mwo šašu lun togusaï, ā kela
mas e nu kemwu ā atuk nu
kemwu yurin metu.
36 Ā ke el liye met pus-
pis tukeni, el pakomutalos,
tu elos mululla, ā fwaselik,
oanu šip wañin met sropu.
37 Na el fwak nu sin met
tumal lutlut, Ma puspis ka-
pak masla orani wisak, ā pu
met orekma; 38 tu ou iñi
komwos pre nu sin Leum
lun ma kapak masla, tu el
fwa sipaot met in orekma nu
yin kapak masla.

ŠAPTER 10.

AKE el pañon mu met sie-
ñul-luo tumal lutlut, el
šuñ nu selos ku ke ñun fok-
fok tu elos in sis elos la, ā
in kela mas e nu kemwu ā
atuk nu kemwu.
2 Ā ēlos ou iñi lun met
šap sie-ñul-luo: Masi metu
Saimon šu pañpañ Piter, ā
Antru met lel; Jemes nutin
Zebedi, ā Jon met lel; 3
Filip, ā Bartolomu; Tomas,
ā Mattu met rošo; Jemes
nutin Alfeus, ā Lebbeus, ē
mwulal Taddeus; 4 Saimon
met Kenan, ā Judas Iskariot,
el šu tukakunulak.
5 Sie-ñul-luo iñi Jisus el
sipaot, ā oru nu selos, fwa-
kañ, Nikmit fwas nu inganek
lun Met pegan ā nikmit il-
yuk nu yin siti lun met
Simaritan.
6 Tu mwo liki šom nu
yurin šip tūla lun sou lun
Israel.
7 Ā, ke komwos šom, luti
fwakañ, Togusaï in kosao
akurun.
8 Oru met mas in kela,
met lepu in nasnas, met miši
in molyuk, sisla devil liki:
komwos esla ke tiu mol,
kitala ke tiu mol.
9 Tiu filiye gol, ā silver,
ā bras in atro lomwos; 10
tiu nuk ke fwafwasyis, tiu
koat luo, tiu faluk, tiu sikal;
tu mwo in šuñ me mol nu
sin met orekma.
11 Komwos fwin ilyuk
yin siti ā yin sisik met mu-
tu we, siyuk šu mwo yinu;
ā mutu we nu ke komwos
šomla.
12 Ā ke komwos ilyuk
nu in lomwu, tañ mu.
13 Ā lom fwin mwo,
misla lomwos on fwe: ā fwin
tiu mwo, lela misla lomwos
in foloko nu yuromwos.
14 Ā sienu met šu tiu es
komwos, ā tiu loñ kas lo-
mwos, ke komwos šom liki
lom ku siti si iñi, fotoñla fok
ke niumwos.
15 Payinu na fwak nu

šumwos, Fwal Sodom ā Go-
morra mwo liki siti si iño in
len ošun.
16 ¶ Liye, ña sipe ko-
mwos la oanu kosro šip nu
yurin kosro wolf: tu ou iñi
mwo komwos lalmetmet
oanu serpent, ā oa oanu muli
oa.
17 Ā sismouk metu: tu
elos fwa es komwos yuk nu
ke mwolin papu, ā elos fwa
sriñil komwos in lolñok
lalos; 18 ā elos fwa wis
komwos yuk nu ye mutun
leum ā togusa ke ña, ke ma
lo lain elos ā Met pegan.
19 Ā ke elos es komwos-
yuñ, tiu nunkauk kutu ā
fuka ma komwos a fwak; tu
ña fwa šiot nu šumwos kutu
ma komwos a fwak ke auu
si iño.
20 Tu tiu komwos a fwak,
ā Ñun lun Papa tumomwos
el fwak in komwos.
21 Ā met lel fwa ašuñ
met lel nu ke miši, ā papa
ašuñ tulig: ā tulig elos tu-
yuk lain papa nine, ā ora'los
nu ke miši.
22 Ā met e nu kemwu
fwa sruñe komwos ke ēk; ā
el šu oru mwo nu tuk fwa
mol.
23 Ā ke elos kolyaī ko-
mwos yin siti si iñi, komwos
kaiñ la nu sienu: tu payinu
ña fwak nu šumwos, Ko-
mwos tiu fwas tari nu yin
siti in Israel, nu ke Mwen
nutin met tuku.
24 Met tuma lutlut el tiu
fulat liki met luti, ā met
kulanšap tiu fulat liki leum
lal.
25 Tarinu tu met tuma
lutlut oanu met luti lal, ā
met kulanšap oanu leum lal.
Elos fwin pañpañ met fwun-
met Beelzebub, ya yok liki
elos pañpañ pe kutu sin sou
lun met fwunmet?
26 Tu ou iñi tiu šañeñ
selos, tu wañin kutu ma
afne, a fwa tiu igasla; ā
mwukin, a fwa tiu etauk.
27 Ma ña fwak nu šu-
mwos in los, komwos kaskas
in kalem: ā ma komwos loñ
in sreumwos, komwos fwa-
kot on fwin mañon lomwu.
28 Ā tiu sañeñ selos šu
uniye mano, ā tiu ku in
uniye ñun: ā mwo liki ša-
ñeñ sel šu ku in kanaosla
ñun ā mano pe in hell.
29 Ya met tiu kukakin
kitin mwon luo ke kitin mu-
ni sisik? ā sie fwin putati
nu in foko Papa tumomwos
el liauñ.
30 Ā aun šiufumwos nu
kemwu el oakla.
31 Ke ma iñi komwos
tiu šañeñ; tu komwos mwo
liki kitin mwon sisik puspis.
32 Tu ou iñi met sinu
šu fwak yū yuk ye mutun
metu, ouyape ña fwa fwa-

kalak ye mutun Papa tumuk
šu in kosao.
33 Ã sienu met šu lafwe-
kin yu ye mutun metu, ña
ouyape fwa lafwekunal ye
mutun Papa tumuk šu in
kosao.
34 Tiu nunku mu tu ña
tuku in sipamu misla on
fwalu: Na tiu tuku in sipa-
mu misla, tu kutlas.
35 Tu ña tuku in oru
met si lain papa tumal, ā
tulig mutan lain nine kīal, ā
tulig talap lain nine talu-
pal.
36 Ã met lokwalok lun
met in sou lal.
37 El šu luñši papa ā
nine yok liki yu, tiu mwo
nu sik, ā el šu luñši mwen ā
an yok liki yu, tiu mwo nu
sik.
38 Ã el šu tiu es šaksiñ
sugo lal, ā fwas tukuk, tiu
mwo nu sik.
39 El šu konoiok mol lal
fwa tūla mao: ā el šu tūla
mol lal keik, fwa konoiok
mao.
40 ¶ El šu es kom, es yu
mi; ā el šu es yu mi, es al
šu sipe yu mi.
41 El šu es met palu in
ēl met palu, fwa es mol lun
met palu; ā el šu es met
payi, in ēl met payi, fwa es
mol lun met payi.
42 Ã el šu fwa nime sin
sie ma sisik luk alein kof
eou si in ēl met tuma lutlut,
payinu ña fwak nu šumwos,
me mol lal fwa tiu tūla.

ŠAPTER 11.

AMA iñi te oru ke Jisus el
šap tari nu sin met sie-
ñul-luo tumal lutlut, el šom
in luti ā in kaskas yin siti
selos.
2 Ã ke Jon el loñak in
prison me orekma lun Kraist,
el sipaot met luo tumal lut-
lut, 3 ā fwak nu sel, Ya
kom el šu a tuku, ku kem a
šuk sienu?
4 Jisus el tupokoañ ā
fwak nu seltal, Fwala ā sie-
fwil pe luti nu sel Jon ma
komtal loñ ā liye: 5 met
kun elos liye, ā met ul elos
fwas, ā met leper nasnas, ā
met siloñkas loñ, ā met miši
molyuk, ā met sigasrup elos
loñ ma mwo šašu.
6 Ã inši mwowo el šu tiu
tugulkil keik.
7 Ã ke elos šomla, Jisus
el mutamwauk in fwakul
Jon nu sin met puspis tekeni,
Mea komwos šom nu yin
mesis in liye? Ya a sugo
kususus in eñyeñu?
8 Ka mea komwos šom
in liye? Ya met si nukomañ
nuknuk mwowo? liye, elos
šu nukomañ ma mwowo mu-
tu in lom sin togusa.
9 Ka mea komwos šom
in liye? Ya met palu si?

aok, ña fwak nu s̄umwos, ā
yok liki met palu si.
10 Tu el iñi met si elos
s̄imisla met, Liye, ña sipu
met s̄ap luk ye mutom, el s̄u
akou inek lom ye mutom.
11 Payinu ña fwak nu
s̄umwos, Wañin mutan os-
wela met yok luk el Jon
Baptist: ā el su srikla liki
in togusaï in kosao yok luk
el.
12 Ā ke len lun Jon Bap-
tist nu iñi met elos oigusiuk
nu in togusaï in kosao, ā elos
kenu fwas nu we.
13 Tu met palu nu ke-
mwu ā manu elos polyi nu
ke Jon.
14 Ā komwos fwin kenu
etu mao, El iñi Elaias s̄u a
tuku.
15 El s̄u sra in loñ, lela
lun loñ.
16 ¶ Ā fwil si iñi oanu
mea? Oanu tulig mutu yin
kutakot, ā elos pañonmu
asouk lalos, 17 ā fwakañ,
Kem nigaruru nu s̄umwos, ā
komwos tiu srosro; kem
usuk sisik nu s̄umwos, ā
komwos tiu as̄or.
18 Tu Jon el tuku tiu
moño ā tiu nim, ā elos fwak,
Devil yurol.
19 Mwen nutin met el
tuku moño ā nim, ā elos
fwak, Liye met kain moño,
ā nim wain, met wiyen met
ros̄o ā met koluk. Ā Lal-
metmet el payi ke tulig
natal.
20 Na el mutamwauk in
kaiyuk nu sin siti, yin El
orek menmen puspis, tu elos
tiu auliyuk.
21 We nu s̄um, Koresin!
we nu s̄um, Betsaida! tu
fwin orek menmen lulap yin
Tair ā Saidon met, oanu oru
nu s̄umtal, iñi eltal auliyuk
ma lulap in nuknuk mwa
s̄eñs̄eñ ā apat.
22 Ā ña fwak nu s̄umtal,
An Tair ā Saidon eltal mwo
liki komtal in len os̄un.
23 Ā kom an Kapernaum
orauk ma fulat in kosao, fwa
utuki nu in hell: tu fwin
orek menmen lulap nu in
Sodom met oanu oru nu s̄um
iñi, Sodom tiu wañinla nu
ke len si iñi.
24 Tu ña fwak nu s̄u-
mwos, Tu an Sodom mwo
liki kom in len os̄un.
25 ¶ Ke pal si iño Jisus
el tupokoañ ā fwak, Ña kulu
nu s̄um, Papa, Leum in
kosao ā fwalu, tu kom mwu-
kunla ma iñi liki met lalmet-
met ā met liaten, ā igasañ
mao nu sin kitin tulig.
26 Ao, Papa: tu ou iñi
mwo on ye mutom.
27 Papa tumuk el kite
yu ma nu kemwu: ā wañin
nu met etu Mwen, tu Papa
mugenu: ā wañin nu met
etu Papa, tu Mwen mugenu,

ã el pe Mwen a fwa igaselañ
nu sel.
28 Fwasu nu yuruk, ko-
mwos nu kemwu šu totola
ã fwinni, ã ña fwa šiot nu
šumwos moñle.
29 Es srenenu luk on
fwom, ã lutlut keik; tu ña
misle ã efwal inši: ã komwos
fwa konoiok moñle in ñunu-
mwos.
30 Tu srenenu luk mwo-
nu, ã enu luk mulala.

ŠAPTER 12.

KE pal si iño Jisus el fwas
ke len sabbat sasla in
ima korn si; ã met tumal
lutlut elos musinsral, ã mu-
tamwauk in lusla korn, ã in
moño.
2 Ã ke met Farisi liye,
elos fwak nu sel, Liye, met
tumom lutlut elos orek ma
tiu payi in oru ke len sabbat.
3 Ã el fwak nu selos, Ya
komwos tiu rid kutu ma
Devid el oru ke el musinsral,
ã elos šu oelul; 4 fuka el
ilyuk nu in lom sin God, ã
moño bred luti, ma oul sel
lun tiu moño, ã selos šu oelul,
ã tiu oul nu sin met tol?
5 Ya komwos tiu rid in
manu, fuka ke len sabbat
met tol elos orekma in imwen
tempel ã tiu koluk?
6 Ã ña fwak nu šumwos,
Tu in an si iñi sie yok liki
imwen tempel.
7 Ã komwos fwin etu fuka
ma iñi, Ña luñsik pakomu-
tu, ã tiu kiše, komwos a
tiu lusla ma mwowou.
8 Tu Mwen nutin met el
Leum lun sabbat.
9 ¶ Ã ke el šom liki an
iño, el ilyuk nu in lolñok
lalos: 10 ã liye, met si ul
lanu paul. Ã elos siyuk sel,
fwakañ, Ya oul in kela ke
len sabbat ku tiu oul? tu
elos fwa kas lain ul.
11 Ã el fwak nu selos,
Ka met šu yuromwos nata
sugo šip, ã el fwin putatla
nu inlufu ke len sabbat, Ya
el tiu sruki'lye ã srukak?
12 Fuka met a mwo liki
šip? Tu ou iñi tiu oul in
oru mwo ke len sabbat.
13 Na el fwak nu sin met
si, Asreot pom. Ã el asroe-
la; ã kelanu oanu layenu.
14 ¶ Na met Farisi elos
šom liki, ã tukeni kaskas
lain ul, fuka elos fwa uni-
'lye.
15 Ã ke Jisus el etauk,
el šifwanu šom liki an iñi: ã
met puspis tukeni elos fwas
tukol, ã el akkei'elos la nu
kemwu; 16 ã el mwulauñ
nu selos tu elos in tiu fwa-
kulak: 17 tu in payikin ku-
tu ma Esaias met palu el
fwak met fwakañ, 18 Liye
tulig nutig, šu ña emun; ku-
lu nutig, nu sin šu ñunik
luñkin ma lulap: ña fwa

likiye ñunik on fwel, ā el
fwa luti manu nu sin Met
pegan.
19 El a tiu anwuk, tiu
wowo; ā wañin met loñ
pusral inganeku.
20 A malok el a tiu kop-
talik, ā ma fofosiuk el a tiu
kunla, nu ke el sipaot manu
nu ke kutuñla.
21 Ā met pegan elos fwa
lalalfuñi in ēl.
22 ¶ Na elos wis nu yurol
sie musin devil, kunla mutal
ā tiu kas: ā el ora'l in kela,
oanu kunla ā tiu kas eltal
liye ā kas.
23 Ā met nu kemwu elos
lut, ā fwak, Ya el iñi tiu
Mwen nutin Devid?
24 Ā ke met Farisi elos
loñ, elos fwak, El iñi tiu
sisla devil liki, fwin tiu ke
Beelzebub, leum lun devil.
25 Ā Jisus el etu nunka-
'los, fwak nu selos, Togusaï
kemwu fwin šifwanu aes
fwa wañinla; ā siti nu ke-
mwu ā lom elos šifwanu aes
fwa tiu tu.
26 Ā Setan el fwin sisla
Setan liki, el šifwanu aes;
fuka togusaï lal fwa tu?
27 Ā ña fwin sisla devil
liki ke Beelzebub, ke šu tu-
lig nutom sisla luk elos? ou
iñi elos fwa nununke ko-
mwos, la payi ku sito.
28 Ā ña fwin sisla devil
liki ke Ñunal God, na to-
gusaï lun God tuku nu yuru-
mwos.
29 Ka fuka met si ilyuk
nu in lom sin met ku, ā
kanaosla ma lal, el fwin tiu
kopuriyawun met ku? ā na
el fwa kanaosla lom sel.
30 El šu tiu wi yu, el
lain yu: ā el šu tiu wi yu
wisani, el siselik.
31 Tu ou iñi ña fwak nu
šumwos, Ma koluk ā ma
enum nu kemwu God nunok
munas sin metu; ā ma enum
lain Ñun Mutal, El tiu nu-
nok munas sin metu.
32 Ā kutenu šu kaskas
sie kas lain Mwen nutin met,
God fwa nunok munas nu
sel: ā el šu kaskas lain Ñun
Mutal, El fwa tiu nunok
munas nu sel, tiu nu fwalu,
tiu nu fwal tuko.
33 La orek šak mwo, ā
fwakol mwo; ku orek šak
koluk, ā fwakol koluk: tu
kut etu šak ke fwako.
34 We fwil lun faipu!
komwos koluk, fuka kaskas
mwo? tu ke puspis inši,
oalu kaskas.
35 Met mwo el wisla ma
mwo lal liki niin tatū mwo
lal; ā met koluk wisla ma
koluk lal liki niin tatū koluk
lal.
36 Tu ña fwak nu šu-
mwos, Tu mwusrulunkas nu
kemwu ma metu fwak, elos
fwa oraot in len ošun: 37 tu

ke kas lom kom fwa payi, ā
ke kas lom kom fwa sito.
38 ¶ Na kutu sin met
šim ā sin met Farisi elos tu-
pokot, fwakañ, Met Luti, kut
luñšes liye sie akul ke'um.
39 Ā el tupokoañ ā fwak
nu selos, Fwil koluk ā kosro
šuk sie akul; ā wañin akul
oru nu ka, ā akul siewunu
lun Jonas met palu: 40 Tu
oanu Jonas el mutu len tolu
ā foñ tolu inšien luat,; ouya-
pe Mwen nutin met el fwa
mutu len tolu ā foñ tolu in-
šien fwalu.
41 Met Ninefa elos fwa
tuyuk in olul lain fwil si iñi,
ā lus el la; tu elos auliyuk
ke Jonas el kaskas; ā liye,
sie yinu yok luk el Jonas.
42 Kosoa yin eur el fwa
tuyuk in olul lain fwil si iñi,
ā lus el la; tu el tuku nu
tafwun fwale mi in loñ ma
lalmetmet lun Solomon; ā
liye, sie yinu yok luk el
Solomon.
43 Ke ñun fokfok el fwas
liki met, el fwafwasyis sasla
an paoala, šuknu moñla, ā
tiunu konoiok.
44 Na el fwak, Ña folok-
la nu in lom sik ña fwas we
mi; ā ke el tuku, el konoiok
puše, imom, ā mwonu.
45 Na el šom, ā wis ku-
tenu ñun itkos koluk luk el,
ā elos ilyuk ā mutu we: ma
safla lun met šen koluk liki
ma met. Ā ou iñi fwil koluk
si iñi koluk pe tuk.
46 ¶ Ke el kaskas iñi nu
sin metu, liye, nine ā met lel
elos tu likin umwe, luñši in
kaskas nu sel.
47 Na sie fwak nu sel,
Liye, nine kīum ā met lium
elos tu likin umwe, luñši in
kaskas nu šum.
48 Ā el tupokoañ ā fwak
nu sin šu fwak nu sel, Šu
nine kīuk? ā met šu likan?
49 Ā el sralot paol nu ke
met tumal lutlut, ā fwak,
Liye nine kīuk, ā met lik!
50 Tu met šu oru luñ lun
Papa tumuk in kosao, elnu
ma lik, ā louk, a kīuk.

ŠAPTER 13.

LEN si iñi Jisus el fwas
liki lomwu, ā mutu fwin
meši.
2 Ā met puspis elos tu-
keni tuku nu yurol, ou iñi tu
el sroauk nu fwin oaku, ā
mutu; ā met puspis tukeni
tu fwin meši.
3 Ā el kaskas ma puspis
nu selos in pupulyūki, fwa-
kañ, Liye, met takunla, el
šom in takunalik: 4 ā ke el
takunalik, kutu putatla nu
pupaneku, ā mwon elos tu-
ku ā koñla mao.
5 Kutu putatla nu yin
eoteot, srikla fok on we; ā
kitin pal elos kapak, tu fok
tiu lāl: 6 ā ke fwatu takak,

elos paoala; ā tu wañin oka
lalos, elos paoa lanu.
7 Ā kutu putatla nu ke
kokol; ā kokol kapak, ā ku-
powiye masla.
8 Ā kutenu putatla nu in
fok mwo, ā oswe fwako, ku-
tu sie-fok ka, kutu on-ñul ka,
kutu tol-ñul ka.
9 El šu sra in loñ, lela lun
loñ.
10 ¶ Ā met lutlut elos
tuku, ā fwak nu sel, Efwo
kom ku kaskas nu selos in
pupulyũki?
11 El tupokot ā fwak nu
selos, Tu ma etukot nu šu-
mwos in etu ma foñla lun
togusaï in kosao, ā tiu etu-
kot nu selos.
12 Tu el šu os ma lal, fwa
šuñ kute pe nu sel, ā el fwa
ma puspis ma lal: ā el šu
wañin ma lal, fwa esla luk
el nu kemwu ma lal.
13 Tu ou iñi ña kaskas
nu selos in pupulyũki; tu
liye, elos tiu liye; ā loñ, elos
tiu loñ, ā elos tiu etu.
14 Ā in selos oru ma payi
ma Esaias, met palu, el polyi
fwak, Ke loñ komwos fwa
loñ, ā fwa tiu etu; ā liye
komwos fwa liye, ā ninukun-
lanu: 15 tu inšien met iñi
ma upa, ā sralos matoltol, ā
elos sruñulye mutalos; fwin
tiu ou iñi kutu pal elos liye
ke mutalos, ā loñ ke sralos,
ā fwa etu inši elos, ā fwa
forla, ā ña fwa akkei elos
la.
16 Ā inši mwowo mü-
tomwos, tu elos liye: ā sreu-
mwos, tu elos loñ.
17 Tu payinu ña fwak
nu šumwos, Tu met palu ma
puspis ā met payi elos luñse-
los in liye ma komwos liye,
ā tiu liye; ā in loñ ma ko-
mwos loñ, ā tiu loñ.
18 Ke ma iñi komwos loñ
pupulyuk si lun met taku-
nalik.
19 Ke kutenu loñ ma kas
lun togusaï, ā tiu etu, na ma
koluk si el tuku, ā tulakun-
la ma takunalik inšiel. El
iñi el šu es fute nu ke pu-
paneku.
20 Ā el šu es fute yin
eoteot, el iñi el šu loñ kas, ā
kitin misiñi el inši mwowo
in es mao: 21 ā wañin oka
ke el, ā el oru kutu pal; ā ke
ma koluk ā kolya tuku ke
kas, kitin misiñi el tugul-
kul.
22 El pe šu es fute yin
kokol, el iñi el šu loñ kas; ā
inšie lanu fwalu, ā kutasrik
lun gasrup sruukeni kas,
el tiu fokla.
23 Ā el šu es fute yin fok
mwo, el iñi el šu loñ kas, ā
etu; elnu oswe fwako, ā
isũs, kutu sie-fok ka, kutu
on-ñul ka, kutu tol-ñul ka.
24 ¶ El lute nu selos sie
pe pupulyuk, fwakañ, To-

gusaï in kosao oanu met šu
takunalik fute mwo in ima
si lal: 25 ā ke met elos on-
nu motul, met lokwalok lal
tuku ā takunalik tau kol-
weni wit, ā el šomla.
26 Ā ke sra kapak, ā os-
we fwako, na tau elos kapak
pe.
27 Na met kulanšap lun
met kato tuku ā elos fwak
nu sel, Leum, ya kom tiu
takunalik fute mwo in ima
si lom? efwo ku tau on ka?
28 El fwak nu selos, Met
lokwalok el oru ma iñi. Met
kulanšap elos fwak nu sel,
Ya kom luñšom tu kem šom
in šifwalosyuk?
29 Ā el fwak, Mo; tu ke
komwos šifwalosye tau, ko-
mwos fušak wit oelulosyuk
pe.
30 Lela in tukeni kapak
nu ke šifweni: ā ke pal si
šifweni ña tufwa fwak nu
sin met kosrüni, Met komwos
eseni nu sie tau, ā kapeni
loseni in furelosyuk: ā ko-
mwos wiseni wit nu in
imwen wit sik.
31 El luti nu selos sie pe
pupulyuk, fwakañ, Togusaï
in kosao oanu futin mustad,
ma met si srukak, ā takuna-
lik in ima si lal: 32 ma iñi
srik liki fute nu kemwu; ā
ke ma kapak, ma yok liki
šak tasuk, ā oanu šak lulap
kutu, oanu tu mwon yin
eñyeñu elos tuku ā mutu on
fwin le šaku.
33 El kaskas nu selos sie
pe pupulyuk: Togusaï in
kosao oanu me pulolak, ma
mutan si es, ā mwukin in
buket in flau tolu, nu ke
pulolak kemwu.
34 Ma nu kemwu ma iñi
Jisus el kaskas in pupulyuk
nu sin met puspis tukeni; ā
fwin tiu pupulyuk el tiu kas-
kas nu selos: 35 tu a fwa
payikin ma met palu el
polyi, fwakañ, Ña fwa ma-
ñalik in pupulyüki; ña fwa
fwakot kutu ma mwukmwuk
ke mutamwauk fwalu nu
iñi.
36 Na Jisus el sipalik
met puspis tukeni, ā ilyuk
nu in lomwu: ā met tumal
lutlut elos tuku nu yurol,
fwakañ, Luti nu šes pupul-
yuk lun tau in ima si.
37 El tupokot ā fwak nu
selos, El šu takunalik fute
mwo, Mwen nutin met: 38
Ima si, fwalu: fute mwo,
tulig nutin togusaï: ā tau
tulig nutin koluk: 39 lok-
walok šu takunaloselik, de-
vil: šifweni, safla fwalu; ā
met kosrüni, lipufon.
40 Tu oanu ma tau ši-
fweni ā fureuk in e; ouyape
ke safla fwalu.
41 Mwen nutin met el
fwa sipaot lipufon lal, ā elos
esla liki togusaï lal ma nu

kemwu ma tugulkul, ā elos
šu orek ma koluk; 42 ā fwa
sis elos la nu in fwunyu in e:
ā iño fwa tuñnu ā ñañorñor.
43 Na met payi elos tu-
fwa šaromromla oanu fwatu
in togusaï lun Papa tumalos.
El šu sra in loñ, lela lun
loñ.
44 ¶ Siefwilpe, togusaï
in kosao oanu ma mwo
mwukunla in ima si; ma
ke met si konoiok, el mwuk-
mwuk, ā tu inšimwo ka, el
šom kuko ma nu kemwu ma
lal, ā mol ima si iño.
45 Siefwilpe, togusaï in
kosao oanu met kutatot šu
šukuk mwek mwowo; 46 ke
el konoiok mwek mwo yok
lanu molo, el šom ā kuko ma
nu kemwu ma lal, ā mol
masi.
47 ¶ Siefwilpe, togusaï
in kosao oanu kwa, ma met
fulalik mwea, ā sruukeni
kain in ik nu kemwu.
48 Ke tiñtiñinu, elos ama-
kunak nu fwin meši, ā elos
mutu, ā šifweni ma mwowo
kea nu fwin oaku, ā sisla ma
koluk kea.
49 A fwa ou iñi ke safla
fwalu: lipufon elos tumi ā
eselik ma koluk liki ma
payi, 50 ā fwa sis elos la in
fwunyu in e: iño a fwa
tuñnu ā ñañorñor.
51 Jisus el fwak nu selos,
Ya komwos etu ma nu ke-
mwu ma iñi? Elos fwak
nu sel, Ao, Leum.
52 Na el fwak nu selos,
Tu ou iñi met šim šu lalmet-
met ma lun togusaï in kosao,
el oanu met kato, šu usi ša-
šu ā matu liki tatū lal.
53 ¶ Ā ma te oru, ke
Jisus el kaskas pupulyuk iñi
tari, el šom liki.
54 Ā ke el tuku nu yin
sel, el luti nu selos in lolñok
lalos, oanu tu elos lut, ā
fwak, Ma ya lalmetmet, ā
menmen lulap, met si iñi el
es?
55 Ya el iñi tiu mwen
nutin kapenter? kem tiu
pañpañ nine kiel, Meri? ā
ma lel, Jemes, ā Joses, ā
Saimon, ā Judas?
56 Ā ma loul, ya elos tiu
mutu yuros? Na ma ya met
si iñi es nu kemwu ma iñi?
57 Ā elos tugulkul ke'l.
Ā Jisus el fwak nu selos,
An sin met palu, ā sou lal,
tiu mwo nu sel.
58 Ā iño el tiu orek ma
puspis menmen lulap, tu elos
silalalfuñi.

ŠAPTER 14.

KE pal si iño Herod titrak
el loñ puñal Jisus, 2 ā
el fwak nu sin met kulanšap
lal, El iñi Jon Baptist: el
molyuk liki met miši; tu ou
iñi menmen lulap šifwanu
luti in el.

3 Tu Herod el sruki'lye
Jon met, ā kopuri'lye, ā fili-
'lye nu in prison ke Herodias,
kīel Filip met lel.
4 Tu Jon el fwak nu sel,
Oul ke kom es el.
5 Ā ke el luñsel uni'lye,
el šañeñ sin met puspis, tu
elos nunku mu el met palu.
6 Ā ke elos orekma ke len
si Herod el isūsla, an nutin
Herodias el on srosro ye mu-
talos, ā Herod el eñun ka.
7 Tu ou iñi el tukakunañ
ke fulak in šuñ nu sel ma
nu kemwu ma el siyuk.
8 Ā el, nine kīel luti nu
sel umet, fwak, Usi nu sik
šiufwel Jon Baptist in pulet
lulap si.
9 Ā togusa el pakomutu:
ā tu fulak ka, ā ke elos šu
mutu moño yurol, el šap in
ašuñ.
10 Ā el sipaot, ā tala šiu-
fwel Jon in prison.
11 Ā elos wis šiufwel in
pulet lulap si, ā suñ nu sin
mutan fwus si, ā el wis nu
yurin nine kīel.
12 Ā met tumal lutlut
elos tuku ā srukak manol, ā
pukini'lye, ā šom ā fwakañ
nu sin Jisus.
13 Ā ke Jisus el loñ, el
šom in oaku liki an si iñi nu
yin mesis muku: ā ke met
elos loñ, elos fwas tukol fwas
liki siti.
14 ¶ Ā Jisus el fwasot, ā el
liye met puspis tukeni, ā el
pakomutalos: ā el akkeiela
mas lalos.
15 Ā ke eukela, met tu-
mal lutlut elos tuku nu yurol,
fwakañ, An si iñi an mesis,
ā patla pal si iñi; sipala
metu, tu elos šom nu yin
met mutu we, ā mol kutu
me moño nelos.
16 Ā Jisus el fwak nu
selos, Mwo elos tiu šom;
komwos šuñ me moño ne-
los.
17 Ā elos fwak nu sel,
Srukwalun nu bred limikos,
ā ik lugwe iñi mugenu yu-
ros.
18 El fwak, Usi mao nu
sik.
19 Ā el šap met puspis
tukeni in mutu on fwin ma;
ā el srukak srukwalun nu
bred limikos ā ik lugwe, ā
ñetak nu in kosao, el ali, ā
kunšalik, ā šuñ srukwalun
bred nu sin met lutlut, ā met
lutlut nu sin met puspis tu-
keni.
20 Ā elos nu kemwu mo-
ño, ā kūp: ā elos srukak
luwin moño lalos kuom sie-
ñul-luo sesesla.
21 Ā elos šu moño apku-
run met mogul limu, sayin
mutan ā tulig.
22 ¶ Ā kitin misiñi Jisus
el šap nu sin met tumal lut-
lut in sroauk nu fwin oaku,
ā kol met nu lefwalo el tuk,

ke el sipalik met puspis tu-
keni.
23 Ã ke el sipalik met
puspis tukeni tari, el muge-
nu šom nu fwin eola in pre:
ã ke pal si eukela, el muge-
nu mutu.
24 Ã oaku infulwin ne-
mwu, ikikyuk ke nua: tu
eñ kolukyuk.
25 Ã ke šano akakos in
foñ Jisus el šom nu yurolos,
fwafwasyis fwin kof.
26 Ã ke met lutlut elos
liye'l el la fwafwasyis mwea,
elos toninfoñ, fwakañ, We
ñun si; ã elos wowoyuk ke
šañeñ.
27 Ã kitin misiñi Jisus
el kaskas nu selos, fwakañ,
Komwos eñunak; Ña; nik-
mit šañeñ.
28 Ã Piter el tupokoañ
nu sel ã fwak, Leum, fwin
kom, šap ñun fwas fwin
kofo nu yurum.
29 Ã el fwak, Fwasu. Ã
ke Piter el srola liki oaku,
el fwas fwin kof, in šom nu
yurin Jisus.
30 Ã ke el liye eñ upa, el
šañeñ; ã mutamwauk in tili,
el fwakañ, Leum, moli yu la!
31 Ã kitin misiñi Jisus el
asraot paul, ã sruki'lye, ã
fwak nu sel, We kom lalal-
fuñi ma sisik, efwo kom ku
pulesu?
32 Ã ke eltal sroauk nu
fwin oaku, eñ misla.
33 Na elos fwin oaku tu-
ku ã ali nu sel, fwakañ, Pa-
yinu kom Mwen nutin God.
34 Ã ke elos kolot, elos
tuku nu yin Gennesaret.
35 Ã ke met yin si iño
elos eta'l, elos sipaot nu yin
nu kemwu apneni, ã wis nu
yurol met mas nu kemwu:
36 Ã elos siyuk sel tu
elos in kalye siske nuknuk
lal: ã nu kemwu šu kalye
elos kela nu šumosmos.

ŠAPTER 15.

NA met šim ã met Farisi
lun Jerusalem elos tuku
nu yurin Jisus, fwakañ, 2
Efwo met tumom lutlut ku
kanaosla kaskas matu lun
met elder? tu elos tiu tanla
paolos ke elos moño bred.
3 Ã el tupokoañ ã fwak
nu selos, Efwo komwos ku
kanaosla pe ma šap lun God
ke kaskas matu lomwos?
4 Tu God el šap, fwakañ,
Oru mwo nu sin papa tu-
mom ã nine: ã, El šu kas-
kas ko nu ke papa ã nine,
lela lun mišenu misi.
5 Ã komwos fwak, Met
šu a fwak nu sin papa ã nine,
Ma iñi oul, ña koflanu šiot
nu šum; 6 ã tiu oru mwo
nu sin papa tumal ã nine
kiel, *tari*. Ou iñi komwos
kanaosla ma šap lun God ke
kaskas matu lomwos.
7 Mwošounkas! mwo ma

Esaias el polyi ke komwos,
fwakañ, 8 Met iñi elos kol-
kai yu ke oalulos, ā oru
mwo nu sik ke ñasro : ā inši-
elos lusliki yu.
9 Ā elos šuule šunakin
yu, luti me lutlut ma metu
šap.
10 Ā el pañon mu met
puspis tukeni, ā el fwak nu
selos, Poroño, ā etu : 11 tiu
kutu ma fwasyuk nu in oa-
lin metu ora'l koluk ; a kutu
ma fwala likin oalu, ma iñi
oru metu koluk.
12 Na met tumal lutlut
elos tuku ā fwak nu sel, Ya
kom etu tu met Farisi elos
tugulkul, tukin kas si iñi ke
elos loñ ?
13 Ā el tupokoañ ā fwak,
Šak nu kemwu ma Papa tu-
muk šu in kosao el tiu eoki,
fwa fwusak.
14 Lela elos in mutanu :
elos met kun kol met kun.
Ā met kun fwin kol met
kun, eltal fwa putatla nu
inlūfu.
15 Na Piter el tupokoañ,
ā fwak nu sel, Luti nu šes
pupulyuk si iñi.
16 Ā Jisus el fwak, Ya
komwos ninukunla pe nu
iñi ?
17 Ya komwos tiu etu nu
iñi, tu ma nu kemwu ma
fwasyuk nu in oalu šom nu
inšie, ā fwa fwas nu fwin
lāño ?

18 Ā ma fwala likin oalu
tuku inšie mi ; ma iñi oru
metu koluk.
19 Tu ma nunkeyuk ko-
luk, ma akmus, ma kosro,
ma pukus, ma puse, ma ki-
kiap, ma enum, elos tuke
liki inšie : 20 ma iñi orek
metu koluk : ā moño ke tiu
tanla paus tiu orek metu ko-
luk.
21 ¶ Na Jisus el šom liki,
ā fwas nu kutenu an Tair ā
Saidon.
22 Ā liye, mutan si Kena-
an el tuke liki an si iñi, ā
wowoyuk nu sel, fwakañ,
Pakomutuk : O Leum, Mwen
nutin Devid ! an nutig el
musin devil keokinu.
23 Ā el tiu tupokot sie
kas nu sel. Ā met tumal
lutlut elos tuku, ā siyuk sel,
fwakañ, Sipa'l la ; tu el tuñ-
nu tukos.
24 Ā el tupokot ā fwak,
Sipe yu la nu ke šip tūla
lun Israel mugenu.
25 Na el tuku ā ali nu
sel, fwakañ, Leum, kase yu !
26 Ā el tupokoañ ā fwak,
Tiu mwo ke es bred nun tu-
lig ā sisla nu sin kitin kosro
ñaliñul.
27 Ā el fwak, Ao, Leum,
ā tu kitin kosro ñaliñul elos
moño kutkut in bred ma pu-
tatla liki fwin tebue lun tu-
ma.
28 Na Jisus el tupokoañ,

ā fwak nu sel, We mutan, kom lalalfuñi ma lulap: ma oru nu šum oanu kom luñšom. Ā an natu el kela ke auu si iñi.

29 ¶ Ā Jisus el fwas liki an si iñi, ā tuku apkurun nu mwean Galili; ā utiuk nu fwin eola, ā mutanu we.

30 Ā met puspis tukeni elos tuku nu yurol, wis oelulos met ul, met kun, met sikas, met fuke, ā met puspis pe, ā filelosla nu ke niin Jisus; ā el akkei elos la:
31 ou iñi, tu met puspis tukeni elos lut, ke elos liye met sikas in fwak, met fuke in fwol, met ul in fwas, ā met kun in liye: ā elos kakšakin God lun Israel.

32 Na Jisus el pañon mu met tumal lutlut, ā fwak, Ña pakomutun met puspis tukeni, tu elos mutu yuruk iñi len tolu, ā wañin me moño nelos: ā ña tiu luñsik sipa'los la ke lālo, fwin ou iñi elos fwa mulula ke elos šom.

33 Ā met tumal lutlut elos fwak nu sel, Ma ya bred puspis nes yin mesis oanu tu met puspis tukeni elos moño kūp?

34 Jisus el fwak nu selos, Srukwal yikas nomwosen? Ā elos fwak, Itkos, ā ik sisik pu.

35 Ā el šap met puspis tukeni in mutu in foko.

36 Ā el es srukwal itkos ā ik, ā šuñ kulu, ā kunšalik, ā šuñ nu sin met tumal lutlut, ā met lutlut elos šuñ nu sin met puspis tukeni.

37 Ā elos nu kemwu moño, ā kūp: ā elos srukak luwen ma on kuom itkos sesesla.

38 Ā elos šu moño oanu met mogul ao, sayen mutan ā tulig.

39 Ā el sipalik met puspis tukeni, ā sroauk nu fwin oaku, ā tuku nu kutenu an Magdala.

ŠAPTER 16.

MET Farisi ā met Saddusi oelulos tuku, ā srifwe siyuk sel, tu el luti nu selos sie akul in kosaoe mi.

2 El tupokoañ ā fwak nu selos, Ke yikue, komwos fwak, len mwowo lutu, tu kosao sisa.

3 Ā ke lutue, Auf misiñi: tu kosao sisa ā kosra šuyuk. We mwošounkas, komwos etu mutun kosao; ya komwos tiu ku in akulin kutu palu?

4 Fwil koluk ā kosro šuk nu akul; ā wañin nu akul oru nu ke mao, ā akul siewunu lun Jonas met palu. Ā el fulelosi, ā šomla.

5 Ā ke met tumal lutlut elos tuku nu lefwalo, elos mulkunla in wis bred.

6 Na Jisus el fwak nu

selos, Liauñ ā sismouk me
pulolak lun met Farisi ā met
Saddusi.
7 Ā elos asiuki inŝielos,
fwakañ, Ma iñi tu kut tiu
wis bred.
8 Ke Jisus el etauk, el
fwak, We komwos lalalfuñi
ma sisik, efwo komwos ku
asiuki inŝiumwos, tu ko-
mwos tiu wis bred?
9 Ya komwos tiu etu iñi,
tiu esam srukwal limikos
lun met limu, ā kuom yikas
komwos srukak?
10 Ka srukwal itkos lun
met ao, ā kuom yikas ko-
mwos srukak?
11 Efwo komwos ku tiu
etu tu ña tiu fwak nu ŝu-
mwos ke bred, tu komwos
fwa sismouk me pulolak lun
Farisi ā lun Saddusi?
12 Na elos etu tu el tiu
fwak, Sismouk ma pulolak
lun bred, tu me lutlut lun
Farisi ā lun Saddusi.
13 ¶ Ke Jisus el tuku nu
kutenu an Sesaria Filippai,
el siyuk sin met tumal lut-
lut, fwakañ, Ka met su
fwak yu mu, Mwen nutin
met?
14 Ā elos fwak, Kutu
mu, Kom Jon Baptist; kutu,
Elaias; ā kutenu, Jeremaias,
ku sie sin met palu.
15 El fwak nu selos, Ka
komwos mu ŝuo ñao?
16 Ā Saimon Piter el tu-
pokoañ ā fwak, Kom Kraist,
Mwen nutin God mol.
17 Jisus el tupokoañ ā
fwak nu sel, Inŝi mwowo
kom, Saimon Bar-jona: tu
ikwe ā sa tiu luti ma iñi nu
ŝum, tu Papa tumuk ŝu in
kosao.
18 Ā ña fwak pe nu ŝum,
Tu kom Piter, ā on fwin eot
si iñi ña fwa miŝa ŝurŝ luk;
ā mutun pot lun hell koflanu
mokwela ke mao.
19 Ā ña fwa ŝiot nu ŝum
ki lun togusaï in kosao: ā
ma kom fwa kopuri on fwa-
lu fwa kopuri in kosao; ā
ma kom fwa lusala on fwalu
fwa lusala in kosao.
20 Na el ŝap nu sin met
tumal lutlut, tu elos in tiu
fwak nu sin met tu el la
Kraist payi.
21 ¶ Pal si iñi nu tuk
Jisus el mutamwauk in luti
nu sin met tumal lutlut, tu
el a fwa ŝom nu Jerusalem,
ā lañuñuñ ma puspis ke met
elder ā met tol fulat ā met
ŝim, ā uni'lye, ā siefwil mol-
yuk ke len si aktolu.
22 Na Piter el kolilye, ā
mutamwauk in kaiyuk nu
sel, fwakañ, We mo, Leum,
tiu ma iñi nu ŝum.
23 Ā el tapula, ā fwak
nu sel Piter, Fwala liki yu,
Satan: kom aktugulkuli yu:
tu kom tiu nunkauk ma lun
God, tu ma nu lun metu.

24 Na Jisus el fwak nu
sin met tumal lutlut, Sienu
met si fwin luñši fwas tukuk,
lela lun šiefwanu lafweku-
nal, ā srukak šaksiñ sugo
lal, ā fwas tutuk.
25 Tu el šu luñši kolañ
molol el fwa tūla mao: ā el
šu luñši tūla molol keik el
fwa konoiok mao.
26 Tu fuka mwo lun met,
fwin fwal e nu kemwu ma
lal, ā ñunal tūla? ka mea
met a ašuñ in aolla ñunal?
27 Tu Mwen nutin met
el fwa tuku in ma mwowo
lun Papa tumal, lipufon lal
elos oelul: ā na el fwa šuñ
mol nu sin met nu kemwu
oanu me orek ma lalos.
28 Payinu ña fwak nu
šumwos, Kutu met tu iñi, šu
tiu pulakin miši, nu ke elos
liye Mwen nutin met tuku
in togusaï lal.

ŠAPTER 17.

A TUKIN len onkos tari
Jisus el šuloltalu Piter,
ā Jemes, ā Jon tamulel, ā
wisalosyuk nu fwin eol fu-
lat muku.
2 Ā el ekla ye mutalos: ā
mutal šaromrom oanu fwatu,
ā nuknuk lal fwosfwos oanu
kalem.
3 Ā liye, Moses ā Elaias
eltal sikmi nu yurolos kas-
kas nu sel.
4 Na Piter el tupokoañ ā
fwak nu sin Jisus, Leum,
mwo tu kut mutanu iñi:
kom fwin luñšom, lela kem
in orek tolu lom sra: sie
šum, ā sie sin Moses, ā sie
sin Elaias.
5 Ke el kaskas ou iñi,
liye, sie pukunieñ šaromrom
lolelosye: ā liye pusra si
kasmu in pukunieñ, fwak,
El iñi Mwen kulu si nutig,
ña inši mwowo ka'l, komwos
loñol.
6 Ā ke met lutlut loñ,
elos putatle fokšiufwi, ā ša-
ñeñ lanu.
7 Ā Jisus el tuku ā kala-
losye, ā fwak, Tukakak, ā
tiu šañeñ.
8 Ā ke elos ñetak muta-
los, elos tiu liye met, Jisus
mugenu.
9 Ā ke elos oatui fwin
eola mi, Jisus el mwuleuñ
nu selos, fwakañ, Nik mit
fwak nu sin sie met ma ko-
mwos liye fwin eola, nu ke
Mwen nutin met miši sie-
fwil molyuk.
10 Ā met tumal lutlut
elos siyuk sel, fwakañ, Efwo
met šim ku fwak tu Elaias
el a tuku met?
11 Ā Jisus el tupokoañ ā
fwak nu selos, Payi Elaias el
a tuku met, ā siefwil fuloku-
nak ma nu kemwu.
12 Ā ña fwak nu šumwos,
Tu Elaias el tuku iñi, ā elos
tiu eta'l, ā elos oru nu sel

ma elos luñselos. Ouyape
elos fwa ora'l Mwen nutin
met keokinu.
13 Na met lutlut elos etu
tu el fwak nu selos ke Jon
Baptist.
14 ¶ Ā ke elos tuku nu
yurin met puspis tukeni, sie
met tuku nu yurol sikukmu-
tunti, ā fwakañ, 15 Leum,
pakomutumwen nutig; tu
el musin alwet, ā keokinu:
tu pal puspis el putatle nu
in e, ā puspis nu in kof.
16 Ā ña wis al nu yurin
met tumom lutlut, ā elos ko-
flanu akei el la.
17 Na Jisus el tupokoañ
ā fwak, We fwil silalalfuñi
ā šilolel, putaka ña mutu
yuromwos? putaka ña mu-
ten komwos? wis al nu yu-
ruk.
18 Ā Jisus el kaiyuk nu
sel devil; ā el fwas luk el:
ā tulig el kela ke auu a
ša.
19 Na met lutlut elos tu-
ku nu yurol Jisus muku, ā
fwak, Efwo kem ku koflanu
sis el la?
20 Ā Jisus el fwak nu
selos, Tu komwos silalalfu-
ñi: tu payinu ña fwak nu
šumwos, Komwos fwin lalal-
fuñi oanu futin mustad si,
komwos a fwak nu ke eol si
iñi, Mwărla nu an si iño; ā
el fwa mwătla: ā wañin nu
ma kofla nu šumwos.

21 Ā ma ou iñi tiu šom
liki fwin tiu pre ā lălo.
22 Ā ke elos mutu yin
Galili, Jisus el fwak nu se-
los, Mwen nutin met a fwa
tukakinyikyuk in pon metu:
23 ā elos fwa uni'lye, ā len
si aktolu el siefwil molyuk.
Ā elos pakomutu ma lulap.
24 ¶ Ā ke elos tuku nu
Kepernaum, elos šu es me
takmu tuku nu yurol Piter,
ā fwak, Ya met luti lomwos
el tiu oru takmu?
25 El mu, Aok. Ā ke el
ilyuk nu in lomwu, Jisus el
ša kusal, fwakañ, Saimon,
mea kom nunku? togusa lun
fwalu elos esla sin šu me
kūte ā me takmu? ya sin
tulig natalos, ka sin metša?
26 Piter el fwak nu sel,
Sin metša. Jisus el fwak
nu sel, Na tulig elos šugošok.
27 Tu ou iñi mu, tu kem
tiu aktugulkul alos, kom
šom nu mwea, ā sisla kou, ā
es ik sugo umetun; ā ke kom
oaliñalik in oalul, kom fwa
konoiok ipen muni si: ma
iñi es, ā šuñ nu selos ke ña
ā kom.

ŠAPTER 18.

KE pal si iño met lutlut
elos tuku nu yurin Ji-
sus, fwakañ, Šu ka yok liki
in togusaï in kosao?
2 Ā Jisus el pañon mu
kitin tulig nu yurol, ā fili-

'lye yurolos infulwe, 3 ā
fwak, Payinu ña fwak nu
šumwos, Komwos fwin tiu
ayaol nunok ā fwa oanu kitin
tulig, komwos koflanu ilyuk
nu in togusaĩ in kosao.
4 Tu ou iñi el šu šifwanu
fwilpap ou kitin tulig si iñi,
el iñi yok liki in togusaĩ in
kosao.
5 Ā el šu fwa es sie sin
kitin tulig ou iñi in ēk el es
yu pe.
6 Ā el šu aktugulkulye
sie sin tulig iñi šu lalalfuñi
yu, mwo nu sel tu tapañ
sripsrip in kaiwel, ā el wa-
lomla yin lăl mwea.
7 We koluk fwalu ke me
tugulkul! tu wañin ma ku-
toñi tu me tugulkul in tiu
tuku; ā we koluk nu sin
met šu oru me tugulkul!
8 Tu ou iñi po'm ā nium
fwin aktugulkuli kom, paká-
la mao, ā sisla liki kom, tu
kom fwin ilyuk nu yin mol
ke fuke ā ke srumwunla;
mwo liki tu ke pom luo ā
nium luo fwa sisla nu in e
kamwul.
9 Ā mutom fwin aktu-
gulkuli kom, kom tupella, ā
sisla liki kom: tu kom fwin
ilyuk nu yin mol ke mutom
si, mwo liki tu ke mutom
luo fwa sisla nu in e in hell.
10 Sismouk tu komwos
tiu sruñu sie sin tulig sisik
iñi? tu ña fwak nu šumwos,
Tu lipufon lalos in kosao
liye mutun Papa tumuk in
kosao pal e nu kemwu.
11 Tu Mwen nutin met
el tuku in moli ma tūla.
12 Komwos nunku ma
fuka? fwin šip siefok nutin
met si, ā sugo kaiñla, ya el
tiu filiye eu-eu, ā šom nu fwin
eola, ā šuk ma sugo kaiñla?
18 Ā el fwin konoilok,
payinu ña fwak nu šumwos,
el iñši mwowo ke ma sugo,
yokliki ke eu-eu šu tiu kaiñ-
la.
14 Ou iñi Papa tumo
mwos šu in kosao el tiu luñ-
šel tu sie sin ma sisik si iñi
fwa tūla.
15 ¶ Ā met lium el fwin
orek ma koluk nu šum, kom
fwasot ā kaskas nu sel ke ma
koluk lal, kom ā el muku:
el fwin loñ kom, kom moli
met lium.
16 Ā el fwin tiu loñ, es
sie ku luo in wi kom, tu ma
kas nu kemwu šumwos in
olin met lo luo ā tolu.
17 Ā el fwin sañes loñ
olos, fwakot nu sin šurš: ā
el fwin tiu loñ šurš, lela lun
nu šum oanu met pegan ā
met rošo.
18 Payinu ña fwak nu
šumwos, Ma nu kemwu ko-
mwos koperiye on fwalu fwa
koperi in kosao; ā ma nu
kemwu komwos tulala on
fwalu fwa tulala in kosao.

19 Siefwilpe ña fwak nu
šumwos, Tu fwin luo šu-
mwos on fwalu nunok sugo
ke kutu ma eltal siyuk, Pa-
pa tumuk šu in kosao el fwa
oru ma iñi nu šeltal.
20 Tu yin met luo ku
tolu tukeni mutu in ěk, ña
oelulos mutu yin si iño.
21 ¶ Na Piter el tuku nu
yurol, ā fwak, Leum, pal
yikas met lik orek ma koluk
nu sik, ā ña nunok munas
nu sel? ya nu ke pal itkos?
22 Jisus el fwak nu sel,
Ña tiu fwak nu šum, Nu ke
pal itkos: tu, Nu ke it-ñul
pal itkos.
23 Tu ou iñi togusaï in
kosao oanu sie togusa šu
luñši lolñok nu sin met ku-
lanšap sral.
24 Ā ke el mutamwauk
in lolñok, elos wis nu yurol
sie šu es šumwe mol muni
sie-ñul-šiu ma lal.
25 Ā ke wañin ma lal in
moli, leum lal el šap in kite'l
la, ā kïin natu, ā tulig natal,
ā ma nu kemwu ma lal, ā in
te moli.
26 Ke ma iñi met kulan-
šap el putatla, ā siyuknu sel,
fwakañ, Leum, pako yu, ā
ña fwa moli nu šum nu ke-
mwu.
27 Na leum lun met ku-
lanšap 'iño el pakomutal, ā
tula'l la ā nunok munas nu
sel ke me mol.
28 Ā met kulanšap iñi el
šom liki, ā konoiok sie sin
met kulanšap wi el, šu es
šumwe mol muni sie-fök sisik
lal: ā el sruki'lye, ā išeni in
kaiwel, fwakañ, Moli nu sik
ma luk.
29 Ā met kulanšap wi el,
el putatla nu ke nial, ā si-
yuk nu sel, fwakañ, Pako
yu; ā ña fwa moli nu šum
nu kemwu.
30 Ā el tiu luñsel: ā el
šom ā sis el la nu in prison,
nu ke el fwa moli ma
lal.
31 Ā ke kutu sin met
kulanšap wi el elos liye ma
oru, elos pakomutu ma lu-
lap, ā elos tuku ā fwak nu
sin leum lalos ma nu kemwu
ma oru.
32 Na leum lal, tuk ke
el pañnolmu, el fwak nu sel,
We kom met kulanšap ko-
luk si, ña nunok munas nu
šum nu kemwu ma luk, kom
es sumwe mol, tu kom siyuk
sik: 33 ya tiu mwo tu kom
ouyape pakomutun met ku-
lanšap wi yum; oanu ña
pakomutom?
34 Ā leum lal el kosku-
sok, ā asalañ nu sin met me
kopur, nu ke el moli nu ke-
mwu ma lal.
35 Ā ou iñi Papa tumuk
in kosao el fwa oru ouyape
nu šumwos, komwos fwin
tiu nunok munas inšiumwos

ke ma koluk met liumwos
oru.

ŠAPTER 19.

AMA te oru, ke Jisus el
kaskas ma iñi tari, el
fwas liki an Galili, ā tuku
nu kutenu an Judea likin
yeno Jordan; 2 ā met pus-
pis tukeni elos fwas tukol; ā
el akkei elos la iño.
3 Met Farisi elos pe tuku
nu yurol, in srifwe'l, ā siyuk
sel, Ya oul ku tiu oul tu met
sisla mutan kiel ke ma nu
kemwu?
4 Ā el tupokoañ ā fwak
nu selos, Ya komwos tiu rid,
tu el šu orala ke muta-
mwauk, el oralos mogul si ā
mutan si, 5 ā fwak, Tu ou
iñi met el fwa filiye papa ā
nine, ā el fwa fwalseni kiin
natu: ā eltal fwa ikwe še-
nu?
6 Ke ma iñi tuko eltal
tiu luo, tu ikwe šenu. Tu
ou iñi ma God el fwalseni,
lela met in tiu eselik.
7 Elos fwak nu sel, Ke
ma iñi efwo ku Moses el šap
in šuñ me šiin lun sisila, ā
in sis el la?
8 El fwak nu selos, Mo-
ses el oru ma iñi nu šumwos
in sisla kiin mutumwos tu
upala inšiumwos: ā ma tiu
ou iñi ke mutamwauk nu
iñi.
9 Ā ña fwak nu šumwos,
El šu fwa sisla kiin natu, el
fwin tiu kosro, ā fwa mari
sienu, el orek kosro: ā el šu
mari el šu sisila, el orek
kosro.
10 Met tumal lutlut elos
fwak nu sel, Fwin ou iñi ke
mogul ā kiin natu, tiu mwo
in mari.
11 Ā el fwak nu selos,
Nu kemwu koflanu es kas si
iñi, elos mugenu El aši nu
ke mao.
12 Tu kutu met yunuk,
ma ou iñi ke elos isušla in-
šien nine: ā kutu yunuk,
ma met orek ke yunuk: ā
kutu yunuk šu šifwanu orek
yunuk ke togusaï in kosao.
El šu ku in es ma iñi, lela
lun es.
13 ¶ Na utuk nu yurol
kitin tulig, tu El fwa filiye
paul on fwelos, ā pre: ā met
lutlut elos kaiyuk nu se-
los.
14 Ā Jisus el fwak, Lela
kitin tulig in fwas nu yuruk,
ā tiu sipa'loswot; tu sin ma
iñi togusaï in kosao.
15 Ā el filiye paul fwelos, ā
šom liki.
16 ¶ Ā liye, sie tuku ā
fwak nu sel, Met Luti Mwo-
wo, Mea mwo ña oru, tu
fwa luk mol ma patpat?
17 Ā el fwak nu sel,
Efwo kom ku pañpañ ña
Mwo? tu siewunu mwo,
God mugenu: ā kom fwin

luñšom ilyuk nu yin mol,
liauñ oul payi.
18 El fwak nu sel, Oul
šu? Jisus el fwak, Nik kom
akmus, Nik kom kosro, Nik
kom pusupas, Nik kom ki-
kiap, 19 Oru mwo nu sin
papa tumom ā nine: ā Kom
luñšom met lom oanu kom
šifwanu.
20 Met fwus si el fwak
nu sel, Ma nu kemwu ma
iñi ña oru ke ña tulig nu
iñi: pia kutu fwos?
21 Jisus el fwak nu sel,
Kom fwin luñšom oru šu-
mosmos lanu, fwasot kuka-
kin ma lom, ā šuñ nu sin
met sigasrup, ā fwa kwanin
tatū lom os in kosao: ā fwa-
su fwas tukuk.
22 Ā ke met fwus si loñ
kas si iñi, el šom asor: tu
ma puspis ma lal.
23 Na Jisus el fwak nu
sin tumal lutlut, Payinu ña
fwak nu šumwos, Tu upa
lanu met gasrup ilyuk nu in
kosao.
24 Ā siefwil pe ña fwak
nu šumwos, Tu kamel el
fwas sasla mutun nilel fuse-
sas liki met gasrup in ilyuk
nu in togusaï lun God.
25 Ke met tumal lutlut
elos loñ, elos lut ma lulap,
fwakañ, Fwin ou iñi, ka šu
ku in mol?
26 Ā Jisus liye elos, ā
fwak nu selos, Metu elos ko-
flanu oru ma iñi; ā God el
ku in oru ma nu kemwu.
27 Na Piter el tupokoañ
ā fwak nu sel, Liye, kem
filiye ma nu kemwu lumem,
ā fwas tukum; fuka ma lu-
mem ke ma iñi?
28 Ā Jisus el fwak nu
selos, Payinu ña fwak nu
šumwos, Tu komwos šu fwas
tukuk ke siefwil isūsla, ke
Mwen nutin met el fwa mu-
tu fwin me muta mwowo si
lal, komwos pe fwa mutu
fwin me muta sie-ñul-luo,
nununku sruf sie-ñul-luo lun
Israel.
29 El a šu filiye lomwu, ā
lel, ā loul, ā papa, ā nine, ā
kīn natu, ā tulig, ā fwalu,
ke ēk, el fwa es kais sie-fok
ka, ā fwa mutu in mol ma
patpat.
30 Ā met puspis masi
meta elos fwa masi tuko; ā
masi tuko elos fwa masi me-
ta.

ŠAPTER 20.

TU togusaï in kosao oanu
met kato si, šu šom olu-
tue in šulšul met in orek in
ima fain si lal.
2 Ā ke el papani nu sin
met orekma in mol penni si
len si, el sipa'loswot nu in
ima fain si lal.
3 Ā ke akurun auu si
aktolu el šom, ā liye kutenu
tu mwul niin kutakot.

4 Ā el fwak nu selos, Komwos šom pe nu in ima fain si, ā oanu ma payi ña fwa mol nu šumwos. Ā elos šomla.

5 El sifwil pe šom ke akurun auu akonkos ā akeu, ā oru ouyape.

6 Ā ke akurun auu aksie-ñul-sie el šomla, ā konoiok kutenu tu mwul, ā fwak nu selos, Efwo komwos ku tu mwul iñi len fon si?

7 Elos fwak nu sel, Tu wañin met painmu nu šes. El fwak nu selos, Komwos fwasot pe nu in ima fain si; ā ña fwa moli nu šumwos ma payi.

8 Ā ke eukela, leum lun ima fain si el fwak nu sin met tutafpo lal, Kom pañonmu met orekma, ā šuñ me mol nu selos, mutamwauk ma tuko nu meta.

9 Ā ke elos tuku šu akurun auu aksie-ñul-sie, elos kemwu es penni si.

10 Ke masi meta tuku, elos nunku mu tu elos es yok liki; ā elos kemwu es pe penni si.

11 Ā ke elos es, elos torkaskas nu ke met kato, 12 fwakañ, Met iñi tuk elos orek ma auu si, ā kom oru nu selos akfwolye nu šes, šu wis ma toas len fon si ā ke fwol.

13 Ā el tupokoañ nu sin sie selos, ā fwak, Kawuk, ña tiu sito nu šum: ya kom tiu papani nu sik ke penni si?

14 Es ma lom, ā fwasot: ña luñsik šuñ nu sin masi tuko ou nu šum.

15 Ya tiu payi nu sik in oru oanu ña luñsik ke ma luk? Ya mutom koluk tu ña mwo?

16 Ou iñi masi tuko fwa metla, ā masi meta fwa tukla: tu ma puspis pañonmu, ā ma pu šulūla.

17 ¶ Ke Jisus el fwasyuk nu Jerusalem el wis met sie-ñul-luo lutlut muku in inganek ā fwak nu selos, 18 Liye, kut fwasyuk nu Jerusalem, ā Mwen nutin met a fwa tukakinyukyuk nu sin met tol fulat ā nu sin met šim, ā elos fwa otela lun mas.

19 Ā elos fwa esalañ nu sin Met pegan in aknunta, ā popo, ā in uni'lye on ke šaksiñ sugo: ā ke len si aktolu el fwa siefwil molyuk.

20 ¶ Na nine kiin tulig nutin Zebedi mwen luo natal oelul, el sinak, ā siyuk kutu ma nu sel.

21 Ā El fwak nu sel, Meą kom luñšom? El fwak nu Sel, Orauñ tu mwen luo nutig eltal fwa mutu, sie on la pom leyut ā sie on la pom lesi, in togusai lom.

22 Ā Jisus el tupokoañ ā
fwak, Komwos nikin ma
komwos siyuk. Ya komwos
ku in nim kup si ña nimnim
lū, ā in baptaisla ke sie bap-
tais ña wi baptaisla ka?
Elos fwak nu sel, Kut ku.
23 Ā el fwak nu selos,
Aok, komwos fwa nim kup
luk, ā baptaisla ke sie bap-
tais ma ña wi baptaisla ka:
ā in mutu on la pouk leyut,
ā on la pouk lesi, tiu ma luk
in aŝiot, tu ma lalos ŝu Papa
tumuk akou.
24 Ā ke ma sie-ñul loñ,
elos mulat nu sin met tamu-
lel luo.
25 Ā Jisus el pañnolos
mi, ā fwak, Komwos etu tu
leum lun Met pegan elos oru
oanu leum nu selos, ā elos
ŝu fulat elos ŝuñ me ŝap nu
selos.
26 Ā fwa tiu ou iñi yu-
romwos; ā el ŝu luñŝi met
fulat yuromwos, lela lun met
tutafpo lomwos; 27 ā el ŝu
luñŝi met leum yuromwos,
lela lun met foko lomwos.
28 Oanu Mwen nutin met
el tiu tuku tu met orú nu
sel, ā el oru nu sin met, ā in
ŝuñ mol lal in moli met pus-
pis.
29 ¶ Ā ke elos ŝomla liki
an Jeriko, met puspis tukeni
elos fwas tukol.
30 Ā liye, met luo kunla
muta eltal mutu pupanek,
ke eltal loñ tu Jisus el
fwas alukela, eltal wowoyuk,
fwakañ, O Leum, Mwen nu-
tin Devid, pakomutetalu.
31 Ā met puspis tukeni
elos kaiyuk nu seltal, tu
eltal in misla: ā eltal wo-
woyuk yokliki, fwakañ, O
Leum, nutin Devid, pako-
mutetalu.
32 Ā Jisus el tu, ā pañ-
loltal, ā fwak, Mea komtal
luñŝomtal tu ña fwa oro nu
ŝumtal?
33 Eltal fwak nu sel,
Leum, ketal kenu mutetal
in ñutalik.
34 Ā Jisus el pakomutu,
ā kalye mutaltal: ā kitin
misiñi eltal liye, ā eltal fwas
tukol.

ŜAPTER 21.

A KE elos fwas apkurun
nu Jerusalem, ā tuku nu
yin Betfeŝ, nu fwin eol Olifs,
ña Jisus el sipaot met lut-
lut luo, 2 fwakañ nu seltal,
Fwasot nu yin sisik met
mutu we ye mutomtal, ā
kitin misiñi komtal fwa ko-
noiok ass sugo kopuri, ā kolt
wi el: tulala, ā usi nu yu-
ruk.
3 Ā met sinu fwin siyuk
nu ŝumtal kutu, komtal a
fwak, Leum el enen eltal; ā
kitin misiñi el fwa sipe'ltal
mu.
4 Elos oru ma iñi nu ke-

mwu, tu in orek ma payi ma
met palu kaskas, fwakañ,
5 Komwos fwak nu sin an
nutin Saion, Liye, Togusa
lom el tuku nu yurom, moñ-
fusas, ā mutu on fwin ass, ā
kolt tulig nutin ass.
6 Ā met lutlut eltal šom, ā
oru oanu Jisus el šapkin nu
seltal, 7 ā usi ass, ā kolt, ā
filiye yuroltal nuknuk lalos,
ā elos fili'lye fwe.
8 Ā met puspis lanu tukeni
elos lakunalik nuknuk lalos
inganeku; ā kutenu poki
lešak ulin šaku, ā takunalik
oaoot ineku.
9 Ā met puspis tukeni šu
fwas met, ā šu fwas tuk,
elos woywoyuk, fwakañ, Ho-
sana nu sin Mwen nutin
Devid! Inši mwowo el šu
tuku in ēl Leum, Hosana in
fulat liki nu kemwu!
10 Ā ke el tuku nu in
Jerusalem, nu kemwu in
siti elos rarrar, fwakañ, Šu
iñi?
11 Ā met puspis tukeni
elos fwak, El iñi met palu
lun Nazaret fulun an Galili.
12 ¶ Ā Jisus el utiuk nu
in imwen tempel sin God, ā
sis elos la nu kemwu šu
kutakot ā mol in imwen
tempel, ā topkakunla tebue
lun met ayaol muni, ā me
mutu lun met kutakot mwu-
lioa.
13 Ā el fwak nu selos, Ma
šimisla, Pañpañ lom luk
Imwen pre; ā komwos orala
mao inluf lun met pusupas.
14 Ā met kun ā met ul
elos tuku nu yurol in imwen
tempel; ā el akkei elos la.
15 Ā ke leum tol ā met šim
elos liye kutu ma šokuruk
ma el oru, ā tulig elos tuñ-
wot in imwen tempel! ā
fwakañ, Hosana nu sin
Mwen nutin Devid! elos
sruña lanu, 16 ā fwak nu
sel, Ya kom loñ ma elos
fwak? Ā Jisus el fwak nu
selos, Aok: ya komwos tiu
rid, Kom orek on payi ke
olin kitin tulig ā sromsrom?
17 Ā el fwas lukelos, ā
šom liki siti nu Beteni; ā el
on nu we.
18 ¶ Ā lutue, ke el foloko
nu siti, el musinsral.
19 Ā ke el liye šak fig
sugo pupaneku, el fwas nu
ka, ā konoiok tu wañinu ma
on wulo, ā sra mugenu, ā el
fwak nu ke mao, Lela fwako
lun tiu kapak on wulo nu
tuk ma patpat. Ā kitin
misiñi šak fig masla.
20 Ā ke met lutlut liye,
elos lut, fwakañ, Efwo ku
šafuk šak fig masla!
21 Jisus el tupokoañ ā
fwak nu selos, Payinu ña
fwak nu šumwos, Komwos
fwin lalalfuñi, ā tiu silalal-
fuñi, komwos a fwa tiu ma
iñi nu ke šak fig mugenu,

tu komwos ouyape fwin
fwak nu ke fwin eol si iñi,
Kom fwala moklūla in pu-
tatla nu inwea, ma fwa oru.
22 Ã ma nu kemwu ko-
mwos siyuk ke pre, lalal-
fuñi, komwos fwa es.
23 ¶ Ã ke el tuku nu in
imwen tempel, leum tol ã
met elder lun met elos tuku
nu yurol ke el luti, ã fwak,
Ma ya šap si kom orek ma-
kin? ã šu šiot nu šum šap
si iñi?
24 Ã Jisus el tupokoañ ã
fwak nu selos, Ña pe siyuk
šumwos sie mao, komwos
fwin fwak nu sik mao, ña
fwa ore pe nu šumwos ma
šap si ña orek makin.
25 Tu ya baptais lun Jon?
in kosaoe mi, ku yurin
metu? Ã elos tukeni asi-
uki, fwakañ, Kem fwin
fwak, In kosaoe mi; El a
fwa siyuk nu šes, Efwo ko-
mwos ku tiu lalalfuñol?
26 Ã kem fwin fwak, Ma
yurin met mi; kem šañeñ
sin met; tu elos nu kemwu
nunku mu Jon el met palu.
27 Ã elos tupokoañ nu sin
Jisus, ã fwak, Kem koflamu
fwak. Ã el fwak nu selos,
Ña pe tiu fwak ma ya šap
si ña oru ma iñi.
28 Ã mea komwos nunku?
Mwen luo nutin met si; ã
el tuku nu yurin masi meta,
ã fwak, Mwen, fwašot orek-
ma misiñi in ima fain si
luk.
29 El tupokoañ ã fwak,
Ña tiu šom; ã tuko el auli-
yuk, ã šom.
30 Ã el tuku nu yurin
masi akluo, ã el fwak ouya-
pe. Ã el tupokoañ ã fwak,
Ao, leum; ã el tiu šom.
31 Ka šu seltal iñi oru
oanu papa el luñsel? Elos
fwak nu sel, Masi meta.
Jisus el fwak nu selos, Pa-
yinu ña fwak nu šumwos,
Tu met rošo ã met kosro elos
ilyuk nu in togusaï lun God
met ã komwos tuk.
32 Tu Jon el tuku nu yu-
romwos nu inganek lun ma
payi, ã komwos tiu lalalfu-
ñol; ã met rošo ã met kosro
elos lalalfuñol: ã komwos,
ke komwos liye, tiu auliyuk
tuk, tu komwos fwa lalal-
fuñol.
33 ¶ Komwos loñ sienu
pupulyuk: Sie met kato šu
eoki ima fain si, ã orek kol-
kol apneni, ã pukpuk ma
fulūye wain lū, ã muša ni
yin šan met, ã sipauñ kutu
met kato in liauñ ã el šom
nu yin lulisla.
34 Ã ke pal si fwako aku-
run tuku, el sipala met ku-
lanšap lal nu sin met kato;
tu elos fwa es fwako ka.
35 Ã met kato elos es met
kulanšap lal, ã popo sie, ã
uniye sie, ã tuñal sie.

36 Siefwil pe, el sipala ku-
tenu met kulanšap pus liki
meta: ā elos oru nu selos
ouyape.
37 Ā, o-tuk, el sipala nu se-
los mwen natal, fwakañ, Elos
a fwa šunakin mwen nutig.
38 Ā ke met kato elos liye
mwen, elos tukeni kaskas,
El iñi met mwol: fwasu, lela
kut in uni'lye, ā lela kut
srukie es ma lal.
39 Ā elos sruki'lye, ā sis el
la liki ima fain si, ā uni'lye.
40 Tu ou iñi ke leum lun
ima fain si tuku, mea el fwa
oru nu sin met kato iño?
41 Elos fwak nu sel, El a
fwa un'elosi kolukla met ko-
luk iño, ā el a fwa šuñ ima
fain si nu sin kutenu met
kato, šu fwa oru nu sel
fwako ke pal fwol si.
42 Jisus el fwak nu selos,
Ya komwos tiu rid in ma
šimisla, Eot si ma met muša
sisila, eot si iñi on fwin šiu-
fwin srumwosrik in eot: ma
iñi ma Leum oru, ā ma šoku-
ruk in mutas?
43 Tu ou iñi ña fwak nu
šumwos, God el fwa esla to-
gusaï lal liki komwos, ā šuñ
nu sin mutun fwalu ma orek
fwako ke.
44 Ā el šu fwa putatla on
fwin eot si iñi fwa mišalša-
lu: ā on fwel šu eot si iñi
fwa putatla, mao fwa ililye
nu ma sisik.
45 Ā ke leum tol ā met
Farisi elos loñ pupulyuk lal,
elos etu tu el kaskas nu ke
elos.
46 Ā ke elos šuk in sruki-
'lye, elos šañeñ met puspis
tukeni, tu elos es el met
palu.

ŠAPTER 22.

A JISUS el siefwil tupo-
koañ ā kaskas nu selos
in pupulyuki, ā fwak, 2 To-
gusaï in kosao oanu sie to-
gusa, šu orek mari lun
mwen natal, 3 ā sipala met
kulanšap lal in pañnolos mi
šu sulkakin met nu ke
akonkon: ā elos sañes tuku.
4 El siefwil sipaot kutenu
met kulanšap, fwakañ, Ora-
uñ nu selos šu sulkakin,
Liye, ña akou me moño nuk
tari; kauu mogul luk ā pus-
pisinu luk elos uniye tari, ā
ma nu kemwu ako: fwasu
nu ke akonkon.
5 Ā elos mu mansis, ā
šomla, sie nu ke ima si lal,
sie nu ke me kitakot lal: 6
ā kutenu selos elos es met
kulanšap lal, ā orek ma ko-
luk lanu nu selos, ā one-
losi.
7 Ā ke togusa el loñ, el
koskusok: ā el sipaot met
meun lal, ā onelosla met ak-
mus iño, ā furreuk siti selos.
8 Na el fwak nu sin met
kulanšap lal, Akonkon ako,

ā elos šu sulkakin met tiu
mwo.
9 Tu ou iñi komwos fwa-
sot nu inganek, ā ma nu ke-
mwu komwos konoiok, šu-
loimu nu ke akonkon.
10 Ā met kulanšap iñi elos
šom nu inganek, ā eseni nu
kemwu ma elos konoiok, ma
mwo, ā ma koluk; ā pus
metu tari wi el nu ke akon-
kon.
11 Ā ke togusa el tuku in
liye'los šu wi el, el liye met
si wañin nuknuk in akon-
kon el nukomañ.
12 Ā el fwak nu sel, Ka-
wuk, efwo kom ku tuku nu
yinu, tiu nukomañ nuknuk
in akonkon? Ā el tiu
kas.
13 Na togusa el fwak nu
sin met kulanšap, Kopuri-
'lye paul ā nial, ā wis el la,
ā sisla nu yin los liki losu:
yin a tuññu ā ñañorñor.
14 Tu ma puspis pañon
mu, ā šuloila ma pu.
15 ¶ Na met Farisi šom, ā
elos tukeni kaskas fuka elos
fwa akfosye'lak ke kaskas.
16 Ā elos sipaot nu yurol
met tumalos lutlut, oelulos
met Herod fwakañ, Met luti,
kem etu tu kom payi, ā luti
inek lun God payinu, ā kom
tiu kolak sin met; tu kom
pulesu monin metu.
17 Tu ou iñi kom fwak nu
šes, Mea kom nunku? Oul
ku tiu oul, in šuñ takmu nu
sin Sisar?
18 Ā Jisus el etu ma koluk
lalos, ā fwak, Mwošounkas,
efwo komwos ku srifwe yu?
19 Luti nu sik muni tak-
mu. Ā elos wis nu yurol
penni si.
20 Ā el fwak nu selos,
Mutun šu iñi, ā šimisyukla?
21 Ā elos fwak nu sel, Lun
Sisar. Na el fwak nu selos,
Tu ou iñi oru nu sin Sisar
ma lun Sisa, ā nu sin God
ma lun God.
22 Ke elos loñ, elos lut, ā
fwas luk el, ā šomla.
23 ¶ Len si iñi met Sad-
dusi, šu fwak wañinnu ma
siefwil molyuk, elos tuku nu
yurol, ā siyuk sel, 24 fwa-
kañ, Met luti, Moses el fwak,
Met si fwin miši, wañin
tulig natu, met lel el fwa
mari mutan kīel, ā oreuk
fute lun met lel.
25 Ā umet tamulel itkos
mutu yuros: ā masi meta,
ke el mari sie mutan, el miši,
ā wañin fute, el likiye mutan
kīel nu sin met lel:
26 Ouyape masi akluo, ā
aktolu, nu ke akitkos.
27 Ā tukolos nu kemwu
mutan el miše pe.
28 Tu ou iñi, pal si ke
sifwil molyuk, lun šu mutan
si iñi ke met itkos? tu elos
nu kemwu es el.
29 Jisus el tupokoañ ā

fwak nu selos, Komwos sito,
tiu etu ma Šimisla, ā tiu etu
ku lun God.
30 Tu ke siefwil molyuk
elos tiu mari, ā tiu šuñ in
mari, tu elos oanu lipufon
lun God in kosao.
31 Ā ke siefwil molyuk
lun met miši, ya komwos tiu
rid ma God el kaskas nu
šumwos, fwakañ, 32 Ña
God lun Ebream, ā God lun
Aisaak, ā God lun Jekob?
God el tiu God lun miši, tu
lun mol.
33 Ā met puspis tukeni ke
elos loñ *ma ini*, elos kakšak
ke ma lutlut lal.
34 ¶ Ā ke met Farisi loñ
tu el orek met Saddusi in
misla, elos tukeni mutu.
35 Na sie selos, met manu,
el siyuk sel, srifw'el, 36 Met
luti, ka šap šu yok in manu?
37 Jisus el fwak nu sel,
Kom luñšom Jeofa God lom
ke inšium kemwu, ā ke in
ñunum kemwu, ā ke in nun-
kom kemwu.
38 Ma si iñi masi meta ā
ma yok ke šap.
39 Ā masi akluo ouyape,
Kom luñšom met lom ou
kom šifwanu.
40 On fwin ma šap luo
iñi sripsrip ma nu kemwu
manu ā palu.
41 ¶ Ā ke met Farisi elos
tukeni mutu, Jisus el siyuk
selos, 42 fwakañ, Mea ko-
mwos nunku k'el Kraist?
el mwen nutin šu? Elos
fwak nu sel, Nutin Devid.
43 El fwak nu selos, Na
fuka Devid in ñun pañpañ
el Leum, fwakañ, 44 Jeofa
el fwak nu sin Leum luk,
Kom mutu on le pok leyut,
nu ke pal si ña orek lokwa-
lok lom me lañe ye nium?
45 Na Devid el fwin pañ-
pañ el Leum, fuka el mwen
natal?
46 Ā wañin met ku in tu-
pokoañ nu sel sie kas; wa-
ñin met pulaik in siyuk sel
kutu ma, len si iñi nu tuk.

ŠAPTER 23.

NA Jisus el fwak nu sin
met puspis tukeni, ā nu
sin met tumal lutlut, 2 fwa-
kañ, Met šim ā met Farisi
elos mutu fwin niin mutu
lun Moses: 3 tu ou iñi ma
nu kemwu ma elos šap ko-
mwos in liauñ, komwos lia-
uñ ā oru; ā komwos tiu oru
oanu elos oru: tu elos fwak,
ā tiu oru.
4 Tu elos polñuni enu toas,
ā toas ke utuk, ā filiye fwin
pišin metu; ā elos tiu luñši
moklōla mao ke sugo kufin
paulos.
5 Ā ma nu kemwu ma
elos oru, elos oru tu met in
liye: elos orek ma failakteri
sralap lalos, ā orek ma lulap
siskin nuknuk lalos, 6 ā elos

luñselos mutu ye op niin
kofwo, ā niin mutu lun leum
in lolñok, 7 ā paiñ niin
kitakot, ā met in paññolos,
Rabbai, Rabbai.
8 Ā komwos tiu pañon
komwos Rabbai: tu sie met
luti lomwos, Kraist; ā ko-
mwos nu kemwu met lili.
9 Ā wañin met komwos
pañon papa tumomwos on
fwalu: tu sie Papa tumo-
mwos, ŝu in kosao.
10 A komwos tiu pañon
komwos met luti: tu sie
Met luti lomwos, Kraist.
11 Ā el ŝu yok liki nu
kemwu yurumwos, el fwa
met kulanŝap lomwos.
12 Ā el ŝu kaifwaf nunku,
fwa foroti; ā el ŝu ŝifwanu
fwilpap, fwa mwo oiye.
13 ¶ We nu ŝumwos, met
ŝim ā met Farisi, mwoŝoun-
kas! tu komwos kaliye to-
gusaï in kosao ye mutun
metu: tu komwos tiu ilyuk
nu we, ā komwos tiu lela
elos in ilyuk ŝu fwas nu we.
14 We nu ŝumwos, met ŝim
ā met Farisi, mwoŝounkas!
tu komwos kanaosla lom sin
kotin mas, ā tu kiapun pre
lulis: tu ou iñi komwos es
lusla lulap.
15 We nu ŝumwos, met
ŝim ā met Farisi, mwoŝoun-
kas! tu komwos mutatu
apneninu mwea ā fwalu in
orek sie in forla; ā ke ko-
mwos oru, komwos ora'l tulig
nutin hell ka luo nu ŝumwos.
16 We nu ŝumwos, met
atol kun, ŝu fwak, el ŝu
fulak ke imwen tempel, man-
sis; ā el ŝu fulak ke gol lun
imwen tempel el fwa mol.
17 Met lalfon, ā met kun!
ka ŝu yok liki, gol, ku
imwen su orek gol in mwo-
le?
18 Ā, el ŝu fulak ke lāñ,
mansis; ā el ŝu fulak ke
kiŝe ma on fwe, el fwa mol.
19 Met lalfon, ā met kun!
ka ŝu yok liki, kiŝe, ku lāñ
ŝu orek kiŝe in mwole?
20 Tu ou iñi el ŝu fulak
ke lāñ, el fulak ke mao, ā ke
ma nu kemwu on fwe.
21 Ā el ŝu fulak ke imwen
tempel fulak ke mao, ā ke
El ŝu mutu lū.
22 Ā el ŝu fulak ke in
kosao, fulak ke niin mutu
lun God, ā ke el ŝu mutu
fwe.
23 We nu ŝumwos met ŝim
ā met Farisi, mwoŝounkas!
tu komwos mol masi aksie-
ñul ka orun, ā anis, ā kumin,
ā tiu oru ma yok kutu ke
manu, ke nununku, ke pa-
komutu, ā ke lalalfuñi: mwo
komwos oru ma iño meta, ā
tiu sisla ma iñi tuko.
24 Komwos met atol kun!
ŝu nomosol kitin mwet sisik,
ā igumnu kaka sisik kosro
kamel.

25 We nu šumwos, met
šim, ā met Farisi, mwošoun-
kas! tu komwos oru nasnas
likin kup si ā pulet si, ā lū
elos tiñtiñinu ma koluk ā
ma šilolel.
26 Farisi kun! met kom
orek nasnas lūin kup si ā
pulet si, tu lik elos fwa nas-
nas ouyape.
27 We nu šumwos, met
šim ā met Farisi, mwošoun-
kas! tu komwos oanu inkul-
yuk fwosfwos, aok oanu ma
mwowo lik, ā lū tiñtiñinu
šri in mas, ā sipoklot lanu.
28 Ā komwos ouyape lik
oanu ma payi nu sin metu,
ā inšiumwos tiñtiñinu ma
mwošounkas ā ma koluk
lanu.
29 We nu šumwos, met
šim ā met Farisi, mwošoun-
kas! tu komwos mušа in-
kulyuk lun met palu, ā oru
mwolanu inkulyuk lun met
payi, 30 ā fwak, Kem fwino
mutu in len lun papa tumus,
kem tiu oelulos in es san met
palu.
31 Ou iñi komwos met lo
nu šumwos, tu komwos tulig
natalos šu uniye met palu.
32 Na komwos nakla tupin
sigasok lun papa tumomwos.
33 Komwos serpent, ā fwil
lun faiper! fuka komwos a
fwas liki sisila nu in hell?
34 Ke ma iñi, liye, ña
sipaot nu šumwos met palu,
ā met lalmetmet, ā met šim:
ā kutu selos komwos fwa
uniye ā uni on ke šaksiñ
sugo; ā kutu selos komwos
onel in lolñok lomwos, ā
kolyaï in siti nu in siti.
35 Tu sa payi nu kemwu
kaki nu fwalu fwa tuku nu
fwomwos, san Ebel mi met
payi nu ke san Zakaraias
mwen nutin Barakaias, šu
komwos uniye in maslon
imwen tempe ā lāñ.
36 Payinu ña fwak nu
šumwos, Ma nu kemwu ma
iñi fwa tuku nu fwin fwil si
iñi.
37 O Jerusalem, Jerusalem,
šu uniye met palu, ā tuñla-
los šu sipeyuk mi nu yurum,
fuka pal puspis ña luñsik
šifweni tulig nutom, oanu
mwonyen el šifweni trokrok
natu ye paul, ā komwos si-
luñši!
38 Liye, lom šum on wañin
karwuñinye.
39 Tu ña fwak nu šumwos,
Komwos a fwa tiu liye yu
nu tuk, nu ke komwos fwak,
Inši mwowo el šu tuku in
ēl Leum.

ŠAPTER 24.

A JISUS el šom, ā fwas
liki imwen tempel: ā
met tumal lutlut elos tuku
in luti nu sel inte im ke
imwen tempel.
2 Ā Jisus el fwak nu selos,

Ya komwos tiu liye ma nu
kemwu ma iñi? Payinu ña
fwak nu šumwos, An si iñi
a fwa wañin eot si on fwin
sie eot, ma a fwa mogukla
nu kemwu.
3 Ā ke el mutu on fwin
eol Olifs, met lutlut elos tu-
ku nu yurol muku, fwakañ,
Lute nu šes, pal ya si ma
iñi a fwa oru? ā mea akulin
ke kom tuku, ā ke safla
fwalu?
4 Ā Jisus el tupokoañ ā
fwak nu selos, Komwos sis-
mouk tu met tiu kiape ko-
mwos la.
5 Tu ma puspis fwa tuku
in ĕk, fwakañ, Ña Kraist;
ā elos fwa kiapala met puspis.
6 Ā komwos fwa loñ meun,
ā kušan meun: liauñ tu ko-
mwos tiu fosña: tu ma nu
kemwu iñi te oru met, ā
safla šumwe tuku.
7 Tu met fwal si tuyuk
lain sie met fwal, ā togusaï
lain togusaï: ā a fwa sral, ā
lolo, ā fwalu rarrar, in kutu
an.
8 Ma nu kemwu iñi muta-
mwauk in ašor.
9 Na elos fwa es komwos-
yuñ in akkolukye komwos, ā
a fwa uni komwosye: ā fwal
nu kemwu fwa sruñe ko-
mwos ke ĕk.
10 Ā na ma puspis fwa tu-
gulkul, ā sie fwa tukakunak
sie, ā sie fwa sruñu sie.
11 Ā met palu puspis sito
fwa tuku, ā fwa kiapala met
puspis.
12 Ā tu os nu ma kołuk,
luñ lun met puspis fwa
musis kutu.
13 Ā el šu oru mwo nu ke
safla, el iñi fwa mol.
14 Ā mwo šašu iñi lun to-
gusaï fwa sulkakin in fwal e
nu kemwu ke ma lo an nu
kemwu: ā na safla a fwa
tuku.
15 Tu ou iñi, ke komwos
fwa liye ma koluk lanu lun
ma kanaos lanu, ma Daniel
met palu el fwak, tu yin
mutal (el šu rid, lela lun
etu:) 16 na lela elos šu
mutu in Judea in kasus šom
nu fwin eola.
17 Lela el šu on fwin ma-
ñon lomwu tiu tuku fwuni
in es kutu ma likin lom sel.
18 Ā el šu mutu in ima si
tiu foloko in es nuknuk lal.
19 Ā we koluk nu selos šu
putete, ā nu selos šu šuñ titi
in len iño!
20 Ā pre tu komwos tiu
kasus šom ke pal musis, ā
ke len sabbat: 21 Tu na
fwa fosñala ma lulap, oanu
met tiu liye ke mutamwauk
fwalu nu iñi, mo, ā nu tuk.
22 Ā fwin tiu oru len iño
ma fototo kutu, wañin nu
ikwe in mol: ā ke met šulūla
len iño orani in fototo eni
kutu.

23 Na kutenu met fwin
fwak nu šumwos, Liye,
Kraist iñi, ku iño; komwos
tiu lalalfuñi.
24 Tu Kraist sito fwa
tuku, ā met palu sito, ā elos
fwa luti akul lulap ā ma
šokuruk; tu ou iñi, fwin
ku, elos fwa kiapala met šū-
la.
25 Liye, ña fwak nu šu-
mwos met.
26 Tu ou iñi elos fwin
fwak nu šumwos, Liye, El
os yin mesis: komwos tiu
šom: Liye, El os in fokil
lukma; komwos tiu lalal-
fuñi.
27 Tu oanu šarom tuku yin
fwatu sikyuk we, ā šarom-
romla yin fwatu tili we;
ouyape ke Mwen nutin met
el fwa tuku.
28 Tu yin kolak on we, an
si iñi mwon igel elos fwa
tukeni šokšok.
29 Kitin misiñi tuko ke
fosña lanu in len iño fwatu
fwa losla, ā malem tiu šuñ
kalem lal, ā itu elos fwa
putatla in kosaoe mi, ā ku
in kosao elos fwa kususus.
30 Ā na akul lun Mwen
nutin met fwa sikmi in ko-
saoe mi: ā na sruf nu ke-
mwu fwalu elos ašor, ā elos
fwa liye Mwen nutin met el
tuku in pukunieñ in kosao,
ke ku ā ma mwowo ma
lulap.
31 Ā El fwa sipala lipufon
lal ke pusren ugug lulap; ā
elos fwa eseni met šūla lal
yin eñ akos mi, yiñ tafwun
kosa iño mi nu tafwun kosa
iñi.
32 Iñi lutlut pupulyuk ke
šak fig: ke le šak lal sruk
maños, ā sra srunak, komwos
etu akurun pal fwol.
33 Ā ouyape, ke komwos
fwa liye ma nu kemwu ma
iñi, komwos etu tu apkurun
nu mutun oaoa.
34 Payinu ña fwak nu šu-
mwos, Fwil si iñi tiu alfuk-
fukla nu ke ma nu kemwu
ma iñi orek tari.
35 Kosao ā fwalu fwa wa-
ñinla, ā kaskas luk tiu wa-
ñinla.
36 ¶ Ā len si iño ā anu si
wañinu met etu, ā tiu lipu-
fon in kosao, tu Papa tumuk
mugenu.
37 Ā oanu len lun Noa, ā
ouyape ke Mwen nutin met
el fwa tuku.
38 Tu oanu len met šaloñ-
la tuk, elos moño ā nim,
mari ā šuñ in mari, nu ke
len si Noa el sroauk nu fwin
oaku, 39 ā elos tiu etu, nu ke
šaloñla tuku, ā es elos la nu
kemwu; ouyape ke Mwen
nutin met el fwa tuku.
40 Na met luo mutu in
ima si; esla sie, ā filiye sie.
41 Mutan luo ilye ke me
ilil si; esla sie, ā filiye sie.

42 ¶ Tu ou iñi šano; tu
komwos tiu etu auu ya si
Leum lom a tuku.
43 Ã komwos etu ma iñi,
tu met kato in lomwu el
fwino etu la auu ya si met
pus a tuku, el fwa šano,
ã tiu fulela lom sel in mi-
šala.
44 Tu ou iñi komwos in
ako pe, tu ke auu si komwos
tiu nunku, Mwen nutin met
el a tuku.
45 Na šu met kulanšap
payi ã lalmetmet, šu leum
lal ora'l lun fwa'l nu ke
kwanun lom sel, in šuñ me
moño nelos ke pal fwol si?
46 Inši mwowo met kulan-
šap iño, šu leum lal, ke el
tuku, el fwa konoilok in oru
ou iñi.
47 Payinu ña fwak nu šu-
mwos, tu el fwa ora'l lun
fwa'l ke ma nu kemwu ma
lal.
48 Ã met kulanšap koluk
iñi el fwin kaskas inšiel,
Leum luk patlanu in tuku;
49 ã el mutamwauk in popo
kutenu met kulanšap wi, ã
oelulos met sruï in moño ã
nim;
50 Leum lun met kulanšap
iñi el fwa tuku in len si ke
el tiu šano'l, ã in auu si ke
el tiu etu, 51 ã el fwa otela-
lik, ã oru ma lal wi met
mwošounkas: yin a fwa
tuñnu ã ñañorñor in mwusi.

ŠAPTER 25.

NA togusaï in kosao fwa
oanu mutan šieñul šu
tiu etu met, šu es lam lalos,
ã šom in šun met pusla.
2 Ã limikos selos lalmet-
met, ã limikos lalfon.
3 Elos šu lalfon es lam
lalos, ã tiu es oil oelulos.
4 Ã lalmetmet elos es oil in
maše wi lam lalos.
5 Ke met pusla patla in
tuku, elos nu kemwu metkel
ã motul.
6 Ã ke infulwin foñ elos
mwonak, We liye, met pusla
el tuku; komwos fwasot in
šunol.
7 Na mutan nu kemwu šu
tiu etu met elos tukakak, ã
akoala lam lalos.
8 Ã lalfon elos fwak nu sin
lalmetmet, Si las kutu oil
lomwos, tu lam las a kunla.
9 Ã lalmetmet elos tupokot,
fwakañ, Fwin ou iñi tiu yok
in las ã lomwos: ã mwo
komwos fwasot nu yurin
met kitakot, ã mol ma lo-
mwos.
10 Ã ke elos šom in mol,
met pusla el tuku; ã elos šu
ako ilyuk oelul nu ke mari:
ã mutun oaoa kauli.
11 Tuk kutenu mutan šu
tiu etu met elos tuke pe,
fwakañ, Leum, Leum, igasla
nu šes.
12 Ã el tupokoañ ã fwak,

Payinu ña fwak nu šumwos,
Ña tiu ete komwos.
13 Tu ou iñi, šano, tu komwos tiu etu len si ā auu si ke Mwen nutin met el tuku.
14 ¶ Tu togusaï in kosao oanu met fwafwasyis nu yin lulisla, el pañon mu met kulanšap lal, ā šuñ ma lal nu selos.
15 Ā el šuñ nu sin sie talen limikos, ā nu sin sie luo, ā nu sin sie sie: nu sin met nu kemwu oanu elos etu oreye; ā kitin misiñi el šomla.
16 Na el šu es talen limikos el šom kukakin ma iñi, ā oru talen limikos pe.
17 Ā ouyape el šu es luo, el ouyape oru luo pe.
18 Ā el šu es šie, šom ā pukinye in foko, ā mwukunla muni lun leum lal.
19 Ā pat lanu tuk, leum lun met kulanšap iñi el foloklа, ā lolñok nu selos.
20 Ā el šu es talen limikos tuku, ā usi talen limikos pe, fwakañ, Leum, kom asi nu sik talen limikos; liye, ña siefwil oru talen limikos pe.
21 Leum lal el fwak nu sel, Mwonu, met kulanšap mwo ā payi: mwo ma pu kom liauñ, ña fwa orek kom in fwu ma puspis: kom ilyuk nu yin eñun lun leum lom.
22 Ouyape el šu es talen luo tuku, ā fwak, Leum, kom asi nu sik talen luo: liye, ña siefwil oru talen luo pe.
23 Leum lal el fwak nu sel, Mwonu, met kulanšap mwo ā payi: mwo ma pu kom liauñ, ña fwa orek kom in fwu ma puspis: kom ilyuk nu yin eñun lun leum lom.
24 Na el šu es talen si tuku, ā fwak, Leum, ña ete kom tu kom met upa si, kosrūni oiya kom tiu siselik, ā eseni oiya kom tiu oskoilik:
25 Ā ña šañeñ, ā šom, ā mwukunla talen lom in foko; liye, es lom.
26 Leum lal el tupokoañ ā fwak nu sel, Met kulanšap koluk ā alsañes, kom etu tu ña kosrūni oiya ña tiu siselik, ā eseni oiya ña tiu oskoilik:
27 Ke ma iñi mwo tu kom filiye muni luk nu yurin banker, ā ke ña tuku ña fwa es ma luk ā kute pe.
28 Tu ou iñi esla talen si luk el, ā šuñ nu sel šu la talen sie-ñul.
29 Tu nu sin šu kutu ma la šuñ pe kutu, ā el fwa os ma lal: ā yurol mi šu wañin ma la fwa esla ma lal luk el.
30 Ā komwos sisla met kulanšap alsañes nu yin los liki losu: nu iño fwa tuñnu ā ñañorñor in mwusi.
31 ¶ Ke Mwen nutin met el fwa tuku in ma mwowo

lal, ā lipufon mutal nu ke-
mwu oelul, na el fwa mutu
fwin niin mutu mwowo si
lal: 32 ā met an nu kemwu
fwa tukeni mutu ye mutal;
ā el fwa es elos elik sie sin
sie, oanu met sropu liye šip
esla šipe liki gotu: 33 Ā el
fwa filiye šipe on le paul
leyut, ā gotu on le paul lesi.
34 Na togusa el a fwak nu
selos on le paul leyut, Fwasu,
komwos met mwonu lun
Papa tumuk, mutu yin akola
nu šumwos u-mi ke srosla
walu: 35 tu ña musinsral,
ā komwos kiti yu me moño;
ña malu, ā komwos si kof
nimuk: ña metša, ā komwos
šuli yu yuk:
36 Ña koflufol, ā komwos
si nuknuk ña nukomañ: ña
mas, ā komwos fwas nu yu-
ruk ā mutu: ña mutu in
prison ā komwos tuku nu
yuruk.
37 Na met payi elos tupo-
kot nu sel, fwakañ, Leum,
kem liye kom ke kom musin-
sral, ā kite nom ña? ku ma-
lu, ā kite nimom? 38 ña
kem liye kom metša, ā šuli
kom yuk? ku koflufol, ā nu-
kom kom la? 39 ku kem
liye kom mas, ku in prison ā
tuku nu yurom ña?
40 Ā Togusa el a tupokoañ
ā fwak nu selos, Payinu ña
fwak nu šomwos, Tu oanu
ke komwos oru ma iñi nu
sin sie met sisik sin ma lik
komwos oru nu sik.
41 Na el a fwak pe nu selos
on le paul lesi, Fwasot liki
yu, komwos, met lušla, fwa-
sot liki yu nu in e kamwul
ma patpat, akola sin devil ā
lipufon lal.
42 Tu ña musinsral, ā ko-
mwos tiu kiti yu me moño:
ña malu, ā komwos tiu si kof
nimuk: 43 ña met ša, ā ko-
mwos tiu šuli yu yuk; ko-
flufol, ā komwos tiu si nuk-
nuk ña nu omañ: mas, ā in
prison, ā komwos tiu tuku
nu yuruk.
44 Na elos ouyape tupokot
nu sel, fwakañ, Leum, ka
kem liye kom kom la musin-
sral ña? ku malu, ku metša,
ku koflufol, ku mas, ku in
prison ā tiu oru nu šum?
45 Na el tupokot nu selos,
fwakañ, Payinu ña fwak nu
šumwos, Tu oanu ke ko-
mwos tiu oru nu sin sie ma
sisik iñi, Tu ouyape ke ko-
mwos tiu oru nu sik.
46 Ā elos iñi fwa šomla nu
yin uniye ma patpat: ā met
payi nu yin mol ma patpat,

ŠAPTER 26.

AMA iñi te oru, ke Jisus
el kaskas nu kemwu ma
iñi tari, el fwak nu sin met
tumal lutlut, 2 Komwos etu
tu ke tukin len luo kofwo
lun alukela, ā Mwen nutin

met fwa tukakinyukyuk in
uniye on ke s̄aksin̄ sugo.
3 Na leum tol, ā met s̄im,
ā met elder lun met, elos tu-
keni nu in maslon lom sin
leum tol, pan̄pan̄ Kaiafas, 4
ā elos tukeni papu fuka elos
fwa es Jisus ke kiapu, ā
uni'lye.
5 Ā elos fwak, Tiu ke ko-
fwo, tu fwin ou in̄i met elos
tukeni mwowon.
6 ¶ Ā ke Jisus el mutu yin
Beteni, in lom sin Saimon
met leper, 7 sie mutan el
tuku nu yurol wis boken
alabaster lun kūar mwowo
si, ā el okoiya nu fwin s̄iu-
fwel, ke el fon̄yun̄ mon̄o.
8 Ā ke met tumal lutlut
liye, elos silun̄s̄i lanu, fwa-
kan̄, Efwo ku sisla ma in̄i?
9 Tu kem ku in kitakot
kūar in̄i ka puspis, ā kitala
nu sin met sigasrup.
10 Ke Jisus el etu, el fwak
nu selos, Efwo komwos ku
lokoluke mutan si? tu el
oru me orek mwowo nu
sik.
11 Tu met sigasrup mutu
yuromwos pal e nu kemwu;
ā n̄a tiu mutu yuromwos pal
e nu kemwu.
12 Tu ke el okoiya kūar
in̄i nu fwin monuk, el ako
yu nu ke n̄a pukpuki.
13 Payinu n̄a fwak nu s̄u-
mwos, Yin nu kemwu met
luti mwo s̄as̄u in̄i in fwal nu
kemwu, elos fwa kaskas ma
in̄i ma mutan si in̄i oru in
akulinilye.
14 Na sie sin sie-n̄ul-luo,
pan̄pan̄ Judas Iskariot, el
s̄om nu yurin leum tol, 15 ā
fwak, Mea komwos as̄i nu
sik, ā n̄a fwa asalot nu s̄u-
mwos? Ā elos mwuleun̄
nu sel muni toln̄ul.
16 Ā tukin pals̄a el s̄uk
pal mwo si in tukakunulak.
17 ¶ Ke len si meta kofwo
lun bred tiu pulolak met lut-
lut elos tuku nu yurin Jisus,
fwak nu sel, Oiya an kom
lun̄s̄om kut in ako nu sum
in mon̄o alukela?
18 Ā El fwak, S̄om nu in
siti nu sin sie met, ā fwak
nu sel, Met luti el fwak, Pal
si luk akurun in̄i; n̄a fwa
oru alukela in lom s̄um wi
met tumuk lutlut.
19 Ā met lutlut elos oru
oanu Jisus el luti nu selos;
ā elos ako alukela.
20 Ke eukela, El fon̄yun̄
nu ke tebel yurin sie-n̄ul-
luo.
21 Ā ke elos mon̄o, el fwak,
Payinu n̄a fwak nu s̄umwos,
tu sie s̄umwos a tukakin yu
yuk.
22 Ā elos pakomutu ma
lulap, ā mutamwauk in tak-
la siyuk sel, Leum, ka s̄u
n̄a?
23 Ā el tupokoan̄ ā fwak,
El s̄u wi yu s̄us̄n̄i paul in

ale si, el iñi a tukakun yu
yuk.
24 Mwen nutin met el šom
oanu ma šimisla ke el: we
sin met šu tukakunulak
Mwen nutin met! mwo nu
sin met iñi el fwin tiu isŭsla.
25 Na Judas, su tukakunu-
lak, el tupokoañ ā fwak,
Rabbai, ka šu ña? El fwak
nu sel, Kom fwakla.
26 Ā ke elos moño, Jisus el
es bred, ā ali, ā kunšalik, ā
šuñ nu sin met lutlut, ā
fwak, Es, moño; ma iñi mo-
nuk.
27 Ā El es kup, ā šuñ kulu,
ā šuñ nu selos, fwakañ, Ko-
mwos nu kemwu numla
mao:
28 Tu ma iñi sak lun mwil-
kas šašu, ma širorla ke met
puspis in esla ma koluk.
29 Ā ña fwak nu šumwos,
Ña a tiu nim tuk fokin fain
iñi, nu ke len si ña wi ko-
mwos nim ma šašu in togu-
saï lun Papa tumuk.
30 Ā ke elos iuk sugo on,
elos šomla nu fwin eol Olifs.
31 ¶ Na Jisus el fwak nu
selos, Komwos nu kemwu
tugulkul foñ si iñi ke ña: tu
ma šimisla, Ña fwa uniye
met sropu, ā šip lun unen
elos fwaseliknu.
32 Ā tuk ke ña siefwil
molyuk, ña met komwos tuk
a fwas nu yin Galili.
33 Piter el tupokoañ ā fwak
nu sel, Elos nu kemwu fwin
tugulkul ke um, ña tiu tu-
gulkul nu tuk.
34 Jisus el fwak nu sel,
Payinu ña fwak nu šum, Tu
foñ si iñi, met mwon sisa
kakla tuk, kom a fwa lafla-
fwekin yu pal tolu.
35 Piter el fwak nu sel, Ña
fwin wi kom nu miši, ña tiu
laflafwekin kom. Met lut-
lut nu kemwu fwak ouyape.
36 ¶ Na Jisus el oelulos
fwas nu an si pañpañ Getse-
mane, ā fwak nu sin met
lutlut, Komwos mutawun
iñi, ke ña šom nu iño ā pre.
37 Ā el es oelul Piter, ā
mwen luo nutin Zebedi, ā
mutamwauk iñ asor ā toas
lanu.
38 Na el fwak nu selos, Ñu-
nik in ašor lulap, nu ke
miši: komwos mutawun iñi,
ā wi yu šano.
39 Ā el fwas nu met kutu,
ā fokšiufwi, ā pre, fwakañ,
O Papa tumuk, fwin ku ke
ma iñi, lela kup si iñi in
fwas aliki yu wŏt'fwin tiu
ou iñi, tiu ou ña luñsik, ā ou
kom.
40 Ā el fwas nu yurin met
lutlut, ā konoi'elos yuk la
motul, ā el fwak nu sel Piter,
Ma ya, komwos tiu ku in
wi yu šano ke auu si?
41 Šano, ā pre, tu komwos
tiu ilyuk nu in mel: payi
ñun luñsi, ā ikwe munas.

42 El siefwilpe šom pal si akluo, ā pre, fwakañ, O Papa tumuk, kup si iñi tiu ku in fwas aliki yu wŏt, ña fwin tiu numla, oru ou kom luñšom.

43 Ā el tuku ā konoi'elos yuk la siefwil motul: tu mutalos toas.

44 Ā el fwas luk elos, ā siefwilpe šomla, ā pre pal si aktolu, kaskas ou meta.

45 Na el tuku nu yurin met tumal lutlut, ā fwak nu selos, Tari, komwos motul nu, ā moñlẹ; liye, auu si tuku, ā Mwen nutin met tukakinyukyuk nu in poun met koluk.

46 Tukakak, kut šom: liye, el tuku šu tukakin yu yuk.

47 ¶ Ke el kaskas iñi, liye, Judas, sie sin sie-ñul-luo, el tuku, ā met puspis tukeni oelul, wis kutlas ā šak, yurolos mi met tol ā met elder lun met.

48 Ā el šu tukakunulak šuñ akul si nu selos, fwakañ, El šu ña ñok, elnu, sruki'lye.

49 Ā kitin misiñi el tuku nu yurin Jisus, ā fwak, Paiñ kom, Rabbai; ā ñokol.

50 Ā Jisus el fwak nu sel, Kawuk, kom te sika? Na elos tuku filiye paolos fwe'l Jisus, ā as al.

51 Ā liye, sie selos oelul Jisus asroala paul, ā fwauk kutlas, ā pakal met kulanšap lun met tol, ā otala sral.

52 Na Jisus el fwak nu sel, Siefwil išuñye kutlas nutom nu yin on we: tu elos nu kemwu šu es kutlas fwa miši ke kutlas.

53 Ya kom nunku mu tu ña tiu ku in siyuk sin Papa tumuk iñi, ā el a fwa sipamu nu yuruk lipufon lišun sie-ñul-luo ā yok?

54 Fwin ou iñi fuka ma šimisla payikin, tu a ma oru ou iñi?

55 Ke auu si iño Jisus el fwak nu sin met puspis tukeni, Ya komwos fwas liki oanu nu sin met iñunyar, ke kutlas ā šaku in es yu? Piñanu len ña mutu yuromwos in luti in imwen tempel, ā komwos tiu sruki yu wi.

56 Ā ma nu kemwu ma iñi oru, tu ma šimisla lun met palu fwa payikin. Na met tumal lutlut nu kemwu fwas luk el, ā kaiñla.

57 ¶ Ā elos šu sruki'lye Jisus met, elos kolol nu yurin Kaiafas met tol, yin mwolil met šim ā met elder tukeni mutu.

58 Ā Piter el fwas tukol lūs'el la, nu in maslon lom sin met tol, ā ilyuk nu we, ā mutu yurin met tutafpo in liye masi tuko.

59 Ā met tol, ā met elder,

ā mwolil nu kemwu, elos
šuk met silo lainul Jisus, ou
tu elos fwa uni'lye; 60 ā
elos tiu konoiok: ā met silo
ma puspis tuku, elos tiu ko-
noiok sie. Ā tuko met silo
luo eltal tuku, 61 ā fwak,
El iñi fwak, Ña ku in ka-
naosla imwen tempel lun
God, ā in muša mao in len
tolu.
62 Ā met tol el tuyuk, ā
fwak nu sel, Ya wañin nu
ma kom tupokot? Mea eltal
a fwak lain kom?
63 Ā Jisus el misla. Ā
met tol el tupokoañ ā fwak
nu sel, Ña fulakin kom ke
God mol, tu kom fwak nu
šes la payi ku sitou, kom
Kraist Mwen nutin God.
64 Jisus el fwak nu sel,
Kom fwakla: kute pe ña
fwak nu šumwos, Tuko ko-
mwos a fwa liye Mwen nu-
tin met mutu on le paul le-
yut lun ku, ā tuku in puku-
nieñ kosao.
65 Na met tol el šalik nuk-
nuk lal, fwakañ, El kaskas
enum; efwo kem ku šuk
kutenu met lo? liye, iñi ko-
mwos loñ enum lal.
66 Mea komwos nunku?
Elos tupokoañ ā fwak, El
fwanauk el a la miši.
67 Na elos ani in mutal, ā
fus k'el, ā kutenu puklul, 68
fwakañ, Kraist, kom polyauk
nu šes, Šu uni kom wun?

69 ¶ Ā Piter el muta liki
nu in maslon lomu, ā mutan
fwus el tuku nu yurin, fwa-
kañ, Kom pe oelul Jisus luñ
Galili.
70 Ā el laflafwekin ye mu-
talos nu kemwu, fwakañ,
Ña tiu etu ma kom fwaku.
71 Ā ke el fwas nu in srau-
mwalsis, sienu liye'l, ē fwak
nu selos šu mutanu iño, Ele
pe oelul Jisus lun Nazaret.
72 Ā el siefwilpe laflafwe-
kin ke fulakin pusupas, Ña
tiu etu met šen.
73 Ā kutu pal tuk elos šu
tu apkurun, tuku ā fwak nu
sel Piter, Payinu kom pe sie
selos; tu kas lom orek kom
fwolnu.
74 Na el mutamwauk in
kaskas koluk ā fulakin pu-
supas, Ña tiu etu met šen.
Ā kitin misiñi mwon sisa
kakla.
75 Na Piter el esamak kas
lun Jisus, ma el fwak nu
sel, Kom fwa laflafwekin
yu pal tolu met, mwon sisa
kakla tuk. Ā el fwas liki,
ā tunñu tuñnu.

ŠAPTER 27.

KE lututan, met tol ā met
elder lun met elos nu
kemwu tukeni papu lainul
Jisus in uni'lye.
2 A ke elos kopuri'lye, elos
kolol la, ā wiselak nu yurol
Pontius Pailat leum si.

3 Na Judas, šu tukakunu-
lak, ke el liye tu elos lus el
la, el šifwanu auliyuk, ā fo-
lokunmu ipen silver tol-ñul
nu sin met tol ā met elder, 4
fwakañ, Sito sik, tu ña tu-
kakunak sa payi. Ā elos
fwak, Mea ma iñi nu šes?
kom liauñ ma iñi.
5 Ā el sisot ipen silver nu
in imwen tempel, ā šomla, ā
šifwanu lokšakla.
6 Ā met tol elos srukak
ipen silver, ā fwak, Tiu payi
tu kut filiye mao nu in tatū,
tu ma iñi me mol sa.
7 Ā elos tukeni papu, ā
mol ima si lun potter ke
mao, in pukinye metša.
8 Ke ma iñi ima si iñi elos
pañpañ Ima lun sa, nu ke
len si iñi.
9 Na payikin ma Jeremi
met palu polyi, fwakañ, Ā
elos es ipen silver tol-ñul,
ma elos nunku me mol lal,
šu met nutin Israel elos fwak
me mol lal; 10 ā ašuñ mao
in moli ima si lun potter
oanu Leum el oramu nu sik.
11 ¶ Ā Jisus el tu ye mu-
tun leum: ā leum el siyuk
sel, fwakañ, Ya kom Togusa
lun met Ju? Ā Jisus el
fwak nu sel, Oanu kom
fwak.
12 Ā ke met tol ā met elder
elos sis nu fwel, el tiu tupo-
koañ.
13 Na Pailat el fwak nu
sel, Ya kom tiu loñ kutu ma
puspis elos orek ma lo lain
kom?
14 Ā el tiu tupokoañ nu
sel nu ke sie kas; oanu tu
leum el lut lulap.
15 Ā ou meta ke kofwo,
leum el tulala nu sin metu
sie met kopur šu elos luñse-
los.
16 Na sie met kopur os yu-
rolos pañpañ Barabbas, el
koluk lanu.
17 Tu ou iñi, ke elos tuke-
ni, Pailat el siyuk selos, Ka
šu komwos luñšomwos tu ña
tulala nu šumwos? Barab-
bas, ku Jisus šu elos pañpañ
Kraist?
18 Tu el etu tu ke šok sel
elos esalak.
19 Ke el mutu fwin me
mutu lun nununku, mutan
kīel sipu nu sel, fwakañ,
Nik kom oru kutu ma nu sin
met payi si iño; tu ña tonin-
foñ ma lulap len si iñi in
memi ke el.
20 Ā met tol ā met elder
elos papu met puspis tukeni
tu elos siyuk Barabbas, ā
uni'lye Jisus.
21 Leum el tupokoañ ā
fwak nu selos, Šu ka seltal
komwos luñšomwos ña in
tulala nu šumwos? Elos
fwak, Barabbas?
22 Pailat el fwak nu selos,
Na mea ña oru nu sin Jisus,
šu elos pañon Kraist? Elos

nu kemwu fwak nu sel,
Lela lun miŝi on ke ŝaksiñ
sugo.
23 Ã leum el fwak, Efwo,
mea koluk ma el oru? Ã
elos wowoyuk pusliki, fwa-
kañ, Lela lun miŝi on ke
ŝaksiñ sugo.
24 Ke Pailat el liye tu el
koflanu oru kutu mao, tu
elos la orek fukurkur kutu,
el es kof, ā tanla paul ye
mutun met puspis tukeni,
fwakañ, Ña tiu kuluk ke sa
lun met payi si iñi: komwos
liye.
25 Na met e nu kemwu tu-
pokoañ ā fwak, Sa'l on fwus,
ā on tulig natas.
26 Na el tulala Barabbas
nu selos: ā ke el sruñlul
Jisus, el esalak in uni on ke
ŝaksiñ sugo.
27 Na met meun lun leum
elos wis Jisus nu in imwen
leum, ā elun met meun nu
kemwu elos tukeni tuku nu
yurol.
28 Ã elos ŝarukla nuknuk
lal, ā nukmulañ nuknuk
sisa katel.
29 Ã ke elos orek tefuro in
kokol si tari, elos filiye fwin
ŝiufwel, ā a in le paul leyut:
ā elos epas ye mutal, ā
aksruksrukal, fwakañ, Paiñ,
Togusa lun met Ju!
30 Ã elos anel, ā es a ā
sruñil fwin ŝiufwel.
31 Ã ke elos aksruksrukal
tari, elos ŝarukla nuknuk
katel ā nukmulañ nuknuk
lal, ā kolol la in uniye on ke
ŝaksiñ sugo.
32 ¶ Ã ke elos fwas liki,
elos konoiok met si Sairini,
ēl Saimon: elos ora'l lun wis
ŝaksiñ sugo lal.
33 Ke elos tuku nu yin si
pañpañ Golgota, oanu ma,
yin sri in ŝiuf si, 34 elos aŝuñ
nu sel finiger lun nim, wi a
toeni: ā ke el pulakin, el
sañes nim.
35 Ã elos unilye on ke ŝak-
siñ sugo, ā eselik nuknuk
lal, koto srifwe; [tu oru pa-
yikin ma met palu polyi,
Elos eselik nuknuk luk yu-
rolos, ā on fwin sienu nuk-
nuk luk elos, orek koto srif-
we.]
36 Ã elos mutanu ŝanol
iño; 37 ā filiye yetun ŝiu-
fwel, ma tukakunulaku ŝi-
misla EL IÑI JISUS TO-
GUSA LUN MET JU.
38 Na met iñunyar luo
oelul uniye on ke ŝaksiñ; sie
on leyut, ā sie on lesi.
39 Ã elos ŝu fwas alukela
kaskas enum nu sel, ososokla
ŝiufwelos, 40 ā fwakañ, Kom
ŝu kanaosla imwen tempel,
ā muŝa in len tolu, kom ŝi-
fwanu moli kom. Kom fwin
Mwen nutin God, fwuni ke
ŝaksiñ sugo.
41 Ouyape met tol ā met
ŝim ā met elder elos aksruk-

srukal, fwak, 42 El molūla
kutenu, el koflanu šifwanu
mol el la. El fwin Togusa
lun Israel, lela lun fwuni ke
šaksiñ sugo iñi, ā kut fwa
lalalfuñi ke'l
43 El foñyuñ sin God; lela
lun as al iñi, el fwin luñši
el: tu el fwak, Ña Mwen
nutin God.
44 Ā met iñunyar luo, šu
oelul uniye on ke šaksiñ,
eltal kas ko pe nu sel.
45 Ā auu si akonkos nu ke
auu si akeu fwal e nu ke-
mwu los lanu.
46 Ā akurun auu akea Ji-
sus el wowoyuk ke pusral
lulap, fwakañ, Ilai, Ilai, la-
ma sabaktenai? oanu fwak,
God luk, God luk, efwo kom
ku fwas liki yu?
47 Kutu selos šu tu iño, ke
elos loñ, elos fwak, El iñi
pañnol Ilaias.
48 Ā kitin misiñi sie selos
kasus, ā es insral, ā nakla
finiger, ā filiye ke a sugo, ā
šuñ nu sel lun nim.
49 Kutenu fwak, Kolya-
mwun, kut a liye la Ilaias
el a la tuku in mol el la.
50 ¶ Jisus, ke el siefwil
wowoyuk ke pusral lulap, el
miši.
51 Ā liye, nuknuk, lisñe in
imwen tempel sisalik ip luo
luñinu nu ten; ā fwalu rar-
rar, ā eotu mulpelik; 52 ā
luf kiin mas elos igakla; ā
manol puspis lun kristin šu
motul, elos molyuk, 53 ā
fwas liki luf kiin mas tukin
pal si ke el molyuk, ā elos
šom nu yin siti mutal ā sik-
mi nu sin met puspis.
54 Ā met senturion, ā elos
šu oelul, šanol Jisus, ke elos
liye fwal rarrar, ā kutenu
iño ma' orala, elos šañeñ ma
lulap, fwakañ, Payinu el iñi
Mwen nutin God.
55 Ā mutan puspis mutu
we, liye an lūsla, elos šu
fwas tukol Jisus Galili mi,
oru nu sel: 56 Meri Magda-
lin oelulos, ā Meri kīen Je-
mes ā Joses, ā nine kīen
mwen nutin Zebedi.
57 ¶ Ke eukela, met gasrup
lun Arimatia, ē Josef, šu wi
pe met tumal lutlut lun Ji-
sus: 58 el fwas nu yurol
Pailat, ā ñusi manol Jisus.
Na Pailat el šap in ašuñ
manol.
59 Ā ke Josef el esla mano,
el lumani mao in nuknuk
linen nasnas, 60 ā filiye mao
in lufin mas šašu si lal, ma
el tufla in eotu: ā el epusañ
eot lulap si nu ke mutun
pot lufin mas si, ā šomla.
61 Ā Meri Magdalin el iño,
ā sienu Meri, eltal mutu iño
tulonot lufin mas si.
62 ¶ Ā len si tuko, ma
tukin len si lun ako, met
tol ā met Farisi elos tukeni
nu yurol Pailat, 63 fwakañ,

Leum, kem esamak tu met
kusuinkas iño fwak, ke el
mol, Tukin len tolu ña fwa
siefwil molyuk.
64 Ke ma iñi kom šap in
liauñ ma mwowo lufin mas
si nu ke len si aktolu, fwin
tiu ou iñi met tumal lutlut
elos a tuku [in foñ,] ā pu-
sra'l la, ā fwak nu sin metu,
El molyuk: ā ma kusuinkas
tuk koluk liki ma kusuinkas
met.
65 Pailat el fwak nu selos,
Met šano os yuromwos: ko-
mwos fwala, ā orauñ akkeyu
oanu komwos etu.
66 Ā elos šom, ā orala lu-
fin mas si ma mwowo, ta-
wunañ eot si, ā filiye met
šano.

ŠAPTER 28.

TAFIN foñ tuk lun sabbat,
akurun lenelik len si
umet ke wik, Meri Magda-
lin, ā sienu Meri, eltal tuku
in liye lufin mas si.
2 Ā, liye, rarrar lulap: tu
lipufon si lun Leum sikmi in
kosaoe mi, ā tuku ā epusla
eot liki mutun pot, ā el mutu
fwe.
3 Mutal oanu šarom, ā nuk-
nuk lal fwosfwos oanu wiaoa:
4 Ā ke šañeñ sel met šano
elos rarrar, ā oanu met miši.
5 Ā lipufon el tupukoañ ā
fwak nu seltal mutan, Kom-
tal tiu šañeñ: tu ña etu tu
komtal šuk Jisus, šu uniye
on ke šaksiñ sugo met.
6 El tiu os yinu: tu el mol-
yuk, oanu el fwak. Fwasu,
liye an ya Leum on nu
we.
7 Ā fwasot aksaya, ā luti
nu sin met tumal lutlut tu
el molyuk; ā, liye, el fwas
met komwos tuk nu in Ga-
lili; iño komwos fwa liye'l:
liye, ña fwak nu šumwos.
8 Ā eltal akpuspusye fwas
liki lufin mas si, ke šañeñ ā
eñun lulap, ā eltal kasus in
fwak nu sin met tumal lut-
lut.
9 Ā [ke eltal šom in fwak
nu sin met tumal lutlut,]
liye, Jisus el šunoltal, fwa-
kañ, Paiñ komtal. Ā eltal
tuku ā sruukie niel ā ali nu
sel.
10 Na Jisus el fwak nu
seltal, Nikmit šañeñ: komtal
šom fwak nu sin ma lik, tu
elos šom nu in Galili, ā iño
elos fwa liye yu.
11 Ā ke eltal šom, liye ku-
tu sin met šano elos tuku
nu in siti, ā luti nu sin met
tol ma nu kemwu ma orala.
12 Ā ke elos wi met elder
tukeni mwolil, ā papu, tari,
elos šuñ muni puspis nu sin
met meun, 13 fwakañ, Ko-
mwos fwak, Met tumal lut-
lut elos tuku ke foñ, ā pu-
sra'l la ke kut motul.
14 Ā leum fwin loñ ma iñi,

kut fwa umwe'l ā orek ko-
mwos in tiu šañeñ.
15 Ā elos es muni, ā oru
oanu elos luti nu selos: ā
kas si iñi met Ju elos kas-
kaskin nu ke len si iñi.
16 ¶ Na met tumal lutlut
sie-ñul-šie elos šom nu in
Galili, nu fwin eol ya Jisus
el orauñ nu selos.
17 Ā ke elos liye'l, elos ali
nu sel: ā kutu silalalfuñi.
18 Ā Jisus el tuku ā kas-
kas nu selos, fwakañ, Ku e
nu kemwu etũku nu sik in
kosao ā fwalu.
19 Tu ou iñi komwos šom,
ā luti nu sin met fwal e nu
kemwu, baptais elos la in ẽl
Papa, ā Mwen, ā Ñun Mu-
tal;
20 Luti nu selos in liauñ
oru ma nu kemwu ma ña
šapkin nu šumwos: ā, liye,
Ña wi komwos ma patpat,
nu ke safla fwalu. Amen.

MWO ŠAŠU MA MARK EL ŠIM.

ŠAPTER 1.

MUTAMWAUK lun mwo
šašu lun Jisus Kraist,
mwen nutin God;
2 Oanu met palu elos šim,
Liye, ña sipaot met šap luk
ye mutom, lun akou inek
lom ye mutom.
3 Pusren sie wowoyuk yin
mesis, Komwos akou inek
lun Jeova, oru inakul ak-
šumosye.
4 Jon el baptais yin mesis
met, ā luti ke baptais lun
auliyuk ke sis la ma ko-
luk.
5 Ā fulun an Judea nu
kemwu, ā met Jerusalem,
elos šom nu yurol, ā el bap-
tais elos la nu kemwu in-
fwal Jordan, ke elos fwakak
ma koluk lalos.
6 Jon el nukomañ nuknuk
in unen kamel, ā kulin
melol in folo; ā el moño
lokus ā unni lemnok;
7 Ā el luti, fwakañ, Sie
tuku tukuk el ku liki yu,
ña tin mwo in šumwoli tu-
lala eau losin faluk lal.
8 Payi ña baptaisi komwos
la ke kof: ā el a fwa bap-
taisi komwos la ke Ñun
mutal.
9 ¶ Ā ma iñi te oru in len
iño, tu Jisus el tuku yin
Nazaret mi lun Galili, ā Jon
el baptais el la in Jor-
dan.
10 Ā kiten misiñi ke fwas-
yuk liki kof, el liye in ko-

sao igakla, ā N̄un oanu
muli ioa sikmi nu fwel:
11 Ā pusra si tuku in ko-
saoe mi, fwakañ, Kom mwen
kulu si nutig, N̄a insi mwo-
wo kin kom.
12 Ā kiten misiñi N̄un el
sipa'lot nu yin mesis.
13 Ā el mutu yin mesis
len añaul, Setan el srifwe'l;
ā el wi kosro lemnok; ā li-
pufon elos oru nu sel.
14 ¶ Ā tukin pal si ke
filiyuki Jon nu in prison
Jisus el tuku nu Galili, lut-
lut kin mwo šašu lun togu-
saï lun God,
15 Ā fwakañ, Pal fwolnu,
ā togusaï lun God akurun:
komwos auliyuk, ā lalalfuni
mwo šašu.
16 Ā ke el fwas apkurun
mweun Galili, el liye Sai-
mon ā Andru ma lel eltal
fulalik kwa nu mwea; tu
eltal met kwa.
17 Ā Jisus el fwak nu sel-
tal, komtal fwas tukuk, ā
ña fwa orek komtal tu kom-
tal fwa kwa met.
18 Ā kiten misiñi eltal
likiye kwa laltal, ā fwas
tukol.
19 Ā ke el šomla kute si-
sik, el liye'ltal Jemes nutin
Zebedi, ā Jon ma lel, a eltal
os fwin oaku onon ok lalos.
20 Ā kiten misiñi el pañ-
noltal; ā eltal aliki Zebedi
papa tumaltal yurin met kū-
nokon fwin oaku, ā fwas
tukol.
21 ¶ Ā elos šom nu yin
Kapernaum; ā kiten misiñi
ke len sabat el ilyuk nu in
imwen lolñok, ā luti.
22 Ā elos lut ke ma lutlut
lal: tu el luti nu selos oanu
tu el leum, ā tiu oanu met
šim.
23 Ā met si ñun fokfok lal
el in lolñok lalos; ā el
wowoyuk.
24 Fwakañ, Nikmit orek
kit; mea kem a oru nu šum,
kom Jisus lun Nazaret? Ya
kom tuku in kanawis kit la?
N̄a etu la šuo komwun, kom
Sie Mutal lun God.
25 Ā Jisus el kaiyuk nu
sel, fwakañ, Nimit kas, ā
fwase luk el.
26 Ā ke ñun fokfok el ka-
naos el, ā wowoyuk ke pu-
sral lulap, el fwas luk el.
27 Ā elos nu kemwu lut,
oanu tu elos tukeni siyuk.
Mea ma iñi? mea lutlut
šašu iñi? tu ke ma pen lal
el šap nu sin ñun fokfok, ā
elos aksol.
28 Ā kiten misiñi puñal
fwas elik nu yin nu kemwu
apneni an Galili.
29 ¶ Ā kiten misiñi, ke
elos fwas liki lolñok tari,
elos ilyuk nu in lom sin
Saimon ā Andru, oelultal
Jemes ā Jon.
30 Ā nine kīel mutan kīel

Saimon el mas ke musen
fwol; ā kiten misiñi elos
fwakulañ nu sel.
31 Ā el tuku ā sruñkie
paul, ā sruklulak; ā kiten
misiñi mas fwol wañinla, ā
el oru nu selos.
32 Ā eukela, ke fwatu tili,
elos wis nu yurol nu kemwu
šu mas, ā elos šu musen
devil.
33 Ā elos nu kemwu yin
met mutu we tukeni nu mu-
tun oaoa.
34 Ā el akkeiela ma puspis
šu mas ke mas puspis, ā sis la
devil puspis liki; ā el sañes
devil in fwak, tu elos eta'l.
35 Ā ke lututañ, el tuka-
kak umet lenelik tuk, el
fwas liki, ā šom nu yin
mesis, ā el pre iño.
36 Ā Saimon ā elos šu
oelul fwas tukol.
37 Ā ke elos konoi'lok, elos
fwak nu sel, Met nu kemwu
suk kom.
38 Ā el fwak nu selos, lela
kut in šom nu yin met mutu
we apkurun nu šes, tu ña a
lutlut iñope: tu ña tuke liki
ke ma iñi.
39 Ā el luti in lolnok lalos
yin nu kemwu Galili, ā sis
la devil liki.
40 ¶ Ā met leper si el tuku
nu yurol, ā pre siyuk sel, ā
epas nu sel, ā fwakañ nu
sel, Kom fwin luñšom kom
ku in ore yu in nasnas.
41 Ā Jisus, ke pakomutu,
el asroela paul, ā kali'lye, a
fwak nu sel, Ña ke; kom in
nasnas.
42 Ā ke el fwak, kiten
misiñi musen leper wañinla
luk el, a el nasnas.
43 Ā el mwuleuñnu nu
sel, ā kiten misiñi el sipa'l la;
44 Ā fwak nu sel, liaun
nik kom sranu fwak nu sin
sie met; tu šom, luti kom-
yuñ nu sin met tol, ā šuñ kiše
mao ma Moses el sap ke
orek kom in nasnas, ke orek
ma lo nu selos.
45 Ā el šom liki, ā muta-
mwauk in fwakak ma pus-
pis, ā luti ma lulap ke mao,
oanu tu tuk Jisus el koflanu
ilyuk nu yin met mutu we,
el fwin tiu muluñlüñ tu el
mutu yin mesis liki an met
mutu we: ā an nu kemwu
elos tukeni nu yurol.

ŠAPTER 2.

A KUTU len tuko el sie-
fwil utyuk nu yin Ka-
pernaum; ā elos loñ tu el
mutu lomwu.
2 Ā kiten misiñi met pus-
pis elos tukeni, oanu tu
wañinlanu an elos mutu
we, aok, apneni mutun oaoa
ouyape; ā el luti ma kas nu
selos.
3 Ā elos tuku nu yurol, usi
met mas matoltol met akos
wis el.

4 Ã ke elos koflanu tuku nu yurol tu met puspis tukeni, elos igaselik inšein lomwu an el mutu we: ã ke elos kanaosla mao, elos koela kũlus yin met mas matoltol on we.

5 Ke Jisus el liye lalafuñi lalos, el fwak nu sin met mas motoltol. Mwen, ña nunok munas ke makoluk lom.

6 Ã kutu sin met šim elos mutanu we, ã kaskas insielos.

7 Efwo met si iñi kas ko nu ke'l God? ka šu ku in nunok munas ke ma koluk, tu God mugenu?

8 Ã kiten misiñi, ke Jisus el etu inšiel tu elos kaskas ou iñi inšielos, el fwak nu selos, efwo komwos ku kaskas ou iñi inšiumwos?

9 Mea fusas liki in fwak nu sin met mas matoltol, Ña nunok munas ke ma koluk lom; ku in fwak, Tukakak, ã srukak kũlus kium, ã fwas?

10 Ã tu komwos fwa etu tu mwen nutin met el ku in nunok ke ma koluk on fwalu, (el fwak nu sin met mas matoltol.)

11 Ña fwak nu šum, Tu kakak, ã srukak kũlus kium, ã šom nu in lom šum.

12 Ã kiten misiñi el tukakak, ã srukak kũlus, ã šomla ye mutalos nu kemwu; oanu tu elos nu kemwu lut, ã kakšakun al God, fwakañ, kem tiu liye ou iñi met.

13 ¶ Ã el siefwil šom nu penyen; ã met puspis tukeni elos nu kemwu tuku nu yurol, ã el luti nu selos.

14 Ã ke el fwas alukela, el liye Levai nutin Alfeus mutu ye mutun rošo, ã el fwak nu sel. Fwas tukuk. Ã el tukakak ã fwas tukol,

15 Ã ma te oru, tu, ke Jisus el mutu moño in lom šel, ma puspis met rošo ã met koluk elos wi pe Jisus ã met tumal lutlut mutu; tu ma puspis iño, ã elos fwas tukol.

16 Ã ke met šim ã met Farisi elos liye el la wi met rošo ã met koluk moño, elos fwak nu sin met tumal lutlut, Efwo el ku we met rošo ã met koluk moño a nim?

17 Ke Jisus el loñ mao, el fwak nu selos. Met ku elos tiu enenu met šatal, tu met mas mugenu: ña tiu tuku in pañon met payi, tu met koluk in auliyuk.

18 ¶ Ã met tumal lutlut lun Jon ã lun met Farisi elos lãlo: ã elos tuku ã fwak nu sel, Efwo ku met tumal lutlut lun Jon ã lun met Farisi elos lãlo, ã met tumom lutlut elos tiu lãlo?

19 Ã Jisus el fwak nu selos, Ya tulig in fokil nutin

mutan pusla el lālo, ke met
pusla mutu yurolos? Pal
si ke met pusla mutu yuro-
los, elos koflanu lalo.
20 Ā kutu len a fwa tuku,
ke met pusla eyela luk elos,
ā na elos fwa lālo ke len iño.
21 Wañin met taeuñ ipen
nuknuk šašu nu ke nuk-
nuk ma; fwin ou iñi ip šašu
ma pinesla fwa esla ma liki
nuknuk ma, ā muše yokelik.
22 Ā wañin met filiyé wain
šašu nu in šifwa matu;
fwin ou iñi wain šašu foklū-
lik šifwa, ā wain širorla, ā
šifwa mišalšal la: tu kut
filiye wain šašu nu in šifwa
šašu.
23 ¶ Ā ma te oru, tu el
fwas sasla in ima korn si ke
len sabat; ā met tumal lut-
lut, ke elos fwas, elos muta-
mwauk in lusla korn.
24 Ā met Farisi elos fwak
nu sel, Liye, efwo elos ku
oru ke len sabat kutu ma
oul?
25 Ā el fwak nu selos, Ya
komwos tiu rid kutu ma
Devid el oru, ke el enenu, ā
musinsral, el, ā elos šu oelul?
26 Fuka el ilyuk nu in
lom sin God ke len lun
Abaiatar el met tol fulat, ā
el moño bred luti, ma oul in
moño tu ma lun met tol mu-
genu, ā šuñ pe nu selos šu
oelul?
27 Ā el fwak nu selos, God
el orala sabat ma lun met, ā
tiu met ma lun sabat.
28 Tu ou iñi mwen nutin
met el ouyape leum lun
sabat.

ŠAPTER 3.

AEL siefwil ilyuk nu in
imwen lolñok: ā met si
mutu we ul lanu paul.
2 Ā elos šanol, el a la ak-
keiel la ke len sabat; tu elos
fwa kas ko nu ke'l.
3 Ā el fwak nu sin met si
šu ul lanu paul, Tuyuk
infulwe.
4 Ā el fwak nu selos, Ya
oul ke len sabat in orek
mwo, ku in orek koluk? in
molūla mol, ku in uniye?
Ā elos misla.
5 Ā ke el ñetañ nu selos ke
mulat, tu el pakomuta'los ke
upa inšielos, el fwak nu sin
met si, Asreot pom. Ā el
asroela: ā paul kelanu oanu
leyenu.
6 Ā met Farisi elos somla,
ā kiten misiñi elos wi met
lun Herod tukeni kaskas
ke'l, fuka elos fwa uni'lye.
7 ¶ Ā Jisus el šifwanu wi
met tumal lutlut šomla nu
fwin meši; ā un met puspis
Galili mi, elos fwas tukol, ā
Judea mi.
8 Ā Jerusalem mi, ā Idu-
mea mi, ā liken yeno Jor-
dan; ā elos apneni Tair ā
Saidon, met puspis, ke elos

loñ ma ma lulap ma el oru,
elos tuku nu yurol.
9 Ā el fwak nu sin met
tumal lutlut, tu oak paluñ
sisik wunal tu met puspis
tukeni, fwin tiu ou iñi elos
tuñlulani.
10 Tu el akkeiel la ma
puspis tari; oanu tu elos
alak in kali'lye, elos nu ke-
mwu šu mas.
11 Ā ñun fokfok, ke elos
liye'l, elos putatla ye mutal,
ā wowoyuk, fwakañ, kom
mwen natal God.
12 Ā el ka elos ma lulap
tu elos tin fwakulak.
13 ¶ Ā el utyuk nu fwin
eol si, ā el pañon mu šu el
lunsel: ā elos tuku nu yu-
rol.
14 Ā el šuñ mwol lun met
sieñul luo, tu elos fwa oelul,
ā tu el fwa sipa'loswot in
luti.
15 Ā tu ku lalos in akkei-
'elos la met mas, ā in sis la
devil liki.
16 Ā el šuñ Saimon mwul
Piter;
17 Ā Jemes nutin Zebedi,
ā Jon lel Jemes; ā el šuñ
mwulaltal Boaneršes, ma
fwakien mwen nutin pu-
lal;
18 Ā Andru, ā Filip, ā Bar-
tolomu, ā Mattu, ā Tomas, ā
Jemes nutin Alfeus, ā Tad-
deus, ā Saimon Kenanait.
19 Ā Judas Iskariot, el šu
tukakunu'lak: ā elos ilyuk
nu in lomwu.
20 Ā met puspis elos sie-
fwil tukeni, oanu tu elos
koflanu moño bred.
21 Ā ke met kawuk elos
loñ, elos šom liki in sruki'ye;
tu elos mu, el mwül.
22 ¶ Ā met šim šu oatu
Jerusalem mi fwak, Beelze-
bub os yurol, ā el sis la devil
liki ke leum lun devil.
23 Ā el pañnolos mu, ā
fwak nu selos in pupulyuki,
Fuka Setan sis la Setan
liki?
24 Ā togusaï šifwanu fwin
aes, togusaï iñi fwa koflanu
tu.
25 Ā sou fwin šifwanu aes,
sou iñi fwa koflanu tu.
26 Ā Setan el fwin tuyuk
Setan, ā aes el koflanu tu,
tu el fwa wañinla.
27 Wañin met ku in ilyuk
nu in lom sin met ku, ā
kanaosla ma lal, el fwin tiu
kopuriye met ku met; ā na
el fwa kanaosla lom sel.
28 Payinu ña fwak nu šu-
mwos, ma nu kemwu ma
koluk lun tulig nutin met
fwa nunok munas ke, ā kas
ko elos kaskas ke:
29 Ā el šu kaskas ko lain
Ñun Mutal fwa tiu nunok
munas nu tuk, tu a fwa
lisyikla ma patpat:
30 Tu elos fwak, Ñun fok-
fok os yurol.

31 Na met lel ā nine kĭel,
elos tu likin umwe, ā šapak
in šulo'l.
32 Ā met puspis tukeni
mutu apnulaini, ā elos fwak
nu sel, Liye, nine kium ā
met lium elos os likin umwe
šuk kom.
33 Ā el tupokot nu selos,
fwakañ, šu nine kiuk ku ma
lik?
34 Ā el netañ nu selos šu
mutu apnulaini, ā fwak,
Liye nine kiuk ā ma lik!
35 Tu el šu oru ma God el
luñsel, el iñi ma lik, ā ma
lauk, ā nine.

ŠAPTER 4.

AEL siefwil mutamwauk
in lutlut nu penyenu;
ā met puspis elos tukeni
tuku nu yurol, oanu tu el
sroauk nu fwin oaku, ā mutu
fwin kofo; ā met puspis tu-
keni elos apkurun nu mwea
fwin meši.
2 Ā el luti nu selos ma
puspis ke pupulyūki, ā fwak
nu selos ke ma luti lal.
3 Komwos poroño; Liye,
sie met takunalik el šom in
takunalik.
4 A ma te oru ke el ta-
kunalik, kutu putatla nu
pupaneku, ā mwon yin eñ-
yeñu elos tuku ā koñla
mao.
5 A kutu putatla on yin
eoteot, yin ma sisik fok on
we; ā kapak kiten misiñi,
tu fok tiu lāl;
6 Ā ke fwatu sikyuk, mao
paoala; ā tu wañin oka pao
lanu.
7 Ā kutu putatla nu yin
kokol, ā kokol kapak, ā
puani mao, ā wañin fwako.
8 Ā kute pe putatla on in
fok mwo, ā srunak kap mwo;
ā isūs fwako mwo, kutu tol-
ñul ka, ā kutu on-ñul ka, ā
kutu sie-fok ka.
9 Ā el fwak nu selos, el šu
sra in loñ, lela lun loñ.
10 ¶ Ā ke el mugenu mu-
tu, elos šu apnulaini wi met
sie-ñul-luo siyuk sel ke
pupulyuk.
11 Ā el fwak nu selos, Nu
šumwos tu komwos fwa
etukot ma foñla lun togusaï
lun God: ā nu selos šu mutu
lik, orekot ma iñi nu kemwu
ke pupulyuk;
12 Tu liye elos fwa liye, ā
silyuñin; ā loñ elos fwa loñ,
ā tiu etu; fwin tiu ou iñi
elos tufwa auliyuk, ā God el
fwa nunok munas nu selos
ke ma koluk lalos.
13 Ā el fwak nu selos, Ya
komwos tiu etu pupulyuk si
iñi? ā na fuka komwos fwa
etu pupulyuk nu kemwu?
14 Met takunalik el taku-
nalik kas.
15 Ā elos iñi elos šu mutu
pupaneku a kas tutak nu
we; ā ke elos loñ, setan el

šilaklak in tuku, ā esla kas
tutak nu iñsi elos.
16 Ā elos iñi elos pe šu es
fute on yin eoteot; ke elos
loñ kas, elos eñun šilaklak
in es mao;
17 Ā šifwanu wañin oka-
'los, ā elos tiu ku; tuko ke
ma koluk ā kolyai sikmi ke
kas, kiten misiñi elos tugul-
kul.
18 Ā elos iñi elos šu tute-
kot yin kokol; oanu elos loñ
kas.
19 Ā inšie lanu fwalu, ā
kutasrik in gasrup, ā kenu
ke kutenu mao, ilyuk nu
we srukeni kas, ā wañin
fwako.
20 Ā elos iñi elos šu tute-
kot in fok mwo; oanu elos
loñ kas, ā es mao ā isūs
fwako, kutu tolñul ka, kutu
on-ñul ka, ā kutu sie-fok ka.
21 Ā el fwak nu selos, Ya
utuk lamp filiye ye tupu, ku
ye kūlus si? ā tiu fili'lye on
ke sikon lamu?
22 Tu ma nu kemwu
mwuukunla, fwa igakla;
ma nu kemwu ma afwunla,
tufwa oaliñalik.
23 Met fwin sra in loñ lela
lun loñ.
24 Ā el fwak nu selos, Lia-
uñ ma komwos loñ: oanu
ma komwos srikusrak, met
tufwa srike pe nu šumwos;
ā nu šumwos šu loñ fwa šuñ
kute pe.
25 Tu el šu os ma lal, fwa
šuñ kute pe nu sel; ā el šu
wañin ma lal, fwa es la ma
lal luk el.
26 ¶ Ā el fwak, Ou iñi
togusaï lun God, oanu met
si fwin sisla fute nu in foko;
27 Ā el fwa motul, ā tuka-
kak, foñ ā len, ā fute fwa
srunak ā kapak, el nūkin
fuka.
28 Tu fok šifwanu isūs
fwako; met srunak, tufwa
kō, tuko korn mwo on ke kō.
29 Tu ke fwako masla,
kiten misiñi el šuñ mitmit,
tu kapak masla tuku.
30 Ā el mu, kut fwa fwak
togusaï lun God oanu mea?
ka pupulyuk šu kut tufwa
polye ke?
31 Ma oanu futin mustard
si, ke kut takunalik nu in
foko, ma srik liki fute nu
kemwu on in foko.
32 Ā ke takunalik tari, el
srunak, ā kapak yok liki
tasrik nu kemwu, ā laelik
kutu lešak lulap; oanu tu
mwon yin eñyeñu elos mutu
lulin šaku.
33 Ā ke kutu pupulyuk
puspis ou iñi el fwakak kas
nu selos, oanu elos ku in
loñ.
34 Tu fwino wañin pupul-
yuk el tin kaskas nu selos:
ā ke elos mugenu mukku, el
akkalemye ma nu kemwu
nu sin met tumal lutlut.

35 ¶ Ā len si iñi, ke yikue,
el fwak nu selos, mwo kut
šom nu lefwalo.
36 Ā ke elos sipaot met
puspis tukeni tari, elos as al
ke el mutu fwin oaku. Ā
kute pe oak sisik oelul.
37 Ā eñ lulap tu mi, ā na
mwot tuku afwakla oaku,
oanu tu sesesla.
38 Ā el on unwak in oaku,
motul on fwin ulul si: ā
elos oksalak, ā fwak nu sel,
Met lute, ya kom tiu pako-
mut'as tu kut miši?
39 Ā el tukakak, ā kutu-
ñye eñ, ā fwak mwea, Kom
misla, tiu moguku. Ā eñ
okoki, ā mislanu ma lulap.
40 Ā el fwak nu selos,
Efwo komwos ku šañeñ ou
iñi? efwo ku wañin lalal-
fuñi yurumwos?
41 Ā elos šañeñ ma lulap,
ā fwak sie sin sie, Met šušu
met šen, tu eñ ā mwea ak-
so'l.

ŠAPTER 5.

A ELOS tuku nu lefwalu,
nu yin sin met Gadara.
2 Ā ke el srola liki oaku
tari, kiten misiñi sie met
ñun fokfok yurol el šuno'l
inkulyuk ami.
3 El mutu inkulyuku; ā
wañin met ku in šuñ kapin-
koslap in kopuri'lye;
4 Tu pal puspis elos kopu-
ri'lye met ke fetter ā kapin-
koslap, ā el otalik kapinko-
slap, ā mišalla fetter; wañin
met ku in ora'l lun munu.
5 Ā pal nu kemwu, foñ ā
len, el mutu fwin eola, ā
inkulyuku, tuñnu, ā el šuñ
eot šifwanu lusal.
6 Ā ke el liye'l Jisus lūs
luk el, el kasus ā ali nu sel.
7 Ā wowoyuk ke pusral
lulap, ā fwak, Ka mea ña
oru nu šum, Jisus, Mwen
nutin God fulat liki nu ke-
mwu? Ña fulak nu šum
ke God tu kom tiu akkoluk-
yiyuk.
8 Tu el fwak nu sel, Ñun
fokfok, fwala liki met si.
9 Ā el siyuk sel, Šum a
šoun? Ā el tupokoat, fwa-
kañ, Ēk lišioñ; tu kem ma
puspis.
10 Ā el siyuk sel ma lulap
tu el tiu sipa'los wot liki
annu.
11 Yin si iño un kosro pig
lulap si mutu moño apkurun
ke eola.
12 Ā devil nu kemwu elos
siyuk sel, fwakañ, sipe kit la
nu yurin piga, tu kut fwa
ilyuk nu in selos.
13 Ā kiten misiñi Jisus el
lela elos in šom. Ā ñun
fokfok elos šom liki, ā ilyuk
nu in piga; ā un kosro ka-
sus ma keku mal oatu nu in
kofo, (apkurun in tausan
luo,) ā elos mwalomla miši
in kofo.

14 Ā elos s̄u kiteuñ piga kaiñla, ā fwakak mao nu yin met mutu we, ā kutenu an. Ā elos s̄om liki in liye ma orala.

15 Ā elos tuku nu yurol Jisus, ā liye el s̄u devil yurol, ā lis̄ion in el met, iñi el mutu, nukomañ nuknuk, ā tiu mwũl; ā elos s̄àñeñ.

16 Ā elos s̄u liye mao meta, elos fwak nu sin kutenu met fuka oreyin met devil yurol ā fuka ke piga.

17 Ā elos mutamwauk in siyuk sel in s̄om liki siske in an selos.

18 Ā ke el sroauk nu fwin oaku tari, el s̄u devil yurol met pre siyuk sel lun oelul.

19 Ā Jisus el mu lun tiu wi, tu el fwak nu sel, Kom s̄om nu yurin met kawuk lom, ā luti nu selos ma mwo lulap ma leum el oru nu s̄um, ā pakomutom.

20 Ā el s̄om, ā mutamwauk in luti nu in Dekapolis fuka mwo lulap ma Jisus el oru nu sel: ā elos nu kemwu lut.

21 ¶ Ā ke Jisus el mutu fwin oaku siefwil s̄om nu lefwalo tari, met puspis tuku nu yurol; ā el apkurun nu mwea.

22 Ā, liye, sie sin mel liauñ lolñok, el Jairus, el tuku; ā ke el liye'l, el putatla nu ke niel.

23 Ā pre siyuk sel ma lulap, fwakañ, Kiten an nutig el akurun nu mis̄i; ña kenu tu kom tuku ā likie pom on fwel, tu el fwa kela; ā el fwa mol.

24 Ā Jisus el oelul; ā met puspis fwas tukol, ā elos eok sel.

25 Ā sie mutan, s̄u mas ke sa s̄iror yiu sie-ñul-luo.

26 Ā el mwaeok ke met s̄atal puspis, ā lis ma lal, ā el tiu mwo kutu, tu el keoki.

27 Ke el loñol Jisus, el tuku tukol in mwalin met si, ā kalye nuknuk lal.

28 Tu el fwak, Ña fwin kalyanu nuknuk lal, ña fwa mol.

29 Ā kiten mis̄ini sa'l s̄iror el paoala; ā el etu in manol la kela ke mas si.

30 Ā Jisus kiten misiñi el s̄ifwanu etu la mwo s̄om luk el, s̄ifwanu tapulla in mwalin met si, ā fwak, s̄u kalye nuknuk luk?

31 Ā met tumal lutlut elos fwak nu sel, Efwo kom ku liye met puspis apinkomewini, tari kom fwak, s̄u kal yu wi?

32 Ā el ella liye la s̄u oru ma iñi.

33 Tu mutan si, s̄añeñ ā rarrar, etu ma oru in el, el tuku putatla ye mutal, ā fwakak payinu kemwu nu sel.

34 Ā el fwak nu sel, An
lalalfuñi lom orek kom in
mol; kom šom in mwola, ā
mol ke mas lom.
35 Ke el kaskas ma iñi,
kutu tuku yurin met liauñ
lolñok šu fwak, An nutum
e miši; efwo kom ku loko-
luke met luti kutepe?
36 Ā kiten misiñi ke Jisus
el loñ ma elos kaskaskin, el
fwak nu sin met liauñ lol-
ñok, Kom tiu šañeñ, lalal-
fuñi mugenu.
37 Ā el sañes met in fwas
tukol, tu Piter, ā Jemes, ā
Jon mugenu.
38 Ā el tuku nu lom sin
met liauñ imwen lolñok, ā
liye mwowon, ā elos šu tuñ
ā wowoyuk ma lulap.
39 Ā ke el utiuk nu lū, el
fwak nu selos, Efwo ko-
mwos ku mwowon, ā tuñ?
Tulig el tiu miši, tu el
motul.
40 Ā elos isasinkusa nu
sel. Ā ke el sis elos la nu
kemwu, el es papa ā nine
lun tulig, ā elos šu oelul, ā
ilyuk in fokil tulig on we.
41 Ā el es pon tulig, ā
fwak nu sel, Talita kumai,
oanu ke kut tafwu, Tulig
(ña fwak nu šum) tukakak.
42 Ā kiten misiñi tulig el
tukakak, ā fwas; tu el yiu
sie-ñul-luo matu. Ke elos
lut elos lut ma lulap.
43 Ā el mwuleuñ ma lu-
lap nu selos, tu met in tiu
etu; ā el šap tu e os šuñ ma
nel.

ŠAPTER 6.

AEL šom liki an si iñi, ā
tuku nu yin sel; ā met
tumal lutlut elos oelul.
2 Ā ke len sabat, el mu-
tamwauk in luti in imwen
lolñok: ā ma puspis loñol,
elos lut, fwakañ, Oiya mi
ma lun met si iñi? lalmet-
met šu etukiuñ nu sel, tu el
oru me orek lulap ke paul?
3 Ya el iñi tiu karpenter,
mwen nutin Meri, lel Jemes,
ā Joses, ā Judas, ā Saimon?
ā loul elos tiu os yuros? Ā
elos tugulkul ke'l.
4 Ā Jisus el fwak nu selos,
Met elos eukin met palu, tu
yin sel, ā met loul, ā sou lal,
elos tiu eukun al.
5 Ā el koflanu oru me orek
ma lulap iño, ā el filiye paul
on fwin met mas pu, ā ak-
keielos la tari.
6 Ā el lut ke silalalfuñi la-
los. Ā el fwafwasius nu
kutenu an sisik in luti.
7 ¶ Ā el pañon mu sie-
ñul-luo nu yurol, ā muta-
mwauk in sipa'los wot kais
luo fwas; ā šuñ nu selos ku
ke ñun fokfok.
8 Ā el šap elos in tiu wis
kutu ma ke fwafwasius, si-
kal mugenu; tiu atro, tiu
bred, tiu muni in tatu lalos.

9 Tu fwolkeuñ fwaluk; ā
tiu nukomañ koat luo.
10 Ā el fwak nu selos, Yin
nu kemwu komwos ilyuk nu
in lomwu, komwos mutu we
nu ke pal si komwos fwala
liki an si.
11 Ā elos šu tiu es komwos,
ā tiu loñ komwos, ke komwos
fwala liki an si, fotoñla fok
ye niumwos, ma akulin ye-
los. Payinu ña fwak nu šu-
mwos. In len ošun an So-
dom ā Gomorra mwo liki an
si iño.
12 Ā elos šomot, ā luti tu
met elos auliyuk.
13 Ā elos sisla devil puspis
liki, ā elos šuñ šifwa mo-
swela met mas puspis, ā ak-
keielos la.
14 ¶ Ā Togusa Herod el
loñol; (tu ēl fwaselik;) ā el
fwak, Tu Jon Baptist el mol-
yuk yin miše mi, ā tu ma
iñi me orek ma lulap šifwa-
nu luti in el.
15 Kutenu fwak, Tu el
Elaias. Ā kutenu fwak, el
met palu, ku oanu sie sin
met palu.
16 Ā ke Herod el lon, el
fwak, El Jon, šu ña pakala
šiufwel: el molyuk yin miše
mi.
17 Tu Herod el šifwanu
šapot ā sruki'lye Jon, ā ko-
puri'lye in prison ke Hero-
dias, mutan kiel Filip met
lel; tu el payuk el met.
18 Tu Jon el fwak nu sel
Herod met, Oul šum tu kom
es mutan kīel met lium.
19 Tu ou iñi Herodias el
nunok koluk nu sel, ā luñši
uni'lye; ā el koflanu.
20 Tu Herod el šañeñ sel
Jon, el etu tu el met payi ā
mutal, ā el liye'lañ; ā ke el
loñol, el oru kutu ma pus-
pis; ā el eñun ke loñol.
21 Ā ke len mwo si tuku,
tu Herod, len si ke el isūsla,
el orek kofwo lun leum lal,
ā kaptin fulat, ā leum lulap
lun Galili;
22 Ā ke an nutin Herodias
el tuku, ā srosro, ā eñunak
Herod ā elos šu oelul mutu,
togusa el fwak nu sin tulig,
Kom siyuk sik ma nu ke-
mwu, ā ña fwa siot nu šum.
23 Ā el fulakin pusupas
nu sel, Ma nu kemwu ma
kom siyuk sik ke, ña fwa
siot nu šum, nu ke tafwun
togusaï luk.
24 Ā el šomot, ā fwak nu
sel nine kīel. Mea ña ā si-
yuk? Ā el fwak šiufwel
Jon Baptist.
25 Ā kiten misiñi el šilak-
lak in tuku nu sin togusa, ā
siyuk fwakañ, Ña lunsik tu
kom si nu sik iñi šiufwel
Jon Baptist in pulet lulap
si
26 Ā togusa el pakomutu
ma lulap, ā tu ke fulakin
pusupas, ā tu ke'los šu oelul

mutu, el koflanu lafweku-
nal.
27 Ã kiten misiñi togusa
el sipala sie met šan, ā šap
in es šiufwel: ā el šom ā
tala in prison.
28 Ã el wis šiufwel in pu-
let lulap si, ā šuñ mao nu
sin nine kīel.
29 Ã ke met tumal lutlut
elos loñ ke mao, elos tuku,
ā srukak manol, ā fili'lye nu
inkulyuku.
30 ¶ Ã met šap elos ši-
fwanu tukeni nu yurol Ji-
sus, ā oru nu sel ma nu ke-
mwu, ā ma elos oru, ā ma
elos luti.
31 Ã el fwak nu selos, Ko-
mwos mugenu tuku nu yin
mesis, ā moñla kutu pal: tu
met puspis tuku ā šom, ā
wanin pal si elos mutu mo-
ño.
32 Ã elos mugenu mutu
fwin oaku ā som nu yin
mesis mukku.
33 Ã met elos liye'los ke
elos šom, ā ma puspis e'tal,
ā kasus nu we liki an lulap
nu kemwu met mutu we, ā
šom met elos tuk, ā tukeni
nu yurol.
34 Ã Jisus, ke el fwas liki;
el liye met puspis, ā pako-
muta'los, tu elos oanu šip
wañin met sropu: ā el mu-
tamwauk in luti nu selos
ma puspis.
35 Ã ke len si apkurun in
šom, met tumal lutlut elos
tuku nu yurol, ā fwak, An
si iñi an mesis, ā iñi patla:
36 Sipa'los wot, tu elos šom
yin apneni, ā yin sisik met
mutu we, ā mol bred nelos;
tu wañin kutu ma nelos.
37 El tupokoañ ā fwak nu
selos, Komwos šuñ ma ne-
los. Ã elos fwak nu sel, Ya
kem šom ā mol bred ke pen-
ni luo foko, ā šuñ nu selos
in moño?
38 El fwak nu selos, sruk-
wal yikas yurumwos? fwa-
sot liye. Ã ke elos etu,
elos fwak, limikos ā ik
lugwe.
39 Ã el šap nu selos in
ora'los mutu kais sie srupin
met on fwin ma nemnem.
40 Ã elos mutu kais sie ta,
kais sie fok, ā kais lum-naul.
41 Ã ke el es srukwal li-
mikos ā ik lugue, el ñetak
nu in kosao, ā pre, ā kunša-
lik srukwal, ā šuñ nu sin
met tumal lutlut in takunla
ye muta'los; ā ik lugwe el
kitalik nu selos nu kemwu.
42 Ã elos nu kemwu moño,
ā kūp.
43 Ã elos srukak kuom
sie-ñul-luo sesesla ke pus, ā
ke ik.
44 Ã elos šu moño srukwal
apkurun in met limu.
45 Ã kiten misiñi el oru
met tumal lutlut in sroauk
nu fwin oaku, ā šom nu le-

fwalo met el tuk nu Betsaida, ke el sipa'los wot met.
46 Ā ke el sipa'los wot tari, el šom nu fwin eola in pre.
47 Ā ke eukela, oak on infulwin nemwu, ā el mugenu on fwalu.
48 Ā el liye elos la kol upa; tu eñ koluk nu selos: ā apkurun šano akakos in foñ, el tuku nu yurolos, fwafwasius mwea, ā oanu el fwas aluke'los la.
49 Ā ke elos liye'l fwafwasius mwea, elos nunku mu el ñun, ā elos wowoyuk:
50 Tu elos nu kemwu liye'l, ā šañeñ. Ā kiten misiñi el oelulos kaskas ā fwak nu selos, Komwos mutalalik; Ña nu; komwos tiu šañeñ.
51 Ā el sroauk nu yurolos nu fwin oaku; ā eñ misla: ā elos oarulanu šañeñ ma lulap inšielos, ā elos lut.
52 Tu elos tiu nunkauk me orekma lulap ke srukwal, tu inšielos upa.
53 Ā ke elos kolla tari, elos tuku nu fwal Genesaret, ā kawukinye.
54 Ā ke elos srola fwin oaku, kiten misiñi elos eta'l.
55 Ā kasus apneni an si iñi nu kemwu; ā elos mutamwauk in wis met mas on fwin kūlus, yin nu kemwu elos loñ el mutu we.
56 Ā yin nu kemwu el ilyuk nu we, yin sisik, ku yin luplap ku an nu, elos likie met mas inganek, ā pre siyu ksel, tu elos kalyanu nuknuk lal: ā elos nu kemwu šu kal eloskelanu.

ŠAPTER 7.

NA met Farisi, ā kutu sin met šim, šu tuku Jerusalem mi, elos tuku nu yurol.
2 Ā ke elos liye kutu sin met tumal lutlut moño bred ke paolos fokfok, oanu tiu tanla, elos mu sito.
3 Tu met Farisi, ā met Ju nu kemwu, elos fwin tiu tanla paolos ma lulap, elos tiu moño, tu elos srukie manu lun met matu met.
4 Ā ke elos tuku yin kutakot mi, elos fwin tiu tanla, elos tiu moño. Ā kutenu ma puspis selos, ma elos es srukie, oanu olla kup, ā pot, allu bras, ā kūlus.
5 Tuko met Farisi ā met šim elos siyuk sel, Efwo met tumom lutlut ku tiu fwas in oru manu lun met matu met, tu elos moño bred ke tiu tanla paolos?
6 El tupokoañ ā fwak nu selos, Payi ma Esaias el polyi ke komwos mwošounkas, oanu ma sim, Met iñi elos oru mwo nu sik ke ñasrolos, ā inšielos lūs liki yu.

7 A sito ma elos ali nu sik,
luti me lutlut ma manu lun
met.
8 Tu ke fili'lye ma šap lun
God, komwos srukie ma kas
matu lun meta, oanu olla
pot ā kup: ā kutenu ma
puspis ou iñi ma komwos
oru.
9 Ā el fwak nu selos, Payi
komwos sisla ma šap lun
God, tu komwos ā srukie
kas matu lomwos.
10 Tu Moses el fwak, Oru
mwo nu sin papa tumom ā
nine kium; ā, el šu kas ko
nu ke papa ā nine, lela lun
miše nu miši.
11 Ā komwos fwak, Met si
fwin fwak nu sin papa tu-
mal ku nine, Korban, oanu
ma fwak, kiše, ma ña ko-
flanu šiot nu šum;
12 Ā komwos ora'l lun tiu
ašuñ nu sin papa tumal ku
nine kiel:
13 Komwos kanaosla kas
lun God ke kas matu lo-
mwos ma komwos oru met;
ā ma puspis ou iñi ma ko-
mwos oru.
14 Ā ke el pañon mu met
nu kemwu tari, el fwak nu
selos, Poroñe yu komwos nu
kemwu, ā etu.
15 Wañin ma likin met il-
yuk nu inšiel in oru met in
koluk: tu kutu ma fwas luk
el, ma iñi fwa oru met in
koluk.
16 Met fwin sra in loñ, le-
la lun loñ.
17 Ā ke el ilyuk nu in
lomwu liki metu, met tumal
lutlut elos siyuk sel ke pu-
pulyuk si.
18 Ā el fwak nu selos, Ya
komwos nukin pe? Ya ko-
mwos tiu etu, tu ma nu ke-
mwu likin met ilyuk nu in-
šiel, koflanu ora'l koluk;
19 Tu ma iñi tiu ilyuk nu
in esal, tu inšiel, ā fwas nu
fwin laño, oru mwo me mo-
ño nu kemwu?
20 Ā el fwak, Ma fwas
liki met, ma iñi ora'l koluk.
21 Tu nu lū mi, likin esen
met tuku nunok, aknunta,
kosro, akmus.
22 Pusupas, rapku, koluk,
kikiap, nunok kosro, mutal
koluk, kas ko nu ke'l God,
fulañ, ma lalfon;
23 Ma koluk iñi nu kemwu
elos tuku lū mi, ā orek met
in koluk.
24 ¶ Ā el tuyuk liki an si,
ā šom nu sisken an Tair ā
Saidon, ā ilyuk nu in lom si,
ā el lunsel tu met tiu etu;
ā el koflanu mwukmwuk.
25 Tu sie mutan, natal an
fwus si ñun fokfok yurol, el
loñol, ā tuku ā putatla nu
ye niel.
26 Mutan si mutan Greek,
an sel Sairofinisia; ā el pre
siyuk sel lun sisla devil liki
an natal.

27 Ā Jisus el fwak nu sel,
lela tulig elos in kūp met,
tu tiu mwo ke es bred nun
tulig, ā sisla nun kosro nali-
ñul.
28 Ā el tupokoañ ā fwak
nu sel. Ao Leum: fwin ou
iñi kosro on ye tebue elos
moño kutkut in me moño
nun tulig.
29 Ā el fwak nu sel, Ke
kas si iñi kom šom; devil
el šom liki an nutum.
30 Ā ke el tuku nu lom
sel, el liye devil šom liki, ā
an nata on fwin kūlus.
31 Ā siefwil pe, fwas liki
sisken an Tair ā Saidon, el
tuku nu mwean an Galili,
sasla sisken an Dekapolis.
32 Ā elos wis nu yurol ši-
loñkas, ā kas lolo; ā elos
pre siyuk sel tu el likiye
paul on fwel.
33 Ā el asal liki, met pus-
pis tukeni, ā filiye kufin
paul in sral, ā el aniye, ā
kalye loul;
34 Ā ñetak nu in kosao el
šaoela ā fwak nu sel, Effata,
oanu ma, Igasla.
35 Ā kiten misiñi sral iga-
kla, ā alko in loul tulala, ā
el kaskas šumwos.
36 Ā el mwuleuñ elos in
tiu fwak nu sin met: ā el
mwule ma lulap, elos fwa-
kak mao yok luk el.
37 Ā elos oarulanu lut ma
lulap fwakañ, El oru ma nu
kemwu mwo: el oru met
šilonkas in loñ, ā met kofla
kas in kaskas.

ŠAPTER 8.

KE len iño met puspis la-
nu tukeni, ā wañin ma
nelos, Jisus el pañon mu met
tumal lutlut, ā fwak nu se-
los,
2 Ña pakomutu met pus-
pis tukeni, tu elos mutu yu-
ruk len tolu, ā wañin ma
nelos.
3 Ā ña fwin sipa'los wot
ke elos lualo nu lom selos,
elos fwa mululla ineku: tu
kutu selos fwas yin lūs mi.
4 Ā met tumal lutlut elos
tupokoañ nu sel, Oiya mi
met si a es bred šuñ in sru-
kak met iñi tu elos kūp yin
wañin met mutu we?
5 Ā el siyuk selos, Srukwal
yikas yurumwos? Ā elos
fwak, Itkos.
6 Ā el šap met in mutu in
foko. Ā el es srukwal itkos,
ā šuñ kulu, ā kunšalik, ā
šuñ nu sin met tumal lutlut,
in filiye ye mutun met pus-
pis tukeni.
7 Ā kutu ik pu sisik yuro-
los: ā el ali, ā šap in fili pe
ye mutalos.
8 Ou iñi elos moño, ā kūp;
ā elos srukak luin moño ku-
om itkos.
9 Ā elos šu moño apkurun
an siu: ā el sipa'loswot.

10 ¶ Ā kiten misiñi el
sroauk nu fwin oaku wi
met tumal lutlut, ā tuku nu
kutenu an Dalmanuta.
11 Ā met Farisi elos tuke
liki, ā mutamwauk in siyuk
sel, elos šuk sie akul in ko-
saoe mi sel in srifwe'l.
12 Ā el šao ma lulap in
ñunal, ā fwak, Efwo fwil si
iñi ku šuk akul si? Payi-
nu ña fwak nu šumwos,
wañin akul etikiuñ nu sin
fwil si iñi.
13 Ā el fulelosye, ā siefwil
sroauk nu fwin oaku šom
nu lefwalo.
14 Ā elos mulkunla in es
bred, ā srukwal siewanu yu-
rolos in oaku.
15 Ā el mwuleuñ nuselos,
fwakañ, Liaun, sismouk me
pulolak lun met Farisi, ā
me pulolak lun Herod.
16 Ā elos tukeni asiuki
fwakañ, Tu wañin bred yu-
ros.
17 Ā ke Jisus el etu, el
fwak nu selos, Efwo ko-
mwos asiuki tu wañin bred
yurumwos? Ya komwos tiu
liye iñi, ā tiu etu? ya in-
šiumwos upala iñi?
18 Os mutumwos, ya ko-
mwos tiu liye? ā sreumwos,
ya komwos tiu loñ, ā ko-
mwos tiu esam?
19 Ke ña kunšalik sruk-
wal limikos yurin met limu,
kuom yikas sesesla ke luin
moño komwos srukak? Elos
fwak nu sel, sie-ñul-luo.
20 Ā ke itkos yurin met
ao, kuom yikas sesesla ke
luin moño komwos srukak?
Ā elos fwak, Itkos.
21 Ā el fwak nu selos,
Efwo komwos ku tiu etu?
22 Ā el tuku nu Betsaida;
ā elos wis sie met kun nu
yurol, ā pre siyuk sel lun
kali'lye.
23 Ā el srukie pon met kun,
ā kolol liki an met mutu we;
ā ke el aniye mutal, ā filiye
paul fwel, el siyuk sel, Mea
kom liye kutu?
24 Ā el ñetak ā fwak, Ña
liye met oanu šaku fwafwa-
sius.
25 Tuko el siefwil filiye
paul ke mutal, ā ora'l lun
ñetak; ā el kelanu, ā liye
met nu kemwu šumwos.
26 Ā el sipa'lot nu lom sel,
fwakañ, Nik kom šom nu
yin met mutu we, ā nik
kom fwak mao nu sin sie
met we.
27 ¶ Ā Jisus el šom liki, ā
met tumal lutlut oelul, fwas
nu kutu an Sesarea Filipai:
ā ke el os ineku el siyuk nu
sin met tumal lutlut, fwakañ
nu selos, Mea met fwak
keik?
28 Ā elos tupokoañ, Jon
Baptist: ā kutenu fwak,
Elaias; ā kutenu, sie sin
met palu.

29 Ā el fwak nu selos, Ā
komwos mu šuo ñao? Ā
Piter el tupokoañ ā fwak
nu sel, Koin Kraist.
30 Ā el mwuleuñ nu selos,
tu elos in tiu ora'l nu sin
met.
31 Ā el mutainwauk in
luti nu selos, tu Mwen nu-
tin met el tufwa keokinu ke
ma puspis, ā met matu, ā
met tol fulat, ā met šim
elos sis el la, ā uni'lye, ā
tukin len tolu el siefwil
molyuk.
32 Ā el fwak kas iñi lem-
tulaiuk. Ā Piter el as al, ā
mutainwauk in kaiyuk nu
sel.
33 Ā ke el tapulla ā netañ
nu sin met tumal lutlut ta-
ri, el kaiyuk nu sel Piter,
fwakañ, Tuyuk liki yu Se-
tan; tu kom tiu nunkeuk
ma lun God, tu ma lun me-
tu.
34 Ā ke el pañon mu metu,
ā met tumal lutlut pe tari,
el fwak nu selos, El šu luñši
fwas tukuk, lela lun šifwanu
laflafwekin, ā srukak šaksiñ
sugo lal, ā fwas tukuk.
35 Tu el šu luñši mol in
mol lal fwa tūla mao; ā el
šu tula mol lal keik ā ke
mwo šašu, el iñi fwa mol
mao.
36 Tu mea mwo nu sin
met, el fwin es fwal nu
kemwu, ā ñunal fwa tūla?
37 Ka mea met šuñ in aola
ñunal?
38 Tu ou iñi el šu mekin
sik, ā ke kas luk, in fwil si
iñi kosro ā koluk, Mwen nu-
tin met el tufwa mekin sel
ke el tuku in ma mwowo
lun Papa tumal, lipufon mu-
tal elos oelul.

ŠAPTER 9.

A EL fwak nu selos, Pa-
yinu ña fwak nu šu-
mwos, Kutu met šu tuyuk
iñi, elos tiu pulakin miše, nu
ke pal si elos liye togusaï
lun God tuku ke ku.
2 ¶ Ā tukin len onkos
Jisus el suloltalu Piter, ā
Jemes, ā Jon, ā atlolos nu
fwin eol fulat elos mukku
mutu; ā el ekla ye mutalos.
3 Ā nuknuk lal šaromrom,
fwosfwos lanu oanu wiyaoa;
oanu ke met fwalu šu orek
nuknuk in fwosfwos el tiu
ku in akfwosiyela kutu.
4 Ā Elaias wi Moses eltal
sikmi nu yurolos; ā eltal
oelul Jisus kaskas.
5 Ā Piter el tupokoañ ā
fwak nu sel Jisus, Rabbai
mwo tu kut mutanu yinu: ā
mwo tu kut miša lom sra
tolu; sie šum, ā sie sin
Moses, ā sie sin Elaias.
6 Tu el nukin ma lun
fwak; tu elos šañeñ lanu.
7 Ā sie pukunieñ afnu-
losla: ā pusra tuku in puku-

nieñu, fwakañ, el iñi Mwen
kulu si nutig: komwos loñol.
8 Ã kiten misiñi ke elos
ñetñet apneni, elos tiu liye
sie met, tu Jisus mugenu
oelulos.
9 Ã ke elos oatu fwin eol
mi, el mwuleuñ nu selos tu
elos in tiu fwak nu sin met
kutu ma elos liye, nu ke tu-
kin pal si Mwen nutin met
el molyuk yin miše mi.
10 Ã elos mugenu srukie
kas si iñi, ă sie siyuk sin sie
fuka molyuk yin miše mi.
11 Ã elos siyuk sel, fwa-
kañ, Efwo met šim ku fwak
nu Elaias ă tuku meta?
12 Ã el tupokoañ ă fwak
nu selos, Payi Elaias el tuku
met, ă akšumwosyela ma nu
kemwu; ă fuka ma elos šim
ke Mwen nutin met, tu el
fwa keokiuñ ke ma puspis,
ă sruñel lanu.
13 Tu na fwak nu šumwos,
Payi Elaias el tuku, ă elos
oru nu sel ma elos luñselos,
oanu ma šim ke'l.
14 ¶ Ã ke el tuku nu
yurin met lutlut, el liye met
puspis tukeni apnuloseni, ă
met šim oelulos asiuki.
15 Ã kiten misiñi met nu
kemwu, ke elos liye'l, elos
lut ma lulap, ă kasus nu
yurol, paiñul.
16 Ã el siyuk sin met šim,
Mea komwos oelulos asiuki
keen?
17 Ã sie sin met puspis
tukeni el tupokoañ, ă fwak,
Met Luti, ña wis nu yurum
mwen nutig, ñun koflanu
kas yurol;
18 Ã an nu kemwu ke el
sruki'lye, el sisi'lye, a et
atinfulak ke el ñañorñor in
mwusi; ă el sriila: ă ña
fwak nusin in met tumom
lutlut tu elos in sis el la; ă
elos koflanu.
19 Ã el tupokoañ nu sel, a
fwak, o fwil šilalalfuñi! pu-
taka ña mutu yurumwos?
putaka ña muteñ komwos?
wis el nu yuruk.
20 Ã elos wis el nu yurol;
ă ke el liye'l, kiten misiñi
ñun ora'l lun lulek; ă el pu-
tatla nu in foko, ă tupurpur
atinfulak fwas.
21 Ã el siyuk sin papa
tumal, Putaka mas iñi tuku
nu yurol? Ã el fwak, ke
el tulig.
22 Ã pal puspis, el sis el la
nu in e, ă nu in kof, lun
uni'lye: tu kom fwin ku in
orek kutu mao, kom pako-
mutas, ă kase kit.
23 Jisus el fwak nu sel,
Kom fwin ku in lalalfuñi, el
šu lalalfuñi ku ke ma nu
kemwu.
24 Ã kiten misiñi papa lun
tulig el wowoyuk, ă tuñ
kaskas, leum ña lalalfuñi,
kase yu tu ña tiu šilalalfuñi.
25 Ke Jisus el liye met

puspis tukeni kasus, el mwu-
leuñ ñun fokfok, fwakañ nu
sel, Ñun sikas ā šiloñkas ña
mwuleot nu šum, tu kom
fwas luk el, ā tiu siefwil
ilyuk nu in el.
26 Ā ñun el wowoyuk, ā
ora'l lun lulek ma lulap, ā
šom luk el: ā el oanu miše;
oanu tu met puspis fwak, El
miše.
27 Ā Jisus el saplakiuñ
srukie paul, ā takšalak: ā el
tuyuk.
28 Ā ke el ilyuk nu in
lomwu, met tumal lutlut
elos mukku siyuk sel, Efwo
kem ku tiu ku in sis el la?
29 Ā el fwak nu selos, Ma
iñi koflanu tuke liki, tu ke
pre ā lālo mugenu.
30 ¶ Ā elos šom liki, ā
fwas sasla Galili; ā el tiu
luñši tu met etu.
31 Tu el luti nu sin met
tumal lutlut, a fwak nu se-
los, Mwen nutin met etikiuñ
nu in pon met, ā elos tufwa
uni'lye; ā tukin pal si ke el
miše, el tufwa molyuk ke
len si aktolu.
32 Ā elos tiu etu kas si iñi,
ā elos šañeñ in siyuk sel.
33 Ā el tuku nu Kapernaum:
ā ke el mutu in lomwu el
siyuk selos, Mea komwos ku
tukeni asiuki ke inganeku?
34 Ā elos misla: tu ineku
elos asiukiuk šu fulat liki
nu kemwu.

35 Ā el mutu, ā pañon mu
sie-ñul-luo, ā fwak nu selos,
Met si fwin luñši in masi
meta, el tufwa tuk liki nu
kemwu, ā kulanšap nu ke-
mwu.
36 Ā el es sie tulig, ā fili-
'lye infulwe: ā ke el sruk
lulak in paul, el fwak nu
selos.
37 El šu es sie sin tulig ou
iñi in ēk, el es yu; ā el šu
fwa es yu, tiu es yu, tu el
šu sipe yu.
38 Ā Jon el tupokoañ nu
sel, fwakañ, Met Luti, kem
liye sie met el sisla devil liki
ke ēum, ā el tiu wi kem
fwas; ā kem mu lun tiu ou
iñi, tu el tiu wi kem fwas.
39 Ā Jisus el fwak, Nik
komwos ou iñi nu sel: tu
met si fwin orek menmen in
ēk, el koflanu kaskas ko
keik.
40 Tu el šu tiu lain kit, el
wi kit.
41 Tu el šu fwa as'ot ale
in kof nimomwos in ēk, tu
komwos ma lun Kraist, pa-
yinu ña fwak nu šumwos ma
lun Kraist, payinu ña fwak
nu šumwos, mol lal fwa tiu
tūla.
42 Ā el šu aktugulklūye
sie sin ma sisik šu lalalfuñi
in ña, mwo liki nu sel tu
šuñ tem sripusye in kaiwel,
ā sis el la nu mwea.
43 Ā la pom fwin aktugul-

kūli kom, otela: mwo kom šom nu yin mol la pom sru-mwunla, fwin po luo kom šom nu yin hell, nu in e kamwul:

44 Yin mwet lalos tiu miše, ā e tiu kunla.

45 Ā la nium fwin aktu-gulkūli kom, otela: mwo nu šum tu kom šom nu yin mol la nium, fwin luo ñium kom šom nu yin hell, nu in e kamwul:

46 Yin mwet lalos tiu miše, ā e tiu kunla.

47 Ā la mutom fwin aktu-gulkūli kom, kom tipella: mwo nu šum tu kom ilyuk nu in togusaï lun God ke sie mutom: fwin luo mutom kom šom nu in e in hell:

48 Yin mwet lalos tiu miše, ā e tiu kunla.

49 Tu ukemwu soleyik la ke e, oanu me eumwel nu kemwu fwa soleyikla ke sol.

50 Sol mwo: tu eman sol fwin wañin, kut a solela ya? Komwos lela sol in komwos, ā komwos lela misla sie sin sie.

ŠAPTER 10.

AEL tuyuk liki, ā tuku nu kutu an Judea, likin yeno Jordan; ā met elos siefwil tuku nu yurol: ā oanu meta el siefwil luti nu selos.

2 Ā met Farisi elos tuku nu yurol, ā siyuk sel, Ya tiu oul tu met sisla mutan kīel? Elos srifwe'l.

3 Ā el tupokoañ ā fwak nu selos, Mea Moses el šapkin nu šumwos?

4 Ā elos fwak, Moses el mu in šuñ me šim in sisla, ā in sis el la.

5 Ā Jisus el tupokoañ ā fwak nu selos, Tu upa in-šiumwos el šim nu šumwos me šap si iñi.

6 Ā pal si ke el muta-mwauk in oru fwalu, God el ora'ltal mogul ā mutan.

7 Tu ou iñi met a fwa likie papa tumal ā nine, ā srukie mutan kīel;

8 Ā eltal tufwa ikwe si la: ā ke ma iñi eltal tiu siefwil luo, tu ikwe siewunu.

9 Tu ou iñi ma God el siseni nu sie, lela met in tiu eselik.

10 Ā in lomwu met tumal lutlut elos siefwel siyuk sel ke ma iñi.

11 Ā el fwak nu selos, El šu fwa sisla mutan kīel, ā payuk sienu, el kosro ke'l.

12 Ā mutan el fwin sisla mogul tumal, ā payuk sienu, e kosro.

13 ¶ Ā elos wis kiten tulig nu yurol lun kale-losi: ā met tumal lutlut elos igulye šu wis elos.

14 Ā ke Jisus el liye, el silunsel ma lulap, ā fwak nu

selos, Lela tulig sisik elos in
tuku nu yuruk, ā nikmit
igololosi; tu sin ma iñi ma
lun togusaï lun God.
15 Payinu ña fwak nu
šumwos, El šu tiu es togu-
saï lun God oanu tulig sisik,
el koflanu ilyuk nu lū.
16 Ā el sruklulosyuk in
paul, filiye paul fwelos, ā
pre ke'los.
17 ¶ Ā ke el šom liki nu
inganek tari, sie el kasus, ā
sikukmutunti nu sel, ā siyuk
sel, Met Luti Mwo, mea ña
oru tu ña fwa es mol ma
patpat?
18 Ā Jisus el fwak nu sel,
Efwo kom ku ña mwo?
Wañin mwo, tu God mu-
genu.
19 Kom etu ma šap sie-ñul,
Nik kom kosro, Nik kom
akmus, Nik kom pusupas,
Nik kom kikiap, Nik kom
riela, oro mwo nu sin papa
tumom ā nine.
20 Ā el tupokoañ ā fwak
nu sel, Met Luti, ña srukie
ma iñi nu kemwu ke ña
tulig nu iñi.
21 Na Jisus ñetañ nu sel el
luñši el, ā fwak nu sel, Sie
ma sitoela šum; kom fwasot
kuka ma lom, ā šuñ nu sin
met sigasrup, ā fwa os ma
lom nu in kosao: ā tuku,
ā srukak šaksiñ, ā fwas
tukuk.
22 Ā el toas inšiel ke kas
si iñi, ā šom pakomutu; tu
ma puspis ma lal.
23 Ā Jisus el ñetñet apne-
ni, ā fwak nu sin met tumal
lutlut, We upalanu tu met
gasrup fwa ilyuk nu in to-
gusaï lun God!
24 Ā met lutlut elos lut ke
kas lal. Ā Jisus el siefwil
tupokoañ ā fwak nu selos,
Tulig, fuka ma upalanu se-
los šu foñyuñ ke ma gasrup
fwa ilyuk nu in togusaï lun
God!
25 Kamel el fwas sasla ke
kor in nilel, fusas liki met
gasrup ilyuk nu in togusaï
lun God!
26 Ā elos oarulanu lut ma
lulap, fwakañ sie sin sie,
Fwin ou iñi ka šu ku in
mol?
27 Ā Jisus el ñetañ nu selos
fwak, Yurin met elos kofla-
nu, tu tiu ou iñi yurol God:
tu God el ku ke ma nu ke-
mwu.
28 ¶ Na Piter el muta-
mwauk in fwak nu sel, liye,
kem aliki ma nu kemwu lu-
mem, ā fwas tukum.
29 Jisus el tupokoañ ā
fwak, Payinu ña fwak nu
šumwos, Met fwin aliki lom,
ku lel, ku loul, ku papa, ku
nine, ku mutan kïel, ku tu-
lig, ku fwal, ke ña, ā mwo
šašu.
30 El tufwa es kais sie-fok
iñi ke pal si iñi, lom, ā lel, ā

loul, ā nine, ā tulig, ā fwal,
wi kolya; ā in fwal tuko
mol ma patpat.
31 Ā ma puspis ma si meta
fwa masi tuko; ā masi tuko
fwa masi meta.
32 ¶ Ā elos os inganek
fwasyuk nu Jerusalem; ā
Jisus fwas met elos tuk: ā
elos lut; ā ke elos fwas tuk
elos šañeñ. Ā el siefwil su-
loiuk met sie-ñul-luo, ā mu-
tamwauk in luti nu selos
kutu ma a tuku nu yurol.
33 Fwakañ, Liye, kut fwa-
siuk nu Jerusalem; ā Mwen
nutin met fwa etikiun nu
sin met tol fulat, ā nu sin
met šim; ā elos tufwa pani
lun mas, ā fwa asalañ nu
sin met Pegan:
34 Ā elos fwa aknunta'l, ā
sruñlul, ā an'el, ā uni'lye; ā
ke lensi aktolu el siefwil
molyuk.
35 ¶ Ā Jemes ā Jon, nutin
Zebede, eltal tuku nu yurol,
fwakañ. Met Luti, ketal
kenu tu kom oru nu sital ma
ketal a luñsital.
36 Ā el fwak nu seltal, mea
komtal kė tu ña a fwa oru
nu šumtal?
37 Eltal fwak nu sel, Si nu
sital tu ketal fwa mutu, sie
on le pom leyut, ā sie on le
pom lesi in mamwowo lom.
38 Ā Jisus el fwak nu sel-
tal, Komtal nikin ma kom-
tal siyuk ke. Ya komtal
ku in numla kupsi ma ña
nim ka? ā baptais sie bap-
tais ña baptaisla ke?
39 Ā eltal fwak nu sel, Ke
tal ku. Ā Jisus el fwak nu
seltal. Aok komtal tufwa
numla kup si ña nimnim ke,
ā komtal tufwa baptais ke
sie baptais ma ña baptaisla
ke:
40 Ā tiu ma luk in siot
mutu on le pok leyut ā le
pok le si; tu ma lal šu akoa-
la ke.
41 Ā ke sie-ñul elos loñ,
elos mutamwauk in siluñ ma
lulap ke Jemes ā Jon.
42 Ā Jisus el pañnolos, ā
fwak nu selos, Komwos etu
tu elos šu nunku mwo in
leum lun met Pegan elos
leum lalos, ā elos šu fulat
elos šuñ me šap nu selos.
43 Ā tiu ou iñi yurumwos:
tu el šu luñši fulat liki ko-
mwos, el tufwa met kulanšap
lomwos.
44 Ā el šu šumwos luñši
fulat liki nu kemwu, el fwa
fukwe komwos nu kemwu.
45 Tu Mwen nutin met el
tiu tuku tu met in kulanšap
al, el tu in kulanšap, ā in šuñ
mol lal in molula met puspis.
46 ¶ Ā elos tuku nu Jeriko,
ā ke el fwas liki Jeriko met
tumal lutlut ā met puspis
wi, Bartimeus, met kun mu-
tal, mwen nutin Timeus, el
mutu puponeku, ñus.

47 Ã ke el loñ tu el Jisus
lun Nazaret, el mutamwauk
in wowoyuk, ā fwak, Jisus,
Mwen nutin Devid, pakomu-
tuk.
48 Ã met puspis elos mwu-
leuñ lun tiu kas: ā el wowo-
yuk yok lanu, Mwen nutin
Devid, pakomutuk.
49 Ã Jisus el tu, ā šap in
pañnol. Ã elos pañon met
kun muta, fwakañ nu sel,
Kom eñunak, tuyuk; el pa-
ñun kom.
50 Ã ke el sisla nuknuk
lal, el tuyuk, ā tuku nu yu-
rol Jisus.
51 Ã Jisus el tupokoañ ā
fwak nu sel, Mea kom luñ-
šom tu ña oru nu šum? Met
kun el fwak nu sel, Robonai,
ña kenu liye.
52 Ã Jisus el fwak nu sel,
Kom šom, lalalfuñi lom moli
kom la. Ã kiten misiñi el
liye, ā el fwas tukol Jisus
ineku.

ŠAPTER 11.

AKE el tuku apkurun nu Jerusalem, nu Betfeš, ā Beteni, nu ke eol Olive, el sipaot luo met tumal lutlut.
2 Ã fwak nu seltal, Komtal
fwas nu yin sisik meto: ā
kiten misiñi ke komtal ilyuk
nu we, komtal fwa konoiok
kolt kopuri, wañin met mutu
fwe umet nu iñi; tula'l la,
ā wis el.
3 Ã fwin sienu met fwak
nu šumtal, Efwo komtal ku
oru ou iñi? komtal fwak,
Leum el luñši el; ā kiten
misiñi el fwa sipa'l mu.
4 Ã eltal šom, ā konoiok
kolt kopuri likin mutan
oaoa ke inek atupali; ā eltal
tula'l la.
5 Ã kutu selos tu iño fwak
nu seltal, Komtal fukunku
tulala kolt?
6 Ã eltal fwak nu selos
oanu ma Jisus el šap: ā elos
lela elos in šom.
7 Ã elos wis kolt nu yurol
Jisus, ā filiye nuknuk lalos
on fwel; ā el mutu fwel.
8 Ã met puspis lakunalik
nuknuk lalos ineku; ā kutu
pakala lešak liki šaku, ā
nela ineku.
9 Ã elos šu fwas met, ā
elos šu fwas tuk, wowoyuk,
fwakañ, Hosanna; Insi mwo-
wo el šu tuku in ēl Leum.
10 Insi mwowo togusaï lun
papa tumus Devid, šu tuku
in ēl Leum: Hosanna in fu-
lat liki nu kemwu.
11 Ã Jisus el ilyuk nu in
Jerusalem, ā nu in imwen
tempel: ā ke el ñetñet liani
ma nu kemwu tari, ā iñi ke
ekela, el som liki nu Beteni
sie-ñul-luo oelul.
12 ¶ Ã lutu, ke elos tuku
Beteni mi, el musinsral.
13 Ã ke el liye šak fig lūsi-
la, sra on ke, el tuku, el a la

konoiok la fute ma tiu fute:
ā ke el tuku nu kė, wañin
ma el konoiok sra mugenu;
tu tiu fute: ā ke el tuku nu
ke, wañin ma el konoiok sra
mugenu; tu tiu pal si fig on
wulo.
14 Ā Jisus el tupokoañ ā
fwak nu ke, Wañin met koñ
fute ke'um iñi nu tuko. Ā
met tumal lutlut elos loñ.
15 Ā elos tuku nu Jerusalem;
ā Jisus el ilyuk nu in
imwen tempel, ā mutamwauk
in sis elos la šu kutakot
ā mol in imwen tempel,
ā topkakunla tepue lun met
ayaol moni, ā me mutu lun
met kutakot mulioa;
16 Ā el sañes met in wis
kutu ma sasla imwen tempel.
17 Ā el luti, fwakañ nu
selos, Ya mao tiu sim, Met
an nu kemwu elos pañpañ
lom sik, Imwen ali? ā komwos
oru ma lufin met pusupas.
18 Ā met šim a met tol fulat
elos loñ, ā šukuk fuka
elos fwa uni'lye: tu elos šañeñ
sel, tu met nu kemwu
lut ke kas lal.
19 Ā ke ekela, el šom liki
yin lulap met mutu we.
20 ¶ Ā o lutue, ke elos
fwas alukela, elos liye šak
fig masla ten nu lun.
21 Ā Piter el esamye, ā
fwak nu sel, Rabbai, liye,
sak fig ma kom kas ko ke
maslanu!
22 Ā Jisus el tupokoañ
fwak nu selos, lalalfuñol
God.
23 Tu payinu ña fwak nu
šumwos, Tu el šu a fwak nu
ke eol sugo iñi, Mogukla, ā
šom nu mwea; ā tiu silalalfuñi
inšiel, tu lalalfuñi ma
el fwak, a fwa oru; el tufwa
es ma el siyuk ke.
24 Tu ou iñi ña fwak nu
šumwos, ma nu kemwu ma
komwos luñšomwos ke komwos
pre, lalalfuñi tu komwos
es mao, ā komwos fwa
es mao.
25 Ā ke komwos tu pre,
nunok munas, komwos fwin
es kutu ma lain met; tu
Papa tumomwos šu in kosao
el fwa nunok munas pe ke
ma koluk lomwos.
26 Ā komwos fwin tiu nunok
munas, Papa tumomwos
šu in kosao el fwa tiu nunok
munas ke ma koluk lumwos.
27 ¶ Ā elos siefwil pe tuku
nu Jerusalem: ā ke el fwafwasius
in imwen tempel,
met tol fulat, ā met šim, ā
matu, elos tuku nu yurol,
28 Ā fwak nu sel, Ma ya
ma šap si kom ȯrek makin?
ā šu siot nu šum šap si iñi
tu kom oru ma iñi?
29 Ā Jisus el tupokoañ ā
fwak nu selos, Ña siyuk pe
šumwos sie ma, ā tupok mu

nu sik, ā ña fwa fwak nu
šumwos ma ya šap si ña oru
ma iñi.
30 Baptais lun Jon, la in
kosao emi, ku yurin met mi?
Tupok mu nu sik.
31 Ā elos asiyuki sie sin
sie, fwakañ, Kem fwin fwak,
Inkosao emi; el a fwak,
Efwo komwos ku tiu lalal-
fuñol?
32 Ā kem fwin fwak, Yu-
rin met mi; elos šañeñ sin
metu; tu met nu kemwu
ora'l Jon, ma met palu payi.
33 Ā elos tupokoañ ā fwak
nu sel Jisus, Kem koflanu
fwak. Ā Jisus el tupokoañ
ā fwak nu selos, Ña pe tiu
fwak nu šumwos ma ya šap
si ña oru ma iñi.

ŠAPTER 12.

AEL mutamwauk in kas-
kas nu selos ke pupul-
yuk. Sie met el eokiye ima
fainsi, ā kolasla, a pukanak
an wain širor nu we, ā miša
imwen tawi, ā fileuñ nu sin
met ima, ā el šom nu yin
lulis sel.
2 Ā ke pal si matula el si-
paot met kulanšap nu sin
met ima, tu el fwa es liki
met ima fokin fain in kolkol
si.
3 Ā elos sruki'lye, ā onel,
ā sipa'l la el pusinpo.
4 Ā el siefwil sipaot nu se-
los sie pe kulanšap; ā elos
sis eot nu sel, ā tuñal šiu-
fwel, ā elos sipa'l la akoñye-
tanol.
5 Ā el siefwil pe sipaot
sienu; ā elos uni'lye, ā met
puspis pe; elos uni kutu, ā
uni'lye kutu.
6 Ā tu sie mwen, tulig ku-
lu natal, el sipa'l ot pe tuk
nu selos, fwakañ, Elos tufwa
šunakin mwen nutig.
7 Ā met ima elos tukeni
kaskas, El iñi met usru;
fwasu, kut in uni'lye, ā
usru tufwa las.
8 Ā elos asal, ā uni'lye, ā
sis el liki kolkol un fain si.
9 Tu ou iñi mea leum lun
kolkol un fain si tufwa oru?
El ā fwa tuku ā uniye met
ima, ā fwa šuñ kolkol un
fain si nu sin kutenu met.
10 Ā komwos tiu rid ma
šim iñi; Eot si ma met mu-
ša sisla met, elos oru iñi in
srumwosrik in eot:
11 Ma iñi ma Jeova el oru
met, ā ma lut in mutas?
12 Ā elos sok ol in sruki-
'lye, ā elos šañeñ sin metu:
tu elos etu el la kaskas kin
pupulyuk si lain elos: ā elos
liki'lye, ā šom.
13 ¶ Ā elos sipaot nu sel
kutu sin met Farisi ā sin
met Herod, in sruki'lye ke
kas lal.
14 Ā ke elos tuku, elos
fwak nu sel, Met Luti, kem
etu tu kom payi, ā tiu ko-

lak sin met; tu kom pilesu
monin met, ā luti nekul God
payinu: Ya tiu oul tu kut
šuñ kiše nu sin Sisar ku
oul?
15 Ya kut šuñ ku tiu šuñ?
Ā ke el etu kutasrik lalos,
el fwak nu selos, Efwo ko-
mwos ku srifwe yu, Usi nu
sik penne si, tu ña liye.
16 Ā elos usi. Ā el fwak
nu selos, Mutun šu ou iñi ā
lun šim? Ā elos fwak nu
sel, lun Sisar.
17 Ā Jisus tupokoañ fwak
nu selos, Šuñ nu sel Sisar
ma lun Sisar, ā nu sin God
ma lun God. Ā elos lut
ke'l.
18 ¶ Na met Saddusi, šu
fwak, a tiu siefwil molyuk;
elos tuku nu yurol, ā siyuk
sel, fwakañ.
19 Met Luti, Moses el šim
nu šes, Met lin met si fwin
miši, ā mutan kïel mutu, ā
wañin tulig natal, met lel el
es mutan kïel, ā akmolyauk
fokin met lel.
20 Ā tamulel itkos: ā maši
meta el es mutan kïel, ā
miši, tiu filiye fwako'l.
21 Ā el si akluo asal, ā
miši; el pe tiu filiye fwa-
ko'l; ā el si aktolu ouya pe.
22 Ā met itkos asal, ā tiu
filiye fwako: tuko'los ke-
mwu mutan el miše pe.
23 Tu ou iñi pal si a mol-
yuk, ke elos fwa molyuk,
kïen šu ke mutan si iñi?
Tu met itkos asal kïelos.
24 Ā Jisus tupokoañ fwak
nu selos, Ya tu ou iñi ko-
mwos tiu sito, tu komwos
nukin ma šim, ā ma ku lun
God?
25 Tu ke elos molyuk yin
miše mi, elos tiu payuk ā
tiu šuñ in payuk: tu elos
oanu lipufon šu in kosao.
26 Ā ke met miši, tu elos
molyuk; ya komwos tiu rid
in buk natal Moses, fuka ke
in tušak, God el kaskas nu
sel fwakañ, Ña God lun
Abraam, ā God lun Aisak, ā
God lun Jekob?
27 El tiu God lun met mi-
ši, tu el God lun met mol:
tu ou iñi komwos situ e
lanu.
28 ¶ Ā sie sin met šim el
tuku, ā ke el loñ elos tukeni
kaskas, ā etu tu el tupokoañ
nu selos mwo, el siyuk sel,
Ma ia ke šap met liki nu
kemwu?
29 Ā Jisus el tupokoañ nu
sel, Masi meta šap liki nu
kemwu, o'iñi, Poroño, O Is-
rael, Jeova God las, Jeova
siewunu:
30 Ā kom luñšom Jeova
God lom ke inšium kemwu,
ā ke in ñunum kemwu, ā
ke nunkom kemwu, ā ke ku
lom kemwu: ma iñi pa šap
meta.
31 Masi akluo ou iñi, Kom

luñšom met lom oanu kom
šifwanu. Wañin kutenu šap
yok liki ma iñi.
32 Ã met šim el fwak nu
sel, Mwo, Met Luti, kom
fwak payi: tu God siewunu,
ā wañin sienu, el mugenu:
33 Ã in luñši el ke insie
kemwu, ā ke nunku kemwu,
ā ke ñun kemwu, ā ke ku
kemwu, ā in luñši met oa-
nu el šifwanu, ma iñi yok
kiše fon furur kemwu, ā
kemwu euwel.
34 Ã ke Jisus el liye tu el
tupok mwo, el fwak nu sel,
Kom tiu lūs liki togusaï lun
God. Ã tukin ma iñi, wa-
ñin met pulaik in siyuk sel
kutu ma.
35 ¶ Ã Jisus el tupokoañ
ā fwak ke el luti in imwen
tempel, Fuka met šim elos
fwak tu Kraist el Mwen nu-
tin Devid?
36 Tu Devid el šifwanu
fwak ke Ñun Mutal, Jeova
el fwak nu sin Leum luk,
Kom mutu on le pok lesi nu
ke pal si ñatu fwa orek
met mwesral lom in lañoeuk
nium.
37 Tu ou iñi Devid el ši-
fwanu pañnol Leum; fwin
ou iñi fuka el mwen natal?
Ã met sisik elos eñun ke
loñol.
38 Ã el fwak nu selos ke
me lutlut lal, Komwos sis-
mouk ke met šim, šu luñši
fwas ke nuknuk lūis, ā pai-
ñuk yin kutakot.
39 Ã luñši me mutu lun
leum in imwen lolñok, ā
niin leum ke kofwo:
40 Ã wupani lom sin ko-
tin mas, ā kutasrik ke pre
lūlis: elos iñi fwa es anwuk
yok lanu.
41 ¶ Ã Jisus el mutu niin
fwil tatū on ye mutal, ā el
liye fuka met šuñ muni nu
fwil; ā ma puspis met ga-
srup elos šuñ muni puspis.
42 Ã sie kotin mas siga-
srup el tuku, ā el šuñ nu lū
kiten muni sisik, luo oanu
fartiñ.
43 Ã el pañon mu met tu-
mal lutlut, ā fwak nu selos.
Payinu ña fwak nu šumwos,
Tu kotin mas sigasrup iñi
el šuñ nu lū yok liki ma
elos nu kemwu šuñ nu lū in
fwil tatū:
44 Tu elos kemwu šuñ nu
lū ke ma puspis lalos; ā el,
tu el sigasrup, šuñ nu lū ma
nu kemwu lal, payinu me
mol lal nu kemwu.

ŠAPTER 13.

A KE el šom liki imwen
tempel, sie sin met tu-
mal lutlut fwak nu sel, Met
Luti, liye eot šu o'iñi, ā lom
šu o'iñi!
2 Ã Jisus tupokoañ fwak
nu sel, Ya kom liye kutu
lom lulap iñi? tufwa wañin

sie eot on fwin sie, ā mao
moguk lanu.
3 Ã ke el mutu fwin eol
Olive, imwen tempel on ye
mutal, Piter ā Jemes ā Jon
ā Andru eltotal mugenu si-
yuk sel.
4 Fwak nu šes, pal ya ma
iñi ā tuku? ā akul šu ke
ma iñi nu kemwu fwa payi-
kin?
5 Ã Jisus tupokoañ nu se-
los el mutamwauk in fwak,
Liauñ tu kutu met tiu kiape
komwos la.
6 Tu met puspis fwa tuku
in ēk, fwakañ, Ña Kraist;
ā fwa kiapala met puspis.
7 Ã ke komwos fwa loñ
meun, ā kaskas ke meun,
komwos tiu fosña: tu ma
iñi fwa oru; tu tiu safla iñi.
8 Tu sie an fwa tuyuk
lain sie an, ā togusaï lain
togusaï; ā kutu fwalu fwa
rarrar, ā fwa sral ā añañ:
ma iñi mutamwauk ke fosña.
9 ¶ Ã komwos šifwanu
liye komwosyuñ: tu elos
fwa es komwosyuñ nu ke
mwolil; ā fwa uni komwos
in lolnok: ā fwa wis ko-
mwosyuñ nu yurin leum ā
togusa ke ña, ā ke ma lo
lain elos
10 Ã meta mwo šašu a
fwa luti nu sin met fwal e
nu kemwu.
11 Ã ke elos fwa kol ko-
mwos, ā es komwosyuñ, ko-
mwos tiu nunku met ma
komwos kaskas kin tuk, ā
tiu nunkauk met: tu ma
asiot nu šumwos nu ke auu
a ma komwos fwa kaskas
kin: tu tiu ma komwos kas-
kas, tu Ñun Mutal.
12 Ã lel fwa tukakunak
el lel, ā papa *tukakunak*
mwen; ā tulig fwa tuyuk
lain papa nine, ā fwa ora'los
in miši.
13 Ã met e nu kemwu fwa
sruñe komwos la ke ēk: ā
el šu oru mwo nu ke safla
fwa mol.
14 ¶ Ã ke komwos liye
ma koluk lanu lun ma ka-
naos lanu, tu yin oul an ma
on we, ma Daniel met palu
el kaskas met, (lela el šu rid
lun etu,) na elos šu mutu in
Judea lela elos in kasus nu
fwin eolu:
15 El šu mutu fwin lomwu
lun lela lun tiu fwuni nu in
lomwu, ā tiu ilyuk nu lū in
es kutu ma liki lom sel.
16 Ã el šu ima lela lun tiu
siefwil forla in es nuknuk
lal.
17 Ã we nu selos šu pu-
tete, ā nu selos šu katiti in
len iño!
18 Ã komwos pre siyuk tu
komwos tiu kasus šom ke
pal musis.
19 Tu in len iño fwa ma
koluk, oanu tiu ou meta ke
mutamwauk oru ma God el

orala nu ke pal si iñi, ā nu tuko.

20 Ā Leum el fwino tiu akfototoye len iño, wañin ikwe a mol: tu ke met šulūla, šu el šulūla, el akfototoye lena.

21 Ā na sienu met fwin fwak nu šumwos, Liye, Kraist el iñi; ku liye, el iño; komwos tiu lalalfuñi.

22 Tu Kraist sito, ā met palu sito, elos fwa tuku, ā fwa luti akul, ā menmen tu elos fwin ku, elos kiapala met šulūla.

23 Ā komwos liauñ: liye, Ña fwak ma nu kemwu nu šumwos met.

24 ¶ Tu in len iño, tukin ma koluk iño, fwatu fwa lūlla, ā malem el tiu šuñ kalem lal.

25 Ā itu in kosao a fwa putatla, ā ku in kosao fwa kususus.

26 Ā na elos fwa liye Mwen nutin met tuku in pukunieñ, ku lulap wi ā mwo lanu.

27 Ā na el fwa sipaot lipufon lal, ā wiseni nu sie met šulūla lal yin eñ akos mi, yin lūsilami nu fwalu, lūsila nu in kosao.

28 Iñi lutlut ke pupulyuk si lun šak fig. Iñi ke lešak lal fusesas, ā srunak, komwos etu tu akurun pal fwol:

29 Ā ouyape komwos, ke komwos liye ma iñi nu kemwu te oru, komwos etu tu mao apkurun, nu ke mutun oaoa.

30 Payinu ña fwak nu šumwos, tu fwil si iñi fwa tiu šom, nu ke ma iñi nu kemwu orek tari.

31 Kosao ā fwalu fwa wañinla; ā kas lun God a tiu wañinla.

32 Ā ke len si iño ā auu si wañin met etu, ā lipufoñ in kosao, ā Mwen, tu Papa mugenu.

33 Komwos liauñ, šano ā pre: tu komwos tiu etu pal ña.

34 *Tu Mwen nutin met* oanu met šu šom na yin lūsila, šu likie lom sel, ā šuñ šap nu sin met kulanšap lal, ā nu sin met nu kemwu me orek ma lalos, ā el šap ñu sin met liauñ in šano.

35 Tu ou iñi komwos šano; tu komwos nukin pal ya leum lun lomwu ā tuku, ke eukela, ku infulwin foñ, ku ke mwon kakla, ku ke lutue.

36 Fwin tiu ou iñi el šilaklak in tuku, ā liye komwos la motul.

37 Ā ma ña fwak nu šumwos, ña fwak nu sin met nu kemwu, Šano.

ŠAPTER 14.

TUKIN len luo pal si kofwo lun alukela, ā lun

bred tiu pulolak: ā met tol
fulat ā met šim elos šuk
fuka elos fwa sruki'lye ke
kiapul, ā uni'lye.
2 Ā elos mu, Tiu ke len
kofwo, fwin ou iñi met tu-
keni elos papu koluk.
3 ¶ Ā el os Beteni, in lom
sel Saimon met leper, ke el
mutu moño, sie mutan el
tuku bok in alabaster yurol
spaiknar me akmusra yoknu
molo; ā el kanaosla bok si,
ā okoiuñ nu fwin šiufwel.
4 Ā kutu selos šifwanu
mulat, ā fwak, Efwo ku
sisla me akmusra iñi?
5 Tu kut ku in kuko mao
ke penni tol fuko, ā fwa šuñ
nu sin met sigasrup. Ā elos
kas ko ke'l.
6 Ā Jisus el mu, Nimit
ora'l; efwo komwos añañ
sel? El oru me orek mwo-
wo nu sik.
7 Tu met sigasrup mutu
yurumwos pal nu kemwu, ā
ke komwos luñšomwos ko-
mwos ku in oru mwo nu se-
los: ā ña tiu mutu yuru-
mwos pal nu kemwu.
8 El oru oanu ku lal; el
tuku met in akmusra monuk
nu ke pukpuki.
9 Payinu ña fwak nu šu-
mwos, Yin nu kemwu met
fwa luti mwo šašu iñi nu
fwal e nu kemwu ten, ma
iñi pe ma el oru fwa kaskas-
kin in esmakunal.
10 Ā Judas Iskariot, sie
sin sie-ñul-luo, el šom nu
yurin met tol fulat, in tuka-
kunulak nu selos.
11 Ā ke elos loñ, elos eñun,
ā mwuleuñ tu elos šuñ muni
nu sel. Ā el šuk pal ya ā
mwo el fwa tukakunulak.
12 ¶ Ā ke len si meta lun
bred tiu pulolak, ke elos uni
ye ma alukela, met tumal
lutlut elos fwak nu sel, An
ya kom luñšom tu kut šom
in ako, tu kom fwa moño
ma alukela?
13 Ā el sipaot met tumal
lutlut luo, ā fwak nu seltal,
Komtal fwas nu yin lulap
met mutu we, ā iño komtal
fwa šuñ met si wis ale in
kof si: komtal fwas tukol.
14 Ā yin el ilyuk nu we,
komtal fwak nu sin met
kato, Met luti el fwak, Pa
ya fokil lun met kawuk, yin
ña tufwa moño ma alukela
yurin met tumuk lutlut?
15 Ā el fwa luti komtal
fokil lulap lun yin akoeni
tari: iño komtal akoe kem.
16 Ā met tumal lutlut eltal
šomla, ā tuku nu yin lulap
met mutu we, ā konoiok
oanu Jisus el fwak nu sel-
tal: ā eltal akoela ma alu-
kela.
17 Ā ke eukela el wi met
sie-ñul-luo tuku.
18 Ā ke elos mutu ā moño,
Jisus el fwak, Payinu ña

fwak nu šumwos, sie šu-
mwos šu wi yu moño fwa
tukakin yu yuk.
19 Ā elos mutamwauk in
pakomutu, ā elos kais sie in
fwak nu sel, Šu ña?
20 Ā el tupokoañ ā fwak
nu selos, Sie sin sie-ñul-luo
šu wi yu išuñye in alu.
21 Payi Mwen nutin met
el šom oanu ma šim ke'l: ā
wela nu sin met šu tufwa
tukakunak Mwen nutin
met! mwo nu sin met iño el
fwin tiu isūsla met.
22 Ā ke elos moño, Jisus
el es bred, ā pre, ā kunšalik,
ā šuñ nu selos, ā fwak, Es,
moño; ma iñi monuk.
23 Ā el es kup, ā ke el šuñ
kulu tari, el šuñ nu selos:
ā elos nu kemwu numla
ke.
24 Ā el fwak nu selos, Ma
iñi sak lun mwilkas šašu,
ma širorla ke met puspis.
25 Payinu ña fwak nu šu-
mwos, Ña fwa tiu siefwil
numla ma fokin fain, nu ke
len si ña tufwa nim ma
šašu in togusaï lun God.
26 Ā ke elos yuk sugo on
tari, elos somla nu fwin eol
Olive.
27 Ā Jisus el fwak nu se-
los, Foñ si iñi komwos nu
kemwu fwa tugulkūl ke ña:
tu ma šimla, ña fwa uniye
met sropu liye šip, ā šip elos
tufwa fwaselik.
28 Ā tukin pal si ña fwa
molyuk, ña fwas met ko-
mwos tuk nu Galili.
29 Ā Piter el fwak nu sel,
elos nu kemwu fwin tugul-
kūl, ña tiu wi.
30 Ā Jisus el fwak nu sel,
Payinu ña fwak nu šum tu
len si iñi, aok, foñ si iñi, met
mwon sisa kakla pal luo
tuk, kom fwa lafwekin yu
ka tolu.
31 Ā yokoilik ma el kas-
kas, Ña fwin wi kom nu
miši, ña tiu laflafwekin kom
nu šumwoswos. Ouyape
elos nu kemwu fwak.
32 ¶ Ā elos tuku nu sie an
ē Getsemane: ā el fwak nu
sin met tumal lutlut Ko-
mwos mutu'ñi, ke ña a pre.
33 Ā el šulolak Piter ā
Jemes ā Jon, ā mutamwauk
in lut ma lulap, ā in toas
lanu;
34 Ā fwak nu selos, Ñunik
pakomutu ma lulap nu ke
miši: komwos tuin iñi, ā
šano.
35 Ā el fwas nu met kutu,
ā putatla nu in foko, ā pre
tu, fwin ku, auu el fwas
aluk el.
36 Ā el fwak, Abba, Papa,
kom ku ke ma nu kemwu;
esla kup si iñi liki yu: tu
tiu ou ña, tu ou kom.
37 Ā el tuku, ā konoi elos
yuk la motul, ā fwak nu sel
Piter, Saimon, ya kom mo-

tul? ya kom tiu ku in s̄ano
auu si?
38 Komwos s̄ano ā pre,
fwin tiu ou iñi komwos il-
yuk nu in mel. Payi ñun
el luñsel, ā ikwe munas.
39 Ā el siefwil s̄omla, ā
pre, ā kaskas oanu kas meta.
40 Ā ke el foloko, el ko-
noiok elos yuk la siefwil
motul, (tu mutalos toas,) ā
elos tiu etu ma a tupokoañ
nu sel.
41 Ā el tuku pal si aktolu,
ā fwak nu selos, Motol iñi, ā
moñla: tarinu, auu si tuku;
liye Mwen nutin met tuka-
kinyikyuk nu in pon met
koluk.
42 Tukakak, kut s̄om; liye,
el apkurun s̄u tukakin yu
yuk.
43 Ā kiten misiñi ke el
kaskas, Judas, sie sin sie-
ñul-luo, el tuku, ā met pus-
pis oelul utuk kutlas ā s̄ak,
yin met tol fulat mi ā met
s̄im ā met matu.
44 Ā el s̄u tukakunulak
s̄uñ nu selos sie akul met,
fwakañ, El s̄u ña fwa ñok,
elnu; asal, ā kololot make-
ku.
45 Ā kiten misiñi ke el tu-
ku, el s̄ilaklak in fwas nu
yurol, ā fwak. Rabbai, Rab-
bai: ā ñok ol.
46 Ā elos sruki'lye ke pa-
ulos, ā asal.
47 Ā sie selos s̄u tu we el
fwauk kutlas, ā paki met
kulans̄ap lun met tol fulat,
ā otela sral.
48 Ā Jisus el tupokoañ ā
fwak nu selos, Ya komwos
tuku oanu nu sin met pusu-
pas, ke kutlas ā s̄ak in sruki
yu wi?
49 Ña wi komwos len nu
kemwu in imwen tempel in
luti, ā komwos tiu es yu: tu
payikin ma s̄imisla.
50 Ā elos nu kemwu s̄om
luk el ā kaiñla.
51 Ā sie met fwus fwas
tuk ol, el s̄uñ nuknuk linen
nukmu'l la tu el koflufol; ā
met fwus elos sruki'lye:
52 Ā el filiye nuknuk li-
nen, ā koflufol kaiñ luk elos.
53 ¶ Ā elos kol ol ot Jisus
nu sin leum tol fulat: ā met
matu, ā met s̄im elos oelul
tukeni.
54 Ā Piter el fwas tuk ol
lūs luk el, nu ke lom sin
leum tol fulat: ā el mutu
yurin met kulans̄ap, ā el s̄i-
fwanu lañlūñ ke e.
55 Ā met tol fulat ā met
papu nu kemwu elos s̄uk
met lo lain Jisus in uni'lye;
ā elos tiu konoiok.
56 Tu met puspis elos kas-
kas sito lain ul, ā elos tiu
unkas sugo.
57 Ā kutu tuyuk, ā kaskas
sito lain ul, fwakañ.
58 Kem loñ ma el fwak,
Ña tufwa kanaosla imwen

tempel iñi ma pon met orala,
ā in len tolu ña tufwa miša
sienu ma po tiu oru.
59 Ā ouyape elos tiu unkas
sugo.
60 Ā leum tol fulat el tu-
yuk infulwe, ā siyuk sel Ji-
sus, fwakañ, Ya wañin ma
kom tupok? Mea elos kas-
kaskin lain kom?
61 Ā el misla, ā wañin ma
el tupok. Leum tol fulat el
siefwil siyuk sel, ā fwak nu
sel, Ya kom Kraist, Mwen
nutin Mamwowo?
62 Ā Jisus el fwak, Aok,
Ña; ā komwos tufwa liye
Mwen nutin met mutu on
le po ku leyut, ā tuku in
pukunieñ in kosao.
63 Ña leum tol fulat el
šalik nuknuk lal, ā fwak,
Efwo kut ku šuk kutenu
met lo?
64 Komwos loñ ma kas ko:
mea komwos nunku? Ā
elos nu kemwu paani lun
mas.
65 Ā kutu mutamwauk in
an'el, ā in afwin mutal, ā in
fuske'l, ā in fwak nu sel,
Kom polyi: ā met kulanšap
elos šuñ paulos puklul.
66 ¶ Ā ke Piter el os ten
in lomwu, sie mutan fwus
kulanšap lun leum tol fulat
el tuku:
67 Ā ke el liye'l Piter el
šifwanu lañlūñ; el ñetañ
nu sel, ā fwak. Ā kom pe
yurol Jisus lun Nazaret
met.
68 Ā el lafwekin, fwākañ,
Ña ninikin, ña tiu etu ma
kom fwakun. Ā el šom nu
in sraumwalsis; ā mwon sisa
kakla.
69 Ā mutan fwus si el sie-
fwil liye'l, ā mutamwauk in
kas nu selos šu tu we, El iñi
sie selos.
70 Ā el siefwil lafwekin.
Ā kuteuñ kutu, elos šu tu
we siefwil pe fwak nu sel
Piter, Payi kom sie selos, tu
kom met Galili, ā kas lom
oanu.
71 Ā el mutamwauk in
winteis ā fulakinpusupas,
fwakañ, Ña tiu etu met si
iñi komwos kaskas ke.
72 Ā pal si aktolu mwon
sisa kakla. Ā Piter el esa-
mak kas ma Jisus el fwak
nu sel, Met mwon sisla ka-
kla tuk pal luo, kom tufwa
lafwekin yu pal tolu. Ā ke
el nunkauk el tuñ ma lu-
lap.

ŠAPTER 15.

AKITEN misiñi ke ta-
fwun lutue met tol fulat
wi met matu ā met šim ā
met papu nu kemwu, elos
šilaklak in tukeni kaskas, ā
kopuri'lye Jisus, ā wis al la,
ā asalañ nu sel Pailat.
2 Ā Pailat el siyuk sel, Ya
kom togusa lun met Ju? Ā

el tupokoañ, fwak nu sel,
Kom fwakak.
3 Ã met fulat elos kou nu
sel ke ma puspis: ã wañin
ma el tupok.
4 Ã Pailat el siefwil siyuk
sel, fwakañ, Ya wañin ma
kom tupok? Liye ma pus-
pis elos oru lain kom.
5 Ã wañin ma Jisus el tu-
pok: oanu tu Pailat el lut.
6 Ã ke kofwo si iñi el tula-
la sie met kopur nu selos, el
šu elos luñselos.
7 Ã sie met ēl Barabbas,
elos šu kopuri oelul orek sie
meun, el met akmus ke me-
un si.
8 Ã met puspis tukeni wo-
woyuk ma lulap elos muta-
mwauk in siyuk tu el oru
nu selos oanu meta.
9 Ã Pailat el tupokoañ nu
selos, fwakañ, Ya komwos
luñšomwos tu ña tulala nu
šumwos Togusa lun met Ju?
10 Tu el etu tu met tol fu-
lat wis el met ke šok.
11 Ã met tol fulat elos oru
nu sin met sisik elos in kai-
fwi lun tula'l la Barabbas nu
selos.
12 Ã Pailat el tupokoañ, ã
siefwil fwak nu selos, Ka
fuka komwos luñšomwos tu
ña fwa oru nu sin met šu
komwos pañpañ Togusa lun
Jus?
13 Ã elos siefwil wowoyuk,
Uni'lye on ke šaksiñ sugo.
14 Ña Pailat el fwak nu
selos, Efwo, mea koluk ma
el oru? Ã elos wowoyuk
yok lanu, Uni'lye on ke šak-
siñ sugo.
15 ¶ Ã Pailat, luñši umwe-
le metu, el tula'l la Barabbas
nu selos, ã ke el sruñlul tari,
el asalañ Jisus nu selos tu
elos in uni'lye on ke šaksiñ
sugo.
16 Ã met meun elos kol ol
ot nu in sie lom pañpañ Pre-
torium; ã elos pañoneni sie
elun met meun nu kemwu.
17 Ã elos nukmulan ke
sienu sisa, ã elos puruk ruk
tefuro kokol si, ã filiye on
fwin šiufwel.
18 Ã elos mutamwauk in
paiñul, Pain, Togusa lun Jus.
19 Ã elos pok šiufwel ke a
sugo, ã an'el, ã elos ebas, ã
ali nu sel.
20 Ã ke elos aksruksruk al
tari, elos šarukla sienu sisa
luk el, ã siefwil šuñ nuknuk
lal, ã kol ol ot in uni'lye on
ke šaksiñ sugo.
21 Ã elos šap sienu Saimon,
met Sairene, šu fwas aluke-
la, tuke liki an si, papa tu-
mal Aleksander ã Rufus, lun
wis šaksiñ sugo lal.
22 Ã elos wis el nu an
Golgota, ma tafwu, Niin ale
in šiufwel.
23 Ã elos šuñ nu sel lun
nim wain etikiuñ nu ke
murr: ã el tiu es.

24 Ā ke elos uni'lye on ke
ŝaksiñ sugo tari, elos oselik
nuknuk lal, koto srifwe in
etu ma lun ŝu.
25 Ā auu si aktolu, ā elos
uni'lye on ke ŝaksiñ sugo.
26 Ma kou lal ŝim on yetal,
TOGUSA LUN JUS.
27 Ā elos uniye met pusu-
pas luo oelul on ke ŝaksiñ;
sie on leyut, ā sie on lesi.
28 Ā ma ŝim payinu ma
fwak. Ā elos oakulañ nu
ke met koluk.
29 Ā elos ŝu fwas alukela
kas ko nu ke'l, osrokla ŝiu-
fwelos, ā fwakañ, Ea, kom
ŝu kanaosla imwen tempel,
ā miŝa in len tolu.
30 Kom ŝifwanu moli kom,
ā fwuni liki ŝaksiñ.
31 Ā ouyape met tol fulat
aksruksruk, elos wi met ŝim
mugenu tukeni fwak, El
molūla kutenu, el koflanu
ŝifwanu mol el la.
32 Lela Kraist Togusa lun
Israel fwuni liki ŝaksiñ, tu
kut fwa liye, ā lalalfuni. Ā
eltal ŝu oelul uniye on ke
ŝaksiñ kas ko nu ke'l.
33 Ā ke auu akonkos nu
ke auu akeu losroninu fwalu.
34 Ā ke auu akeu Jisus el
wowoyuk ke pusral ma lu-
lap, fwakañ, Eloi, Eloi, lama
sabaktani? ma tafwu, God
luk, God luk, efwo kom ku
ŝom liki yu?
35 Ā kutu selos ŝu tu we,
ke elos loñ, elos fwak, Liye,
el pañon Elaias.
36 Ā sie kasus ā nekla
insral ke finigar, ā filiye on
ke a sugo, ā ŝuñ nu sel lun
nim, fwakañ, lela in on, tu
kut fwa liye Elaias el a la
tuku in wisilye.
37 Ā Jisus el wowoyuk ke
pusral ma lulap, ā miŝe.
38 Ā nuknuk lisñul in
imwen tempel muŝa luo in-
fulwe lūñi nu ten.
39 ¶ Ā ke met si pañpañ
senturion, ŝu tu ye mutal,
liye tu el wowoyuk ou iñi,
ā miŝi, el fwak, Payinu met
si iñi Mwen natal God.
40 Kutu mutan ouyape
elos tu lūlisla liye; Meri
Magdalen, ā Meri kīel Jemes
met srik ā Joses, ā Salome
wi alos.
41 Ke el mutu Galili elos
pe fwas tuk ol, ā oru nu sel:
ā kutenu mutan puspis ŝu
oelul fwasyuk nu Jerusalem.
42 ¶ Ā iñi ke eukela, tu
pal si akola, oanu len si
mutun sabat.
43 Josef lun Arimatea, met
papu mwowo si, ŝu wi pe
ŝano togusaï lun God, el tu-
ku, ā pulaik ilyuk nu yurol
Pailat, ā ñusi manol Jisus.
44 Ā Pailat el lut ke el la
miŝi ku tiu miŝi: ā pañon
mu met senturion el siyuk
sel la pal ya el miŝi.
45 Ā ke el etu sin met sen-

turion, el šuñ mano nu sel
Josef.
46 Ā el mol nuknuk linen
mwowo, ā wis il ye, ā nuk-
mu'l la ke nuknuk linen, ā
fili'lye in lufin mas si ma
elos tufla in eot ā epusañ
eot si nu mutun oaoa ke lu-
fin mas si.
47 Ā Meri Magdalin ā
Meri nine kiel Joses eltal
liye an el on we.

ŠAPTER 16.

AKE len sabat tari, Meri
Magdalin, ā Meri nine
kiel Jemes, ā Salome, elos
mol fokin šak keñ tari, tu
elos fwa tuku ā moswe'l la.
2 Ā tafwun lutue, len si
umet ke wik, elos tuku nu
ke lufin mas si ke fwatu
sikyuk.
3 Ā elos asiuki, Šu a epusla
eot si liki mutun oaoa ke
lufin mas si?
4 Ā ke elos ñetañ elos liye
eot si ibipla liki: tu ma lu-
lap.
5 Ā ke elos ilyuk nu in
lufin mas, elos liye mogul
fwus si, mutu leyen leyut,
nukomañ nuknuk fwosfwos
lūlis; ā eltal šañeñ.
6 Ā el fwak nu selos, ko-
mwos tiu šanen: Komwos
suk Jisus lun Nazaret šu
ānwuki ore ke šaksiñ: el
molyuk; el tiu yinu: liye
an elos fili'lye we.
7 Tu komwos šom, fwak
nu sin met tumal lutlut, ā
nu sel Piter, tu el šom met
komwos tuk nu Galili iño
komwos fwa lipe'l, oanu el
fwak nu šumwos.
8 Ā elos šilaklak in illa, ā
kaiñ liki lufwin mas si; tu
eltal rarrar ā lut: ā tiu fwak
nu sin sienu met; tu elos
šañeñ.
9 ¶ Ā ke el molyuk tafwun
lutue len si umet ke wik, el
tuiuñ met nu sel Meri Mag-
dalin, šu el sisla devil itkos
luk el meta.
10 Ā el šom ā fwak nu se-
los šu mutu yurol met, ke
elos asor ā tuñ.
11 Ā elos, ke elos loñ tu el
mol, ā tu Meri el liye'l, elos
tiu lalalfuñi.
12 Tukin ma iñi el tuiuñ
sielanu nu sin met luo selos,
ke eltal fwas, ā šom nu sie
an.
13 Ā eltal šom ā fwak nu
sin kutenu: ā elos tiu lalal-
fuñ oltal.
14 Tuko el tuiuñ nu sin
sie-ñul sie ke elos mutu mo-
ño, ā kaiuk nu selos, ke si-
lalalfuñi lalos, ā upa inšielos,
tu elos tiu lalalfuñ oltotal šu
liye'l tukin pal si ke el mol-
yuk.
15 Ā el fwak nu selos, Ko-
mwos šom fwal e nu kemwu,
ā luti Mwo šašu nu sin met
e nu kemwu.

16 El šu lalalfuñi ã bap-
taisla fwa mol; ã el šu tiu
lalalfuñi fwa tūla.
17 Ã akul iñi fwa oelulos
šu lalalfuñi; Elos fwa sisla
devil in ēk; Elos fwa kas-
kas ke loa šašu;
18 Elos fwa srukak mwet;
ã elos fwin numla kutu ma
a un'elosi, mao a tiu ora'los
in koluk; elos fwa filiye
paulos on fwin met mas, ã
elos fwa kela.
19 ¶ Tu ou iñi, tukin pal
si Leum el kaskas nu selos
tari, el šumwak nu in kosao,
ã mutu on le paul leyut sin
God.
20 Ã elos šomla ã luti nu
yin nu kemwu, Leum oelu-
los orekma, ã akmwoyauñ
kas ke akul iñi. Amen.

MWO ŠAŠU MA LUK EL ŠIM.

ŠAPTER 1.

TU ma puspis umet elos
sriki in akšumwosye sie
srumsrum ke kutu mao la-
lalfuñi nu šumwosmwos yu-
ros, 2 oanu elos ši mao nu
šes, elos šu ke mutamwauk
mi šifwanu liye ã orekma
ke kas; 3 ña mu mwo pe
sik tu ña etenu šumwos-
mwos ma nu kemwu ke mu-
tamwauk nu iñi, tu ña šim
nu šum in šumwos, O Teofi-
lus, met kato mwowo si, 4
tu kom fwa etu ma šumwos
mao kom lutlut ke met.
5 ¶ Ke len lun Erod, togu-
sa lun Judea, sie met tol ēl
Zakaraias, lun len lun
Ebaia; ã mutan kīel sie sin
an nutin Aaron, ã ēl Elisa-
bet.
6 Ã eltal, payi ye mutal
God, fwafwasyis tiu sito in
me šap nu kemwu ã manu
lun Leum.
7 Ã wañin tulig nataltal,
tu Elisabet el mwuskūl; ã
eltal matoanu.
8 Ã ma te oru, ke el orek
in len lal me orekma lun
met tol ye mutun God, 9
oanu manu ma lun met tol,
me orekma lal in fureuk me
keñ, ke el ilyuk nu in imwen
tempel lun Leum.
10 Ã met puspis tukeni elos
nu kemwu pre likin umwe
pal si ke fureuk me keñ.
11 Ã sie lipufon lun Leum
el sikmi nu yurol, ã tu leyut
ke lāñ lun me keñ.
12 Ã ke Zakaraias el liye'l,
el toninfoñ, ã šañeñ putati
nu fwe'l.

13 Ā lipufon el fwak nu
sel, Zakaraias kom tiu šaneñ:
tu pre lom loñyuk tari; ā
Elisabet mutan kīum el tu-
fwa oswe nu šum mwen si;
ā kom tufwa pañpañ el
Jon.
14 Ā kom tufwa eñun ā
inšimwowo; ā ma puspis
elos tufwa eñun ke el isūsla.
15 Tu el a fwa yok ye mu-
tun Leum, ā el a tiu nim
wain ā me nim ku; ā el
fwa seseslanu ke Ñun Mutal
inšien nine kīel mi.
16 Ā el fwa forok olos la
ma puspis tulig nutin Israel
nu sin Jeova God lalos.
17 Ā el fwa fwas ye mutun
in ñun ā ku lun Elaias, tu
el fwa forokañ inšien papa
nu sin tulig, ā met tiu akos
nu ke lalmetmet lun ma pa-
yi; in ako met šu ako tari
nu ke Leum.
18 Ā Zakaraias el fwak nu
sin lipufon, Ña fwa etu ma
iñi ke mea? tu ña met matu,
ā mutan kīuk el matoe pe.
19 Ā lipufon el tupokoañ,
fwak nu sel, Ña Gebriel, šu
tu ye mutun God; ā sipe yu
mi in kaskas nu šum, ā fwa-
kot kas eñun iñi nu šum.
20 Ā, liye, kom fwa sikas,
ā tiu ku in kaskas, nu ke len
si ma iñi fwa orek tari, tu
kom silalalfuñi kas luk, ma
fwa payikin ke pal lalos.
21 Ā met elos tapnu'lañ
Zakaraias, ā lut tu el mutu
pat in imwen tempel.
22 Ā ke el fwas liki, el ko-
flanu kaskas nu selos: ā elos
etu tu el liye arurumu in
imwen tempel: tu el sisis
nu selos, ā tiu kas.
23 Ā ma te oru, tu ke len
in orekma lal šom tari, el
šom nu in lom sel.
24 Ā tukin len iño Elisabet
mutan kīel el putete, ā ši-
fwanu mwukin malem limi-
kos, fwakañ, 25 Ou iñi Leum
el oru nu sik in kutu len ke
El ñetmu nu sik, in es kas
mekin sik yurin metu.
26 ¶ Ā ke malem akonkos
God sipamu lipufon Gebriel
nu sie siti lun Galili, pañpañ
Nazaret, 27 nu sin sie mutan
tiu tukwe mogul kaseñ nu
sin sie met ēl Josef, lun sou
lun Devid; ēl mutan si iñi,
Meri.
28 Ā lipufon el tuku nu
yurol, ā fwak, Paiñ kom,
mutan oī mwowo; Leum wi
kom; kom inši mwowo yu-
rin mutan.
29 Ā ke el liye, el toninfoñ
ke kas lal, ā el šuk inšiel in
etu paiñuk iñi.
30 Ā lipufon el fwak nu
sel, Meri, kom tiu šaneñ;
tu kom konoiok kulañ tari
yurin God.
31 Ā, liye, kom tufwa pu-
tete, ā fwa isūsla mwen si, ā
kom fwa pañon ē JISUS.

32 El tufwa fulat, ā tufwa
pañpañ El Mwen nutin Fu-
lat liki nu kemwu: ā Leum
God fwa šuñ nu sel me mu-
tu lun Devid papa tumal.
33 Ā el fwa togusa lun sou
lun Jekob ma patpat: ā to-
gusaï lal a tiu wañinla nu
tuk.
34 Na Meri el fwak nu sin
lipufon, Ma iñi a fuka, tu
ña tiu etu met?
35 Ā lipufon el tupokoañ ā
fwak nu sel, Ñun Mutal fwa
tuku nu fwom, ā ku lun Fu-
lat liki nu kemwu, ā fwa
luli komwi; ā ke ma iñi ma
mutal kom tufwa isūsla fwa
pañpañ Mwen nutin God.
36 Ā liye, Elisabet, ma tu-
yum, el pe putete ke mwen
ke el matu: ā iñi malem
akonkos ke'l šu pañpañ
mwuskūl.
37 Tu wañin ma koflanu
yurin God.
38 Ā Meri el fwak, Liye
mutan lun Leum; oru nu
sik oanu kas lom. Ā lipu-
fon el šom luk el.
39 ¶ Ā in kutu len iño
Meri el tuyuk, ā šilaklek in
šom nu yin fwin eol sisik on
we, nu in sie siti lun Juda:
40 ā el utyuk nu in lom sin
Zakaraias, ā paiñul Elisabet.
41 Ā ma te oru, tu ke Eli-
sabet el loñ paiñuk lun Meri,
kitin tulig el srosro inšiel; ā
Elisabet el tiñtiñinu ke Ñun
Mutal: 42 ā el kaskas ke
pusral lulap ā fwak, Kom
inši mwowo yurin mutan, ā
inši mwowo fute inšium.
43 Ā fuka ma iñi nu sik,
tu nine kīen Leum luk el
tuku nu yuruk?
44 Tu, liye, ke pusren pa-
iñuk lom fwasyuk nu in
sreik, kitin tulig el srosro
inšiuk ke eñun.
45 Ā inši mwowo el šu la-
lalfuñi; tu a fwa payikin
mao ma fwak nu šum yurin
Leum mi.
46 Ā Meri el fwak, Inšiuk
kakšakin Leum, 47 ā ñunik
eñun ke God Laño luk; 48
tu El liauñ ma pusisel lun
mutan kulanšap lal. Tu,
liye, tukin ma iñi fwil nu
kemwu elos pañon yu inši
mwowo.
49 Tu el šu ku, el oru nu
sik ma lulap; ā Ēl mutal.
50 Ā pakomutu lal on selos
šu šañeñ sel fwil mi nu ke
fwil.
51 El orek ku ke paul; el
akfwas elos elik met fulañ
ke ma nunku inšielos.
52 El akpusis elosye met
ku liki me mutu lalos, ā
akfulatye'los šu pusisel.
53 El akkūpye'los šu mu-
sinsral ke ma mwo; ā El
sipa'loswot met gasrup pu-
sinpo.
54 El kasu met kulanšap
lal, Israel; ke esam pako-

mutu lal, 55 oanu el fwak
(nu sin papa tumas) nu sel
Ebream, ā nu sin fute'l ma
patpat.
56 Ā Meri el mutu yurol
akurun malem tolu, ā folok-
la nu lom sel.
57 ¶ Ā Elisabet pal lal
fwol ke el isūsla; ā el oswe-
la mwen si.
58 Ā elos šu apkurun nu
sel, a šou lal loñ fuka Leum
el pakomuta'l ma lulap; ā
elos oelul eñun ke
59 Ā ma te oru, tu ke len
si akoalkos elos tuku in ko-
sroela tulig; ā elos pañon ēl
Zakaraias, oanu ē papa tu-
mal.
60 Ā nine kīel el tupokoañ,
ā fwak, Tiu ou iñi; tu a
fwa pañpañ ēl, Jon.
61 Ā elos fwak nu sel,
Wañinu in sou lom pañpañ
ē Jon.
62 Ā elos sisñe nu sin papa
tumal, ē šu el luñšel pañpañ
ka'l.
63 Ā el siyuk ke tebel lun
šim, ā el šim, fwakañ, Ēl
Jon. Ā elos nu kemwu lut.
64 Ā kitin misiñi oalul
igakla, ā loul tutulla, ā el
kaskas, ā kašakin God.
65 Ā šañiñ putati fwe'los
nu kemwu šu mutu apnulos
eni. Ā kas iñi nu kemwu
sulkakin yikelik yin nu ke-
mwu an eol on we Judea.
66 Ā elos nu kemwu šu
loñ likiye mao inšielos, fwa-
kañ, Tulig šušu tulig si iñi!
Ā pon Leum oelul.
67 Ā Zakaraias, papa tu-
mal, el tiñtiñinu ke Ñun
Mutal, ā el polyi fwakañ,
68 Inši mwowo Leum, God
lun Israel; tu El tuku ā
molūla met sra'l, 69 ā El tu-
lokunak ko in lāñe kit in
lom sin Devid met sra'n; 70
oanu el kaskas ke olin met
palu mutal lal, šu mutu ke
mutamwauk fwalu nu iñi.
71 Tu kut tufwa mol liki
met lokwalok las, ā liki pa-
olos nu kemwu šu sruña kūt:
72 ā in orek pakomutu nu
sin papa tumas, ā in esam
mwuleuñ mutal lal; 73 kas
in fulak ma El tukakunañ
nu sin Ebream papa tumas,
74 tu El fwa oru nu šes, ke
El es kit la liki met lokwa-
lok las, tu kut tufwa oru nu
Sel tiu šañeñ, 75 in mutal ā
in ma payi ye mutal, len nu
kemwu ke mol las.
76 Ā kom, tulig, fwa pañ-
pañ met palu lun Fulat liki
nu kemwu; tu kom fwa
šom ye mutun Leum in ako
inek lal; 77 in ašuñ lalmet-
met lun mol nu sin met lal
ke esla ma koluk lalos, 78
ke pakoten kulañ lun God
las; ke mao ma lenelik in
kosaoe mi tuku nu yuros, 79
in aši kalem nu selos šu
mutu in los ā in ñunin miši,

in kol nius nu inek lun
misla.
80 Ā tulig el kapak, ā ku
in ñun, ā el mutu yin mesis
nu ke len si el sikmi nu
Israel.

ŠAPTER 2.

AMA te oru in len iño tu
Sisar Augustas el šap in
oaoala fwal e nu kemwu.
2 (Ā orek oaoala iñi met
ke Sairinias el leum lun
Siria.)
3 Elos nu kemwu šom in
oakla nu ke siti lalos.
4 Ā Josep el fwasyuk pe
Galili mi, liki siti Nazaret,
nu Judea, nu siti lun Devid,
pañpañ Betlehem, (tu el lun
sou ā ka lun Devid,) 5 in
oakla oelul Meri mutan kīel
kaseñ, el malulap ke tulig.
6 Ā ma te oru, tu ke eltal
iño, len fwolnu ke el isūsla.
7 Ā el oswela mwen si
umet ā šuñ nuknuk in loso-
lani, ā fili'lye nu nien moño
lun kauu; tu wañin an elos
on we nu in imwen met
fwas.
8 Ā in anša met šeperd elos
mutu in ima si, in liauñ un
šip lalos ke foñ.
9 Ā liye, lipufon lun Leum
el sikmi nu fwelos, ā ma
mwowou lun Leum šarom-
rom apnu' loseni; ā elos ša-
ñeñ ma lulap.
10 Ā lipufon el fwak nu
selos, Nik komwos šañeñ;
tu, liye, ña wis nu šumwos
kas mwonu ke eñun lulap,
mao fwa nu sin met e nu
kemwu.
11 Tu ma isūsla nu šu-
mwos len si iñi, in siti lun
Devid, met Laño, šu Leum
Kraist.
12 Ā ma iñi akul nu šu-
mwos: Komwos fwa konoiok
kitin tulig nuknuk losilye,
on nien me moño lun kauu.
13 Ā kitin misiñi wi lipu-
fon ma puspis in kosao elos
kakšakin God, ā fwak, 14
Mwolanu sin God, in fulat
liki nu kemwu, ā misla yu-
rin met šu el šulūla.
15 Ā ma te oru, ke lipufon
elos šom luk elos nu in ko-
sao tari, met šeperd elos kas-
kas sie sin sie, Lela kut in
šom iñi nu Betlehem, ā liye
mao ma te oru, ma Leum el
oru nu šeš.
16 Ā elos šilaklak in tuku,
ā konoiltotalak Meri ā Josep,
ā kitin tulig onu yin kau
moño we.
17 Ā ke elos liye tari, elos
sulkakinelik kas si ma fwak
nu selos ke tulig si iñi.
18 Ā elos nu kemwu šu loñ,
lut ke ma met šeperd fwak
nu selos.
19 Ā Meri el likiye ma nu
kemwu ma iñi ā nunkauk
ma insiel.
20 Ā met šeperd elos folok-

la, oru mwowo ā kakšakin
God ke ma nu kemwu elos
loñ ā liye, oanu ma fwak nu
selos.
21 ¶ Ā ke len oalkos in
kosroela ma lun tulig šom
tari, elos pañpañ ĕl JISUS,
oanu ma lipufon oru met
putete inšien nine tuk.
22 Ā ke len lun aknasnas-
ye'l la oanu manu lun Mo-
ses orek tari, elos wis el nu
Jerusalem in fuleuñ nu sin
Leum; 23 (oanu ma šim in
ma šap lun Leum, Mwen si
umet nu kemwu fwa pañpañ
el mutal lun Jeova;) 24 ā
in orek kiše oanu ma fwak
in manu lun Leum, Luo
muli sipa, ku mulioa fwus
luo.
25 Ā liye, sie met os Jeru-
salem, ĕl Simeon; ā el iñi
met payi ā mwo, el šaño
akmwoye lun Israel; ā Ñun
Mutal on fwel.
26 Ā Ñun Mutal luti nu
sel tu el tiu miši met fwa
liye Kraist lun Leum tuk.
27 Ā el tuku ke Ñun nu
in imwen tempel; ā ke papa
nine eltal wis tulig Jisus, in
oru nu sel oanu ke manu
mu, 28 na el kafsulak in
paul, ā ali nu sin God, ā
fwak, 29 Leum, iñi lela met
kulansāp lom in šom misla,
oanu ke kas lom: 30 Tu
mutuk liye mol lom, 31 ma
kom akou ye mutun met e
nu kemwu; 32 kałem in
akkalemye met Pegan, ā ma
mwowo lun met Israel lom.
33 Ā Josef ā nine kīel eltal
lut ke kutu ma kaskas ke'l.
34 Ā Simeon el ali ke'ltal,
ā fwak nu sel Meri nine
kīel, Liye, tulig si iñi likiye
ke putatla ā tuyuk ma pus-
pis in Israel; ā ke akul si
fwa kaskas ko ke; 35 (ā
kutlas a fwa fokisye pe ñu-
num sasla,) tu ma nunku
inši puspis fwa sikmi.
36 ¶ Ā sie mutan palu, ĕ
Anna, an nutin Fanuel, lun
sruf lun Ašer: el matoanu ā
mutu yurin met tumal yiu
itkos tukin palsi el mari; 37
ā el kotinmas akurun yiu
oaliñulakos, el tiu šom liki
imwen tempel, ā el oru nu
sin God ke lālo ā pre foñ ā
len.
38 Ā pal si'ñinu el ilyuk ā
šuñ pre kulu nu sin God, ā
kaskas ke'l nu selos nu ke-
mwu šu šano molūla in
Jerusalem.
39 Ā ke elos orek ma nu
kemwu oanu manu lun
Leum tari, elos folokla nu
Galili, nu in Nazaret siti
lalos.
40 Ā tulig el kapak, ā ku
in ñun, seseslanu ke lalmet-
met; ā luñ lun God on
fwel.
41 ¶ Ā papa nine kīel eltal
šom nu Jerusalem yiu nu

kemwu nu ke kofwo lun
alukela.
42 Ā ke el yitunyuk sie-
ñul-luo, elos šomwak nu
Jerusalem oanu manu lun
kofwo.
43 Ā ke elos orek ma fwol
ke len tari, ke elos folokla,
tulig Jisus el mutanu Jeru-
salem; ā Josef ā nine kīel
eltal tiu etu.
44 Ā elos šom len si, nunku
mu tu el wi unmet si fwas;
ā eltalos šukol yurin sou ā
met laltal.
45 Ā ke eltal tiu konoilak,
eltal folokla nu Jerusalem
in šuk ol.
46 Ā ma te oru, tu tukin
len tolu elos konoilok in
imwen tempel, mutu infulwe
yurin met luti, in loñ olos ā
siyuk olos.
47 Ā elos nu kemwu šu
loñ ol lut ke lalmetmet ā
topuk lal.
48 Ā ke eltal liye'l, eltal
lut kakšak: ā nine kīel el
fwak nu sel, Mwen efwo
kom ku oru ou iñi nu sital?
liye, papa tumom ā ña šuk
kom ke ašor.
49 Ā el fwak nu seltal.
Komtal šuk yu fuka? Kom-
tal tiu etu tu mwo ña liauñ
me orekma lun Papa tumuk?
50 Ā eltal tiu etu kas ma
el fwak nu seltal.
51 Ā el oelultal tufuki, ā
tuku nu Nazaret, ā aksoltal:
ā nine kīel el likiye kas iñi
nu kemwu nu inšiel.
52 Ā Jisus el šifwanu tu-
fwal in lalmetmet ā matala,
ā in luñ lun God ā met.

ŠAPTER 3.

KE yiu aksie-ñul-limikos
ke Taiberius Sisar togu-
sa, Pontius Pailat el leum
lun Judea, ā Erod el tetrark
lun Galili, ā Filip met lel el
tetrark lun Iturea ā kutu an
Trekonitis, ā Laisenias te-
trark lun Abilene, 2 ke An-
nas ā Kaiafas eltal met tol
fulat, kas lun God tuku nu
yin mesis nu yurol Jon
mwen nutin Zakaraias.
3 Ā el tuku nu yin nu ke-
mwu apkurun nu Jordan, in
luti baptais lun auliyuk in
sisla ma koluk: 4 oanu ma
šimusla in buk in kas lun
Esaias met palu fwakañ,
Pusren sie wowoyuk yin
mesis, Komwos in akou ine-
kin Jeova, ā nakul ma šu-
mwos.
5 Infwalfwal nu kemwu
fwa nanala, ā eol lulap ā eol
sisik fwa akpusisye; ā ma
kū fwa akšumwosye, ā ma
širuprup fwa akfwelye: 6 ā
ikwe nu kemwu fwa liye me
mol lun God.
7 Na el fwak nu sin met
puspis šu tuku nu yurol tu
el baptais elos la, O fwil
lun faiper, šu šinšinkakin

komwos in šom liki siluñ a
tuku?
8 Ke ma iñi, komwos isûs
fwako mwo lun auliyuk, ã
tiu mutamwauk in fwak
inšiumwos, Ebream papa tu-
mas; tu ña fwak nu šu-
mwos, God el ku in orek tu-
lig nutin Ebream ke eot iñi.
9 Ã iñi pe tulaiu on ke
okun šaku; ke ma iñi šak e
nu kemwu šu tiu isûs fwa-
ko mwo pokiye, ã sisla nu
in e.
10 Ã met elos siyuk sel,
fwakañ, Ke ma iñi mea kem
a oru?
11 El tupokoañ ã fwak nu
selos, el šu koat luo lal, lela
lun šuñ nu sel šu wañin ma
lal; ã el šu os me moño nel,
lela lun oru ouyape.
12 Na met rošo elos tuke
pe in baptais, ã fwak nu sel,
Met luti, mea kem a oru?
13 Ã el fwak nu selos, Ko-
mwos tiu es yok liki ma
leum el šap nu šumwos.
14 Ã met meun elos pe
siyuk sel, fwakañ, Ã mea
kem a oru? Ã el fwak nu
selos, Komwos tiu akluñiñye
metu, tiu kiap elos la; ã es
me mol lomwos in mwole.
15 Ã ke met elos šano, ã
met e nu kemwu nunkauk
inšielos ke Jon, el la Kraist,
ku sito?
16 Jon el tupokoañ ã fwak
nu selos nu kemwu, Payi ña
baptaisi komwos la ke kof;
ã sie a tuku ku liki yu, ña
tiu mwo in tulala ea losin
faluk lal; el a fwa baptaisi
komwos la ke Ñun Mutal
ã e.
17 Pal lal in paul, ã palela
fwinpa lal nasnas lanu; ã
fwa aseni wit nu in lom sel,
ã el fureuk kulin ma in e
kamwul.
18 Ã kutenu ma puspis in
me lutlut lal el luti nu sin
metu.
19 Ã el kaiyuk nu sel He-
rod tetrark ke Herodias mu-
tan kīel Filip met lel, ã ke
ma nu kemwu ma koluk ma
Herod el oru, 20 el toeni ma
iñi nu ke ma nu kemwu tu
el kali'lye Jon nu in prison.
21 ¶ Ã ke met e nu kemwu
baptais tari, ma te oru, tu
Jisus wi pe baptais, ã ke el
pre, kosao igakla, 22 ã Ñun
Mutal sikmi nu fwel ke ma-
no oanu mulioa, ã pusra si
tuku in kosaoemi ã fwak,
Kom Mwen kulu si nutig,
Ña inšimwowo kin kom.
23 Ã Jisus el akurun yiu
tol-ñul matu ke El muta-
mwauk in luti, oanu elos
nunku, El mwen nutin Jo-
sef, šu mwen nutin Hilai, 24
šu mwen nutin Mattat, šu
mwen nutin Livai, šu mwen
nutin Melkai, šu mwen nu-
tin Janna, šu mwen nutin
Josef, 25 šu mwen nutin

Matataias, s̃u mwen nutin
Emos, s̃u mwen nutin Neum,
s̃u mwen nutin Eslai, s̃u
mwen nutin Nagge, 26 s̃u
mwen nutin Maat, s̃u mwen
nutin Matataias, s̃u mwen
nutin Semeai, s̃u mwen nu-
tin Josef, s̃u mwen nutin
Juda, 27 s̃u mwen nutin
Joanna, s̃u mwen nutin Re-
sa, s̃u mwen nutin Zorobebel,
s̃u mwen nutin Saletiel, s̃u
mwen nutin Nirai, 28 s̃u
mwen nutin Melkai, s̃u
mwen nutin Addai, s̃u mwen
nutin Kosam, s̃u mwen nu-
tin Elmodam, s̃u mwen nu-
tin Er, 29 s̃u mwen nutin
Jose, s̃u mwen nutin Elie-
zer, s̃u mwen nutin Jorim,
s̃u mwen nutin Mattat, s̃u
mwen nutin Livai, 30 s̃u
mwen nutin Simeon, s̃u
mwen nutin Juda, s̃u mwen
nutin Josef, s̃u mwen nutin
Jonan, s̃u mwen nutin
Elaiekim, 31 s̃u mwen nutin
Melea, s̃u mwen nutin Me-
nan, s̃u mwen nutin Matteta,
s̃u mwen nutin Netan, s̃u
mwen nutin Devid, 32 s̃u
mwen nutin Jesse, s̃u mwen
nutin Obed, s̃u mwen nutin
Booz, s̃u mwen nutin Sal-
mon, s̃u mwen nutin Neas-
son, 33 s̃u mwen nutin Emi-
nadab, s̃u mwen nutin Eram,
s̃u mwen nutin Esrom, s̃u
mwen nutin Feres, s̃u mwen
nutin Juda, 34 s̃u mwen nu-
tin Jekob, s̃u mwen nutin
Aisaak, s̃u mwen nutin
Ebream, s̃u mwen nutin Te-
ra, s̃u mwen nutin Nakor,
35 s̃u mwen nutin Seruk, s̃u
mwen nutin Regu, s̃u mwen
nutin Felek, s̃u mwen nutin
Heber, s̃u mwen nutin Sela,
36 s̃u mwen nutin Keinan,
s̃u mwen nutin Arfaksed,
s̃u mwen nutin S̃em, s̃u
mwek nutin Noa, s̃u mwen
nutin Lemek, 37 s̃u mwen
nutin Matusala, s̃u mwen
nutin Enok, s̃u mwen nutin
Jered, s̃u mwen nutin Male-
leel, s̃u mwen nutin Keinan,
38 s̃u mwen nutin Enos, s̃u
mwen nutin Set, s̃u mwen
nutin Adam, s̃u mwen nu-
tin God.

S̃APTER 4.

A JISUS tiñtiñinu ke Ñun
Mutal el foloko Jordan
mi, ā Ñun kolol nu yin me-
sis, 2 devil el srifwel ke len
añaul. Ā in len iño wañinu
ma El mono: ā ke elos s̃om
tari, el musinsral tuk.
3 Ā devil el fwak nu sel,
Kom fwin Mwen nutin God,
s̃ap eot si iñi in efla bred.
4 Ā Jisus el tupok nu sel,
fwakañ, Ma s̃imusla, Met
elos tiu mol ke bred mugenu,
tu ke kas nu kemwu lun
God.
5 Ā devil, ke el wis el ak
nu fwin eol fulat, el luti nu

sel kitin misiñi togusaï nu
kemwu fwalu.
6 Ã devil el fwak nu sel,
Mwol iñi nu kemwu nă fwa
s̆iot nu s̆um, ă ma mwowo
lalos: tu ma etũku nu sik;
ă ña s̆uñ nu sin s̆u ña luñsik.
7 Ke ma iñi, kom fwin ali
nu sik, a fwa lom nu ke-
mwu.
8 Ã Jisus el tupok ă fwak
nu sel, Fwala liki yu Setan,
tu ma s̆imusla, Kom ali nu
sin Jeova, God lom, ă oru
nu sin mugenu.
9 Ã el wis el nu in Jerusa-
lem, ă fili'lye on fwin mañon
imwen tempel, ă fwak nu
Sel, Kom fwin Mwen nutin
God, kom s̆ifwanu sis kom
la nu ten.
10 Tu ma s̆imusla, El s̆a-
pot nu sin lipufon lal, in
karwuñin kom; 11 ă elos
fwa tapuk kom wi in paolos,
fwin tiu ou iñi kom tufwa
kontaye nium ke eot.
12 Ã Jisus el tupokoañ
fwak nu sel, ma fwak, Nik
kom srifwe Jeova God lom.
13 Ã ke devil el orek sri-
fwe nu kemwu tari, el s̆om
luk El ke kutu pal.
14 ¶ Ã Jisus el folokla nu
Galili ke ku lun Ñun: ă
puñal fwaselik yin nu ke-
mwu apneni.
15 Ã El luti in lolñok la-
los, elos nu kemwu kaks̆a-
kin El.
16 Ã El tuku nu Nazaret,
yin El matula we; ă, oanu
manu lal, El ilyuk nu in
imwen lolñok ke len sabat,
ă tuyuk in rid.
17 Ã s̆uñ nu sel buk lun
Esaias met palu. Ã ke El
lakunalik buk, El konoiok
on ya ma s̆imusla, 18 Ñunin
Jeova on fwuk tu El s̆i
mwol nu sik in luti mwo
s̆as̆u nu sin met sigasrup;
El sipe yu la in akkeiela
met as̆or ins̆ielos, in luti tu-
lala nu sin met kopur, ă in
igasla mutun met kun, in
tula'los la met kos, 19 in
luti yiu mwowo lun Leum.
20 Ã El limani buk, ă sie-
fwil s̆uñ nu sin met kulan-
s̆ap, ă mutu. Ã mutalos nu
kemwu s̆u in imwen lolñok
elos sui'lye.
21 Ã El mutamwauk in
fwak nu selos, Len si iñi ma
s̆imusla iñi payikin in sreu-
mwos.
22 Ã elos nu kemwu orek
ma lo ke'l, ă lut ke kas ku-
lañ tuke liki oalul, Ã elos
fwak, Ya El iñi tiu mwen
nutin Josef?
23 Ã El fwak nu selos,
Payi komwos a fwak kas si
iñi matu nu sik, "Met s̆atal,
kom s̆ifwanu unuwe kom
la;" ma kem loñ ma orala
in Keperneum, kom ore pe
nu yin s̆um.
24 Ã El fwak, Payinu Ña

fwak nu šumwos, An sin
met palu tiu as al.
25 Ā Ña fwak ma payi nu
šumwos, kotinmas ma puspis
in Israel ke len lun
Elaias, ke kosao kauli yiu
tolu ā malem onkos, ke sral
lulap yin nu kemwu an ša:
26 ā tiu sipa'l la Elaias nu
sin sie selos, tu nu Serepta,
mugenu, sie siti lun Saidon,
nu sin sie kotinmas.
27 Ā ma puspis leper in
Israel ke pal si lun Eliseus
met palu; ā wañin sie selos
nasnasla, tu Neaman met
Siria mugenu.
28 Ā elos nu kemwu in
lolñok, ke elos loñ ma iñi,
elos tiñtiñinu ke mulat, 29
ā elos tuyuk, ā sisel la liki
siti, ā kol ol nu sisken eol
sisik siti lalos muša on we,
tu elos fwa kupurtowi'lye
sisla nu ten.
30 Ā El fwas sasla luk
elos, šomla.
31 ¶ Ā El oatu nu Keper-
neum, siti lun Galili, ā luti
nu selos ke len Sabat.
32 Ā elos lut ke ma luti
lal; tu kas lal pen.
33 Ā in lolñok met si mutu,
šu ñun lun devil fokfok yu-
rol, ā el wowoyuk ke pusra
lulap, 34 fwakañ, We! mea
kem a oru nu Šum, Jisus lun
Nazaret? ya kom tuku in
kanaos kem la? ña etu la šuo
komwun; sie Mutal lun God.
35 Ā Jisus el kaiyuk nu
sel, fwakañ, Nimit kas, ā
fwasu luk el. Ā ke devil el
siselañ nu infulwe, el fwas
luk el, ā tiu akkoluki el.
36 Ā elos nu kemwu lut, ā
elos kaskas sie sin sie, fwa-
kañ, Kas šušu iñi, tu ke
pen ā ku El šap nu sin ñun
fokfok, ā elos fwala liki.
37 Ā puñal fwaselik yin
nu kemwu fwal apneni.
38 Ā El tuyuk liki imwen
lolñok, ā ilyuk nu in lom
sin Saimon. Ā nine kiel
mutan kiel Saimon, el
mwaiok ma lulap ke mas
fwol; ā elos siyuk Sel ke'l.
39 Ā El tu yetal, ā kai
mas fwol; ā ma wañinla luk
el; ā kitin misiñi el tuka-
kak ā oru nu selos.
40 Ā ke fwatu tili, elos nu
kemwu šu met mas yurolos
ke kutenu mas wis elos nu
yurol; ā El filiye paul fwe-
los nu kemwu, ā akkei elos
la.
41 Ā devil elos pe fwala
liki ma puspis, wowoyuk, ā
fwak, Kom Kraist Mwen
nutin God. A El kai elos ā
lela elos in tiu kas; tu elos
etu tu el Kraist.
42 Ā ke lenelik El šomla,
ā fwas nu yin mesis; ā met
elos šok ol, ā tuku nu yurol
ā igol ol, lun tiu šom luk
elos.
43 Ā el fwak nu selos, Me

orekma luk in luti togusaï
lun God nu yin kutenu siti
ouyape; tu ke ma iñi pen yu
mi.
44 Ā el luti in lolñok lun
Galili.

ŜAPTER 5.

AMA te oru, tu, ke met
elos eok sel'ani in loñ
kas lun God, El tu ke lulu
Genesaret, 2 ā liye oak sisik
lugue on ke lulu: ā met kwa
elos srola liki ā olla ok la-
los.
3 Ā El sroauk nu in sugo
oak, ma lun Saimon, ā siyuk
sel, lun kolla kute sisik liki
annu. Ā el mutu fwin oaku
ā luti nu sin metu.
4 Ā ke El kaskas tari, El
fwak nu sel Saimon, Kom
kolot liki annu, ā sisla ok
lom in kwa.
5 Ā Saimon el tupok ā
fwak nu Sel, Met Luti, Kem
patur foñ nu len, ā pusinpo:
measis, ke kas lom ña sie-
fwil sisla ok.
6 Ā ke elos oru ma iñi tari,
elos eal ik puspis: ā ok lalos
miŝalla.
7 Ā elos ponsitamu met wi
alos, ŝu mutu in sugoe pe
oak, tu elos in tuku ā kas'-
elos. Ā elos tuku, ā nakla
oak lugue, oanu tu muta-
mwauk in tili.
8 Ke Saimon Piter el liye,
el putatla nu intel Jisus,
fwakañ, O Leum, fwala liki
yu tu ña met koluk.
9 Tu el lut, ā elos nu ke-
mwu oelul, ke ik in kwa ma
elos es.
10 Ā ouyape Jemes, ā Jon,
mwen nutin Zebedi, ŝu oelul
Saimon. Ā Jisus el fwak
nu sel Saimon, Nik kom ŝa-
ñeñ, tu tuk kom fwa kwa
met.
11 Ā ke elos wis oak okalos
nu fwin meŝi, elos aliki ma
nu kemwu ā fwas tuk ol.
12 ¶ Ā ma te oru ke El
mutu in sie siti, liye, sie met
aflanu ke musin leper: ke
el liye'l Jisus, el fokakinye
mutal, ā siyuknu nu Sel
fwakañ, Leum, kom fwin
luñŝom, Kom ku in ore yu
in nasnas.
13 Ā El sralot paul, ā kali-
'lye, fwakañ, Ña ke, Kom in
nasnas. Ā kitin misiñi mas
leper wañinla luk el.
14 Ā El kaiyuk nu sel lun
tiu fwak nu sin met: ā kom
ŝom, ā luti komyuñ nu sin
met tol, ā ŝuñ kiŝe ke ma
orek kom in nasnas, oanu
Moses el ŝap, in akulin elos
ye.
15 Ā puñal yoknu fwaselik
ke'l; ā met p-u-s-pis elos
tukeni in loñ, ā tu El akkei
elos la ke mas lalos.
16 Ā El ŝifwanu ŝom nu
yin mesis ā pre.
17 ¶ Ā ma te oru ke sie

len, ke El luti, tu kutu met
Farisi ā met luti lun manu
elos mutanu we, šu tu ke like
an nu kemwu met mutu we
lun Galili, ā Judea, ā Jerusalem; ā ku lun Leum os we
in akkei elos la.
18 Ā, liye, met elos wis sie
met mas matoltol on fwin
kūlūs si; ā elos šuk an ya
elos in wisalak nu we, ā in
liki'lye ye mutal.
19 Ā ke elos koflanu konoiok an elos wis al ak nu
we ke met puspis, elos utyuk
nu fwin mañon lomwu, ā ko
el la nu in lūf si, on fwin
kūlūs sisik nu infulwe ye
mutal Jisus.
20 Ā ke El liye lalalfuñi
lalos, El fwak nu sel, Met,
ma koluk lom nunok munas
nu šum.
21 Ā met šim ā met Farisi
elos mutamwauk in papu,
fwakañ. Met šušu si iñi šu
kaškas ko nu ke God? Šu
ku in nunok munas ke ma
koluk, tu God mugenu?
22 Ā ke Jisus etu nunk'olos, El tupok ā fwak nu
selos, Mea komwos pu inšiumwos?
23 Mea fusas liki in fwak,
Ma koluk lom nunok munas
nu šum; ku in fwak, Tukakak ā fwas?
24 Ā tu komwos fwa etu
tu Mwen nutin met ku lal
on fwalu in nunok munas ke
ma koluk (El fwak nu sin
met mas matoltol,) Kom tukakak, ā srukak kūlūs kium,
ā fwas nu in lom šum.
25 Ā kitin misiñi el tuyuk
ye mutalos, ā srukak ma el
on fwe, ā šom nu lom sel,
kašakin God.
26 Ā elos nu kemwu lut, ā
kakšakin God; ā elos tiñtiñinu ke šañeñ, fwakañ, Kut
liye ma šokuruk misiñi.
27 ¶ Ā tukin ma iñi El
šom ot, ā liye met rošo, ē
Livai, el mutu in imwen
rošo: ā El fwak nu sel, Kom
fwas tukuk.
28 Ā el aliki ma nu kemwu, tuyuk, ā fwas tuk ol.
29 Ā Livai el oru nu Sel
sie kofwo lulap in lom sel:
ma puspis sin met rošo, ā sin
kutenu met šu oelulos foñla
mutu.
30 Ā met šim lalos ā met
Farisi elos torkaskas lain
met tumal lutlut, fwakañ,
Efwo komwos ku moño ā
nim yurin met rošo ā met
koluk?
31 Ā Jisus el tupokoañ
fwak nu selos, Elos šu ku
tiu enenu met šatal; tu elos
šu mas.
32 Ña tiu tuku in pañon
mu met payi, tu met koluk
in auliyuk.
33 Ā elos fwak nu sel,
Efwo ku met tumal lutlut
lun Jon elos lālo pal puspis,

ā orek ali, ā ouyape sin met
Farisi; ā ma lom elos moño
ā nim?
34 Ā El fwak nu selos, Ya
komwos ku in orek tulig
nutin met pusla in lālo, ke
met pusla yurolos?
35 Ā, len a fwa tuku ke
met pusla eyela luk elos, ā
na elos fwa lālo in len iño.
36 Ā El kaskas pe sie
pupulyuk nu selos; Wañin
met likiye ipen nuknuk šašu
nu ke nuknuk ma, fwin ou
iñi ip šašu mišelik, ā ip šašu
tiu fwol nu ke ip ma.
37 Ā wañin met filiye wain
šašu nu in šifwa matu; fwin
ou iñi wain šašu foklūlik
šifwa matu, ā širorla, ā šifwa
mišalšalla.
38 Tu filiye wain šašu nu
in šifwa šašu; ā kemwu a
fwa mwo.
39 Ā wañin met šu nim
wain matu kitin misiñi el
lunsel ma šašu; tu el fwak,
Ma matu mwo liki.

ŠAPTER 6.

A MA te oru ke sabat
akluo tukin ma si meta,
tu el fwas sasla ima korn si;
ā met tumal lutlut elos olōila
korn, ā moño, ulle mao in
pauolos.
2 Ā kutu sin met Farisi
fwak nu selos, Efwo komwos
ku oru ma oul in oru ke len
sabat?
3 Ā Jisus el tupok nu selos
ā fwak, Ya komwos tiu rid
ma iñi, ma Devid el oru, ke
el musinsral, ā elos šu oelul?
4 fuka el ilyuk nu in lom
sin God, ā es, ā moño bred
luti, ā šuñ pe nu selos šu
oelul; ma oul in moño, tu
ma lun met tol mugenu?
5 Ā El fwak nu selos, Tu
Mwen nutin met El Leum
pe lun sabat.
6 Ā ma te oru ke sie pe len
sabat, tu El ilyuk nu in
imwen lolñok ā luti: ā iño
met si ul lana paul leyut.
7 Ā met šim ā met Farisi
elos šano'l, el a la kela ke
len sabat; tu elos fwa ko-
noiok ma kou lain ul.
8 Ā El etu nunkolos, ā El
fwak nu sin met šu ul lanu
paul, kom tuyuk, ā tu in-
fulwe. Ā el tuyuk ā tu.
9 Na Jisus el fwak nu
selos, Ña siyuk nu šumwos,
la oul ke len sabat in orek
mwo, ku in orek koluk? in
molūla mol, ku in kanaosla?
10 Ā ke El ñetañ nu selos
nu kemwu, El fwak nu sel
met si, kom sralot poum. Ā
el oru ou iñi; ā paul kela
oanu leyenu.
11 Ā elos tiñtiñinu ke mu-
lat; ā elos papu sie sin sie,
mea elos fwa oru nu sin
Jisus.
12 ¶ Ā ma te oru ke len
iño, tu El šom nu fwin eola

in pre, ā El mutu foñ fon si
in pre nu sin God.
13 Ā ke len El pañon mu
met tumal lutlut: ā El šu-
lūla sie-ñul-luo selos, šu El
šuñ elos met šap; 14 Sai-
mon, (šu El šuñ pe El Piter,)
ā Andru ma lel, Jemes ā Jon,
Filip ā Bartolomu, 15 Mattu
ā Tomas, Jemes nutin Alfe-
us, ā Saimon pañpañ Zelo-
tes, 16 ā Judas ma lel Jemes,
ā Judas Iskariot, šu pe met
tukakunak.
17 Ā El oelulos oatu, ā tu
yin tupaspas, ā ma puspis
sin met tumal lutlut, ā elun
met lulap si elos tuke liki
Judea mi nu kemwu ā Jeru-
salem, ā fwin we nu mwea
mi lun Tair ā Saidon, in loñ
ol, ā in kela ke mas lalos;
18 ā elos šu keok ke ñun
fokfok; elos kela.
19 Ā elos nu kemwu tuke-
ni sriki in kali'lye: ā ku
fwas luk el, ā akkei elos la
nu kemwu.
20 ¶ Ā El keyuk mutal
nu fwin met tumal lutlut,
ā fwak, Inši mwowo ko-
mwos met sigasrup; tu to-
gusaï lun God ma lomwos.
21 Inši mwowo komwos
šu musinsral iñi; tu ko-
mwos fwa kūp. Inši mwo-
wo komwos šu tuñ iñi; tu
komwos fwa isas.
22 Inši mwowo komwos ke
met fwa sruñe komwos, ā ke
elos fwa sis komwos la luk
elos, ā fwa kas ko ke'umwos,
ā sisla ē'umwos oanu ma
koluk, ke Mwen nutin met.
23 Komwos eñun in len si
iño, ā srosro ke eñun; tu,
liye, mol lulap lomwos in
kosao; tu ou iñi papa tuma-
los oru nu sin met palu met.
24 Ā we nu šumwos šu
gasrup! tu komwos es par
lomwos met.
25 We nu šumwos šu kūp!
tu komwos fwa musinsral.
We nu šumwos šu isas iñi!
tu komwos fwa ašor ā tuñ.
26 We nu šumwos, ke met
e nu kemwu fwa kas mwo
ke'umwos! tu ouyape papa
tumalos oru nu sin met palu
sito met.
27 Ā tu Ña fwak nu šu-
mwos šu loñ, Komwos luñ-
šomwos met lokwalok lo-
mwos, oru mwo nu selos šu
sruñe komwos, 28 ali mwo
ke'los šu kas ko nu šumwos,
ā pre ke'los šu orek koluk
lanu nu šumwos.
29 Ā el su pukil kom ke
olum kom šuñ pe leyenu nu
sel; ā el šu esla nuknuk lik
lom, kom tiu igolol in es
nuknuk lū pe.
30 Āšuñ nu sin met nu ke-
mwu šu siyuk šum; ā el šu
esla ma lom, kom tiu siefwil
siyuk sel ka.
31 Ā oanu komwos luñ-
šomwos met in oru nu šu-

mwos, komwos ore pe oaye
nu selos.
32 Tu komwos fwin luñ-
šomwos elos šu luñši ko-
mwos, mea kulu lomwos?
tu met koluk pe elos luñse-
los elos šu luñši elos.
33 Ã komwos fwin orek
mwo nu selos šu orek mwo
nu šumwos, mea kulu lo-
mwos? tu met koluk elos
oru ouyape.
34 Ã komwos fwin osroa
nu selos fwensok lomwos in
es tuk, mea kulu lomwos?
tu met koluk elos osroa nu
sin met koluk, tu elos fwa
es ouyape.
35 Ã komwos luñšomwos
met lokwalok lomwos, ã orek
mwo, ã osroa, tiu fwensok
lom in siefwil es pe tuk; ã
me mol lomwos tufwa ma
lulap, ã komwos tufwa tulig
nutin Fulat liki nu kemwu:
tu El kulañ nu selos šu tiu
kulu, ã šu koluk.
36 Ke ma iñi komwos pa-
koten, oanu Papa tumomwos
El pakoten pe.
37 Komwos tiu nunok ko-
luk ã a fwa tiu nunok ko-
luk nu šumwos: komwos tiu
lusla, ã a fwa tiu lis komwos
la: komwos nunok munas,
ã a fwa nunok munas nu
šumwos.
38 Komwos ašuñ, ã a fwa
šiot nu šumwos; srigusrok
mwo, tanye, oskoini nu sie,
ã kakla, met elos tufwa šiot
nu in imwomwos. Tu sri-
gusrok si ma komwos sriki
ka, fwa sriki ouyape nu
šumwos.
39 Ã El kaskas pupulyuk
si nu selos: Ya met kun el
ku in kol met kun? Ya
eltal tiu putatla nu inluf si?
40 Met lutlut el tiu fulat
liki met luti lal: ke lutlut
šumwosnu el a fwa oanu
met luti lal.
41 Ã efwo kom ku liye
kutkut ma on in mutun
lium, ã šak ma on in mutom
kom tiu etu ka?
42 Fuka kom ku in fwak
nu sin met lium, Ma lik, lela
ña in esla kutkut ma on in
mutom, ke kom šifwanu tiu
liye šak ma on in mutom?
Kom mwošounkas, met kom
sisla šak liki mutom, ã na
kom tufwa liye mwo in esla
kutkut liki mutun lium.
43 Tu šak mwo a tiu isũs
fwako koluk; ouyape šak
koluk a tiu isũs fwako mwo.
44 Tu etu šak nu kemwu
ke fwako lal. Tu met tiu
es fokin fig ke mu, ouyape
elos tiu es fokin grep ke ko-
kol.
45 Met mwo el wisla ma
mwo liki tatũ mwo inšiel: ã
met koluk el wisla ma koluk
liki tatũ koluk inšiel; tu ke
ma puspis inšiel oalul kaskas
ka.

46 Ã efwo komwos ku pa-
ñon yu, Leum, Leum, ã tiu
oru ma Ña fwak?
47 Kutenu šu tuku nu yu-
ruk, ã lon kas luk, ã oru mao,
Ña fwa luti nu šumwos el
oanu šu: 48 El oanu sie
met šu muša lom, ã pukin
lũãl, ã likiye mao on ten on
fwin eot: ã ke kof lapak, ã
sronot fuñla ma lulap nu ke
lom iño, ã koflanu kususkuk
mao, tu muša on fwin eot.
49 Ã el šu loñ, ã tiu oru, el
oanu sie met wañin mao on
ten el muša lom on fwin fok;
sronot fuñla ma lulap nu ke
mao, ã kitin misiñi iguri; ã
lom iño mišalla ma lulap.

ŠAPTER 7.

KE El kaskas ma iñi nu
kemwu tu met in loñ,
tuk El utyuk nu in Keper-
neum.
2 Ã sie senturion met ku-
lanšap lal, šu oi sel, el mas,
ã akurun nu miši.
3 Ã ke el loñ ke'l Jisus, el
sipaot nu Sel met elder lun
met Ju, in pre siyuk Sel lun
oatu ã akkei el la met ku-
lanšap lal.
4 Ã ke elos tuku yurin
Jisus, elos siyuknu Sel ma
lulap, fwakañ, Tu el mwo el
šu oru ma iñi ka; 5 tu el
luñsel met las, ã el muša
imwen lolñok šes.
6 Na Jisus oelulos šom. Ã
ke El tiu lũsla liki lomwu,
senturion el sipaot met ka-
wuk nu Sel, in fwak nu Sel,
Leum, kom tiu lokoluke
kom; tu ña tiu mwo tu
Kom ilyuk ye kũlũf sik.
7 Ke ma iñi ña tiu nunku
tu ña mwo in tuku nu
yurum: ã kom fwaknu kas
si, ã met kulanšap luk fwa
kela.
8 Tu ña pe akos leum, met
meun elos akos yu, ã ña
fwak nu sin sie, Kom šom, ã
el šom; ã nu sin sienu, Kom
fwasu, ã el tuku; a nu sin
met kulanšap luk, Kom oru
ma iñi, ã el oru.
9 Ke Jisus el loñ ma iñi
El lut ke'l, ã El šifwanu
tapulla, ã fwak nu sin met
šu fwas tukol, Ña fwak nu
šumwos, Ña tiu konoiok la-
lalfuñi lulap ou iñi met, mo,
tiu in Israel.
10 Ã elos šu sipeyuku, ke
foloklã nu in lomwu, elos
konoiok met kulanšap su
mas kelanu.
11 ¶ Ã ma te oru len si
tuk, tu El ilyuk nu in sie
siti pañpañ Nain; ã met
tumal lutlut puspis oelul
fwas, ã ma puspis metu.
12 Ã ke El tuku apkurun
nu mutun oaoa lun siti, liye,
elos wisla met miši liki,
mwen si wunu nutin niñe
kiel, ã el kotinmas; ã mã
puspis met lun siti elos oeluk

13 Ā ke Leum liye'l, El
pakomutal, ā fwak nu sel,
Kom tiu tuñ.
14 Ā El tuku kalye ra: ā
elos šu wis el tu. Ā El
fwak, Met fwus, Ña fwak
nu šum, Tukakak.
15 Ā el šu miši mutu, ā
mutamwauk in kaskas. Ā
El asalañ nu sin nine kīel.
16 Ā šañeñ tuku nu fwelos
nu kemwu; ā elos kakšakin
God, fwakañ, Met palu lulap
si sikmi nu yuros, ā God
tuku nu yurin met sran.
17 Ā puñal iñi fwaselik
sasla yin nu kemwu Judea,
ā yin nu kemwu apneni.
18 ¶ Ā met tumal lutlut
lun Jon elos luti nu sel ke
ma nu kemwu ma iñi.
19 Ā Jon ke el pañon mu
met tumal lutlut luo el si-
pa'ltalot nu yurin Jisus, fwa-
kañ, Ya kom El šu a fwa
tuku? ku kem a šuk sienu?
20 Ke met eltal tuku nu
yurol, eltal fwak, Jon Bap-
tist el sipe ketal mu nu
yurum, in fwak, Ya kom El
šu a fwa tuku ku kem a
šuk sienu.
21 Ā ke auu si iñi El ak-
keiela ma puspis ke munas
ā mas lalos, ā ke ñun koluk;
ā nu sin ma puspis met kun
El ora'los in liye.
22 Na Jisus tupok ā fwak
nu seltal, Komtal fwasot, ā
luti nu sel Jon ma komtal
liye ā loñ; fuka met kun
elos liye, met ul elos fwas,
met leper elos nasnas, met
siloñkas loñ, met miši mol-
yuk, mwo šašu luti nu sin
met sigasrup.
23 Ā inši mwowo kutenu
šu tiu tugulkul ke Ña.
24 Ā ke met šap lun Jon
eltal somla, El mutamwauk
in kaskas nu sin met ke'l
Jon, Mea komwos šom nu
yin mesis in liye? Ya a
sugo kususus ke eñu?
25 Ā mea komwos šom in
liye? Ya met si nukomañ
nuknuk fusas? Liye, elos
šu nukomañ nuknuk mwo-
lanu, ā me moño nelos mwo
pe, elos mutu in lom sin
togusa.
26 Ā mea komwos šom in
liye? Ya met palu? Aok
Ña fwak nu šumwos, ā yok
liki met palu.
27 El iñi, el šu ma šimusla
ka, Liye, Ña sipaot met šap
luk, ye mutom, šu fwa akou
inek lom ye mutom.
28 Tu Ña fwak nu šumwos,
Yurolos šu mutan isūsla wa-
ñin sie met palu yok luk el
Jon Baptist: ā el šu srik liki
in togusaï lun God, el yok
luk el.
29 Ā met e nu kemwu šu
loñ ol, ā met rošo, elos payi-
kin God, in baptaisla tari
ke baptais lun Jon.
30 Ā met Farisi ā met

manu elos kanaosla papu lun
God lain elos, tu elos in tiu
baptais ke'l.
31 Ke ma iñi, Ka mea Ña
fwa pupulyūki met lun fwil
si iñi? ā elos oanu mea?
32 Elos oanu tulig šu mutu
niin kutakot, ā pañon mu
sie sin sie, ā fwak, Kem niga-
rara nu šumwos, ā komwos
tiu srosro; kem ašor nu šu-
mwos, ā komwos tiu tuñ.
33 Tu Jon Baptist el tuku
tiu moño bred tiu nim wain;
ā komwos fwak, Devil yu-
rol.
34 Mwen nutin met El
tuku moño ā nim; ā komwos
fwak, Liye, met kain moño,
ā nim wain, kawuk lun met
rošo ā met koluk!
35 Ā Lalmetmet el payi ke
tulig natal nu kemwu.
36 ¶ Ā sie sin met Farisi
el luñsel tu El oelul moño.
Ā El ilyuk nu in lom sin
Farisi, ā El foñyuñ nu ke
tebue.
37 Ā liye, sie mutan in siti,
šu koluk, ke el etu tu Jisus
el foñyuñ nu ke tebue in lom
sin met Farisi, el wis bok in
alabaster me akmusra, 38 ā
el tu yakul ke niel tuñ, ā
mutamwauk in tanla niel ke
sruninmit, ā ēla mao ke aun
šiufwel, ā ñok niel, ā mwos-
wela ke me akmusra.
39 Ā ke met Farisi šu
šuloimu, liye, el kaskas in-
šiel, fwakañ, Met si iñi el
fwin met palu El etu šu ā
la fuka mutan si iñi šu kalul
tu el koluk.
40 Ā Jisus el tupokoañ
fwak nu sel, Saimon, kutu
ma on sik in fwak nu šum.
Ā el fwak, Met Luti, ora-
mu.
41 Sie met kutakot šuñ
mao, luo met lal es šumwe
mol; sie ke penni lum-foko,
ā sie ke lum-ñaul.
42 Ā ke wañin me mol lal-
tal, el nunok munas nu sel-
tal. Ke ma iñi kom fwak
nu sik, šu seltal luñši el
yok?
43 Saimon el tupok ā fwak,
Ña mu el šu el nunok mu-
nas yok sel. Ā El fwak nu
sel. Payi ma nununku lom.
44 Ā El ella nu sin mutan,
ā fwak nu sel Saimon, Ya
kom liye mutan si iñi? Ña
ilyuk nu in lom šum met,
kom tiu si nu sik kof in
tanla niuk: ā el tanla niuk
ke sruninmit, ā ēla ke aun
šiufwel.
45 Kom tiu ñok yu; ā mu-
tan si iñi tukin pal si Ña
ilyuk el ñoknu niuk.
46 Kom tiu šuñ šifwa in
mwosuela šiufwuk; ā mutan
si iñi el mwoswela niuk ke
me akmusra.
47 Ke ma iñi Ña fwak nu
šum, Ma koluk lal, ma pus-
pis, nunok munas nu sel; tu

el luñši ma lulap; ā nu sin
šu nunok munas ma sisik,
el luñši ma sisik.
48 Ā El fwak nu sel, Ma
koluk lom nunok munas nu
šum.
49 Ā elos šu oelul foñyuñ
nu ke tabel mutamwauk in
fwak inšielos, Met šušu si
iñi šu nunok munas ke ma
koluk pe?
50 Ā El fwak nu sin mutan, Lalalfuñi lom moli kom;
kom šom eñun.

ŠAPTER 8.

AMA te oru tuk tu El
fwas nu in siti ā an sisik
met mutu we tiu sisla sie,
kaskas ā luti mwo šašu lun
togusaï lun God: ā sie-ñulluo elos oelul;
2 ā kutu mutan šu kela met ke ñun
koluk ā munas, Meri pañpañ
Magdalen ā devil itkos šom
luk el,
3 ā Joanna mutan
kïel Šuza, met tutafpo lun
Erod, ā Susanna, ā ma puspis pe, šu oru nu sel ke ma
lalos.
4 ¶ Ā ke met puspis elos
tukeni, ā tuku nu yurol liki
siti nu kemwu, El kaskas ke
sie pupulyuk:
5 Sie met
takunalik el šom in takunalik fute lal; ā ke el takunalik, kutu putatla nu pupaneku; ā loñya mao, ā mwen
yin eñyeñu elos koñla mao.
6 Ā kutu putatla on fwin
eot; ā ke kapak, paoala, tu
wañin eou ka.
7 Ā kutu putatla nu yin
kokol; ā kokol wi kapak, ā
puani mao.
8 Ā kutepe putatla nu in
fok mwo, ā kapak, ā isūs
fwako sie-fok ka. Ā ke El
kaskas ma iñi tari, El fwak,
El šu sra in loñ lela lun loñ.
9 Ā met tumal lutlut elos
siyuk Sel, fwakañ, Mea pupulyuk si iñi?
10 Ā El fwak, Ma šiot nu
šumwos in etu ma foñla lun
togusaï lun God: ā nu sin
kutenu in pupulyūki; tu liye
elos a tiu liye, ā loñ elos a
tiu etu.
11 Ā paiñi ma pupulyuk;
Fute kas lun God.
12 Elos pupaneku elos šu
loñ; na devil el tuku, ā esla
kas liki inšielos, tu elos in
tiu lalalfūni ā mol.
13 Elos on fwin eot, ke elos
loñ, elos es kas ke eñun; ā
wañin oka lalos, kutu pal
elos lalalfuñi, ā ke pal mel
elos putatla.
14 Ā mao putatla nu ke
kokol, ke elos loñ, elos šom,
inšie ā gasrup ā eñun ke
fwalu sruukeni mao, ā elos
tiu išus fwako mwo.
15 Ā mao on in fok mwo,
elos šu ke inšielos payi ā
mwo, elos loñ kas ā srukie,
ā isūs fwako ke moñfusas.
16 Wañin met, ke el ako-

sak lamu, el afwinye mao ye
maŝi, ku filiye ye bed si; ā
el likiye ke sikon lamu, tu
elos ŝu ilyuk fwa liye ka-
lem.
17 Tu wañin mao afwinye
a fwa tiu igasla; ā mwu-
kunla, ā a fwa tiu etauk ā
fwaselik.
18 Ke ma iñi komwos liauñ,
fuka komwos loñ; tu kutenu
ŝu os ma lal, a fwa ŝuñ nu
sel; ā kutenu ŝu wañin ma
lal, fwa esla luk el ma el
nunku ma lal.
19 ¶ Iñi nine ā met lel elos
tuku nu yurol, ā koflanu
utyuk nu yurol ke met pus-
pis.
20 Ā kutu oru nu Sel fwa-
kañ, Nine kĭum ā met lium
elos tu likin umwe, kenu
liye Kom.
21 Ā El tupok ā fwak nu
selos, Nine kĭuk ā met lik
elos ŝu loñ kas lun God, ā
oru mao.
22 ¶ Ā ma te oru ke sie
len, tu El wi met tumal lut-
lut sroauñ nu fwin oaku; ā
El fwak nu selos, Lela kut
in ŝom nu leyeno liki lulu.
Ā elos kolot.
23 Ā ke elos kol, El motul;
ā eñ lulap tumi nu fwin lulu;
ā elos seseslanu ke kof, ā
ŝenŝenak.
24 Ā elos tuku nu yurol, ā
oksa'lak, fwakañ, Met Luti,
met luti, kut a miŝi. Na El
tukakak, ā kutuñye eñ ā
namwot; ā elos tu misla.
25 Ā El fwak nu selos,
Paya lalalfuñi lomwos? Ā
elos ŝañeñ lut, fwakañ sie
sin sie, Met ŝuŝu met ŝen!
tu El ŝap nu ŝin eñ ā kof, ā
elos aksol.
26 Ā elos tuku nu yin sin
met Gadara, an tulon an
Galili.
27 Ā ke El srola nu fwal
si, sie met lun siti, devil
yurol ma patpat, ā el tiu nu-
komañ nuknuk, tiu mutu in
lom, tu inkulyuku, el ŝun
ol.
28 Ā ke el liye'l Jisus, el
wowoyuk, ā putatla yé mu-
tal, ā fwak ke pusra lulap,
Mea ña oru nu ŝum, Jisus,
Mwen nutin God fulat liki
nu kemwu? Ña kenu tu
Kom tiu ore yu in keok.
29 (Tu el ŝap ñun fokfok
in fwala liki met si. Tu pal
puspis el sruki'lye: ā el ko-
pur ke kapinkoslap ā fetter,
ā el otalik me kopur, ā devil
sipa'l ot nu yin mesis.)
30 Ā Jisus siyuk sel, fwa-
kañ, Ēwoŝoun? Ā el fwak,
Liŝion: tu ma puspis devil
ilyuk nu in el.
31 A elos siyuknu nu Sel,
lun tiu sipa'los wot nu yin
lūāl.
32 Ā un kusro pig lulap si
elos moño fwin eola; ā elos
siyuknu nu Sel, tu lela elos

in utyuk nu in elos. Ã El
fule'los la.
33 Na devil elos šom liki
met si, ã utyuk nu in piga;
ã un pig si elos kasus ma
keku yin oatu nu in lulu, ã
ma'l.
34 Ke elos šu kitauñ piga
liye ma orala, elos kaiñla, ã
šom ã fwakak mao nu in siti
ã in anu.
35 Na elos šom in liye ma
orala; ã tuku nu yurol Jisus,
ã konoiok met si, devil šom
liki met, el mutu ye nien
Jisus, nukomañ nuknuk, ã
tiu mwul: ã elos šañeñ.
36 Elos pe šu liye mao
fwak nu selos fuka mao el šu
devil yurol kela.
37 Na met nu kemwu ap-
neni an sin met Gadara elos
siyuknu nu Sel lun fwala
luk elos: tu elos šañeñ ma
lulap: ã El sroauk nu fwin
oaku, ã siefwil folokla.
38 Ã met si šu devil šom
luk el met, el siyuknu nu
Sel lun mutu yurol: ã Jisus
sipa'lot, fwakañ, 39 kom fo-
lokla nu lom šum, ã fwakak
fuka ma lulap ma God oru
nu šum. Ã el šomot, ã
luti in siti nu kemwu fuka
ma lulap Jisus oru nu
sel.
40 ¶ Ã ma te oru, tu ke
Jisus folokla, met elos eñun
in as El; tu elos nu kemwu
mutu šan ol.
41 Ã, liye, sie met tuku, ēl
Jairus, ã el leum lun lolñok;
ã el putatla nu ke nien Jisus,
ã siyuknu nu Sel lun tuku
nu in lom sel: 42 tu an
siewunu natal akurun matu
yiu sie-ñul-luo, ã el akurun
nu miši. Ã ke El šom met
elos eok Sel.
43 Ã sie mutan mas ke sa
širor yiu sie-ñul-luo, šu kitela
ma nu kemwu ma lal ke met
šatal, ã elos koflanu akkei el
la, 44 el tuku tuk'ol, ã kalye
sisken nuknuk lal; a kitin
misiñi sa'l širor wañinla.
45 Ã Jisus el fwak, Šu kal
yu wi? Ke elos nu kemwu
laflafwekin, Piter ã elos šu
oelul fwak, Met Luti, met
puspis apinkom weni ã eokis
kom, ã kom fwak, Šu kal yu
wi?
46 Jisus el fwak, Sienu kal
yu wi; tu Ña etu tu mwo
fwas liki yu.
47 Ã ke mutan liye tu el
tiu mwukin, el tuku rarrar,
ã putatla ye mutal, el fwak
nu Sel ye mutun met nu
kemwu, ke ma el kal'ilye
ka, ã fuka el kela kitin mi-
siñi.
48 Ã El fwak nu sel, An,
kom eñun, tu lalalfuñi lom
orek kom in kela; kom šom
in misla.
49 Ke El kaskas, sie met el
tuku in lom mi sin leum lun
lolñok, fwak nu sel, An nu-

tum miši; tiu lokoluki Met
Luti.
50 Ã ke Jisus loñ, El tu-
pok nu sel, fwakañ, Nik
kom šañeñ; lalalfuñi mu-
genu, ã el tufwa kela.
51 Ã ke El tuku nu in
lomwu, El lela met in tiu
utyuk, Piter, ã Jemes, ã Jon,
ã papa ã nine lun tulig elos
mugenu.
52 Ã elos nu kemwu tuñ,
ã asro'l. Ã El fwak, Nik
komwos tuñ; el tiu miši, tu
motul.
53 Ã elos isasunkusa nu
Sel, etu tu el miši.
54 Ã El lus elos la nu ke-
mwu, ã es paul, ã pañon,
fwakañ, Mutan fwus, tuka-
kak.
55 Ã ñunal siefwil tuku, ã
kitin mišiñi el tukakak: ã
El šap in šuñ ma nel.
56 Ã kïel tumal eltal lut.
Ã El kaiyuk nu seltal tu
eltal in tiu fwak nu sin met
ma orala.

ŠAPTER 9.

NA El pañnõni nu sie met
tumal lutlut sie-ñul-luo,
ã šuñ nu selos ku, ã šap ke
devil nu kemwu, ã in akkei-
ela mas.
2 Ã El sipa'los wot in luti
togusaï lun God, ã in akkei-
ela met mas.
3 Ã El fwak nu selos, Ko-
mwos tiu es mao ke. fwas,
tiu sikal, tiu nuk, tiu bred,
tiu muni; tiu kais luo koat.
4 Ã kutenu lom komwos
ilyuk nu we, mutu we, ã
šom liki.
5 Ã kutenu šu tiu es ko-
mwos, ke komwos šom liki
siti si iño, fotoñla fok ke
niumwos ke sie akul lain
alos.
6 Ã elos šomla, ã fwas sasla
an met mutu we, luti mwo
šašu, ã akkeiela yin nu ke-
mwu.
7 ¶ Ã Erod tetrark el loñ
ma nu kemwu ma El oru: ã
el toninfoñ, tu kutu fwak,
Jon el molyuk yin miše mi;
8 ã kutu, Elaias el sikmi: ã
kutenu, sie sin met palu el
siefwil molyuk.
9 Ã Erod el fwak, Ña tala
šiufwin Jon; ka šu iñi, sin
šu ña loñ kutu ma. Ã el
kenu liye'l.
10 Ã met šap, ke elos folok-
la, elos fwak nu Sel ma nu
kemwu elos oru. Ã El es
elos, ã šom muku yin mesis,
an lun siti pañpañ Betsaida.
11 Ã met, ke elos etu, elos
fwas tuk ol; ã El es elos, ã
kaskas nu selos ke togusaï
lun God, ã akkei elos la elos
šu enenu in kela.
12 Ã ke len mutamwauk
in foñuni, sie-ñul-luo elos
tuku ã fwak nu Sel, Kom
sipaot metu, tu elos fwa šom
nu yin met mutu we ã an

apneni, ā mutu we, ā es ma
nelos; tu kem mutu yin
mesis.
13 Ā El fwak nu selos,
Komwos šuñ ma nelos. Ā
elos fwak, Srukwalun nu
bred limikos ā ik lugue mu-
genu yuros; kut nikin kut ā
la šom mol me moño nun
met iñi nu kemwu.
14 Tu met elos akurun
tausan limikos. Ā El fwak
nu sin met tumal lutlut, Ora-
'los in mutu kais lum ñaul
srupin met.
15 Ā elos oru ou iñi, ā ora-
'los nu kemwu in mutu.
16 Na El es srukwalun nu
bred limikos ā ik lugue, ā
ñetak nu in kosao, El ali ke
mao, ā kunšalik, ā šuñ nu
sin met lutlut in filiye ye
mutun metu.
17 Ā elos moño, ā nu ke-
mwu kūp; ā elos srukak
kuom sie-ñul-luo luin me
moño ma on yurolos.
18 ¶ Ā ma te oru, ke El
muku pre, met tumal lutlut
elos oelul; ā El siyuk selos,
fwakañ, Met elos mu, Ña
šu?
19 Elos tupokoañ fwak,
Jon Baptist; ā kutu Elaias;
ā kutenu mu, sie sin met
palu umet el siefwil molyuk.
20 El fwak nu selos, Ya
komwos mu šu Ña? Piter
el tupokoañ fwak, Kom
Kraist lun God.

21 Ā El kaiyuk nu selos
ma lulap, ā šap elos in tiu
fwak ma iñi nu sin sienu
met; 22 fwakañ, Mwen nu-
tin met keokiuñ ke ma pus-
pis, ā met elder ā leum tol ā
met šim elos tufwa sis El la,
ā uniye, ā siefwil molyuk
len si aktolu.
23 Ā El fwak nu selos nu
kemwu, Sienu fwin luñši
fwas tukuk, lela lun šifwanu
laflafwekun al, ā srukak
šaksiñ sugo lal piñanu len, ā
fwas tukuk.
24 Tu kutenu met šu luñ-
ši laño mol lal tufwa tūla
mao: ā kutenu met šu luñ-
ši tūla mol lal keik, El iñi
tufwa laño mao.
25 Tu mea mwo sin met,
el fwin es fwal nu kemwu,
ā el šifwanu tūla, ku sisila?
26 Tu kutenu met a fwa
mekin sik ā ke kas luk,
Mwen nutin met fwa mekin
sel ke El a fwa tuku in ma
mwowo lal, ā ma lun Papa,
ā ma lun lipufon mutal.
27 Ā Ña fwak nu šumwos
payi, kutu šu tu iñi, elos tiu
pulakin miši nu ke pal si
elos liye togusaï lun God.
28 ¶ Ā ma te oru akurun
len oalkos tukin kas iñi, El
es Piter ā Jon ā Jemes, ā
fwasyuk nu fwin eola in pre.
29 Ā ke El pre, mutal ekla,
ā nuknuk lal fwosfwos ā
šarom.

30 Ã liye, met luo, Moses ã
Elaias, eltal oelul kaskas;
31 eltal sikmi in ma mwowo
ã kaskas ke miši El tufwa
oru nu Jerusalem.

32 Ã Piter ã elos šu oelul
toas ke metkel. Ã ke elos
ñutalik, elos liye ma mwowo
lal, ã met luo šu tu yurol.

33 Ã ma te oru, ke eltal
šom luk El, Piter el fwak nu
sin Jisus, Met Luti, mwo nu
šes in mutanu iñi; ã lela
kut in muša lom sra tolu;
sie šum, ã sie sin Moses, ã
sie sin Elaias: el nũkin ma
el fwak.

34 Ke el kaskas ou iñi, sie
pukunieñ tuku, ã lololosi; ã
elos šañeñ ke elos ilyuk nu
in pukunieñ.

35 Ã pusra si tuke liki
pukunieñ, fwakañ, El iñi
Mwen kulu nutig; komwos
loñ ol.

36 Ã ke pusra šomla tari,
Jisus mugenu mutu. Ã elos
mwukin mao, ã tiu fwak nu
sin sie met in len iño ke mao
ma elos liye.

37 ¶ Ã ma te oru, ke len
si tuk ke elos oatu fwin eola
mi, met puspis elos šun ol.

38 Ã, liye, sie met yurolos
el wowoyuk, fwakañ, Met
Luti, Ña siyuknu nu sum,
kom in ñetañ nu sin mwen
nutig; tu el tulig siewunu
nutig.

39 Ã, liye, sie ñun el es el,
ã kitin misiñi el wowoyuk;
ã el ora'l lun lulek ã atinfu-
lak; ã el tupurpurelik, upa
in šom luk el.

40 Ã ña siyuknu nu sin
met tumom lutlut in sis el la,
ã elos koflanu.

41 Ã Jisus tupokoañ fwak,
O fwil silalafuñi ã koluk,
putaka Ña mutu yurumwos,
ã mutañ komwos? wisi
mwen nutom.

42 Ã ke el fwasu devil el
sisi'lye nu in foko, ã ora'l lun
lulek. Ã Jisus kaiyuk nu
sin ñun fokfok, ã El akkei
el la tulig, ã siefwil asa'lañ
nu sin papa tumal.

43 Ã elos nu kemwu lut
ke ku lulap lun God. Ã ke
elos nu kemwu lut ke ma nu
kemwu ma Jisus el oru, El
fwak nu sin met tumal lut-
lut, 44 Lela kas iñi in utyuk
nu in sreumwos, tu Mwen
nutin met a fwa etũkyuñ nu
in pon metu.

45 Ã elos tiu etu kas si iñi,
ã mao mwukmwuk ke'los tu
elos tiu etu mao: ã elos ša-
ñeñ in siyuk Sel ke kas si
ino.

46 ¶ Na elos tukeni asiuki
sie sin sie, šu selos fwa yok
liki.

47 Ã Jisus, etu ma asiuki
inšielos, El es sie tulig, ã
fili'lye yurol, 48 ã fwak nu
selos, Kutenu met šu es tu-
lig si iñi in Ẽk el es yu; ã

el ŝu es yu, es El ŝu sipe yu
mi: tu el ŝu srikliki yuru-
mwos, el iñi fwa yok.
49 Ā Jon el tupokoañ ā
fwak, Met Luti, kem liye
sie sisla devil in Ēum; ā
kem mu lun tiu ou iñi, tu el
tiu wi kem fwas.
50 Ā Jisus el fwak nu sel,
Nik kom ou iñi nu sel; tu el
ŝu tiu lain kit el wi kit.
51 ¶ Ā ma te oru, ke pal
si a fwol a fwa utūkyuk El
nu lun, El nunkol ŝumwos
in ŝom nu Jerusalem, 52 ā
El sipaot met ŝap ye mutal:
ā elos ŝom, ā ilyuk nu yin
sisik lun met Samaria, tu
elos in ako ke'l.
53 Ā elos tiu es El, tu mu-
tal oanu El kenu ŝom nu
Jerusalem.
54 Ā ke met tumal lutlut
Jemes ā Jon liye ma iñi,
eltal fwak, Leum, kom luñ-
ŝom tu ketal ŝap e in tuku
in kosaoe mi, ā fur'elos yuk,
oanu Elaias el oru met?
55 Ā El tapulla, ā kai'el-
tal, ā fwak, Komtal tiu etu
ñunumtal.
56 [Tu Mwen nutin met
el tiu tuku in kanaosla mol
lun met, tu in mol elos la.]
Ā elos ŝom nu sienu an sisik.
57 ¶ Ā ma te oru, tu, ke
elos fwas inganeku, sie met
el fwak nu Sel, Leum, ña
tufwa fwas tukum yin nu
kemwu kom fwas nu we.
58 Jisus el fwak nu sel,
Inluf lun fok, ā añ kien
mwon yin eñyeñu; ā Mwen
nutin met wañin an El li-
kiye ŝiufwel on we.
59 Ā El fwak nu sin sienu,
Kom fwas tukuk. Ā el
fwak, Leum, lela ña'n ŝom
met ā pukinye papa tumak.
60 Jisus El fwak nu sel,
Lela met miŝi in pukinye
met miŝi lalos: ā kom ŝom
ā luti togusaï lun God.
61 Ā sienu el pe fwak,
Leum, ña tufwa fwas tu-
kum; ā lela ña'n ŝom met
ŝuñ mwilkas nu selos mutu
in lom sik.
62 Ā Jisus El fwak nu
sel, Met si fwin likiye paul
nu ke plau, ā tapulla, el tiu
fwol nu ke togusaï lun Go.

ŜAPTER 10.

TUKIN ma iñi Leum El
filiye kutenu met it-ñul
pe, ā sipa'los wot kais luo
fwas ye mutal, nu in siti nu
kemwu ā an, a El fwa ŝi-
fwanu tuku nu we.
2 Ke ma iñi El fwak nu
selos, Payi kapak masla ma
lulap, ā pu met orekma; ke
ma iñi komwos pre nu sin
Leum lun ma kapak masla,
tu El sipaot met orekma nu
yin ma kapak masla Lal.
3 Komwos ŝom; liye, Ña
sipe komwos la oanu kosro
lam nu yurin kosro wolf.

4 Komwos tiu wis nukin
muni, tiu nuk ke fwafasyis,
tiu faluk; ā tiu paiñ met in-
ganeku.
5 Ã in kutenu lom ko-
mwos ilyuk nu we, komwos
fwak met, Misla nu ke lom
si iñi.
6 Ã mwen nutin misla el
fwin mutu iño, misla lo-
mwos fwa mutu fwe; fwin
tiu ou iñi, fwa siefwil foloko
nu yurumwos.
7 Ã komwos mutanu in
lom si iñi, moño ā nim mao
elos ašiot. Tu mwo in šuñ
me mol nu sin met orekma.
Komwos tiu šom liki lom
iñi nu lom iño.
8 Ã in kutenu siti komwos
ilyuk nu we, ā elos es ko-
mwos, moño mao ma elos
likiye ye mutomwos; 9 ā
akkei el la met mas šu mutu
we, ā fwak nu selos, Togusaï
lun God tuku apkurun nu
šumwos.
10 Ã in kutenu siti komwos
ilyuk nu we, ā elos tiu es
komwos, komwos fwasot nu
in inek lun siti si iñi, ā
fwak, 11 Aok pukpuk lun
siti lomwos, ma fulful ke
nius, kem ēlla lain komwos;
ā ouyape komwos etenu ma
iñi, tu togusaï lun God ap-
kurun nu šumwos.
12 Ã ña fwak nu šumwos,
tu in len si iño an Sodom
mwo liki siti si iño.

13 We nu šum Koresin!
we nu šum Betsaida! tu
fwin orek me orek ma lulap
in Tair ā Saidon met, ma
orek yin šumtal iñi, eltal au-
liyuk u-met in nuknuk mwa
šeñšeñ ā apat.
14 Ã an Tair ā Saidon in
ošun mwo liki šumtal.
15 Ã kom Keperneum, ma
akfulatye nu in kosao, fwa
sisyikla nu in hell.
16 El šu loñ komwos, loñ
yu; el šu sruñe komwos,
sruña yu; ā el šu sruña yu,
sruñ el šu sipe yu mi.
17 Ã it-ñul elos siefwil fo-
lokla ke eñun, fwakañ, Leum,
aok devil elos akos kem ke
Ē'um.
18 Ã El fwak nu selos, Ña
liye Setan el putatla in ko-
saoe mi oanu šarom.
19 Liye, Ña šiot nu šu-
mwos ku in loñye fwin ser-
pent ā skorpion, ā ke ku nu
kemwu lun lokwalok; ā wa-
ñinu ma ku in akkoluki ko-
mwos.
20 Ã tu ke ma iñi komwos
tiu eñun, tu ñun elos akos
komwos; ā tu komwos eñun
ke ma iñi, tu êumwos šimla
in kosao.
21 ¶ In auu si iño Jisus el
eñun in ñun, ā fwak, Ña
kulu nu Šum, O Papa, Leum
in kosao ā fwalu, tu Kom
mwukin ma iñi liki lalmet-
met ā lalkuñ, ā oaliñalik

mao nu sin kitin tulig; aok
O Papa, tu ou iñi mwo ye
mutom.
22 [Ã el forla nu sin met
tumal lutlut ã fwak,] Papa
tumuk El aŝi nu Eik ma nu
kemwu; ã wañin met etu ŝu
Mwen, tu Papa mugenu; ã
ŝu Papa, tu Mwen mugenu,
ã nu sin ŝu Mwen tufwa
fwakulak.
23 Ã El ŝifwanu tapulla
nu sin met tumal lutlut mu-
ku ã fwak, Inŝi mwowo mu-
talos ŝu liye mao ma ko-
mwos liye.
24 Tu Ña fwak nu ŝumwos,
ma puspis met palu ã togusa
elos kenu liye mao ma ko-
mwos liye, ã elos tiu liye; ã
in loñ mao ma komwos loñ,
ã elos tiu loñ.
25 ¶ Ã, liye sie met manu
el tuyuk, ã srifwel, fwakañ,
Met luti, mea ña oru tu ña
fwa es mol ma patpat?
26 El fwak nu sel, Mea
ŝimusla in manu? fuka kom
rid?
27 Ã el tupokoañ fwak,
Kom luñŝom Jeova God lom
ke inŝium kemwu, ã ke ñu-
num kemwu, ã ke ku lom
kemwu, ã ke nunkom ke-
mwu; ã met tulon lom oanu
kom ŝifwanu.
28 Ã El fwak nu sel, Payi
ma kom tupok; oru ma iñi,
ã kom tufwa mol.
29 Ã ke el luñŝel ŝifwanu
payikunal, el fwak nu sin
Jisus, Ã ŝu met tulon luk?
30 Ã Jisus tupokoañ fwak,
Sie met el oatu Jerusalem
mi nu Jeriko, el tuku nu
yurin met iñunyar, ŝu ŝaru-
kla nuknuk lal, ã kunta'lye
ã fili'lye akurun nu miŝi,
ŝomla.
31 Ã ma te oru tu sie met
tol el oatu nu iñ inek iño;
ã ke el liye'l el fwas alukela
nu leyeno.
32 Ã ouyape sie met Livait,
ke el mutu iño, el tuku ã
ñetañ nu sel, ã fwas alukela
nu leyeno.
33 Ã sie met Samaria, ke
el fwafwasyis, el tuku yin el
mutu we; ã ke el liye'l el
pakomuta'l, 34 ã tuku nu
yurol, ã lolũni kinit ke'l,
okũye kaki ã wain nu ke, ã
fili'lye fwin kosro natal, ã
wis el nu in imwen met
fwas, ã liye'lañ.
35 Ã lutu ke el ŝomla, el
es akurun kwater si in ŝuñ
nu sin ŝu liye'lañ, ã fwak nu
sel, Kom liye'lañ; ã kom
fwin siefwil es kutepe, ke ña
siefwil tuku, ña fwa mol nu
ŝum.
36 Kom nunku ŝu ka met
tolu iñi met tulon lal, ŝu
fwas nu yurin met iñunyar?
37 Ã el fwak, El ŝu pako-
muta'l, Na Jisus el fwak nu
sel, Kom fwasot, ã oru ou-
yape.

38 ¶ Ã ma te oru ke elos
fwafwasyis tu El utyuk nu
in sie an sisik met mutu we;
ã sie mutan ē Marta el es
El nu in lom sel.
39 Ã sie tãel pañpañ Meri,
šu muta pe ke nien Jisus, ã
loñ kas lal.
40 Ã Marta el kafofo ke
orek ma lulap, ã el tuku nu
yurol, ã fwak, Leum, ya kom
pulesu tu ma tãik el fili yu
wi mugenu in oru? ke ma
iñi kom sipa'l lun kase yu.
41 Ã Jisus el tupok ã fwak
nu sel, Marta, Marta, kom
nunkauk ã lokolok ke ma
puspis: 42 ã sie me enenu;
ã Meri el šulūla ma mwo,
ma a tiu etūkla luk el.

ŠAPTER 11.

A MA te oru, tu ke El pre
in sie an, ke pre tari, sie
sin met tumal lutlut el fwak
nu Sel, Leum, luti nu šes in
pre, oanu Jon el lute pe tu-
mal lutlut lal.
2 Ã El fwak nu selos, ke
komwos pre, fwak, Papa tu-
mus šu in kosao, Ẽ'los oul
payi. Togusaï Lalos tuku.
Lela Elos luñselos in oru, ou
in kosao, ouyape nu fwalu.
3 Kite kit mi me mono
piñanu len.
4 Ã nunok munas nu šes
ke ma koluk las; tu kut pe
nunok munas nu selos nu
kemwu šu tiu payi nu šes.
Ã tiu kol kit kut in mel;
[tu es kitla liki ma koluk.]
5 Ã El fwak nu selos, Šu
šumwos fwa sie met kawuk
lal, ã fwa šom nu yurol in-
fulwin foñ, ã fwak nu sel,
Met kawuk, ši nu sik sruk-
wal tolu; 6 tu sie met ka-
wuk luk ke el fwafwasyis
tuku nu yuruk, wañin nu
ma ñ'un likiye ye mutal.
7 Ã el šu lomwu fwa tupo-
koañ ã fwak, Kom tiu loko-
luki yu; mutun oaoa kauli,
ã tulig nutig elos on yuruk
fwin kūlūs; Ña koflanu tu-
kakak in šiot nu šum.
8 Ña fwak nu šumwos, El
fwin tiu tukakak ã šuñ nu
sel tu el met kawuk lal, ã tu
ke siyuknu siyuknu el tufwa
tukakak ã šuñ nu sel yikas
el enenu.
9 Ã ña fwak nu šumwos,
Siyuk, ã a fwa šiot nu šu-
mwos; šuk, ã komwos tufwa
konoiok; tomwolak, ã a fwa
igasla nu šumwos.
10 Tu elos šu siyuk es; ã
el šu šuk konoiok; ã nu sin
šu tomwolak a fwa igasla.
11 Sie mwen el fwin siyuk
bred sin sie šumwos šu papa,
ya el fwa šuñ eot nu sel?
ku el fwin siyuk ik, ya el
fwa šuñ serpent nu sel in
aolla, ik?
12 Ku el fwin siyuk atro,
ya el fwa šuñ skorpion nu
sel?

13 Ke ma iñi komwos met
koluk fwino etu in šuñ ma
mwowo nu sin tulig nutu-
mwos; fuku ma yoknu Papa
tumomwos šu in kosao a fwa
šuñ Ñun Mutal nu selos šu
siyuk sel.
14 ¶ Ã El sisla devil liki,
ã El sikas. Ã ma te oru, ke
devil el šom liki, ma sikas el
kaskas; ã met elos lut.
15 Ã kutu selos fwak, El
sisla devil like ke Beelzebul
leum lun devil.
16 Ã kutenu srifwèl, elos
siyuk Sel akul si in kosaoe
mi.
17 Ã El etu nunkolos ã
fwak nu selos, Togusaï nu
kemwu šifwanu aes tufwa
wañinla; ã lom šifwanu aes
iguri.
18 Ouyape Setan el fwin
šifwanu aes, fuka togusaï lal
tufwa tu? tu komwos mu
Ña sisla devil liki ke Beel-
zebul.
19 Ã Ña fwin sisla devil
liki ke Beelzebul, ke šu
mwen nutomwos sis elos la?
ke ma iñi elos tufwa met
nununku lomwos.
20 Ã Ña ke kufin paul
God fwin sisla devil liki,
payi togusaï lun God tuku
nu yuromwos.
21 Ke met ku šifweni me
meun el liauñ lom sel, ma lal
on misla: 22 ã ke sie ku luk
el tuku nu fwel, a kutñu'l
la, el esla luk el nu kemwu
me meun lal ma el lalalfuñi
ke, ã kitelik ma el es.
23 El šu tiu wi yu el lain
yu; el šu tiu wi yu wiseni
el luselik.
24 Ke ñun fokfok fwala
liki met si, el fwafwasyis
sasla an paoala, šuk moñla;
ã tiu nu konoiok, el fwak,
Ña fwa folokla nu lomsik
yin ña fwas we mi.
25 Ã ke el tuku, el konoiok
la imom ã yinla.
26 Na el šom, ã es kutenu
ñun itkos koluk luk el; ã
elos ilyuk ã mutu we: ã ma
tuk lun met si iñi koluk liki
ma meta.
27 Ã ma te oru, ke El kas-
kas ma iñi, sie mutan yurin
met puspis tukeni el srukak
pusral, ã fwak nu Sel, Inši
mwowo inšien su oswe kom
la, ã mutun titi ma kom titi
ka.
28 Ã El fwak, Aok, mwo
pe elos šu loñ kas lun God,
a liauñ mao elos inši mwowo
liki.
29 ¶ Ã ke met puspis tu-
keni tiñtiñi, El mutamwauk
in fwak, Fwil si iñi fwil ko-
luk. Elos šuk sie akul; ã
wañin akul fwa šiot nu ka, tu
akul si lun Jonas met palu.
30 Tu oanu Jonas el sie
akul nu sin met Nineva,
ouyape Mwen nutin met fwa
nu sin fwil si iñi.

31 Kosoa yin eur el fwa
tuyuk yin oŝun yurin met
lun fwil si iñi, ā lus elos la;
tu el tuku yin tafwun fwale
mi in loñ lalmetmet lun Sol-
omon; ā liye, sie yok luk el
Solomon mutu iñi.
32 Met Nineva elos tufwa
tuyuk in oŝun yurin fwil si
iñi, ā fwa lusla mao: tu elos
auliyuk ke ma luti lun
Jonas; ā, liye, sie yok luk
el Jonas mutu iñi.
33 Ā wañin met, ke el
akosyuk lamu, el filiye niin
mwukma, tiu ye tup si, tu
on fwin sikon lamu, tu elos
ŝu utyuk fwa liye kalem.
34 Kalem lun mano muta:
ke ma iñi ke mutom mwo,
monum nu kemwu tiñtiñinu
ke kalem; ā ke koluk, mo-
num pe tiñtiñinu ke los.
35 Ke ma iñi liauñ tu ka-
lem ma in koın a tiu los.
36 Ke ma iñi fwin monum
nu kemwu tiñtiñinu ke ka-
lem, wañin an los ke, ma nu
kemwu fwa tiñtiñinu ka ka-
lem, oanu ke lam akkalemye
kom mwo.
37 ¶ Ā ke El kaskas, sie
met Farisi siyuknu sel lun
oelul moño; ā El utyuk nu
lū, ā foñyuñ.
38 Ā ke met Farisi liye, el
lut tu El tiu tanla met moño
tuk.
39 Ā Leum el fwak nu sel,
Iñi komwos met Farisi orek
likin kup ā pulet in nasnas;
ā inŝiumwos tiñtiñinu ke
kanaosten ā koluk.
40 Komwos lalfon, ya El
ŝu orek ma lik El tiu orek
ma lū pe?
41 Mwo tu komwos ŝuñ me
pakomutu ke kutu ma os
yurumwos; ā, liye, ma nu
kemwu fwa nasnas yuru-
mwos.
42 Ā we nu ŝumwos met
Farisi: tu komwos aksieñu-
lye mint ā ru, ā ŝak keñ ke-
mwu, ā aksitoiyela ma nu-
nunku ā luñ lun God: mwo
tu komwos in oru ma iñi, ā
tiu sisla ma iño.
43 We nu ŝumwos met
Farisi! tu komwos luñŝo-
mwos me mutu fulat in lol-
ñok, ā paiñ niin kitakot.
44 We nu ŝumwos [met
ŝim ā met Farisi mwosoun-
kas!] tu komwos oanu luf
kiin mas, wañin akulinye, ā
met ŝu fwafwasyis fwe elos
tiu etu mao.
45 Na sie sin met manu el
tupok ā fwak nu Sel, Met
Luti, ke kas si iñi kom kas
ko pe ke's.
46 Ā El fwak, We nu ŝu-
mwos pe, met manu! tu ko-
mwos likiye mao fwin met
ma toas lanu in wis, ā ko-
mwos ŝifwanu tiu kal ma
elos wis ke sie kufin pou-
mwos.
47 We nu sumwos! tu ko-

mwos musa inkulyuk lun
met palu, ā papa tumomwos
elos on'elos la.
48 Ke ma iñi komwos orek
ma lo tu komwos mu payi
me orekma lun papa tumo-
mwos: tu payi elos on'elos la,
ā komwos musa inkulyuk
lalos.
49 Ke ma iñi pe lalmetmet
lun God fwak, Ña tufwa
sipaot met palu ā met sap,
nu selos, ā kutu selos elos
tufwa uniye ā kolyaï.
50 Tu sa lun met palu nu
kemwu ma siror ke muta-
mwauk fwalu nu iñi, fwa
siyuk fwil si iñi ka; 51 sa
lun Ebel mi nu ke sa lun
Zakaraias, su misi infulwin
lañ ā tempel: Payinu Ña
fwak nu sumwos, a fwa si-
yuk fwil si iñi ke mao.
52 We nu sumwos met
manu! tu komwos esla ki
lun lalmetmet; komwos si-
fwanu tiu ilyuk, ā elos su
ilyuk komwos igulye.
53 Ā ke El kaskas ma iñi
nu selos, met sim ā met Fa-
risi elos mutamwauk in ora'l
ma lulap, ā in akmu lun
kaskas ke ma puspis; 54
elos mutu san ol, ā suk in
srukie kutu ma ke oalul, tu
elos fwa kas lain ul.

SAPTER 12.

INFULWIN pal sa, ke met
puspis nu puspis elos tu-
keni, oanu tu elos loñye sie
sin sie, El mutamwauk umet
in fwak nu sin met tumal
lutlut, Komwos liauñ me pu-
lolak lun met Farisi, ma
mwosounkas.
2 Tu wañin kutu ma afwin
ma a fwa tiu igakla; ā
mwukin, ma a tiu etauk.
3 Ke ma iñi, kutenu ma
komwos kaskas in los a
fwa loñ in kalem: ā ma kas-
kas nu in sre in fukil a
fwa fwakak fwin mañon lo-
mwu.
4 Ā Ña fwak nu sumwos
met kawuk luk, Nik ko-
mwos sañeñ selos su uniye
mano, ā tuk wañin kutenu
ma elos ku in oru.
5 Ā Ña luti nu sumwos su
komwos fwa sañeñ: Ko-
mwos sañeñ Sel, su tukin
pal si El uniye El ku in sisla
nu in hell; aok, Ña fwak
nu sumwos, komwos sañeñ
nu Sel.
6 Ya tiu kuko kitin mwon
sisik limikos ke kitin muni
luo, ā sie selos tiu mulkunla
ye mutal God?
7 Aok tu aun siufwomwos
nu kemwu oaoala. Ke ma
iñi nik komwos sañeñ; ko-
mwos mwo liki mwon sisik
puspis.
8 Ouyape Ña fwak nu su-
mwos, kutenu met su tufwa
fwak yu yuk ye mutun met,
Mwen nutin met el tufwa

fwakulak ye mutun lipufon
lun God.
9 Ã el šu lafwekin yu ye
mutun met, fwa lafwekunal
ye mutun lipufon lun God.
10 Ã el šu kaskas sie kas
lain Mwen nutin met, a fwa
nunok munas nu sel: ã el su
kaskas ko lain Ñun Mutal
a fwa tiu nunok munas nu
sel.
11 Ã ke elos wis komwos
nu niin lolñok, ã nu niin
leum sisik, ã ma ku, ko-
mwos tiu nunkauk fuka ã
mea ma komwos tufwa tu-
pok, ku ma komwos tufwa
fwak; 12 tu Ñun Mutal el
fwa luti nu šumwos ke auu
ša, ma mwo komwos tufwa
fwak.
13 ¶ Ã sie sin un met el
fwak nu selos, Met Luti,
kom fwak nu sin ma lik, tu
el wi yu kitelik mwurin-
punu.
14 Ã El fwak nu sel, Met
šu ore yu met nununku, ku
met kitelik nu šumtal?
15 Ã El fwak nu selos,
Komwos liauñ ã sismouk ma
rapku; tu mol lun met tiu
ke ma puspis ma lal.
16 Ã El kaskas sie pupul-
yuk nu selos fwakañ, Fwal
sin sie met gasrup kapak ma
puspis: 17 ã el nunkauk in-
šiel, fwakañ, Mea ña fwa
oru, tu wañin an ña likiye
ma kapak luk on we?
18 Ã el fwak, Ña fwa oru
ma iñi; Ña tufwa kanaosla
imwen ma kapak luk, ã mu-
ša yok liki; ã iño ña tufwa
filiye nu kemwu ma kapak
luk ã ma luk.
19 Ã ña tufwa fwak nu sin
ñunik, Ñunik, ma puspis ma
lom on nu ke yiu puspis; es
moñla lom, moño, nim ã eñu-
nak.
20 Ã God fwak nu sel,
Kom lalfon, foñ si iñi elos
siyuk šum ke ñunum: na
lun šu ma iño, ma kom li-
kiye?
21 Ou iñi el šu likiye ma
lal ke'l šifwanu, ã tiu gasrup
nu ke'l God.
22 Ã El fwak nu sin met
tumal lutlut, Ke ma iñi Ña
fwak nu šumwos, Komwos
tiu nunkauk ke mol lomwos,
ma komwos fwa moño; tiu
ke monumwos, ma komwos
a nukomañ.
23 Mol mwo liki me moño,
ã mano mwo liki nuknuk.
24 Komwos nunkauk mwon
reven; tu elos tiu takunalik
tiu kosrõni; wañin lom sin
ma lalos ã sin ma kapak; ã
God kiti nu selos: ã fuka
komwos a yok ã mwo liki
mwon?
25 Ã šu šumwos ke nun-
kauk el fwa aklũsye ke sie
kubit?
26 Ke ma iñi komwos fwin
tiu ku in oru kutu ma ke

ma sisik, efwo komwos ku
nunku ke kutenu?
27 Komwos nunku ke kiuf,
elos kapak fuka: elos tiu
orekma, elos tiu isap; ā Ña
fwak nu šumwos, tu Solomon
in nu kemwu ma mwowou
lal el tiu yinla oanu sie selos.
28 Na God el fwin akkapye
ma ouiñye, ma on in ima si
misiñi, ā lutu sisla nu in
fwunyou; mea yok El tufwa
nukom komwos yuñ, O komwos
lalalfuñi ma sisik?
29 Ā komwos tiu šuk ma
komwos a moño, ā ma komwos
a nim, ā komwos tiu
fosña.
30 Tu metu lun fwal nu
kemwu elos šuk ke ma iñi;
ā Papa tumomwos El etu tu
komwos enenu ma iñi.
31 Ā mwo tu komwos šuk
togusaï lun God; ā ma iñi
nu kemwu tufwa šiot pe nu
šumwos.
32 Nik komwos šañeñ, u
sisik; tu Papa tumomwos
El kenu šiot togusaï nu šumwos.
33 Komwos kuko ma lomwos,
ā kitala me pakomutu;
komwos orek nu šumwos
nukin muni ma tiu matula,
ma mwowo in kosao ma a
tiu wañinla, yin wañin met
pusupas utyuk nu we, ā
mwotil tiu akkoluki.
34 Tu yin ma mwowo lomwos
on we, iño pe inšiumwos
fwa on we.
35 ¶ Lela komwos in loseni
kapinšiomwos, ā lam lomwos
in fururiuk; 36 ā komwos
šifwanu oanu met šu mutu
šano leum lalos, ke el šom
nu ke akonkon tuku; tu ke
el tuku ā tomwolak, elos šilaklak
in igasla nu sel.
37 Inši mwowo met kulanšap
iño, šu ke leum tuku el
fwa konoiok la šano. Payinu
ña fwak nu šumwos, el a
fwa losi'lye, ā ora'los in foñyuñ
nu ke tebue, ā el tufwa
tuku ā kulanšap alos.
38 Ā el fwin tuku in šano
akluo, ku tuku in šano aktolu,
ā konoiolosyuk ou iñi, inši
mwowo met kulanšap iño.
39 Ā etu ma iñi, tu met
kato el fwin etu auu šu met
pusupas a tuku, el tufwa
šano, ā in tiu pulesu lom sel
in mušalla.
40 Ke ma iñi komwos in
ako pe; tu Mwen nutin met
el tuku auu si ke komwos
tiu nunku.
41 ¶ Na Piter el fwak nu
Sel, Leum, kom kaskas pupulyuk
si iñi nu ke's, ku nu
ke kewanu?
42 Ā Leum fwak, Na šu
met tutafpo mwo ā lalmetmet,
šu leum lal el tufwa
ora'l lun liauñ sou lal, in
ašuñ nu selos me moño nelos
ke pal mwo si?

43 Insi mwowo met tutafpo
iño, su leum lal ke el tuku
el fwa konoiok in oru ou
iñi.
44 Payi Ña fwak nu su-
mwos, el a fwa ora'l lun
liauñ ma nu kemwu ma lal.
45 Ā met kulansap iño el
fwin fwak insiel, Leum luk
patlanu in tuku; ā el fwa
mutamwauk in poukol met
kulansap mogul ā mutan, ā
in moño ā nim, ā in srui;
46 Leum lun met kulansap
iño el tufwa tuku in len si
ke el tiu san ol, ā in auu si
ke el tiu etu, ā el a fwa ota-
lalik ā a fwa likiye ma lal
yurin ma silalalfuñi.
47 Ā met kulansap iño, su
etu ma luñsi lun leum lal, ā
tiu ako, ā tiu oru ma luñsi
lal, tufwa poukol ka puspis.
48 Ā el su tiu etu, ā oru
ma puspis ke popo, tufwa
poukol ka pu. Tu nu sin
su asuñ ma lulap, tufwa suk
ma lulap ke'l; ā nu sin su
met filiye ma puspis yurol
elos tufwa siyuk yok liki
ke'l.
49 ¶ Ña tuku in sis e nu
fwalu; ā mea Ña luñsik,
fwin ma tanak iñi?
50 Ā sie baptais luk in
baptaisla ka; ā fuka Ña
keokiuñ nu ke pal si orek
tari!
51 Ya komwos nunku tu
Ña tuku in sipaot misla nu
fwalu? Ña fwak nu su-
mwos, Mo; tu in eselik.
52 Tu tuko met limikos in
sie lom elos eselik, tolu lain
luo, ā luo lain tolu.
53 Papa tufwa eselik lain
mwen, ā mwen lain papa;
nine lain an, ā an lain nine;
sienu nine lain sienu an, ā
sienu an lain sienu nine.
54 ¶ Ā el fwak pe nu sin
un met si, Ke komwos liye
pukunieñ si sikyuk kepin
kosao, kitin misiñi komwos
fwak, lañ kakla; ā ma ou-
yape.
55 Ā ke eñ eur tu mi, ko-
mwos mu, Tufwa fwol: ā
tufwa ouyape.
56 Komwos mwosounkas,
komwos ku in etu mutun
kosao ā fwalu; ā fuka tu
komwos tiu etu pal si iñi?
57 ¶ Āok, ā efwo komwos
ku sifwanu tiu nunkauk ku-
tu ma payi?
58 Ke kom wi met añañ
lom fwas nu sin leum sisik,
ke fwas ineku, kom sriki ma
lulap tu el in tula kom la;
fwin tiu ou iñi el fwa wis
kom nu sin met nununku, ā
met nununku el fwa es kom
yuñ nu sin met roso, ā met
roso el sis kom yuñ nu in
prison.
59 Ña fwak nu sum, kom
koflanu fwala liki, nu ke pal
si kom suñ mol nu ke kitin
muni sisik utuko.

ŜAPTER 13.

KUTU met mutaiñi ke pal
si iño ŝu fwak nu Sel ke
met Galili, sa'n ŝu Pailat el
toeni nu ke kiŝe lalos.
2 Ã Jisus tupokoañ fwak
nu selos, Ya komwos nunku
mu tu met Galili iñi elos ko-
luk liki met Galili nu ke-
mwu, tu elos keokiuñ ke ma
iñi?
3 Ña fwak nu ŝumwos,
Mo: tu komwos fwin tiu
auliyuk, komwos nu kemwu
tufwa miŝi ou iñi.
4 Ku elos met sie-ñul-oal-
kos imwen ŝan Sailoam pu-
tatla nu fwe, ã on'elos la, Ya
komwos nunku mu tu elos
koluk liki met nu kemwu ŝu
mutu Jerusalem?
5 Ña fwak nu ŝumwos,
Mo: tu komwos fwin tiu
auliyuk, komwos nu kemwu
tufwa miŝi ou iñi.
6 ¶ El kaskas pe pupulyuk
si iñi; Sie met el eoki ŝak
fig in ima fain si lal; ã el
tuku ã ŝuk fwako ka, ã tiu
konoiok.
7 Na el fwak nu sin met
liauñ ima fain si lal, Liye,
yiu tolu iñi ña tuku in ŝuk
fwako on wulin ŝak iñi, ã
tiu konoiok; kom pokiye
mao; efwo el ku akkoluki
foko?
8 Ã el tupokoañ fwak nu
Sel, Leum lela in on ke yiu
si iñi pe, nu ke pal si ña
fwa pukpuk apneni, ã ŝuñ
fok mwo nu ke; 9 ã el fwin
isũs fwako, tari: ã fwin wa-
ñin, tuko kom tufwa pokiye
mao.
10 ¶ Ã El luti in sie imwen
lolñok ke len sabat.
11 Ã, liye, sie mutan iño el
mas ke ñun munas yiu sie-
ñul-oalkos, ã el foiñyuk, ã
el koflanu ŝifwanu keyuk.
12 Ã ke Jisus liye'l, El
pañnol mu, ã fwak nu sel,
Mutan, mas lom tulala liki
kom.
13 Ã El filiye paul fwel;
ã kitin misiñi el ŝumwose-
lik, ã kakŝakin God.
14 Ã leum lun lolñok el
tupokoañ ke mulat, tu Jisus
akkei el la ke len sabat, ã el
fwak nu sin metu, Len onkos
len orekma lun metu; ke
ma iñi komwos tuku in len
iño in kela, ã tiu ke len
sabat.
15 Na Leum tupok nu sel,
ã fwak, Mwoŝounkas, ya ko-
mwos nu kemwu ke len
sabat tiu tulala kau mogul
natal ku ass liki an el moño
we, ã kolol nu yin el nim
kof we?
16 Ya tiu mwo tu mutan si
iñi, an nutin Ebream, ŝu Se-
tan el loseni, liye, yiu sie-
ñul-oalkos iñi, in tula'l la liki
me kopur iñi ke len sabat?
17 Ã ke El fwak ma iñi tari,

met añañ lal nu kemwu elos
mekin; ā met e nu kemwu
elos eñun ke mwo nu ke-
mwu ma El oru.
18 ¶ Na El fwak, Togusaï
lun God oanu mea? pupul-
yuk šu Ña tufwa polyauk
ka?
19 Ma oanu futin mustard
si, ma met si es, ā sisla nu in
kolkol lal; ā ma kapak, ā
tufwa šak lulap; ā mwon
yin eñyeñu elos mutu fwin
lešak ka.
20 ¶ Ā El siefwil fwak, Ke
pupulyuk šu Ña fwa polyauk
togusaï lun God?
21 Ma oanu me pulolak,
ma mutan si es ā mwukin
nu in me srigusrok flour tolu,
nu ke pal si ma nu kemwu
pulolak.
22 ¶ Ā El fwas sasla siti ā
an sisik met mutu we, luti,
ā fwafwasyis nu Jerusalem.
23 Na sie el fwak nu Sel,
Leum, ya met pu fwa mol?
Ā El fwak nu selos, 24 Ko-
mwos kaifwauñ in ilyuk nu
in mutun oaoa ousriksrik;
tu Ña fwak nu šumwos, ma
puspis elos sriki in ilyuk, ā
koflanu.
25 Ke met kato el tuyuk, ā
kaliye mutun oaoa tari, ā
komwos mutamwauk in tu
likin umwe, ā in tomwo-
lak sruñul, fwakañ, Leum,
Leum, igasla nu šes; ā el
tufwa tupok ā fwak nu šu-
mwos, Ña tiu ete komwos
an komwos tu we mi.
26 Na komwos tufwa mu-
tamwauk in fwak, Met kem
moño ā nim ye mutom, ā
met kom luti in inganek las.
27 Ā El tufwa fwak, Ña
fwak nu šumwos, Ña tiu ete
komwos an komwos tu we
mi; fwala liki yu, Komwos
nu kemwu šu orek ma koluk.
28 Iño tufwa tuñnu ā ña-
ñorñor in mwusi, ke komwos
tufwa liye Ebream ā Aisaak,
ā Jekob, ā met palu nu ke-
mwu, in togusaï lun God, ā
komwos sisila liki.
29 Ā elos tufwa tuku yin
kutulap tu we mi, ā yin roto
tu we mi, ā yin epuñ tu we
mi, ā yin eur tu we mi, ā
fwa foñyuñ yin tebue in to-
gusaï lun God.
30 Ā, liye, masi tuko elos
fwa metla, ā masi meta elos
fwa tukla.
31 ¶ Ā len si iñi kutu sin
met Farisi tuku, fwak nu
Sel. Kom tuyuk liki, ā
fwasot; tu Erod el kenu uni
kom wi.
32 Ā El fwak nu selos, Ko-
mwos fwasot, ā fwak nu sin
alopeksi'ño, Liye, Ña sisla
devil liki, ā Ña akkeiala mi-
siñi ā lutu, ā len si aktolu
Ña orek tari.
33 Ā mwo tu Ña fwafwas-
yis misiñi, ā lutu, ā mwuli-
la: tu ma koflanu oru tu

met palu uniye likin Jerusalem.
34 O Jerusalem, Jerusalem,
šu uniye met palu, ā tuñ
lalos šu sipeyuku nu šum;
fuka pal puspis Ña luñsik
šuloini tulig nutum nu sie,
oanu mwonyen el šuloini
trokrok natu ye paul, ā komwos siluñši!
35 Liye, lom šum on wañin karwuñinye: ā payi Ña
fwak nu šumwos, Komwos
tufwa tiu liye yu tuk, nu ke
pal si ke komwos a fwak,
Inši mwowo el šu tuku in
Êl Leum.

ŠAPTER 14.

AMA te oru, tu ke El utyuk nu in lom sin sie leum lun met Farisi in moño bred ke len sabat, elos šan ol.
2 Ā liye, sie met ye mutal
šu mas pulunsron.
3 Ā Jisus el tupokoañ fwak
nu sin met manu ā met Farisi, fwakañ, Ya oul ku tiu
oul in kela ke len sabat?
4 Ā elos misla. Ā El as
al, ā akkeiel la, ā lela lun
šom; 5 ā tupok nu selos,
fwakañ, Šu šumwos ass nata
ku kau mogul putatla nu
inluf si, ā el tiu šilaklak in
sruklulak ke len sabat?
6 Ā elos koflanu siefwil
tupokoañ nu sel ke ma iñi.
7 ¶ Ā El fwakak sie pupulyuk nu selos šuloimu, ke El
liye fuku elos šuli an fulat:
fwakañ nu selos, 8 Ke sienu
met el šuli kom nu ke akonkon, kom tiu mutu yin fulat
liki nu kemwu; tu el fwin
šuloimu sie met fulat liki
kom; 9 ā el šu šuli komtal
tuku ā fwak nu šum, Tuyuk
el lun in mutu iñi; ā kom
mutamwauk ke mekin in
mutu yin pusisel.
10 Tu ke kom šuliyukmi,
kom šom mutu yin pusisel
lanu; tu ke el šu šuli kom
mi tuku, el tufwa fwak nu
šum, Met kawuk, fwasu nu
meta; na elos šu wi kom
moño tufwa šunakin kom.
11 Tu el šu šifwanu akfulatye'l el tufwa pusisel: ā el
šu šifwanu akpusiselye el
tufwa fulat.
12 Na el ouyape fwak nu
sel šu šuloi'lmu, Ke kom
orek dinner ku supper, kom
tiu šuloimu met kawuk lom,
ku ma lium, ku met sou
lom, ku met gasrup tulon
lom: tu elos pe tufwa siefwil
šuli kom, ā tufwa moli kom
ka.
13 Tu ke kom orek kofwo,
kom šuloimu met sigasrup,
met fuka, met ul, met kun,
14 ā kom tufwa inši mwowo
ka; tu elos koflanu moli
kom la; tu kom tufwa es
mol ke molyuk lun met
payi.
15 ¶ Ā ke sie selos šu

oelul foñyuñ nu ke tebue
loñ ma iñi, el fwak nu Sel,
Inŝi mwowo el ŝu tufwa
moño in togusaï lun God.
16 Na El fwak nu sel, Sie
met el orek supper lulap, ā
ŝuloimu ma puspis.
17 Ā ke pal si supper el
sipaot sie met kulanŝap lal
in fwak nu selos ŝu el ŝuli,
Fwasu, tu ma nu kemwu
ako iñi tari.
18 Ā elos nu kemwu muta-
mwauk in fwak ma igololosi.
Masi meta el fwak nu sel,
Ña mol sie an tari, ña kenu
ŝom liye; Ña kenu tu kom
igul yu wi.
19 Ā sie pe el fwak, Ña
mól kais limikos kau mogul,
ā ña ŝom srik alos: ña kenu
tu kom igul yu wi.
20 Ā sienu el fwak, Ña
mari mutan kïuk, ā ke ma
iñi ña koflanu tuku.
21 Ā met kulanŝap iñi
tuku, ā fwakak ma iñi nu
sin leum lal. Na met kato
el mulat ā fwak nu sin met
kulanŝap lal, Kom ŝilaklak
in ŝom nu inek lulap ā ma
sisik lun siti ā wisalmu met
sigasrup, ā met fuka, ā met
ul, ā met kun.
22 Ā met kulanŝap el
fwak, Leum ña oru oanu
kom ŝap, ā kutenu an fwos.
23 Ā leum el fwak nu sin
met kulanŝap, Kom fwala
nu inek lulap ā ma sisik, ā
kaifwe'los in tuku, tu lom
sik tufwa tiñtiñinu.
24 Tu ña fwak nu ŝumwos,
Tu wañin sie sin met ŝu ña
ŝuloimu elos tufwa pulakin
supper nuk.
25 ¶ Ā un met lulap si
oelul fwas: ā El tapulla, ā
fwak nu selos, 26 Met sinu
fwin tuku nu yuruk, ā tiu
sruñu papa tumal, ā nine, ā
mutan kïel, ā tulig, ā lel, ā
loul, aok, ā mol lal pe, el ko-
flanu met tumuk lutlut.
27 Ā el ŝu tiu wis ŝaksiñ
sugo lal, ā fwas tukuk, el
koflanu met tumuk lutlut.
28 Tu ŝu ŝumwos, el nunku
in muŝa imwen ŝan, el tiu
mutanu met ā nunkauk me
mol in orek, el la os ku tiu
os?
29 Fwin tiu ou iñi, tukin
pal si el mutamwauk, ā tiu
ku in orek tari, elos nu ke-
mwu ŝu liye, mutamwauk
in aksruksrukal, fwakañ, 30
Met si iñi el mutamwauk in
muŝa lom, ā el tiu ku in
orek tari.
31 Ku togusa ŝu, ke el ŝom
in meun lain sienu togusa,
el tiu mutanu met, ā papu
el a la ku ke sie-ñul tausan
in ŝun ol ŝu tuku lain ul ke
lo-ñul tausan?
32 Fwin tiu ou iñi, ke
sienu el lūs lanu luk el, el
sipaot met eumwel, ā kenu
etu ma ora'l lun misla.

33 Ke ma iñi ouyape, el šu
šumwos tiu aliki ma nu ke-
mwu ma lal, el koflanu met
tumak lutlut.
34 ¶ Sol mwo: ā solu fwin
tiu emak, ā fwa solela ya?
35 Ma a fwa tiu mwo ke
an, ā tiu mwo ke elosak fok
lun kau; ā met elos sisla.
El šu sra in loñ lela lun
loñ.

ŠAPTER 15.

NA met rošo ā met koluk
elos nu kemwu fwas
apkurun nu yurol in loñ ol.
2 Ā met Farisi ā met šim
elos torkaskas, fwakañ, Met
si iñi El es met koluk, ā
oelulos moño.
3 Ā El kaskas pupulyuk si
iñi nu selos, fwakañ, 4 Met
šu šumwos šip sie-fok nata,
el fwin tūla sugo selos, ya el
tiu likiye eu-eu yin mesis, ā
fwas tukin ma sugo tūla, nu
ke el konoilok?
5 Ā ke el konoilok, el eñun
likiye on fwinpisel.
6 Ā ke el tuku nu yin
sel, el paññoini nu sie met
kawuk lal ā met tulon, fwa-
kañ nu selos, Komwos wi yu
eñun; tu ña konoiok sugo
šip nutig ma tūla.
7 Ña fwak nu šumwos, tu
ouyape fwa eñun in kosao
ke sie met koluk šu auliyuk,
yokliki ke met payi eu-eu šu
tiu fwos ke auliyuk.
8 ¶ Ku mutan šu ipen sil-
ver sie-ñul yurol, sie ip fwin
tūla, ya el tiu akosyuk lamu,
ā immomla lomwu, ā šuknu
šuknu nu ke el konoiok?
9 Ā ke el konoiok, el pañon
mu met kawuk, ā met tulon
nu sie, fwakañ, Komwos wi
yu eñun; tu ña konoiok ip
si tūla.
10 Ouyape Ña fwak nu šu-
mwos, eñun ye mutun lipu-
fon lun God ke sie met koluk
šu auliyuk.
11 ¶ Ā El fwak, Sie met
mwen luo natal.
12 Ā el šu fwus seltal fwak
nu sin papa tumal, Papa,
kom ši nu sik ma luk ke
mao. Ā el eselik nu seltal
ma lal.
13 Ā tiu len puspis tuk,
mwen fwus si el orani nu sie
ma nu kemwu, ā el šom nu
yin lūsila ā sinunte ma lal
nu kemwu in orek ma koluk.
14 Ā ke el kitala nu ke-
mwu, sral ma lulap tuku nu
fwal si iño; ā el mutamwauk
in lis ma lal.
15 Ā el šom mutu yurin
sie met lun an si iño; ā el
sipa'l la nu in ima lal lun
kite piga.
16 Ā el kenu koñ kutu pus
nun pig lun kūp; ā wañin
met kite'l.
17 Ā ke el šifwanu mutu
nunku, El fwak, Fuka met
orekma puspis yurin papa os

me moño yurolos ā sisi kutu,
ā ña miŝi ke musinsral!
18 Ña a tuyuk ā ŝom nu
yurol papa tumak, ā a fwak
nu sel, Papa ña orek ma ko-
luk lain kosao ā ye mutom,
19 ā tiu mwo tuk in pañon
yu mwen nutum: ore yu
oanu sie sin met orekma
lom.
20 Ā el tuyuk, ā tuku nu
yurin papa tumal. Ā ke el
iño mi lūsila, papa tumal el
liye'l, ā pakomutu, ā kasus,
ā keiyuñ nu in kaiwel, ā
ñok ol.
21 Ā mwen el fwak nu sel,
Papa, ña orek ma koluk lain
kosao, ā ye mutom, ā tiu
mwo tuk in pañon yu mwen
nutum.
22 Ā papa el fwak nu sin
met kulanŝap lal, Komwos
usi nuknuk kato ma mwo
lanu, ā nukmu'lañ; ā ŝuñ
riñ nu ke paul, ā faluk nu
ke niel; 23 ā usi ŝugo kaf
puspusinu, ā uniye; ā lela
kut in moño, ā eñun; 24 tu
mwen si nutig iñi el miŝi, ā
siefwil mol; el tūla, ā sie-
fwil lo. Ā elos mutainwauk
in eñun.
25 Iñi mwen matu natal el
os in ima si; ā ke el tuku ā
apkurun nu lomwu, el loñ
on ā srosro.
26 Ā el pañon mu sie sin
met kulanŝap, ā siyuk, mea
ma iñi?
27 Ā el fwak nu sel, Ma
lium el tuku; ā papa tumom
el uniye kaf puspusinu, tu el
es el mol ā mwo.
28 Ā el mulat, ā tiu luñsel
in utyuk nu lū: Ke ma iñi
papa el tuke liki, ā siyuknu
nu sel.
29 Ā el tupokoañ fwak nu
sin papa tumal, Liye, yiu
puspis ña kulanŝipe kom, ā
wañin palsi ña folokunla ŝap
lom; ā wañin pal si kom ŝi
nu sik tulig nutin goat, tu
ña fwa orek eñun yurin met
kawuk luk; 30 ā kitin mi-
siñi ke mwen nutum iñi
tuku ŝu aknunta me mol lom
yurin met kosro, kom uniye
kaf puspusinu ke'l.
31 Ā el fwak nu sel, Mwen,
kom mutu yuruk ma patpat,
ā ma nu kemwu ma luk ma
lom.
32 Mwo tu kut orek eñun
ā inŝimwowo; tu el iñi ma
lium el miŝi, ā siefwil mol;
ā el tūla, ā siefwil lo.

ŜAPTER 16.

Ā EL fwak pe nu sin met
tumal lutlut, Sie met
gasrup, ŝu met tutafpo lal;
ā kutu met tukakunulañ nu
sel, tu el sinunteï ma lal.
2 Ā el pañnol mu ā fwak
nu sel, Fuka ma iñi ma ña
loñ ke'um? fwakak ma kom
oru ke tutafpo lom; tu ña'n
nūkin kom a la tutafpo tuk.

3 Na met tutafpo el fwak
nu inŝiel, Mea ña oru? tu
leum el asla tutafpo liki yu;
ña koflanu pukpuk: ā ña
mekin in ñus.
4 Ña nunkauk ma ña oru,
tu, ke el sis yu la liki tutaf-
po, elos tufwa es yu nu in
lom selos.
5 Na el pañon mu met
nu kemwu ŝumwe mol lun
leum lal, ā fwak nu sin el
meta, Ma yikas yurum lun
leum luk?
6 Ā el fwak, srigusrok in
oil sie-fok. Ā el fwak nu sel,
Es peper lom, ā ŝilaklak in
mutu, ā ŝimusla lum-ñaul.
7 Na el fwak nu sin sie pe,
Ā ma yikas yurum ŝumwe
mol? Ā el fwak, Srigusrok
in wit sie-fok. Ā el fwak
nu sel, Es peper lom, ā ŝi-
musla oal-ñul.
8 Ā leum lun met tutafpo
sito el kakŝakin al, tu el oru
lalmetmetnu: tu tulig nutin
fwalu in fwil lalos elos
lalmetmet liki tulig nutin
kalem.
9 Ā ña fwak nu ŝumwos,
Komwos oru nu ŝumwos
met kawuk ke mamon ma
sito: tu ke ma wañinla, elos
tufwa es komwos nu in lom
kamwul.
10 El ŝu payi ke ma sisik,
el payi pe ke ma lulap; ā el
ŝu sito ke ma sisik, el sitoe
pe ke ma lulap.

11 Ke ma iñi komwos fwin
tiu payi ke mamon sito, ŝu a
fwa ŝiot nu ŝumwos in liauñ
ma payi?
12 Ā komwos fwin tiu payi
ke ma lun sienu met, ŝu a
fwa ŝiot nu ŝumwos ma lo-
mwos?
13 Wañin met kulanŝap ku
in oru nu sin luo leum; tu
el a fwa sruñu sie, ā luñŝi
sienu; fwin tiu ou iñi el a
fwa srukie sie, ā sisila sienu.
Komwos koflanu oru nu sin
God ā mamon.
14 ¶ Ā met Farisi pe ŝu
rapku, loñ ma iñi nu ke-
mwu; ā elos aksruksruk al.
15 Ā El fwak nu selos, Ko-
mwos elos ŝu akŝumwosyi
komwos ye mutun metu; ā
God etu inŝiumwos; tu ma
mwolanu yurin met, ma ko-
luklanu ye mutal God.
16 Manu ā ma palu nu ke'l
Jon: tukin pal si iño luti ma
togusaï lun God, ā met e nu
kemwu eoigusyuk nu lū.
17 Ā kosao ā fwalu wañin-
la fusas liki kitin ma sisik
lun manu in wañinla.
18 El ŝu sisila mutan kïel,
ā mari sienu, el orek kosro:
ā el ŝu mari el ŝu met tumal
sis el la, el orek kosro.
19 ¶ Sie met gasrup, ŝu
nukomañ nuknuk sienu sisa
ā linen srik eŏu, ā el eūnu
nel piñanu len.
20 Ā sie met sigasrup ē

Lazarus, šu likiye nu ke mu-
tun oaoa lal, tiñtiñinu ke
ruf, 21 ā kenu elos in šuñ
nel kutkut in moño ma pu-
tatla liki tebu lun met ga-
srup; ā kutepe, kosro ñaliñul
elos tuku ā lou ruf ke'l.
22 Ā ma te oru, tu met si-
gasrup el miši, ā lipufon elos
wis el nu in ūmwel Ebream:
met gasrup el miše pe, ā
pukpuki.
23 Ā in hell el ñetak mu-
tal, mutu yin mwaioknu, ā
liye Ebream lūsela, ā Laza-
rus in ūmwel.
24 Ā el wowoyuk ā fwak,
Papa Ebream, pakomutuk, ā
sipamu Lazarus, tu el isuñye
mutun kufin paul nu in kof,
ā in eou lo'k; tu ña ñalnu
in furur iñi.
25 Ā Ebream el fwak,
Mwen, esam tu ke pal kom
mol kom es ma mwo lom, ā
ouyape Lazarus ma koluk;
ā iñi el mwo oi el, ā kom
koluk oi yum.
26 Ā kutepe yok liki ma
iñi nu kemwu, maslo kotal
elik, sie an lual lulap on;
oanu tu elos šu luñši šom
iñi mi nu yurum koflanu;
ouyape elos koflanu fwas nu
yuros šu luñši fwas iño mi.
27 Na el fwak, ke ma iñi
ña pre nu šum, papa, tu
kom sipa'lot nu lom sin papa
tumuk; 28 tu met limikos
lik; tu el fwa orek ma lo nu
selos, fwin tiu ou iñi elos pe
tuku nu yin si iñi lun ñalnu.
29 Ebream el fwak nu sel,
Moses ā met palu yurolos:
lela elos in loñ olos.
30 Ā el fwak, Mo, papa
Ebream, tu fwin sie šom nu
yurolos yurin miše mi, elos
tufwa auliyuk.
31 Ā el fwak nu sel, Elos
fwin tiu loñ Moses ā met
palu, ouyape fwin sie mol-
yuk yurin miše mi el ko-
flanu kutoñ olosi.

ŠAPTER 17.

NA El fwak nu sin met
tumal lutlut, Ma koflanu
oru tu ma tugulkul a tiu
tuku; ā we nu sel, ke šu
elos a tuku!
2 Fwin sripsrip eot in tete
in kaiwel ā sisella nu mwea,
mwo liki tu el aktugulkulye
sie sin ma sisik iñi.
3 Komwos liye komwos
yuñ; Ma lium el fwin orek
ma koluk nu šum, kom
kaiyuk nu sel; ā el fwin
auliyuk, kom nunok munas
nu sel.
4 El fwin orek ma koluk
nu šum pal itkos ke len si,
ā pal itkos ke len si el fwin
siefwil forla nu šum fwakañ,
Ña auliyuk; kom fwa nunok
munas nu sel.
5 Ā met šap elos fwak nu
sin Leum, Kom aklapye la-
lalfuñi las.

6 Ā Leum el fwak, Lalal-
fuñi lom fwin oanu futin
mustard si, komwos ku in
fwak nu sin šak sikemain
iñi, Kom fwusak ke oka, ā
eoki nu mwea, ā a fwa akos
komwos.
7 ¶ Ā šu šumwos met ku-
lanšap lom orek ima, ku ki-
tauñ kau, fwa fwak nu sel
piyañu, ke el tuku in ima si,
Kom šom ā foñyuñ nu ke
tebue?
8 Ku kom a la fwak nu sel,
Kom akoala supper nuk, ā
los kom weni, ā oru nu sik,
nu ke ña moño ā nim tari, ā
tuk kom tufwa moño ā nim?
9 Ya el kulu nu sin met
kulanšap iño tu el oru me
šap? Ña mu mo.
10 Ā ouyape komwos, ke
komwos tufwa oru ma iño
nu kemwu ma šap nu šu-
mwos, komwos fwak, Kem
met kulanšap tiu mwo, Kem
orenu ma mwo simem in oru.
11 ¶ Ā ma te oru, ke El
šom nu Jerusalem, tu El
fwas sasla Samaria ā Galili.
12 Ā ke El ilyuk nu in sie
an sisik met mutu we, Met
leper sie-ñul, šu tu u-iño elos
šun ol.
13 Ā elos srukak pusralos ā
fwak, Jisus, Met Luti, pako-
mutas.
14 Ā ke El liye'los, El fwak
nu selos, Komwos šom ā
luti komwos nu sin met tol.
Ā ma te oru, tu, ke elos šom
elos nasnas.
15 Ā sie selos, ke el liye tu
el kela, el folokla, ā ke pusra
lulap el kakšakin God, 16 ā
el putatla fokšiufwi nu ke
niel, šuñ kulu nu Sel. Ā el
met Samaria.
17 Ā Jisus tupokoañ fwak,
Ya tiu ma sie-ñul nasnasla?
ka pa ya eu?
18 Ma a tiu konoiok šu
folokla in kakšakin God,
metsa iñi mugenu.
19 Ā El fwak nu sel, Kom
tuyuk ā šom; lalalfuñi lom
moli komla.
20 ¶ Ā ke met Farisi elos
siyuk Sel, pal ña togusaï
lun God a fwa tuku, El tu-
pokoañ nu selos ā fwak, To-
gusaï lun God tiu tuku ke
ma lik.
21 Elos a tiu fwak, Liye
iñi! ku, liye iño! tu, liye,
togusaï lun God inšiumwos.
22 Ā El fwak nu sin met
lutlut, Len a fwa tuku, ke
komwos fwa kenu liye sie
sin len lun Mwen nutin met,
ā komwos a tiu liye.
23 Ā elos a fwak nu šu-
mwos, Liye iñi; ku, liye
iño: nik komwos šom tuk
olos, tiu fwas tuk olos.
24 Tu oanu šarom sikmi ye
kusra iñi ā akkalemye ye
kusra iño; Mwen nutin met
a fwa ouyape in len lal.
25 Ā umet El keokiuñ ke

ma puspis ā fwil si iñi sis
El la.
26 Ā oanu ke len lun Noa,
fwa ouyape ke len lun Mwen
nutin met.
27 Elos moño, elos nim,
elos mari, elos šuñ in mari,
nu ke len si Noa el ilyuk nu
in oaku, ā šaloñla tuku, ā
kanaos elos la nu kemwu.
28 Ā ouyape ke len lun
Lot; elos moño elos nim,
elos kuko, elos kitala, elos
eoki, elos muša: 29 ā ke len
si Lot el šom liki Sodom ma
eaf e ā brimston in kosaoe
mi, ā kanaos elos la nu ke-
mwu.
30 Fwa ouyape ke len
si Mwen nutin met a fwa
sikmi.
31 In len si iño, el šu on
fwin mañon lomwu, ā ma
lal on in lomwu, lela lun tiu
fwuni in esla mao; ā el šu
in ima si, lela el pe lun tiu
folokla.
32 Komwos esam mutan
kiel Lot.
33 El šu šuk in laño mol
lal, fwa tūla mao; ā el šu
tūla mol lal fwa laño mao.
34 Ña fwak nu šumwos, in
foñ si iño met luo on fwin
kūlūs si; esla sie, ā sie fwa
on.
35 Mutan luo tukeni ilil,
esla sie, ā sie mutu.
36 Met luo mutu in ima si;
esla sie, ā likiye sie.
37 Ā elos tupok ā fwak nu
Sel, Leum, oiya? Ā El
fwak nu selos, Iño yin mano
on we, mwon igul elos tuke-
ni šokšok.

ŠAPTER 18.

A EL kaskas sie pupulyuk
nu selos ke ma iñi, tu
mwo met pre pal e nu ke-
mwu, ā tiu tutola ke; 2
fwakañ, Sie met nununku el
mutu in sie siti, el tiu šañeñ
sin God, ā tiu šunakin ke
met.
3 Ā sie kotinmas mutu in
siti si iño; ā el tuku nu yu-
rol, fwakañ, Kom akšumwos-
ye yu ke met añañ luk.
4 Ā el tiu luñsel ke kutu
pal; ā tuk el fwak inšiel, Ā
ña fwin tiu šañeñ sin God, ā
tiu šunakin met: 5 ā tu ko-
tinmas si iñi el lokoluki yu,
ña fwa akšumwosye'la, fwin
tiu ou iñi ke pal puspis el
tuku, el aktutoye yu.
6 Ā Leum El fwak, Ko-
mwos loñ ma met nununku
sito fwak.
7 Ya God el tiu akšumwos-
ye met El šulūla lal, šu wo-
woyuk nu Sel len ā foñ, ā el
šan olos ma patpat?
8 Ña fwak nu šumwos El
šilaklak in akšumwosy'elos
la, ā tu ou iñi, ke Mwen nu-
tin met a tuku, ya El ko-
noiok lalalfuñi on fwalu?
9 ¶ Ā El kaskas pupulyuk

si iñi nu sin kutu šu šifwanu
foñyuñ nu selos tu elos met
payi, ā sruñu kutenu.
10 Met luo eltal utyuk nu
in imwen tempel in pre; sie
met Farisi, ā sienu met rošo.
11 Met Farisi el tu ā pre ou
iñi inšiel, God, ña kulu nu
Šum, tu ña tiu oanu kutenu
met, met iñunyar, met tiu
payi, met kosro, ku tiu oanu
met rošo iñi.
12 Ña lālo pal luo ke wik
si, ña kitela aksie-ñulle ke
ma nu kemwu ma luk.
13 Ā met rošo tu lūsila el
tiu keyuk mutal nu in kosao,
tu el tuk inumwel, fwakañ,
O God, pakomutuk ña met
koluk.
14 Ña fwak nu šumwos,
met iñi el oatu nu lom sel,
payi liki sienu: tu elos nu
kemwu šu šifwanu akfu-
latye, tufwa pusisel: ā el šu
šifwanu akfwokpapye'l, el a
tufwa fulat.
15 ¶ Ā elos wis pe nu yurol
kitin tulig, tu El fwa ka-
'elosi; ā ke met tumal lutlut
elos liye, elos kai elos yuk.
16 Ā Jisus el pañnolos mi,
ā fwak, Lela kitin tulig in
tuku nu yuruk, ā tiu igulo-
losi; tu sin ma ou iñi ma lun
togusaï lun God.
17 Payinu Ña fwak nu šu-
mwos, El šu tiu es togusaï
lun God oanu kitin tulig el
koflanu ilyuk nu lū.
18 ¶ Ā sie leum el siyuk
Sel, fwakañ, Met Luti Mwo,
Mea ña oru tu mol mu pat-
pat fwa usru luk?
19 Jisus El fwak nu sel,
Efwo kom ku pañon yu
Mwo? Wañin mwo, siewu-
nu, God.
20 Kom etu ma šap, Nik
kom kosro, Nik kom akmus,
Nik kom pusupas, Nik kom
kikiap, oru mwo nu sin papa
tumom ā nine kīum.
21 Ā el fwak, Ma iñi nu
kemwu ña liauñ ke ña tulig
nu iñi.
22 Ā ke Jisus el loñ ma
iñi, El fwak nu sel, Ā sie
ma sito šum; kom kuko ma
nu kemwu ma lom, ā kite-
lik nu sin met sigasrup, ā a
fwa os ma lom in kosao; ā
fwasu, fwas tukuk.
23 Ā ke el loñ ma iñi el
pakomutu ma lulap: tu el
met gasrup lanu.
24 Ā ke Jisus el liye tu el
pakomutu ma lulap el fwak,
Fuka ma upa nu selos šu
gasrup fwa ilyuk nu in to-
gusaï lun God!
25 Tu kosro kamel el fwas
sašla kor ke nilel fusas liki
met gasrup ilyuk nu in togu-
saï lun God.
26 Ā elos šu loñ mao, elos
fwak, Na šu ku tu el tufwa
mol?
27 Ā El fwak, Mao met elōs
koflanu oru, God el ku in oru.

28 Na Piter el fwak, Liye,
kem likiye ma nu kemwu, ā
fwas tukum.
29 Ā El fwak nu selos,
Payinu Ña fwak nu šumwos,
Wañin met šu likiye lom, ku
kie tuma, ku lel, ku kien natu,
ku tulig, ke togusaï lun God,
30 el a tiu es ma pusliki ke
pal si iñi, ā in fwal fwa
tuku mol ma patpat.
31 Na El es sie-ñul-luo, ā
fwak nu selos, Liye, kut
fwasyuk nu Jerusalem, ā ma
nu kemwu ma met palu ši-
mūsla ke Mwen nutin met
fwa orek tari.
32 Tu fwa asalañ nu sin
met Pegan, ā aksruksrukal,
ā aknuntal, ā anel: 33 ā elos
tufwa sruñlul, ā uni'lye: ā
len si aktolu el fwa siefwil
molyuk.
34 Ā wañinu ma iñi elos
etu: ā kas si iñi mwukla
luk elos, ā elos tiu etu ma
iñi ma kaskas ke.
35 ¶ Ā ma te oru, ke El
fwas apkurun nu Jeriko, sie
met kun el mutu pupaneku
ñus.
36 Ā ke el loñ met puspis
fwas alukela, el siyuk, Mea
si iñi.
37 Ā elos fwak nu sel,
Jisus lun Nazaret fwas alu-
kela.
38 Ā el wowoyuk, fwakañ,
Jisus Mwen nutin Devid,
pakomutuk.
39 Ā elos šu fwas met kai-
yuk nu sel lun misla; ā el
wowoyuk yokliki, Mwen nu-
tin Devid, pakomutuk.
40 Ā Jisus tu ā šap elos in
wis el nu yurol. Ā ke el
tuku apkurun, El siyuk sel,
41 fwakañ, Mea kom luñšom
Na'n oru nu šum? Ā el
fwak, Leum, tu ña'n ñuta-
lik.
42 Ā Jisus el fwak nu sel,
Kom ñutalik: lalalfuñi lom
moli kom.
43 Ā kitin misiñi el ñuta-
lik, ā fwas tuk ol, kakšakin
God: ā met e nu kemwu
ke elos liye, elos on nu sin
God.

ŠAPTER 19.

A JISUS el utyuk ā fwas
sasla Jeriko.
2 Ā liye, sie met ē Zakeus,
šu leum yurin met rošo, ā el
iñi met gasrup.
3 Ā el šuk in liye'l Jisus,
šu El; ā koflanu ke met
puspis, tu el met futoto.
4 Ā El kasus nu met, ā
fwunyuk nu wulin šak si-
kamor in liye'l; tu El tufwa
fwas alukela.
5 Ā ke Jisus tuku nu yin
si, El ñetak, ā liye'l, ā fwak
nu sel, Zakeus, kom šilaklak
in fwuni: tu misiñi Ña mutu
in lom šum.
6 Ā el šilaklak, ā fwuni, ā
eñun as El.

7 Ã ke elos liye, elos nu
kemwu torkaskas, fwakañ,
Tu El s̃om in kawuk sin sie
met s̃u koluk.
8 Ã Zakeus el tu, ã fwak
nu sin Leum, Liye, Leum,
tafwu ma luk ña s̃uñ nu sin
met sigasrup; ã ña fwin es
kutu ma liki sienu met, ke
ma sito, ña aolla pe ã s̃uñ nu
sel ma akosle ka.
9 Ã Jisus fwak nu sel, Len
si iñi ma laño tuku nu lom
si iñi, tu el ouyape mwen
nutin Ebream.
10 Tu Mwen nutin met El
tuku in s̃uk ã mol ma tu-
la.
11 ¶ Ã ke elos loñ ma iñi,
El laesla ã kaskas sie pupul-
yuk, tu El apkurun nu Je-
rusalem, ã tu elos nunku mu
tu togusaï lun God fwa sik-
mi kitin misiñi.
12 Ke ma iñi El fwak, Sie
leum el s̃om nu yin lusila in
s̃ifwanu es mwulal togusaï,
ã tufwa foloko.
13 Ã el pañon mu met ku-
lans̃ap sie-ñul lal, ã s̃uñ nu
selos muni paun sie-ñul, ã
fwak nu selos, Komwos ku-
kakin nu ke pal si ña tufwa
tuku.
14 Ã met yin sel elos sruñ
al, ã sipaot sie kas tuk ol,
fwakañ, Kem sañes tu met
si iñi togusa lumem.
15 Ã ma te oru, tu ke el
foloko, el es togusaï lal tari,
na el s̃ap in pañon mu met
kulans̃ap iño nu sel, nu sin
s̃u el s̃uñ muni nu sel met,
tu el fwa etu ma yikas elos
nu kemwu laesla ke kuko.
16 Ã masi meta tuku, fwa-
kañ, Leum, paun si lom
laesla paun sie-ñul.
17 Ã El fwak nu sel, Mwo-
nu, kom met kulans̃ap mwo;
tu kom payi ke kitin ma si-
sik, kom tufwa es mwol lun
siti sie-ñul.
18 Ã masi akluo tuku,
fwakañ, Leum, paun si lom
laesla paun limikos.
19 Ã el fwak ouyape nu
sel, Kom pe mwol lun siti
limikos.
20 Ã sienu tuku, fwakañ,
Leum, liye, pa iñi paun si
lom ma ña liauñ likiye on
in napkin; 21 tu ña s̃añeñ
s̃um, tu kom met upa si;
kom srukak ma kom tiu li-
kiye, ã kosroini ma kom tiu
takunalik.
22 Ã el fwak nu sel, Likin
olum ña tufwa nununke
kom, kom met kulans̃ap ko-
luk. Kom etu tu ña met
upa si, srukak ma ña tiu li-
kiye, ã kosroini ma ña tiu
takunalik; 23 ke ma iñi,
efwo kom ku tiu s̃uñ muni
luk nu in bank, tu ke ña
foloko ña tufwa es ma luk
wi kutepe?
24 Na El fwak nu selos s̃u
tu apkurun, Esla luk el

paun si, ã šuñ nu sel šu
paun sie-ñul ma lal.
25 (Ã elos fwak nu sel,
Leum, paun sie-ñul yurol.)
26 Tu ña fwak nu šumwos,
Nu selos nu kemwu šu os
ma la, šuñ pe; ã el šu wa-
ñin ma lal esla ma lal luk el.
27 Ã tu met lokwalok iño
luk, šu sañes tu ña togusa
lalos, wis elos mi, ã onelosi
ye mutuk.
28 ¶ Ã ke El kaskas ma
iñi tari, El fwas met, fwas-
yuk nu Jerusalem.
29 Ã ma te oru, ke El tuku
apkurun nu Betfes ã Betani,
nu ke eol pañpañ Oliv, El
sipaot luo tumal lutlut, 30
fwakañ, Komtal fwasot yin
sisik meto: ke komtal utyuk
nu lũ komtal tufwa konoiok
kolt kopuri, wañin met mutu
fwe met; tula'l la, ã usi.
31 Ã fwin sienu met siyuk
šumtal, Efwo komtal ku
tula'l la? komtal fwak nu
sel ma iñi, Tu Leum luñši
el.
32 Ã eltal šu El sipaot,
eltal šomot, ã konoiok oanu
El fwak nu seltal.
33 Ã ke eltal tulala kolt,
elos šu ma natu fwak nu
seltal, Efwo komtal ku tula-
la kolt?
34 Ã eltal fwak, Tu Leum
el luñši el.
35 Ã eltal wis el nu yurin
Jisus; ã elos fili'ye nuknuk
lalos on fwin kolt, ã elos
liki'lye Jisus fwe.
36 Ã ke El šom, elos laku-
nalik nuknuk lalos ineku.
37 Ã ke El fwas apkurun
nu yin oatu fwin eol Oliv
mi, elos nu kemwu sin met
lutlut mutamwauk in eñun
ã on nu sin God ke pusra
lulap ke ma nu kemwu me
orek ma lulap ma elos
liye met; 38 fwakañ, Inši
mwowo Togusa šu tuku in
ē Jeova; misla nu in kosao,
ã mwolanu yin fulat liki nu
kemwu.
39 Ã kutu sin met Farisi
yurin met puspis tukeni elos
fwak nu Sel, Met Luti,
kaiyuñ met tumom lutlut.
40 Ã El tupokoañ ã fwak
nu selos, Ña fwak nu šu-
mwos, tu elos iñi fwin misla,
kitin misiñi eot elos tufwa
wowoyuk.
41 ¶ Ã ke El fwas apku-
run, El liye siti, ã tuñ nu
ke, 42 fwakañ, Kom fwino
etũ met, aok kom, aok in len
si iñi len lom, ma oma lun
misla lom! pa iñi mwuknu-
loš la liki mutom.
43 Tu len tufwa tuku nu
fwom, ke met lokwalok lom
elos tufwa orauk niin šan
apin komweni, ã mutu apin
kom la, ã kulus kom la ap-
neni nu kemwu.
44 Ã elos fwa akfwelye
kom la nu ke fok, ã tulig

nutum wi kom lū; ā in kom
elos tiu likiye sie eot fwin
sie: tu kom tiu etu pal si
Lenm el tuku nu yurum.
45 Ā El utyuk nu in tem-
pel, ā mutamwauk in sisla
elos šu kitala ā elos šu kuko;
46 fwakañ nu selos, Ma ši-
musla, Lom Sik imwen pre,
ā komwos orala ma inluf lun
met iñunyar.
47 Ā El lutlut piñanu len
nu in tempel. Ā met tol
fulat ā met šim ā leum lun
metu, elos šuk in uni'lye,
48 ā elos koflanu konoiok
ma elos fwa oru; tu met e
nu kemwu kenu ma lulap in
loñ ol.

ŠAPTER 20.

Ā MA te oru, ke sie sin len
iño, ke El luti nu sin
met nu in tempel, ā luti
mwo šašu, met tol fulat ā
met šim wi met elder elos
tuku nu yurol, 2 ā kaskas
nu Sel, fwak añ, Kom oru
nu šes, ke šap šu kom oru
ma iñi? ku šu šiot nu Šum
šap si iñi?
3 Ā El tupokoañ ā fwak
nu selos, Ña pe siyuk šu-
mwos ke masi; ā tupok mu
nu sik.
4 Baptais lun Jon, ya in
kosaoe mi, ku yurin met mi?
5 Ā elos šifwanu asiuki sie
sin sie, fwakañ, Kem fwin
fwak, In kosaoe mi; El tu-
fwa fwak, Ke ma iñi efwo
komwos ku tiu lalalfuñ ol.
6 Ā kem fwin fwak yurin
met mi; met e nu kemwu
tufwa tuñal kit; tu elos
nunku mu Jon el met palu.
7 Ā elos tupok, elos koflanu
fwak ma ya.
8 Ā Jisus el fwak nu selos,
Ña pe tiu oru nu šumwos ke
šap šu Ña oru ma iñi.
9 ¶ Na El mutamwauk in
kaskas nu sin met pupulyuk
si iñi; Sie met el'eok ima
fain si, ā filauñ nu sin met
ima, ā šom nu yin lūsila ke
pal lūlis.
10 Ā ke pal fwol el sipaot
met kulanšap nu sin met in
ima si, tu elos sipamu nu sel
fwako in ima fain si; ā met
in ima si elos sruñlul, ā si-
pa'lot pusinpo.
11 Ā el siefwil sipaot sie pe
met kulanšap; ā elos sruñlul
pe, ā ora'l koluk, ā sipa'lot
pusinpo.
12 Ā el siefwil pe sipaot
ma si aktolu; ā elos konta-
'lye pe, ā sis el la liki.
13 Na leum lun ima si el
fwak, Mea ña fwa oru? Ña
tufwa sipaot mwen kulu si
nutig; elos a la šunakunal
ke elos liye'l.
14 Ā ke met in ima si liye'l,
elos šifwanu asiuki sie sin
sie, fwakañ, El iñi met usru;
fwasu, kut in uni'lye, ā usru
tufwa las.

15 Ā elos sis el la liki ima
fain si, ā uni'lye. Ke ma
iñi, mea leum lun ima fain
si tufwa oru nu selos?
16 El a fwa tuku ā on'elos
la met in ima fain si, ā el
tufwa šuñ ima fain si nu
sin kutenu. Ā ke elos loñ,
elos fwak, Mo, tiu ou iñi.
17 Ā El šo elosi ā fwak,
Ke ma iñi, mea ma iñi ma
šimusla? Eot si ma met
muša sisila met, ma iñi on
in srumwosrik in eot.
18 El šu tufwa putatla fwin
eot si iñi tufwa mušala; ā
on fwin šu mao fwa putatla,
tufwa ili'lye nu ma sisik.
19 ¶ Ke auu si iñi met tol
fulat ā met šim olos sriki in
filiye paolos fwel; ā elos ša-
ñeñ sin metu: tu elos etu
tu El kaskas pupulyuk si
iñi lain alos
20 Ā elos šan ol, ā sipaot
met kwakas šu šifwanu sri-
fwe in ora'los met payi, tu
tufwa srukie kas lal, ou tu
elos tufwa asalañ nu in ku ā
nu šap lun leum.
21 Ā elos siyuk Sel, fwa-
kañ, Met Luti, kem etu tu
kom fwak ā luti payi, ā tiu
pulesu metu, tu kom luti
inek lun God ma šumwos.
22 Ya oul ku tiu oul kut in
šuñ kiše nu sin Sisar?
23 Ā El etu sruf lalos, ā
fwak nu selos, Efwo komwos
ku srifwe yu?
24 Luti nu sik penni si,
mutun šu, ā šim šu on ke?
Ā elos tupokoañ ā fwak,
Lun Sisar.
25 Ā El fwak nu selos, Ke
ma iñi, šuñ nu sel Sisar ma
lun Sisar, ā nu sin God ma
lun God.
26 Ā elos koflanu srukie
kas lal ye mutun metu: ā
elos lut ke ma El tupok, ā
elos misla.
27 ¶ Na kutu sin met Sad-
dusi elos tuku nu yurol, šu
fwak wañin siefwil molyuk;
ā elos siyuk Sel, 28 fwakañ,
Met Luti, Moses el šim nu
šes, Met sinu fwin met lel
miši, mutan kīel, ā mogul
miši wañin tulig, tu met lel
el es mutan kīel, ā orek fute
nu sin met lel.
29 Ke ma iñi tamulel itkos;
ā masi meta el es mutan
kīel, ā miši wañin tulig.
30 Ā masi akluo es el pe
kīel, ā el miši wañin tulig.
31 Ā masi aktolu es el; ā
ouyape met itkos; ā elos tiu
likie tulig, ā elos miši.
32 Ā tuk olos mutan el
miše pe.
33 Ke ma iñi ke pal molyuk
el mutan kīen šu selos? tu
met itkos as al mutan kīelos.
34 Jisus el tupokoañ fwak
nu selos, Tulig nutin fwalu
elos mari ā šuñ in mari: 35
ā tu elos šu mwo ou tu elos
fwa es fwal iño ā molyuk

yin miŝe mi, elos tiu mari, ā
tiu ŝuñ in mari.
36 Tu elos koflanu siefwil
miŝi; tu elos oanu lipufon;
ā elos tulig nutin God, ā
tulig nutin siefwil molyuk.
37 Ā tu met miŝi siefwil
molyuk, aok Moses el luti nu
ke tuŝak, ke el pañon Jeova,
God lun Ebream, ā God lun
Aisaak, ā God lun Jekob.
38 Tu El tiu God lun met
miŝi, tu lun met mol: tu
met nu kemwu mol nu Sel.
39 Na kutu sin met ŝim
elos tupokoañ fwak, Met
Luti, kom kaskas mwo.
40 Ā tukin ma iñi elos tiu
pulaïk in siyuk Sel kutu
mao.
41 Ā El fwak nu selos, Fu-
ka elos Fwak Kraist Mwen
nutin Devid?
42 Ā Devid el ŝifwanu
fwak in buk in Psalm, Jeova
el fwak nu sin Leum luk,
Kom mutu on le pouk leyut,
43 nu ke pal si Ña orek
met lokwalok lom me lañon
nium.
44 Ke ma iñi Devid El
pañnol Leum, na fuka El
mwen natal?
45 Na ke met e nu kemwu
loñ, El fwak nu sin met tu-
mal lutlut, 46 Komwos liauñ
met ŝim, ŝu kenu fwafwasyis
in nuknuk lūlis, ā luñŝi
paiñuk in imwen kutakot, ā
niin mutu fulat in imwen
lolñok, ā ye op niin kofwo:
47 ŝu kanaosla lom sin ko-
tinmas, ā ke kiapun pre
lūlis: elos iñi es lusla ma
lulap.

ŜAPTER 21.

Ā EL ñetak, ā liye met
gasrup ŝuñ kiŝe lalos nu
in niin fwil tatū.
2 Ā El liye pe sie kotinmas
sigasrup el ŝuñ nu lū kitin
muni sisik luo.
3 Ā El fwak, Payi Na fwak
nu ŝumwos, tu kotinmas si-
gasrup iñi el ŝuñ nu lū yok
luk elos nu kemwu.
4 Tu elos iñi nu kemwu ke
ma puspis lalos ŝuñ nu ke
kiŝe lun God; ā el ke siga-
srup lal ŝuñ nu lū ma nu
kemwu me mol lal.
5 ¶ Ā ke kutu kaskas ke
tempel, fuka ma yinla ke
eot mwo ā me kiŝe El fwak,
6 ke ma iñi ma komwos liye,
len a fwa tuku in len sa sie
eot fwa tiu on fwin sie, mao
a moguklanu.
7 Ā elos siyuk Sel, fwakañ,
Met Luti, ā ma iñi a orek
ña? ā akul ŝu ke ma iñi
tufwa orek?
8 Ā El fwak, Liauñ tu met
tiu kiape komwos la; tu met
puspis fwa tuku in Ek, fwa-
kañ, Ña Kraist; ā apkurun
pal si: [ke ma iñi] komwos
tiu ŝom tuk olos.
9 Ā ke komwos loñ meun

ā mogūku, nik komwos ša-
ñeñ; tu ma iñi fwa tuku
met; tu tiu kitin misiñi
safla.
10 Na El fwak nu selos,
Sie an, tufwa tuyuk lain sie
an, ā togusaï lain togusaï.
11 Ā rarrar ma lulap, in
kutu an, ā sral, ā lolo; ā me
aklañuñ lulap ā akul lulap
sikmi in kosaoe mi.
12 Ā met ma iñi tuk, elos
tufwa likiye paolos on fwo-
mwos, ā kolyaï komwos, in
es komwos yuñ nu ke lolñok,
ā nu in prison, ā in kol ko-
mwos la ye mutun togusa ā
leum ke Ēk.
13 Ā ma iñi fwa oru nu
šumwos ke ma lo.
14 Ke ma iñi, komwos oru
inšiumwos, in tiu nunkauk
met ma komwos tufwa tupok
tuk.
15 Tu Ña fwa šiot nu šu-
mwos oalu ā lalmetmet, ma
met lokwalok nu kemwu
lomwos elos koflanu mu sito,
ā koflanu tupuk ka.
16 Ā kïe tuma, ā met lili, ā
met sou, ā met kawuk, elos
tufwa tukakin komwos yuk;
ā elos fwa oru tu kutu šu-
mwos fwa miši.
17 Ā met e nu kemwu tu-
fwa sruñe komwos la ke Ēk.
18 Ā sugo aunšiufwomwos
a fwa tiu wañinla.
19 Komwos mol ñunumwos
ke moñfusas lomwos.

20 Ā ke komwos a fwa liye
un met meun apneni Jeru-
salem, na komwos etu tu
apkurun in mušal lanu mao.
21 Na lela elos šu mutu in
Judea in kasus nu fwin
eola; ā lela elos šu mutu
infulwe fwala liki; ā lela
elos šu mutu in kutenu an
in tiu fwas utyuk nu lū.
22 Tu len iñi len in anwuk,
tu ma nu kemwu ma šimus-
la met fwa payikin.
23 Ā we nu selos šu pute-
te, ā nu selos šu katiti in len
iño! tu a fwa mwaiok ma
lulap in fwalu, ā siluñ nu
fwin met iñi.
24 Ā elos a fwa putatla ke
mutun kutlas, ā a fwa kol
komwos la met srou nu in
an nu kemwu; ā met Pegan
elos tufwa loñye Jerusalem,
nu ke pal si lun met Pegan
tufwa payikin.
25 Ā a fwa akul in fwatu,
ā malem, ā itu; ā on fwalu
fosña lun metu wi toninfoñ;
mwea ā nua ñurñur; 26 in-
šien met munasla ke šañeñ,
ā ke šukuk ma a tuku nu
fwalu: tu ku in kosao a fwa
kusususs.
27 Ā na elos fwa liye
Mwen nutin met tuku in
pukunieñ ke ku ā ma mwo-
wou ma lulap.
28 Ā ke ma iñi mu-
tamwauk in te oru, na
komwos ñetak, ā keyuk šiu-

fwomwos; tu me mol lo-
mwos apkurun.
29 Ā El fwak nu selos sie
pupulyuk; Liye šak fig, ā
šak nu kemwu; 30 iñi ke
elos srunak, komwos liye ā
šifwanu etu tu akurun pal
fwol.
31 Ouyape komwos, ke ko-
mwos liye ma iñi te oru, ko-
mwos etu tu togusaï lun God
akurun.
32 Payinu Ña fwak nu
šumwos, Fwil si iñi a tiu
wañinla, nu ke ma nu ke-
mwu fwa payikin.
33 Kosao ā fwalu a wañin-
la, ā kas luk a tiu wañin-
la.
34 Ā komwos liye komwos,
fwin tiu ou iñi inšiumwos
tufwa toas ke srital koluk, ā
sruï, ā inšie ke mol si iñi, ā
len si iño fwa tuku nu fwo-
mwos komwos nūkin ka.
35 Tu oanu sruf el a fwa
tuku on fwelos nu kemwu
šu mutu on fwin mutun
fwal e nu kemwu.
36 Ke ma iñi komwos šano,
ā pre pal e nu kemwu, tu
komwos fwa mwo in fwala
liki ma nu kemwu fwa te
oru, ā in tu ye mutun Mwen
nutin met.
37 Ā ke len El luti nu in
tempel; ā ke foñ El šomot,
ā mutu fwin eol pañpañ
Oliv.
38 Ā met e nu kemwu elos
tuku u-lutue nu yurol nu in
tempel, tu in loñ ol.

ŠAPTER 22.

IÑI kurun kofwo lun bred
tiu pulolak, pañpañ Alu-
kela.
2 Ā met tol fulat ā met
šim elos šuk fuka elos tu-
fwa uni'lye; tu elos šañeñ
sin metu.
3 Na Satan el ilyuk nu in
Judas mwulal Iskariot, el sie
sin sie-ñul-luo.
4 Ā el šomot, ā papu yurin
met tol fulat ā kaptin, fuka
el tufwa tukakunulak nu
selos.
5 Ā elos eñun, ā mwuleuñ
in šun muni nu sel.
6 Ā el tukakunañ ā šuk
pal mwo in tukakunulak nu
selos, ke wañinu met si.
7 Na len si lun bred tiu
pulolak tuku, ke uniye me
alukela.
8 Ā El sipaot Piter ā Jon,
fwakañ, Komtal šom ā ako
alukela nu šes, tu kut fwa
moño.
9 Ā elos fwak nu Sel, An
ya kom luñšom tu ketal
ako?
10 Ā El fwak nu selos,
Liye ke komtal utyuk nu in
siti, sie met el wis ale in kof
si el tufwa šun komtal;
komtal fwas tukol nu in
lom el tufwa utyuk nu we.
11 Ā komtal tufwa fwak

nu sin met kato lun lomwu,
Met Luti el fwak nu šum,
Pa ya fokil sin metsa, yin
Ña tufwa moño alukela yu-
rin met tumuk lutlut?
12 Ã el tufwa luti nu šum-
tal sie fokil lulap lūñ ako
tari; komtal ako iño.
13 Ã eltal šom ā konoiok
oanu El fwak nu seltal: ā
eltal akoa alukela.
14 Ã ke auu si tuku, El
foñyuñ nu ke tebue, ā met
šap sie-ñul-luo oelul.
15 Ã El fwak nu selos, Ña
kenu ma lulap in moño alu-
kela iñi yurumwos met Ña
keokiuñ tuk: 16 Tu Ña
fwak nu šumwos, Ña tiu
siefwil moño ma iñi tuk, nú
ke pal si fwa payikin in
togusaï lun God.
17 Ã El es kup, ā šuñ
kulu, ā fwak, Komwos es
ma iñi, ā kitelik yurumwos;
18 tu Ña fwak nu šumwos,
Ña a fwa tiu nim fok in
fain, nu ke pal si togusaï
lun God a fwa tuku.
19 ¶ Ã El es bred, ā šuñ
kulu, ā kunšalik, ā šuñ nu
selos, fwakañ, Ma iñi mo-
nuk, ma šiot ke komwos;
oru ma iñi in esam yu.
20 Ouyape kup tukin sup-
per, fwakañ, Kup si iñi
mwilkas šašu ke sa'k, ma
širor ke umwos.
21 Tu, liye, pon šu tukakin
yu yuk wi yu on fwin tubue.
22 Ã payi Mwen nutin
met el šom, oanu ma papu
met; tu we nu sin met iño
šu tukakunulak!
23 Ã elos mutamwauk in
siyuk nu selos sie sin sie, šu
selos a fwa oru ma iñi.
24 ¶ Ã ouyape sie akukain
tuku nu yurolos, šu selos
fwa fulat liki nu kemwu.
25 Ã El fwak nu selos,
Togusa lun met Pegan elos
leum lalos; ā elos šu leum
lalos elos pañpañ leum kulañ.
26 Ã komwos tiu ou iñi;
tu el šu fulat yurumwos,
lela lun oanu met fwus; ā
el šu leum oanu el šu ku-
lanšap.
27 Ka šu yok, el šu foñyuñ
nu ke tebue, ku el šu ku-
lanšap? ya tiu el šu mutu
moño? ā Ña yurumwos oanu
el šu kulanšap.
28 Komwos elos šu wi yu
mutu ke mel luk.
29 Ña šiot mwol nu šu-
mwos ke togusaï oanu Papa
tumak El ši mwol nu Sik;
30 tu komwos tufwa moño ā
nim fwin tebu luk in togusaï
luk, ā mutu fwin me mutu
lun leum, ā nununku sruf
sie-ñul-luo lun Israel.
31 ¶ Ã Leum El fwak,
Saimon, Saimon, liye, Setan
el luñsel es kom, tu el lik-
liki kom oanu wit: 32 Ã
Ña pre ke kom, tu lalalfuñi
lom tiu wañinla: tu ke kom

forla, kom akkeiela met lili
lom.
33 Ā el fwak nu Sel,
Leum, ña ako in wi Kom nu
in prison ā nu ke miši.
34 Ā El mu, Ña fwak nu
šum, Piter, mwon sisa tiu
kakla misiñi, nu ke pal si
kom fwa lafwekin pal tolu
tu kom tiu ete yu.
35 Ā El fwak nu selos, Ke
Ña sipe komwosla wañin
nukin muni, ā tiu nuk ke
fwafwasyis, ā tiu faluk, ya
kutu fwos yurumwos? Ā
elos mu, Wañin.
36 Na El fwak nu selos,
Tu iñi, el šu nukin muni
yurol, lela lun es, ā ouyape
nuk ke fwafwasyis: ā el šu
wañin kutlas ma lal, lela
lun kukakin nuknuk lal, ā
moli sie.
37 Tu Ña fwak nu šumwos,
tu ma iñi ma šimusla a fwa
payikin ke Ña, Ā elos oaku-
lañ nu ke met koluk: tu
mao keik a fwa payikin.
38 Ā elos fwak, Leum, liye,
kutlas luo iñi. Ā El fwak
nu selos, Tari.
39 ¶ Ā El fwas liki ā šom,
oanu El oru met, nu ke eol
Oliv, ā met tumal lutlut pe
fwas tuk ol.
40 Ā ke El tuku nu an si,
El fwak nu selos, Komwos
pre tu komwos tiu ilyuk nu
in mel.
41 Ā El šom luk elos oanu
eot sisiwot, ā sikukmutunti,
ā pre,
42 fwakañ, Papa, kom
fwin luñšom, esla kup si iñi
liki yu; ā tiu ou Ña luñsik,
tu ou kom luñšom.
43 Ā sie lipufon sikmi in
kosaoe mi nu yurol, in akkui
El.
44 Ā El keokiuñ, ā inšiauñ
pre ma lulap, ā fwiol oanu
sa tul lulap nu in foko.
45 Ā ke El tuyuk liki pre,
ā tuku nu yurin met tumal
lutlut, El konoi olos yuk la
motul ke asor,
46 ā El fwak
nu selos, Efwo komwos ku
motul? tukakak ā pre, fwin
tiu ou iñi komwos ilyuk nu
in mel.
47 ¶ Ā iñi ke El kaskas,
liye elun met si, ā el šu
pañpañ Judas, sie sin sie-
ñul-luo, el fwas met elos tuk,
ā kolikiuñ nu yurin Jisus in
ñok ol.
48 Ā Jisus El fwak nu sel,
Judas, ya kom tukakunak
Mwen nutin met ke ñok?
49 Ā ke elos šu tu apnu-
'laini liye ma fwa te oru, elos
siyuk Sel, Leum, ya kem
poki ke kutlas?
50 Ā sie selos, el poki met
kulanšap lun met tol fulat, ā
otala sral leyut.
51 Ā Jisus tupokoañ ā
fwak, Tarinu ma iñi. Ā El
kalye sral, ā akkeï el la.
52 Na Jisus fwak nu sin
met tol fulat, ā kaptin lun

tempel, ā met elder, šu tuku
nu yurol, Ya komwos tuke
liki oanu lain met iñunyar,
ke kutlas ā šaku ?
53 Ke Ña wi komwos in
tempel piñanu len, komwos
tiu sralmu pomwos lain yu ;
tu iñi auu lomwos, ā ku lun
los.
54 ¶ Na elos es El, ā kol
ol, ā wis El nu in lom sin
met tol fulat. Ā Piter el
fwas lūsela tuk.
55 Ā ke elos tanak e inful-
win lomwu, ā tukeni mutu,
Piter el oelulos mutu.
56 Ā sie mutan fwus el
liye'l ke el mutu mutun e, ā
el sui'lye, ā fwak, Met si iñi
el pe oelul.
57 Ā el lafwekunal, fwa-
kañ, Mutan, ña tiu eta'l.
58 Ā kitin pal tuk sie pe el
liye'l, ā fwak, Kom pe sie se-
los. Ā Piter el fwak, Met, mo.
59 Ā akurun auu si tuk,
sie pe el fwaknu fwakañ,
Payinu el iñi pe oelul ; tu el
met Galili.
60 Ā Piter el fwak, Met,
ña tiu etu ma kom fwaku.
Ā kitin misiñi ke el kaskas,
mwon sisa kakla.
61 Ā Leum El tapulle, ā
ñetañ nu sel Piter. Ā Piter
el esam kas lun Leum fuka
ma El fwak nu sel, Met
mwon sisa kakla tuk, kom
tufwa laflafwekin yu pal
tolu.
62 Ā Piter el som, ā tuñ
ma lulap.
63 ¶ Ā met šu sruki'lye
Jisus, elos aksruksruk al, ā
pook ol.
64 Ā ke elos nukomla mu-
tal tari, elos pukil mutal, ā
siyuk Sel, fwakañ, Kom
polyauk šu pouk kom.
65 Ā ma puspis pe ma ko-
luk lanu elos kaskas lain ul.
66 Ā ke lenelik, met elder
lun met ā met tol fulat ā
met šim elos tukeni, ā kol ol
nu in mwolil lalos, fwakān,
67 Ya kom Kraist ? fwak nu
šes. Ā El fwak nu selos,
Ña fwin fwak nu šumwos,
komwos a tiu lalalfuñi.
68 Ā Ña fwin siyuk pe nu
šumwos, komwos a tiu tupok
mu nu sik, tiu lela tu Ña in
šom.
69 Tuko Mwen nutin met
El tufwa mutu on le paul
leyut lun ku lun God.
70 Na elos nu kemwu
fwak, Ke ma iñi, ya kom
Mwen nutin God ? Ā El
fwak nu selos. Komwos
fwak tu Ña el.
71 Ā elos fwak, Efwo kem
ku šuk kutepe ma lo ? tu
kem šifwanu loñ ke oalul.

ŠAPTER 23.

Ā ELUN met nu kemwu
elos tuyuk, ā kol ol nu
sel Pailat.
2 Ā elos mutamwauk in ko

al, fwakañ, Kem konoiok
met si iñi El aksito'yela met
an sa, ā oru lun tiu šuñ kiše
nu sin Sisar, fwakañ, Tu El
šifwanu Kraist sie togusa.
3 Ā Pailat el siyuk Sel,
fwakañ, Ya kom Togusa lun
met Ju? Ā El tupokoañ nu
sel ā fwak, Kom fwak mao.
4 Na Pailat el fwak nu sin
met tol fulat, ā nu sin metu,
Wañin ma sito ña konoiok
ke met si iñi.
5 Ā elos fwaknu, fwakañ,
El kaifwinu metu, luti an
Ju nu kemwu, mutamwauk
Galili mi nu yin si iñi.
6 Ke Pailat El loñ ke
Galili, el siyuk El la met
Galili ku sito.
7 Ā ke el etu tu El ma lun
an sin Erod, el sipa'lot nu
sin Erod šu šifwanu muta
pe nu Jerusalem ke pal si
iño.
8 Ā ke Erod liye'l Jisus, el
eñun ma lulap; tu ma pat-
pat el kenu liye'l, tu el loñ
ma puspis ke'l; ā fwensok
lal in liye kutu menmen ma
El oru.
9 Na el siyuk Sel ke kas
puspis; ā wañin ma El tu-
pok nu sel.
10 Ā met tol fulat ā met
šim elos tu ā kaskas lain ul
ma lulap.
11 Ā Erod wi met meun
lal orek ma koluk lanu nu
Sel, ā aksruksruk al, ā nuk-
mulañ ke nuknuk mwolanu,
ā siefwil sipa'lot nu sel
Pailat.
12 Ā len si iño Pailat ā
Erod eltal kawukin sie sin
sie; tu met eltal eokaseï sie
sin sie.
13 ¶ Ā Pailat, ke el pañon
mu nu sie met tol fulat ā
leum ā metu, 14 el fwak nu
selos, Komwos wis met si
iñi nu yuruk, oanu sie šu
aksitoeye metu; ā, liye, ña
siyuk ol met ye mutomwos,
ā wañin ma sito ña konoiok
ke met si iñi, ke mao ko-
mwos kaskas lain ul.
15 Āok, Erod ouyape; tu
ña sipe komwos nu yurol: ā,
liye wañinu ma El oru tu El
miši.
16 Ke ma iñi ña tufw
sruñlul, ā tula'l la.
17 (Tu ke tupek el tulala
sie nu selos ke kofwo.)
18 Ā elos tukeni nu sie
wowoyuk, fwakañ, Eslanu
met si iñi, ā tula'l la Barab-
bas nu šes.
19 Ke sie meun in siti, ā
ke akmus elos sis el la nu in
prison.
20 Ke ma iñi Pailat, tu el
luñsel tula'l la Jisus, el sie-
fwil kaskas nu selos.
21 Ā elos wowoyuk, fwa-
kañ, Uni'lye on ke šaksiñ
sugo, uni'lye on ke šaksiñ
sugo.
22 Ā el fwak nu selos pal

si aktolu, Efwo, mea ma ko-
luk ma El oru? Wañinu
ma ña konoiok ke'l tu El
miši. Ke ma iñi ña fwa
sruñlul, ā lela lun šom.
23 Ā elos oru ma lulap ke
pusra lulap tu El miši on
šaksiñ sugo; ā pusralos ā
pusren met tol fulat elos
penla.
24 Ā Pailat el šap in oru
oanu elos siyuk.
25 Ā el tulala nu selos el
šu ke sie meun ā akmus
sisila nu in prison, šu elos
siyuk ka; ā el asalañ Jisus
nu ke ma luñši lalos.
26 ¶ Ā ke elos kololot, elos
srukie sie Saimon, met Ku-
rene, ke el tuke liki an si, ā
elos likiye šaksiñ on fwel, tu
el wis mao tukin Jisus.
27 Ā elun met ma lulap
fwas tuk ol, ā mutan, šu
ašor ā tuñnu ke'l.
28 Ā Jisus el tapulla nu
selos fwak, An nutin Jeru-
salem, komwos tiu tuñ ke
Ña, tu tuñ ke komwos, ā ke
tulig nutumwos.
29 Tu, liye, len a fwa tuku,
in len šu elos tufwa fwak,
Inši mwowo mutan mwu-
skūl, ā inšie šu tiu putete, ā
titi šu tiu katiti.
30 Na elos fwa muta-
mwauk in fwak nu ke eol,
Komwos putatla nu fwus; ā
nu ke eol sisik, Komwos
afwin kit la.
31 Tu elos fwin oru ma
iñi ke šak mol, fuka ke šak
masla?
32 Ā ouyape luo pe, met ko-
luk, oelul kokoot in anwuki.
33 ¶ Ā ke elos tuku nu an
si pañpañ Kalvari, iño elos
uni'lye on ke šaksiñ sugo, ā
met koluk, sie on le paul
leyut, ā sie on lesi.
34 Na Jisus el fwak, Papa
nunok munas nu selos, tu elos
tiu etu ma elos oru. Ā elos
eselik nuknuk lal, ā šuk fwo.
35 Ā met elos tu liye. Ā
met leum pe oelulos aksruk-
sruk al, fwakañ, El molūla
kutenu, lela lun šifwanu
mol El la, El fwin Kraist,
ma šulū lun God.
36 Ā met meun elos ouyape
aksruksruk al, tuku nu yurol,
ā šuñ finegar nu Sel,
37 ā
fwakañ, Kom fwin Togusa
lun met Ju, Kom šifwanu
moli kom.
38 Ā ma šimula pe elos
šim, yetal ke letter lun Grik,
ā Roma, ā Hebru, EL IÑI
TOGUSA LUN MET JU.
39 ¶ Ā sie sin met koluk,
šu sripsripyuk, el kas ko nu
Sel, fwakañ, Kom fwin
Kraist, kom šifwanu moli
kom ā ketal.
40 Ā sienu tupokoañ kaï-
yuk nu sel, fwakañ, Ya kom
tiu šañeñ sin God, tu kom
lisyikla ouyape?
41 Ā kital fwol ka; tu ki-

tal es mol ke me orekma las;
ā met si iñi wañin ma koluk
ma El oru.
42 Ā el fwak nu sin Jisus,
Leum, esam yu ke kom fwa
tuku nu in togusaï lom.
43 Ā Jisus el fwak nu sel,
Payinu Ña fwak nu šum,
Len si iñi kom wi yu mutu
in Paradais.
44 Ā akurun auu akonkos,
ā los on fwal nu kemwu nu
ke auu akeu.
45 Ā fwatu los, ā nuknuk
lisñe in tempel mišalik in-
fulwe.
46 ¶ Ā ke Jisus El wowo-
yuk ke pusra lulap, El fwak,
Papa, Ña likiye ñunik in
pom! ā ke El fwak ma iñi
El miši.
47 Ā ke senturion el liye
ma orala, el kakšakin God,
fwakañ, Payinu El iñi met
payi si.
48 Ā met e nu kemwu šu
tukeni nu sie nu ke mao, ke
elos liye ma orala, elos tuk
inumwolos, ā folokla.
49 Ā elos nu kemwu šu
eta'l, ā mutan šu fwas tuk
ol Galili mi, tu lūsila, liye
ma nu kemwu.
50 ¶ Ā, liye, sie met, ē Jo-
sef, met papu: el met mwo,
ā met payi: 51 (el iñi tiu
oelulos ke papu ā ma elos
oru;) el met Arimatea, sie
siti lun met Ju; el šifwanu
šano ke togusaï lun God.
52 Met si iñi el šom nu
yurol Pailat, ā ñuse manol
Jisus.
53 Ā el wis il ye, ā nuk-
mula in linen, ā liki'lye nu
in lufin mas si, ma tufla in
eot si, wañin met on lū met.
54 Ā len si iño len ako ā
akurun len Sabat.
55 Ā mutan pe, šu oelul
tuku Galili mi, elos fwas
tuk, ā liye lufin mas si, ā
fuka ke manol likiye.
56 Ā elos folokla, ā ako fo-
kin šak keñ ā me akmusra;
ā moñla ke len sabat, oanu
ke ma šap.

ŠAPTER 24.

A LEN si umet ke wik, ke
lu-tutañ, elos tuku nu ke
lufin mas si, ā wis fokin šak
keñ ma elos ako met, ā ku-
tenu oelulos.
2 Ā elos konoiok eot si
epusla liki lufin mas si.
3 Ā elos utyuk nu lū, ā tiu
konoiok manol Leum Jisus.
4 Ā ma te oru, ke elos to-
ninfoñ ka, liye met luo tu
yurolos in nuknuk šarom-
rom.
5 Ā ke elos šañeñ, ā foka-
kinye mutalos nu in foko,
eltal fwak nu selos, Efwo ko-
mwos ku šukun met mol
yurin met miši?
6 El tiu os iñi, tu El mol-
yuk. Komwos esamak fuka
ma El kaskas nu šumwos

ke El mutu in Galili met, 7
fwakañ, Mwen nutin met
fwa etũkyuñ nu in pon met
koluk, ã anwuki on ke šak-
siñ sugo, ã len si aktolu sie-
fwil molyuk.
8 Ã elos esamak kas lal, 9
ã folokla liki lufin mas si, ã
luti ma nu kemwu ma iñi
nu sin sie-ñul-sie, ã nu selos
nu kemwu šu lũla.
10 Ã Meri Magdalen, ã Jo-
anna, ã Meri nine kĩel Je-
mes, ã kutenu mutan oelu-
los, šu fwakak ma iñi nu sin
met šap.
11 Ã kas lalos oanu kas
lusroñten nu selos, ã elos tiu
lalalfuñ olos.
12 Na Piter el tuyuk ã ka-
sus nu lufin mas si; ã šu-
mwoli el liye nuknuk linen
on yin selos, ã el šomla, ã
lut in šiel ke ma te oru.
13 Ã, liye, luo selos eltal
šom len si iñi nu sie an sisik
pañpañ Emeus, ma lũs liki
Jerusalem akurun furloñ on-
ñul.
14 Ã eltal tukeni kaskas
ke ma nu kemwu ma ora-
la.
15 Ã ma te oru, tu, ke el-
tal tukeni kaskas ã asiyuki,
Jisus el šifwanu fwas apku-
run, ã oelultal fwas.
16 Ã mutaltal srou tu eltal
tiu eta'l.
17 Ã el fwak nu seltal,
Kaskas šu komtal kaskas-
kin sie sin sie, ke komtal
fwafwasyis ã ašor?
18 Ã sie seltal, šu ẽ Kleo-
pas, tupokoañ fwak nu Sel,
Ya kom metša mugenu in
Jerusalem, ã tiu etu ma te
oru iño in len iñi?
19 Ã El fwak nu seltal,
Ka mea? Ã eltal fwak nu
Sel, Ke Jisus lun Nasaret,
šu met palu ku ke me orek-
ma ã kas ye mutal God ã
met e nu kemwu.
20 Ã fuka met tol fulat ã
leum las elos asalañ nu ke
paani lun mas, ã uni'lye on
ke šaksiñ šugo.
21 Ã fwensok lumem tu El
iñi El šu tufwa molũla met
Israel. Ã kutepe wi ma iñi,
len si iñi len si aktolu tukin
ma iñi orekla.
22 Aok, ã kutu mutan ou-
yape šu wiyus orek kem in
lut, šu taño lufin mas si ke
lututañ: 23 ã ke elos tiu ko-
noiok manol, elos tuku, fwa-
kañ, tu elos pe liye arurumu
lipufon, šu fwak mu El
mol.
24 Ã kutu selos šu wi kem
šom nu lufin mas si, ã ko-
noiok mao oanu ma mutan
fwak; tu elos tiu liye'l.
25 Na El fwak nu selos, O
met lalfon, ã matoltol inšiu-
mwos in lalalfuñi ma nu ke-
mwu ma met palu elos kas-
kas; 26 Ya tiu mwo tu
Kraist el keokiuñ ke ma iñi,

ā in ilyuk nu in ma mwo-
wou lal ?
27 Ā mutamwauk mi ke
Moses ā met palu nu ke-
mwu, el akkalemye nu selos
ma nu kemwu ma šimusla
ke'l.
28 Ā elos fwas apkurun
nu an si, yin eltal šom nu
we: ā El oru oanu tu El
fwas nu met kutu.
29 Ā eltal igolol, fwakañ,
Kom mutanu yurital; tu ma
akurun eukela, ā len foñuni.
Ā El ilyuk in mutu yurol-
tal.
30 Ā ma te oru ke El foñ-
yuñ nu ke tebue yuroltal, El
es bred, ā pre, ā kunšalik, ā
šuñ nu seltal.
31 Ā mutaltal igakla, ā el-
tal eta'l; ā El efla ye muta-
los.
32 Ā eltal fwak sie sin sie,
Ya inšius tiu furur inšius,
ke El wi ketal kaskas ineku,
ā ke El akkalemye Baibel
nu šes ?
33 Ā eltal tuyuk ke auu si
iñi, ā folokla nu Jerusalem,
ā konoiok sie-ñul-sie tukeni
mutu, ā elos šu oelulos, 34
fwakañ, Payinu Leum El
molyuk, ā sikmi nu sel Sai-
mon.
35 Ā eltal fwakak ma oru
inganeku, ā fuka eltal eta'l
ke kunšalik bred.
36 Ā ke elos kaskas ou iñi,
Jisus el šifwanu tu infulwe-
los, ā fwak nu selos, Misla
nu šumwos.
37 Ā elos šañeñ ā mutok
ā nunku mu elos liye sie
ñun.
38 Ā El fwak nu selos,
Efwo komwos ku toninfoñ ā
efwo ku silalalfuñi fwasyuk
inšiumwos ?
39 Komwos liye po'k ā niuk,
tu Ñanu iñi: kal yu wi ā
liye; tu ñun wañin ikwe ā
sri, oanu komwos liye keik.
40 Ā ke el kaskas ou iñi
tari, El luti nu selos paul a
niel.
41 Ā iñi ke elos silalalfuñi
ke eñun, ā lut, El fwak nu
selos, Ya os me moño yuru-
mwos yinu ?
42 Ā elos šuñ nu Sel ipen
ik muumun, ā ipen huni
komb.
43 Ā El es ā moño ye mu-
talos.
44 Ā El fwak nu selos, Ma
iñi kas ma Ña fwak nu šu-
mwos, ke Ña mutu yuru-
mwos met, tu ma nu kemwu
payikin, ma šimusla in manu
lun Moses, ā in ma palu, ā in
psalm ke Ña.
45 Na El igasla etu lalos,
tu elos in etu Baibel: 46 Ā
fwak nu selos, Ou iñi ma ši-
musla ā ou iñi mwo tu Kraist
in keokiuñ, ā in molyuk yu-
rin miše mi ke len si ak-
tolu: 47 ā tu auliyuk ā ella
ma koluk fwa lutiyuk in Ēl

yin an nu kemwu, mutamwauk in Jerusalem.
48 Ā komwos met lo ke ma iñi.
49 Ā liye, Ña sipaot mwuleuñ lun Papa tumuk nu fwomwos: ā komwos mutanu nu in siti Jerusalem, nu ke pal si komwos tufwa nuknukyuñ ke ku tu lūñ mi.
50 Ā El kololos wot nu ke Betani, ā El srukak paul, ā akinšimwowoye'los la.
51 Ā ma te oru ke El akinšimwowoye'los la, etūkla El luk elos, ā utūkyuk nu in kosao.
52 Ā elos ali nu Sel, ā folokla nu Jerusalem ke eñun lulap.
53 Ā pal nu kemwu elos os in tempel kakšakin ā kulunu nu sin God. Amen.

MWO ŠAŠU MA JON EL ŠIM.

ŠAPTER 1.

KE mutamwauk Kas, ā Kas yurol God, ā Kas God.
2 El iñi ke mutamwauk yurol God.
3 El orala ma nu kemwu; ā wañin nu ma el tiu orala, ke ma oreklae.
4 In el mol; ā mol ma kalem lun metu.
5 Ā kalem kalemalik in los, ā losu tiu etu ma.
6 ¶ God el sipamu met si, ēl Jon.
7 El iñi tuku ke met lo, in orek ma lo ke Kalem, tu met e nu kemwu fwa lalalfuñi k'el.
8 El tiu ma Kalem iño, tu in orek ma lo ke ma Kalem iño.
9 El Kalem payi, šu kalmelik met e nu kemwu šu tuku nu fwalu.
10 El os fwalu, ā el orek fwalu, ā fwalu tiu etal.
11 El tuku nu ke ma lal, ā ma lal tiu as al.
12 Ā elos šu as al, el šuñ ku in oru oanu Mwen nutin God, nu selos šu lalalfuñi in ēl:
13 Šu isūsla, tiu ke sa, tiu ma ke ikū, tiu ma ke met, tu ke God.
14 Ā orala Kas ikū, ā mutu yuros, (ā kut liye ma mwowo lal, ma mwowo oanu siewunu isūsla nutin Papa,) tiñtiñinu ma luñ ā ma payi.
15 Jon el orek ma lo k'el, ā wowoyuk, fwakañ, El iñi šu ña fwak met, El šu tuku

tukuk mwoliki ña; tu el
met ña tuk.
16 Ã kut nu kemwu es ke
ma tiñtiñinu lal, ã luñ ke
luñ.
17 Tu Moses el aŝi manu,
tu luñ ã ma payi tuku ke
Jisus Kraist.
18 Wañin met liyel God
ke palsi; Mwen siewunu
isûsla, ŝu in imwel God, el
fwakulak.
19 Ã ma iñi ma lo luñ
Jon, ke Jus elos sipamu met
tol, ã met Lifait Jerusalem
mi in siyuk sel, Ŝu ko-
mwun?
20 Ã el fwakak, ã tiu
lafwekin, ã el fwakak, Ña
tiu Kraist.
21 Ã elos siyuk sel, Ka ŝu?
Kom Ilaias? Ã el fwak,
Ña tiu el. Kom ma Met
Palu? Ã el tupokoañ, Mo.
22 Na elos fwak nu sel, Ŝu
komwun? tu kut fwa tupo-
koañ ŝuñ nu selos ŝu sipe kit
mi. Mea kom fwak ke ium?
23 El fwak, Ña pusren ŝu
wowoyuk yin mesis, Akŝu-
mwosye inek lun Jeova,
oanu Esaias met palu el
fwak.
24 Elos ma lun met Farisi
ŝu sipeyuku.
25 Ã elos siyuk sel ã fwak
nu sel, Ka efwo kom ku
baptaisla, kom fwin tiu ma
Kraist, tiu Elaias, tiu ma
met palu?
26 Jon el tupokoañ nu selos
fwakañ, Na baptais ke kof;
ã sie yurumwos, komwos
nukin ŝu:
27 El sie tuku tukuk
mwoliki ña, ña tiu mwo in
tulala au los yin faluk lal.
28 Elos oru ma iñi yin
Betabera likin yeno Jordan,
an Jon el baptaisla we.
29 ¶ Len si tuko Jon el
liye'l Jisus tuku nu yurol, ã
fwak, Liye, lun God ŝu esla
ma koluk lun fwalu!
30 El iñi ŝu ña fwak, Met
si fwa tuku tukuk ŝu mwo-
liki ña; tu el met ña tuk.
31 Ã ña tiu eta'l; tu ou
iñi ña tuku in baptaisla ke
kof, tu Israel fwa eta'l.
32 Ã Jon el orek ma lo,
fwakañ, Ña liye Ñun sikmi
in kosaoemi oanu mulioa, ã
on fwel.
33 Ã ña tiu eta'l met: tu
el ŝu sipe yu mi in baptais
ke kof, el iñi fwak nu sik,
On sin ŝu kom fwa liye Ñun
sikmi nu we ã on fwel, el
iñi el ŝu baptais ke Ñun
Mutal.
34 Ã ña liye, ã orek ma lo
tu el iñi Mwen nutin God.
35 ¶ Siefwilpe len si tuko
Jon el tu, ã met tumal lute
luo;
36 Ã ñetañ nu sel Jisus ke
el fwafwasies, el fwak, Liye
Lam lun God!
37 Ã met tumal lute luo

loñol kaskas, ā eltal fwas tukol Jisus.

38 Ā Jisus el tapulla, ā liye eltal fwas tuk, el fwak nu seltal, Mea komtal s̄uk? Eltal fwak nu sel, Rabbai, (oanu ma kaskas, tafwu met luti,) kom mutu ya?

39 El fwak nu seltal, Fwasu ā liye. Eltal tuku ā liye an el mutu we, ā mutu yurol len si iño: tu pal si akurun auu aksiñul.

40 Sie seltal s̄u loñ Jon, ā fwas tukol, el Antru, ma lel Saimon Piter.

41 Ma si metu el konoilok tamulel Saimon, ā fwak nu sel, Kut konoilok Messaias, s̄u elos tafwu, Kraist.

42 Ā el wis el na yurol Jisus ā ke Jisus el liye'l, el fwak, Kom Saimon Mwen nutin Jonas: met fwa pañun kom Sifas, oanu tafwu ma Eot si.

43 ¶ Len si tuko Jisus el luñsel s̄omla nu yin Galili, ā el konoilok Filip ā fwak nu sel, Fwas tukuk.

44 Ā Filip met Betsaida, yin seltal Antru ā Piter.

45 Filip el konoilok Natanael, ā fwak nu sel, Kut konoilok Jisus lun Nasaret, Mwen nutin Josef, el s̄u Moses in manu, ā met palu simisla met.

46 Ā Natanael fwak nu sel, Ya kutu mwo tuku yin Nasaret mi? Filip el fwak nu sel, Fwasu ā liye.

47 Ke Jisus liyel Natanael tuku nū yurol, ā fwak nū k'el, Liye met Israel payi si, sin s̄u wañin nū ma sito!

48 Natanael fwak nu sel, Kom ete yu ya? Jisus el tupokoañ ā fwak nu sel, Met ke Filip el pañun kom, ke kom mutu ye lulin s̄ak fig, Ña liye kom.

49 Natanael tupokoañ ā fwak nu sel, Rabbai, kom Mwen nutin God; kom Togusa lun Israel.

50 Jisus el tupokoañ ā fwak nu sel Tu ña fwak nu s̄um, Ña liye ye lulin s̄ak fig, ya kom lalalfuñi? kom tufwa liye yokliki ma iñi.

51 Ā el fwak nu sel, Payinu, payinu ña fwak nu s̄umwos, Tuko komwos fwa liye in kosao igasla, ā lipufon lun God s̄okaak ā towi fwin Mwen nutin met.

S̄APTER 2.

A LEN si aktolu elos orek payuk yin Kena lun Galili; ā nine kiel Jisus os we.

2 Ā elos pañnolmu Jisus, ā met tumul lutlut pe, nu ke payuk.

3 Ā ke wain lis, nine kiel Jisus fwak nu sel, Wain lis.

4 Jisus el fwak su sel, Mutan, mea na oru nu s̄um? auu si luk tiu tuku iñi.

5 Nine kīel fwak nu sin
met kulanŝap, Ma el fwak
nu ŝumwos, oru.
6 Tup eot onkos on we,
oanu ma tetela lun Jus, bu-
ket onkos ku oalkos nekla
sie.
7 Jisus el fwak nu selos,
Nakla tup ke kof. Ã elos
nakla nu kemwu sesesla:
8 Ã el fwak nu selos, Okoi-
la iñi, ā wisla nu yurin leum
lun kofwo. Ã elos wis.
9 Ke leum lun kufwo el
pulakin kof wainla, ā el tiu
etu ma ya: (ā met kulanŝap
ŝu okoila kof elos etu ;) leum
lun kofwo pañonmu met
pusla.
10 Ã fwak nu sel, Met e
nu kemwu wis wain mwo
met; ā ke elos srui kutu,
el fwa wis ma koluk kutu:
kom likie wain mwo nu ke
iñi.
11 Jisus el mutamwauk in
oru kutu menmen iñi yin
Kena lun Galili, ā lotōuñ
ma mwowo lal; ā met tu-
mal lutlut lalalfuñi k'el.
12 ¶ Tukin ma iñi oatui
nu yin Keperneum, el, ā
nine kīel, ā ma lel, ā tumal
lutlut: ā elos mutu we tiu
len puspis.
13 Ã alukela lun Jus aku-
run tuku, ā Jisus el ŝumwak
nu yin Jerusalem,
14 Ã el konoiolosyuk in
imwen ali elos ŝu kuko kauu
ā ŝip ā mulioa, ā met aola
moni mutu we:
15 Ã ke el oru kiten au me
sriñsriñ, el luselosla nu ke-
mwu likin imwen ali, ā ŝip,
ā kauu mogule; ā okoila
moni lun met aola, ā topka-
kunla tepue;
16 Ã el fwak nu selos ŝu
kuko mulioa, Wisla ma iñi;
tiu orek lem sin Papa tumuk
imwen kuko.
17 Ã met tumal lutlut esa-
mak tu ma ŝimisla met, Mo-
niyuk ke lom ŝum koñyu a.
18 Na Jus elos tupokoañ ā
fwak nu sel, Akul ŝu kom
luti nu ŝes, tu kom oru kutu
ma iñi?
19 Jisus el tupokoañ ā fwak
nu selos, Kanaoselik imwen
ali si iñi, ā ke len tolu ña
siefwil miŝaela.
20 Na Jus elos fwak, elos
miŝa imwen ali si iñi ke yiu
añ ñaul onkos, ya kom fwa
miŝaela ke len tolu?
21 Ã el kaskas ke imwen
ali sin manol.
22 Tu ou iñi ke Jisus el
moliyuk yin miŝe mi tak,
met tumal lutlut esamak tu
el fwak ma iñi nu selos; ā
elos lalalfuñi ma ŝimisla, ā
ma kas ma Jisus el fwak.
23 ¶ Ã ke el os Jerusalem
pal si kofwo lun alukela, ma
puspis lalalfuñi in ēl, ke elos
liye menmen ma el oru.
24 Ã Jisus el ŝifwanu oral

tiu foñyuñ nu selos, tu el ete
nu kemwu,
25 Ā el tiu luñsel tu kutu
met orek ma lo lun met: tu
el etu ma in met.

ŜAPTER 3.

MET si lun met Farisi, ēl
Nikodimus, leum lun
Jus.
2 El iñi tuku nu yurol Ji-
sus ke foñ, ā fwak nu sel,
Rabbai, kem etu tu kom
met luti tuku nu yurol God
mi: tu wañin met oru men-
men iñi ma kom oere, God
el fwin tiu oelul.
3 Jisus el tupokoañ ā fwak
nu sel, Payinu, payinu, ña
fwak nu ŝum, Met fwin tiu
siefwilpe isûsla, el koflanu
liye togusaï lun God.
4 Nikodimus el fwak nu
sel, Met ā isûsla fuka ke
matwe? ya el pal si akluo
ilyuk in ŝien nine kielu, ā
fwa isûsla?
5 Jisus el tupokoañ, Payi-
nu, payinu, na fwak nu ŝum,
Met el fwin tiu isûsla ke kof
ā ke Ñun, el koflanu ilyuk
nu yin togusaï lun God.
6 Ma isûsla ke ikû ikû; ā
ma isûsla ke Ñun ñun.
7 Tiu lut tu ña fwak nu
ŝum, Kom siefwilpe isûsla.
8 Eñ ā tu yin el luñsel, ā
kom loñ eñu ke kaskasu, ā
kom ninukunla an tu we mi,
ā an ā fwas nu we: ou iñi
met e nu kemwu ŝu isûsla
ke Ñun.
9 Nikodimus el tupokoañ
ā fwak nu sel, Fuka ma iñi?
10 Jisus el tupokoañ ā
fwak nu sel, Ya kom met
luti lun Israel, ā tiu etu ma
iñi?
11 Payinu, payinu, ña fwak
nu ŝum, Kem kaskas ma
kem etu, ā kem orek ma lo
ma kem liye; ā komwos tiu
es ma lo las.
12 Ña fwin luti nu ŝu-
mwos kutu ma fwalu, ā ko-
mwos tiu lalalfuñi, fuka ko-
mwos fwa lalalfuñi ña fwin
luti nu sumwos kutu ma in
kosao, ma?
13 Ā wañinnu met fwas-
yuk nu in kosao, tu el mu-
genu ŝu tuku in kosao emi,
Mwen nutin met ŝu in kosao.
14 Ā oanu Moses el srukak
mwet sugo yin masrasra, ou-
yape fwa srukak Mwen nu-
tin met:
15 Tu met e ku kemwu ŝu
lalalfuñi k'el elos tiu miŝe,
ā mol lalos mapatpat.
16 Tu God el luñsel fwalu
ou iñi, tu el kitamu Mwen
siewunu isûsla natal, tu met
e nu kemwu ŝu lalalfuñi
k'el elos tiu miŝe, ā mol la-
los mapatpat.
17 Tu God el tiu sipamu
Mwen nutin nu fwalu iñ
lusla fwalu; ā tu fwalu fwa
mol ke el.

18 El šu lalalfuñi k'el tiu
lusla: ā el šu tiu lalalfuñi
k'el lusla iñi, tu el tiu lalal-
fuñi ke ēl Mwen siewunu
isūsla nutin God.
19 Ā ma iñi lusla, tu ka-
lem tuku nu fwalu, ā metu
luñ ši losu mwoliki kalem,
tu ma elos oru koluk.
20 Tu met e nu kemwu šu
orek ma koluk elos sruñu
kalem, elos tiu tuku nu ke
kalem, tu elos fwa etu ma
koluk ma elos oru ā me-
kin.
21 Ā et šu orek ma payi
tuku nu ke kalem, tu el fwa
etu ma el oru nu sel God la
payi ku sito.
22 ¶ Tukin ma iñi Jisus el
tuku nu yin Judea ā met tu-
mal lutlut oelul; ā el mutu
iño yurolos, ā baptaisla.
23 Ā Jon ouyape baptaisla
yin Inon apkurun nu Selim,
tu kof lulap on we: ā elos
tuku, ā baptaisla.
24 Tu palsiñi Jon el tiu os
in prison.
25 Na met tumal lutlut lun
Jon ā kutu Jus elos tukeni
asiyuki ke ma tetela.
26 Ā elos tuku nu yurol
Jon, ā fwak nu sel, Rabbai,
el šu wi kom likin yeno Jor-
dan, nu sin šu kom orek ma
lo, liye, elnu baptaisla, ā nu
kemwu tuku nu yurol.
27 Jon el tupokoañ ā fwak,
Wañin met ku in esla kutu
ma, fwin tiu asi nu sel in
kosao emi.
28 Komwos šifwanu orek
ma lol nu sik, tu ña fwak,
Ña tiu Kraist, ā tu sipe yu
mi met el tuk.
29 El šu mutan pusla lal
el met pusla: ā met kawuk
lun met pusla, šu tu ā loñol,
el eñun ma lulap ke pusren
met pusla: ou iñi tiñtiñinu
eñun luk.
30 El fwa yokoilik, ā ña
srikeni.
31 El šu tuku lūñ mi fulat
liki nu kemwu: el šu lun
fwalu ma fwalu, ā kaskas
ke ma fwalu: el šu tuku in
kosao emi fulat liki nu ke-
mwu.
32 Ā ma el liye ā loñ, ma
iño el orek ma lo ka; ā wa-
ñinu met es ma lo lal.
33 El šu es ma lo lal orek
ma akul lal tu God el payi.
34 Tu el šu God el sipamu
el kaskas lun God: tu God
el šuñ Ñun tiñtiñinu nu sel.
35 Papa el lunsel Mwen,
ā el šuñ ma nu kemwu nu
in paul.
36 El šu lalalfuñi ke Mwen
mol ma patpat lal: ā el šu
tiu lalalfuñi ke Mwen el tiu
liye mol; tu siluñ lun God
mutu fwe'l.

ŠAPTER 4.

OU iñi ke Leum el etu tu
met Farisi elos loñ tu

Jisus el oru ā baptaisla met
lutlut pusliki Jon,
2 (Ā tu Jisus el šifwanu
tiu baptaisla, tu met tumal
lutlut,)
3 El fwas liki an Ju-
dea, ā siefwil šom nu yin
Galili.
4 Ā el luñsel fwas sasla nu
an Samaria.
5 Na el tuku nu yin mutu
we lun Samaria, pañpañ Sai-
kar, apkurun kutu fwal ma
Jekob el asi nu sel Josef
Mwen nutin.
6 Ā lufwin kof lun Jekob
on we. Jisus el makoko ke
fwafwasius, tu ou iñi el mu-
tu fwin lufwin kof: pal si
akurun auu akonkos.
7 Mutan si Samaria el tuku
in akak kof: Jisus el fwak
nu sel, Akmu nimuk.
8 (Tu met tumal lutlut elos
šom nu yin met mutu we in
mol me moño.)
9 Na mutan si Samaria
fwak nu sel, Efwo kom ku
met Ju ñuse yu kof, ña mu-
tan Samaria? Tu met Jus
ā met Samaria elos tiu tu-
keni kaskas.
10 Jisus el tupokoañ ā fwak
nu sel, Kom fwino etu ma
šuñ lun God, ā šu fwak nu
sum iñi, Akmu nimuk; kom
a siyuk sel, ā el fwa šiot nu
šum kof mol.
11 Mutan si fwak nu sel,
Leum, wañin buket lom in
akmu, ā lufwin kof lāl: pa
ya kof mol lom?
12 Ya kom yok liki Jekob
papa tumas, šu aši lufwin
kof nu šes, ā el šifwanu
numla, ā Mwen nutin, ā
kosro nutin?
13 Jisus el tupokoañ ā fwak
nu sel, Nu kemwu šu nim
kof iñi ā siefwil malu.
14 Ā el šu nim kof ma ña
šuñ nu sel tiu siefwil malu
ma patpat: tu kof ma ña
šuñ nu sel fwa on insiel lu-
fwin kof unon nu ke mol ma
patpat.
15 Mutan si fwak nu sel,
Leum, si nu sik kof iñi, tu
ña tiu siefwil malu, tiu sie-
fwil tuku nu yinu in akak.
16 Jisus el fwak nu sel,
Fwasot, pañonmu met tu-
mon, ā tuku nu yinu.
17 Mutan el tupokoañ ā
fwak nu sel, Wañin met tu-
muk. Jisus el fwak nu sel,
Mwo ma kom fwak, Wañin
met tumuk:
18 Tu met met limikos tu-
mom; ā el šu os yurom iñi
tiu met tumom: ke ma iñi
payinu ma kom fwak.
19 Mutan si fwak nu sel,
Leum, ña liye tu kom met
palu.
20 Met papa tumas elos ali
fwin eol si iñi; ā komwos
fwak tu yin Jerusalem an
met ali nu we.
21 Jisus el fwak nu sel,

Mutan, lalalfuñi yu, auu si
tuku, ke komwos tiu fwin
eol si iñi, tiu yin Jerusalem,
komwos ali nu sin Papa.
22 Komwos tiu etu ma ko-
mwos ali: kem etu ma kem
ali: tu mol os yurin met Jus.
23 Tu auu si tuku, ă iñi,
ke met ali ma payi elos ali
nu sin Papa in ñun ă in ma
payi: tu Papa el šuknu met
ou iñi in ali nu sel.
24 God el Ñun: ă elos šu
ali nu sel fwa ali in ñun ă
in ma payi.
25 Mutan si fwak nu sel,
Ña etu tu Mesaias el ă tuku,
šu pañpañ Kraist: ke el tuku
el fwa luti ma nu kemwu
nu ses.
26 Jisus el fwak nu sel,
Ña šu kaskas nu šum el.
27 Ă ke iñi met tumal lut-
lut tuku, ă elos lut tu el kas-
kas nu sin mutan si: ă wa-
ñin met in fwak, Mea kom
šuk? ka Efwo kom ku kas-
kas nu sel ella?
28 Ña mutan si filiye tipen
kof si lăl, ă šom nu yin met
mutu we, ă fwak nu sin met,
29 Fwasu liye met si, šu
luti nu sik ma nu kemwu ña
oru: ya el tiu Kraist payi?
30 Ña elos fwas liki an met
mutu we, ă tuku nu yurol.
31 Ke maslon pal si met
tumal lutlut siyuk nu sel,
fwakan, Rabbai, moño.
32 Ă el fwak nu selos, Me
moño nuk in moño ma ko-
mwos tiu etu.
33 Tu ou iñi met tumal
lutlut tukeni fwak, Ya ku-
tenu met wis kutu me moño
nel?
34 Jisus el fwak nu selos,
Me moño nuk in oru ma el
luñsel šu sipe yu mi, ă in
oru me orek ma lăl tari.
35 Ya komwos tiu fwak,
Malem akos sruk fwos, ă pal
si tuko sifweni tuku? liye,
ña fwak nu šumwos, Ñetak
mutomwos, ă liye kutu ima;
tu elos fwosfwos iñi in si-
fweni.
36 Ă el šu kosrŭni es mol,
ă eseni fwako nu ke mol ma
patpat: tu el šu takunalik ă
el šu kosrŭni eltal tukeni
eñun.
37 Ă ma iñi kaskas payi
si, Sie takunalik, ă sienu
kosrŭni.
38 Ña sipe komwos wot in
kosrŭni kutu ma komwos
tiu orek nu we: kutenu met
orek ma, ă komwos iliyuk
nu yin me orek ma lalos.
39 Ă met Samaria ma pus-
pis an si iñi met mutu we
elos lalalfuñi k'el tu ma kas-
kas lo lun mutan šu fwak,
El luti nu sik ma nu kemwu
ña oru.
40 Ou iñi met Samaria ke
elos tuku nu yurol, elos si-
yuk sel lun mutu yurolos; ă
el mutu we len luo.

41 A kutepe met puspis
lalalfuñi k'el ke kas lāl;
42 Ā elos fwak nu sin mu-
tan, Kem lalalfuñi iñi, tu
tiu kaskas lom: tu kem ŝi-
fwanu loñ, ā etu tu el iñi
Kraist payi, Laño fwalu.
43 ¶ Ā len luo tari el ŝom
liki an si iñi, ā ŝomla nu
Galili.
44 Tu Jisus el ŝifwanu
orek ma lo, tu wañin mwo
lun met palu yin sel.
45 Na ke el tuku nu Ga-
lili, met Galili elos esal, tu
elos liye ma nu kemwu ma
el oru nu Jerusalem ke ko-
fwo si; tu elos ŝom pe nu ke
kofwo.
46 Ou iñi Jisus el siefwil
tuku nu yin Kena lun Ga-
lili, an si el orek kof wain.
Ā sie leum os we mwen na-
tal mas yin Keperneum.
47 Ke el loñ tu Jisus el
tuku Judea mi nu Galili, el
ŝom nu yurol, ā siyuk sel
in oatui, ā unu el la mwen
natal: tu el akurun nu
miŝe.
48 Na Jisus el fwak nu sel,
Komwos, fwin tiu liye kutu
akul ā kutu menmen ko-
mwos ā tiu lalalfuñi.
49 Leum si fwak nu sel,
Leum, oatu met Mwen nu-
tig miŝe tuk.
50 Jisus el fwak nu sel,
Fwasot; mwen nutom mol.
Ā met si lalalfuñi kas ma
Jisus el fwak nu sel, ā el
ŝomla.
51 Iñi ke el oatu, kutu
met kulanŝap lal ŝunol, ā
luti nu sel, fwakañ, Mwen
nutom mol.
52 Na el siyuk selos auu
ŝu ke el kela kutu. Ā elos
fwak nu sel, Ñyo ke auu si
akitkos mas fwol ŝom luk el.
53 Ou iñi papa el etu tu
auu si oanu Jisus el fwak
nu sel, Mwen nutom mol: ā
el ŝifwanu lalalfuñi, ā sou
nu kemwu lāl.
54 Iñi siefwilpe menmen
akluo ma Jisus el oru, ke el
tuku Judea mi nu Galili.

ŜAPTER 5.

TUKIN ma iñi kofwo lun
Jus; ā Jisus el fawsiyuk
nu Jerusalem.
2 In lulu si ma kaskas
Ipru pañpañ Betesda os Je-
rusalem, apkurun mutun pot
lun ŝip, sraumwalsis limi-
kos on we.
3 Met puspis mas on we,
ma munas, ma kunla mutal,
ma ul, ma sriila in ŝano kof
unanaeuk.
4 Tu kutu pal lipufon
oatui nu in lulu si, ā una-
naeuk kof; tukin pal si kof
unanaeuk el ŝu kolūki nu
in kof met, el kelanu ke
mas lal.
5 Ā sie met os we, el mas
yiu toliñul ā oalkos.

6 Ke Jisus el liyel onu, ā
etu tu el patlanu ou iñi, el
fwak nu sel, Ya kom luñšom
in kela?
7 Met mas si tupokoañ nu
sel, Leum, wañin met luk,
ke kof unanaeuk, in fili yu
wi nu in lulu si: ā ke ña
tuku, sienu oatui met ña tuk.
8 Jisus el fwak nu sel, Tu-
kakak, srukak kūlus kium,
ā fwas.
9 Ā kiten misiñi met iñi
kelanu, ā srukak kūlus kīel,
ā fwas: ā len iñi len sabat,
10 Ā tu ou iñi met Jus
elos fwak nu sin met kela,
Len sabat: oul ke kom wis
kūlus.
11 El tupokoañ nu selos, el
šu oreyu in kela, elnu fwak
nu sik, Srukak kūlus kium
ā fwas.
12 Na elos siyuk sel, Ka
met šu fwak nu šum, Srukak
kūlus kium, ā fwas?
13 Ā el šu kela tiu etu šu:
tu Jisus el šomla, met puspis
os we.
14 Tukin ma iñi Jisus el
konoilok in imwen ali, ā
fwak nu sel, Liye, kom kela:
tiu orek ma koluk tuk, fwin
ou iñi koluk liki ma iñi os
yurom.
15 Met si el šomla, ā luti
nu sin Jus, tu Jisus el oralak
in kela.
16 Ā tu ou iñi Jus elos
kolya Jisus, ā šuk in unilye,
tu el oru kutu ma iñi ke len
sabat.
17 Ā Jisus el tupokoañ nu
selos, Papa tumuk el orek nu
iñi, ā ña orek.
18 Tu ou iñi Jus elos šuk
osliki in unilye, tu el tiu
kanaosla sabat mugenu, el
fwak pe tu God el Papa tu-
mal, el šifwanu oralak oanu
God.
19 Na Jisus el tupokoañ ā
fwak nu selos, Payinu, payi-
nu ña fwak nu sumwos,
Mwen el koflanu šifwanu
oru kutu ma, el fwin tiu liye
Papa oru: tu ma nu kemwu
ma el oru, ma iñi Mwen fwa
ore pe.
20 Tu Papa el luñsel Mwen,
ā luti nu sel ma nu kemwu
ma el šifwanu oru: ā el fwa
luti nu sel me orekma yok
liki ma iñi, tu komwos fwa
lut.
21 Tu oanu Papa el okasak
met miši, ā akmol elos yuk;
ouyape Mwen El fwa akmōli
elos yuk šu el luñsel.
22 Tu wañin met Papa el
nununku, ā el likiye nunun-
ku nu kemwu nu sin Mwen.
23 Tu met e nu kemwu oru
mwo nu sin Mwen, oanu
elos oru mwo nu sin Papa.
El šu tiu oru mwo nu sin
Mwen tiu oru mwo nu sin
Papa šu sipaelmu.
24 Payinu, payinu, ña fwak
nu sumwos, El šu loñ ma

kas luk, ā lalalfuñi ke'l šu
sipe yu mi, mol ma patpat
ma lal, ā el tiu tuku nu ke
lusla tuk; tu el fwas liki
miše nu ke mol.
25 Payinu, payinu, ña fwak
nu šumwos, Auu si fwa tuku,
ā iñi, ke met miše fwa loñ
pusren Mwen nutin God; ā
elos šu loñ fwa mol.
26 Tu oanu mol lun Papa
in el šifwanu: ouyape el šuñ
mol lun Mwe in el šifwanu;
27 Ā ouyape el šuñ nu sel
ma šap in orek ma nununku,
tu el Mwen nutin met.
28 Tiu lut ke ma iñi: tu
auu si fwa tuku, ke met e
nu kemwu on inkuiyuk fwa
loñ pusral,
29 Ā fwa tuke liki; elos šu
oru mwo, nu ke molyuk lun
mol; ā elos šu orek koluk,
nu ke molyuk lun lusla.
30 Ña koflanu šifwanu oru
kutu ma: oanu ña loñ, ña
nununku, ā nununku luk
payi; tu ña tiu šuk kutu
ma ña luñsik, tu kutu ma
Papa luñši šu sipe yu mi.
31 Ña fwin orek ma lo ke
ña, ma lo luk tiu payi.
32 Sienu orek ma lo ke ña,
ā ña etu tu ma lo ma el oru
ke ña payi.
33 Komwos sipaot nu sel
Jon met, ā el orek ma lo nu
ke ma payi.
34 Ā ña tiu es ma lo yu-
rin met mi: tu ña fwak ku-
tu ma iñi, tu komwos fwa
mol.
35 El lam fururur ā šarom-
rom: ā kutu pal komwos
luñsomwos in eñunak ke ka-
lem lal.
36 Ā ma lo luk yok liki ma
lo lun Jon: tu me orekma
ma Papa el asi nu sik in
orek tari, me orek iñi ma ña
oru, orek ma lo ke ña, tu
Papa el sipe yu mi.
37 Ā Papa šifwanu, šu sipe
yu mi, el orek ma lo ke ña.
Wañin palsi ke komwos loñ
pusral, ā liye ma ouka lal.
38 Ā ma kaskas lal tiu on
inšiomwos: tu komwos tiu
lalalfuñol šu el sipamu.
39 Šuknu in ma simisla; tu
komwos nunku mu mol ma
patpat lomwos os ke: ā ma
iñi orek ma lo ke ña.
40 Ā komwos tiu luñšo-
mwos in tuku nu yuruk in
es mol lomwos.
41 Ña tiu es ma mwo yurin
met mi.
42 Tu ña ete komwos, tu luñ
lal God tiu on inšiomwos.
43 Ña tuku in ē Papa tu-
muk, ā komwos tiu es yu:
sienu fwin šifwanu tuku in
ē lal, komwos fwa es al.
44 Komwos lalalfuñi fuka,
komwos šu es ma mwo nu
sin sie sie, ā tiu šuk ma
mwo yurol God mi mugenu?
45 Nik komwos nunku tu
ña fwa sis nu fwomwos nu

sin Papa: Moses šu komwos
foñyuñ nu sel, el sis nu
fwomwos.
46 Tu komwos fwin lalal-
fuñol Moses met komwos
fwa lalalfuñi yu: tu el si-
misla ke ña.
47 Ã komwos fwin tiu la-
lalfuñi ma el simisla, fuka
komwos fwa lalalfuñi ma
kaskas luk?

ŠAPTER 6.

TUKIN ma iñi, Jisus el
šom nu leyen mwea Ga-
lili, ma Taibirius.
2 Ã met puspis tukeni šom
tukol, tu elos liye menmen
lal ma el oru nu sin met
mas.
3 Ã Jisus el fwasyuk nu
fwin eolu, ã iño el ã met
tumal lutlut tukeni mutu.
4 Ã alukela, kofwo lun
Jus, akurun iñi.
5 Na ke Jisus el ñetak
mutal, ã liye met puspis tuku
nu yurol, el fwak nu sel Fi-
lip, kut ã mol bred oiya, tu
elos fwa moño?
6 Ã el fwak ma iñi srik'el:
tu el šifwanu etu ma el fwa
oru.
7 Filip el tupokoañ nu sel,
Muni loñul oalkos srikla in
mol bred nelos, tu elos nu
kemwu fwa es ma sisik.
8 Sie nu sin met tumal lut-
lut, Andru, ma lel Saimon
Piter, el fwak nu sel,
9 Mwen mogul si yinu, sru-
kwal un barli limikos yurol,
ã kiten ik lugue: tu ma iñi
ã fuku nun met puspis?
10 Ã Jisus el fwak, oru met
in mutu. Ã ma ma puspis
yin si iñi. Tu ou iñi met
elos mutu oaoa oanu limu.
11 Ã Jisus el es srukwal;
ã ke el šuñ kulu, el kitalik
nu sin met lutlut, ã met lut-
lut nu sin met mutu: ã k
ouyape lupanu ma elos luñ-
selos.
12 Ke elos nu kemwu kũp,
el fwak nu sin met tumal
lutlut, Šifweni luwen moño,
nik tula kutu.
13 Tu ou iñi elos šifweni ã
nakla kuom si ñul luo ke
luwen srukwal un barli limi-
kos, ma on yok liki ma elos
moño.
14 Na met iño ke elos liye
menmen iñi ma Jisus el oru,
elos fwak, El iñi payinu met
palu si šu tuku nu fwalu.
15 Ou iñi ke Jisus el etu tu
elos luñselos tuku ã sruki-
'lye, in ora'l lun togusa, el
šifwanu šom nu fwin eolu
muku.
16 Ã ke eukela, met tumal
lutlut elos oatu nu mwea,
17 Ã sroauk nu in oaku, ã
šom nu mwea nu Keper-
neum. Ã iñi losrũni, ã Jisus
el tiu tuku nu yurolos.
18 Ã nũa lulap ke eñ upa.
19 Tu ou iñi ke elos kol

mail tolu ku akos, elos liye'l
Jisus fwafwasyius nu mwea,
ā fwas apkurun nu ke oaku:
ā elos šañeñ.
20 Ā el fwak nu selos, Ña;
nikmit šañeñ.
21 Na elos luñselos in esal
nu fwin oaku: ā kiten misi-
ñi oaku on fwin meše yin
elos šom nu we.
22 ¶ Len tuko, ke met šu
tu leo nu mwea, elos tiu liye
sienu oak os we, oak siewu-
nu met tumal lutlut sroauk
nu fwe, ā tu Jisus el tiu wi
met tumal lutlut nu in oaku,
tu met tumal lutlut mugenu
šomla;
23 (Tu kutenu oak tuku
Taibirias mi, apkurun an si
elos moño bred nu we, tukin
palsi Leum el šuñ kulu:)
24 Tu ou iñi met elos liye
tu Jisus el tiu os we, ā met
tumal lutlut ouyape, ā elos
sroauk nu in kutu oaku,
ā tuku nu Keperneum, in
šukol Jisus.
25 Ā ke elos koñoilok nu
leo mwea, elos fwak nu sel,
Rabbai, kom tuku nu yinu
ña?
26 Jisus el tupokoañ nu
selos ā fwak, Payinu, payi-
nu, ña fwak nu šumwos,
Komwos tiu šuki yu tu ko-
mwos liye menmen, ā tu ko-
mwos moño srukwal, ā fwa
kūp.
27 Tiu orek ma nu ke me
moño ma sikamwul, tu nu
ke me moño ma kamwul nu
ke mol ma patpat, ma Mwen
nutin met fwa šiot nu so-
mwos: tu God Papa el
Akulini'lye.
28 Na elos fwak nu sel,
Mea kut a oru, tú kut fwa
oru me orekma lun God?
29 Jisus el tupokoañ ā fwak
nu selos, Ma iñi me orekma
luñ God, tu komwos lalal-
fuñi ke'l šu el sipamu.
30 Tu ou iñi elos fwak nu
sel, Ka akul šu kom luti, tu
kut fwa liye, ā lalalfuñi
kom? mea kom orek ma?
31 Papa tumus met elos
moño manna yin musrasra;
oanu ma simisla, El šuñ ne-
los bred in kosaoe mi.
32 Na Jisus el fwak nu se-
los, Payinu, payinu, ña fwak
nu šumwos, Moses el tiu
šiot nu šumwos ma bred in
kosaoe mi: tu Papa tumuk
el šiot nu šumwos bred payi
in kosaoe mi.
33 Tu el šu oatu in kosaoe
mi bred lun God, ā šuñ mol
nu fwalu.
34 Na elos fwak nu sel,
Leum, aši nu šes bred iñi
ma patpat.
35 Ā Jisus el fwak nu se-
los, Ña bred mol: el šu tuku
nu yuruk fwa tiu musinsral
nu tuk; ā el šu lalalfuñi ke
ña fwa tiu malu nu tuk.
36 Tu ña fwak nu šumwos

met, tu komwos liye yu pe,
ā tiu lalalfuñi.
37 Ma nu kemwu Papa el
si nu sik fwa tuku nu yu-
ruk: ā el šu tuku nu yuruk
ña tianu sisla.
38 Tu na oatu in kosaoe
mi, tiu in oru ma luñši luk,
tu ma luñši lal šu sipe yu
mi.
39 Ā ma iñi ma luñši lun
Papa šu sipe yu mi, tu ma
nu kemwu ma el si nu sik
ña fwa tiu tula kutu, tu ña
fwa akomolye'lak ke len si
safla.
40 Ā ma iñi ma luñši lal
šu sipe yu mi, tu elos nu ke-
mwu šu liye Mwen, ā lalal-
fuñi ke'el, fwa mol ma lalos
ma patpat: ā ña fwa akmol-
ye'losyuk ke len si safla.
41 Ña Jus elos torkaskas
nu ke'l, tu el fwak, Ña bred
oatu in kosaoe mi.
42 Ā elos fwak, Ya Jisus
iñi el tiu Mwen nutin Josef,
papa šu ā nine kut etu? ka
efwo el fwak, Ña oatu in
kosaoe mi?
43 Tu ou iñi Jisus el tupo-
koañ ā fwak nu selos, Ko-
mwos tiu tukeni torkaskas.
44 Wañin met ku in tuku
nu yuruk, Papa šu sipe yu
mi el fwin tiu amakun'al: ā
ña fwa akmolyelak ke len si
safla.
45 Met palu elos simisla
met, Ā God el fwa lotōlos nu
kemwu. Tu ou iñi met e
nu šu loñ, ā lutlut ma lun
Papa, elos fwa tuku nu yu-
ruk.
46 Tu tiu kutu met liye'l
Papa, el mugenu liye'l Papa,
šu tuku yurol God mi.
47 Payinu, payinu, ña fwak
nu šumwos, el su lalalfuñi ke
ña mol ma patpat ma lal.
48 Ña bred si iño mol.
49 Papa tumomwos elos
moño manna yin musrasras,
ā elos miše.
50 Bred iñi šu tuku in ko-
saoe mi, tu met si fwa moño
ke, ā el tiu mise.
51 Ña bred mol šu tuku in
kosaoe mi: sienu met fwin
moño bred iñi, el fwa mol
ma patpat: ā bred ma ña
fwa šiot ikūk, ma ña fwa
šiot ke mol lun fwalu.
52 Tu ou iñi Jus elos tu-
keni akukuin, fwakañ, Met
si iñi kiti nu šes ikūl in
moño fuka?
53 Na Jisus el fwak nu se-
los, Payinu, payinu, ña fwak
nu sumwos, Komwos fwin
tiu moño ikūen Mwen nutin
met, ā nim sa'l, wañin mol
yuromwos.
54 El šu moño ikūk, ā nim
sa'k, mol ma patpat ma lal;
ā ña fwe akmolyelak ke len
si safla.
55 Tu ikūk me moño payi,
ā sak me nim payi.
56 El šu moño ikūk, ā nim

sa'k, mutu in ña, ā ña in
el.
57 Oanu Papa mol el sipe
yu mi, ā ña mol ke Papa:
ouyape el šu moño ña, elnu
fwa mol ke ña.
58 Ma iñi bred šu tuku in
kosaoe mi: tiu oanu papa
tumomwos elos moño man-
na, ā miše: el šu moño bred
iñi fwa mol ma patpat.
59 Ma iñi ma el fwak in
lolñok, ke el luti in Keper-
neum.
60 Tu ou iñi kutu ma pus-
pis met tumal lutlut, ke elos
loñ ma iñi, elos fwak, Kas-
kas iñi upala, šu ku in loñ
ma?
61 Ke Jisus el šifwanu etu
tumal lutlut elos torkaskas
ke mao, el fwak nu selos,
Ya ma iñi tugulkuli ko-
mwos?
62 Ka fuka ā komwos fwin
liye Mwen nutin met el šu-
mak nu yin el mute we
met?
63 Ma ñun orauk molyuk;
ikū tiu oru mwo: kas ma na
kaskas nu šumwos, elos ñun,
ā elos mol.
64 Tu kutu šumwos tiu
lalalfuñi. Tu Jisus el etu
ke mutamwauk nu iñi elos
šu lalalfuñi, ā el šu fwa tu-
kakunulak.
65 Ā el fwak, Tu ou iñi ña
fwak nu šumwos, tu wañin
met ku in tuku nu yuruk,
Papa tumuk el fwin tiu šuñ
ma nu sel.
66 Tukin pal si iñi kutu
ma puspis met tumal lutlut
folokla, ā tiu oelul fwas nu
tuk.
67 Na Jisus el fwak nu sin
ma siñul luo, Ya komwos
fwa šompe?
68 Na Saimon Piter el tu-
pokoañ nu sel, Leum, kem
šom nu yurin šu? ma kas
lun mol ma patpat ma lom.
69 Ā kem lalalfuñi ā etenu
tu kom Kraist Mwen nutin
God mol.
70 Jisus el tupokoañ nu
selos, Ya ña tiu šulū ko-
mwos la siñul luo, ā sie šu-
mwos devil?
71 El fwak ke Judas Iska-
riot nutin Saimon: tu el sie
lun siñul luo, fwa tukaku-
nulak.

ŠAPTER 7.

TUKIN ma iñi Jisus el
fwafwasyis yin Galili:
tu el tiu luñsel fwafwasyis
nu yin Juri, tu Jus elos šuk
in uni'lye.
2 Ā kofwen lom sra lun
Jus akurun iñi.
3 Tu ou iñi met lili elos
fwak nu sel, Fwas liki an si
iñi, ā šom nu yin Judea, tu
met tumom lutlut elos fwa
liye pe me orekma ma kom
oru.
4 Tu wañin met in oru

kutu ma in lukma, ā el sifwanu suk in oru lemtulaiuk. Kom fwin oru kutu ma iñi, kom luti kom nu fwalu.

5 Tu wañin ma lel lalalfuñi ke'l.

6 Na Jisus el fwak nu selos, Pal si luk tiu tuku iñi: ā pal si lomwos in ako pal e nu kemwu.

7 Fwalu tiu ku in sruñe komwos; ā fwalu sruñe yu, tu ña orek ma lo ke mao, tu me orekma ma lal koluk.

8 Komwos fwafwasyuk nu ke kofwa si iñi: ña tiu fwafwasyuk iñi nu ke kofwa si iñi; tu pal si luk sumwe tuku iñi.

9 Ke el fwak nu selos ma kas iñi tari, el mutu yin Galili.

10 Ā ke ma lel elos fwasyuk met, el fwasyuk pe tuk nu ke kofwo, tiu lemtulaiyuk, tu oanu ma in lukma.

11 Na Jus elos sukol nu ke kofwo, ā fwak, El a ya?

12 Ā met elos torkaskas malulap ke'l; tu kutu fwak, El met mwo, ā kutenu fwak, Mo; tu el kutasrik nu sin metu.

13 Payi, wañin met kaskas lemtulaiuk nu ke'l, tu elos sañeñ sin Jus.

14 Ā iñi akurun infulwin kofwo, Jisus el fwasyuk nu in imwen tempel, ā luti.

15 Ā Jus elos lut, fwakañ, Met iñi wañin pal si el lutlut, el etu me lutlut fuka?

16 Jisus el tupokoañ nu selos, ā fwak, Me lutlut luk tiu ma luk, tu ma lal su sipe yu mi.

17 Met sinu fwiñ luñsel oru ma luñsi lal, el fwa etu ke me lutlut, la ma lun God, ku ma kaskas ke ña.

18 El su kaskas ke elnu suk ma mwomwo ma lal: ā el su suk ma mwowo lal su sipa el mu, el iñi payi, ā wañinu ma sito in el.

19 Ya Moses el tiu siot nu sumwos manu, ā wañin sumwos in orek manu? Efwo komwos ku suki yu wi in uni yu wi?

20 Met elos tupokoañ ā fwak. Devil wi kom, su suk kom in uni kom?

21 Jisus el tupokoañ ā fwak nu selos. Ña oru sie me orekma, ā komwos nu kemwu lut.

22 Tu ou iñi Moses el siot nu somwos ma kosraok; (Moses el tiu siot, tu tumus;) ā ke len sabat komwos kosrōla met si.

23 Ke len sabat met si fwin es kosraok, tu elos tiu kanaosla manu lun Moses: ya komwos mulat nu sik, tu ña oru met si in kela nu kemwu ke len sabat?

24 Tiu nununku oanu ma

liye, tu nununku oanu nununok payi.
25 Na kutu selos met Jerusalem fwak, Ya tiu el iñi šu elos suk in uniye?
26 Ā liye, el kaskas pulaik, ā elos tiu fwak nu sel. Ya payi leum elos etu tu el iñi Kraist payi?
27 Tu kut etu met si iñi an el fwas we mi: ā ke Kraist el tuku, wañin met etu an el fwas we mi.
28 Na Jisus el wowoyuk in imwen tempel ke el luti, fwakañ, Komwos ete yu, ā komwos etu an ña fwas we mi: ā ña šifwanu tiu tuku, tu el payi šu sipe yu mi, komwos tiu eta'l.
29 Ā ña eta'l: tu ña tuku yurol mi, ā el sipe yu mi.
30 Na elos šokol in sruki'lye: ā wañin met filiye pao fwel, tu auu si lal sumwe tuku iñi.
31 Ā met puspis lalalfuñi ke'l, ā fwak, Ke Kraist el tuku, ya el oru menmen pus liki ma iñi ma met ši iñi oru?
32 Met Farisi elos loñ tu met torkaskas kutu ma iñi ke'l; ā met Farisi ā met tol fulat elos sipaot met rošo in sruki'lye.
33 Na Jisus el fwak nu selos, Piyañ sisik si kutu ña os yuromwos, ā ña fwa šom nu yurin šu sipe yu mi.
34 Komwos fwa suk yu, ā tiu konoi yu yuk: ā yin ña mutu we komwos koffanu tuku.
35 Na Jus elos tukeñi kaskas, An ya el fwa šom nu we, tu kut ā tiu konoilok? Ya el fwa šom nu yurolos sin met Greek putakasi, ā luti met Greek?
36 Fuka kaskas iñi ma el fwak, Komwos fwa suk yu, ā tiu konoi yu yuk: ā yin ña mutu we, komwos koflanu tuku?
37 ¶ In len si safla, len lulapsi lun kofwo. Jisus el tu ā wowoyuk, fwakan, Met enu fwin malu, lela lun tuku nu yuruk, ā nim.
38 El šu lalalfuñi ke ña oanu ma Simisla fwak met, Infwal lun kof mol ā širorla liki inšiel.
39 (Ā el kaskas iñi ke Ñun, šu elos fwa es šu lalalfuñi ke'l: tu Ñun mutal tiu tuku iñi; tu mwolanu ma lun Jisus sumwe orek iñi.)
40 Tu ou iñi met puspis ke elos loñ ma kas iñi, elos fwak, El iñi Met Palu payi.
41 Kutenu fwak, El iñi Kraist. Ā kutenu fwak, Ya Kraist el fwa tuku yin Galili mi?
42 Ya ma Simisla tiu fwak met, Tu Kraist el tuku ke fute lun Devid ā an Betleem

mi, an Devid el mutu we
met?
43 Tu ou iñi met elos oru
unkas lugwe ke'l.
44 Ā kutu selos luñši sru-
ki'lye; tu wañin met filiye
pao fwe'l.
45 Na met rošo elos tuku
nu yurin met tol fulfat ā
met Farisi; ā elos fwak nu
selos, Ka efwo komwos ku
tiu wis el?
46 Met rošo elos tupokoañ,
Wañin met kaskas oanu
met si iñi u met nu iñi.
47 Na met Farisi elos tu-
pokoañ nu selos, Ya komwos
ouyape kutasrik?
48 Ya kutu sin met mwol
ku met Farisi elos lalalfuñi
ke'l?
49 Tu met iñi, šu tiu etu
manu, laalosla.
50 Nikodimus, (el šu tuku
nu yurol Jisus ke foñ, sie
selos) el fwak nu selos.
51 Ya manu las nunun-
kauk met si met, ā loñol
tuk, ā etu ma el oru?
52 Elos tupokoañ ā fwak
nu sel, Ya kom pe tuku Ga-
lili mi? Šuk ā liye, tu met
palu tiu sik mi Galili mi.
53 Ā met nu kemwu šom
nu lom selos.

ŠAPTER 8.

JISUS el fwasiyuk nu fwin
eol Olifs.
2 Ā lenelik lutue el siefwil
tuku nu in imwen tempel, ā
met e nu kemwu tuku nu
yurol; ā el mutu, ā luti nu
selos.
3 Ā met šim ā met Farisi
elos wis nu yurol mutan si
es in orek kosro; ā ke elos
fili'lye in fulwe,
4 Elos fwak nu sel, Met
luti, kut es mutan si iñi in
orek kosro, ke el oru.
5 Ā Moses el šap nu šes in
manu, tu kut tuñol met ou
iñi: tu mea kom fwak?
6 Elos fwak ma iñi in sri-
fwel, tu elos fwa sis nu fwel.
Ā Jisus el šumoli, ā šuñ ku-
finpaul simisla fok *Oanu
el tiu lon.*
7 Ā ke elos ekisripi nu
sel, el šifwanu keyuk, ā
fwak nu selos. El šu šu-
mwos tiu orek ma koluk tuñ-
lal met.
8 Ā el siefwilpe šumoli, ā
šuñ kufinpaul simisla fok.
9 Ā elos šu loñ ella'los luti
nu selos tu elos koluk, elos
sio ku sie šom liki, muta-
mwauk ke matu, nu ke sa-
fla: ā Jisus el mugenu mutu,
ā mutan tu in fulwe.
10 Ke Jisus el šifwanu ke-
yuk, ā liye wañin, mutan
mugenu, el fwak nu sel,
Mutan ka pia met sis nu
fwom? ya wañin met in lis
kom la?
11 Ā el fwak, Leum wañin.
Ā Jisus el fwak nu sel, Ña

tiu lis kom la: fwasot, ā tiu
orek ma koluk tuk.
12 ¶ Na Jisus el siefwilpe
kaskas nu selos, fwakañ,
Ña kalem fwalu: el šu fwas
tukuk tiu fwafwasyis in los,
tu kalem mol ma lal.
13 Tu ou iñi met Farisi
elos fwak nu sel, Kom ši-
fwanu orekma lo ke ium;
ma lo lom tiu payi.
14 Jisus el tupokoañ ā fwak
nu selos, Ña fwin orek ma
lo ke ña, ma lo luk payi: tu
ña etu an ña tu we mi, ā an
ña fwas nu we; ā komwos
koflanu luti an ña tu we mi,
ā an ña fwas nu we.
15 Komwos nununku ke
ikū; wañin met ña nunun-
ku.
16 Ā na fwin nununku,
ma nununku luk payi: tu
tiu ña mugenu, tu ña ā Papa
šu sipe yu mi.
17 Ā ma simisla in manu
lomwos, tu ma lo lun met luo
payi.
18 Ña sie šu orek ma lo ke
ña, ā Papa šu sipe yu mi el
orek ma lo ke ña.
19 Na el fwak nu sel, Oiya
Papa tumom? Jisus el tu-
pokoañ, Komwos tiu ete yu,
tiu Papa tumuk: komwos
fwin ete yu met, komwos
fwa ete pe Papa tumuk.
20 Jisus el kaskas ma kas
iñi niin fwil tatū, ke el luti
in imwen tempel: ā wañin
met filiye pao on fwel; tu
auu si lal sumwe tuku iñi.
21 Na Jisus el siefwil fwak
nu selos, Ña šomnu, ā ko-
mwos ā šuki yu, a fwa miše
in ma koluk lomwos: yin
ña šom nu we komwos ko-
flanu tuku.
22 Na Jus elos fwak, Ya
el šifwanu uni'lye? tu el
fwak, Yin ña šom nu we,
komwos koflanu tuku.
23 Ā el fwak nu selos, Ko-
mwos tuku ten mi; Ña tu
lūñ mi: komwos met fwalu;
Ña tiu met fwalu.
24 Tu ou iñi ña fwak nu
šumwos, tu komwos fwa
miše in ma koluk lomwos:
tu komwos fwin tiu lalal-
fuñi tu ña el, komwos fwa
miše in ma koluk lomwos.
25 Na elos fwak nu sel,
Šu komwun? Ā Jisus el
fwak nu selos, Ā el šu ña
fwak nu šumwos ke muta-
mwauk.
26 Ma puspis ma luk in
kaskas ā in nununke ko-
mwos: tu el payi šu sipe
yu mi; ā ña fwak nu sin
fwalu kutu ma ña loñ ke'l.
27 Elos tiu etu tu el fwak
nu selos ke Papa.
28 Na Jisus el fwak nu
selos, Ke komwos fwa sru-
kak nu lūñ Mwen nutin
met, na komwos fwa etu tu
ña el, ā ña šifwanu tiu oru
kutu ma; tu oanu Papa tu-

muk el luti nu sik, ma iñi
ña kaskas.
29 Ã el šu sipe yu mi wi yu:
Papa el tiu fili yu wi muge-
nu; tu pal e nu kemwu ña
oru ma iño ma el luñsel.
30 Ke el kaskas ma iñi,
ma puspis lalalfuñi ke'l.
31 Na Jisus el fwak nu
sin Jus iño šu lalalfuñi ke'l,
Komwos fwin oru ma kaskas
luk iñi nu tuk, komwos met
tumuk lutlut payinu;
32 Ã komwos fwa etu ma
payi, ã ma payi fwa orek
komwos šugušok.
33 Elos tupokoañ nu sel,
Kem fute lun Abream, ã
wañin met orek kit in koš;
fuka kom fwak, Komwos ã
šugošok?
34 Jisus el tupokoañ nu
selos, Payinu, payinu ñafwak
nu šumwos, El šu orek ma
koluk el met kulanšap lun
ma koluk.
35 Ã met kulanšap tiu
mutu in lomwu ma patpat:
Mwen el mutu ma patpat.
36 Tu ou iñi Mwen fwin
orek komwos šugušok, ko-
mwos fwa šugušok payi.
37 Ña etu tu komwos fute
lun Abream: tu komwos su-
ki yu in uni yu wi, tu kas-
kas luk tiu on inšiomwos.
38 Ña kaskas kutu ma ña
wi Papa tumuk liye: ã ko-
mwos oru kutu ma komwos
wi papa tumomwos liye.
39 Elos tupokoañ ã fwak
nu sel, Abream papa tumus.
Jisus el fwak nu selos,
Komwos fwin mwen nutin
Ãbream, komwos ã oru me
orekma lun Abream.
40 Ã iñi komwos šuk in
uni yu wi, met šu kaskas
nu šumwos ma payi, ma
ña loñ sel God mi: ma iñi
Abream el tiu oru.
41 Komwos oru me orekma
lun papa tumomwos. Na
elos fwak nu sel, Kem tiu
isüsla ke kosro; Papa siewu-
nu tumas, God.
42 Jisus el fwak nu selos,
God el fwin Papa tumo-
mwos, komwos fwa luñšo-
mwos ña: tu ña fwas liki ã
tuku yurol God mi; ña ši-
fwanu tiu tuku, tu el sipe
yu mi.
43 Efwo komwos ku tiu
etu ma kaskas luk? tu ko-
mwos tiu ku in loñ ma kas
luk.
44 Komwos lun papa tu-
momwos, devil, a ma luñši
lun papa tumomwos komwos
luñšomwos oru: el met ak-
mus ke mutamwauk mi, ã
tiu mutu yin payi, tu wañin
ma payi in el. Ke el kaskas
ma kikiap, el kaskas ma lal:
tu el met kikiap, ã papa
tuma.
45 Ã tu ña luti komwos
ma payi, komwos tiu lalal-
fuñi yu.

46 Šu šumwos sifwosikla sik ke ma koluk? Ã ña fwin fwak nu šumwos ma payi, efwo komwos ku tiu lalalfuñi yu?
47 El šu yurol God loñ ma kas lun God: tu ou iñi komwos tiu loñ, tu komwos tiu ma lun God.
48 Na Jus elos tupokoañ, ā fwak nu sel, Ya kem tiu kaskas mwo tu kom met Samaria, ā devil lom?
49 Jisus el tupokoañ, Wañin devil luk; tu ña oru mwo nu sin Papa tumuk, ā komwos orek ma koluk nu sik.
50 Ã ña tiu šuk ma mwowo luk: sie šuk ā nununku.
51 Payinu, payinu, ña fwak nu šumwos, met fwin srukie ma kas luk, el a tiu liye miše nu tuk.
52 Na Jus elos fwak nu sel, Iñi kem etu tu devil lom. Abream el miše, ā met palu; ā kom fwak, Met fwin srukie ma kas luk, a tiu pulakin mišе nu tuk.
53 Ya kom yok liki Abream papa tumus, šu mišе? ā met palu šu mišе: ka šu kom orek kom?
54 Jisus el tupokoañ, Ña fwin oru mwo nu sik, mwo luk wañin: Papa tumuk el oru mwo nu sik; komwos fwakul tu el God lomwos.
55 Ã komwos tiu eta'l; ā ña eta'l; ā ña fwin fwak, Ña tiu eta'l, ña fwa met kikiap ou komwos: tu ña eta'l, ā srukie ma kas lal.
56 Abream papa tumomwos el eñun tu el liye len luk: ā el liye, ā eñunak.
57 Na Jus elos fwak nu sel, Kom tiu yiu lum ñaul matu, ya kom liye'l Abream?
58 Jisus el fwak nu selos, Payinu, payinu ña fwak nu šumwos, Ña met Abream tuk.
59 Ña elos srukak eot in tuñ lal: ā Jisus el mwukmwuk, ā el šom liki imwen tempel, fwas sasla lukalos, ā ou iñi fwas alukela.

ŠAPTER 9.

KE Jisus el fwas alukela, el liye met si nono kun mutu ke isūsla.
2 Met tumal lutlut siyuk sel, fwakañ, Rabbai, šu orek ma koluk, met si iñi, ku met kīel tumal, tu el nono kun mutal ke isūsla?
3 Jisus el tupokoañ, Tiu el orek ma koluk, tiu kīel tumal: tu me orekma lun God fwa luti nu šes ke'l.
4 Ña orek ma nu me orekma lal šu sipe yu mi, ke len: foñ tuku, ke wañin met ku in orek ma.
5 Ke ña os fwalu, ña kalem lun fwalu.

6 Ke el kaskas ma iñi, el
aniye foko, ā orauk sruk-
srukiyuk ke ani, ā moswela
mutun met kun ke fok,
7 Ā el fwak nu sel, Fwa-
sot, elak in lulu Siloam
(ma tafwu Sipu). Tu ou iñi
el šomla, ā elak, ā tuku
liye.
8 Na met tulon, ā elos šu
etal met tu el met kun, elos
fwak, Ya el iñi tiu el šu
mutu ā ñus?
9 Kutu fwak, El iñi: kute-
nu, el oanu el: el fwak, Ña
el.
10 Ou iñi elos fwak nu sel,
Mutom ñutalik fuka?
11 El tupokoañ ā fwak,
Met si pañpañ Jisus el orek
fok, ā mosuela mutuk, ā
fwak nu sik, Fwasot nu
lulu Siloam, ā elak: ā ña
šom ā elak, ā ña liye.
12 Na elos fwak nu sel, El
aiya? El fwak, ña nikin.
13 Elos wis el šu met kun
met nu sin met Farisi.
14 Ā len sabat ke Jisus el
orek fok, ā igasla mutal.
15 Na met Farisi elos sie-
fwil siyuk sel fuka el liye.
El fwak nu selos, El šuñ fok
on ke mutuk, ā ña elak, ā
liye.
16 Tu ou iñi kutu met
Farisi fwak, Met iñi tiu ma
lun God, tu el tiu liauñ len
sabat. Kutenu fwak, Met
koluk si oru kutu menmen
ou iñi fuka? Ā elos oru
unkas lugwe.
17 Siefwilpe elos fwak nu
sin met kun, Mea kom fwak
ke'l tu el igasla mutom? El
fwak, El met palu.
18 Tu Jus elos tiu lalalfuñi
ke'l, tu el met kun met, ā
liye iñi, nu ke pal si elos
pañon mu met kiel tumal
met liye.
19 Ā elos siyuk seltal, fwa-
kañ, Ya el iñi mwen nutom-
tal, šu komtal fwak tu el
nono kun ke isūsla? na fuka
el liye iñi?
20 Met kiel tumal tupokoañ
nu selos ā fwak, Ketal etu
tu el iñi mwen netital, ā tu
el nono kun ke isūsla:
21 Ā el liye iñi fuka, ketal
tiu etu; ā šu igasla mutal,
ketal tiu etu: el matu kutu:
siyuk sel: ā el ā šifwanu
kaskas.
22 Ma iñi met kiel tumal
fwak, tu eltal šañeñ sin met
Jus; tu Jus elos iñi oru un-
kas sugo, tu met sinu fwin
fwakak tu el Kraist, elos
fwa sis ella likin imwen
lolñok
23 Tu ou iñi met kiel tu-
mal fwak, El matu kutu;
siyuk sel.
24 Na elos siefwilpe pañon-
mu met kun met, ā fwak nu
sel, Kom oru ma mwowo nu
sel God: kut etu tu met si
iñi met koluk si

25 El tupokoañ ā fwak, El
fwin met koluk si ña tiu etu
la payi ku sito: ma siwunu
ña etu, tu met ña met kun,
iñi ña liye.
26 Ā elos siefwilpe fwak
nu sel, Mea el oru nu šum?
El igasla mutom fuka?
27 El tupokoañ nu selos,
Ña fwak nu šumwos met, ā
komwos tiu loñ: efwo ko-
mwos luñšomwos siefwilpe
loñ? ya komwos luñšomwos
pe met tumal lutlut lal?
28 Na elos kolya el ā fwak,
Kom met tumal lutlut lal;
ā kut met tumal lutlut lal
Moses.
29 Kut etu tu God el kas-
kas nu sel Moses: ā el iñi,
kut tiu etu an el fwas we
mi.
30 Met el tupokoañ ā fwak
nu selos, tu ma iñi ma šoku-
ruk si, tu komwos tiu etu an
el fwas we mi, ā el igasla
mutuk.
31 Kut etu tu God el tiu
loñ met koluk: tu met sinu
fwin ali nu sel God, ā oru
ma luñši lal, el loñol.
32 Ke sroas fwalu nu iñi
kut tiu loñ tu met sinu igas-
la mutan met nono kun ke
isūsla.
33 Met si iñi fwin tiu yurol
God mi, el koflanu oru kutu
ma.
34 Elos tupokoañ ā fwak
nu sel, Kom isūsla ke ma
koluk mukewunu, ya kom
luti nu ses? Ā elos sis ella
liki.
35 Jisus el loñ tu elos sis el
la liki; ā ke el konoilok, el
fwak nu sel, Ya kom lalal-
fuñi ke Mwen nutin God?
36 El tupokoañ ā fwak,
Leum, Ka el šu, tu ña fwa
lalalfuñi ke'l?
37 Ā Jisus el fwak nu sel,
Ā kom liye'l, ā el šu kaskas
nu šum el.
38 Ā el fwak nu sel, Leum,
Ña lalalfuñi. Ā el ali nu
sel.
39 Ā Jisus el fwak, Ña
tuku nu fwalu ke ma nunu-
nok, tu elos šu tiu liye fwa
liye; ā elos šu liye fwa met
kun.
40 Ā kutu met Farisi šu
oelul loñ ma kaskas iñi, ā
elos fwak nu sel, Ya kem
met kun pe?
41 Jisus el fwak nu selos,
komwos fwin met kun, wa-
ñin ma koluk lomwos; ā iñi
komwos fwak, Kem liye; tu
ou iñi ma koluk lomwos onu.

ŠAPTER 10.

PAYINU, payinu, ña fwak
nu šumwos, el su tiu ili-
yuk ke mutun pot nu in kol-
kol sin šip, tu tupalak kutu
an in kolkolu, el met pusupas
ā met iñunyar.
2 Ā el šu iliyuk ke mutun
pot met sropu šip.

3 Met liye mutun pot el
igasla nu sel; ā šip elos loñ
pusrạl: ā el pañon ē šip na-
tal, ā kololosla.
4 Ā ke el esla šip natal
liki, el fwas ye mutalos, ā
šip fwas tukol: tu elos etu
pusral.
5 Ā elos tiu fwas tukin
metsa, tu elos kaiñla lukel:
tu elos tiu etu pusren metsa.
6 Papulyuk si iñi ma Jisus
el fwak nu selos: ā elos ni-
nukunla ma iñi ma el kaskas
nu selos.
7 Na Jisus el siefwil fwak
nu selos, Payinu, payinu,
ña fwak nu šumwos, Ña
mutun pot lun šip.
8 Elos nu kemwu šu tuku
met elos met pusupas ā met
iñunyar: tu šip tiu loñolos.
9 Ña mutun pot: met sinu
fwin iliyuk aliki yu yuk, el
fwa molla, ā el ā fwafwasyis
lū lik, ā konoiok me moño.
10 Met pusupas tuku in
pusrala, ā in uniye, ā in ko-
naoselik: ña tuku tu elos
fwa molla, ā mol lulap ma
lalos.
11 Ña met sropu mwo:
met sropu mwo el šuñ mol
lal nu sin šip.
12 Ā el šu met kūnokon, ā
tiu met sropu, ā šip tiu ma
lal, el liye kosro wulf tuku,
ā filiye šip, ā kaiñla: a wulf
srokolosi, ā luselik šip.
13 Met kūnokon kaiñla, tu
el met kūnokon, ā tiu kar-
wuñuñañ šip.
14 Ña met sropu mwo, ā
ña etu ma nutig, ā elos ete
yu.
15 Oanu Papa el ete yu,
ouyape ña etu Papa: ā ña
filiye mol luk ke šip.
16 Kutenu šip nutig, tiu
ma lun kolkol si iñi: ña fwa
wis alos mepe, ā elos fwa
loñ pusrek, ā fwa kol-
kol siewunu, a met sropu
siewunu.
17 Tu ou iñi Papa tumuk
el luñsel ña, tu ña filiye mol
luk, tu ña siefwil srukak.
18 Wañin met esla ma liki
yu, tu ña šifwanu likiye. Ña
ku in filiye, ā ña ku in sie-
fwil srukak. Ña es ma šap
si iñi lun Papa tumuk.
19 Tu ou iñi siefwilpe un-
kas lugwe selos Jus ke kutu
kaskas iñi.
20 Ā ma puspis selos fwak,
Devil lal, ā el mwūl: efwo
komwos ku loñol?
21 Kutenu fwak, Kutu
kaskas iñi tiu ma lal šu de-
vil lal. Ya devil el ku in
oaliñalik mutun met kun?
22 ¶ Ā kufwo isisou nu yin
Jerusalem, ā pal eou si.
23 Ā Jisus el fwafwasyis in
imwen tempel in sraumwal-
sis lun Solomon.
24 Na Jus elos tuku nu
apnulaiñi, ā fwak nu sel,
Putaka kom srukak ma kut

nunku? Kom fwin Kraist,
fwak nu šes lemtulaiyuk.
25 Jisus el tupokoañ nu
selos, Ña fwak nu šumwos,
ā komwos tiu lalalfuñi: me
orekma ma ña oru in ēl Papa
tumuk, elos orek ma lo ke ña.
26 Ā komwos tiu lalalfuñi,
tu komwos tiu ma lun šip
nutig, oanu ña fwak nu šu-
mwos.
27 Šip nutig elos loñ pus-
rek, ā ña eta'los, ā elos fwas
tukuk:
28 Ā ña šuñ mol kamwul
nu selos; ā elos tiu miše nu
tuk, ā wañin met ku in es
elos la liki in pok.
29 Papa tumuk šu aši nu
sik, el yok liki nu kemwu;
ā wañin met ku in es elos la
liki in pon Papa tumuk.
30 Ña ā Papa siewunu.
31 Na Jus elos siefwilpe
srukak kutu eot in tuñlal.
32 Jisus el tupokoañ nu
selos, Ña luti nu šumwos
ma puspis mwo me orekma
lun Papa tumuk; ka šu orek
ma iñi komwos ku tuñalyu?
33 Jus elos tupokoañ nu
sel fwakañ, Kem tiu tuñal
kom ko mwo me orekma; tu
ke enum; ā tu kom, met si
šifwanu, orek kom God.
34 Jisus el tupokoañ nu se-
los, Ya tiu simisla in manu
lomwos, Ña fwak, Komwos
godu?
35 El fwin pañnolos godu,
nu selos šu kaskas lun God
tuku, ā kut koflanu kanaosla
ma Simisla:
36 Ya komwos fwak ke'l,
šu Papa el oru mutal, ā si-
paot nu fwalu Kom enum;
tu ña fwak, Ña Mwen nutin
God?
37 Ña fwin tiu oru me
orekma lun Papa tumuk,
komwos tiu lalalfuñi yu.
38 Ā ña fwin oru komwos
fwim tiu lalalfuñi yu, mwo
komwos lalalfuñi me orek-
ma: ou iñi komwos fwa etu,
ā lalalfuñi, tu Papa in ña, ā
ña in el.
39 Tu ou iñi elos siefwilpe
šokol in uni'lye; ā el kaiñla
liki paulos,
40 Ā el siefwilpe šom nu
likin yeno Jordan nu yin
Jon el baptaisla we met: ā
el mutanu iño.
41 Ā ma puspis fwas nu
yurol, ā fwak, Jon el tiu oru
menmen: ā ma nu kemwu
ma Jon el fwak ke met si
iñi payinu.
42 Ā ma puspis iño lalal-
fuñi ke'l.

ŠAPTER 11.

IÑI sie met mas, ē Lasu-
rus, lun Beteni, an sel
Meri ā tāel Marta.
2 (Meri iñi el šuñ kwair
moswel Leum, ā ēlla nial
ke aun šiufwel, met Lasurus
mas ma loul.)

3 Tu ou iñi ma loul eltal
šapot nu sel, fwakañ, Leum,
liye, el šu kom luñšom mas.
4 Ke Jisus el loñak, el
fwak, Mas si iñi tiu miše, ā
tu ma mwowo lun God, tu
Mwen nutin God tufwa
mwola ke ma iñi.
5 Jisus el luñsel Marta, ā
tāel, ā Lasurus.
6 Ā ke Jisus el loñ tu el
mas, el mutu len luo anšenu
el mutu we met.
7 Tukin ma iñi el fwak nu
sin met tumal lutlut, Kut
siefwil šom nu Judea.
8 Met lutlut elos fwak nu
sel, Rabbai, akurun iñi Jus
elos šuk in tuñal kom; ya
kom siefwil šom nu iño?
9 Jisus el tupokoañ, Ya
tiu auu siñul luo len si?
Met sinu fwin fwafwasyis
ke len el tiu tugulkūl, tu el
liye kalem lun fwalu.
10 Ā met si fwin fwafwas-
yis ko foñ, el tugulkūl, tu
wañin kalem in el.
11 El fwak ma iñi: ā tuko
el fwak nu selos, Lasurus,
met kawuk las el motul; tu
ña šom in oksalak.
12 Na met tumal lutlut
fwak, Leum el fwin motul,
el fwa kela.
13 Ā Jisus el kaskas ke
miše lal: ā elos nunku mu
tu el fwak ke moñle in
motul.
14 Na Jisus el fwak nu
selos lemtulaiuk, Lasurus el
miše.
15 Ā na eñun šumwos tu
ña tiu os we, ou iñi komwos
lalalfuñi; tu lela kut in šom
nu yurol.
16 Na Tomas, pañpañ Di-
dimus fwak nu sin met lut-
lut lal, Mwo kut wi pe šom,
tu kut oelal miše.
17 Na ke Jisus el tuku, el
konoiok tu el on inkulyuk
len ekos.
18 Ā Beteni apkurun Je-
rusalem, oanu furloñ siñul
limikos lūše.
19 Ā Jus ma puspis tuku
nu yuroltal Marta ā Meri,
in asor mwowo nu seltal ke
met loultal.
20 Na Marta, kiten misiñi
ke el loñ tu Jisus el fwasue,
el šom ā šunol: ā Meri el
mutanu in lomwu.
21 Na Marta el fwak nu
sel Jisus, Leum, kom fwino
mutu yinu, ma lauk el tiu
miše.
22 Ā ña etu, tu ma kom
siyuk sel God iñi, God el
fwa šiot nu sum.
23 Jisus el fwak nu sel, Ma
loum el ā siefwil tukakak.
24 Marta el fwak nu sel,
Ña etu tu el siefwil tukakak
in molyuk ke len si safla.
25 Jisus el fwak nu sel,
Ña me molyuk, ā me mol:
el šu lalalfuñi ke ña, el fwin
miše, fwa mol.

26 Ã el ŝu mol ã lalalfuñi
ke ña el tiu miŝe. Ya kom
lalalfuñi ma iñi ?
27 El fwak nu sel, Ao
Leum ; ña lalalfuñi tu kom
Kraist, Mwen nutin God,
ŝu tuku nu fwalu.
28 Ke el fwak ma iñi, el
ŝom, ã pañonmu Meri tãel
lukma, fwakañ, Met luti
tuku, ã pañon kom.
29 Ã ke el loñak el tuka-
kak kiten misiñi, ã tuku nu
yurol.
30 Ã Jisus el ŝumwe tuku
nu in an si, el srak mutu yin
si Marta el ŝunol.
31 Na Jus ŝu oelul nu in
lomwu, ã aŝor mwowo nu
sel, ke elos liye'l Meri, tu el
silaklak in tukakak ã ŝom
liki, elos fwas tukol, fwa-
kañ, El ŝom nu inkulyuko
in tuñ we.
32 Ã ke Meri el tuku yin
Jisus el mutu we, ã liye'l,
el putatla nu ke nial, fwa-
kañ nu sel, Leum, kom
fwino os yinu, ma lauk el
tiu miŝe.
33 Ã ke Jisus el liye'l
tuññu, ã Jus ŝu oelal tuñpe,
el ŝaŝaoela in ñunal, ã to-
ninfoñ,
34 Ã fwak, Komwos fililye
ya ? Elos fwak nu sel, Leum,
fwasu ã liye.
35 Jisus el tuñ.
36 Na Jus elos fwak, Liye,
fuka el luñŝi el !
37 Ã kutu selos fwak, Met
si iñi ŝu oaliñalik mutun
met kun, Ya el koflanu oru
tu met iñi tiu miŝe ?
38 Tu ou iñi Jisus el sie-
fwilpe ŝaŝao in el tuku nu
yin kulyuku. Ma inlufu, ã
eotsi likie on fwe.
39 Jisus el fwak, Komwos
esla eot si liki. Marta, met
si loul miŝe, el fwak nu sel,
Leum, ke pal si iñi el pusos:
tu el miŝe len akos.
40 Jisus el fwak nu sel,
Ya ña tiu fwak nu sum, tu,
kom fwin lalalfuñi, kom fwa
liye ma mwowo lun God ?
41 Na elos esla eotsi liki
yin met miŝe on we. Ã
Jisus el ñetak mutal, ã fwak,
Papa, ña kulu nu sum tu
kom loñ yu.
42 Ã ña etu tu kom loñ
yu ma patpat: ã tu met
puspis tu apneninu ña fwak,
tu elos fwa lalalfuñi tu kom
sipe yu mi.
43 Ã ke el fwak ma iñi, el
wowoyuk ma lulap pusral,
Lasurus, fwas nu yinu.
44 Ã el ŝu miŝe tuku,
lolũni nial ã paul inkulyu-
ku ; ã mutal nukla ke nap-
kin. Jisus el fwak nu selos,
Tulalla, ã lela lun ŝom.
45 ¶ Na Jus puspis ŝu
tuku nu yurol Meri, ã liye
ma iñi ma Jisus el oru, elos
lalalfuñi ke'l.
46 Ã kutenu selos ŝom nu

yurin met Farisi, ā fwak nu
selos ma Jisus el oru.
47 Na met tol fulat ā met
Farisi tukeni mwolil, ā fwak,
Mea kem oru? tu met si iñi
orek menmen puspis.
48 Kem fwino lela el ou
iñi, nu kemwu fwa lalalfuñi
ke'l: ā met Rom elos fwa
tuku ā esla an šes ā met las.
49 Ā sie selos, pañpañ
Kaiefas, el met tol fulat yiu
si iñi, el fwak nu selos, Ko-
mwos tiu etu kiten mea sisik,
50 Ā tiu nunku mu tu
mwo nu šes, tu sie met muše
met, ā tu tiu met e nu ke-
mwu miše.
51 Ā el kaskas ma iñi tiu
ke'l: tu el met tol fulat yiu
si iñi, polyauk tu Jisus el
muše met iño;
52 Ā tiu met iño mugenu,
ā tu el fwa eseni in sie tulig
nutin God os putakasi.
53 Na len si iño nu tuk
elos tukeni kaskas fuka in
uni'lye.
54 Tu ou iñi Jisus el tiu
fwafwasyis lemtulaiuk nu
sin met Jus tuk: tu el fwa-
sot nu yin apkurun mu-
srasra, yin met mutu we
pañpañ Efreim, ā el mutu
iño yurin met tumal lutlut.
55 Ā kofwo alukela lun
Jus akurun iñi: ā ma puspis
fwas liki an si iñi nu Jerusa-
lem elos met alukela tuk, in
tetela selos.
56 Na elos sukol Jisus, ā
tukeni kaskas, ke elos tu in
imwen tempel, Mea komwos
nunku, tu el fwa tiu tuku
nu ke kofwo?
57 Ā met tol fulat ā met
Farisi pe eltotal šapot, tu,
met sinu fwin etu an el
mutu we, el ā luti, tu elos
fwa sruki'lye.

ŠAPTER 12.

NA len onkos met alukela
tuk, Jisus el tuku nu
Beteni, yin Lasurus met
miše mutu we, šu el akmol-
yelak yin miše mi.
2 Iño elos oru supper nel;
ā Marta el kulanšap: ā La-
surus sie selos šu oelal mu-
nin tebue.
3 Na Meri el es paun si me
akmusra spaiknar, yoklanu
molo, ā el moswela nial
Jisus, ā ēlla nial ke aunšiu-
fwel: ā lom tiñtiñinu me
akmusra keñ.
4 Na sie sin met tuma
lutlut, Judas Iskariot, nutin
Saimon, šu tukakunulak, el
fwak,
5 Efwo ku tiu kukakin me
akmusra iñi in mol muni añ
ñaul, ā šuñ nu sin met
sigasrup?
6 El tiu fwak ma iñi, tu el
nunkauk met sigasrup; el
ou iñi tu el met pusupas, ā
nuk os yurol, ā el wis ma
on lñ.

7 Na Jisus el fwak, Nimit
ora'l : el likeye ma iñi nu ke
len si pukpuki ña.
8 Tu met sigasrup mutu
yuromwos ma patpat ; ā ña
tiu mutu yuromwos ma-
patpat.
9 ¶ Tu ou iñi met puspis
Jus elos etu tu el iño : ā elos
tiu tuku ke'l Jisus mugenu,
ā tu elos fwa liye'l pe La-
surus, su el akmolyauk yin
miše mi.
10 Ā met tol fulat elos
tukeni papu tu elos fwa
uni'lye pe Lasurus ;
11 Tu ke'l met Jus puspis
šom liki, ā lalalfuñi ke'l
Jisus.
12 Ke len si tuko met pus-
pis šu tuku nu kofwo, ke
elos loñ tu Jisus el tuku nu
Jerusalem,
13 Elos es lešak ulin sak
pam, ā šom in šuñol, ā wo-
woyuk, Hosana ! Insimwo-
wo Togusa lun Israel šu
tuku in El Leum.
14 Ā Jisus ke el konoiok
ass fwos si, el mutu fwe ;
oanu ma simisla,
15 Tiu šañeñ, an nutin Sai-
on ; liye, Togusa lom tuku,
mutu on fwin kolt nutin ass.
16 Met tumal lutlut tiu
etu ma iñi met : ā tuk ke
Jisus el mwowo lanu, na
elos esamak tu ma iñi simis-
la ke'l ā tu elos oru ma iñi
nu sel.
17 Tu ou iñi met šu oelal
ke el pañnolmu Lasurus liki
lufin mas si lal, ā akmolye-
lak yin mišemi olos orek ma
lo.
18 Ā tu ou iñi met elos šu-
nol, tu elos loñ tu el oru
menmen si iñi.
19 Met Farisi elos tukeni
kaskas ou iñi, Liye etu tu
komwos tiu oru kutu mwo ?
liye fwal nu kemwu šom
tukol.
20 ¶ Ā kutu met Grik oe-
lulos šu tuku in ali nu ke
kofwo :
21 Ā elos iñi tuku nu yurol
Filip, met Betsaida lun Ga-
lili, ā siyuk sel, fwakañ,
Leum, kut kenu liye'l Jisus.
22 Filip el tuku ā fwak nu
sel Andru : ā Andru ā Filip
eltal siefwil pe fwak nu sel
Jisus.
23 Ā Jisus el tupokoañ
nu selos, fwakañ, auu si tu-
ku, tu Mwen nutin met ā
mwowo lanu.
24 Payinu, payinu, ña fwak
nu šumwos, Fokin wit si
fwin tiu putatla in foko ā
miše, el mugenu muku : ā
fwin miše, fwako puspis ka-
pak we.
25 El šu luñši mol lal fwa
tūla mao ; ā el šu sruñu mol
lal fwalu, el fwa likiye mao
nu ke mol ma patpat.
26 Sienu met fwin oru nu
sik, lela lun fwas tukuk ; an

ya ña mutu we, an ya pe
met tutafpo luk mutu we:
met sinu fwin oru nu sik,
Papa el fwa oru mwo nu
sel.
27 Iñi ñunik añañ; ā mea
ña fwak? Papa, moli yu
mi ke auu si iñi: ā tu ke
ma iñi ña tuku nu ke auu si
iñi.
28 Papa, oru mwolanu ēum.
Na pusra si tuku in kosaoe
mi, fwakañ, Ña oru mwola-
nu mao met, ā ña siefwil pe
oru mwolanu tuk.
29 Tu ou iñi met šu tu we,
ā loñ, elos fwak, we pulal:
kutenu fwak, Lipufon kas-
kas nu sel.
30 Jisus el tupokoañ ā
fwak, Pusra si iñi tiu tuku
ke ña, tu ke komwos.
31 Iñi nunuku ke fwalu:
iñi sisla leum fwalu liki.
32 Ā elos fwin sruk yu yuk
fwale mi, ña fwa amakin
met nu kemwu nu yuruk.
33 El fwak ma iñi, in aku-
linye fuka ke el fwa miše.
34 Met elos tupokoañ nu
sel, Kem loñ ke manu tu
Kraist el mutu ma patpat:
ā fuka kom fwak, Elos fwa
srukulak Mwen nutin met?
šu Mwen si iñi nutin met?
35 Na Jisus el fwak nu
selos, Ā kiten pal sisik ka-
lem wi komwos. Fwafwas-
yis ke kalem os yuromwos,
fwin tiu ou iñi los tuku nu
yuromwos: el su fwafwasyis
in los tiu etu an el fwas nu
we.
36 Ke kalem os yuromwos
lalalfuñi ke kalem, tu ko-
mwos fwa tulig nutin ka-
lem. Jisus el kaskas ma
iñi, ā fwasot, ā mwuknalosla.
37 ¶ Tu ke el oru kutu
menmen puspis ye mutalos,
elos tiu lalalfuñi ke'l;
38 Tu kas lun Isaias met
palu fwa payikin, ma el
fwak, Leum, šu lalalfuñi ma
kas las? Jeova lumak paul
nu sin šu?
39 Tu ou iñi elos tiu ku in
lalalfuñi, tu Isaias el siefwil-
pe fwak.
40 El konūla mutalos, ā
oru upa inšielos; tu elos ā
tiu liye ke mutalos, ā tiu etu
inšielos, ā tufwa forla, ā ña
ora'los in kela.
41 Ma iñi ma Isaias el
fwak, ke el liye ma mwowo
lal, ā kaskas ke'l.
42 Ā ke ma iñi ma puspis
selos mwol elos lalalfuñi
ke'l; ā tu ke met Farisi,
elos tiu fwakulak, tu fwin
ou iñi fwa sis elos la liki
imwen lolñok:
43 Tu elos luñselos kullu
lun met mwo liki kullu lun
God.
44 ¶ Jisus el wowoyuk ā
fwak, el šu lalalfuñi ke ña,
tiu lalalfuñi ke ña, tu ke'l šu
sipe yu mi.

45 Ã el šu liye yu liye'l šu
sipe yu mi.
46 Ña kalem tuku nu fwalu,
tu el šu lalalfuñi ke ña a
tiu mutu in los.
47 Ã met sinu fwin loñ ma
kas luk, ã tiu lalalfuñi, ña
tiu nununkal: tu ña tiu tuku
in nununku fwalu, tu in
molũla fwalu.
48 El šu sis yu la, ã tiu es
ma kaskas luk, sie lal šu nununkal:
ma kas ma ña kaskas,
ma iñi fwa nununkal
ke len si safla.
49 Tu ña tiu kaskas ke ña:
tu ke Papa šu sipe yu mi, el
si nu sik me šap, kutu ma
ña a fwak, ã kutu ma ña a
kaskas.
50 Ã ña etu tu me šap lal
mol ma patpat: tu ou iñi ma
nu kemwu ña kaskas, oanu
Papa el luti nu sik, ou iñi ña
kaskas.

ŠAPTER 13.

A MET ke kofwo lun alukela,
ke Jisus el etu tu
auu si lal tuku tu el a šom
liki fwalu nu sin Papa, el
luñsel met lal šu os fwalu,
el luñsel elos nu ke safla.
2 Supper tari, iñi devil el
likie inšiel Judas Iskariot,
nutin Saimon, in tukakunulak,
3 Jisus el etu tu Papa el
ašuñ ma nu kemwu in paul,
ã tu el tuku yurol God mi,
ã šom nu yurol God:
4 El tukakak liki supper,
el filiye nuknuk lal; ã el es
tawel si, ã losi'lye.
5 Tukin ma iñi el okoila
kof in ale si, ã mutamwauk
in tetekunla nien met tumal
lutlut, ã in ela ke tawel si
ma el šuñ losi'lye.
6 Na el tuku nu yurol Saimon
Piter: ã el fwak nu
sel, Leum, ya kom tetekunla
niyuk?
7 Jisus el tupokoañ a fwak
nu sel, Kom tiu etu ma ña
oru iñi; ã tukin ma iñi kom
fwa etu.
8 Piter el fwak nu sel,
Kom tiu tetekunla niyuk
iñi nu tuk. Jisus el tupokoañ
nu sel, Ña fwin tiu
tetekin kom la, wañinu ma
luk os yurom.
9 Saimon Piter fwak nu
sel, Leum, tiu niyuk mugenu,
tu pok pe ã šiufwuk.
10 Jisus el fwak nu sel, El
šu yiyila met a našnas lanu,
tiu tanla nial tuk: ã komwos
nasnas, ã tiu nu kemwu.
11 Tu el etu šu tukakunulak;
tu ou iñi el fwak, Tiu
komwos nu kemwu nasnas.
12 Ou iñi ke el tanla nialos
tari, ã es nuknuk lal, ã siefwil
mutu, el fwak nu selos,
Ya komwos etu ma ña oru
nu šumwos?

13 Komwos pañon yu, Met
luti ā Leum; ā komwos kas-
kas mwo; tu ña ou iñi.
14 Na ña Leum ā Met luti
fwin tanla niumwos; mwo
komwos tukeni tanla niu-
mwos sie sin sie.
15 Tu na s̄iot nu s̄umwos
ma lumlumu, tu komwos
fwa oru oanu ña oru nu s̄u-
mwos.
16 Payinu, payinu, ña fwak
nu s̄umwos, Met kulans̄ap
tiu yok liki leum lal; ā met
s̄ap tiu yok liki el s̄u sipa el
mu.
17 Komwos fwino etu ma
iñi, ins̄imwowo lomwos ko-
mwos fwin oru ma iñi.
18 Ña tiu kaskas ke yu-
mwos nu kemwu: ña etalos
s̄u ña sulūla: ña ou iñi tu
ma simisla fwa payikin, El
s̄u wi yu moño bred srukak
kapinnial lain yu mi.
19 Iñi ña fwak nu s̄umwos
met ma te oru tuk, tu, ke
ma te oru tuk, komwos a la-
lalfuñi tu ña el.
20 Payinu, payinu, ña fwak
nu s̄umwos, El s̄u esa'l s̄u
ña sipaot esyu pe: ā el s̄u
esyu esa'l s̄u sipe yu mi.
21 ¶ Ke Jisus el fwak ma
iñi, el toninfoñ in ñunal, ā
orek ma lo, ā fwak, Payinu,
payinu, ña fwak nu s̄umwos,
tu sie s̄umwos fwa tukakin
yu yuk.
22 Na met lutlut elos tu-
keni ñetani nu sie, ninukun-
la s̄u ke selos el fwak.
23 Ā sie selos met tumal
lutlut, s̄u Jisus el luñsel, el
fuñla in imwel Jisus.
24 Tu ou iñi Saimon Piter
el ponsit el in siyuk s̄u ke el
fwak.
25 Ā el s̄u fuñla in imwel
Jisus fwak nu sel, Leum, el
s̄u?
26 Jisus el tupokoañ, El s̄u,
nu sin ña fwa s̄uñ sop ke ña
tenya. Ā ke el tenya sop,
el s̄uñ nu sel Judas Iskariot,
natal Saimon.
27 Ā tukin sop Setan el
iliyuk nu in el. Na Jisus el
fwak nu sel, Ma kom oru,
oru akpuspusye.
28 Ā wañin met ke tebu
etu efwo el ku fwak ou iñi
nu sel.
29 Tu kutu nunku, tu nuk
os yurol Judas, tu Jisus el
fwak nu sel, Moli kutu mā
las nu ke kofwo; ka, el fwa
s̄uñ kutu ma nu sin met
sigasrup.
30 Na el, ke el es sop,
kiten misiñi s̄omla: ā foñ.
31 Tu ou iñi ke el s̄omla,
Jisus el fwak, Iñi Mwen
nutin met mwolanu, ā God
el mwolanu in el.
32 Ā God el fwin mwo-
lana in el, God el fwa s̄ifwa-
nu mwolapanu el, ā fwa
mwolanu el kiten misiñi.
33 Kiten tulig kiten pal

sisik ña wi komwos. Komwos ā suki yu: ā oanu ña fwak nu sin Jus, ouyape ña fwak nu šumwos, Yin ña fwas nu we, komwos koflanu tuku.

34 Ma šap šašu ña siot nu šumwos, Tu komwos luñšomwos sie sin sie. Tu oanu ña luñsik komwos met, komwos ouyape luñši sie sin sie.

35 Ke ma iñi met e nu kemwu fwa etu tu komwos met tumuk lutlut, fwin ma luñši lomwos sie sin sie.

36 Saimon Piter el fwak nu sel, Leum, kom šom nu ya? Jisus el tupokoañ nu sel, Yin ña šom nu we, kom tiu ku in fwas tukuk iñi; ā tuk kom a fwas tukuk.

37 Piter el fwak nu sel, Leum, efwo ña ku tiu in fwas tukum iñi? Ña fwa filiye mol luk ke yum.

38 Jisus el tupokoañ ñu sel, Ya kom filiye mol lom ke ik? Payinu, payinu, ña fwak nu sum, Mwon sisa tiu kakla nu ke kom a laflafwekin yu pal tolu.

ŠAPTER 14.

KOMWOS tiu taos inšiomwos: komwos fwin lalalfuñi ke God, lalalfuñipe ke ña.

2 In lom sin Papa tumuk fokil puspis: fwin tiu ou iñi ña fwak nu šumwos met. Ña šom in ako an šumwos.

3 Ā ña fwin šom ā ako an šumwos, ña siefwil tuku ā es komwos ye nu yuruk; tu yin ña mutu we, komwos ā mutu we pe.

4 Ā yin ña šom nu we komwos etu, ā inganek komwos etu.

5 Tomas el fwak nu sel, Leum, kem tiu etu yin kom fwas nu we; ā fuku kem etu inganek?

6 Jisus el fwak nu sel, Ña inganek, ā payi, ā mol: wañin met tuku nu yurin Papa, fwin tiu ke ña.

7 Komwos fwino ete yu met, komwos ete pe Papa tumuk: ā iñi nu tuk komwos eta'l, ā liye'l.

8 Filip el fwak nu sel, Leum lotōl nu šes Papa, ā tari nu šes.

9 Jisus el fwak nu sel, Ya ña mutu yuromwos lūsa nu iñi, ā kom tiu ete yu Filip? el šu liye yu liye'l Papa; ā fuka kom fwak, Lotōl nu šes Papa?

10 Ya kom tiu lalalfuñi tu ña in Papa, ā Papa in ña? kas ma ña kaskas nu šumwos ña šifwanu tiu kaskas: ā Papa šu mutu in ña, el oru me orekma.

11 Lalalfuñi yu tu ña in Papa, ā Papa, in ña: fwin

tiu ou iñi lalalfuñi yu ke
me orekma.
12 Payinu, payinu, ña fwak
nu šumwos, El šu lalalfuñi
ke ña, me orekma ma ña oru
el fwa ore pe; ā yokliki ma
iñi el fwa oru; tu ña šom
nu yurin Papa tumuk.
13 Ā ma nu kemwu komwos siyuk in ēk ma iñi
ña fwa oru, tu Papa el fwa
mwolanu in Mwen.
14 Komwos fwin siyuk
kutu ma nu kemwu in ēk,
ña fwa oru.
15 Komwos fwin luñšomwos ña, liauñ ma šap luk.
16 Ā ña fwa siyuk sin
Papa, ā el fwa sipa el mu
sienu Akmwoyauk nu šumwos, tu el a mutu yuromwos ma patpat;
17 Ñun payi: šu fwalu
koflanu es, tu fwalu tiu
liye'l, tiu eta'l; ā komwos
eta'l, tu el wi komwos matu,
ā fwa in komwos.
18 Ña a tiu fili komwos
ye met mukaintal: ña fwa
tuku nu yuromwos.
19 Tuko kut, ā fwalu tiu
liye yu nu tuk; ā komwos
liye yu: tu ña mol, ā komwos mol pe.
20 Ke len si iño komwos
fwa etu tu ña in Papa tumuk, ā komwos in ña, ā ña
in komwos.
21 El šu ma šap luk os
yurol, ā liauñ mao, el met
šu luñši ña: ā el šu luñši
ña Papa tumuk fwa luñši
el, ā ña fwa luñsik el, ā ña
luti yu nu ṣel.
22 Judas, tiu Iskariot, el
fwak nu sel, Leum, fuka
kom luti kom nu šes, ā tiu
nu fwalu?
23 Jisus el tupokoañ ā
fwak nu sel, Met si fwin
luñši ña, el fwa liauñ ma
kas luk: ā Papa tumuk fwa
luñši el, a kut fwa tuku nu
yurol, ā oelul mutu.
24 El šu tiu luñši ña tiu
liauñ ma kas luk: ā kas ma
komwos loñ tiu ma luk, tu
ma lun Papa šu sipe yu
mi.
25 Ma iñi ña kaskas nu
šumwos, ke ña wi komwos
mutu.
26 Ā Akmwoyauk, oanu
Ñun Mutal, šu Papa fwa
sipamu in ēk, el fwa luti
komwos ma nu kemwu, ā
akesmakiye ke ma nu kemwu ma ña fwak nu šumwos.
27 Ña filiye misla yuromwos, misla luk ña šiot nu
šumwos: ña šiot nu šumwos, tiu oanu fwalu šiot.
Nikmit toas inšiomwos, nikmit šañeñ.
28 Komwos loñ fuka ña
fwak nu šumwos, Ña šomla,
ā siefwil tuku nu yuromwos.
Komwos fwin luñšomwos
ña, komwos fwa eñun, tu

ña fwak, Na šom nu yurin
Papa; tu Papa tumuk el
yokliki yu.
29 Ā iñi ña fwak nu šu-
mwos met ma te oru tuk,
tu, ke ma te oru, komwos
fwa lalalfuñi.
30 Ña tiu wi komwos kas-
kas puspis tuk: tu mwol
lun fwalu el tuku, ā wañin
ma lal in ña
31 Ña ou iñi tu fwalu fwa
etu tu ña luñsik Papa ā oanu
Papa el aši nu sik ma šap
ou iñi ña oru. Tuiyuk, kut
šom liki an si iñi.

ŠAPTER 15.

NA šak fain payi, ā Papa
tumuk el met kato.
2 Lešak nu kemwu in ña
fwin tiu isūs fwako el esla:
ā nu kemwu fwin isūs fwa-
ko, el luslusla tu el fwa
isūsla fwako pusliki.
3 Iñi komwos nasnas ke
me kas ma ña kaskas nu
šumwos.
4 Komwos mutu in ña, ā
ña in komwos. Lešak ka-
flanu šifwanu isūs fwako,
fwin tiu on wulin šak fain;
komwos ouyape, komwos
fwin tiu mutu in ña.
5 Ña fain, komwos lešak:
el šu mutu in ña, ā ña in el,
elnu isūs fwako puspis: tu
ña fwin wañin komwos ko-
flanu oru kutu ma sisik.
6 Met si fwin tiu mutu
in ña, tufwa sis el la oanu
lešak, ā paoala; ā met si-
fweni, ā sis elos la nu in e,
ā elos fururiuk.
7 Komwos fwin mutu in
ña ā ma kas luk mutu in
komwos, ma nu kemwu ma
komwos luñšomwos in siyuk,
a fwa oru nu šumwos.
8 Ma iñi mwolanu lun
Papa tumuk, tu komwos
isūs fwako puspis; ou iñi
komwos fwa met tumuk
lutlut.
9 Oanu Papa el lunsel ña,
ouyape ña luñsik komwos:
mwo komwos mutu in ma
luñ luk.
10 Komwos fwin liauñ ma
šap luk, komwos fwa mutu
in ma lun luk; oanu ña
liauñ ma šap lun Papa tu-
muk, ā mutu in ma lun lal.
11 Ma iñi ña kaskas nu
šumwos, tu eñun luk fwa
mutu in komwos, ā eñun
lomwos fwa tiñtiñinu.
12 Ma iñi ma šap luk, tu
komwos luñšomwos sie sin
sie, oanu ña luñsik komwos.
13 Wañin lun yokliki ma
iñi, tu met filiye mol lal nu
ke met kawuk lal.
14 Komwos met kawuk
luk, komwos fwin oru ma
nu kemwu ma ña šap nu
šumwos.
15 Tuku ña tiu pañun ko-
mwos met kulanšap; tu met
kulanšap tiu etu ma leum

lal oru: ā ña pañun komwos
met kawuk: tu ma nu ke-
mwu ma ña loñol Papa tu-
muk ña luti nu šumwos.
16 Komwos tiu šuli yu la
ña, tu ña suli komwos la ā
šuñ mwo'lomwos, tu komwos
fwa šom ā isūs fwako, ā fwa-
ko lomwos on: tu ma nu
kemwu ma komwos siyuk
sin Papa tumuk in ēk, el
fwa siot nu šumwos.
17 Ma iñi ña šap nu šu-
mwos, tu komwos luñšo-
mwos sie sin sie.
18 Fwalu fwin sruñe ko-
mwos, komwos etu tu fwalu
sruñe, yu met ā komwos tuk.
19 Komwos fwin ma lun
fwalu, fwalu fwa luñši ma
lal; ā tu komwos tiu ma lun
fwalu, tu ña šuli komwos la
liki fwalu; tu ou iñi fwalu
sruñe komwos.
20 Esamye kas ma ña fwak
nu šumwos, Met kulanšap
tiu yokliki leum lal. Elos
fwin kolyaiyuk met, elos
fwa kolyai komwos tuk;
Elos fwin liauñ ma kas luk,
elos fwa liauñpe ma kas lo-
mwos.
21 Tu ou iñi ma nu ke-
mwu ma iñi elos fwa oru nu
šumwos ke ēk, tu elos tiu
eta'l šu sipe yu mi.
22 Ña fwin tiu tuku ā kas-
kas nu selos, elos in tiu ko-
luk: ā iñi wañin kutu ma
afnani ma koluk lalos.
23 El šu sruñe yu sruñal
pe Papa tumuk.
24 Ña fwin tiu oru me orek-
ma nu selos ma kutenu met
koflanu oru, elos in tiu ko-
luk: ā iñi elos liye ā sruñu
ña ā Papa tumuk.
25 Ma iñi te oru, tu kas ma
simisla in manu lalos fwa
payikin, elos sruñe yu ke
wañin.
26 Ā ke Akmwoyauk tuku,
šu ña fwa sipa mu nu šu-
mwos yurol Papa mi, el fwa
orek ma lo ke ña:
27 Ā komwos orek pe ma
lo, tu komwos wi yu ke mu-
tamwauk nu iñi.

ŠAPTER 16.

MA iñi ña kaskas nu šu-
mwos, tu komwos ā tiu
tugulkūl.
2 Elos fwa sis komwos la
liki imwen lolñok: aok, pal
si ā tuku, ke elos šu uni ko-
mwos ye nunku mu tu elos
orek ma ali nu sin God.
3 Ā ma iñi elos fwa oru nu
šumwos, tu elos tiu etu Papa
ā ña.
4 Tu ma iñi ña kaskas nu
šumwos, tu ke pal si ā tuku
komwos fwa asamak ma ña
fwak nu šumwos. Ā ma
iñi ña fwak nu šumwos ke
mutamwauk, tu ña wi ko-
mwos.
5 Ā iñi ña šom nu yurin šu
sipe yu mi; ā wañiñ šu-

mwos siyuk sik, Kom šom
nu ya?
6 Ou iñi tu ña kaskas ma
iñi nu šumwos, tiñtiñinu po-
kamutu inšiomwos.
7 Ā ou iñi ña fwak payi nu
šumwos; mwo nu šumwos
tu ña šomla; tu ña fwin tiu
šomla, Akmwoyauk el ā tiu
tuku: ā ña fwin šom, ña
fwa sipa el mu nu yuro-
mwos.
8 Ā ke el tuku el tupokia
fwalu ke ma koluk, ā ke ma
payi ā ke ma nununku:
9 Ke ma koluk, tu elos tiu
lalalfuñi ke ña;
10 Ke ma payi, tu ña šom
nu yurin Papa tumuk, ā ko-
mwos tiu liye yu nu tuk;
11 Ke ma nununku, tu a
fwa nununkauk mwol lun
fwalu.
12 Ma puspis luk in fwak
nu šumwos tuk, tu komwos
tiu ku in etu iñi.
13 Ā ke el, Ñun payi, tu-
ku, el fwa kol komwos nu
ke ma payi nu kemwu: tu
el ā tiu kaskas ke'l; tu ma
el fwa loñ, el fwa kaskas: ā
el fwa luti komwos kutu ma
tuku tuk.
14 El ā ore yu mwolanu:
tu el fwa es ma luk, ā luti
nu šumwos.
15 Ma nu kemwu ma lun
Papa ma luk: tu ou iñi ña
fwak, tu el fwa es ma luk, ā
luti nu šumwos.
16 Kiten pal, ā komwos a
tiu liye yu: ā siefwil pe, ki-
ten pal, ā komwos fwa liye
yu, tu ña šom nu yurin
Papa.
17 Na kutu sin met tumal
lutlut tukeni fwak, Mea ma
iñi ma el fwak nu šes, Kiten
pal, ā komwos a tiu liye yu:
ā siefwil pe, kiten pal, ā ko-
mwos fwa liye yu: ā, tu ña
šom nu yurin Papa?
18 Tu ou iñi elos fwak,
Mea ma iñi ma el fwak, Ki-
ten pal? kut koflanu etu ma
el fwak.
19 Na Jisus el etu tu elos
luñselos in siyuk sel, ā el
fwak nu selos, Ya komwos
siyuk šumwos ke ma ña
fwak, Kiten pal, ā komwos
a tiu liye yu: ā siefwil pe,
kiten pal, ā komwos fwa liye
yu?
20 Payinu, payinu, ña fwak
nu šumwos, Tu komwos fwa
tuñnu, ā wowoyuk, ā fwalu
fwa eñun: ā komwos fwa
pakoauk mutu, tu pakoauk
lomwos fwa eñunak.
21 Mutan si ke el akurun
isūsla el pakoauk mutu, tu
auu si lal tuku: ā kiten mi-
siñi ke tulig isūsla, el tiu
esamak ma ñal tuk, ke eñu-
nak tu mwen si isūsla nu
fwalu.
22 Ā ou iñi pakoauk lo-
mwos iñi: ā ña fwa siefwil
pe liye komwos ā inšiomwos

fwa eñunak, ā wañin met
esla eñun lomwos liki ko-
mwos.
23 Ā ke len si iño komwos
a tiu siyuk sik kiten ma
sisik. Payinu, payinu, ña
fwak nu šumwos, Ma nu ke-
mwu ma komwos fwa siyuk
sin Papa in ēk, el fwa siot
nu šumwos.
24 Nu ke iñi komwos tiu
siyuk kiten ma sisik in ēk;
siyuk, ā komwos fwa es, tu
komwos fwa tiñtiñinu ke
eñun lomwos.
25 Ma iñi ña kaskas nu
šumwos ke pupulyuk: tu
pal si a tuku, ke ña tiu kas-
kas nu šumwos ke pupulyuk
nu tuk, tu ña fwa luti
nu šumwos lemtulaiuk' ke'l
Papa.
26 Len si iño komwos fwa
siyuk in ēk: ā ña tiu fwak
nu šumwos, tu ña fwa pre
nu sin Papa ke iumwos:
27 Tu Papa el šifwanu
luñsel komwos tu komwos
luñšomwos ña, ā komwos la-
lalfuñi tu ña tuku yurol God
mi.
28 Ña tuku yurol Papa mi,
ā ña tuku nu fwalu: siefwil
pe ña likiye fwalu, ā šom nu
yurol Papa.
29 Met tumal lutlut fwak
nu sel, liye, iñi kom kaskas
lemtulaiuk, ā tiu kaskas ke
pukulyuk.
30 Iñi kut etu tu kom ete
nu kemwu, ā tiu enenu tu
kut in siyuk šum: ke ma
iñi kut lalalfuñi tu kom tuku
yurol God mi.
31 Jisus el tupokoañ nu
selos, Ya komwos lalalfuñi
iñi?
32 Liye, auu si a tuku,
aok, tuku iñi, tu komwos a
fwaselik, sie nu yin sin sie,
ā fwa liki yu wi mugenu; ā
tiu ña mugenu muku, tu
Papa el wi yu.
33 Ña kaskas ma iñi nu šu-
mwos, tu ke ña tufwa misla
lomwos. Nu fwalu tufwa
toninfoñ lomwos, tu komwos
eñunak: ña kutunla fwalu.

ŠAPTER 17.

MA iñi ma Jisus el kaskas,
ā ñetak mutal nu in
kosao, ā fwak, Papa, auu
si tuku; oru mwolanu sin
Mwen nutom, tu Mwen nu-
tom fwa ore pe mwolanu nu
šum.
2 Oanu kom ašuñ nu sel ku
ke ikū nu kemwu, tu el fwa
šuñ mol ma patpat nu selos
šu kom ašuñ nu sel.
3 Ā ma iñi mol ma patpat,
tu elos fwa ete kom God
payi mugenu, ā Jisus Kraist,
šu kom sipa mu.
4 Ña oru mwolanu nu šum
on fwalu: me orekma kom
aši nu sik in oru, ña orek
tari.
5 Ā iñi, O Papa, oru mwo-

lanu nu sik, šifwanu wi
kom, ke mwolanu luk wi
kom met sroas fwalu tuk.
6 Ña lotūun ēum nu sin
met šu kom aši nu sik liki
fwalu: elos ma lom met, ā
kom asalosmi nu sik; ā elos
liauñ ma kas lom.
7 Iñi elos etu tu ma nu
kemwu ma kom aši nu sik
tu yurom mi.
8 Tu ña ašuñ nu selos kas
ma kom aši nu sik; ā elos
es, ā etenu tu ña tuku yurom
mi, ā elos lalalfuñi tu kom
sipe yu mi met.
9 Ña pre k'alos: ña tiu pre
ke fwalu, tu k'alos šu kom
aši nu sik; tu elos ma lom.
10 Ā ma nu kemwu ma
luk ma lom, ā ma lom ma
luk; ā ña mwolanu k'alos.
11 Ā ña tiu os fwalu tuk,
ā elos os fwalu, ā ña tu-
ku nu yurom. Papa Mutal,
liauñ in ēum nu los šu kom
aši nu sik, tu elos fwa sie,
oanu kut.
12 Ke ña oelalos os fwalu,
ña liyelosyuñ in ēum: elos
šu kom aši nu sik ña liauñ,
ā wañin sie selos tula, ā
mwen tinyinu mugenu; tu
ma simisla fwa payikin.
13 Ā iñi ña tuku nu yu-
rom; ā ma iñi ña kaskas nu
fwalu, tu eñun luk tiñtiñinu
nu selos.
14 Ña a šuñ kaskas lom
nu selos; ā fwalu sruñ'alos-
la, tu elos tiu ma lun fwalu,
oanu ña tiu mu lun fwalu.
15 Ña tiu pre tu kom esa-
losla liki fwalu, tu kom in
liye'alos mi ke ma koluk.
16 Elos tiu ma lun fwalu,
oanu ña tiu ma lun fwalu.
17 Oralos in mutal ke ma
payi lom: tu kas lom ma
payi.
18 Oanu kom sipe yu mi
nu fwalu, pa ña fwa sipa'los
me pe nu fwalu.
19 Ā k'alos ña ore yu in
mutal, tu elos fwa mutal pe
ke ma payi.
20 Ña tiu pre k'alos mu-
genu, tu k'alospe šu lalal-
fuñi ke ña ke ma kas lalos;
21 Tu elos nu kemwu fwa
sie; 'oanu kom, Papa, in ña,
ā ña in kom, tu elos pe fwa
sie in kut: tu fwalu fwa
lalalfuñi tu kom sipe yu mi.
22 Ā mwolanu ma kom
aši nu sik ña šuñ nu selos;
tu elos fwa sie oanu kut sie:
23 Ña in elos, ā kom in
ña, tu elos fwa šumwoswos
lanu in sie; ā tu fwalu fwa
etu tu kom sipe yu mi, ā
luñšom elos, oanu kom luñ-
šom ña.
24 Papa, ña kenu tu elos
pe šu kom aši nu sik, fwa
wi yu yin ña mutu we; tu
elos fwa liye ma mwolanu
luk ma kom aši nu sik: tu
kom luñšom ña met sroas
fwalu tuk.

25 O Papa payi, fwalu tiu
ete kom: ā ña ete kom, ā
elos iñi etu tu kom sipe yu
mi.
26 Ā ña luti nu selos ēum
met, ā fwa luti tuk: tu luñ
ma kom luñšom ña ke fwa
in elos, ā ña in elos.

ŠAPTER 18.

KE Jisus el fwak ma iñi,
el wi met tumal lutlut
šomwot likin yeno suñonya
Kedron, yin kolkol we, yin
el, ā met tumal lutlut, iliyuk
nu we.
2 Ā Judas, su tukakunu-
lak, el ete pe an si iñi: tu
pal puspis Jisus wi met tu-
mal lutlut tuku nu yinu.
3 Na Judas, ke el es elun-
met si ā rošo yurolos met tol
fulat ā Farisi mi, el tuku nu
yinu wis lamnuk ā folōk ā
me anwuk.
4 Tu ou iñi Jisus, etenu
ma nu kemwu ma a tuku
nu yurol, el šom, ā fwak nu
selos, Šu komwos šukun?
5 Elos tupokoañ nu sel,
Jisus lun Nasaret. Jisus el
fwak nu selos, El a ñao. Ā
Judas, šu tukakunulak, el
pe oelalos tu.
6 Na ke el fwak nu selos,
El a ñao, elos totūlūkla
fwas, ā topla nu in foko.
7 Na el siefwil siyuk nu
selos, Šu komwos šukun? Ā
elos fwak, Jisus lun Nasaret.
8 Jisus el tupokoañ, Ña
fwak nu šumwos met tu El
a ñao: komwos fwin suki
yu, lela elos in šomla:
9 Tu ma el fwak fwa
payikin; Elos šu kom aši
nu sik sie tiu tūla.
10 Na Saimon Piter el
fwauk kutlas natal, ā šuñ
otala sral leyut lun kulan-
šap lun met tol. Ē met ku-
lanšap Malkus.
11 Na Jisus el fwak nu sel
Piter, Filiye kutlas nutom
in ma nukmaen: ale si ma
Papa tumuk el aši nu sik,
ya ña tiu numla?
12 ¶ Na elunmet si ā kap-
ten ā met rošo lun Jus elos
es al Jisus ā kopyuri'lye,
13 Ā kololot nu yurol An-
nas met; tu Kaiafas, šu met
tol fulat yiu si iño, el talap-
nal.
14 Na Kaiafas iñi el fwak
nu sin Jus, tu mwo met si
muši metu.
15 Ā Saimon Piter el fwas
tukol Jisus, ā sienu met lut-
lut wi: met tol fulat el etu
met lutlut si iñi, ā el oelal
Jisus iliyuk nu in lom sin
met tol fulat.
16 Ā Piter el tu mutun
oaoa likin iumwe. Na met
lutlut si iñi, šu met tol fulat
el etu, el šom ā fwak nu sel
šu karwuñun mutun oaoa,
ā wisalak Piter.
17 Na mutan si šu karwu-

ñun mutun oaoa el fwak nu
sel Piter, Ya kom pe tiu met
tumal lutlut sin met iñi? El
fwak. Tiu ña.
18 Ā met kulanšap ā met
rošo elos tu iño, ā orek e
molut; tu musis: ā elos
lañluñ, ā Piter oelalos tu
lañluñ.
19 Na met tol fulat, el
siyuk sel Jisus ke met tu-
mal lutlut, ā ke ma luti
lal.
20 Jisus el tupokoañ nu
sel, Ña kaskas lemtulaiuk
nu fwalu; ña luti ma pat-
pat in lolñok, ā in imwen
ali, yin Jus fwas nu we pal
nu kemwu; ā ña tiu kaskas
in lukma.
21 Efwo kom ku siyuk
sik? siyuk selos šu loñ yu,
ma ña kaskas nu selos: liye,
elos etu ma ña fwak.
22 Ā ke el fwak ma iñi, sie
sin met rošo šu tu we el
puokol Jisus ke paul, fwa-
kañ, Ya kom tupokoañ sin
met tol fulat ou iñi?
23 Jisus el tupokoañ nu
sel, Ña fwin kaskas koluk,
kom orek ma lo ke ma ko-
luk: ā fwin mwo, efwo kom
ku puok yu?
24 Na Annas el kopuri'lye
sipalot nu sel Kaiafas met
kol fulat.
25 Ā Saimon Piter el tu
lañluñ. Ña elos fwak nu
sel, Ya kom pe tiu met tu-
mal lutlut? el laflafwekin,
ā fwak, Tiu ña.
26 Sie sin met kulanšap
lun met tol fulat, met si soun
met si Piter el otala sra el
fwak, Ya ña tiu liye kom
oelal in kolkol si?
27 Na Piter el siefwil pe
laflafwekin: ā kiten misiñi
mwon si kakla.
28 ¶ Na elos kolol Jisus
lukel Kaiafas nu in fokil
nununku: ā tafwun lutuwe;
ā elos tiu šifwanu utyuk nu
in fokil nununku, fwin ou
iñi elos akpakaiye; ā tu elos
fwa moño alukela.
29 Na Pailat el šom nu
yurolos, ā fwak, mea komwos
pu in lain met si iñi?
30 Elos tupokoañ ā fwak
nu sel, El fwin tiu met ko-
luk, kem tiu asalot nu šum.
31 Na Pailat el fwak nu
selos, Komwos as al, ā nu-
nunk al, oanu ke manu lo-
mwos. Tu ou iñi Jus elos
fwak nu sel, Oul nu šes in
uni'lye metu:
32 Tu ma kas sin Jisus
fwa payikin, ma el fwak, in
akulin fuka el fwa miše.
33 Na Pailat el siefwil
utyuk nu in fokil nununku,
ā pañnol Jisus, ā fwak nu
sel, Ya kom Togusa lun Jus?
34 Jisus el tupokoañ nu
sel, Ya kom šifwanu fwak
ma iñi, tu kutenu met fwak
ma iñi nu šum ke ña?

35 Pailat el tupokoañ, Ya
ña met Ju? Met wiyom ā
met tol fulat elos wis kom
mi nu yuruk: mea kòm oru?
36 Jisus el tupokoañ, To-
gusaï luk tiu fwala mi: to-
gusaï luk fwin fwala mi, na
met luk elos fwa anwuk, tu
Jus elos tiu sruk yu yuk: ā
iñi togusaï luk tiu iñi mi.
37 Tu ou iñi Pailat el fwak
nu sel, Ya payi kom togusa?
Jisus el tupokoañ, Kom fwak
tu ña togusa. Ke ma iñi ña
isūsla met, ā ke ma iñi ña
tuku nu fwalu, tu ña fwa
orek ma lo nu ke ma payi.
Elos nu kemwu šu lun ma
payi loñ pusrek.
38 Pailat, el siyuk sel,
Mea ma payi? A ke el fwak
ma iñi, el siefwil šom nu
yurolos met Jus, ā fwak nu
selos, Wañin ma sito ña
konoiok in el
39 Ā usñuknu lomwos, tu
ña tulala sie nu šumwos ke
alukela: ya komwos luñšo-
mwos tu ña in tulala nu šu-
mwos Togusa lun Jus?
40 Na elos siefwilpe wo-
woyuk, fwakañ. Tiu met si
iñi, tu Barabbas. Ā Barab-
bas el met iñunyar.

ŠAPTER 19.

NA tu ou iñi Pailat el es
al Jisus, ā sruñlal.
2 Ā met meun elos orek
tefuro otunme si, ā filiye fwin
šiufwel, ā elos nukmulañ
nuknuk sisa,
3 Ā fwak Pain, Togusa
lun Jus! ā elos puokol ke
paulos
4 Na Pailat el siefwil pe
šom, ā fwak nu selos, Liye,
ña wiselot nu yuromwos, tu
komwos fwa etu tu ña tiu
konoiok kiten ma sisik ma
sito in el.
5 Na Jisus el fwasot liki,
tefuro otunme si on fwin
šiufwel, a nuknuk sisa si.
Ā Pailat el fwak nu selos,
Liye met si.
6 Tu ou iñi ke met tol
fulat ā met rošo liye'l, elos
wowoyuk, fwakañ, Uni'lye
on ke šaksiñ sugo, uni'lye
on ke šaksiñ sugo. Pailat
el fwak nu selos, Komwos
esa'l, ā uni'lye on ke šaksiñ
sugo: tu ña tiu konoiok
kiten ma sisik ma sito in
el.
7 Na Jus elos tupokoañ
nu sel, Manu las, ā ke manu
las mwo el mišo, tu el šifwa-
nu ora'l Mwen nutin God.
8 Tu ou iñi ke Pailat loñ
kas si iñi, el šañeñ pe kutu;
9 Ā el siefwilpe utyuk nu
in fokil nununku, ā fwak nu
sel Jisus, Kom ouya mi? Ā
Jisus el tiu siefwil tupokoañ
nu sel.
10 Na Pailat el fwak nu
sel, Ya kom tiu kaskas nu
sik? kom tiu etu tu ña ku

in uni kom on ke šaksiñ
sugo, ā ku in tula kom
la?
11 Jisus el tupokoan, Wa-
ñin ku lom in lain yu, fwin
tiu ašiot nu šum ma lūñ mi:
tu ou iñi el su es yu wot nu
šum koluk kutu liki.
12 Ā tuko Pailat el suk in
tula'l la: ā Jus elos wowo-
yuk, fwakañ, Kom fwin tu-
lala met si iñi, Kom tiu met
kawuk luk Sisa: el šifwanu
šu oral togusa el fwak lain
Sisa.
13 Na ke Pailat el loñ iñi,
el wisalot Jisus, ā mutu
fwin me muta nununke si,
an si pañpañ Fwinsrosrot, ā
Ipru Gabata.
14 Ā pal si in ako alukela,
ā akurun auu onkos: ā el
fwak nu sin Jus, Liye To-
gusa lomwos!
15 Ā elos wowoyuk, Wis
alot, wis alot, uni'lye on ke
šaksiñ sugo! Pailat el fwak
nu selos, Ya ña uni'lye To-
gusa lomwos on ke šaksiñ
sugo? Met tol fulat elos
tupokoañ, Wañin togusa las
Sisa mugenu.
16 Ke ma iñi el wis alot
nu selos lun uni'lye on ke
šaksiñ sugo. Ā elos es al
Jisus, ā wis el la.
17 ¶ Ā ke el srukak šaksiñ
sugo lal el šomot nu an si
pañpañ aleinšiuf, ma Ipru
pañpañ Golgota:
18 An si iñi elos uni'lye we
on ke šaksiñ sugo, ā met luo
pe oelal, sie le sie le, Jisus
infulwe.
19 Ā Pailat el makauk
akulinye, a filiye on ke
šaksiñ sugo. Ā ma in ma-
kauk, JISUS LUN NASA-
RET TOGUSA LUN JUS.
20 Ā Jus puspis rid akul si
iñi: tu an si elos uni'lye
Jisus on ke šaksiñ sugo ap-
kurun yin met mutu we:
ā makauk simis in Hebru,
Greek, ā Rom.
21 Na met tol fulat lun
Jus elos fwak nu sel Pailat,
Tiu simisla, Togusa lun Jus;
ā tu el fwak, Ña Togusa lun
Jus.
22 Pailat el tupokoañ, Ma
ña simisla ña simisla tari.
23 Na met meun ke elos
uni'lye Jisu on ke šaksiñ
sugo tari, elos es nuknuk
lal, ā orek ip akos, ipsi lun
sie met meun; ā koat: ā
koat tolla nu kemwu, wañin
kai tuto.
24 Tu ou iñi elos tukeni
kaskas, Mwo kut tiu luselik
ma iñi, tu koto srifwe, lut in
liye lun šu: ou iñi ma si-
misla fwa payikin, ke fwak,
Elos eselik nuknuk luk la-
los, ā ke koat luk olos koto
strifwe. Ā tu ma iñi met
meun elos oru.
25 Ā nine kīel ā taiñ kīel,
Meri lun Kliopas, ā Meri

Magdalin, elos tu ke šaksiñ
sugo lun Jisus.
26 Ma ke Jisus el liye nine
kīel, ā met lutlut šu el luñ-
sel, tu ke, el fwak nu sin
nine kīel, Mutan, liye mwen
nutom!
27 Na el fwak nu sin met
lutlut, Liye nine kīum! Ā
tukin auu si iñi met lutlut
iñi wis al nu yin sel.
28 Tukin ma iñi, Jisus, ke
el etu tu ma nu kemwu orek
tari, tu ma simisla fwa payi-
kin, el fwak, Ña malu.
29 Na ale in finiger sisesla
os we; ā elos nakla insral ke
finiger, ā filiye on šak his-
sup, ā šuñ nu ke oelul.
30 Tu ou iñi ke Jisus el es
finiger, el fwak, Ma tari: ā
el kupata kaiwel, ā miše.
31 ¶ Na Jus, ke pal si ako,
tu manoltotal tiu on ke šak-
siñ sugo ke len sabat, (tu
sabat iñi len lulap si) elos
siyuk sel Pailat lun kotūlik
niel total, ā tufwa wis elos
la.
32 Na met meun elos tuku,
ā kotūlik nien ma si metu, ā
nien sienu su oelul miše on
ke šaksiñ sugo.
33 Ā ke elos tuku nu yurol
Jisus, ā liye tu el miše iñi
elos tiu kotūlik niel:
34 Tu sie sin met meun el
fokisi la siel ke musra, ā ki-
ten misiñi sa ā kof širorla.
35 Ā el šu liye orek ma lo,
ā ma lo lal payi; ā el etu tu
el fwak payi, tu komwos fwa
lalalfuñi.
36 Tu ma iñi oru, tu ma
simisla fwa payikin, Wañinu
sugo srel koptalik.
37 Ā siefwilpe sienu ma
simisla fwak, Elos fwa ñetañ
nu sel šu elos fokisi.
38 ¶ Ā tukin ma iñi Josef
lun Arimetia, met lutlut tu-
mal Jisus, ā lukma tu el ša-
ñeñ sin Jus, el siyuk sin
Pailat tu el fwa esla manol
Jisus: ā Pailat el šuñ. Na
el tuku, ā wisla manol Jisus.
39 Ā Nikodimus el tukepe,
el šu umet tuku nu yurol
Jisus ke foñ, ā el wis mur ā
alos toeni nu sie, akurun
paun siefok.
40 Na eltal es manol Jisus,
ā srukmulani ke nuknuk li-
nen kutu ma keñ wi oanu
Jus ke elos pukpuki.
41 Na an kolkol si yin el
miše we on ke šaksiñ sugo;
ā in kolkol si iñi lufin mas
šašu on we, wañinu met on
lū met.
42 Na yin si iñi elos fili'lye
Jisus pal si ako lun Jus: tu
inluf si apkurun.

ŠAPTER 20.

LEN si umet ke wik Meri
Magdalin el tuku tafwun
lutuwe, ke los, nu inkulyuk,
a liye eot si esla liki lufin
mas si.

2 Na el kasus ā tuku nu
yurol Saimon Piter, ā nu
yurol sienu met lutlut, šu
Jisus el luñsel, ā fwak nu
seltal, Elos esla Leum liki
lufin mas si, ā kut niken an
elos liki'lye we.
3 Na Piter ā met lutlut si
iño eltal šom ā tuku nu lufin
mas si.
4 Ā eltal tukeni kasus: ā
sienu met lutlut mula lukel
Piter, ā tuku met nu lufin
mas si.
5 Ā el, sumwoli, liye nuk-
nuk linen on we; ā el tiu
iliyuk nu we.
6 Na Saimon Piter el tuku
tukol ā iliyuk nu lufin mas
si ā liye nuknuk linen on
we.
7 Ā napkin si, ma nukmen
šiufwel, tiu on ke nuknuk
linen, tu lumani on sienu an.
8 Na sienu met lutlut, šu
tuku nu lufin mas si met el
iliyuk pe nu we, ā liye, ā
lalalfuñi.
9 Tu ini elos tiu ma simis-
la, tu el a siefwil mol yuk
yin miše mi.
10 Na met lutlut eltal sie-
fwil šom nu yin seltal.
11 ¶ Ā Meri el tu la liki
lufin mas si tuñnu: ā ke el
tuñ, sumwoli nu lufin mas si.
12 Ā liye lipufon luo in
fwosfwos mutanu, sie ke šiu-
fwel, ā sie ke niel, yin manol
Jisus on we met.
13 Ā etal fwak nu sel, Mu-
tan, efwo kom ku tuñ? El
fwak nu seltal, Tu elos wis
la Leum luk, ā ña tiu etu an
elos liki'lye we.
14 Ā ke el fwak ou iñi, el
tapula nu tuk, ā liye'l Jisus
tu, ā el nikin la Jisus.
15 Jisus el fwak nu sel,
Mutan, efwo kom ku tuñ?
šu kom šukun? El nunku
mu el met karwuñunyuk, el
fwak nu sel, Leum, kom
fwin wis el la, kom luti nu
sik an kom likiye we, ā na
fwa wis el la.
16 Jisus el fwak nu sel,
Meri. El tapula, ā fwak
nu sel, Rabbonāi; oanu ma
fwak Met luti.
17 Jisus el fwak nu sel,
Nikmit kal yu wi; tu ña
tiu šomwak iñi nu yurin
Papa tumuk: ā kom šom
nu yurolos ma lik, ā fwak
nu selos, ña šomwak nu yu-
rin Papa tumuk, ā Papa tu-
momwos, ā nu sin God luk,
ā God lomwos.
18 Meri Magdalin el tuku
ā luti nu sin met lutlut tu el
liye'l Leum, ā el fwak ma
iñi nu sel.
19 ¶ Na len si iñi oyuku,
len si umet ke wik, ke mu-
tun oaoa kauli yin met lut-
lut mutu we tu elos šañeñ
sin Jus, Jisus el tuku, ā tu
infulwe, ā fwak nu selos,
Misla nu šumwos.

20 Ã ke el fwak ou iñi, el
luti paul ā la siel nu selos.
Na met lutlut eñun, ke elos
liye'l Leum.
21 Na Jisus el siefwil fwak
nu selos, Misla nu šumwos:
oanu Papa el sipe yu mi,
ouyape ña sipe komwos la.
22 Ã ke el fwak ma iñi, el
moñyuñ nu selos, ā fwak nu
selos, Komwos es Ñun Mutal:
23 Komwos fwin nunok
munas ke ma koluk lun me-
tu, fwa nunok munas ke ma
koluk lalos; komwos fwin
tiu nunok munas, fwa tiu
nunok munas ke ma koluk
lalos.
24 Ã Tomas, sie sin sinul
luo, pañpañ Didimus, el tiu
oelulos ke Jisus el tuku.
25 Tu ou iñi kutenu met
lutlut fwak nu sel, Kut liye'l
Leum. Ã el fwak nu selos,
Ña fwin tiu liye an musra
patikiye in paul, a filiye
kufin pok in an musra pati-
kiye we, ā šuñ pok nu le
siel, ña a tiu lalalfuñi.
26 Ã tukin leñ oalkos, met
tumal lutlut siefwilpe mutu
lū, ā Tomas oelulos: Jisus el
tuku, mutun oaoa kauli, ā
tu infulwe, a fwak, Misla nu
šumwos.
27 Na el fwak nu sel To-
mas, Sralmu kufin pom, ā
liye pok; ā sralmu pom, ā
šuñ nu ke le siyuk: ā tiu si
lalalfuñi, tu lalalfuñi.
28 Ã Tomas el tupokoañ ā
fwak nu sel, Leum luk ā
God luk.
29 Jisus el fwak nu sel,
Tomas tu kom liye yu, kom
lalalfuñi: inšimwowo selos
šu tiu liye ā lalalfuñi.
30 ¶ Ã kutenu akul pus-
pis payi ma Jisus el oru ye
mutun met tumal lutlut, ma
tiu simisla in buk si iñi:
31 Ã simisla ma iñi, tu
komwos fwa lalalfuñi tu
Jisus el Kraist, Mwen nutin
God; ā tu, lalalfuñi ma mol
fwa lomwos ke ēl.

ŠAPTER 21.

TUKIN ma iñi Jisus el
siefwilpe šifwanu lotōl
nu sin met lutlut nu mwean
an Taibirias; ā el lotōl ou
iñi.
2 Saimon Piter, ā Tomas
pañpañ Didimus, ā Natanael
met Kena yin Galili, ā nu-
tin Zebedi, ā luo pe selos
met tumal lutlut, elos tukeni
mutu.
3 Saimon Piter fwak nu
selos, Ña šom kwa. Elos
fwak nu sel, kut wi kom
pe. Elos šom, ā kiten misiñi
sroauk nu fwin oaku; ā foñ
si iñi elos pusinpo.
4 Ã ke lututan Jisus el tu
fwin meši: ā met lutlut elos
tiu etu la Jisus.
5 Na Jisus el fwak nu
selos, Tulig kutu me moño

yuromwos? Elos tupokoañ
nu sel, Mo.
6 Ā el fwak nu selos, Sisla
neku nu yem, ā komwos fwa
konoiok. Tu ou iñi elos
sisla, ā iñi elos koflanu ama-
kin tu ik puspis.
7 Tu ou iñi met lutlut šu
Jisus luñši el fwak nu sel
Piter, We Leumwu. Ā ke
Saimon Piter el loñ tu el
Leum, el šuñ nuknuk nuk-
mulla, (tu el koflufol) el
šifwanu srola nu in kofwo
mwea.
8 Ā wiyu met lutlut tuku
nu fwin oak sisik; (tu elos
tiu lusla nu fwin me i, oanu
ñeñu lum ñaul) amakin nek
ik wi.
9 Ā ke elos tuku nu fwin
meši, elos liye e molut, ā ik
on fwe, ā bred.
10 Jisus el fwak nu selos,
Usi kutu ik ma komwos
srukie.
11 Saimon Piter el fwa-
siuk, ā amakin nek nu fwin
meši tiñtiñinu ik lulap, sie-
fok lum ñaul tolu: ā tu ik
puspis nek tiu mišalla.
12 Jisus el fwak nu selos,
Fwas umoño. Ā met lutlut
elos šañeñ in siyuk sel, Šu
komwun? elos etu tu el
Leum.
13 Na Jisus el tuku, ā es
bred, ā šuñ nelos, ā ik ou-
yape.
14 Iñi pal si aktolu ma
Jisus el lotōl nu sin met tu-
mal lutlut, tukin pal si ke
el molyuk yin mišemi.
15 ¶ Ou iñi ke elos moño
tari, Jisus el fwak nu sel
Saimon Piter, Saimon, nutin
Jonas, kom luñšom ña yok-
lukelos? El fwak nu sel,
Ao, Leum; kom etu tu ña
luñsik kom. El fwak nu
sel, Kiteuñ lam nutig.
16 El siefwil fwak nu sel
pal si akluo, Saimon, nutin
Jonas, kom luñšom ña? El
fwak nu sel, Ao, Leum; kom
etu tu ña luñsik kom. El
fwak nu sel, Kiteuñ šip
nutig.
17 El fwak nu sel pal si
aktolu, Saimon, nutin Jonas,
kom luñšom ña? Piter el
pakomutu tu el fwak nu sel
pal si aktolu, Kom luñšom
ña? Ā el fwak nu sel, Leum,
kom etu ma nu kemwu;
kom etu tu ña luñsik kem.
Jisus el fwak nu sel, Kiteuñ
šip nutig.
18 Payinu, payinu, ña fwak
nu šum, ke kom met fwus,
kom šifwanu los kom eni, ā
fwas yin kom luñšom fwas
nu wę: ā ke kom fwa matu,
kom fwa sralot pom, ā sienu
fwa los kom eni, ā wis kom
yin kom tiu luñšom fwas
nu we.
19 El fwak ma iñi, in
akulinye miše šu el fwa oru
mwolanu sel God. Ā ke el

fwak ma iñi, el fwak nu sel,
Fwas tukuk.
20 Na Piter tapula, liye
met lutlut šu Jisus el luñsel,
fwas tuk; ā el šu fuñla nu
in imwel ke supper, ā fwak,
Leum, el šu fwa tukakin
kom yuk?
21 Ke Piter liye'l, el fwak
nu sel Jisus, Leum, mea met
iñi oru?
22 Jisus el fwak nu sel,
Ña fwin luñsik tu el mutanu
nu ke ña tuku, mea nu šum?
Kom fwas tukuk.
23 Na kas iñi šom nu yurin
ma lel, tu met lutlut iñi fwa
tiu miše; ā Jisus el tiu fwak
nu selos, El a tiu miše; tu,
Ña fwin luñsik tu el mutanu
nu ke ña tuku, mea nu šum?
24 ¶ El iñi met lutlut šu
orek ma lo ke ma iñi, ā el
simisla ma iñi: ā kut etu tu
ma lo lal payi.
25 Ā kutenu ma puspis pe
ma Jisus el oru, ma kut fwin
simisla nu kemwu, ña menu
mu fwalu tiñtiñinu buk ma
simisla. Amen.

OREKMA LUN MET ŠAP.

ŠAPTER 1.

O TEOPILUS, buk si meta
ña oru ke ma nu kemwu
ma Jisus el mutamwauk in
oru ā luti, 2 nu ke len si
utukiuk el, tukin pal si El
šap tari ke Ñun Mutal nu
sin met šap šu El es meta.
3 Ā tukin pal si ke el miši
El šifwanu luto'l nu selos ke
akul puspis šumwos, elos
liye'l len añaul, ā El kaskas
kutu mao ke togusaï lun
God: 4 ā elos tukeni nu yu-
rol, El šap nu selos tu elos
in tiu šom liki Jerusalem, ā
tupon tukakunañ lun Papa,
ma komwos loñ keik.
5 Tu payi met Jon el bap-
taisla ke kof; ā komwos a
fwa baptaisla ke Ñun mutal
tiu len puspis tuk.
6 Tu ou iñi ke elos tuke-
ni, elos siyuk Sel, fwakañ,
Leum, ya ke palsi'ñi Kom
siefwil folokunak togusaï lun
Israel?
7 Ā El fwak nu selos. Tiu
ma lomwos in etu pal ā pulon
ma Papa el likiye in kuenu
Lal.
8 Ā komwos fwa es ku tu-
kin pal si Ñun Mutal tukunu
fwomwos; ā komwos a fwa
met lo sik nu in Jerusalem,
ā yin Judea nu kemwu, ā yin
Samaria, ā yin lūsella fwalu.

9 Ā ke elos kaskas ma iñi
tari, ke elos liye, utukiuk
El; ā pukunieñ si as al liki
mutalos.
10 Ā ke elos šuiye nu in
kosao ke El šom, liye met
luo tu yurolos in nuknuk
fwosfwos; ā etal fwak, 11
Komwos met Galili, efwo
komwos ku tu šuiye nu in
kosao? Jisus iñi etukiuk
liki komwos nu in kosao,
El a fwa tuku oanu ko-
mwos liye'l šom nu in ko-
sao.
12 ¶ Na elos foloko nu Je-
rusalem liki eol pañpañ Oli-
vet, apkurun Jerusalem oanu
fwas ke len sabbat.
13 Ā ke elos tuku nu lū
tari, elos utyuk nu in sie
fokil lūñ yin Piter, ā Jemes,
ā Jon, ā Andru, Filip, ā To-
mas, Bartolomu, ā Mattu,
Jemes nutin Alfeus, ā Sai-
mon Zelotes, ā Judas ma lel
Jemes elos mutu we.
14 Elos nu kemwu nunok-
sugo-wunnu ke šikalaninu
siukye, wi mutan, ā Meri
kīel Jisus, ā wi met lel.
15 Ā in len iño Piter el
tuyuk in maslon met tumun
luti, ā fwak, (oaoa elos šu
tukeni oanu siefok-loñol).
16 Met lili, enenu tu ma
šimnusla iñi payikin, ma Ñun
Mutal ke olin Devid fwak
met ke Judas, el šu kol olos
šu es El Jisus.
17 Tu el wi kit oaoala, ā es
kutu me orekma iñi.
18 Tu ke ma iñi met si iñi
el mol ima si ke kukakin
ma koluk; ā putatla wis
šiufwe, el fugūlik siel, ā
kwanon nu kemwu raki.
19 Elos nu kemwu šu mutu
Jerusalem etu ma iñi, oanu
tu elos pañpañ ima si iño, in
kaskas lalos, Aseldama, oanu
ma fwak, Ima lun sa.
20 Tu šimla in buk Psalm,
Lela lom sel in pusin ma, ā
lela tu wañin met mutu lū;
ā, lela sienu met es me orek-
ma lal.
21 Ke ma iñi šu sin met
iñi šu wi kit pal e nu ke-
mwu ke Leum Jisus fwa-
fwasyus lū lik yuros, 22 mu-
tamwauk ke baptais mi lun
Jon, nu ke len si utukla El
liki kit, mwo kut pokiye sie
tu el met lo yuros lun ma
siefwil molyuk.
23 Ā elos šulūla luo, Josef
pañpañ Barsabas, šu mwulal
Justus, ā Mattaias.
24 Ā elos pre, ā fwak Le-
um, Elos etu inšien met e nu
kemwu, luti šu ke seltal Elos
es, 25 tu el fwa es kutu me
orekma iñi ā me šap iñi, ma
Judas el putatla liki ke ko-
luk, tu el fwa šom nu yin sel.
26 Ā elos šuñ fwo lalos; ā
oayuñ nu sel Mattaias; ā
Elos oakulañ nu ke sie-nul-
sie met šap.

ŠAPTER 2.

AKE len Pentekost fwolnu, elos nu kemwu tukeni nu sie an nunok sugo wunu.
2 Ā pusra si tiku in kosaoemi pũspũs oanu kušan eñ lulap, ā tiñilyenu lom elos mutu we.
3 Ā lo siñalik oanu e sikmi nu selos, ā mutu fwin sie sin sie.
4 Ā elos nu kemwu seseslanu ke Ñun Mutal, ā mutamwauk in kaskas ke kutenu lo, oanu Ñun oru nu selos in kas.
5 Ā met Ju, met mwo, mutun an nu kemwu ye kosaoemi, elos mutu Jerusalem.
6 Ke pusra si iñi kašak, met puspis tukeni, ā elos toninfoñ, tu met nu kemwu loñ olos kaskaskin kas lalos.
7 Ā elos nu kemwu lut, ā mañolñola, fwak nu sin sie sin sie, Liye, ya elos nu kemwu šu kaskas tiu met Galili?
8 Ā fuka kem nu kemwu loñ in lo lumem, yin kem isũsla we?
9 Met Partia, ā met Media, ā met Elam, ā elos šu mutu yin Mesopotamia, ā yin Judea, ā Kapadosia, yin Pontus, ā Asia, 10 Prišia, ā Pampulia, yin Išip ā yin kutu an Libia apneni Kurene, ā metša lun Roma, met Ju ā met forla, 11 met Kret, ā met Arabia, kem loñ olos kaskas in lomem me orekma lulap lun God.
12 Ā elos nu kemwu lut, ā ninukunla, fwakañ nu sin sie sin sie. Mea si iñi?
13 Kutenu aksriksrik ā fwak, Met iñi elos kũp ke wain šašu.
14 ¶ Ā Piter, ke el tuiuk yurin sie-ñul-sie, el srukak pusral, a fwak nu selos, Komwos met Judea, ā nu kemwu šu mutu Jerusalem, mwo komwos etu ma iñi, ā poroño kusak: 15 tu elos iñi tin spuï, oanu komwos nunku, tu auu si aktolu ke len.
16 Tu ma iñi ma Joel, met palu, el kaskas ka; 17 ā God el fwak, Ma iñi te oru in len safla, Ña a fwa okoiot Ñunik nu fwin ikwe nu kemwu; ā mwen nutum ā an nutum Elos a fwa polyi, ā met mogul fwus lomwos elos a fwa liye arurumu, ā met matu lomwos elos a fwa memeï memi.
18 Ā in kutu len iño Ña tufwa okoiot Ñunik on fwin met kulanšap mogul luk, ā met kulanšap mutan luk, ā elos tufwa polyi.
19 Ā ña tufwa oru menmen in kosao lũñ, ā akul on fwalu ten: sa ā e, ā okun kulas.

20 Ã fwatu a fwa ekla los,
ã malem ekla sa, met len
lulap si ã menmen si lun
Jeova a fwa tuku tuk.
21 Ã a fwa ma iñi, tu el ŝu
ali nu ke Ẽl Jeova el a fwa
mol.
22 Komwos, met Israel, loñ
kas iñi; Jisus lun Nazaret,
met si God El aksumwosyeot
nu yuromwos ke kuu ã men-
menu ã akulu, ma God El
oru ke'l in maslomwos, oanu
komwos ŝifwanu etu; 23
Tule'lot ke papu ã etenu lun
God, komwos as el, ã ke pon
koluk uni on ke ŝaksiñ sugo
ã onela.
24 God El akmolye'lak, ke
tulala mwaiokun miŝi met,
tu a tiu ku in sruki'lye.
25 Tu Devid el kaskas ke'l,
Ña liye Jeova pal e nu ke-
mwu ye mutuk; tu El on
le pok leyut, tu ñun tiu mo-
gũkũ.
26 Ke ma iñi iŝiuk eñunak,
ã louk inŝimwowo; kutepe
tu ikuk ã fwa moñla in
fwensok.
27 Tu Kom ã tiu likie ñu-
nik in hell, ã tiu fuleot Ma
Mutal Lom in liye ma kolak.
28 Met Kom luti nu sik
inganek mol; Kom a fwa
ore yu tiñtiñinu eñun ke
mutom.
29 Met lili, lela ña in kas-
kas nu ŝumwos lemtulaiuk
ke papa Devid, tu el miŝi ã
pukpuki, ã inkulyuk sel os
yuros nu ke len si iñi.
30 Ke ma iñi el met palu,
ã etu tu God el fulak ke
fulak nu sel, tu ke futen
inŝiel ke ikwe, El fwa ak-
molye'lak Kraist, tu El mutu
on niin mutu lal; 31 ke
liye ma iñi met, el kaskas
ke molyuk lun Kraist, tu
ñunal tiu fili nu in hell, ã
ikwe'l tiu liye kolak.
32 God El akmolye'lak Ji-
sus iñi, ã kut nu kemwu
met lo ke'l.
33 Ke ma iñi le paul leyut
sin God srukulak, ã El es
sin Papa mwuleuñ lun Ñun
Mutal, El okoiot ma iñi, ma
komwos liye ã loñ iñi.
34 Tu Devid el tiu utiuk
nu in kosao; ã el ŝifwanu
fwak, Jeova el fwak nu sin
Leum luk, Kom mutu on le
pok leyut, 35 nu ke pal si
ña orek met mwesral laño ye
nium.
36 Ke ma iñi lela sou lun
Israel nu kemwu in etu ma
ŝumwos, tu God el oru Jisus
iñi, ŝu komwos uni'lye on
ke ŝaksiñ sugo, tu El Leum
ã Kraist.
37 ¶ Ã ke elos loñ ma iñi
ŝuñ insielos, ã elos fwak nu
sel Piter ã nu sin kutenu sin
met ŝap, Met lili, mea kem
a oru?
38 Na Piter el fwak nu
selos, Komwos auliyuk, ã

baptaisla koınwos nu kemwu in Ẽl Jisus Kraist ke sisla ma koluk, ā komwos tufwa es ma šuñ lun Nun Mutal.
39 Tu mwuleuñ ma nu šumwos, ā nu sin tulig nutumwos, ā nu selos nu kemwu šu mutu lūsla, ā nu selos nu kemwu šu Leum God las El tufwa pañon.
40 Ā ke kutenu kas puspis el luti ma lo ā kaiyuk, fwakañ, Komwos šifwanu moli komwos liki fwil koluk si iñi.
41 Na elos šu eñun in es kas lal, elos baptaisla; ā ke len si iñi elos sifwauk oanu met tol-šin.
42 Ā elos mutu ku in luti ā luñ lun met šap, ā in kunšalik bred, ā in pre.
43 Ā šañeñ tuku nu fwelos nu kemwu; ā met šap elos orek menmen ā akul puspis.
44 Ā elos nu kemwu šu lalalfuñi tukeni mutu, ā toeni nu kemwu ma lalos.
45 Ā elos kukakunla fwal lalos ā ma lalos, ā kitelik nu selos nu kemwu, oanu met e nu kemwu enenu.
46 Ā piñanu len ke nunok sugo wunu in tempel, ā kunšalik bred in lom lalos, elos moño me mono nelos ke eñun ā payi inšielos, 47 kakšakin God; ā luñ lun met e nu kemwu yurolos. Ā Leum El filfil nu ke šurš piñanu len elos šu fwa mol.

ŠAPTER 3.

KE sie pal Piter ā Jon eltal tukeni fwasyuk nu in tempel ke auu si lun pre, auu akeu.
2 Ā sie met nuno ul ke isūsla utukla ā elos fili'lye piñanulen nu ke mutun oaoa lun tempel pañpañ Mwonu, tu el siyuk me pakomutu nu selos šu utiuk nu in tempel.
3 Ke liye'ltal Piter ā Jon, apkurun utiuk nu in tempel, el siyuk seltal me pakomutu.
4 Ā Piter el sui'lye wi Jon, ā fwak Ñetmu nu sital.
5 Ā el loñ oltal, nunku mu el tufwa es kutu ma seltal.
6 Na Piter el fwak nu sel, Wañin silver ā gol yuruk, ā ma nu luk ña siot nu šum; In Ẽl Jisus Kraist lun Nazaret kom tuyuk ā fwas.
7 Ā el srukie le paul leyut, ā sruklulak; ā kiten misiñi niel ā sri in akonkonon niel kela.
8 Ā el sroauk tu, ā fwas, ā oelultal utiuk nu in tempel, fwas, srosro, ā kaksakin God.
9 Ā elos nu kemwu liye'l fwafwasyis ā kaksakin God:
10 ā elos eta'l tu el iñi el šu mutu ke pakomutu nu ke mutun oaoa mwonu lun tempel; ā elos tiñtiñinu ke

fwefwela ā lut ke ma te oru
nu sel.
11 ¶ Ā ke el šu ul kela
sruki'lye Piter ā Jon, met e
nu kemwu kasus tukeni nu
yurolos in srauinwalsis pañ-
pañ Solomon, fwefwela ma
lulap.
12 Ā ke Piter el liye, el tu
pokoañ nu sin metu, Ko-
mwos met Israel, efwo ko-
mwos ku fwefwela ke ma
iñi? ka efwo komwos ku
šui kiti, oanu tu ke ku ā
mutal las kut orek met si iñi
in fwas?
13 God lun Abraam, ā lun
Aisaak, ā lun Jekob, God
lun papa tumas, El akmolye-
'lak Mwen natal Jisus; šu
komwos as'ot, ā lafwekun al
ye mutal Pailat, ke el nunku
in tula'la.
14 Ā komwos lafwekin Ma
Mutal ā Ma Payi, ā kenu
lun as'ot met akmus nu yu-
rumwos; 15 ā komwos uniye
Leum lun mol, šu God el
akmolyauk yin miše mi,
kem met lo ke.
16 Ā Ēl, ke lalalfuñi in
Ēl, orek met si iñi ku, šu
komwos liye ā etu: aok la-
lalfuñi ke El ašuñ nu sel ku
nu šumwosmwos ye muto-
mwos nu kemwu.
17 Ā iñi ma lili, ña etu tu
komwos oru ma iñi ke ninu-
kin, oapanu leum lomwos.
18 Ā ma iño ma God El
polyi met ke olin met palu
nu kemwu lal, tu Kraist El
tufwa keok, o iñi El payikin.
19 Ke ma iñi komwos au-
liyuk, ā forla, tu ma koluk
lomwos fwa Ella, ke pal in
mwola a fwa tuku ye mutun
Leum mi; 20 ā El tufwa
sipaot Jisus Kraist, šu luti-
yuk nu šumwos met; 21 šu
kosao fwa es nu ke pal lun
akmolyauk ma nu kemwu,
ma God El kaskas ke olin
met palu mutal lal nu ke-
mwu, yin mutamwauk fwalu
nu iñi.
22 Tu payi ma Moses el
fwak nu sin papa, Jeova
God lomwos El tufwa ak-
molyauk Met Palu nu šu-
mwos sin ma liumwos oanu
ña; komwos tufwa loñ ol
ke ma nu kewwu El tufwa
fwak nu šumwos.
23 Ā ma fwa te oru, tu
ñunin met nu kemwu, šu a
tiu loñ Met Palu iño, fwa
kanawis la liki metu.
24 Ā met palu nu kemwu
ke Samuel mi ā elos šu tukol,
aok elos šu kaskas, elos pol-
ye pe ke len iñi.
25 Komwos tulig nutin met
palu, ā nutin mwuleuñ ma
God El oru nu sin papa tu-
mus, ke El fwak nu sel
Abraam, Ā in fute lom ña
fwa orek sou nu kemwu
fwalu inši mwowo.
26 Nu šumwos met, God

El akmolyauk Mwen natal Jisus tari, El sipaot in akmwoye komwos, ke furok komwos la nu kemwu liki ma koluk lomwos.

ŠAPTER 4.

A KE elos kaskas nu sin metu, met tol, ā kaptin lun tempel, ā met Saddusi, elos tuku nu fwelos,
2 mulat tu elos luti nu sin metu, ā tafwu ke Jisus molyuk yin miše mi.
3 Ā elos sruk elosi ke paulos, fule'losi nu in prison nu lutu, tu pal si iñi ekela.
4 Ā ma puspis selos šu loñ kas elos lalalfuñi; ā pišen metu oanu limu.
5 Ā ma te oru ke lutu, tu met leum lalos, ā met elder, ā met šim,
6 ā Annas met tol fulat, ā Kaiafas, ā Jon, ā Aleksander, ā elos lun sou lun met tol fulat, elos tukeni nu Jerusalem.
7 Ā ke elos file'losi inful-we, elos siyuk, Ka ku šu, ka ē šu, komwos orek ma iñi?
8 Na Piter, tiñtiñinu ke Ñun Mutal, el fwak nu selos, Komwos leum lun metu, ā met elder lun Israel,
9 komwos fwin siyuk šes len si iñi ke mwo oru nu sin met ul, ke mea el kelanu;
10 lela komwos nu kemwu, ā met nu kemwu lun Israel in etu, tu ke Ēl Jisus Kraist lun Nazaret, šu komwos uni'lye on ke šaksiñ sugo, šu God El akmolyauk yin miše mi, aok ke El met si iñi el tu ye mutomwos kelanu.
11 El iñi eot si ma komwos met muša sisila, El mutun srumwosrik.
12 Ā wañin me mol ke sienu; tu wañin sienu Ē ye kosao eyeyuñ nu sin metu, kut tufwa mol ka.
13 Ā ke elos liye pulaïk lun Piter ā Jon, ā etu tu eltal tiu lutlut ā met šilalkuñ, elos lut; ā elos etu tu eltal yurin Jisus met.
14 Ā elos liye met si kela tu yuroltal, elos koflanu fwak lain mao.
15 Ā ke elos šap tu elos šom liki mwolil, elos šifwanu papu,
16 fwakañ, Mea kut oru nu sin met iñi? tu menmen lulap si elos orala, met nu kemwu šu mutu Jerusalem elos etu; a kut koflanu fwak sito.
17 Ā tu ma iñi tiu fwaselik kutu yurin metu, mwo tu kut kaï elos la me šumwosmwos, tu elos in tiu kas tuk nu sin sie met in Ē iñi.
18 Ā elos pañnoltal, ā šap nu seltal in tiu fwak kiten ma sisik ā luti in Ēl Jisus.
19 Ā Piter ā Jon eltal tupokoañ ā fwak nu selos, Komwos nununku la payi

ku sito tu ketal loñ komwos
yokliki God.
20 Tu ketal koflanu tiu
fwak kutu ma ketal liye met
ā loñ.
21 Ā ke elos siefwil pe kaï
elos tari, elos tula'los la, tu
ke metu elos koflanu ko-
noiok fuka ma in unelos la:
tu met e nu kemwu kakša-
kin God ke ma orekla.
22 Tu met si yutunyuk yiu
añaul matu, šu kela ke men-
men si iñi.
23 ¶ Ā ke tulala tari elos
som nu yurin met lalos, ā
fwakak ma nu kemwu ma
met tol fulat ā met elder
fwak nu selos.
24 Ā ke elos loñ ma iño,
elos srukak pusralos nu sie
nu sin God, ā fwak, Leum,
Elos God, šu orala kosao, ā
fwalu, ā mwea, ā ma nu ke-
mwu lu; 25 šu fwak met ke
olin met lolos Devid, Efwo
met Pegan ku koskusok, ā
met elos nunku ma pusa?
26 Togusa lun fwalu elos
tuiuk, ā leum elos tukeni
lain Jeova, ā lain Kraist lun.
27 Tu payinu, Herod, ā
Pontius Pailat, wi met Pe-
gan, ā met Israel, elos tukeni
lain tulig mutal natolos Ji-
sus, šu Elos mwolak, 28 tu
elos oru ma paulos ā papu
lolos nunku u-met in oru.
29 Ā iñi, Leum, Elos liye
kaiiyuk lalos; ā oru nu sin
met lolos, tu ke pulaiik lu-
lap elos in fwak kas lolos,
30 ke sralot paulos tu in
kela; ā tu akul ā menmen
fwa orala ke tulij mutal na-
tolos Jisus.
31 Ā ke elos pre tari, an
elos tukeni we kusūsyuk; ā
elos nu kemwu tiñtiñinu ke
Ñun Mutal, ā elos pulaik in
fwak kas lun God.
32 Ā ma puspis selos su tu-
keni lalalfuñi ā inšie siewu-
nu, ā ñun siewunu, tu wañin
sie selos fwak kutu ma lal,
ma lal mugenu, tu ma nu
kemwu ma lalos.
33 Ā ke ku lulap met šap
elos lo ke molyuk lun Leum
Jisus; ā luñ lulap on fwelos
nu kemwu.
34 Tu wañin sie selos wa-
ñin ma la: ā elos šu fwal
lalos ku lom selos elos kuka-
kin, ā wis me mol ma kuka-
kin ka, 35 ā likiye mao nu
ke niel met šap: ā elos kite-
lik nu sin met nu kemwu
oanu elos enenu.
36 Ā Joses, šu met šap elos
mwulal Barnabas, (ma ta-
fwu, mwen nutin akmwo
yauk,) met Livai, ma yin
Saiprus, 37 fwal lal, el ku-
kakunla, ā wis moni, ā liki-
ye mao nu ke nien met šap.

ŠAPTER 5.

A SIE met ē Ananaias, wi
Sapfaira mutan kïel, el-

tal kukakunla sie an, 2 ā
mwukunla kutu me mol,
mutan kīel ete pe, ā wis
kutenu, ā likiye nu ke nien
met šap.
3 Ā Piter el fwak, Ananaias, Efwo Setan el ku
nakla inšium tu kom kiapala
Ñun Mutal, ā mwukunla
kutu me mol lun annu?
4 Ya ke onnu tiu ma lom?
ā tukin pal si kukakunla
yatiu in ku lom? efwo kom
ku nunkauk ma iñi inšium?
kom tiu kiapala nu sin met,
tu nu sin God.
5 Ā Ananaias ke el loñ kas
iñi el putatla, ā miše. Ā
šañeñ lulap tuku nu fwelos
nu kemwu šu loñ ma iñi.
6 Ā met fwus elos tuyuk,
srukmulani, ā wis el la, ā
pukini'lye.
7 Ā oanu auu tolu tuko,
kemutan kīel, ninūkin ma
orala, el ilyuk.
8 Ā Piter el tupokoañ nu
sel, Oramu nu sik komtal la
kukakunla an ke ma iñi ku
sito? Ā el fwak, Aok, ke
ma iñi.
9 Na Piter el fwak nu
sel, Efwo komtal ku tukeni
nunku in srifwe'l Ñun lun
Leum? liye, nielos šu pukini'lye met tumom pu mutun
oaoa, ā a fwa wis kom la.
10 Na kiten misiñi el putatla ke niel, ā miši: ā met
fwus elos ilyuk, ā elos konoilok la miši, ā wis al ot, pukini'lye nu ke met tumal.
11 Ā šañeñ lulap tuku nu
fwin šurš nu kemwu, ā nu
fwelos nu kemwu šu loñ ma
iñi.
12 Ā met šap elos oru akul
ā menmen puspis ke paolos
yurin metu. (Ā elos nu
kemwu mutu in srauınwalsis lun Solomon ke nunok
sugo wunu.
13 Ā sin kutenu wañin met
pulaïk in šifwanu oelulosyuñ: tu met kaksakin olos.
14 Ā kutepe met lalalfuñi
oeuñ nu sin Leum, ma puspis sin mogul ā sin mutan.)
15 Oanu tu elos wis met
mas nu inganeku, ā fil'elosi
on fwin kilūs, ā me mutu, tu
ñunñunal Piter ke el fwas
alukela fwa luliye kutu selos.
16 Ā ma puspis pe elos
tuke liki siti apneni Jerusalem, wis met mas, ā elos šu
keok ke ñun fokfok; ā elos
nu kemwu kela.
17 ¶ Na met tol fulat tuyuk, ā elos nu kemwu šu
oelul (un met lun Saddusi) ā
elos tiñtiñinu ke mulat. 18
ā sruuk olosi met šap, ā fil'elosi nu in prison.
19 Ā lipufon lun Leum ke
foñ el igasla mutun oaoa lun
prison, ā wis elos la, ā fwak,
20 Komwos šom, tu a kaskas in tempel nu sin metu
kas nu kemwu lun mol iñi.

21 Ā ke elos loñ ma iñi,
elos ilyuk nu in tempel u-
lutue, ā luti. Ā met tol fu-
lat el tuku, ā elos šu oelul, ā
pañnūni met papu, ā met
matu nu kemwu sin nutin
Israel, ā sipaot nu prison in
wis elos mi.
22 Ā ke met rošo elos tuku,
ā tiu konoi'losyuk nu in pri-
son, elos folokla, ā luti,
23 fwakañ, Payi kem konoiok
prison kauli ku, ā met šan
elos tu likin mutun oaoa: ā
ke kem igasla, kem tiu ko-
noiok sie met lū.
24 Ā ke met tol fulat ā
kaptin lun tempel ā met tol
elos loñ ma iñi, elos nūkin
ke'los ma kapak ia ma iñi.
25 Na sie tuku ā orauñ nu
selos, fwakañ, Liye, met šu
komwos likiye nu in prison,
elos tu in tempel ā luti nu
sin metu.
26 Na kaptin wi met rošo
elos šom, ā wis elos tiu upa;
tu elos šañeñ sin metu a fwa
tuñla'los.
27 Ā ke wis elos mi, elos
mutañ olosi ye mutun met
papu; ā met tol fulat el
siyuk nu selos,
28 fwakañ, Ya kem tiu šap nu šumwos
nu šumwosmwos, tu komwos
in tiu luti in Ē iñi? ā, liye,
komwos nakla Jerusalem ke
lutlut lomwos, ā nunku tu
komwos wisi sa'n met si iñi
nu fwes.

29 Na Piter ā kutenu met
šap elos tupokoañ ā fwak,
Mwo tu kem akoš God yok
liki metu.
30 God lun papa tumus
El akmolyauk Jisus, šu ko-
mwos uniye ā sripusak on
ke šaku.
31 God El ora'lak ke le
paul leyut tu El Leum ā
Laño, tu El šuñ auliyuk nu
sin Israel, ā nunok munas
ke ma koluk.
32 Ā kem met lo lal ke
ma iñi; ā ouyape Ñun Mu-
tal, šu God El šuñ nu selos
šu akoš.
33 Ke elos loñ ma iñi,
fokisie inšielos, ā elos papu
in unelos la.
34 Na sie tuyuk in un met
papu, el met Farisi, ē Gama-
liel, met luti ke manu, met
nu kemwu kaksaknal, el oru
lun sipala met šap kiten pal;
35 ā fwak nu selos, Komwos
met Israel, komwos šifwanu
liye komwos yuñ ma ko-
mwos nunku in otu nu sin
met iñi.
36 Tu met len iñi, Teudas
el sikyuk, šifwanu kakšakun
al; oanu met añ foko elos
oelulañ: el anwuki; ā nu
kemwu šu lalalfuñol elos
fwaselik ā wañinla.
37 Tukin met si iñi Judas
lun Galili el sikyuk ke len
oaoa, ā el painla met puspis
tukol: el pe anwuki; ā nu

kemwu šu lalalfuñol, elos
fwaselik.
38 Ã iñi ña fwak nu šu-
mwos, Fwas liki met iñi,
nimit oru nu selos; tu fwin
papu iñi ku me orekma iñi
ma lun metu, ma tufwa wa-
ñinla: 39 ã fwin ma lun
God, komwos koflanu kana-
wisla; fwin ou iñi komwos
tufwa meun lain God.
40 Ã elos nunka'l pe: ã
ke elos pañnolos mi met sap,
ã sruñlulos tari, elos šap tu
elos in tiu kas in Ẽl Jisus, ã
tula'losla.
41 Ã ke ma iñi elos fwas
liki ye mutun met papu,
eñun tu fule'losyuñ in keok
ke Ẽl.
42 Ã piñanu len in tempel,
ã in lom nu kemwu, elos tiu
sisla luti ã fwakulak Jisus
Kraist.

ŠAPTER 6.

AIN len iño, ke oaoala
met lutlut pusliki, met
Grik elos torkaskas lain met
Heberu, tu elos tiu liauñ
met kotinmas lalos ke kita-
kot piñanu len.
2 Na met sie-ñul-luo elos
pañon mu met lutlut puspis,
ã fwak, Ã tiu mwo tu kem
likiye kas lun God ã oru nu
ke tebue.
3 Ke ma iñi, ma lili, ko-
mwos, šokak kutu šumwos
met itkos ma met fwak
mwo, tiñtiñinu ke Ñun Mu-
tal ã lalmetmet, šu kem
fuleuñ nu ke me orekma
iñi.
4 Ã kem šifwanu orek
kem nu ke pre, ã nu ke
orekma ke kas.
5 Ã elos nu kemwu eñun
ke kas si: ã elos srella Ste-
fen met si tiñtiñinu ke lalal-
fuñi ã Ñun Mutal, ã Filip, ã
Prokorus, ã Nikenor, ã Ti-
mon, ã Parmenas, ã Nikolas
met forla lun Antiok; 6 elos
fule'losi ye mutun met šap:
ã ke elos pre tari, elos filiye
po nu fwelos.
7 Ã kas lun God yokoilik;
ã oaoala met lutlut pusliki
ma lulap in Jerusalem; ã
met puspis sin met tol elo
akoš ma lalalfuñi.
8 ¶ Ã Stefen, tiñtiñinu ke
lalalfuñi ã ku, el orek akul
ã menmen lulap yurin metu.
9 Na kutu sin imwen lol-
ñok, pañpañ Libertins, ã sin
met Sairinia, ã sin Aleksan-
dria, ã elos sin Silišia, ã sin
Ašia, elos akukain yurol
Stefen.
10 Ã elos tiu ku in fwun-
kulla lalmetmet ã ñun ma
el kaskas ka.
11 Na elos akkiap elos la
kutu met šu fwak, Kem
loñol in kas kutu kas ko
lain Moses, ã lain God.
12 Ã elos pauk metu, ã
met elder, ã met šim, ã tuku

nu fwe'l, ā sruki'lye, ā wis
el la yurin met papu, 13 ā
elos orauk met lo sito, šu
fwak, Met si iñi el tiu misla
in kas ko lain an mutal si
iñi, ā manu; 14 tu kem loñ
ol fwak, tu Jisus iñi lun
Nasaret El tufwa kanawis
la an si iñi, ā fwa aola manu
ma Moses el aši nu šes.
15 Ā elos nu kemwu šu
mutu in mwolil ñetañ šu-
ilye, liye mutal oanu mutun
lipufon.

ŠAPTER 7.

NA met tol fulat el fwak,
Ya ou ma iñi?
2 Ā el fwak, Met lili, ā
papa, komwos poroño; God
mwolanu El sikmi nu sin
Abraam papa tumas, ke el
mutu yin Mesopotamia met
el mutu Karran tuk, 3 ā
fwak nu sel, Kom fwala liki
an šum, ā liki sou lom, ā
tuku nu fwal si Ña fwa luti
nu šum.
4 Na el tuke liki fwal lun
met Kaldea, ā el mutu yin
Karran: ā iño mi, ke papa
tumal miši tari, El wis al la
nu in fwal si iñi, yin ko-
mwos mutu we iñi.
5 Ā El tiu ašuñ nu sel
kutu ma we, tiu an fwol kul
on we: ā El mwuleuñ tu
El fwa šuñ nu sel tu ma lal,
ā nu sin fute lal tukol, ke
pal si wañin tulig natal.
6 Ā God El fwak ou iñi,
Tu fute lal fwa mutu yin
fwal ša; ā elos fwa ora'los
in koš, ā orek ma koluk nu
selos yiu añfuko.
7 Ā togusaï šu ora'los in
koš God El mu, Ña fwala
elos la: ā tukin palša elos
tufwa fwas liki, ā oru nu sik
yin si'ñi.
8 Ā El ašuñ nu sel mwu-
leuñ lun kosraok: ā ke ma
iñi Abraam el oswela Ai-
saak, ā kosroela ke len si ak
oalkos; ā Aisaak el oswela
Jekob, ā Jekob el oswela ma
sie-ñul-lus met lupu.
9 Ā met lupu, ke elos šok
sel, elos kukakunul la Josef
nu yin Išipt: ā God el oelul,
10 ā as al liki añnol nu ke-
mwu, ā aši nu sel lun ā
lalalmet ye mutal Faro to-
gusa lun Išipt; ā el ora'l in
Leum lun Išipt ā ma nu
kemwu in lom sel.
11 Ā sral tuku on fwal nu
kemwu Išipt ā Kanaan, ā
añañ lulap: ā papa tumas
elos tiu konoiok kutu me
moño.
12 Ā ke Jekob el loñ tu os
korn in Išipt, el sipaot papa
tumas met.
13 Ā ke pal ši akluo lu-
tāuñ Josef nu sin met lel; ā
lotāuñ sou lal Josef nu sin
Faro.
14 Na Josef el sipaot, ā
pañnol mu Jekob papa tu-

mal, ā sou lal nu kemwu, met itñul-limikos.
15 Ou iñi Jekob el oatu nu Išipt, ā miši, el, ā papa tumas, 16 ā utukla elos nu Saikem, ā filiye nu inkulyuk ma Abraam el molūla sin mwen nutin Emmor tumun Saikem ke kutu monni.
17 Ā ke pal si lun mwuleuñ a tuku, ma God el fulak nu sin Abraam, met elos kapak ā puspisla in Išipt, 18 na ke sienu togusa sikyuk šu tiu eta'l Josef.
19 El iñi srifwenu met las, ā orek ma koluk nu sin papa tumas, oanu tu elos sislanu tulig fwus natalos, ou tu elos in tiu mol.
20 Ke pal si'ño Moses el isūsla, ā el mwo lanu, ā katitiuk el in lom sin papa tumal malem tolu.
21 Ā ke sis el la, an nutin Faro el sruklulak, ā liye'lañ oanu tulig natal.
22 Ā Moses el lalmetmet ke lalmetmet nu kemwu lun met Išipt, ā ku ke kas ā ke me orekma.
23 Ā ke el oanu yiu añaul matu, ma on inšiel tu el šom nu sin met lel ma nutin Israel.
24 Ā ke el liye sie selos el keok ke tiu payi, el wilein el šu munas, ā uni'lye met Išipt.
25 Tu el nunku tu met lel elos fwa etu fuka ma God ke paul fwa šuñ in es elos la; ā elos tiu etu.
26 Ā len si tuko el šifwanu lotŏ'l nu selos ke elos anwuk, ā kenu ora'los in misla, fwakañ, Met, komtal tamulel; efwo komtal ku orek koluk sie sin sie?
27 Ā el šu orek ma koluk nu sin ma lel, el šinakunal, fwakañ, Šu orek kom leum ā met nununku fwe kit?
28 Ya kom luñšom uni yu wi ou kom uni'lye met Išipt ñyo?
29 Na Moses el kaiñla ke kas si'ñi, ā el metša yin fwal Midian, yin el oswela mwen luo.
30 Ā ke yiu añaul šom tari, lipufon lun Leum sikmi nu sel yin musrasra lun eol Sainai in e furur in kupo.
31 Ke Moses el liyauk, el lut ke mao: ā ke el kolikiuñ in liye, pusren Leum tuku nu yurol, 32 fwakañ, Ña God lun papa tumom, God lun Abraam, ā God lun Aisaak, ā God lun Jekob. Na Moses el rarrar, ā tiu pulaïk in liye.
33 Na Leum el fwak nu sel, Esla faluk liki nium, tu yin kom tu wean, fwal mutal.
34 Ña liye, Ña liye ma añañ lun met luk šu mutu Išipt, ā Ña loñ šao lalos, ā

Ña oatuwi in as alos la. Ã
iñi fwasu, Ña sipe kom la
nu Išipt.
35 Moses iñi šu elos sañes,
fwakañ, Šu orek kom leum
ã met nununku? el iñi God
El sipaot tu el leum ã met
laño ke pon lipufon šu sikmi
nu sel in kupo.
36 El wis elos la, tukin
pal si ke el orek menmen
ã akul in fwal Išipt, ã in
mwea sisa, ã yin an mesis
yiu añaul.
37 Moses iñi el šu fwak
nu sin tulig in Israel, Leum
God lomwos El tufwa orauk
sie Met Palu nu šumwos sin
ma liumwos, oanu ña; ko-
mwos tufwa loñol.
38 El iñi El šu in šurš yin
mesis yurin lipufon šu fwak
nu sel fwin eol Sainai, ã
yurin papa tumas: šu es kas
mol in aši nu šes.
39 Papa tumas elos tiu
aksol, ã sis el la luk elos, ã
inšielos siefwil folokla nu
in Išipt, 40 fwakañ nu sel
Aron, Kom orek god nu šes
in fwas ye mutas: tu Moses
iñi šu wis kit la liki fwal
Išipt, kut nukin el aiya.
41 Ã in len iño elos orek
kaf, ã aši kišeella nu sin
aidol, ã elos eñun ke me
orekma lun paulos.
42 Na God El forla, ã as
alos in ali nu sin u ma in
kosao; oanu ma šim in buk
lun met palu, O komwos
met Israel, ya komwos aši
nu Sik kosro uniye ã kiše
ke yiu añaul yin mesis?
43 Aok, komwos srukak
lom lun Molok, ã itu lun
god lomwos Remfan, me
srulela ma komwos oru in
ali nu ka: ã Ña fwa wis
komwos la likin yen Babu-
lon.
44 Lom lun ma lo yurin
papa tumas yin mesis, oanu
El oru met ke El fwak nu
sel Moses, tu el fwa orala
mao oanu lumun el liye met.
45 Ma papa tumas šu tuku
tuk elos wi Jošua wis nu ke
an sin met Pegan, ma God
el lusla ye mutun papa tu-
mas, nu ke len lun Devid;
46 šu konoiok lun ye mutun
God, ã el kenu konoiok lom
lun God lun Jekob.
47 Ã Solomon el muša
lom Sel.
48 Tu Fulat Lanu El tiu
mutu in tempel ma po oru;
oanu met palu fwak, 49
Kosao niin mutu Luk, ã
fwalu niin faluk Luk: lom
šu komwos tufwa muša
Sik? Leum El fwak: ku
an ya Ña moñla we?
50 Ya pok tiu oru ma iñi
nu kemwu?
51 Komwos keiki kaiwu-
mwos ã tiu kosroala inšiu-
mwos ã sreumwos, pal nu
kemwu komwos folokin Ñun

Mutal: oanu Papa tumo-
mwos, komwos ouyape.
52 Met palu šu papa tu-
momwos tiu kolyaï? ā elos
onelosi elos šu polyi Met
Payi si šu tuku; komwos
iñi met tak ā met akmus
ke'l; 53 šu es manu ke me
orekma lun lipufon, ā ko-
mwos tiu liauñ.
54 ¶ Ke elos loñ ma iñi
fokišie inšielos, ā elos ñali-
seni mwuselos ke'l.
55 Ā el tiñtiñinu ke Ñun
Mutal, šuiye nu in kosao, ā
liye mwolanu lun God, ā
Jisus El tu fwin la po leyut
sin God, 56 ā fwak, Liye,
ña liye in kosao igakla, ā
Mwen nutin met El tu fwin
la po leyut sin God.
57 Na elos wowoyuk ke
pusra lulap, ā fonosye sralos,
ā kasus nu fwel nunok sugo
wunu, 58 ā sis el la liki siti,
ā tuñ lal; ā met lo elos likiye
nuknuk lalos, ye niin met
fwus si, el Soul.
59 Ā elos tuñ la'l Stefen
ke el pre nu sin God, ā fwak,
Leum Jisus, es ñunik.
60 Ā el sikukmutuntiyuk
ā wowoyuk ke pusra'l lulap,
Leum, tiu šuñ ma koluk iñi
nu selos. Ā ke el fwak ma
iñi tari, el motul.

ŠAPTER 8.

A' SOUL el nunok oanu ke
mioi lal. Ā ke pal si
iño kolya lulap lain šurš in
Jerusalem; ā elos nu kemwu
fwaselik nu yin Judea ā Sa-
maria, met šap tiu wi.
2 Ā met mwo elos wis Ste-
fen nu inkulyku, ā elos orek
asor lulap nu ke'l.
3 Ā Soul el kanaosla šurš,
ilyuk nu in lom nu kemwu,
el amakin met mogul ā mu-
tan ā fule'losi nu in prison.
4 Ke ma iñi elos šu fwase-
lik šom yin nu kemwu in
luti kas.
5 Na Filip el oatuï nu in
siti lun Samaria, ā lotoil
Kraist nu selos.
6 Ā met puspis tukeni elos
loñ ke nunok sugo wunu ma
iño ma Filip kaskas ka, loñ
ā liye menmen ma el oru.
7 Tu ñun fokfok, wowoyuk
ke pusra lulap, elos tuke liki
met puspis; ā met puspis
mas matoltol, ā ul, elos kela.
8 Ā eñun lulap in siti si
iño.
9 Ā sie met, pañpañ Sai-
mon, šu orek šatal umet in
siti si iño, ā aklutye met lun
Samaria, el šifwanu ora'l tu
el sie met lulap.
10 Elos nu kemwu, ke elos
srik nu ke elos matu, loñ ol,
fwakañ, Met si iñi ku lulap
lun God.
11 Ā elos loñ ol, tu ma
pätpat el akluti elos ke šatal.
12 Ā ke elos lalalfuñol
Filip, ke el lotāun ma lun

togusaï lun God, ā ma lun
Ēl Jisus Kraist, elos bap-
taisla, met mogul ā mutan.
13 Na Saimon el šifwanu
lalalfuñi; ā ke el baptaisla
tari, el mutu yurol Filip, ā
lut ke el liye akul ā menmen
lulap ma orala.
14 Ā ke met šap, šu mutu
Jerusalem, elos loñ tu Sa-
maria es kas lun God, elos
sipaot nu selos Piter ā Jon.
15 Ke eltal oatu tari, eltal
pre ke'los, tu elos fwa es
Ñun Mutal.
16 Tu nu ke pal si iñi El
tiu putatla nu ke sie selos:
elos baptaisla in Ēl Leum
Jisus mugenu.
17 Na eltal filiye paultal
nu fwelos, ā elos es Ñun
Mutal.
18 Ā ke Saimon el liye tu
ke filiye pon met šap, Ñun
Mutal etikiuñ, el šuñ monni
nu seltal, 19 fwakañ, Si nu
sik pe ku iñi, tu on fwin šu
ña filiye pok, el ā fwa es
Ñun Mutal.
20 Ā Piter el fwak nu sel,
Monni lom wi kom nu miši,
tu kom nunku tu ma šuñ
lun God fwa kukakin ke
monni.
21 Wañin kutu ma ā wa-
ñin sie fwo lom in kas si
iñi: tu inšium tiu payi ye
mutal God.
22 Ke ma iñi kom auliyuk
ke ma koluk lom iñi, ā pre
nu sin God, El a la ma ko-
luk lom fwa nunok munas
nu šum ku sito.
23 Tu ña liye tu kom in a
menlanu, ā in lolūni koluk.
24 Na Saimon el tupokoañ,
ā fwak, Komtal siyuk sin
Leum ke ña, tu wañin ma
iñi ma komtal kas ka fwa
tuku nu fwuk.
25 Ā ke elos orek ma lo a
luti kas lun Leum tari, elos
folokla nu Jerusalem, ā luti
mwo šašu inkal sisik puspis
lun met Samaria.
26 ¶ Ā lipufon lun Leum
el kaskas nu sel Filip, fwa-
kañ, Kom tuyuk ā šom nu
yin Eur, nu inganek oatuï
Jerusalem mi nu Gaza, ma
an mesis.
27 Ā el tuyuk ā šom: ā
liye, sie met Etopia, el yu-
nuk leum sropu puspis sran
Kandase kosoa lun met Eti-
opia, el liauñ niin fok nu
kemwu ma lal, el tuku nu
Jerusalem in ali tari, 28 el
folokla; ā mutu fwin šariot
lal el rid Esaias met palu.
29 Na Ñun El fwak nu
sel Filip, Kom kolikiuñ, ā
šifwanu wi fwas ke šariot
iñi.
30 Ā Filip el kasus nu
yurol, ā loñ ol rid met palu
Esaias, ā fwak, Ya kom etu
ma kom rid?
31 Ā el fwak, Ña ku fuka,
fwin wañin met luti yu? Ā

el kenu tu Filip lun sroauk
ā mutu yurol.
32 An in Baibel ma el rid
ma iñi, El kol la oanu šip
ke uni; ā oanu lamb el šu-
loñkas ye mutun met kolkil,
ouyape el tiu oaliñalik oalul.
33 Ke fwokpap lal nu-
nunku lal as la: ā šu fwa-
kot fwil lal? tu mol lal asla
liki fwalu.
34 Ā yunuk el tupok Filip,
ā fwak, Ña siyuk šum ke
šu met palu kaskas ma iñi?
ke'l, ku ke sienu met?
35 Na Filip oaliñalik oalul,
ā mutamwauk ke ma šimla
iñi, ā luti Jisus nu sel.
36 Ā ke eltal šom inek,
eltal tuku nu ke an kof on
we: ā yunuk el fwak, Liye,
kof iñi, mea sruki yuwi in
tiu baptaisla?
37 Ā Filip el fwak, Kom
fwin lalalfuñi inšium ke-
mwu, mwo. Ā el tupok ā
fwak, Ña lalalfuñi tu Jisus
Kraist Mwen natal God.
38 Ā el šap šariot in tui,
ā eltal oatu nu in kofo,
Filip ā yunuk; ā el baptais
el la.
39 Ā ke eltal fwasyuk liki
kofo, Ñun lun Leum el wis el
la Filip, tu yunuk el tiu liye'l
tuk. Ā el šom ineku eñun.
40 Ā konoiok Filip nu
Azotus. Ā fwas sasla el
luti in siti nu kemwu, nu
ke el tuku nu Sesarea.

ŠAPTER 9.

A SOUL, ou meta oswek
kas ko ā akmus lain met
tumal lutlut lun Leum, el
šom nu yurin met tol fulat,
2 ā siyuk sel letter nu Da-
maskus nu imwen lolñok, tu
el fwin konoiok kutu lun
inek si iñi, la mogul ma
mutan, el fwa kopuriye ā
wis elos nu Jerusalem.
3 Ā ke el šom, el tuku
apkurun nu Damaskus; ā
kiten misiñi kalem in ko-
saoe mi šarom apnulaini.
4 Ā el putatla nu in foko,
ā loñ pusra si fwak nu sel,
Soul, Soul, efwo kom ku
kolyaï yu?
5 Ā el fwak, Leum, šu
elos an? Ā Leum el fwak,
Ña Jisus el šu kom kolyaï:
upa nu šum tu kom futoñ
nu ke ma kosro.
6 Ā el rarrar ā mañolñol
fwak, Leum, mea Elos lun-
selos laut in oru? Ā Leum
El fwak nu sel, Kom tuyuk,
ā šom nu in siti, ā a fwa luti
nu šum, ma kom fwa oru.
7 Ā met šu oelul fwas, elos
tu misla, loñ pusra si, ā tiu
liye met.
8 Ā Soul el tuyuk in foke-
yuk; ā ke el ñutalik, el tiu
liye met. Ā elos kol ol ke
paul, ā wis el nu Damaskus.
9 Ā ke len tolu el tiu liye,
ā tiu moño ā tiu nim.

10 Ā sie met lutlut mutu
Damaskus, ēl Ananaias;
Leum el fwak nu sel in
arurumu, Ananaias. Ā el
fwak, Leum, liye, elu ñao.
11 Ā Leum el fwak nu
sel, Kom tuyuk, ā šom nu
sie inek pañpañ Šumwos, ā
siyuk in lom sel Judas ke
sie met ēl Soul lun Tarsus:
tu, liye, el pre; 12 ā el liye
ke arurumu met si ēl Ananaias utyuk, ā filiye paul on
fwel, tu el a siefwil liye.
13 Na Ananaias el tupok,
Leum, laut loñ sin met puspis ke met si iñi, fuka ma
koluk ma el oru nu sin met
mwo lolos nu Jerusalem.
14 Ā šap lun met tol fulat
yurol lun kopur elos ye nu
kemwu šu pre in Ēlos.
15 Ā Leum el fwak nu sel,
Kom fwala: tu el kufwensroas emun luk, in wis Ēk
ye mutun met Pegan, ā togusa, ā tulig nutin Israel.
16 Tu Ña fwa luti nu sel
fuka el keokiuñ ma puspis
lulap ke Ēk.
17 Ā Ananaias el šomot, ā
ilyuk nu in lomwu; ā filiye
paul on fwel el fwak, Soul,
ma lili, Leum, Jisus šu sikmi
nu yurum ineku ke kom
tuku, El sipe yu mi tu kom
fwa liye, ā seseslanu ke Ñun
Mutal.
18 Ā kiten misiñi putatla
liki mutal oanu unin ik: ā
kiten misiñi el liye, ā tuyuk,
ā baptaisla.
19 Ā ke el es me moño
tari, el keyuk. Na kutu len
Soul el wi met lutlut šu
mutu Damaskus.
20 Ā kiten misiñi el luti
Kraist in lolñok tu El Mwen
nutin God.
21 Ā elos nu kemwu šu
loñ ol lut ka, ā fwak; Ya el
iñi tiu el su onelosla šu pre
ke Ēl iñi in Jerusalem, ā
tuku nu yinu ke ma iñi, tu
el fwa kopur'elos ye ā wis
nu sin leum tol?
22 ¶ Ā Soul el yokyokak,
el akmisi elos la met Ju šu
mutu Damaskus, ā akfwolyel la tu el iñi Kraist payinu.
23 ¶ Ā tukin len puspis
tari, met Ju elos papu in
uni'lye: 24 ā Soul el etu
papu lalos. Ā elos šano
mutun pot len ā foñ in
uni'lye.
25 Na met lutlut elos as
al ke foñ ā koel la pe potu
in kuompal si.
26 Ā ke Soul el tuku nu
Jerusalem el sriki in oeuñ
met lutlut; ā elos šañeñ sel,
ā tiu lalalfuñi tu el met
lutlut.
27 Ā Barnabas el as al ā
wis el nu yurin met šap, ā
fwak nu selos fuka el liye
Leum in neku, ā tu el kaskas nu sel, ā fuka el lutlut

pulaïk nu Damaskus in Ẽl
Jisus.
28 Ā el oelulos fwas lū lik
nu Jerusalem.
29 Ā el kaskas pulaïk in
Ẽl Leum Jisus, ā akukain
yurin met Grek: ā elos
srumsrumwunmael in uni-
'lye.
30 Ke ma ñili etu elos wis-
ilye nu Sesarea, ā sipa'lot
nu Tarsus.
31 Na šurš elos moñla nu
yin Judea nu kemwu ā Ga-
lili ā Samaria, ā elos mušaï-
yuk: ā orekma ke šañeñ sin
Leum, ā ke par sin Ñun
Mutal, ā yokoilik.
32 Ā ma te oru ke Piter
el fwas sasla yin nu kemwu,
el ouyape oatu nu sin met
mwo šu mutu Lidda.
33 Ā iño el konoiok sie
met ēl Eneas, šu on kilūs
kiel yiu oalkos, ā mas ke
matoltol.
34 Ā Piter el fwak nu sel,
Eneas, Jisus Kraist El orek
kom kelanu: kom tuyuk ā
orek kilūs kium. Ā kiten
misiñi el tuyuk.
35 Ā elos nu kemwu šu
mutu Lidda ā Saron liye'l,
ā forla nu sin Leum.
36 Sie met lutlut mutu
Joppa ēl Tabita, ma ke ta-
fwu pañpañ Dorkas: mutan
si iñi seseslanu ke me orek-
ma mwo ā me pakoten ma
el oru.
37 Ā ma te oru ke len iño,
tu el mas, ā miši; šu ke
elos tetekunla tari, elos filiye
fokil lūñ.
38 Ā tu Lidda apkurun
nu Joppa, ā met loñ tu Piter
el os we, elos sipaot met luo
nu sel, kenu tu el tiu pat in
tuku nu yurolos.
39 Na Piter el tuyuk oelul-
tal šom. Ke el tuku tari,
elos wis el nu in fokil lūñ:
ā kotinmas tu yurol tuñ, ā
elos luti koat ā nuknuk ma
Dorkas oru, ke el mutu
yurolos.
40 Ā Piter el sipa'los la nu
kemwu, ā sikukmutuntiyuk,
ā pre: ā el ella nu ke manol
fwak, Tabita, tukakak. Ā
el ñutalik: ā ke el liye'l
Piter, el tukakak mutu.
41 Ā el šuñ paul nu sel, ā
tulokunulak; ā ke el pañon-
mu met mwo ā kotinmas, el
fwakulañ la molyuk.
42 Ā ma iñi eteyuk elik
Joppa nu kemwu: ā ma
puspis lalalfuñi ke Leum.
43 Ā ma te oru tu el mutu
len puspis nu Joppa yurol
Saimon met tanner.

ŠAPTER 10.

SIE met in Sesarea ēl Kor-
nilius, el met senturion
si un met meun si pañpañ
Italia, 2 met oawi, ā el ša-
ñeñ sin God wi sou lal nu
kemwu, šu šuñ me pako-

mutu ma lulap nu sin metu,
ā pre nu sin God pal e nu
kemwu.
3 El liye ke ararumu ma
malem, akurun auu eu ke
len, lipufon lun God ilyuk
nu yurol ā fwak nu sel, Kor-
nilius.
4 Ā ke el ñetañ nu sel, el
šañeñ ā fwak, Measi Leum?
Ā el fwak nu sel, Pre lom ā
me pakomutu lom šumwak
me esmakin ye mutal God.
5 Ā iñi sipaot met nu
Joppa, ā paññol Saimon,
mwulal Piter.
6 El mutu yurol sienu Sai-
mon met tanner, lom sel
leyen nu mwea; el a kaskas
nu šum ma mwo ma kom
fwa oru.
7 Ā ke lipufon, šu kaskas
nu sel Kornilius, el šom
tari, el pañon mu luo met
kulanšap lal, ā sie met meun
oawi selos šu kulansipal ma
patpat; 8 ā ke el fwakak ma
nu kemwu ma iñi nu selos
tari, el sipa'loswot nu Joppa.
9 Ā lutu, ke elos šom, ā
apkurun nu siti, Piter el
fwasyuk nu fwin mañon
lomwu in pre ke auu akon-
kos.
10 Ā el musinsral ma lu-
lap, ā kenu moño; ā ke elos
ako, el putatla nu in aruru-
mu, 11 ā liye kosao igakla,
ā maši sikmi nu yurol, oanu
me katou lulap si ol orekla
ke srumwosrik akos, kukla
nu in foko.
12 Ma on lū kain nu ke-
mwu kosro nie akos fwalu,
ā kosro lemnok, ā ma mwu-
rakrak, ā mwon yin eñeñu.
13 Ā pusra si tuku nu
yurol, *fwak*, Piter, tuyuk;
uni ā moño.
14 Ā Piter el fwak, Tiu
ou iñi, Leum; tu ña tiu
moño ma oul, ā ma tiu
mutal.
15 Ā pusra si siefwil kas
nu sel pal si akluo, Ma God
el aknasnasye, kom tiu pa-
ñon oul.
16 Ma iñi oru pal tolu: ā
maši siefwil utukyuk nu in
kosao.
17 ¶ Na Piter el šifwanu
ninukunla fuka arurumu iñi
ma el liye, liye, met šu Kor-
nilius el sipamu elos siyuk
ke lom sin Saimon, ā tu ye
mutun oaoa, 18 ā pañon, ā
siyuk la Saimon, mwulal
Piter, mutu yinu ku tiu
mutu.
19 Ke Piter el nunku ke
arurumu, Ñun el fwak nu
sel, Liye, met tolu šuk kom.
20 Ke ma iñi kom tuyuk,
ā oatu nu ten, ā oelulos šom,
tiu allolo; tu Ña sipa'los mu.
21 Na Piter el oatu nu
yurolos, šu Kornilius sipamu
nu sel; ā fwak, Liye, ña el
šu komwos šuk: komwos
tuku ke mea?

22 Ã elos fwak, Kornilius
met senturion, met payi si, ã
el šañeñ sin God, ã met Ju
nu kemwu elos kas mwo nu
ke'l lipufon mutal el orauñ
nu sel šap ma nu šum nu in
lom sel, ã i ı loñ kušom.
23 Ke ma iñi el šulu'los
yuk, ã karwuñun alos. Ã
lutu Piter el oalulos šom, ã
kutu ma lili lun Joppa oelul.
24 Ã mwulili elos utyuk
nu in Sesarea. Ã Kornilius
tañ elos, ã el pañnoni tari
met sou lal ã met kawuk
kulu.
25 Ã ke Piter el utyuk,
Kornilius el šuñ ol ã putatla
nu ke niel, ã ali.
26 Ã Piter el tulokunulak,
fwakañ, Kom tuyuk; ña
met pe.
27 Ã ke·el kaskas nu sel,
el utyuk, ã konoiok met
puspis šu tukeni.
28 Ã el fwak nu selos,
Komwos etu fuka ma oul
ke met Ju tukeni mutu, ã
fwas nu yurin kutenu met;
ã God El luti yu tu ña tiu
pañon kutu met oul, ã tiu
nasnas.
29 Ke ma iñi ña ša in
tuku nu yurumwos, ke ko-
mwos sipeyu mi. Ke ma
iñi ña siyuk, komwos šuli
yu insika?
30 Ã Kornilius el fwak,
Len akos met ña lãlo nu ke
auu si iñi; ã ke auu akeu
ña pre in lom sik, ã, liye,
met si tu ye mutuk in nuk-
nuk fwosfwos, 31 ã fwak,
Kornilius, pre lom loñ, ã me
pakomutu lom in esmakinye
ye mutun God.
32 Ke ma iñi sipaot, ã
pañon mu Saimon mwulal
Piter; el mutu in lom sin
sie Saimon met tanner leyen
nu mwea: ke el tuku el
tufwa kaskas nu šum.
33 Kiten misiñi ke ma iñi
ña sipaot nu šum; ã kom
oru mwo tu kom tuku. Iñi
ke ma iñi kem nu kemwu
mutu iñi ye mutun God, in
loñ ma nu kemwu ma God
el oru nu šum.
34 ¶ Na Piter el mañalik,
ã fwak, Payinu ña liye tu
God el tiu wiwikas; 35 tu
yurin met nu kemwu el šu
šañeñ sin, ã orek ma payi,
El mu mwo.
36 Kas ma God el sipaot
nu sin tulig nutin Israel, lu-
teuñ misla ke Jisus Kraist;
El Leum lun nu kemwu.
37 Kas iñi komwos etu, ma
lutlutelik yin Judea nu ke-
mwu, ã mutamwauk Galili
mi, tukin baptais ma Jon el
luti ka; 38 fuka God el ar-
mwul Jisus lun Nazaret ke
Ñun mutal ã ke ku: šu fwa-
fwasyis in orek mwo, ã ak-
keĩ elos la nu kemwu šu
devil el akkoluki; tu God
yurol.

39 Ã kem met lo ke ma nu kemwu ma El oru in fwal lun met Ju, â in Jerusalem; šu elos uni'lye â sripusak ulin šaku.

40 God el akmolye'lak len si aktolu, â lotō'el lemtulaiyuk; 41 tiu nu sin met nu
kemwu, tu nu sin met lo ma God šulūla met, aok nu šes, šu moño â nim yurol tukin pal si El molyuk yin miše mi.

42 Ã El sipe kit in luti nu sin metu, â in orek ma lo, tu El iñi El šu God filiye in nununku sin mol â sin miši.

43 Met palu nu kemwu elos orek ma lo ke'l, tu ke Ẽl elos šu lalalfuñi in Ẽl fwa es ella ke ma koluk.

44 Ke Piter el kaskas kas iñi, Ñun Mutal putatla nu fwelos nu kemwu šu loñ kas.

45 Ã elos sin met kosraok šu lalalfuñi lut, tu ma ašuñ lun Ñun Mutal okoima pe nu fwin met Pegan.

46 Tu elos loñ olos kaskas ke loa, â kakšakin God.

47 Na Piter el tupok, Ya kutenu met ku in tiu šuñ kof tu elos iñi tiu baptais, šu es Ñun Mutal oanu kem?

48 Ã el šap in baptais elos la in Ẽl Leum. Na elos pre siyuk sel lun mutanu kutu len.

ŠAPTER 11.

A MET šap â ma lili šu mutu Judea elos loñ tu met Pegan es pe kas lun God.

2 Ã ke Piter el fwasyuk nu Jerusalem, met sin kosraok elos akukain nu yurol,
3 fwakañ, Kom utyuk nu yurin met tiu kosraok, â moño yurolos.

4 Na Piter el nekauñ mao ke mutamwauk, â fwakak ma šumwos nu selos, fwakañ, 5 Ña mutu in siti Joppa â pre; â ña arurumu â liye, Sie mao sikmi, oanu me katoat, ma kukla in kosaoe mi ke srumwosrik akos; â tuku nu yuruk.

6 Ke ña šuwiye nu ke, ña nunkauk, â liye kosro nie akos lun fwalu, â kosro lemnok, â ma mwurakrak, â mwon yin eñeñu.

7 Ã ña loñ pusra si fwak nu sik, Tuyuk, Piter; uniye â moño.

8 Ã ña fwak, Tiu ou iñi Leum: tu wañin nu ma oul â tiu mutal fwas nu in olik.

9 Ã pusra si siefwil tupok nu sik in kosaoe mi, Ma God el orek nasnas, kom tiu fwak oul.

10 Ã ma iñi orek pal tolu, â ma nu kemwu siefwil amauk nu in kosao.

11 Ã, liye, kiten misiñi met

tolu tuku tari nu yin lom ña
mutu we, sipeyuk Sesarea
mi nu sik.
12 Ã Ñun fwak nu sik in
oelulos šom, tiu allolo. Ã
ke ma iñi met lili onkos iñi
wi yu, ã kem ilyuk nu in
lom sin met sa; 13 ã el luti
nu šes fuka el liye met lipu-
fon si in lom sel, šu tu ã
fwak nu sel, Sipaot met nu
Joppa, ã pañon mu Saimon
mwulal Piter; 14 El fwa oru
nu šum kas, ma kom, ã sou
lom nu kemwu fwa mol la ka.
15 Ã ke ña mutamwauk
in kas, Ñun Mutal putatla
fwelos, oanu fwus ke muta-
mwauk.
16 Na ña esamak kas lun
Leum, fuka ma El fwak,
Payi Jon el baptaisla ke
kof; ã komwos fwa baptais
ke Ñun Mutal.
17 Na ke ma iñi tu God el
šuñ nu selos me kiša, oanu
nu šes, šu lalalfuñi ol Jisus
Kraist, fuka ña, ya ña ku in
igulye God?
18 Ke elos loñ ma iñi, elos
misla, ã kakšakin God, fwa-
kañ, Na God el šuñ nu sin
met Pegan auliyuk nu ke
mol.
19 ¶ Iñi elos šu fwaselik
ke kolyaĩ ma tuku ke Ste-
fen, elos fwas nu Finis, ã
Saiprus, ã Antiok, luti kas
tiu nu sin sienu met, tu nu
sin met Ju mugenu.
20 Ã kutu selos met Sai-
prus ã Sairene, ke elos tuku
nu Antiok, elos kaskas nu
sin met Grik lutlut kunul
Leum Jisus.
21 Ã pon Leum oelulos; ã
ma puspis lalalfuñi ã forla
nu sin Leum.
22 Na kas ke ma iñi tuku
nu sren šurš šu mutu Jeru-
salem; ã elos sipa'lot Barna-
bas, tu el šom nu Antiok:
23 Ke el tuku el liye kulañ
lun God, el eñun, ã kaiuñ
nu selos nu kemwu, tu ke
ku inšielos elos fulsōl Leum.
24 Tu el met mwowo, ã
seseslanu ke Ñun Mutal ã
ke lalalfuñi: ã met puspis
oeuñ Leum.
25 Ña Barnabas el šom nu
Tarsus, in šuk Soul: 26 ã
ke el konoi'lok, el wis el nu
Antiok. Ã ma te oru tu yiu
fon si elos šifwanu tukeni nu
in šurš, ã luti met puspis.
Ã in Antiok pañpañ met lut-
lut kristin met.
27 ¶ Ã in len iñi met palu
elos tuku Jerusalem mi nu
Antiok.
28 Ã sie selos tuyuk ēl
Agabus, ã el polyi ke Ñun
tu pal pao ma lulap yin
fwal e nu kemwu; ma te
oru ke len lun Klaudius
Sisar.
29 Na met lutlut, elos nu
kemwu oanu elos ku, nun-
kauk in sipaot me kasu nu

sin ma lili šu mutu in Ju-
dea.
30 Ã elos oru ma iñi, ã
sipaot mao nu yurin met
elder ke pon Barnabas ã
Soul.

ŠAPTER 12.

AKE pal si iño Herod to-
gusa sralot paul in akko-
lukye kutu łun šurš.
2 Ã el uni'lye Jemes ta-
mulel Jon ke kutlas.
3 Ã tu el liye tu ma iñi
akeñunye met Ju, el ora pe
in es Piter. Pal si iñi len
lun bred tiu pulolak.
4 Ã ke el sruki'lye tari, el
fili'lye. nu in prison, ã as al
nu sin met meun sie-ñul-
onkos in liye'lañ. El nunku
tukin alukela in wis el mu
nu sin metu.
5 Ke ma iñi sruki'lye Piter
nu in prison: ã šurš elos
prenu, prenu, .nu sin God
ke'l.
6 Ã ke Herod nunku in wis
el mu, foñ si iñi Piter el mo-
tul in maslon met meun luo,
koperi ke kapinkaslap luo;
ã met sropu ye mutun oaoa
elos liauñ prison.
7 Ã, liye, lipufon lun Leum
el tuku nu fwe'l, ã kalem si
šaromromla nu in prison; ã
el puki'lye siel Piter, ã tulok-
unulak, fwakañ, Ki tuka-
kak. Ã kapinkaslap lal pu-
tatla liki paul.
8 Ã lipufon fwak nu sel,
Kom šitwanu šuñ me lol lo-
sũni, ã losũni faluk lom; ã
el oru ou iñi. Ã el fwak nu
sel, Šuñ nuknuk in kato lom
nukomañ, ã fwas tukuk.
9 Ã el fwas liki, ã fwas tuk
ol; el nũkin la payi ma
lipufon oru; el nunku mu
tu el liye arurumu.
10 Ke eltal fwas alukela
šan si meta ã akluo, eltal
tuku nu ke mutun oaoa
musra, ma kol nu yin siti;
ma iñi šifwanu igakla nu
selos: ã eltal fwas liki ã
fwas sasla sie inek; ã kiten
misiñi lipufon el šom luk
el.
11 Ã ke Piter el šifwanu
eta'l, el fwak, Iñi ña etenu,
tu Leum sipamu lipufon lal,
ã es yu la liki pon Herod, ã
liki nunke nu kemwu lun
met Ju.
12 Ã ke el nunkauk tari, el
tuku nu lom sel Meri nine
kīel Jon mwulal Mark; yin
ma puspis elos tukeni in pre.
13 Ã ke Piter el tumwolak
nu ke sriñlin mutun oaoa;
mutan fwus si el tuku in
loñ, ēl Roda.
14 Ã ke el etu pusral Piter,
ke eñun el tiu igasla sruñul,
ã el kasusus lũ, ã fwakañ
fuka Piter el tu ye mutun
oaoa.
15 Ã elos fwak nu sel, Kom
mwul. Ã el fwaknu payinu

ma ña fwak. Na elos mu
Lipufon lal.
16 Ā Piter el sikalañ tu-
mwolye; ā ke elos igasla, ā
liye'l, elos lut.
17 Ā Piter el masrik nu
selos ke paul tu elos in mis-
la, el fwak nu selos fuka
Leum wis el mu liki prison.
Ā el fwak, Komwos fwasot
ā oru ma iñi nu sel Jemes, ā
nu sin ma lili. Ā el šom ā
fwas nu sienu an.
18 Ā ke lenelik, omwoni
ma lulap sin met meun, fuka
ke Piter.
19 Ā ke Herod šok ol, ā
tiu konoi'lok, el siyuknu met
šan, ā šap in onelosla. Ā el
oatu Judea mi nu Sesarea, ā
mutu we.
20 ¶ Ā Herod el mulat lu-
lap nu selos sin Tair ā Sai-
don: ā elos nunok sugo
wunu tuku nu yurol, ā ke
elos ora'l Blastus met tutafpo
lun togusa, met kaiwuk la-
los, elos kenu misla; tu an
sin togusa kasu an selos.
21 Ā ke sie len Herod nu-
komañ nuknuk in togusa, ā
mutu fwin niin mutu lal, ā
oru kas lulap nu selos.
22 Ā met elos šao fwakañ,
Pusra si lun god, tiu ma lun
met.
23 Ā kiten misiñi lipufon
lun Leum el onel, tu el tiu
kakšakin God, ā mwet elos
kuñ al la, ā el miši.
24 Ā kas lun God kapak ā
yokoilik.
25 Ā Barnabas ā Soul eltal
foloké liki Jerusalem, ke el-
tal payikin me orekma laltal,
ā es oelultal Jon mwulal
Mark.

ŠAPTER 13.

AKUTU met palu ā met
luti lun šurš Antiok;
oanu Barnabas, ā Simeon šu
pañpañ Naiger, ā Lušius lun.
Sairene, ā Manaen šu kapak
oelulañ Herod titrak, ā Soul.
2 Ā ke elos oru nu sin
Leum, ā lālo, Ñun Mutal
fwak, Komwos fulela nu sik
Barnabas ā Soul nu ke me
orekma Ña pañnoltal mu ke.
3 Ā ke elos lālo a pre, ā
filiye paulos on fwe'ltal, elos
sipa'ltalu.
4 Tu Ñun Mutal sipa'ltalu,
ke ma iñi eltal šom nu Se-
leušia; ā eltal kol iño mi nu
Saiprus.
5 Ā ke eltal mutu Salamis,
eltal luti kas lun God in lol-
ñok lun met Ju: ā Jon el
oelultal pe in orekma.
6 Ā ke elos fwas sasla tuka
si nu Pafos, elos konoilok sie
met šatal, met palu sito, met
Ju, ēl Bar-jisus.
7 El wi met aol lun anša,
Seršius Paulus, met lalmet-
met; el pañon Barnabas ā
Soul, ā kenu in loñ kas lun
God.

8 Ã Elimas met šatal (tu
ou iñi tafwa ēl) el tuyuk lain
elos, sriki in forokunma met
aol liki ma lalalfuñi.
9 Na Soul, pañpañ pe Poul,
tiñtiñinu ke Ñun Mutal, el
šui'lye, 10 ã fwak, O kom
tiñtiñinu ke sito nu kemwu
ã šilollel nu kemwu, tulig
nutin devil, mwusral ke ma
payi nu kemwu, ya kom tiu
tari in akkuiala inek payi
lun Leum?
11 Ã iñi liye, pon Leum
on fwom, ã kom fwa kunla,
tiu liye fwatu kutu pal. Ã
kiten misiñi putatla fwe'l
ok ã los; ã el fwafwasyis
in šuk kutu in kol ol ke
paul.
12 Na met aol, ke el liye
ma oru, el lalalfuñi, ã lut ke
me lutlut lun Leum.
13 Na ke Poul ã elos oelul
šom liki Pafos, elos tuku nu
Perga lun Pamfilia: ã Jon
el fwas luk elos folokla nu
Jerusalem.
14 Ã ke elos šom liki Per-
ga, elos tuku nu Antiok lun
Pisidia, ã ilyuk nu in lolñok
ke len sabat, ã mutu.
15 Ã tukin ma rid manu ã
ma palu, leum lun lolñok
elos sipaot nu seltal, fwakañ,
Komtal, met lili,' fwin kutu
kas in lutlut yurumtal ke
metu, fwakak.
16 Na Poul el tuyuk, ã
ponsit ke paul fwak, Met
Israel, ã komwos šu šañeñ
sin God, porono.
17 God lun met iñi lun
Israel šulūla papa tumas, ã
ora'losyuk met ke elos metša
mutu in Isip, ã ke po fulat
El wis elos la liki mao.
18 Ã akurun pal si yiu
añaul El kol olos yin mesis.
19 Ã ke El kanaosla an
itkos yin fwal Kanan, El ki-
telik fwal lalos nu selos ke
koto srifwe.
20 Ã tukin ma iñi El šuñ
nu selos met nununku aku-
run pal si yiu añfuko ã lum-
naul, nu ke pal si Samuel
met palu.
21 Ã tuko elos luñselos sie
togusa; ã God asi nu selos
Soul mwen natal Sis, met si
lun sruf Benjamin, ke yiu
añaul.
22 Ã ke El es el la, El
orauk nu selos Devid in to-
gusa lalos; El šuñ pe ma lo
nu sel ã fwak. Ña konoiok
Devid nutin Jesse, met ou
ma inšiuk, el tufwa payikin
ma ña luñsik nu kemwu.
23 Ke futin met si iñi, God
oanu ke mwuleuñ lal, El
orauk nu Israel, Jisus Laño.
24 Ke met El tuku tuk,
Jon el luti baptais lun auli-
yuk nu sin met Israel nu
kemwu.
25 Ã ke Jon el payikin me
orekma lal, el fwak, Komwos
nunku šu ña? Ña tiu El.

Tu liye, sie tuku tukuk, faluk ke niel ña tiu mwo in tulala.
26 Met lili, tulig nutin sou
lun Abraam, ā elos šu šumwos šañeñ sin God, kas mol si iñi sipeyuku nu šumwos.
27 Tu elos šu mutu Jerusa-
lem, ā leum lalos, tu elos tiu eta'l, ā tiu etu pusren met palu, ma rid piñanu len sabat, elos payikin mao ke elos paani lun mas.
28 Ā tu elos tiu konoiok
kutu ma sripauk ke miši, ā elos kenu Pailat lun mu in uni'lye.
29 Ā ke elos payikin tari
ma nu kemwu ma šim ke'l, elos es il ye liki šaku, ā fili'lye nu in lufin mas.
30 Ā God akmolyelak yin
miše mi.
31 Ā elos šu oelul fwas-
yuk Galili mi nu Jerusalem, liye'l len puspis, ā elos met lo lal nu sin metu.
32 Ā kem luti nu šumwos
mwo šašu, fuka ma mwuleuñ ma oru nu sin papa
met, 33 God El payikin ma
iñi nu šes, tulig natalos, tu El siefwil akmolye'lak Jisus: oanu ma šim in psalm akluo, Kom Mwen nutig, len si iñi Ña oswe kom.
34 Ā tu El akmolye'lak yin
miše mi tu El a tiu folokla nu ke punoela, El fwak ou iñi, Ña tufwa šiot nu šumwos ma mwuleuñ mutal lun Devid.
35 Tu ou iñi El fwak pe in
sienu psalm, Kom a tiu lela El šu Mutal nutum tu El liye punoela.
36 Tu Devid tukin pal si
el oru ma God oere, el miši ā liki'lye nu yurin papa tumal, ā el liye punoela.
37 Ā el šu God akmolye-
'lak El tiu liye punoela.
38 Ke ma iñi komwos nu
kemwu, met lili, etu tu ke met si iñi kem luti nu šumwos nunok munas ke ma koluk.
39 Ā ke'l elos nu kemwu
šu lalalfuñi elos payi ke ma nu kemwu, komwos koflanu payi ke manu lun Moses.
40 Ke ma iñi liauñ, fwin
tiu ou iñi ma fwa tuku nu yurumwos, ma kaskas in met
palu; 41 Liye, komwos šu
sruñu, ā lut, ā miši: tu Ña orek me orekma in len lomwos, me orekma ma komwos koflanu lalalfuñi, met si fwin fwak mao nu šumwos.
42 ¶ Ā ke met Ju elos šom
liki imwen lolñok, met Pegan elos siyuknu tu kas iñi in lutlut nu selos ke sabat tuko.
43 Ā ke mwolil olalik, ma
puspis sin met Ju ā met forla mwo elos fwas tuk ol Poul ā Barnabas; ke kaskas

nu selos, eltal ora'los in fwasi ma luñ lun God.
44 Ã len sabat tuko akurun yin siti nu kemwu tukeni in loñ kas lun God.
45 Ã ke met Ju elos liye met puspis tukeni, elos tiñtiñinu ke šok, ã kaskas lain ma iño ma Poul el kaskas ke, akukain ã kaskas koluk.
46 Na Poul ã Barnabas eltal pulaïknu, ã fwak, Mwo tu kas lun God lutlut met nu šumwos: ã tu komwos nununke komwos in tiu mwo nu ke mol ma patpat, liye, kem forla nu sin met Pegan.
47 Tu ou iñi Leum El šap nu šes, fwakañ, Ña fili komwi me kalem lun met Pegan, tu kom fwa me mol nu yin lusela fwalu.
48 Ã ke met Pegan elos loñ ma iñi, elos inšimwowo, ã kakšakin kas lun Leum: ã elos šu God filiye nu ke mol ma patpat lalalfuñi.
49 Ã kas lun Leum fwaselik sasla nu kemwu yin si iñi.
50 Ã met Ju elos papani mutan inšie ã kato, ã met leum lun siti, ã orauk me kolya lain Poul ã Barnabas, ã sis eltalu liki siskin an selos.
51 Ã eltal pukula fokun nieltal lain olos, ã tuku nu Ikonium.
52 Ã met lutlut elos tiñtiñinu ke eñun, ã ke Ñun Mutal.

ŠAPTER 14.

AMA te oru nu in Ikonium, tu eltal tukeni ilyuk nu in imwen lolñok lun met Ju, ã kaskas ou tu met puspis, met Ju ã met Grik pe elos lalalfuñi.
2 Ã met Ju silalalfuñi elos papani met Pegan, ã ora'los in nunok koluk lain met lili.
3 Tu ou iñi eltal mutu ma patpat kaskas pulaïk in Leum, šu šuñ lo nu ke kas šamu lal, ã šuñ akul ã menmen in oru ke paultal.
4 Ã met puspis yin siti unkas lugwe; ã kutu wi met Ju, ã kutu wi met šap.
5 Ã ke met Pegan, ã met Ju pe wi met leum, elos tukeni in akkoluki eltal, ã tuñla'ltal, 6 eltal etu ã kasus nu Listra ã Derbe siti nu in Laikeonia, ã nu yin apneni.
7 Ã iño eltal luti mwo šašu.
8 ¶ Ã sie met mutu yin Listra, mas ke niel, ulnu ke el isüsla, šu t'una fwas: 9 el iñi loñ Poul el la kaskas; šu šui'lye, ã etu tu lalalfuñi lal in kela, 10 el fwak ke pusra lulap, Kom tuyuk fwin nium. Ã el srosro ã fwas.
11 Ã ke metu liye ma Poul

el oru, elos fuleuk pusralos
in kas Laikaonia, fwakañ,
Enut elos oatu nu yuros oanu
lumun met.
12 Ã Barnabas elos pañpañ
Jupiter; ã Poul, Merkurius,
tu el kaskas puspis.
13 Na met tol lun Jupiter
šu mutu ye mutun siti lalos,
el wis kau mogul ã me
mwolmwol nu ke mutun pot,
ã luñši wi met puspis tukeni
orek kiše.
14 Ma ke met šap, Poul
ã Barnabas eltal loñ, eltal
šelik nuknuk laltal, ã kasus
nu infulwin metu, wowoyuk,
15 ã fwakañ, Met, efwo ko-
mwos ku orek ma iñi? Ke-
tal met pe ou komwos, ã luti
nu šumwos tu komwos forla
liki ma sito iñi nu sin God
mol, šu orek kosao, ã fwalu,
ã mwea, ã ma nu kemwu lũ:
16 Šu ke pal meta lela met
an nu kemwu in fwas yin
elos luñselos.
17 Ã tu ke ma iñi El tiu
liki'lye ke wañin ma lo, tu
El orek mwo, ã aši nu šes
eaf in kosaoe mi, ã pal mut
seseslanu inšius ke me moño
ã eñun.
18 Ã ke kas iñi eltal aku-
run tiu igulye met, tu elos
orek kiše nu seltal.
19 ¶ Ã kutu met Ju elos
tuku nu Antiok mi ã Ikonium
mi šu kaifwi metu, ã, ke
tuñlol Poul tari, elos amakun
al likin siti, nunku mu tu el
miši.
20 Ã ke met lutlut elos tu
apnulaini, el tuyuk, ã tuku
nu yin siti; ã len si tuko el
wi Barnabas šom nu Derbe.
21 Ã ke eltal luti mwo šašu
nu yin siti si iño, ã oru met
lutlut puspis tari, eltal sie-
fwil folokla nu Listra, ã Iko-
nium, ã Antiok, 22 akkeyela
ñunin met lutlut, ã kaifwe-
'los in srukie ma lalalfuñi, ã
tu ke kolya ma lulap kut
fwa ilyuk nu in togusaĩ lun
God.
23 Ã ke eltal filiye met
elder nu selos in šurš nu ke-
mwu, ã pre wi lãlo tari, eltal
fule'los yuñ nu sin Leum, ke
šu elos lalalfuñi.
24 Ã tukin pal si eltal fwas
sasla Pisidia, eltal tuku nu
Pamfilia.
25 Ã ke eltal luti kas in
Perga tari, eltal oatu nu
Atalia.
26 Ã iño mi eltal kol nu
Antiok, yin si iño mi met
šurš fule'ltalu nu ke luñ lun
God ke me orekma eltal ak-
fwolye ke.
27 Ã ke eltal tuku, ã šulũ-
ni šurš nu sie tari, eltal fwak
ma nu kemwu ma God el
oru nu ke'ltal, ã fuka El
igasla mutun oaoa lun lalal-
fuñi nu sin met Pegan.
28 Ã eltal mutu iño ma
patpat yurin met lutlut.

ŠAPTER 15.

AKUTU met šu oatu Ju-
dea mi elos luti met lili,
ā fwak, Komwos fwin tiu
kosroala ou manu lun Moses,
komwos koflanu mol.
2 Tu ou iñi ke Poul ā Bar-
nabas eltal akukain ā kas-
kasnu yurolos tiu ma sisik,
elos nunku mu tu Poul ā
Barnabas, ā kutenu selos,
elos fwasyuk nu Jerusalem
nu sin met šap ā met elder
ke me siyuk iñi.
3 Ā tu ou iñi šurš oelulos
fwas kutu, elos fwas sasla
Finis ā Samaria, fwakañ met
Pegan la forla; ā elos ak-
eñunye ma lulap met lili nu
kemwu.
4 Ā ke elos tuku nu Jeru-
salem, šurš, ā met šap, ā met
elder, elos es elos la, ā elos
fwak ma nu kemwu ma God
el oru nu ke'los.
5 Ā kutu sin un met Farisi
šu lalalfuñi elos tuyuk, fwa-
kañ, Tu mwo elos in kosrao-
'los la, ā šap elos in liauñ
manu lun Moses.
6 ¶ Ā met šap ā met elder
elos tukeni in papu ke ma iñi.
7 Ā ke elos kaskasnu ma
lulap, Piter el tuyuk, ā fwak
nu selos, Met lili, komwos
etu fuka u-met, tu God el
šulūla sin šes, tu ke olik met
Pegan fwa loñ kas lun mwo
šašu, ā lalalfuñi.
8 Ā God, šu etu inši, El
orek ma lo nu selos, šuñ Ñun
Mutal nu selos, oanu ma nu
šes; 9 ā El tiu sielanu šes ā
selos, aknasnasye inšielos ke
lalalfuñi.
10 Iñi ke ma iñi efwo ko-
mwos ku srifwe God, in li-
kiye enu in kaiwen met
lutlut, ma papa tumas ā kut
koflanu wis?
11 Tu kut lalalfuñi tu ke
luñ lun Leum Jisus Kraist
kut fwa mol ou elos.
12 Na met puspis tukeni
elos kemwu misla, ā loñ sel-
tal Barnabas ā Poul, ke eltal
fwak ma menmen ā šokruk
ma God oru yurin met Pegan
ke'ltal.
13 Ā tukin pal si ke eltal
misla, Jemes el tupok, fwa-
kañ, Met lili poroñōyu; 14
Simeon el fwak fuka God
el tuku nu sin met Pegan,
in es kutu met sin selos
ke'l.
15 Ā kas sin met palu fwol-
nu ke ma iñi, oanu ma šim,
16 Tukin ma iñi Ña fwa fo-
loko, ā fwa siefwil muša lom
sin Devid, ma putatla; ā Ña
fwa siefwil muša ma mišalla
ke; ā Ña siefwil orauk mao,
17 tu met lula ka fwa šuk
Leum, ā met Pegan nu ke-
mwu, sin šu Ēk pañpañ, ma
Leum fwak, šu orek ma iñi
nu kemwu.
18 God etu ma nu ke-

mwu me orekma lal ke mu-
tamwauk fwale mi.
19 Ke ma iñi ma nunku
luk, tu kut tiu akkoluk elos,
šu sin met Pegan forla nu
sin God; 20 tu kut šimusla
nu selos, tu elos sisila ma
koluk lun enut sito, ā ma
kosro, ā ma uniye ke sa tiu
širor, ā sa.
21 Tu Moses umet yin siti
mu kemwu kutu met lal šu
lutlut ke'l len sabat nu ke-
mwu.
22 ¶ Na ma iñi mwo sin
met šap ā met elder, wi šurš
nu kemwu, tu elos sipaot
met šilūla sim u lalos nu
Antiok wi Poul ā Barnabas;
ma Judas mwulal Barsabas,
ā Sailas, met kaki yurin met
lili.
23 Ā elos šim leter ke elos
ou iñi, Met šap ā met elder
ā ma lili elos sipaot luñ nu
sin met lili sin met Pegan šu
mutu Antiok ā Siria ā Sili-
sia; 24 tu ke ma iñi ma kem
loñ tu kutu šu šom liki kem
elos akkoluki komwos ke
kas, ā aksitoïye ñunumwos,
fwakañ, Komwos kosroala, ā
liauñ manu; kem tiu šuñ
šap ou iñi nu selos.
25 Ma mwo nu simem, tu-
keni ke nunok sugo, tu kem
sipaot met šilūla nu šumwos
wi kulu las Barnabas ā Poul,
26 met šu aši mol lalos ke
Ē lun Leum las Jisus Kraist.
27 Tu ou iñi kem sipaot
Judas ā Sailas, šu a fwak pe
ma iñi nu šumwos ke kas.
28 Tu ma mwo nu sin Ñun
Mutal, ā nu simem, tu kem
likiye nu fwomwos ma tiu
toas liki ma iñi mwo; 29 Tu
komwos sisila ma kiše lun
enut sito, ā ma sa, ā ma miši
ke sa tiu širor, ā ma kosro.
Komwos fwin fili komwos la
liki ma iñi, komwos fwa oru
mwo. Komwos mutu.
30 Tu ou iñi ke elos alalik
tari, elos tuku nu Antiok; ā
ke elos šulōni nu sie met
puspis tukeni, elos as'ot leter.
31 Ma ke elos rid tari, elos
inši mwowo ke kas in luti.
32 Ā Judas ā Sailas, eltal
pe met palu, luti met lili
ke kas puspis, ā akkuï elos
la.
33 Ā ke eltal mutanu kutu
pal, met lili fule'ltalu ke
eñun nu sin met šap.
34 Ā Sailas el mu mwo tu
el mutawun.
35 Poul ā Barnabas eltal
muta pe nu Antiok, lutlut ā
luti kas lun Leum, wi kute
pe met puspis.
36 ¶ Ā tukin kutu len,
Poul el fwak nu sel Barna-
bas, Lela kital in siefwil
šom ā liye met lili las yin
siti nu kemwu yin kital luti
kas lun Leum, ā liye fuka
ma elos oru.
37 Ā Barnabas el luñsel

in es oelultal Jon, Mwulal Mark.
38 Ã Poul el nunku tiu mwo in es el oelultal, šu šom lukeltal liki Pamfilia, ã tiu oelultal šom nu ke orekma.
39 Ã eltal akukain oanu tu eltal fwas liki sie sin sie; ã Barnabas el es Mark ã kol nu Saiprus
40 Ã Poul el šilũla Sailas, ã somla, met lili fule'ltalu nu ke luñ lun God.
41 Ã el fwas sasla Siria ã Silisia, akkeï elos la šurš.

ŠAPTER 16.

NA el tuku nu Derbe ã Listra. Ã, liye, sie met lutlut iño, ē Timoteus, Mwen nutin sie mutan, šu met Ju, el lalalfuñi; ã papa tumal met Grik.
2 Met lili šu mutu Listra ã Ikonium elos kas mwo ke'l.
3 Poul el luñsel tu el oelul šom; ã el es ã kosroa'l la tu ke met Ju šu mutu yin iño; tu elos nu kemwu etu tu papa tumal met Grik.
4 Ã ke elos fwas sasla an siti, elos ašuñ nu selos kas in liauñ, ma met šap ã met elder oru šu mutu Jerusalem.
5 Ã ke ma iñi šurš elos ku in lalalfuñi, ã yoknu fwafwaselik piñanu len.
6 Ã ke elos fwas sasla Frišia ã Galasia, ã Ñun Mutal ora'los in tiu luti kas in Asia,
7 ke elos tuku nu Mišia tari, elos sriki in šom nu yin Bitinia; ã Ñun lela elos in tiu ou iñi.
8 Ã elos alukela Mišia oatu nu Troas.
9 Ã arurumu sikmi nu sel Poul ke foñ; Sie met Masedonia tu, ã siyuk sel. Kom fwasu nu Masedonia, ã kase kit.
10 Ã ke el liye arurumu tari, kiten misiñi kem sriki in šom nu Masedonia, nunku mu tu Leum pañon kem in luti mwo šašu nu selos.
11 ¶ Tu ou iñi ke kol liki Troas, kem tuku šumwos nu Samotrašia, ã len si tuko nu Neapolis; 12 ã iño mi nu Filipai, ma siti maši meta lun kuenu an Masedonia, koloni si. Ã kem mutanu yin siti si iñi kutu len.
13 Ã ke len sabat kem šom liki siti nu pupon fwal, yin met tukeni pre; ã kem mutu, ã kaskas nu sin mutan šu tukeni iñi.
14 Ã sie mutan ē Lidia, el kuko sienu sralsral, lun siti Taiataira, šu ali sin God, el loñ kem; inšien šu Leum igasla, tu el lalalfuñi ma Poul el kaskas ke.
15 Ã ke el baptais tari, ã sou lal, el siyuknu, fwakañ, Komwos fwin nunku mu tu ña payi nu sin Leum, utyuk

nu in lom sik, ā mutanu. Ā
el igul kemi.
16 ¶ Ā ma te oru ke kem
tukeni pre, sie mutan fwus
ñun susfwe yurol el šuñ
kem, šu wis nu sin leum lal
ma puspis ke susfwe.
17 El iñi fwas tuk ol Poul
ā kem, ā wowoyuk, fwakañ,
Met iñi met kulanšap lun
God fulat liki nu kemwu, šu
luti nu šes inek lun mol.
18 Ā el oru ma iñi len pus-
pis. Ā Poul, ke pakomutu,
el forla, ā fwak nu sin ñun,
Ña šap nu šum in Ē Jisus
Kraist in šom luk el. Ā el
šom luk el ke auu si iñi.
19 Ā ke leum lal elos liye,
tu fwensok lalos ke es mao
wañinla, elos srukie Poul ā
Sailas, ā amakun ultal nu
yin kutakot nu sin leum,
20 ā wis eltal nu sin met
liauñ annu, fwakañ, Met
iñi, met Ju, eltal lokalok
ma lulap siti šes, 21 ā luti
manu ma tiu payi tu kut in
es ā oru, kut met Roma.
22 Ā met puspis tukeni
tuyuk lain alos; ā met liauñ
annu elos šelik nuknuk la-
los, ā šap in sruñ lutal.
23 Ā ke elos sruñ lultal
ka puspis, elos sis eltal nu
in prison, kaii nu sin met
liauñ prison lun liye'ltalu
akmwoye.
24 Šu ke el es šap si iñi,
sis eltalu nu infulwin prison,
ā kopuriye nieltal in maslon
šaku.
25 Ā ke infulwin foñ Poul
ā Sailas eltal pre ā on nu
sin God; ā met prison elos
loñ oltal.
26 Ā kiten misiñi fwal
rarrar ma lulap, oanu tu ma
ekasek prison kususyuk: ā
kiten misiñi sruñul nu ke-
mwu igakla, ā me kopur
lalos nu kemwu tultul la.
27 Ā met liauñ prison ñu-
talik, ā liye sruñul prison
igakla, el fwauk kutlas
natal, ā lukuna šifwanu
uni'lye, nunku mu tu met
prison kaiñla.
28 Ā Poul el wowoyuk ke
pusral lulap, fwakañ, Kom
tiu akkoluki kom, tu kem
nu kemwu mutae.
29 Na el pañon mu lamp,
ā sroa nu lū, ā tuku rarrar,
ā putatla ye mutal Poul ā
Sailas, 30 ā wis altal ot, ā
fwak, Leumwu, mea ña oru
tu ña fwa mol?
31 Ā eltal fwak, Lalalfuñi
ke Leum Jisus Kraist, ā
kom fwa mol, ā sou lom.
32 Ā eltal kaskas nu sel
kas lun Leum, ā nu selos
nu kemwu in lom sel.
33 Ā el es eltal ke auu si
iñi foñ, ā tanla inke srūñsrūñ
ke'ltalu; ā baptaisla, el ā ma
lal nu kemwu kiten misiñi.
34 Ā ke el wis eltal mu nu
in lom sel tari, el filiye me

moño ye mutaltal, ā eñun, lalalfuñi ke God, wi sou lal nu kemwu.
35 Ā ke lenelik, met liauñ annu, elos sipaot met roŝo, fwakañ, Tulala met luo iño in ŝom.
36 Ā met liauñ prison el oru kas si iñi nu sel Poul, Met liauñ annu elos ŝapot in tulala komtal in ŝom; iñi ke ma iñi komtal fwasot, ā fwas mwo.
37 Ā Poul el fwak nu selos, Elos srüñul ketal lemtulaiuk ke tiu lusla, ketal met Roma, ā sis ketal nu in prison; ya elos sis ketal la lukma? Sitoenu; tu lela elos in ŝifwanu tuku ā wis kit la.
38 Ā met roŝo elos fwak kas iñi nu sin met liauñ annu; ā elos ŝañeñ, ke elos loñ tu eltal met Roma.
39 Ā elos tuku ā kaifwe'ltal, ā wis eltal ot, ā siyuknu eltal fwala liki siti.
40 Ā eltal ŝom liki prison, ā ilyuk nu in lom sin Lidia; ā ke eltal liye met lili tari, eltal lutlut nu selos, ā ŝomla.

ŜAPTER 17.

AKE eltal fwas sasla Amfipolis, ā Apolonia tari, eltal tuku nu Tesalonika, oiya imwen lolñok lun met Ju.
2 Ā Poul, oanu ma el oru, el ilyuk nu yurolos, ā ke len Sabat tolu el luti nu selos kutu ma ke Baibel, 3 kalemalik ā fwaknu, tu mwo tu Kraist keokiuk, ā siefwil molyuk yin miŝe mi; ā tu Jisus iñi, ŝu ña luti nu ŝumwos, El Kraist.
4 Ā kutu selos lalalfuñi, ā oelultal Poul ā Sailas; ā sin met Grik inŝie ma puspis, ā sin mutan kato tiu pu.
5 Ā met Ju ŝu tiu lalalfuñi, ke ŝok, es nu yurolos kutu met ŝilolel sin met alsañes, ā ŝulõni sie mwolil nu sie, ā akkoluki siti fwonu, ā kasus nu ke lom sel Jeson, ā sriki in es eltalañ nu sin metu.
6 Ā ke elos tiu konoi'ltalu, elos amakunal Jeson ā kutu met lili nu sin met liauñ siti, wowoyuk, Elos ŝu luñasla fwalu tuke pe nu yinnu; 7 ā Jeson el es elos. Ā elos nu kemwu sañesoa nu ke ŝap lun Sisar, fwak tu sienu togusa, Jisus.
8 Ā elos lokoluki metu ā met liauñ siti, ke elos loñ ma iñi.
9 Ā ke elos es ma sueĩ sin Jeson, ā sin kutenu tari, elos lela elos in ŝom.
10 Ā kiten misiñi met lili elos sipaot Poul ā Sailas ke foñ nu Berea; ā ke elos tuku elos ilyuk nu in lolñok lun met Ju.
11 Elos iñi mwo luk elos ŝu in Tesalonika, tu elos

s̄ilaklak in es kas, ā s̄uk in
Baibel piñanu lon, ma iñi
la payi ku sito.
12 Ke ma iñi ma puspis
selos lalalfuñi; ā sin mutan
Grik kato, ā sin mogul tiu
pu.
13 Ā ke met Ju lun Tesa-
lonika elos etu tu Poul el
luti kas lun God nu Berea,
elos tuke pe nu yinnu, ā
purakak metu.
14 Na kiten misiñi met lili
elos sipa'l la Poul lun s̄om
oanu nu mwea; ā Sailas ā
Timoteus eltal mutanu iño.
15 Ā elos s̄u atlol Poul wis
el nu Atens; ā elos es s̄ap
nu sin Sailas ā Timoteus in
s̄ilaklak in tuku nu yurol,
elos s̄omla.
16 ¶ Na ke Poul el mutu
s̄an oltal nu Atens, ñunal
lañuñuñla, ke el liye siti
tiñtiñinu ke enut sito.
17 Tu ou iñi el tukeni
kaskas in imwen lolñok yu-
rin met Ju, ā yurin met
ins̄ie, ā yin kutakot piñanu
len yurolos s̄u el s̄unol.
18 Na kutu lalmetmet sin
met Epikurus, ā sin met
Stoik, elos tukeni kaskas
yurol. Ā kutu fwak, Mea
olinkas si iñi el fwak? ku-
tenu mu, El oanu el luti
enut s̄a; tu el luti nu selos
Jisus, ā siefwil molyuk.
19 Ā elos as al, ā wis el
nu Areopagus, fwakañ, Ya
mwo tu kem etu ma lutlut
s̄as̄u si iñi ma kom kaskas
ke?
20 Tu kom wis kutu ma
s̄a nu ke sremem; tu ou iñi
kem kenu etu la fuka ma
iñi.
21 Tu met Atens nu ke-
mwu muta siewunu, tu in
fwakak ā loñ kutu ma s̄as̄u.
22 Na Poul el tu infulwin
Areopagus, ā fwak, Komwos
met Atens, ña liye tu ke ma
nu kemwu komwos orek ali.
23 Tu ke ña fwas sasla ā
liye enut lomwos, ña konoiok
sie lañ ma iñi s̄imla on ke,
NU SIN GOD KUT NU-
KIN. Tu ou iñi el s̄u ko-
mwos ali ninukin, ña 'luti
nu s̄umwos.
24 God s̄u orek fwalu ā
ma nu kemwu lũ, tu El
Leum in kosao ā fwalu, tiu
mutu in lom ali orek ke po;
25 ā pon met tiu ali nu Sel
oanu tu El luñsel kutu mao,
El as̄uñ nu sin nu kemwu
mol, ā moñ, ā ma nu ke-
mwu; 26 tu El orek ke sa
siewunu met an nu kemwu
tu elos mutu fwin mutun
fwal e nu kemwu, ā nun-
kauk tari pal met El oru
tuk, ā akul lun an selos: 27
tu elos a s̄uk Leum, elos
fwin kalimun ul, ā konoi'lok,
tu El tiu lus liki kit nu ke-
mwu; 28 tu in El kut mol,
ā mogũkũ, ā mutu; oanu

kutu šumwos orek on elos
fwak, Tu kut tulig nutin pe.
29 Tu ou iñi tu kut tulig
nutin God, tiu mwo tu kut
nunku mu tu God oanu gol,
ku silver, ku eot, srulūla
oanu met nunku mu.
30 Ke ma iñi God pulesu
pal si nukin iño, ā iñi El šap
met e nu kemwu in auliyuk.
31 Tu El orala len si, ke
šu El a fwa nununku fwalu
ke ma payi ke met šu El
filiye; El šuñ ma lalalfuñi
nu sin nu kemwu tu El
akmolye'lak yin miše mi.
32 Ā ke elos loñ ma siefwil
molyuk yin miše mi, kutu
aksruksruk: ā kutenu fwak,
Kem tufwa siefwil loñ kom
ke ma iñi.
33 Tu ou iñi Poul el šomla
liki infulwe'los.
34 Ā kutu met fulyuñ nu
sel, ā lalalfuñi; sin šu
Daionišius met Areopegus,
ā sie mutan ē Damaris, ā
kutenu oelultal.

ŠAPTER 18.

TUKIN ma iñi Poul el
šom liki Atens, ā tuku
nu Korint;
2 Ā el konoiok sie met
Ju ē Akula, isūsla Pontus,
tufwa tuku Italia mi, wi
mutan kīel Prisila, (Lutu
Klaudius el šap met Ju nu
kemwu fwala liki Roma,) ā
tuku nu yurolos.
3 Ā tu me orekma lal
oanu, el mutu yurolos, ā
orekma; tu me orekma lalos
lom nuknuk.
4 Ā el kalimalik in imwen
lolñok len sabat nu kemwu,
ā kaifwi met Ju ā met Grik.
5 Ā ke Sailas ā Timoteus
eltal tuku Masedonia mi,
Poul el tiñtiñinu in ñunal,
ā orek ma lo nu sin met Ju
tu Jisus El Kraist.
6 Ā ke elos šifwanu oru
lain ul, ā kas nu ko God, el
osrokla nuknuk lal, ā fwak
nu selos, Samwos on fwin
šiufumwos; ña nasnas; tu-
kin pal si iñi ña šom nu
yurin met Pegan.
7 Ā el šomla, ā ilyuk nu
in lom sin sie met, ē Justus,
šu ali nu sin God, lom sel
apkurun imwen lolnok.
8 Ā Krispus, leum in lol-
nok, el lalalfuñi ke Leum
wi sou lal nu kemwu; ā ma
puspis sin met Korint elos
loñ lalalfuñi, a baptaisla.
9 Na Leum el fwak nu
sel Poul in foñ ke arurumu,
Nuk kom šañeñ, tu fwak,
tiu misla; 10 tu Ña wi
kom, ā wañin met a tuku
nu yurum in akkoluki kom:
tu met puspis srak yin siti
si iñi.
11 Ā el mutu iñi yiu si ā
malem onkos, luti kas lun
God yurolos.
12 ¶ Ā ke Gallio el met

liauñ an Akaia, met Ju nu-
nok sugo ewunu nu kasani
nu ke'l Poul, ā wis el nu
niin nununku, 13 fwakañ,
El iñi oru met in ali nu sin
God tiu ou manu.
14 Ā ke Poul el akurun
mañalik, Gallio el fwak nu
sin met Ju, Fwin kutu ma
sito, ku ma šilollel, O met
Ju, mwo tu ña kase ko-
mwos: 15 ā fwin kutu ma
siyuk ke kas, ku ē, ā manu
lomwos, komwos liauñ ke;
tu ña tiu luñsik in nununku
ke kutu ma iñi.
16 Ā el sipa'los wot liki
niin nununku.
17 Na met Grik nu ke-
mwu elos es Sostenes, leum
in lolnok, ā srūñ lal ye
mutun niin nununku. Ā
Gallio el pulesu ke ma iñi.
18 ¶ Poul el mutu iñi len
puspis, tufwa mwilkas nu
sin met lili, ā kol la nu
Siria, ā Prisila ā Akula
oelul; kolkilla šiufwel nu
Senkrea; tu sie mwuleuñ
lal.
19 Ā el tuku nu Efesus ā
fule'ltalu iño: ā el šifwanu
ilyuk nu in lolñok, ā kas-
kasnu yurin met Ju.
20 Ke elos luñselos tu el
mutawun kutu pal, el sañes;
21 tu el mwilkas nu selos,
fwakañ, Mwo lulap sik to
ña liauñ kofwa si fwasue
nu in Jerusalem: ā ña sie-
fwil tuku nu yurumwos,
God el fwin luñsel. Ā el
kol la liki Efesus.
22 Ā ke el srola nu Sesa-
rea, ā fwasiuk, ā pain šurš,
tari, el oatu nu Antiok.
23 Ā ke el mutu iñi kutu
pal, tuko el šomla, ā fwa-
fwasyus šumwos yin Gala-
tia ā Frišia, ā akkeiela met
lutlut nu kemwu.
24 ¶ Ā sie met Ju ē Apol-
los, isūsla Aleksandria, met
etu kas, ā lalmetmet ke ma
Baibel, el tuku nu Efesus.
25 Met si iñi el lutlut ke
inek lun Leum; ā tu fwol
in ñun, el kaskas ā luti ma
lulap ke mao lun Leum, el
etu baptais lun Jon mu-
genu.
26 Ā el mutamwauk in
kaskas pulaïk in lolñok: ke
Akula ā Prisila eltal loñ ol,
eltal es el nu yuroltal, ā luti
nu sel inek lun God mwo
liki.
27 Ā ke el luñsel šom nu
Akaia, met lili šimisla, fwa-
kañ nu sin met lutlut in es
el. Ke el tuku el kas'elos
ma lulap šu lalalfuñi ke luñ.
28 Tu el akmisyela ma
lulap met Ju lemtulaiyuk,
in luti ke ma Baibel tu
Jisus El Kraist.

ŠAPTER 19.

A MA te oru tu, ke Apolos
el mutu Korint Poul

fwas sasla nu yin lūñ tari
el tuku nu Efesus; ā ke el
konoiok kutu met lutlut, 2
el fwak nu selos, Ya komwos
es Ñun Mutal tukin pal si
komwos lalalfuñi? Ā elos
fwak nu sel, Kem tiu loñ
la Ñun Mutal ku tiu Ñun
Mutal.
3 Ā el fwak nu selos, Ka
komwos baptais nu ke mea?
Ā elos fwak, Nu ke baptais
lun Jon.
4 Na Poul el fwak, Aok
Jon el baptais ke baptais
lun auliyuk, fwakañ nu sin
met, tu elos in lalalfuñi ke'l
šu tuku tuk ol, oanu ke
Jisus.
5 Ke elos loñ ma iñi elos
baptaisla in Ẽ Leum Jisus.
6 Ā ke Poul el filiye paul
fwelos tari, Ñun Mutal tuku
nu fwe'los; ā elos kaskas ke
kutu lo, ā polyi.
7 Ā met nu kemwu oanu
sie-ñul-luo mu.
8 Ā el ilyuk nu in lolñok,
ā kaskas pulaïk ke malem
tolu, kaskasnu ā kaifwi kutu
ma togusaï lun God.
9 Ā ke kutu upala ā tiu
lalalfuñi, ā kaskas ko ke
inek iño ye mutun ma pus-
pis tukeni, el fwas luk elos,
ā sipalik met lutlut, kas-
kasnu piñanu len in skul
lun sie Tiranus.
10 Ā ma iñi orek ke yiu
luo; oanu tu elos nu kemwu
šu mutu in Asia loñ kas lun
Leum Jisus, met Ju ā met
Grik.
11 Ā God el oru menmen
šokuruk ke paul Poul; 12
oanu tu wisla hañkeršif ku
nuknuk apun nu sin met
mas, ā mas wañinla luk elos,
ā ñun koluk šom luk elos.
13 ¶ Na kutu sin met Ju
fwafwasyis, met in sisila, elos
sriki in pañpañ Ẽ Leum Ji-
sus fwin met šu ñun koluk
lalos, fwakañ, Kem šap nu
šumwos ke Jisus šu Poul el
lutlut ke.
14 Ā mwen itkos nutin
Siva, met Ju, leum lun met
tol šu oru ou iñi.
15 Ā ñun koluk el tupo-
koañ, ā fwak, Jisus ña etu,
ā Poul ña etu; ka šu ko-
mwosen?
16 Ā met šu ñun koluk in
el, el srola fwe'los, a kutuñ
elos la, ā ku luk elos, oanu
tu elos kaiñla liki lom iño
kolūfol ā kinit.
17 Ā nu kemwu met Ju ā
met Grik pe mutu Efesus,
elos etu ma iñi; ā šañeñ
putatla nu fwe'los nu ke-
mwu, ā Ẽ lun Leum Jisus
kakšakinelik.
18 Ā ma puspis šu lalal-
fuñi elos tuku, ā fwakak, ā
luti me orekma lalos.
19 Ā ma puspis selos šu
orek me šokuruk elos wiseni
buk natalos, ā furre'losyuk

ye mutalos nu kemwu; ā
elos oekla me mol lalos, ā
konoiok lum ñaul šiu ipen
silver.
20 Ou iñi kas lun God
kapak ma lulap, ā kuïnu.
21 ¶ Tukin ma iñi orek
tari, Poul el nunku in ñu-
nal, ke el fwas sasla Mase-
donia ā Akaia tari, el tufwa
fwasyuk nu Jerusalem, fwa-
kañ, Tukin ña mutu iño, ña
fwa muta pe nu Roma.
22 Ā el sipaot nu in Mase-
donia luo selos šu oru nu sel,
Timoteus ā Erastus; ā el
šifwanu mutu in Asia kutu
pal.
23 Ā ke pal si iño akukain
tiu ma sisik ke inek si iño.
24 Tu sie met, ē Demetrius,
silver smit, šu orek lom sil-
ver lun Daiana, el wis tiu
ma sisik me mol nu sin met
orekma; 25 šu el pañnolo-
seni wi met orek ou iñi, ā
fwak, Met, komwos etu tu
ke me orekma iñi kut es ma
las.
26 Ā komwos liye ā loñ,
tu tiu in Efesus mugenu, tu
yin Asia nu kemwu, Poul
iñi el kaifwi ā furokla met
puspis, fwakañ tu elos tiu
god šu orekla ke po.
27 Ke ma iñi tiu orekma
las mugenu a tufwa wañinla,
tu ouyape imwen godes lulap
Daianu fwa sruñala, ā ma
mwowo lal kanaosla, ma
Asia nu kemwu ā fwalu
ali ke.
28 Ā ke elos loñ ma iñi,
elos tiñtiñinu ke koskusok, ā
wowoyuk fwakañ, Ma lulap
Daiana lun met Efesus.
29 Ā siti nu kemwu tiñ-
tiñinu ke me lüsroñ. Ā sru-
kie Gaius ā Aristarkus, met
Masedonia, wi el Poul ke
fwafwasyis, elos nunok sugo
wunnu kasus nu in imwen
srital.
30 Ā ke Poul el luñsel
utyuk nu yurin metu, met
lutlut elos sañes.
31 Ā kutu sin leum lun
Asia, šu met kawuk lal, elos
šapot nu sel, kenu tu el tiu
šifwanu utyuk nu in imwen
srital.
32 Tu ou iñi kutu wowo-
yuk ke sie, ā kutu ke sienu;
tu mwolil lüsroñla; ā ma
pusliki elos nukin efwo elos
ku tukeni.
33 Ā elos amakun al Alek-
sander likin met puspis tu-
keni, met Ju wis el nu met.
Ā Aleksander el ponsit ke
paul, ā kenu šifwanu ak-
sumwosye'l la nu sin metu.
34 Ā ke elos etu tu el met
Ju, ma nu kemwu ke pusra
siewunu, akurun auu luo
wowoyuk, Ma lulap Daiana
lun met Efesus.
35 Ā ke met šim el akmis-
yela metu, el fwak, Komwos
met Efesus, ka met šu nukin

fuka tu siti lun met Efesus
ali nu sin godes lulap Daiana,
ā lumun ma putatla Jupiter
mi?
36 Ā tu wañin met ku in
fwak lain ma iñi, mwo tu
komwos misla, ā tiu orek
kutu ma inuñyar.
37 Tu komwos wis nu yinu
met iñi, šu tiu pusrala ma
lun imweu ali, ā tiu kas ko
nu ke godes lomwos.
38 Tu ou iñi fwin Deme-
trius, ā met orekma šu oelul,
kutu ma lalos lain sienu met,
manu igakla, ā met liauñ;
lela elos in šuñ kas lain sie
sin sie.
39 Ā komwos fwin siyuknu
ke kutenu mao, fwa akšu-
mwosye mao in mwolil lun
manu.
40 Tu kut šañeñ elos in
siyuk ke lūsroñ misiñi, tu
wañinu ma kut fwak ke
mwolil si iñi.
41 Ā ke el kaskas ma iñi
tari, el sipalik mwolil.

ŠAPTER 20.

A TUKIN lūsroñ wañinla,
Poul el pañon mu met
lutlut nu yurol, ā añokmeti,
ā šomla tu in fwas nu in
Masedonia.
2 Ā ke el fwas sasla kutu
an iño tari, ā kaifwi nu selos
ma lulap, el tuku nu in
Gris, 3 ā mutu iño malem
tolu. Ā ke met Ju elos papu
lain ul, ke el akurun kol nu
in Siria, el nunku mu in fu-
lokla sasla Masedonia.
4 Ā oelul nu in Asia So-
peter met Berea; ā sin met
Tessalonika Aristarkus ā Se-
kundus; ā Gaius met Derbe,
ā Timoteus; ā sin met Asia
Tikikus ā Trofaimus.
5 Elos iñi šom met šane
kit nu Troas.
6 Ā kem kol liki Filippai
tukin len lun bred tiu pulo-
lak, ā tuku nu yurolos nu
Troas in len limikos; kem
mutu iño len itkos.
7 Ā ke len ši umet ke wik
si, ke met lutlut elos tukeni
in kunšalik bred, Poul el
luti nu selos, ako in šom nu
lutu; ā el kaskas nu ke in-
fulwin foñ.
8 Ā lamp puspis in fokil
lūñ yin elos tukeni mutu.
9 Ā sie met fwus, ē Euti-
kus, el mutu in windo, el
motul fulošumwosla: ā tu
patlanu lutlut lal Poul, el
toasnu ke motul, ā putatla
in fokil aktolu, ā toiyuk tu
nu miši.
10 Ā Poul el fwuni, ā kuĩ
fwe'l, ā kaukulani el fwak,
Nuk komwos tuñ, tu mol
lal in el.
11 Ā ke el siefwil utyuk,
ā kunšalik bred, ā moño, ā
kaskas ma patpat, oanu nu
ke lenelik, ou iñi el šom-
la.

12 Ā elos wis met fwus
mol, ā eñun tiu ma sisik.
13 ¶ Ā kem šom met ke
oaku, ā kol nu Assos, nunku
iño kem in es el Poul; tu el
oru ou iñi, nunku tu el ši-
fwanu fwas.
14 Ā ke el šuñ kem nu
Assos, kem es el, ā šom nu
Mitiline.
15 Ā kem kol we mi, ā
tuku len si tuko sisken
Kaios, ā len si tuko šuñ an
Samos, ā mutu nu Troki-
lium; ā len si tuko kem
tuku nu Mailitus.
16 Tu Poul el nunku in
kol alukela Efesus, tu el tiu
nunku mutu kutu pal nu in
Asia; tu el šilaklak, el fwin
ku in mutu nu Jerusalem
ke len si Pentekost.
17 ¶ Ā Mailitus mi el
sipaot nu Efesus, ā pañon
mu met elder lun šurš.
18 Ā ke elos tuku nu
yurol, el fwak nu selos, Ko-
mwos etu, len si umet mi
ke ña tuku nu in Asia, fuka
ña wi komwos mutu pal e
nu kemwu,
19 oru nu sin
Leum ke fwokpap nu in-
šiuk, ā ke tuñ puspis, ā
srifwe ma tuku nu yuruk
ke papu koluk lun met Ju,
20 ā fuka ña tiu mwukin
kutu ma mwo nu šumwos,
tu ña luti nu šumwos, ā
lutlut nu šumwos lemtu-
laiuk, ā lom si nu ke lom si,
21 ā orek ma lo nu sin met
Ju, ā nu sin met Grik pe,
auliyuk nu sin God, ā la-
lalfuñi nu sin Leum Jisus
Kraist.
22 Ā iñi, liye, ña kopur in
ñun šom nu Jerusalem, tiu
etu ma fwa oru nu sik iño:
23 la sie tu Ñun Mutal orek
ma lo in siti nu kemwu,
fwakañ, tu me kopur ā
onoiye šane yu.
24 Tu ke ma iñi ña mu
mansis, ā mol luk tiu šaok
sik, tu ña orek tari kasus
luk ke eñun, ā me orekma,
ma ña es sin Leum Jisus, in
orek ma lo ke mwo šašu
lun luñ lun God.
25 Ā iñi, liye, ña etu tu
komwos nu kemwu, yurin
šu ña šom in luti togusaī
lun God, tiu siefwil liye
mutuk tuk.
26 Ke ma iñi ña orek ko-
mwos in lo misiñi, tu ña
nasnas ke sa lun met e nu
kemwu.
27 Tu wañin nu ma ña
srukie in tiu luti nu šumwos
ke kas nu kemwu ma lun
God.
28 Ke ma iñi komwos ši-
fwanu liye komwos, ā u nu
kemwu ma Ñun Mutal fili
komwosyi met sropu ke, tu
komwos in kiteuñ šurš lun
God, ma El mol ke sa'l.
29 Tu ña etu ma iñi, ke
ña šom tari kosro koluk

kanaosten elos fwa utyuk
nu yurumwos in tiu likie
sie u.
30 Ā sin šumwos panu
kutu met fwa tuyuk, kaskas
ma sito, in amakunla met
lutlut tuk olos.
31 Ke ma iñi komwos šano,
ā esam, tu ke yiu tolu foñ
nu len ña luti nu kemwu
ke tuñ.
32 Ā iñi, met lili, ña fili
komwosyi nu sin God, ā nu
sin kas lun luñ lal, ma ku
in mušaï komwos yuk, ā in
aš'ot nu šumwos an si yuro-
los nu kemwu šu mwolanu.
33 Ma silver, ma gol, ma
nuknuk lun met, wañinu
ma ña rapkue.
34 Aok komwos šifwanu
etu, tu po iñi orala nu ke ma
luk, ā nu selos šu wi yu.
35 Ña luti nu šumwos ma
nu kemwu, fuka ma ko-
mwos orek tu komwos kasu
met munu, ā in esam kas
lun Leum Jisus, fuka El
fwak, Ma in šuñ inšimwowo
liki ma in es.
36 Ā ke el kaskas ma iñi
tari, el sikukmutunti, ā pre
yurolos nu kemwu.
37 Ā elos nu kemwu tuñ
lulap, ā kui nu in kaiwel
Poul, ā ñokol, 38 pakomutu
yok liki nu kemwu ke kas
ma el fwak, tu elos tiu sie-
fwil liye mutal tuk. Ā elos
oelul nu ke oaku.

ŠAPTER 21.

AMA te oru ke kem šom
luk elos, ā kolot tari,
kem kol šumwos nu Koos,
ā 'len si tuko nu Rodes, ā
iño mi nu Patara.
2 Ā tu konoiok oak šugo
kol nu Finišia, kem sroauk
ā kolot.
3 Ā ke kem liye Saiprus,
kem filiye mao on lesi, ā kol
nu Siria, ā srola nu Tair;
tu iño oak titila kwano.
4 Ā tu konoiok met lutlut,
kem mutu iño len itkos, elos
fwak nu sel Poul ke Ñun,
lun tiu fwasyuk nu Jerusa-
lem.
5 Ā ke kem mutu len iño
tari, kem fwasot ā šomla; ā
elos nu kemwu wi kem fwas,
mutan kïelos ā tulig natalos,
nu ke kem mutu liki siti;
ā kem sikukmutunti fwin
meši, ā pre.
6 Ā ke kem šuñ mwilkas
sie sin sie tari, kem sroauk
nu fwin oaku, ā elos fulokla
nu yin selos.
7 Ā ke kem kolot liki Tair
tari, kem kol mu nu Tolmeis,
ā pain met lili, ā mutu yuro-
los sie len.
8 Ā len si tuko kem šu
oelul Poul šomla, ā tuku nu
Sesarea; ā kem utyuk nu
in lom sel Filip met evanši-
list, šu sie sin itkos; ā kem
mutu yurol.

9 A met iñi an akos natal,
šu polyi, elos tiu etu met.
10 Ā ke kem mutu iño len
puspis, sie met palu, ē Aga-
bus, el oatu Judea mi.
11 Ā ke el tuku nu yuros,
el es me lol lun Poul, ā ši-
fwanu kopuriye paul ā niel,
ā fwak, Ou iñi Ñun Mutal
fwak, Oanu iñi met Ju mutu
Jerusalem elos tufwa kopu-
riye met šu me lol iñi lal, ā
fwa nu in pon met Pegan.
12 Ā ke kem loñ ma iñi,
kem ā elos yin si iño kaifwe'l
lun tiu fwasyuk nu Jerusa-
lem.
13 Ā Poul el tupok, Mea
komwos oru in tuñnu ā ak-
koluki inšiuk? tu ña ako in
tiu kopuri mugenu, ā tu in
miše pe nu Jerusalem ke Ē
lun Leum Jisus.
14 Ā ke el sañes in ou iñi,
kem misla, fwakañ, Oanu
ma Leum el luñsel.
15 Ā tukin len iño kem
ako in šom ā fwasyuk nu
Jerusalem.
16 Ā kutu met lutlut lun
Sesarea elos wi kit pe fwas,
ā elos wis oelulos sie Mne-
son, met lutlut matu, lun
Saiprus, yurin šu kem fwa
mutu.
17 ¶ Ā ke kem tuku nu
Jerusalem tari, met lili elos
eñun in es kem.
18 Ā len si tuko Poul
el wi kem utyuk nu yurol
Jemes; ā met elder nu ke-
mwu mutu we.
19 Ā ke el paiñ olos tari,
el fwak kais sie šumwos ma
God el oru yurin met Pegan
ke orekma lal.
20 Ā ke elos loñ mao, elos
kakšakin Leum, ā fwak nu
sel, Kom liye, ma lili, fuka
šiu puspis met Ju šu lalal-
fuñi; ā elos nu kemwu
kenu ke manu.
21 Ā elos loñ ke kom, tu
kom luti met Ju nu kemwu
šu yurin met Pegan in fwala
liki Moses, fwakañ tu elos
in tiu kosroala tulig nata-
los, ā in tiu fwas ke manu.
22 Ke ma iñi fuka? met
puspis tukeni elos a fwa
tukeni; tu elos fwa loñ tu
kom tuku.
23 Ke ma iñi mwo tu kom
oru ma iñi ma kem fwak nu
šum; Met akos yuros kas in
mwuleuñ yurolos; 24 kom
as alos, ā oelulos šifwanu
aknasnasi kom, ā oelulos ke
mol, tu elos fwa kolkil šiu-
fwelos: ā ma nu kemwu
fwa etu, tu sitolanu ma elos
loñ ke kom; tu kom šifwanu
orek šumwos pe ā liauñ
manu.
25 Ā ke met Pegan šu
lalalfuñi, kem šim ā nu-
nunku tari tu elos tiu liauñ
ma iñi, ā ma iñi mugenu tu
elos tulaliki ma kiše lun
enut sito, ā ma sa, ā ma

miŝi ke sa tiu ŝiror, ā ma kosro.
26 Na Poul el es met, ā len si tuko oelulos ŝifwanu aknasnasi ilyuk nu in tempel, in oraot fwolnu len lun aknasnasi, nu ke pal si orek kiŝe ke kais sie nu selos.
27 ¶ Ā ke len itkos akurun tari, met Ju lun Aŝia, ke elos liye'l in imwen tempel, elos purakak met nu kemwu, ā likiye paulos fwe'l,
28 wowoyuk, Met Israel, komwos kasu; el iñi met ŝu luti met nu kemwu yin nu kemwu lain metu, ā manu, ā yin si iñi: ā kutepe el wis met Grik pe nu in imwen tempel, ā akfokfokye yin mutal si iñi.
29 Tu umet elos liye Trofaimus met Efesus oelul nu in siti, ā elos nunku mu tu Poul el wis el nu in imwen tempel.
30 Ā siti nu kemwu kususyuk, ā met elos kasus nu sie; ā elos es Poul, ā amakun ul la liki imwen tempel: ā ŝilaklak in kaliye mutun oaoa.
31 Ā ke elos akurun uni'lye, kas ŝom nu sin kaptin lulap lun u si, tu Jerusalem nu kemwu purakak;
32 el ŝilaklak in es met meun ā met senturion, ā kasus nu yurolos: ā ke elos liye kaptin lulap ā met meun, elos tela onel Poul.
33 Na kaptin lulap el fwas apkurun ā es el, ā ŝap in kopure'lye ke kapinkoslap luo; ā siyuk ŝu el, ā mea el oru.
34 Ā kutu wowoyuk sie, ā kutenu sienu, yurin met puspis tukeni. Ā ke el koflanu etu ma ŝumwos ke lūsroñ, el ŝap in wis el nu in imwen met meun.
35 Ā ke el tuku nu fwin me fwun, ā tu ke kasus koluk lun metu, met meun sruklulak wis el.
36 Tu met puspis sin met elos fwas tuk, wowoyuk, Sis el la.
37 Ā ke elos kolol Poul nu in imwen met meun, el fwak nu sin kaptin lulap, Ya mwo ñun kaskas nu ŝum? El fwak, Ya kom etu kaskas Grik?
38 Ya kom tiu sie met Iŝipt ŝu oru purakak ke kutu len met, ā kolot nu yin musrasra met ao ŝu met akmus?
39 Ā Poul el fwak, Ña met lun Tarsus lun Siliŝia, met lun siti tiu koluk; ā ña siyuk ŝum in lela ñun fwak nu sin metu.
40 Ā ke el lela tari, Poul el tu fwin me fwun, ā ponsit ke paul nu sin metu. Ā ke mislanu el fwak nu selos ke kaskas Hebru, fwakañ,

ŠAPTER 22.

MET lili ā papa, komwos
loñ ma ña akšumwosye
nu šumwos.
2 (Ā ke elos loñ tu el kas-
kas nu selos in kas Hebru,
elos miselik ā tiu kas, ā el
fwak,) 3 Aok ña met Ju,
isūsla Tarsus lun Silišia, ā
lutlut yin siti si iñi ye niin
Gamaliel, el luti yu ma šu-
mwoswos lanu ke manu lun
papa, ā luñši oru nu sin God
ou komwos nu kemwu mi-
siñi.
4 Ā ña kolya ou iñi nu ke
miši, loseni ā aši nu in pri-
son met mogul nu mutan.
5 Ā ouyape met tol fulat
orek ma lo sik, ā met elder
nu kemwu: sin selos pe ña
es letter nu sin met lili, ā
šom nu Damaskus, in wis
elos mi šu kopuri nu Jerusa-
lem, in te anwuk.
6 Ā ma te oru tu ke ña
šom, ā tuku apkurun nu Da-
maskus akurun infulwin len,
ā kiten misiñi kalem lulap
in kosaoe mi šaromrom apin-
yoeni.
7 Ā ña putatla nu in foko,
loñ pusra si fwak nu sik,
Soul, Soul, efwo kom ku
kolyaï yu?
8 Ā ña tupok, Leum, šu
komwun? Ā el fwak nu
sik, Ña Jisus lun Nazaret, šu
kom kolyaï.
9 Ā elos šu wi yu liye ka-
lem, ā šañeñ ke: ā elos tiu
loñ pusren šu kaskas nu
sik.
10 Ā ña fwak, Leum mea
ña oru? Ā Leum el fwak
nu sik, Kom tuyuk ā šom
nu Damaskus; ā iño ma fwa
luti nu šum ma nu kemwu
ma likiye nu šum in oru.
11 Ā ke ña koflanu liye ke
šaromrom lun kalem iño, elos
šu wi yu kol yu ke paul, ña
tuku nu Damaskus.
12 Ā sie Ananaias, met
inšie ke manu, met Ju nu
kemwu su mutu iño kas
mwo ke'l, 13 el tuku nu yu-
ruk, ā tu, ā fwak nu sik,
Soul, ma lili, kom ñutalik.
Ā ke auu si iñi ña ñetak nu
sel.
14 Ā el fwak, God lun
papa tumas El šulū kom la,
tu kom fwa etu ma luñši lal,
ā liye šu Payi, ā loñ pusral
ke oalul.
15 Tu kom fwa met lo lal
nu sin met nu kemwu ke ma
kom liye a loñ.
16 Ā iñi efwo kom ku mu-
tanu? kom tuyuk, ā bap-
taisla, ā olla ma koluk lom,
siyuk pre ke Ē lun Leum.
17 Ā ma te oru, tu ke ña
siefwil tuku nu Jerusalem, ā
ke ña pre in imwen tempel,
ña in arurumu; 18 ā liye'l
fwak nu sik, Kom šilaklak
in akpuspusye šom liki Je-

rusalem: tu elos tiu es lo
lom ke ña.
19 Ā ña fwak, Leum, elos
etu tu ña filiye in prison ā
uni in lolñok nu kemwu
elos šu lalalfuñi ke kom: 20
ā ke sa'l Stefen met lo lom
okoila, ña pe tu we, ā nunke
pe ke miši lal, ā liauñ nuk-
nuk lalos šu uni'lye.
21 Ā el fwak nu sik, Kom
fwala; tu ña fwa sipe kom la
nu yin lulis yurin met Pegan.
22 ¶ Ā elos loñ ol ke kas
lal, ā srukak pusralos ā fwak,
Esla liki fwalu met ou iñi,
tu tiu mwo sel in mol.
23 Ā ke elos wowoyuk, ā
šarukla nuknuk lalos, ā sis
foko nu yin eñeñu, 24 kap-
tin lulap el šap in wis el nu
in imwen met meun, ā šap
in siyuk ol ke anwuk; tu el
fwa etu efwo elos ku wowo-
yuk ou iñi lain ul.
25 Ā ke elos kopuri'lye ke
kulin kusro, Poul el fwak
nu sel senturion šu tu we,
Ya oul ku tiu oul tu kom
uni met si šu met Roma, ā
tiu lusla?
26 Ā ke senturion el loñ ma
iñi, el šom ā luti nu sin kap-
tin lulap, fwakañ, Liauñ ma
kom oru; tu met si iñi el
met Roma.
27 Ā kaptin lulap el tuku,
ā fwak nu sel, Kom fwak nu
sik, kom la met Roma? El
fwak, Aok.
28 Ā kaptin lulap el tupok,
Ke mol lulap ña es šugošok
iñi. Ā Poul el fwak, Ā ña
isūsla ke.
29 Tu ou iñi elos šu a siyuk
ol šilaklak in fwala luk el:
ā kaptin lulap el pe šañeñ
ke el etauk, tu el met Roma,
ā tu el kopuri'lye.
30 ¶ Ke lutu, tu el fwa etu
ma šumwoswos, efwo met Ju
elos ku sis nu fwel, el tula'l
la liki me kopur, ā šap met
tol fulat ā met papu nu ke-
mwu in tukeni, ā el wis alu
Poul, ā fili'lye ye mutalos.

ŠAPTER 23.

A POUL, ke el šuiye mwo-
lil, el fwak, Met lili, ña
orekma payi kemwu ye mu-
tun God nu ke len si iñi.
2 Ā met tol fulat Ananaias
el šap elos su tu yurol in
pouk ol ke oalul.
3 Na Poul el fwak nu sel,
God el a fwa puok kom, pot
fwosfwos, ya kom mutu in
nununeke yu ke manu, ā
šap in puok yu tiu ou manu?
4 Ā elos šu fwak, Ya kom
kas ko nu ke met tol fulat
lun God?
5 Na Poul el fwak, Met lili,
ña tiu etu tu el met tol fu-
lat: tu ma šimusla, Nik
kom kas ko nu ke leum lun
met lom.
6 Ā ke Poul el etu tu kutu
selos met Saddūsi, ā kutenu

met Farisi, el wowoyuk in
mwolil, Met lili, ña met Farisi,
ā nutin met Farisi: ke
fwensok ā molyuk ke miŝe
mi elos siyuk yu.
7 Ā ke el kaskas ou iñi tari,
met Farisi ā met Saddusi
elos asiuki, ā met puspis tukeni
elos kitakotelik.
8 Tu met Saddusi elos mu
tiu siefwil molyuk, tiu lipufon,
tiu ñun; ā met Farisi
elos fwakak nu kemwu.
9 Ā wowoyuk ma lulap; ā
met ŝim sin met Farisi elos
tuyuk, ā akukain, fwakañ,
Kem tiu konoiok ma koluk
sin met si iñi ā fwin ñun si,
ku lipufon si kaskas nu sel,
lela kut in tiu anwuk nu
ke'l God.
10 Ā ke elos akukain ma
lulap, kaptin lulap, ŝañeñ la
elos in muŝalŝala Poul, el
ŝap met meun in oatu, ā in
es al la luk elos, ā in wis el
nu in lom sin met meun.
11 ¶ Ā foñ si tuko Leum
tu yurol, ā fwak, Poul kom
eñunak; tu oanu kom orek
ma lo ke'ik nu in Jerusalem,
kom ouyape orek ma lo nu
Roma.
12 Ā ke lenelik, kutu sin
met Ju tukeni nu sie, ā ŝifwanu
papani ke ma koluk,
fwakañ tu elos in tiu moño
ā in tiu nim nu ke elos uni-'lye
Poul.
13 Ā elos pusliki met aña-ul
ŝu papu ke ma koluk
iñi.
14 Ā elos tuku nu yurin met
tol fulat ā met elder, ā fwak,
Kem ŝifwanu kopuri kemi
ke papu koluk lanu, tu kem
ā tiu moño nu ke kem uni-'lye
Poul.
15 Iñi tu ke ma iñi komwos
oru nu sin kaptin lulap tu el
wis alu nu yuromwos lutu,
oanu tu komwos luñŝomwos
siyuknu kutu ma ŝumwos
liki ke'l; ā kem, ke el apkurun,
kem ako in uni'lye.
16 Ā ke mwen nutin mutan
loul Poul el loñ ke
mwukwuk lalos, el ŝom ā
iliyuk nu in lom sin met
meun, ā oru nu sel Poul.
17 Na Poul el pañon mu sie
sin met senturion nu yurol, ā
fwak, Kom wis met fwus si
iñi nu sin kaptin lulap; tu
kutu ma el luñsel in fwak
nu sel.
18 Tu ou iñi el as al, ā wis
el nu sin kaptin lulap, ā
fwak, Poul met prison el pañon
yu nu yurol, ā siyuk sik
in wis met fwus si iñi nu
yurum, ŝu luñsi in fwak kutu
ma nu ŝum.
19 Na kaptin lulap el es el
ke paul, ā oelul muku ŝom, ā
siyuk, Mea si kom in fwak
nu sikan?
20 Ā el fwak, Met Ju elos
nunok sugo in siyuk ŝum, tu
kom in wis el Poul lutu nu

in mwolil, oanu tu elos luñ-
selos in siyuk sel kutu ma
šumwos liki.
21 Mwo tu kom tiu akso-
los: tu pusliki met añaul
selos elos mwukmwuk ke'l,
elos šifwanu kopur ke papu
koluk, tu elos in tiu moño ā
in tiu nim nu ke elos uni-
'lye: ā iñi elos ako, in šane
kom in mwuleuñ.
22 Ke ma iñi tari kaptin
lulap el lela met fwus in
šom, ā šap nu sel, Nik kom
oru nu sin met ma iñi ma
kom luti nu sik.
23 Ā el pañon mu nu yurol
met senturion luo, fwakañ,
Komtal ako luo foko met
meun in šom nu Sesarea, ā
itñul met mutu fwin horsu,
ā luo met fokfuk, ke auu si
aktolu ofoñ; 24 ā in ako
kosro, tu elos filiye Poul fwe,
ā wis el la mol nu yurin
leum Filiks.
25 Ā el šim letter ou iñi;
26 Klaudius Lišius nu sin
leum mwowo si Filiks, pain
kom.
27 Met Ju elos es met iñi,
ā akurun uni'lye; ke ma
iñi ña wi un met meun si, ā
es el, ke ña etu tu el met
Roma.
28 Ā ke ña kenu etu ma
fuka tu elos kas lain ul, Ña
wis al ot nu yurin mwolil
lalos: 29 Ña live tu elos kas
lain ul ke ma siyuk lun ma-
nu lalos, ā wañin ma lain ul
ke ma uniye ku kopuriye.
30 Ā ke mao luti nu sik
fuka met Ju elos mwuk-
mwuk ke met, ña šilaklak in
sipaot nu šum, ā šap pe nu
sin met kas lain ul in fwak
ye mutom ma elos oru lain
ul. Mutu.
31 Na met meun, oanu ma
šap nu selos, elos as al Poul,
ā wis al ke foñ nu Anti-
patras.
32 Ā ke lutu elos filiye met
fwin horsu in oelul šom, ā
elos foloklа nu lom sin met
meun.
33 Ke elos tuku nu Sesa-
rea, ā ašuñ letter nu sin
leum, Elos fili'lye pe Poul
ye mutal.
34 Ā ke leum el rid letter
tari, el siyuk pa ya an sel.
Ā ke el etu tu el lun Silisia;
35 el fwak, Ña tufwa loñ
kom, ke met kas lain kom
tuke pe. Ā el šap in šan ol
in fukil nunuaku sin Herod.

ŠAPTER 24.

ATUKIN len limikos, Ana-
naias met tol fulat el
oatu wi met elder, ā Tertul-
lus sie met etu kas, šu luti
Leum lain ul Poul.
2 Ā ke pañnol mu, Tertul-
lus el mutamwauk in kas
lain ul, fwakañ, Ā tu misla
lulap yuros ke kom, ā tu me
orekma mwolanu ma oru nu

sin an si iñi ke palu lom, 3
kem es mao pal nu kemwu,
ke kulu lulap, O Filiks mwo-
lanu.
4 Ā tu ña tiu aktutoye kom
kutepe, ña kenu tu ke kulañ
lom kom loñ kem ke kutu
kas sisik.
5 Tu kem komoiok met si
iñi, met koluk si, ā met pu-
rakak lun lusroñ yurin met
Ju nu kemwu fwal e nu ke-
mwu, ā met kol met u lun
Nazaret.
6 Ā ouyape el sriki in ak-
koluki imwen tempel; šu
kem es, ā kenu nununk'al
ke manu las.
7 Ā Lušias kaptin lulap el
tuku nu yurimem, ā ke ku
lulap es el la liki pomem, 8
ā šap sin met kas lain ul in
tuku nu yurum; tu ke siyuk
nu sel kom šifwanu fwa etu
ma nu kemwu, ma kem kas
lain ul.
9 Ā met Ju elos nunku oa-
panu, ā fwak, Payinu ma iñi.
10 ¶ Na Poul, ke leum el
srum nu sel lun fwak, el tu-
pokoañ, Ā tu ña etu tu ke
yiu puspis kom leum nunun-
ku lun an si iñi, Ña eñun
liki in šifwanu tupok ke'ik.
11 Kom ku in etu, tu len
sie-ñul-luo šom tari met ña
fwasyuk nu Jerusalem tuk
in ali.
12 Ā elos tiu konoi yu yuk
in imwen tempel akukain
yurin metu, tiu purakak me-
tu, tiu in lolñok, tiu in siti;
13 Elos koflanu aksumwosye
mao ma elos kas lain yu iñi.
14 Ā ña fwakot ma iñi nu
šum, tu ou inek ma elos mu
sito, ou iñi ña ali nu sin God
lun papa tumuk, lalalfuñi
ma nu kemwu ma šimusla
in manu ā in palu; 15 ā
fwensok luk nu sin God, ou-
panu ma elos šifwanu mu
payi, tu a fwa molyuk yin
miše mi, ma yurin ma payi ā
ma tiu payi.
16 Ā ke ma iñi ña sriki in
ore yu ke, tu pal e nu ke-
mwu ma nunok payi sik tiu
sito sin, ā sin metu.
17 Iñi tukin yiu puspis ña
tuku in wis me pakomutu
nu sin met luk, ā kiše.
18 Ke ma iñi kutu met Ju
Ašia mi elos konoi yu yuk
nasnas in imwen tempel, tiu
yurin met puspis, tiu yurin
lusroñ.
19 Fwin kutu ma sito sik
yurolos, mwo tu elos mutu
yinu ye mutom, ā in fwak la
sito.
20 Fwin tiu ou iñi lela elos
iñi in fwak, elos fwin ko-
noiok kutu ma koluk sik,
pal si ke ña tu ye mutun
mwolil, 21 la ma ke pusra
si iñi, ma ña wowoyuk ke
ña tu yurolos, ke molyuk yin
miše mi ma kom siyuk yu
misiñi ke.

22 Ā ke Filiks el loñ ma
iñi, el etu inek si iñi mwo
liki, kutu, el file'losye, ā
fwak, Ke Lušius kaptin lu-
lap el fwa oatu, ña fwa etala
ma lomwos.
23 Ā el šap sin met sentu-
rion in liauñ Poul, ā lela lun
tulala, ā oru tu met šu eta'l
in kas'el, ā tuku nu yurol.
24 ¶ Ā tukin kutu len, ke
Filiks el tuku wi mutan
kīel, Drusilla, šu mutan Ju,
el sipa'l mu Poul, ā loñ ol ke
lalalfuñi ke Kraist.
25 Ā ke el lutlut ke ma
payi, ma liauñ manos, ā nu-
nunku a fwa tuku, Filiks el
rarrar, ā tupok, Kom fwala
ke pal si iñi; ke pal mwo sik
ña tufwa pañun kom.
26 Fwensok pe lal tu Poul
el tufwa šuñ moni nu sel in
tula'l la. Ke ma iñi el šulo'l
mu pus liki pal, ā tukeni
kaskas yurol.
27 Ā tukin yiu luo Poršius
Festus el ar nu fwe'l Filiks;
ā Filiks el filiye Poul kopur,
tu el luñsel akmwoye met
Ju.

ŠAPTER 25.

NA ke Festus el tuku nu
an si, tukin len tolu el
fwasyuk Sesarea mi nu Je-
rusalem.
2 Na met tol fulat ā leum
lun met Ju elos šuñ kas nu
sel lain Poul, ā siyuk sel,
3 ā kenu kulañ lain ul, tu
el fwa sipa'l mu nu Jerusa-
lem, mwukmwuk ineku in
uni'lye.
4 Ke ma iñi Festus el tupo-
kot, tu Poul el mutawun nu
Sesarea, ā tu el šifwanu tiu
pat in šom.
5 Ke ma iñi, el mu, Lela
elos šu ku yurumwos, in wi
yu oatu, ā kas lain met si
iñi, fwin kutu ma koluk.
6 Ā ke el mutu yurolos ke
len oalkos ku sie-ñul, el oatu
nu Sesarea; ā len si tuko ke
el mutu fwin nien nununku
el šap in utuku Poul.
7 Ā ke el tuku, met Ju šu
oatu Jerusalem mi elos ap-
neni, ā wis ma puspis ā ma
lulap kas ko lain Poul, ma
elos koflanu akšumwosye, 8
ke el šifwanu tupok, tu wa-
ñinu ma sito ña oru lain
manu lun met Ju, ā lain
imwen tempel, ā lain Sisar.
9 Ā Festus, tu el luñsel
akmwoye met Ju, el tupo-
koañ nu sel Poul, ā fwak, Ya
kom luñšom fwasyuk nu Je-
rusalem, ā in nununku ke
ma iñi ye mutuk?
10 Na Poul el fwak, Ña tu
yin niin nununku lun Sisar
yin mwo ña in nununku:
wañin ma sito ña oru nu sin
met Ju, kom etu ma iñi ma
lulap.
11 Tu ña fwin koluk, ku
oru kutu ma tu ña miši, ña

tiu sañes in miši: tu fwin
wañin nu ma ke ma elos kas
lain yu, wañinu met ku in
es yu yuñ nu selos. Ña pa-
ñon nu sin Sisar.
12 Na Festus, ke el wi
mwolil papu, el tupok, Tu
kom pañon nu sin Sisar, kom
fwa šom nu yurin Sisar.
13 ¶ Ā tukin kutu len to-
gusa Agrippa ā Bernis eltal
tuku nu Sesarea in paiñul
Festus.
14 Ā ke elos mutu iño len
puspis, Festus el orauñ nu
sin togusa mao ke Poul, fwa-
kañ, Sie met šu Filiks el
filiye in kopur: 15 ke ña
mutu Jerusalem, met tol fu-
lat ā met elder lun Ju elos
luti nu sik ke'l, ā kenu in
nununku lain ul.
16 Ña tupokot nu selos, Ma
tiu manu lun met Roma in
ašuñ met nu ke miši, met el
ā elos šu kas lain ul tukeni
mutu tuk ye mutun sie sin
sie, ā lela lun šifwanu tupok
ke ma koluk kas lain ul.
17 Ke ma iñi ke elos tuke-
ni mutu, tiu mutanu kutu,
tu lutu ña mutu fwin niin
nununku, ā šap in utuku
met si.
18 Ke met kas lain ul elos
tu lain ul, elos tiu wis kas
ko sin kutu oanu ña nunku:
19 ā kutu siyuknu lain ul ke
alūnu lalos, ā ke sie Jisus, šu
miši, šu Poul el mu el mol.
20 Ā tu ña los ke siyuknu
ou iñi, ña siyuk sel, el a la
luñsel in šom nu Jerusalem,
ā iño fwa nununku ke ma
iñi.
21 Ā ke Poul el pañon in
likiye nu ke nununku lun
Augustus, Ña šap in liye'lañ
nu ke ña fwa sipa'lot nu sin
Sisar.
22 Na Agrippa el fwak
nu sel Festus; Ña luñsik
pe šifwanu loñ met si iñi.
El mu lutu kom tufwa loñ
ol.
23 Ke ma iñi lutu, ke
Agrippa el tuku, ā Bernis,
wi ma šokuruk lulap, ā ut-
yuk nu yin elos loñ, wi kap-
tin lulap, ā leum lun siti, ke
šap lun Festus elos wis alu
Poul.
24 Ā Festus el fwak, To-
gusa Agrippa, ā met e nu
kemwu šu mutu iñi yuros,
komwos liye met si iñi, ke
šu met puspis tukeni kemwu
elos oru nu sik ke, nu Jeru-
salem ā nu yinnu, wowoyuk
tiu mwo tu el mutu nu tuk.
25 Ā ke ña konoiok tu wa-
ñin ma el oru tu el miši, ā
tu el šifwanu pañon nu sin
Augustus, ña nunku nu'n
sipa'lla.
26 Wañin nu ma ña šimis
nu sin leum luk ke'l. Ke
ma iñi ña wis alu nu ye
mutom, aok ye foklum, O
togusa Agrippa, tu, siyuk-

yuk tari, kutu ma luk in ŝi-
musla.
27 Tu ña mu tiu mwo in
sipaot met prison, ā tiu fwak
ma koluk lain ul.

ŜAPTER 26.

NA Agrippa el fwak nu sel
Poul, Ña lela kom in
fwak ke'um. Na Poul el
sralot paul, ā tupok k'el; 2
Togusa Agrippa, Ña nunku
ña ŝifwanu inŝimwowo len
si iñi, tu ña tupok ke ña ŝi-
fwanu ye mutom, ke ma nu
kemwu ma met Ju kas lain
yu: 3 aok mwonu tu kom lal-
metmet ke manu nu kemwu
ā siyuknu ma yurin met Ju;
ke ma iñi ña kenu tu kom
moñfusas in loñ yu.
4 Met Ju nu kemwu elos
etu, ma ña oru ke ña tuliga-
mi ma meta yurin met luk
nu Jerusalem; 5 elos ete yu
ke mutamwauk mi, elos fwin
luñselos in orek ma lo; tu
oanu u ŝumwosmwos lanu
lun ali las ña orek met Fa-
risi.
6 Ā iñi ña tu ā in nununku
ke fwensok lun mwuleuñ ma
God el oru nu sin Papa
tumas.
7 Ke mao sruf sie-ñul-luo
las oru nu sin God akmwoye
len nu foñ, fwensok lalos in
tuku nu ke. Ke fwensok
iñi, O togusa Agrippa, met
Ju elos kas lain yu.
8 Efwo komwos ku nunku
tu ma iñi sito lanu, tu God
akmolyauk met miŝi?
9 Tu payi ña nunku ke'ik
tu mwo ña'n oru ma puspis
tiu ou ma lun Ē Jisus lun
Nazaret.
10 Ma iñi na ore pe nu in
Jerusalem; ā met kristin
puspis ña kaliye nu in pri-
son, in es ŝap lun met tol; ā
ke elos anwuki, ña srukak
pok lain ulos
11 Ā ña one'los la pal pus-
pis in lolñok nu kemwu, ā
ora'los in kas ko: ā ke kos-
kusok aknu lain ulos, ña
kolya elos nu yin siti sa.
12 Ke ma iñi ke ña ŝom nu
Damaskus ke ma ŝap ā ma
ŝim lun met tol fulat, 13 ke
infulwin len, O togusa, ña
liye in inganek kalem si in
kosaoemi, ŝaromrom liki fwa-
tu, ŝaromrom apinyoeni ā
elos ŝu wi yu fwas.
14 Ā ke kem nu kemwu
putati nu in foko, ña loñ
pusra si kaskas nu sik, ā
fwakañ in kas Hebru, Soul,
Soul, efwo kom ku kolyaï
yu? upa nu ŝum in fut nu
ke ma kosro.
15 Ā ña fwak, Leum, ŝu
komwun? Ā el fwak, Ña
Jisus ŝu kom kolyaï.
16 Tu tukakak, ā tu fwin
nium: tu ña sikmi nu yu-
rum ke ma iñi, in orek kom
met lutlut ā met lo ke ma

iñi ma kom liye tari, ā ke
kutenu ma ña fwa sikmi nu
yurum ke; 17 in es kom la
liki metu, ā liki met pegan,
nu sin šu ña sipe kom la iñi,
18 in igasla mutalos, in furok
olos liki los nu ke kalem, ā
liki ku lun Setan nu sin
God, tu elos fwa es nunok
munas ke ma koluk, ā an si
yurolos šu mwolanu ke lalal-
fuñi ma in ña.
19 Ke ma iñi O togusa Ag-
rippa, ña tiu siakoš ma sikmi
in kosaoemi; 20 tu met ña
lutlut nu selos Damaskus, ā
nu Jerusalem, ā yin nu ke-
mwu Judea, ā nu sin met
Pegan, tu elos in auliyuk ā
forla nu sel God, ā oru me
orekma lun auliyuk.
21 Tu ke ma iñi met Ju
elos sruki yu wi in tempel, ā
sriki in uni yu wi.
22 Tu ou iñi ke es kasu
lun God, ña mutanu nu ke
len si iñi in orek ma lo nu
sin ma sisik ā ma lulap, fwa-
kañ ma iñi mugenu ma met
palu ā Moses elos fwak mu ā
fwa tuku tuk: 23 tu Kraist
el fwa keokiuñ, ā tu El maši
meta selos šu molyuk yin
miše mi, ā luti kalem nu sin
metu ā nu sin met Pegan.
24 Ā ke el kaskasnu ke'l
ou iñi, Festus el fwak ke
pusra lulap, Poul, kom mwul
la; lalmetmet lulap orek
kom in mwul.
25 Ā el fwak, Ña tiu mwul,
Festus lulap; ña fwaknu
kas payi ā šumwosnu.
26 Tu togusa el etu ma iñi
ye mutun šu pe ña kaskas
pulaïk. Tu ña mu wañinu
ma iñi mwukmwuk ke'l; tu
ma iñi tiu orek nu in sru-
mworsrik.
27 Togusa Agrippa, ya kom
lalalfuñi met palu? Ña etu
tu kom lalalfuñi.
28 Na Agrippa el fwak nu
sel Poul, Kom kaifwi yu ña-
'kurun nu kristin.
29 Ā Poul el mu, ña pre nu
sin God, tu tiu kom mugenu,
tu elos pe nu kemwu šu loñ
yu misiñi akurun oanu ña, ā
oanu šumwosmwos, fwin tiu
me kopur iñi.
30 Ā ke elos kaskas ma iñi
tari, togusa el tuyuk, ā met
leum, ā Bernis, ā elos šu oe-
lulos mutu: 31 ā ke elos
fwasot kutu, elos kaskas sie
sin sie, fwakañ, Wañinu ma
met iñi oru tu el miši ā
kopur.
32 Na Agrippa el fwak nu
sin Festus, Kem ku in tulala
met si iñi, el fwin tiu pañon
nu sin Sisar met.

ŠAPTER 27.

A KE nunku tari tu kem
kol nu in Italia, elos
asalañ Poul ā kutenu met
prison nu sin senturion lun
u'n Augustus ē Julius.

2 Ā sroyuk nu fwin
oak Adramiŝium, kem kolot,
nunku mu in kol siske'n
Aŝia; Aristarkus, met Mase-
donia lun Tesalonika el wi
kem.
3 Ā len si tuko kem ŝuñ
Saidon. Ā Julius el oru ku-
lañ nu sel Poul, ā lela lun
ŝom nu yurin met kawuk
lal in es kutu mwo sel.
4 Ā ke kem kolot iño mi
tari, kem kol lulin Saiprus,
tu eñ kolukla.
5 Ā ke kem kol mwe'an
Silisia ā Pamfilia kem tuku
nu siti Maira lun Liŝia.
6 Ā iño senturion el ko-
noiok oak sugo lun Aleksan-
dria la kol nu Italia; el fili
kemi fwe.
7 Ā ke kem kol kakasisik
len puspis ā sumwe tuku nu
siske'n Naidus, eñ tiu mwo
simem, kem kol lulin Krete,
nu siske'n Salmone; 8 ā, ke
akurun tiu alukela mao, kem
tuku nu sie an pañpañ Mol-
sron Mwowo, ma apkurun
siti Lasea.
9 Ā tu pal lulisi ŝom, ā iñi
koluk ke kol, tu pal si lālo
ŝomla tari, Poul el luti, 10 ā
fwak nu selos, Met, ña liye
tu kol si iñi fwa koluk ā ma
puspis tūla, tiu ke kwanin
oak ā oaku mugenu, ā ouya-
pe ke mol las.
11 Ā senturion el lalalfuñi
kaptin ā owner lun oaku,
yok liki mao ma Poul el
fwak ke.
12 Ā tu molsron tiu mwo
in oi ke pal musis, ā pus met
elos papu in ŝom iño mi, tu
elos fwin ku elos tuku nu
Fenis in mutu ke pal musis;
ma iñi molsron lun Krete, ā
ounu ke sauwest ā nowest.
13 Ā ke eñ roto tu ma si-
sik, nunku mu tu elos es
oanu elos papu, tultul la,
elos kol apkurun nu Krete.
14 Ā tiu patla tuk eñ upa
si tuyuk lain mao, ē Eurok-
ludon.
15 Ā ke eñ srukie oaku, ā
kem koflanu kol ke eñu, kem
lela lun ŝom.
16 Ā ke kem kol lulin sie
tuko ē Klauda, kem orek ma
upa in srukie reoae.
17 Ma ke elos srukak tari,
elos oru kutu me kasu in lu-
sūni apneni oaku, ā sinakin
a putati nu yin pukpuk, kem
lumani nes, ā ou iñi ŝom.
18 Ā kem ikiknu ma lulap
ke pakau, len si tuko elos
akmulalaye oaku; 19 ā len
si aktolu kem sisla ke paus
mao fwin oaku.
20 Ā fwatu ā itu tiu sikmi
len puspis, ā pakau tiu srik
on fwes, fwensok kemwu in
mol wañinla.
21 Ā ke tela moño ma pat-
pat tari, Poul el tuyuk in
maslo'los, ā fwak, Met, mwo
tu komwos loñ yu met, ā tiu

tulala liki Krete, ā in es ma
koluk iñi ā ma tūla.
22 Ā iñi ña luti nu šumwos
in eñunak: tu wañin sie šu-
mwos tūla, ā oak mugenu.
23 Tu tu yuruk foñ si iñi
lipufon lun God, šu ma luk,
ā šu ña akos, 24 fwakañ,
Poul, nik kom šañeñ, tu kom
ā utukla nu ye mutun Sisar,
ā, liye, God el aš'ot nu šum
elos nu kemwu šu wi kom
kol.
25 Ke ma iñi, met, komwos
eñunak: tu ña lalalfuñol
God, tu mao a fwa ou ma
fwak nu sik.
26 Ā kut fwa patla nu fwin
tuka si.
27 Ā ke foñ si aksieñul-
akos, ke kem patpat nu iño
nu iñi in Adria, akurun in-
fulwin foñ, met kolkol fwin
oaku elos nunku mu tu kem
apkurun nu sie an.
28 Ā elos sriki a liye ñeñu
loñol; ā ke elos šom kutesi-
sik, elos siefwil sriki, ā liye
ñeñu sieñul-limikos.
29 Na kem šinakin ā la-
ñoak fwin ekko, elos sisla
kawuk akos liki unwak, ā
kenu lenelik.
30 Ā ke met kolkol elos
luñšelos kaiñla liki oaku, ke
elos koela reoa nu mwea
oanu tu elos luñselos sisla
kawuk liki mwonoak, 31
Poul el fwak nu sin sentu-
rion, ā nu sin met meun,
Elos iñi fwin tiu on fwin
oaku, komwos koflanu mol.
32 Na met meun elos otela
sel ke reoa, ā lela in putatla.
33 Ā ke akurun lenelik,
Poul el siyuk nu selos in
moño, fwakañ, Iñi len si ak-
sienulakos komwos mutanu
ā lālo, wañinu ma komwos es.
34 Tu ke ma iñi ña siyuk
šumwos in es kutu me mo-
ño; tu ma iñi mol lomwos:
tu wañinu sugo aunšiufwu-
mwos putatla liki šiufwu-
mwos nu kemwu.
35 Ā ke el fwak ou iñi el
es bred, ā šuñ kulu nu sin
God ye mutalos nu kemwu;
ā ke el kunšalik el muta-
mwauk in moño.
36 Ā elos nu kemwu eñun,
ā elos es pe me moño.
37 Ā kem nu kemwu šu
fwin oaku oaoa met luo-foko-
itñul onkos.
38 Ā ke elos moño kūp, elos
akmulalaïauk oaku, ā sisla
wit nu mwea.
39 Ā ke lenelik, elos tiu
etu anu; elos konoiok sie
alok nu fwin meši, nu ke
mao, elos mu, fwin ku, elos
in oakakinye oaku.
40 Ā ke elos srukak ka-
wuk tari, elos fulela oaku nu
mwea, ā tulala sel ke ikik,
ā lakunalik nes lulapu nu ke
eñu, ā oi nu fwin meši.
41 Ā putatla nu yin na
luo tukeni eošun, elos šuñ

anu; ā mwonoaku fulfuli, ā
onnu tiu mogūkū, ā unoak
mis̄als̄al la ke na upa.
42 Ā papu lun met meun
in uniye met prison, s̄inakin
kutu ā kofla ā kainla.
43 Ā senturion, tu el lunsi
Poul lun mol, el srokolosi
liki nunkolos; ā s̄ap tu elos
s̄u ku in kofkof s̄ifwanu sis
elos la nu mwea met, ā s̄om
nu fwin mes̄i: 44 ā kutenu,
kutu fwin ipen s̄ak, ā kutu
fwin ipen oak; ā ou iñi ma
te oru, tu elos nu kemwu
mol nu fwin mes̄i.

S̄APTER 28.

AKE elos mol, na elos
etu tu ē tuko si Melaita.
2 Ā met pegan elos oru nu
simem tiu kulañ sisik; tu
elos tanak e, ā es kem nu
kemwu, tu pal si ke auf, ā
tu musis.
3 Ā ke Poul el sifani ko-
pon etoñ si, ā filiye in yea,
faiper si el tuku in yea mi,
ā fulfuli ke paul.
4 Ā ke met pegan elos liye
kosro sripsrip ke paul, elos
fwak sie sin sie, Payi met
iñi el met akmus, s̄u tiu
mis̄i mwea, ā lalkas lela
lun tiu mol.
5 Na el osrokla kosro nu
in e, ā wañinu ma koluk sel.
6 Ā elos s̄ano, el a la fwa-
fak, ku kinu putatla mis̄i;
ā ke elos s̄ano ma patpat,
ā liye tu wañin ma koluk
yurol, elos eolla nunkolos, ā
fwak, el enut si.
7 Yin iñi an lun leum lun
tuko si iñi, Ē Poplius; el es
ā liye kemiuñ kulañ len tolu.
8 Ā ma te oru tu papa tu-
mun Poplius el mas fwol ā
musen ins̄ie. Poul el ilyuk
nu yurol, ā pre, ā filiye paul
fwe'l, ā unuel la.
9 Ke ma iñi tari, kutepe
s̄u mas fwin tuko si, elos
tuku, ā kela.
10 Ā elos s̄inakin kem ke
me sinakin puspis; ā ke
kem s̄omla elos kite kem
ma mwowo s̄es.
11 Ā tukin malem tolu
kem s̄om in sugo oak lun
Aleksandria, s̄u mutu fwin
tuko si iñi ke pal musis,
akul lal Daioskuros.
12 Ā srola nu Sirakuse,
kem mutanu we len tolu.
13 Ā iño mi kem kolot, ā
tuku nu Ris̄ium; ā tukin
len si ke ruto tumi, ā len si
tuko kem tuku nu Puteolai:
14 iño kem konoiok met lili,
ā elos kenu tu kem mutu
yurolos len itkos; ā ou iñi
kem s̄om nu Roma.
15 Ā iño mi ke met lili
loñ kem, elos tuku nu ke
Appiai Forum, ā Taveru
tolu in s̄uñ kem; ke Poul
el liye'los, el kulu nu sin
God, ā eñunak.
16 ¶ Ā ke kem tuku nu

Roma, senturion el ašuñ met
prison nu sin kaptin lun met
šano; ā lela Poul lun mu-
genu mutu yurin met meun
si šu liye'lañ.
17 Ā ma te oru tukin len
tolu Poul el pañon mu leum
lun met Ju in tukeni. Ā ke
elos tukeni, el fwak nu selos,
Met lili, wañin nu ma koluk
ña oru lain met luk, ku manu
lun papa tumas, ā ña eeyuñ
met prison Jerusalem mi nu
in pon met Roma; 18 šu,
ke elos siyuk yu tari, luñši
in tula yu la, tu wañin nu
ma ke miši yuruk.
19 Ā ke met Ju elos kas
lain mao, tu ou iñi mwo sik
in pañon nu sin Sisar; na
tiu ou iñi tu kutu ma yuruk
in kas lain met luk.
20 Tu ke ma iñi ña pañon
komwos, in liye komwos, ā
in kaskas yurumwos; tu ke
fwensok lun Israel kopin-
kaslap iñi kopuri yu wi.
21 Ā elos fwak nu sel,
Kem tiu es letter Judea mi
ke kom, ā wañin sin met lili
šu tuku luti ku kaskas ma
koluk ke'um.
22 Ā kem kenu loñ šum
ma kom nunku; tu ke u si
iñi, keme etu tu yin nu ke-
mwu ma kaskas ko ke.
23 Ā ke elos filiye len si
lal tari, ma puspis tuku nu
yurol nu in lom sel; nu sin
šu el akkalemye ā akloye
togusaï lun God, kaifwe'los
ke Jisus, yin manu mi lun
Moses, ā palu mi, lutue mi
nu yukue.
24 Ā kutu lalalfuñi mao ma
kaskas ke, ā kutu silalalfuñi.
25 Ā ke elos tiu nunok
sugo yurolos, elos fwaselik,
tukin pal si Poul el fwak sie
kas tari, Mwonu ma Ñun
Mutal kaskas ke Esaias, met
palu lun papa tumas, 26
fwakañ, Kom šom nu yurin
met iñi, ā fwak, Ke loñ ko-
mwos ā loñ, ā a tiu etu; ā
ke liye komwos ā liye, ā a
tiu liauk.
27 Tu inšien met iñi upa,
ā sralos matoltol in loñ, ā
mutalos elos sruñulye; fwin
tiu ou iñi elos ā fwa liye ke
mutalos, ā loñ ke sralos, ā
etu ke inšielos, ā a fwa forla,
ā ña fwa unu elos la.
28 Ke ma iñi komwos etu,
tu me mol lun God in sipaot
nu sin met Pegan, ā tu elos
fwa loñ mao.
29 Ā ke kaskas kas iñi
tari, met Ju elos šomot, ā
akukain ma lulap yurolos
sie sin sie.
30 Ā Poul el mutu yiu fon
luo in lom sel ma el mol, ā
es elos nu kemwu šu tuku
nu yurol, 31 luti togusaï
lun God, ā lutlut ma iño ma
lun Leum Jisus Kraist, ke
ma pulaïk, wañin nu met in
kutoñ'ilye.

LETA MA POUL EL ŠIM NU SIN MET PILIPPAI.

ŠAPTER 1.

POUL ā Timoteus, met ku-
lanšap lun Jisus Kraist,
nu sin met mwo nu kemwu
in Jisus Kraist, šu mutu Pil-
ippai, yurin met sropu ā dea-
kon: 2 luñ nu šumwos, ā
misla, yurin God Papa tu-
mus mi, ā yurin Leum Jisus
Kraist mi.
3 Ña kulu nu sin God luk
ke esam komwos nu kemwu,
4 in pre nu kemwu luk pal
nu kemwu, ña eñun in siyuk
ke komwos nu kemwu, 5
ke nunok siewunu lomwos
in mwo šašu, len si umet nu
ke pal si iñi; 6 ña lalalfuñi
ke ma si'ñi nu, tu El šu mu-
tamwauk in orek mwo in
komwos, El a fwa orek ma
nu tari nu ke len si lun Jisus
Kraist; 7 oanu ma payi sik
in nunku ma iñi ke komwos
nu kemwu, komwos on in-
šiuk; tu in me kopur luk, ā
ouyape in akšumwoye ā in
akkeiye lun mwo šašu, ko-
mwos nu kemwu wiyu in
luñ luk.
8 Tu God ma lo luk,
fuka lulap ña kenu ko-
mwos nu kemwu inšien Jisus
Kraist.
9 Ā ma iñi ña pre ka, tu
luñ lomwos yokyokoilik in
lalmetmet ā etauk nu ke-
mwu; 10 tu komwos fwa
etu la mwo ka; tu komwos
fwa mutal ā wañin ma sito
nu ke len lun Kraist; 11
tiñtiñi ke fwako mwo ma
ke Jisus Kraist, nu ke ma
mwowou ā kakšakin lun
God.
12 Tu ña kenu komwos in
etu, met lili, tu mwo ma
yuruk oru tu mwo šašu fwas
nu met; 13 ou tu Pretorium
nu kemwu, ā kutenu nu
kemwu, elos etu fuku me
kopur luk in Kraist; 14 ā
ma puspis sin met lili in
Leum, elos foñyuñ ke me ko-
pur luk ā pulaiknu in kas-
kas kas lun God tiu šañeñ.
15 Ouyape kutu luti Kraist
ke šok ā akukain; ā kutepe
ke kulañ; 16 aok, elos iñi
ke kulañ, etu tu likiyuwi ke
akšumwosye lun mwo šašu;
17 ā elos iño luti Kraist ke
akukain, tiu šumwos, nunku
in orauk añañ nu ke me
kopur luk.

18 Na fuka? ā tu in kain
nu kemwu, ma luti Kraist,
—la in kutasrik, ku in payi
—ā in ma iñi ña eñun, aok,
ā ña tufwa eñun.
19 Tu ña etu tu ma iñi a
fwa orauk nu ke mol luk ke
pre lomwos, ā kasu ke Ñun
lun Jisus Kraist, 20 oanu
ma tawinu luk ma lulap ā
fwensok, tu wañinu ma ña
fwa mekin ka, ā tu ke pulaik
lulap, oanu met, ouyape iñi
fwa kakšakin Kraist in monuk,
la ke mol, ku ke miši.
21 Tu in mol nu sik Kraist,
ā in miši mwo oiye.
22 Tu fwin mol in ikwe,
ma iñi fokinšak lun me
orekma luk: ā ña tiu etu
ma ña es ka.
23 Tu ña alolo ka luo, ña
kenu šom ā mutu yurin
Kraist, ma iñi mwo liki.
24 Tu, in mutu in ikwe,
ma mwo liki nu šumwos.
25 Ā in nunkauk ke ma
iñi, ña etu tu ña fwa mutanu
ā mutanu yurumwos nu kemwu
ke aklapye ā akeñunye
lalalfuñi lomwos; 26 tu
eñun lomwos fwa yokoilik
in Jisus Kraist in ña ke ña
siefwil tuku nu yuromwos.
27 Ouiñinu lela tu me
orekma lomwos fwa fwol
oanu šašu lun Kraist: tu ña
ā la tuku ā liye komwos, ku
mutanu, ña fwa loñ ke me
orekma lomwos, tu komwos
tu ku in ñun siewunu, in
nunok siewunu ke lalalfuñi
lun mwo šašu: 28 ā wañinu
šañeñ ke met lokwalok
lomwos: mao nu selos akul
si lun tulanu; ānu šumwos
lun mole, ā ma iñi yurin
God mi.
29 Tu šiot nu ke Kraist,
tiu lalalfuñi ke El mukenu,
ā ouyape in keokiuñ ke El;
30 in es ma kaiyuk oanu ma
komwos liye in ña, ā iñi in
loñ in ña.

ŠAPTER 2.

KE ma iñi fwin kutu kas
lutlut in Kraist, fwin
kutu asor mwowo lun luñ,
fwin kutu aeñune lun Ñun,
fwin kutu inšie ā pakomutu,
2 komwos in seseslanu eñun
luk, tu komwos nunok ouyape,
es luñ ouyape, inšiumwos
inšiewunu ke nunok
sugo.
3 Tiu nunok kin akukain;
tiu in konkūn ke wañin
sripe; tu in fwokpap nunku
tu kutenu mwo luk elos.
4 Komwos in tiu liauñ ma
lomwos mukenu, tu komwos
pe ma lun kutenu.
5 Likiye tu nunok in komwos
oanu ma in Kraist
Jisus: 6 šu lemsi lun God,
in tiu nunku mu El mutunpot-apot
in oanu God: 7 tu
El šifwanu šarukla El, ā
nukmulañ lemsi met kulan-

šap; ā ora'l lemsi oanu met:
8 ā konoilok oanu monin
met, El šifwanu akfwok-
papy'El, ā El akos nu ke
miši, aok, nu ke miši lun
šaksiñ.
9 Ke ma iñi, aok, God el
akfulaty'El ma lulap, ā šuñ
nu Sel Ē si ma fulat ē nu
kemwu: 10 tu nu sin Ē'n
Jisus inti nu kemwu fwa
šikukmutunti, sin ma in
kosao, ā ma on fwalu, ā ma
on ten fwalu; 11 ā tu loa
nu kemwu fwa fwakak tu
Jisus Kraist el Leum nu
ke ma mwowou lun God
Papa.
12 Tu ke ma iñi, met kulu
luk, oanu komwos akos pal
nu kemwu, tiu oanu on ye
mutuk mukenu, tu iñi mwo-
nu ke ña šiom, komwos orek-
ma nu mol lomwos ke šañeñ
ā rarrar.
13 Tu God el šu orek in
komwos in luñši ā in oru
ma El luñsel.
14 Komwos orek ma nu
kemwu tiu torkaskas, tiu
akukain; 15 tu komwos fwa
payi ā oa, mwen nutin God,
wañin ma sito, infulwin fwil
kū ā sumosmos, yurin šu ko-
mwos šaromrom oanu eka-
lem nu fwalu; 16 sauk kas
lun mol; ke eñun nu sik nu
ke len lun Kraist, tu ña tiu
kasus ke wañin, tiu orekma
ke wañin.

17 Aok, tu ña fwin šifwanu
okoiyuwi nu fwinkiše ā me
orekma lun lalalfuñi lomwos,
ña eñun, ā eñun wi komwos
nu kemwu.
18 Aok, tu ma iñi pe ko-
mwos pe eñun wi yu.
19 Tu fwensok in Leum
Jisus tu tiu pat ña sipa'lot
Timotius nu šumwos, tu ña
pe fwa mwo inšiuk, ke ña
etu ma komwos fuka.
20 Tu wañin met yuruk
ou el, šu kenu liauñ ma lo-
mwos.
21 Tu kemwanu šuk ma
lolos, tiu ma lun Jisus Kraist.
22 Tu komwos etu ma
sriki lal, oanu mwen yurin
papa tumal, el wi yu in oru
in mwo šašu.
23 Ke ma iñi fwensok luk
tiu pat in sipa'lot, pal si ke
ña fwa etu fuka sik.
24 Tu fwensok luk in
Leum tu ña pe šifwanu
tuku tiu pat.
25 Ā ña nunku tu mwo in
sipaot Epafrodaitus nu šu-
mwos, ma lik, ā ma wi yu
in orekma, ā met al wi yu
in mwo šašu, tu met kulan-
šap lomwos, ā met wis ma
ña kenu.
26 Tu iñi el kenu komwos
nu kemwu, ā el tiñtiñi ke
toas tu komwos loñ tu el
mas.
27 Aok, el mas akurun nu
miši: tu God el pakomu-

tal; ā tiu el mukenu, tu
ña pe, tu ña a tiu aŝor nu
aŝor.
28 Ke ma iñi ña ŝilaklak
kutu in sipa'lot, tu, ke ko-
mwos siefwil liye'l, komwos
tufwa eñun, ā ña pe srikeni
aŝor luk.
29 Ke ma iñi komwos as
al in Leum ke eñun muke-
nu; ā es met ou iñi in oi:
30 tu ke me orekma lun
Kraist al akurun nu miŝi,
mu mansis mol lal, tu el
neki me orekma komwos
sifwol nu sik.

ŜAPTER 3.

MA tuk, met lili, komwos
eñun in Leum. Tu in
ŝim ou ma iño nu ŝumwos,
aok ña tiu toas ka, tu mwo
nu ŝumwos.
2 Liauñ kosro ñaliñul,
liauñ ŝu orek ma koluk,
liauñ ŝu lūslūs.
3 Tu kem met kosraok, ŝu
ali in Ñun lun God, ā kon-
kun ke Kraist, ā tiu foñyuñ
ke ikwe.
4 Tu ña pe ku in foñyuñ
nu ke ikwe. Fwin sienu
met el nunku el ku in foñ-
yuñ nu ke ikwe, ña yoknu:
5 kosraok ke len si akoal-
kos, lun sou lun Israel, sruf
lun Benjamin, met Hebru
lun met Hebru; ke ma ŝap,
ña met Farisi; 6 ke moni-
yuk, kolyai ŝurŝ; ke ma
mwo lun ma ŝap, wañin
ma sito.
7 Tu mao ma mwo oiye
nu sik, ma iñi ña nunku ma
tūla ke Kraist.
8 Tu payi, ke ma iñi, ña
nunku mu tu ma nu kemwu
tūla ke ma mwowo lun lal-
metmet lun Kraist Jisus
Leum luk: ke Ŝu ma luk
nu kemwu tūla, ña nunku
elos kutkutnu tu ña fwa es
Kraist, 9 ā fwa konoiyik-
yuk in El, tiu es ma mwo
luk ke ma ŝap, tu mao ma
ke lalalfuñi ke Kraist, ma
mwo ma lun God on fwin
lalalfuñi: 10 tu ña fwa etu
El, ā ku lun molyuk Lal, ā
aeñune ke keokiuñ Lal, tu
ña fwa lemsi ke miŝi Lal;
11 fwin ku luk ña fwa es
molyuk yin miŝe mi.
12 Tiu tu ña es iñi tari,
ku mwo lanu iñi: tu ña
akmwot, ña fwin ku in es
mao ma Kraist Jisus el es
yu ka.
13 Met lili, ña tiu nunku
tu ña ŝifwanu es tari: tu ma
siewunu ña oru, mulkunla
mao ma tuk, ā ŝaplakot nu
ke mao ma met, 14 ña ak-
mwot nu ke akul ke sisyel
lun pañon in kosao lun God
in Kraist Jisus.
15 Ke ma iñi, lela tu elos
ŝes ŝu mwo lanu nunku ou
iñi: ā fwin kutenu mao ko-
mwos nunku sienu, aok, ma

iñi God el fwa oliñalik nu
šumwos.
16 Ā tu nu ke kut es tari,
mwo tu ke ma iñi kut fwas
ka.
17 Met lili, komwos tukeni
eta wi yu, ā liye elos šu fwas
oanu komwos es kem ke ma
srugusrok.
18 Tu ma puspis fwas, ke
šu ña oru nu šumwos pal
puspis met, ā iñi nu šumwos
ke tuñ, tu elos met lokwalok
lun šaksiñ lun Kraist: 19
ma tukolos sukela, enut lalos
inšielos, ā oiy'elos ke ma me-
kin lalos, elos liauñ ma nu
fwalu.
20 Tu an šes in kosao; iño
me pe kut šano met Laño,
Leum Jisus Kraist: 21 Šu
fwa olla manos koluk, tu a
fwa lemsi oanu monin mwo
lanu, oanu me orekma El ku
kutoñye ma nu kemwu Sin
šifwanu.

ŠAPTER 4.

KE ma iñi, met lili, ma tu-
polwi ā kenu ka, eñun
luk ā tefuro, komwos, met
kulu, tu ou iñi ku in Leum.
2 Ña siyuknu nu sel Euo-
dius, ña siyuknu nu sel Sun-
tuke, tu eltal nunok siewunu
in Leum.
3 Aok, ña siyuk nu šum
pe, oaoaila payi, kom kas-
'elos mutan šu wi yu orekma
in mwo šašu, wi pe Kle-
ment, ā kutepe selos met wi
yu orekma luk, ĕ'los šu in
buk lun mol.
4 Komwos eñunak in Leum
pal e nu kemwu: ña sie-
fwilpe fwak, komwos eñu-
nak.
5 Lela tu met e nu ke-
mwu fwa etu kulañ lomwos.
Leum el apkurun.
6 Komwos tiu nunkauk ma
lulap ke ma ša; tu in ma
nu kemwu ke pre ā siyuknu
lela tu God lun etu ma ko-
mwos siyuk ka.
7 Ā misla lun God, ma
mwo liki ete nu kemwu, a
fwa liauñ inšiumwos ā nun-
komwos in Kraist Jisus.
8 Ma tuk, met lili, mao ma
nu payi, mao manu mwo,
mao ma nu šumwos, mao ma
nu mutal, mao ma nu kulañ
mao ma nu kas mwo; fwin
kutu mwo, fwin kutu kak-
šak, komwos nunku ke ma
iñi.
9 Ma komwos lutlut, ā es,
ā loñ, ā liye in ña, ma iñi
komwos oru: ā God lun
misla fwa wi komwos.
10 Tu ña eñun in Leum
ma lulap met, tu iñi tuk ko-
mwos fulfulinfok in nunku
ke ña; ke mao komwos pe
liauñ, tu wañin pal lomwos.
11 Tiu tu ña fwak ke si-
gasrup: tu ña lutlut in mao
ma ña mutu ka, in mao ña
tiu tukasu.

12 Ña etu fuka in ma
fwokpap, ā ña etu fuka in
ma puspis: in kain nu ke-
mwu ā in ma nu kemwu ña
lutlut ke kūp ā ke musin-
sral, ke gasrup ā ke siga-
srup.
13 Ña ku in orek ma nu
kemwu in El šu akkui yu la.
14 Ā tu mwo ma komwos
oru, tu komwos wi yu ke
keok luk.
15 Iñi, komwos, met Pilip-
pai, aok komwos etu, tu ke
mutamwauk mwu šašu, ke
ña fwas liki Masedonia, wa-
ñin šurš kitelik nu sik ke
ma šuñ, ā ma es, tu komwos
mukenu.
16 Aok, tu in Tessalonika
komwos sipamu sie pal ā
pal si akluo nu ke kenu
luk.
17 Tu ña tiu siyuk in es
kutu ma; tu ña siyuk ke
fwako tufwa yoknu nu šu-
mwos.
18 Tu nu kemwu yuruk, ā
ma puspis: ña tiñtiñinu, ña
es sel Epafrodaitus mao ma
komwos sipu, ma keñ si mwo
in ñok, kiše mwo, ma eñun
nu sin God.
19 Tu God luk El fwa šuñ
ma nu kemwu komwos kenu
oanu gasrup Lal in mwolanu
ke Kraist Jisus.
20 Iñi mwolanu nu sin God
Papa tumus nu ma patpat ā
ma patpat. Amen.
21 Komwos paiñ met mwo
ku kemwu in Kraist Jisus.
Met lili šu mutu yuruk elos
paiñ komwos.
22 Met mwo nu kemwu
paiñ komwos, aok sou lun
Sisa yokpe.
23 Luñ lun Leum Ji-
sus Kraist wi ñunumwos.
Amen.

LETA MA POUL EL ŠIM NU SIN MET KOLOSSE.

ŠAPTER 1.

POUL, met šap lun Kraist
Jisus ke luñši lun God,
ā Timoteus met lili, 2 nu sin
met mwo ā met lili šu la-
lalfuñi in Kraist šu mutu
Kolosse. Luñ nu šumwos,
ā misla, yurin God Papa
tumus mi [ā Leum Jisus
Kraist].
3 Kem šuñ kulu nu sin
God, Papa tumun Leum las
Jisus Kraist pal e nu kemwu

ke kem pre ke yumwos, 4 tu
kem loñ lalalfuñi lomwos in
Kraist Jisus, ā luñ lomwos
nu sin met mwo nu kemwu,
5 ke fwensok likie nu in
kosao nu šumwos, ke mao
ma komwos loñ met in kas
lun ma payi lun mwo šašu;
6 ma tuku nu yurumwos, ou
ma in fwal nu kemwu, ā ka-
pak isūs fwako ā yokoilik,
aok, oanu ma yurumwos, tu-
kin len si komwos loñ mao,
ā etu luñ lun God payinu:
7 oanu komwos lutlut sin
Epafras, met kulanšap kulu
wi kem, šu simem met ku-
lanšap mwo lun Kraist; 8
šu fwak pe nu simem luñ
lomwos in Ñun.

9 Ke ma iñi, tukin len si
kem loñ, kem pe tiu sisla
pre ke yumwos, ā kenu tu
komwos sesesla ke etu ke
ma luñši Lal in lalmetmet
nu kemwu ā etu lun Ñun;
10 tu komwos a fwas mwonu
in Leum in akeñunye nu
kemwu, isūs fwako in me
orekma mwo nu kemwu, ā
kapak ke me etu lun God;
11 akkeye ke ku nu kemwu,
oanu ku ma mwowo Lal, nu
ke moñfusas nu kemwu ā
okok wi eñun; 12 šuñ kulu
nu sin Papa, šu orek kit
mwo in es ma usru lun met
mwo in kalem: 13 Šu es kit
la liki ku lun los, ā es
kityuñ nu in togusaï lun
Mwen nutin luñši Lal; 14
in Šu kut es me mol, nunok
munas ke koluk; 15 Šu lu-
mun God šilyoñin, isūs umet
ma nu kemwu orek tuk; 16
tu El orek ma nu kemwu,
ma in kosao, ā ma on fwalu,
ma kalem ā tiu kalem, la me
mutu lun togusa, ku leum
lulap, ku leum sisik, ku ma
ku: El orek ma nu kemwu,
ā ma nu Sel: 17 ā El mutu
met ma nu kemwu tuk, ā El
orek ma nu kemwu.

18 Ā El šiufwin mano, ma
šurš: Šu mutamwauk, isūs
umet luk elos šu miši; tu
in ma nu kemwu El tufwa
fulat.

19 Tu ma mwo sin God, tu
ma nu kemwu ma sesesla
fwa mutu in El; 20 ā orek
misla tari ke sran šaksiñ
sugo Lal, ke El in akmwo-
yeni nu sie ma nu kemwu
nu Sel; aok, ke El, la mao
ma on fwalu ku ma in
kosao.

21 Ā komwos šu kutu pal
met asasñai ā lokwalok in
nunkomwos ke orekma ko-
luk, ā iñi El akmwoyeni, 22
in monin ikwe Lal ke miši,
tu El es komosyuñ mutal ā
wañin ma sito, ā met payi
ye mutal: 23 komwos fwin
fwasi in lalalfuñi osiñye ā ku
ā tiu fwas liki mwo šašu ma
komwos loñ met, ā ma luti
nu sin ma nu kemwu ma on

ten in kosao, ke mao ña
Poul met tutafpo ka.
24 Iñi ña eñun ke keokiuñ
luk ke yumwos, ā nakla mao
ma tiu fwol ke keokiuñ lun
Kraist in ikŏk ke manol,
mao ma šurš; 25 ke šu ña
met tutafpo oanu me orekma
lun God ma El ši nu sik ke
yumwos, in luti payinu kas
lun God; 26 mao ma foñla
ma mwukla ma patpat mi ā
fwil yikas mi, ā iñi kalem
nu sin met mwo Lal; 27 nu
sin šu God el luñsel luti mao
ma gasrup lun ma mwowo
lun foñla si iñi yurin met
pegan; ma Kraist in ko-
mwos, fwensok lun ma mwo-
wou; 28 Šu kem luti ka, in
kai met nu kemwu, ā luti
met nu kemwu in lalmet-
met nu kemwu: tu kem fwa
fulelosyuñ met nu kemwu
mwolanu in Kraist; 29 ke
mao ña pe orekma, kaifwiuñ
oanu ke me orekma Lal, Šu
orek ma keku in ña.

ŠAPTER 2.

TU ña kenu tu komwos etu
fuka kaifwiuk lulap luk
ke yumwos, ā ke elos mi
Laodisea, ā k'elos kutenu šu
tiu liye mutuk in ikwe; 2 tu
inšielos a fwa parak, tolonla
nu sie in luñ, ā nu ke gasrup
nu kemwu lun etauk nu
šumwoswos, in etelanu ma
foñla lun God, [ā lun Papa,
ā lun Kraist], 3 in mao ma
mwo nu kemwu lun lalmet-
met ā lun etauk mwuk-
mwuk ka.
4 Ā ña fwak ma iñi, tu met
in tiu kiape komwos la ke
kas pen.
5 Tu ña fwin wañin ke
ikwe, ña wi komwos in ñun,
eñun ā liye ma šumwos lo-
mwos ā ma keku lun lalal-
fuñi lomwos in Kraist.
6 Na oanu komwos es
Kraist Jisus Leum met, ko-
mwos fwas in El; 7 okala
ā mušai in El, ā kuinu ke
lalalfuñi, oanu komwos lut-
lut ka met, yokyokoilik nu
ka wi kulu.
8 Komwos liauñ tu kutenu
met tiu kanawis komwos la
ke lutlutnu ā kiapala ke
wañin sripe, ke kaskas matu
lun met, ā ke srumtauk ma
lun fwalu, ā tiu ke Kraist:
9 tu ma nu kemwu ma lun
God sesesla in El.
10 Ā komwos tiñtiñi ke El,
Šu šiuf lun manu ā ku nu
kemwu: 11 in Šu komwos
pe kosraok umet ke sie kos-
raok tiu orek ke po, in
šarukla mano lun ikwe,
ke kosraok lun Kraist: 12
pukpuki yurol ke baptais, in
mao komwos pe molyuk
yurol ke lalalfuñi in me
orekma lun God, šu akmo-
ly'El ak yin miše mi.
13 Ā komwos miši in ma

koluk lomwos, â in tiu kos-
raok ke ikwe lomwos, El
akmolye komwos yuk pe
yurol, nunok munas tari ke
ma koluk las nu kemwu;
14 ēlla simisla ma lun manu
ma lain kit, ma tiu mwo nu
šes, â el eslanu mao, patikye
mao nu ke šaksiñ sugo Lal:
15 â kanaosla tari manu â
ku, El loto'elos yuk pulaik,
kutuñ'olos la in mao.
16 Ke ma iñi lela tu wañin
met in nununke komwos ke
moño â ke nim, ku ke ko-
fwo, ku ke malem šašu, ku
ke len sabat: 17 mao ma
ñunin ke kutu mao a fwa
tuku; tu mano ma lun
Kraist.
18 Lela tu met in tiu srifwe
komwos liki ma lane lo-
mwos luñši in fwokpap, â
ali nu sin lipufon, sayettu
nu ke mao ma el tiu liye
met, mwan inšiel ke etu in
ikwel: 19 â tiu srukie Šiuf,
mao mi maneno fon ke kap-
sa, â me aoeni es ku ka, â
toloñla nu sie, kapak ke ma
kapak lun God.
20 Komwos fwin miši in
Kraist liki ma srumtauk lun
fwalu, efwo, ou mol nu fwalu,
komwos orek manu, 21 ma
tiu srukak, tiu emakin, tiu
kal; 22 ma nu kemwu fwa
wañinla ke moño; oanu
ma šap â ma lutlut lun
met?

ŠAPTER 3.

KE ma iñi komwos fwin
wi Kraist molyuk, šuk
mao ma nu lūñ, yin sin
Kraist mutu on la po leyut
sin God: 2 nunkauk ke ma
nu lūñ, tiu ke ma nu fwalu.
3 Tu komwos miši; â mol
lomwos mwukmwuk yurin
Kraist in God.
4 Ke Kraist šu mol las, El
tufwa sikmi, na komwos pe
fwa sikmi yurol in ma mwo-
wou.
5 Ke ma iñi komwos uni
ma keumwos ma on fwalu:
ma kosro, ma fwokpap ko-
luk, ma kenu ka, ma luñši
koluk, ma rapku, mao ma
ali lun met pegan: 6 tu ke
ma iñi siluñ lun God tuku
nu fwin tulig siakos; 7 in
mao ma komwos pe wi fwas
met, ke komwos mutu in
mao.
8 Ā iñi komwos pe sisila
ma iñi nu kemwu, mulat,
koskusok, nunok koluk, kas-
kas ko, kaskas sipoklot liki
olumwos.
9 Komwos tiu kikiap sie
sin sie, tu komwos sisla met
matu wikin me orekma lal:
10 â nukomañ ma šašu, ma
šušula in lalmetmet, oanu
lemsi Lal šu orek el met, 11
yin wañin met Grik, ku met
Ju, met kosraok, ku met tiu
kosraok, met Pegan, met Su-

tia, met kos, ku met fwun-
met: tu Kraist el ma nu
kemwu, ā in ma nu kemwu.
12 Ke ma iñi, komwos
nukomañ (oanu met šulūla
lun God, mutal ā luñši,) pa-
koten inšie, kulañ, fwokpap
in nunku, fwilpap, moñfusas,
13 fusas sie sin sie, ā nunok
munas sie sin sie, fwin ku-
tenu met os ma lal lain
sienu: ā oanu Kraist el
nunok munas nu šumwos,
komwos ouyape.
14 Ā on fwin ma iñi nu
kemwu komwos šuinye luñ,
mao ma loloini ma šumwos-
wos lanu.
15 Ā lela tu misla lun
Kraist leumla inšiumwos,
nu ke mao pe pañon komwos
in mano siewunu; ā komwos
mu kulu.
16 Lela tu kas lun Kraist
on inšiumwos ma lulap; in
lalmetmet nu kemwu, in luti
ā in kai sie sin sie in psalm
ā kas in on ā on lun ñun, ke
luñ inšiumwos komwos on
nu sin God.
17 Ā ma nu kemwu ma
komwos oru in kas, ku in
orekma, komwos oru nu ke-
mwu in ēl Leum Jisus, šuñ
kulu nu sin God Papa in
El.
18 Mutan kīe, komwos ši-
fwanu tuklalon met mogul
lomwos, oanu mwo in Le-
um.
19 Mogul tuma, mwo ko-
mwos luñši mutan kīumwos,
ā tiu akmeni elos la.
20 Tulig, komwos akos pa-
pa nine kīumwos ke ma nu
kemwu, tu ma iñi akeñunye
Leum.
21 Papa, komwos tiu añon
tulig nutumwos, fwin ou iñi
elos tufwa toas ka.
22 Met lusroñten, komwos
in akos met fwunmet lo-
mwos ke ma nu kemwu in
ikwe; tiu ke met in liye
mu, oanu in akeñunye me-
tu; tu ke mwo inšiumwos,
in šañeñ sin Leum.
23 Ma nu kemwu ma ko-
mwos oru, oru ma inšiu-
mwos, oanu nu sin Leum, ā
tiu oanu nu sin met; 24 in
etu tu komwos fwa es sin
Leum usru ke mol; komwos
oru nu sin Leum Kraist.
25 Tu el su orek ma sito a
fwa es ke ma sito ma el orek
ka; ā wañin ma sinok sin
metu.

ŠAPTER 4.

MET fwunmet, komwos in
šuñ nu sin met lusroñ-
ten mao ma payi ā fwol; in
etu tu sie Met Fwunmet
lomwos pe in kosao.
2 Komwos sikalani ke pre,
ā šano ke mao wikin kulu;
3 ouyape wikin pre ke kut,
tu God el tufwa igasla nu
šes sruñul ke kas, tu in

kaskas ma fon̄la ke Kraist,
ke mao n̄a muta pe in me
kopur; 4 tu n̄a a fwa lōtēan̄
mao, oanu n̄a ku in kaskas.
5 Komwos in fwas in lal-
metmet nu selos šu mutu
lik, in liaun̄ pal mwo.
6 Lela tu kas lomwos pal e
nu kemwu wi lun̄, solela ke
sol, tu komwos fwa etu fuka
ma komwos a fwa tupok nu
sin met nu kemwu.
7 Ke ma nu kemwu ma
luk Tukikus el a fwa luti
nu šumwos, el met lili šaok,
ā met orekma payi, ā wiyu
kulanšap in Leum; 8 šu n̄a
sipaot nu šumwos ke ma
in̄inu, tu el a fwa etu ma
lomwos, ā aken̄unye inšiu-
mwos; 9 wi Onesimus, met
lili payi ā šaok, šu sie sin
šumwos. Eltal a fwa luti
nu šumwos ma nu kemwu
ma orek yinu.
10 Aristarkus met wi yu
kopur el pain̄ komwos, ā
Mak, tulig nutin ma loul
Barnabas, ke šu komwos es
ma šap tari; (el fwin tuku
nu yurumwos, komwos as
al;) 11 ā Jisus šu pan̄pan̄
Justus, eltal sin ma kosraok.
Elos in̄i mugenu wi yu orek-
ma nu ke togusaï lun God,
elos ore yu in parak.
12 Epafras, šu sin šumwos
met kulanšap lun Kraist
Jisus, el pain̄ komwos, pal e
nu kemwu kaifwaun̄ in pre
ke yumwos, tu komwos a tu
payi ā šumwos in ma nu ke-
mwu ma God el lun̄sel.
13 Tu n̄a met lo ke el, tu
el sriki ma lulap ke ko-
mwos, ā elos šu mutu in
Laodisea, ā elos in Hiara-
polis.
14 Luk, met šatal šaok, ā
Demas, eltal pain̄ komwos.
15 Komwos in pain̄ met šu
mutu in Laodisea, ā Num-
fas, ā šurš in lom sel.
16 Ā ke komwos rid leta si
in̄i yurumwos, komwos oru
tu elos rid pe nu in šurš lun
met Laodisea; ā tu komwos
pe rid leta Laodisea mi.
17 Ā fwak nu sel Arkip-
pus, Kom liaun̄ me orekma
kom es sin Leum, tu kom
akfwolye ka.
18 Pain̄uk lun Poul ke pok
šifwanu. Komwos in esam
me kopur luk. Lun̄ wi ko-
mwos.

I. LETA MA POUL EL ŠIM NU SIN MET TESSALONIKA.

ŠAPTER 1.

POUL, ā Silvanus, ā Timo-
teus, nu sin met lun šurš
Tessalonika in God Papa ā
Leum Jisus Kraist: luñ nu
šumwos, ā misla, (yurin God
Papa tumus mi, ā Leum Ji-
sus Kraist.)
2 Kem šuñ kulu nu sin
God pal e nu kemwu ke
yumwos nu kemwu, fwak
komwosyuk in pre lumem
pal e nu kemwu, 3 tu kem
esamye orekma lomwos ke
lalalfuñi, moniyuk ke luñ,
ā moñfusas ke fwensok in
Leum las Jisus Kraist, ye
mutun God ā Papa tumus;
4 tu, kem in etu, met lili
kulu lun God, ma šulūla
lomwos: 5 tu mwo šašu lu-
mem tiu tuku nu yurumwos
in kas mugenu, tu ouyape in
ku, ā in Ñun Mutal, ā in
kuinsrim, oanu komwos etu
kem met kain šu yurumwos
ke komwos.
6 Ā komwos fwas tuku
mem, ā tukin Leum, tu ko-
mwos es kas in añañ lulap
wikin eñun ke Ñun Mutal;
7 ou tu komwos me srugus-
rok nu selos nu kemwu šu
lalalfuñi in Masedonia ā
Akaia.
8 Tu kas lun Leum puña-
lik liki komwos tiu in Mase-
donia ā in Akaia mugenu, tu
in an nu kemwu lalalfuñi
lomwos nu sin God fwaselik;
ou tu wañin kutu mao kem
kaskas ka.
9 Tu elos šifwanu luti ke
immem, fuka kem ilyuk nu
šumwos, ā fuka komwos for-
la liki enut sito nu sin God
mol ā payi; 10 ā in šano
Mwen Natal in kosaoe mi,
Šu El akmolyauk liki met
miši, aok, Jisus, Šu es kitla
liki siluñ a fwa tuku.

ŠAPTER 2.

TU komwos, met lili, etu
ilyuk lumem nu yuru-
mwos, tiu ke wañin sripe;
2 tu kem mwaioknu met,
ā elos akkolukiye kem ma
lulap, oanu komwos etu in
Pilippai, kem pulaik in God
lumem in kaskas nu šumwos
mwo šašu lun God wikin
akukain lulap.
3 Tu kas lumem in kaiyuk
tiu ke kušuinkas, tiu ke fok-

fok, tiu ke kiapu; 4 tu oanu
God el nunku mwo in filiye
mwo šašu nu simem, ou iñi
kem kaskas; tiu oanu eñu-
nak metu, tu God šu sriki
inšius.
5 Tu wañin kutu pal kem
oru kutu kas in saya, oanu
komwos etu; ā wañin me
afne rapku, God el ma lo
ka; 6 ā kem tiu šuk kakšak
sin metu, ā tiu sin šumwos,
ā tiu sin kutenu, pal si ke
kem ku in šap, oanu met
šap lun Kraist; 7 tu kem
kakasisik yurumwos, oanu
kīen oru nu sin kitin tulig
natal: 8 ou tu luñ lumem
nu šumwos, kem luñši in
šiot nu šumwos tiu mwo
šašu lun God mugenu, tu
ouyape ma inšiumem tu ko-
mwos šaok nu simem.
9 Tu komwos esam, met
lili, moniyuk lumem ā orek-
ma: kem orekma foñ ā len,
tu kem tiu toas nu sin sie
šumwos, kem luti nu šu-
mwos mwo šašu lun God.
10 Komwos met lo, ā God
pe, fuka ma mutal ā ma
payi ā ma tiu sito kem ši-
fwanu oru nu šumwos šu
lalalfuñi; 11 oanu komwos
etu fuka kem kaifwi ā ak-
mwoye ā kenu nu šumwos
nu kemwu kais sie fwas,
oanu papa nu sin tulig natal,
12 tu komwos ā fwas oanu
mwo lun God, šu pañon ko-
mwos nu in togusai Lal ā
ma mwowou.
13 Ā ke ma iñi kem pe šuñ
kulu nu sin God ā tiu sisla
kutu pal, tu ke komwos es
kas lun God ma komwos loñ
simem, komwos es tiu oanu
kas lun metu, tu, oanu ma
payi, kas lun God, ma orek-
ma pe in komwos šu lalal-
fuñi.
14 Tu komwos, met lili,
fwas tukin šurš lun God šu
in Judea ma in Kraist Jisus;
tu komwos pe keokiuñ ke
ma iñinu sin met wi yu-
mwos, oanu elos sin met Ju:
15 šu unilye Jisus met, ā
met palu lalos, ā elos kolyai
kem; ā elos tiu akeñunye
God, ā elos sito nu sin met
nu kemwu; 16 oru nu si-
mem in tiu kaskas nu sin
met pegan tu elos fwa es
mol, tu elos nakla ma koluk
lalos pal e nu kemwu: tu
siluñ tuku nu fwelos nu
tuk.
17 Tu es kem liki komwos
kitin pal ke mutas, tiu ke
inšius, met lili, kem sriki
yoknu in liye mutumwos ke
kenu ma lulap.
18 Ke ma iñi kem kenu
tuku nu yurumwos met, aok
ña Poul, sie pal ā pal si
akluo; tu Setan el igol kemi.
19 Tu mea fwensok lu-
mem, ku eñun, ku tefuro
kakšak? Ya tiu komwos

ye mutun Leum las Jisus
Kraist ke el tuku?
20 Tu komwos ma kakšak
lumem ā eñun.

ŠAPTER 3.

KE ma iñi, ke kem koflanu
igol kemi kutu pal, kem
nunku, mwo in šifwanu mu-
tu nu Atens; 2 ā in sipaot
Timoteus, met limem ā wi
kem orekma yurin God in
mwo šašu lun Kraist, in
osiñ komwos ye, ā in ak-
mwoye komwos ke lalalfuñi
lomwos; 3 tu wañin met in
mokūkū ke ma añañ iñi; tu
komwos šifwanu etu tu fili-
yuki kem nu ke ma iñi.
4 Tu payi, ke kem wi ko-
mwos, kem fwak nu šumwos
met tu kem fwa mwaiok ke
añañ; aok, oanu ma te oru,
ā komwos etu.
5 Ke ma iñi, ke ña koflanu
igul yu wi, ña šapot in etu
lalalfuñi lomwos, tu ke kutu
mao me srifwe el srifwe ko-
mwos, ā me orekma lumem
fwa wañinla.
6 Tu iñi, ke Timoteus el
tuku yurumwos mi nu si-
mem, ā wis nu simem kutu
kas mwo ke lalalfuñi ā luñ
lomwos, ā tu komwos esam
kem pal e nu kemwu, kenu
ma lulap in liye kem, ouyape
kem in liye komwos; 7 ke
ma iñi, met lili, kem parak
ke komwos in ma nu kemwu
oñoiye ā añañ lumem: 8 tu
iñi kem mol, komwos fwin
tu ku in Leum.
9 Tu mea kulu ma kem ku
in siefwil šuñ nu sin God ke
komwos, ke eñun nu kemwu
ma kem eñun ka ke yumwos
ye mutun God lumem; 10
foñ ā len kem pre ma lulap
tu kem fwa liye mutumwos,
ā in akfwolye mao ma sifwol
in lalalfuñi lomwos?
11 Iñi lela tu God šifwanu
ā Papa tumus ā Leum Jisus
Kraist, luti innek lumem nu
yurumwos.
12 Ā lela tu Leum el orek
komwos in yokoilik ā pusliki
ke luñ nu sin sie sin sie, ā
nu sin met nu kemwu, oanu
kem nu šumwos; 13 ou tu
El a fwa akkeye inšiumwos
oa in mutal ye mutun God,
ā Papa tumus, ke Leum las
Jisus el tuku wi elos nu ke-
mwu šu mutal.

ŠAPTER 4.

NA kutepe, kem siyuk nu
šumwos, ā kaifwauñ in
Leum Jisus, tu oanu ko-
mwos es sin simem fuka ma
komwos fwafwasius ā in
akeñunye God, aok oanu
komwos fwafwasius, mwo tu
komwos yokyokoilik ka.
2 Tu komwos etu ma šap
kem šiot nu šumwos ke
Leum Jisus.
3 Tu ma iñi ma God el

luñsel, tu komwos mutal, tu
komwos filiye ma kosro; 4
tu komwos nu kemwu fwa
etu in es maši ma lomwos
šifwanu in mutal ā mwonu,
5 tiu in kenu ke ma koluk,
aok oanu met Pegan šu tiu
etu God; 6 tu wañin sie in
fwas egulla ā srifwe met lel
in maši; tu Leum el aksu-
mwosye ma nu kemwu ma
iñi, aok oanu kem fwak nu
šumwos met ā orek ma lo
šumwosnu.

7 Tu God el tiu pañon kit
nu ke fokfok, tu mutal.

8 Na ke ma iñi el šu sruñu,
el tiu sruñu met, tu God, šu
šiot pe nu šumwos Ñun Mu-
tal Lal.

9 Tu ke met lili luñši sie
sin sie wañin sripe tu ña šim
nu šumwos: tu komwos ši-
fwanu lutlut sin God in
luñši sie sin sie.

10 Aok ā komwos oru ma
iñi nu sin met lili nu ke-
mwu in Masedonia nu ke-
mwu: tu kem kaifwauñ nu
šumwos, met lili, tu komwos
yokyokoilik ka; 11 ā tu
komwos sriki in okok misla,
ā in orek me orekma lomwos
mugenu, ā in orek ke po-
mwos šifwanu, oanu kem
šap nu šumwos; 12 tu ko-
mwos fwafwasius mwo nu
selos šu mutu lik, ā tu wa-
ñin ma komwos kenu ka.

13 Tu kem tiu luñši tu
komwos ninukin ke elos šu
motul, tu komwos tiu asor
oanu elos šu tiu fwensok
lalos.

14 Tu komwos fwin lalal-
fuñi tu Jisus el miši ā sie-
fwil molyuk, ouyape elos šu
motul in Jisus God el wis
oelul.

15 Tu ma iñi kem fwak nu
šumwos in kas lun Leum,
tu kut šu mol ā mutu nu ke
Leum el tuku tiu fwas met
luk elos šu motul.

16 Tu Leum Šifwanu el
fwa oatu in kosaoe mi wi
wowoyuk, wi pusren lipufon
lulap, ā wi ugug lun God;
ā elos šu miši in Kraist fwa
molyuk met: 17 na kut šu
mol ā mutu, ā fwa eolulos
etikiuk in pukunieñ, in šuñ
Leum in eñyeñu: ā ou iñi
kut a fwa wi Leum ma
patpat.

18 Ke ma iñi komwos ak-
mwoye sie sin sie ke yikas
kas iñi.

ŠAPTER 5.

TU ke palu ā kutepe pal,
met lili, wañin sripe tu
ña šim nu šumwos.

2 Tu komwos etu ma šu-
mwos tu len si lun Leum ā
tuku oanu met pusupas in
foñ.

3 Ke elos a fwak, Misla ā
tiu šenšen; na kanaosla ša
in tuku nu fwelos, oanu ñal

sin mutan šu putete; ā elos
koflanu fwala liki.
4 Tu komwos, met lili, tiu
mutu in los, tu len si a fwa
šuñ komwos, oanu met pu-
supas.
5 Tu komwos nu kemwu,
mwen nutin kalem, ā mwen
nutin len: kut tiu ma lun
foñ tiu ma lun los.
6 Ke ma iñi lela tu kut in
tiu motul oanu kutenu; tu
lela tu kut in šano ā in
efwal.
7 Tu elos šu motul motul
in foñ; ā elos šu srui srui
in foñ.
8 Tu lela tu kut, šu ma
lun len, nukomañ loyuk ke
lalalfuñi ā luñ, ā, ke me
šušu, fwensok lun mol.
9 Tu God el tiu fili kiti nu
ke siluñ, tu in es mol ke
Leum las Jisus Kraist, 10
šu muše kit, tu, kut la ñet-
ñet ku motul, kut a fwa
oelul mol.
11 Ke ma iñi komwos ak-
pari komwos yuk, ā mušai-
yuk sie sin sie, aok oanu ma
komwos oru.
12 Iñi kem siyuknu nu
šumwos, met lili, tu komwos
in etu elos šu orekma yuru-
mwos, ā liye komwos yuñ in
Leum, ā kai komwos; 13 ā
in nunku mwo lulap ke elos
in luñ ke me orekma lalos.
Komwos in misla sie sin sie.
14 Tu kem siyuknu nu
šumwos, met lili, komwos in
kai elos šu sipa, akpulaik
y'elos šu munas nunko,
kas'elos šu munas, pakoten
nu selos nu kemwu.
15 Liauñ tu wañin sie in
orek ma koluk nu ke ma
koluk nu sin sienu; tu pal
e nu kemwu komwos in
fwas tukin mao ma mwo
nu šumwos sie sin sie, ā nu
sin nu kemwu.
16 Komwos in eñun pal e
nu kemwu.
17 Komwos in pre tiu sisla.
18 In ma nu kemwu ko-
mwos šuñ kulu: tu ma iñi
ma God in Kraist Jisus El
luñši ke yumwos.
19 Komwos in tiu kutuñye
Ñun.
20 Komwos in tiu sruñu
me polyauk.
21 Tu sriki ma nu kemwu;
srukie mao ma mwo.
22 Komwos in fwala liki
kain nu kemwu ma koluk.
23 Lela tu God lun misla
El šifwanu aknasnasye ko-
mwos la nu šumwoswos; ā
tu El liauñ nu kemwu ñu-
numwos, ā inšiumwos, ā
monumwos in tiu sito nu
ke Leum las Jisus Kraist el
tuku.
24 Mwo El šu pañon ko-
mwos; aok El fwa oru.
25 Met lili, komwos in pre
ke imem.
26 Komwos in paiñ met

lili nu kemwu ke ñok ma
mutal.
27 Ña fulak nu šumwos
ke Leum, tu leta si iñi a
fwa rid nu sin met lili mu-
tal nu kemwu.
28 Luñ lun Leum las Jisus
Kraist wi komwos. Amen.

II. LETA MA POUL EL ŠIM NU SIN MET TESSALONIKA.

ŠAPTER 1.

POUL, ă Silvanus, ă Ti-
moteus, nu sin šurš lun
met Tessalonika in God
Papa tumus ă Leum Jisus
Kraist: 2 luñ nu šumwos,
ă misla, yurin God Papa
tumus mi ă Leum Jisus
Kraist.
3 Mwo tu kem šuñ kulu
nu sin God pal e nu kemwu
ke yumwos, met lili, oanu
ma mwo, tu lalalfuñi lo-
mwos kapak ma lulap, ă
luñ lomwos nu kemwu yo-
koilik nu sin sie sin sie
yurumwos; 4 ou tu kemnu
kakšak ke yumwos in kutu
šurš lun God, ke moñfusas
lomwos ă lalalfuñi in kolya
nu kemwu lomwos ă añañ
ma komwos mwaiok ka: 5
ma akul si lun nununku
mwo lun God, tu komwos
fwa mwo lun togusaī lun
God, ke mao ma komwos
mwaiok.
6 Fwin ou iñi ma mwo
yurin God in tupuk nu selos
šu akañañye komwos; 7 ă
nu šumwos, šu elos añañ
ka, komwos wi kem moñla,
ke Jisus Kraist el sikmi in
kosaoe mi wi lipufon Lal,
8 in e furreuk in šuñ anwuk
nu fwelos šu tiu etu God, ă
tiu akos mwo šašu lun Leum
las Jisus Kraist: 9 elos es
uni ke anwuk ma patpat
liki mutun Leum, ă liki ma
mwowou lun ku Lal; 10
ke El a fwa es ma mwowo
in met mwo sran, ă es kak-
šak in elos nu kemwu šu
lalalfuñi (tu elos lalalfuñi
ma lo lumem yurumwos) in
len iño.
11 Ke ma iñi pe kem pre
pal e nu kemwu ke yumwos,
tu God las a fwa nunku tu
komwos mwo nu ke pañon
iñi, akfwolye ma nu kemwu
mwo Lal, ă me orekma lun
lalalfuñi wi ku; 12 tu Ĕ
Leum las Jisus Kraist a fwa

mwowou in komwos, ā ko-
mwos in El, oanu luñ lun
God las ā Leum Jisus Kraist.

ŠAPTER 2.

IÑI kem šiyuknu nu šu-
mwos, met lili, ke sikmi
lun Leum las Jisus Kraist,
ā ke kut tukeni nu sie nu
Sel, 2 tu komwos tiu ša in
kusūsūs in nunkomwos, ā in
tiu fosña ke ñun, ku ke kas,
ku ke leta, oanu yurumem
wut, oanu tu len lun Leum
apkurun iñi.
3 Lela tu wañin met in
srifwe komwos ke kutenu
ma: tu *len si a tuku* fwin
kutu tiu putatla met, ā tu
met lun koluk fwa sikmi,
mwen nutin kanaoslanu, 4
šu eyeinsi, ā šifwanu akfu-
latye el lain ma nu kemwu
pañpañ God, ku ma met ali
nu ka; oanu tu el mutu in
tempel lun God, šifwanu
lotō'l tu el God.
5 Ya komwos tiu esam, tu,
ka ña wi komwos mutu, ña
fwak ma iñi nu šumwos?
6 Ā iñi komwos etu mao
ma srukie, tu el a fwa sikmi
in pal si lal šifwanu.
7 Tu los lun ma koluk el
orek iñinu: ā el šu lela *el
a lela*, nu ke pal si el, šu
srukie, etikla el liki.
8 Ā na Ma Koluk fwa
sikmi, šu Leum Jisus a fwa
furrela ke usen oalul ke mao
tuku ke sikmi Lal: 9 *aok
el*, tuku lal oanu me orekma
lun Setan, ke ku nu kemwu
ā akul ā šokuruk lun kikiap,
10 ā in ma nu kemwu sri-
fwe lun ma koluk nu selos
šu wañinla; tu elos tiu es
luñ lun ma payi, tu elos
fwa mol.
11 Ā tu ke ma iñi God el
sipaot nu selos me orekma
lun sito, tu elos fwa lalal-
fuñi kikiap; 12 tu elos nu
kemwu šu tiu lalalfuñi ma
payi, tu eñun in ma koluk
ā fwa wañinla.
13 Tu mwo nu simem in
šuñ kulu nu sin God pal e
nu kemwu ke yumwos, met
lili šaok sin Leum, tu God
ke mutamwauk mi El šulū
komwos nu ke mol ke ak-
mwoye lun Ñun ā ke lalal-
fuñi lun ma payi: 14 nu ke
mao El pañon komwos ke
mwo šašu las, tu in es ma
mwowou lun Leum las Jisus
Kraist.
15 Ke ma iñi, met lili, ko-
mwos tu ku, ā srukie ma
lutlut me luti nu šumwos,
la ke kas ku ke leta lumem.
16 Iñi El šifwanu, Leum
las Jisus Kraist ā God las ā
Papa, šu luñši kit, ā ši *nu
ses* parak ma patpat ā fwen-
sok mwo in luñ, 17 lela tu
El akmwoyauk inšiumwos,
ā akkeye komwos in ma nu
kemwu orek mwo ā kas.

ŠAPTER 3.

KUTEPE ma tuk, met lili,
komwos in pre ke imem,
tu kas lun Leum a kasus nu
met ā kakšaknu, oanu ma
yurumwos: 2 ā tu a es kem
liki met sito ā koluk, tu tiu
kemwu lalalfuñi yurolos.
3 Tu Leum el mwo, Šu a
fwa akkeye komwos la, ā liye
komwos yuñ liki ma koluk si.
4 Ā kem lalalfuñi in Leum
ke yumwos, tu komwos oru
ā a fwa oru mao ma kem
šap nu šumwos.
5 Ā mwo tu Leum el kol
inšiumwos nu in luñ lun
God, ā nu in moñfusas lun
Kraist.
6 Iñi kem šap nu šumwos,
met lili, in Ē Leum las Jisus
Kraist, tu komwosnu fwala
liki met lili nu kemwu šu
fwas kūkū, ā tiu oanu me
lutlut ma elos es sin simem.
7 Tu komwosnu etu fuka
mwo komwos in fwas tuku-
mem: tu kemnu tiu orek
kūkū yurumwos; 8 tu kem
tiu moño bred lun sienu met
ke tiu mol: tu ke orekmanu
ā toto'la kem orek foñ ā len,
tu kem in tiu es mao sin sie
yurumwos.
9 Tiu tu kem tiu ku, tu in
orek kem me srugusok nu
šumwos in fwas tukumem.
10 Tu ke kem wi komwos
mutu, ma iñi kem šap nu
šumwos, tu fwin sienu el
tiu orekma, el a tiu moño.
11 Tu kem loñ tu kutu
yurumwos fwas kūkū, wa-
ñinu ma elos oru, tu elos
met takuskus.
12 Iñi ke met ou iñi, kem
šap ā kai in Leum Jisus
Kraist, tu in misla elos
orekma, ā moño bred nelos
šifwanu.
13 Tu komwos, met lili,
in tiu toto'la in orek mwo.
14 Ā fwin sienu met tiu
akos kas simem ke leta si
iñi, akulin il ye, tiu oelul
mutu, tu el a fwa mekin.
15 Ā tiu nunku el oanu
met lokwalok, tu kai *el* oanu
sie met lili.
16 Iñi mwo tu Leum lun
misla El šifwanu šuñ nu
šumwos misla pal e nu ke-
mwu in ma e nu kemwu.
17 Paiñuk lun Poul ke pok
šifwanu; me akul in Leta
nu kemwu: ou iñi Ña Šim.
18 Luñ lun Leum las Jisus
Kraist in wi komwos nu ke-
mwu. Amen.

LETU SI META MA JON EL ŠIM.

ŠAPTER 1.

MAO ma ke mutamwauk
mi, ma kem loñ, ma
kem liye ke mutamem, ma
kem šuiye ka, ā pomem
kakal, ke Kas mol; (2 tu
mol sikmi, ā kem liye mao,
ā orek ma lo ka, ā luti nu
šumwos ma mol ma patpat,
ma yurin Papa met, ā sikmi
nu šes;)
3 Mao ma kem liye ā loñ
kem luti nu šumwos; tu
komwos pe fwa sie nu
simem; ā payi sie las nu
sin Papa, ā nu sin Jisus
Kraist, Mwen Nutin.
4 Ā kem šim ma iñi nu
šumwos, tu eñun lomwos
fwa tiñtiñinu.
5 ¶ Ā ma iñi manu ma
kem loñ ke'l, ā luti nu šu-
mwos, tu God kalem, ā in
El wañinu ma los.
6 Kut fwin fwak, kut sie
nu Sel, ā fwafwasyis in los,
kut kikiap, ā tiu orek ma
payi.
7 Ā kut fwin fwafwasyis
in kalem, oanu El in kalem,
kut fwa sie nu sin sie sin
sie, ā sa'n Jisus Kraist,
Mwen Nutin, aknasnasye
kit liki ma koluk nu ke-
mwu.
8 Kut fwin mu, kut tiu
koluk, kut kiape kit la, ā
ma payi tiu inšius.
9 Kut fwin fwakak ma
koluk las, El payi ā šu-
mwosnu in nunok munas
ke ma koluk las, ā aknas-
nasye kit liki ma sito nu
kemwu.
10 Kut fwin fwak mu,
kut tiu orek ma koluk, kut
ora'l kikiap, ā kas Lal tiu
inšus.

ŠAPTER 2.

TULIG sisik nutig, ma iñi
ña šim nu šumwos, tu
komwos in tiu orek ma ko-
luk. Met sinu fwin orek
ma koluk, Sie ma las siyuk
kit sin Papa, Jisus Kraist,
met payi.
2 Ā El me imwe ke ma
koluk las, ā tiu ke ma ko-
luk las mugenu, tu ouyape
ke ma koluk lun fwal e nu
kemwu.
3 Ā ke ma iñi kut etu tu
kut eta'l, kut fwin liauñ
ma šap Lal.

4 El šu fwak, ña eta'l, ā
tiu liauñ ma šap Lal, el
met kikiap, ā payi tiu in el.
5 Ā el šu liauñ kas Lal,
payi luñ lun God šumwos
lanu in el; ke ma iñi kut
etu tu kut in El.
6 El šu fwak, el mutu in
El, mwo tu el šifwanu fwa-
fwasyis, oanu ke El fwa-
fwasyis met.
7 Met lili, tiu ma šap šašu
ña šim nu šumwos, tu ma
šap matu ma on yurumwos
ke mutamwauk mi. Ma
šap matu, kas ma komwos
loñ ke mutamwauk mi nu
iñi.
8 Siefwil, ma šap šašu ña
šim nu šumwos, maši ma
payi in El ā in komwos: tu
losu wañinla, ā kalem payi
šaromrom iñi.
9 El šu fwak, el mutu in
kalem, ā sruñu met lili, el
mutu in los nu ke pal si iñi.
10 El šu luñši met lel el
mutu in kalem, ā wañin ma
tugulkul in el.
11 Ā el šu sruñu met lel,
el mutu in los, ā fwafwasyis
in los, ā tiu etu an el fwas
nu we, tu losu konel la
mutal.
12 ¶ Ña šim nu šumwos,
tulig sisik, tu ma koluk
lomwos nunok munas nu
šumwos ke Êl.
13 Ña šim nu šumwos,
papa, tu komwos eta'l ke
mutamwauk mi. Ña šim
nu šumwos, met mogul
fwus, tu komwos kutuñla
ma koluk si. Ña šim nu
šumwos, tulig sisik, tu ko-
mwos etu Papa.
14 Ña šim nu šumwos
met, papa, tu komwos eta'l
šu mutu ke mutamwauk
mi. Ña šim nu šumwos
met, met fwus, tu komwos
ku, ā kas lun God mutu in
komwos, ā komwos kutuñla
ma koluk si.
15 Komwos in tiu luñši
fwalu, ā kutu ma os fwalu.
Met sinu fwin luñši fwalu,
luñ lun Papa tiu in al.
16 Tu ma nu kemwu
fwalu, luñ nu ke ikwe, ā
luñ nu ke muta, ā fulañ ke
mol, ma iñi tiu sin Papa, ā
ma nu fwalu.
17 Ā fwalu šomla, ā kenu
ka ouyape; ā el šu oru ma
luñ lun God mutanu ma
patpat.
18 Tulig sisik, ma iñi pal
si tuko. Ā oanu komwos
loñ tu kraist sito fwa tuku,
aok iñi kraist sito puspis;
ke ma iñi kut etu tu iñi pal
si u-tuk.
19 Elos šomla liki kit, tu
elos tiu ma wiyus; tu elos
fwin ma wiyus, elos mutu
yuros; tu elos šomla, ma iñi
payikin tu nu kemwu selos
tiu ma wiyus.
20 Tu moswela yurumwos

sin Ma Mutal Si, ā komwos
etu nu kemwu.
21 Ña tiu šim nu šumwos
met tu komwos tiu etu ma
payi, ā tu komwos etu mao,
ā tu kikiap nu kemwu tiu
wi ma payi.
22 Šu met kikiap fwin tiu
el šu lafwekin tu Jisus el
Kraist? El kraist sito šu
lafwekin Papa ā Mwen.
23 El šu lafwekin Mwen,
el iñi tiu es Papa; (el šu
fwakak Mwen el es Papa
pe.)
24 Ke ma iñi lela mao in
mutu in komwos, ma ko-
mwos loñ ke mutamwauk
mi. Mao ma komwos loñ
ke mutamwauk mi, fwin
mutu in komwos, komwos
pe fwa mutu in Mwen, ā in
Papa.
25 Ā ma iñi tukakunañ
ma El tukakun mu nu šes,
mol ma patpat.
26 Ma iñi ña šim nu šu-
mwos ke'los šu koa komwos
la.
27 Ā moswela ma komwos
es yurol met, mutu in ko-
mwos, ā komwos tiu enenu
tu sienu met in luti ko-
mwos: ā tu moswela luti
nu šumwos ke ma nu
kemwu, ā ma payi, ā tiu
kikiap, ā oanu ma luti nu
šumwos met, komwos fwa
mutu in El.
28 ¶ Ā iñi tulig sisik,
komwos mutu in El; tu, ke
El tufwa sikmi kut lalal-
fuñi, ā tiu mekin ye mutal
ke El tuku.
29 Komwos fwin etu tu
El payi, komwos etu tu elos
nu kemwu šu orek ma payi
elos isūsla ke'l.

ŠAPTER 3.

LIYE, luñ šu ma Papa El
si nu šes tu kut in pañ-
pañ mwen nutin God! ke
ma iñi fwalu tiu ete kit, tu
mao tiu eta'l.
2 Met kulu, iñi kut mwen
nutin God, ā kut tiu etu
kut a la fuka: ā kut etu tu,
ke El fwa sikmi, kut tufwa
oanu El; tu kut a fwa liye'l
oanu El.
3 Ā met e nu kemwu šu
fwensok ma iñi in el, el
šifwanu aknasnašye'l oanu
El nasnas.
4 El šu orek ma koluk
orek pe ma sito nu ke
manu; tu ma koluk ma
sito nu ke manu.
5 Ā komwos etu tu El
sikmi met in esla ma koluk
las; ā in El wañinu ma
koluk.
6 El šu mutu in El tiu
orek ma koluk. El šu orek
ma koluk tiu liye'l, tiu eta'l.
7 Tulig sisik, lela met in
tiu kiape komwos la: el šu
orek ma payi el met payi,
oanu El payi.

8 El šu orek ma koluk ma
lun devil; tu devil el orek
ma koluk ke mutamwauk
mi. Tu ke ma iñi Mwen
nutin God El sikmi met, tu
El kanawisla me orekma
lun devil.
9 El šu isūsla ke God tiu
orek ma koluk; tu fute Lal
mutu in el; ā el koflanu
orek ma koluk, tu el isūsla
ke God.
10 Ke ma iñi kut etu šu
ka nutin God, ā šu ka nutin
devil. El šu tiu orek ma
payi tiu ma lun God, ouyape
el šu tiu luñši met lel.
11 Tu ma iñi manu ma
komwos loñ ke mutamwauk
mi, tu kut in luñšes sie sin
sie.
12 Tiu oanu Kein, lun ma
koluk si, ā el uniye met lel.
Ā efwo el ku uni'lye? Tu
me orekma lal koluk, ā ma
lel payi.
13 Met lili luk, komwos
tiu lut, fwalu fwin sruñe
komwos.
14 Kut etu tu kut šom
liki miši nu ke mol, tu kut
luñšes met lili. El šu tiu
luñši met lel, el iñi mutanu
in miši.
15 El šu sruñu met lel, el
met akmus: ā komwos etu
tu met akmus nu kemwu
wañinu mol ma patpat
mutu in el.
16 Ke ma iñi kut etu luñ
lun God, tu El likiye mol
Lal k'as: ā mwo kut in
likiye mol las ke met lili.
17 Ā el šu os ma la fwal
si'ñi, ā liye met lel la sigas-
rup, ā sruñulye pakomutu
inšiel luk el, luñ lun God a
mutu fuka in el?
18 Tulig sisik nutig, mwo
tu kut tiu luñ in kas, ā tiu
in lous; tu in orekma ā in
ma payi.
19 Ā ke ma iñi kut etu,
tu kut lun ma payi, ā a fwa
akmwoyela inšius ye mutal.
20 Tu inšius fwin lis kit
la, God el yok liki ma in-
šius, ā ete nu kemwu.
21 Met kulu, ma inšius
fwin tiu lis kit la, na kut
fwa lalalfuñi ke God.
22 Ā ma nu kemwu ma
kut siyuk, kut es Sel, tu kut
liauñ ma šap Lal ā orek
mao ma mwo ye mutal.
23 Ā ma iñi ma šap Lal,
Tu kut in lalalfuñi ke Ē
Jisus Kraist Mwen Nutin,
ā luñši sie sin sie, oanu El
ši ma šap nu šes.
24 Ā el šu liauñ ma šap
Lal, mutu in El, ā El in el.
Ā ke ma iñi kut etu tu kut
mutu in El, ke Ñun ma El
ši nu šes.

ŠAPTER 4.

MET kulu, komwos tiu
lalalfuñi ñun nu ke-
mwu, tu sriki elos, la ma

lun God ku sito. Tu met
palu sito puspis fwaselik nu
fwalu.
2 Ke ma iñi komwos etu
Ñun lun God. Ñun nu ke-
mwu su fwakak tu Jisus
Kraist el tuku in ikwe, el
ma lun God.
3 Ā ñun nu kemwu su tiu
fwakak tu Jisus Kraist el
tuku in ikwe, el tiu ma lun
God. Ā ma ñun lun kraist
sito, mao komwos loñ met
el a fwa tuku ; aok iñi el ā
tuku nu fwalu.
4 Tulig sisik, komwos ma
lun God, ā kutuñ elos la:
tu El su in komwos yok
liki el su in fwalu.
5 Elos ma lun fwalu; ke
ma iñi elos kaskas ke ma
fwalu, ā fwalu loñ olos.
6 Kut ma lun God. El su
etu God, el loñ kit; el su
tiu ma lun God, el tiu loñ
kit. Ke ma iñi kut etu ñun
lun ma payi, ā ñun lun ma
sito.
7 Met kulu, mwo tu kut
luñses sie sin sie; tu luñ
ma lun God; ā elos nu ke-
mwu su luñ elos isusla ke
God, ā etu God.
8 El su tiu luñ, el tiu etu
God; tu God luñ.
9 Ke ma iñi luñ lun God
sikmi nu yuros, tu God si-
pamu Mwen kulo siewunu
Nutin nu fwalu, tu kut tu-
fwa mol ke El.
10 Ma iñi luñ, tiu tu kut
luñses God, ā tu El luñsel
kut, ā sipamu Mwen Nutin,
tu El me imwe ke ma ko-
luk las.
11 Met kulu, God fwin
luñsel kit ou iñi, mwo tu
kut luñses pe sie sin sie.
12 Wañin met liye God
ke pal sa. Kut fwin luñses
sie sin sie. God mutu in
kut, ā luñ Lun sumwos
lanu in kut.
13 Ke ma iñi kut etu tu
kut mutu in El, ā El in
kut, tu El si nu ses ma ke
Ñunal.
14 Ā kem liye met ā orek
ma lo, tu Papa sipamu
Mwen, tu El Laño fwalu.
15 El su ā fwakak tu Ji-
sus, Mwen nutin God, God
mutu in el, ā el in God.
16 Ā kut etu ā lalalfuñi
luñ ma yurin God nu ses.
God lun; ā el su mutu in
luñ, el mutu God, ā God
in el.
17 Ke ma iñi luñ las su-
mwos lanu, tu kut tufwa
pulaik in len osun: tu oanu
El, kut ouyape nu in fwal
si'ñi.
18 Wañinu sañeñ in luñ;
tu luñ sumwoswos sisla sa-
ñeñ; tu sañeñ on ke anwuk.
El su sañeñ tiu sumwos
lanu in luñ.
19 Kut luñses El, tu El
luñsel kut met.

20 Met si fwin fwak, Ña
luñsik God, ā šruñu met lel,
el met kikiap. Tu el šu tiu
luñši met lel šu el liye, el
luñsel God fuka, šu el tiu
liye?
21 A šap si iñi kut es yu-
rin mi, Tu el šu luñsel God,
el luñsel pe met lel.

ŠAPTER 5.

EL šu lalalfuñi tu Jisus el
Kraist, el isūsla ke God:
ā elos nu kemwu šu luñši
El šu oswela, el luñsel pe
su isūsla ke El.
2 Ke ma iñi kut etu tu
kut luñšes tulig nutin God,
ke kut luñšes God, ā liauñ
ma šap Lal.
3 Tu ma iñi luñ lun God,
tu kut liauñ ma šap Lal; ā
ma šap Lal tiu toas.
4 Tu mao ma isūsla ke
God, kutuñla fwalu: ā ma
iñi me kutuñla, lalalfuñi las,
ma kutuñla fwalu.
5 Ka šu kutuñla fwalu,
fwin tiu el šu lalalfuñi tu
Jisus Mwen nutin God?
6 ¶ El iñi El šu tuku
ke kof ā ša, aok Jisus
Kraist; tiu ke kof muge-
nu, tu ke kof ā sa. Ā Ñun
šu orek ma lo, tu Ñun El
payi.
7 Tu ma tolu šu orek ma
lo [in kosao, Papa, Kas, ā
Ñun Mutal; ā ma tolu iñi
ma siewunu.
8 Ā ma tolu šu orek ma lo
nu fwalu,] Ñun, ā kof, ā sa;
ā ma tolu iñi ma siewunu.
9 Kut fwin es ma lo lun
metu, ma lo lun God yok
liki; tu ma iñi ma lo lun
God, ma El orek ma lo ke
Mwen Nutin.
10 El šu lalalfuñi ke Mwen
nutin God ma lo lal in elnu;
el šu tiu lalalfuñi God, el
ora'l kikiap; tu el tiu lalal-
fuñi me lo ma God oru ke
Mwen Nutin.
11 Ā ma iñi me lo ma God
ši nu šes, mol ma patpat: ā
mol iñi in Mwen Nutin.
12 El šu Mwen yurol, mol
lal; ā el šu tiu Mwen nutin
God yurol tiu mol lal.
13 Ma iñi ña šim nu šu-
mwos šu lalalfuñi ke Ē
Mwen nutin God; tu ko-
mwos fwa etu tu mol ma
patpat lomwos, ā tu komwos
fwa lalalfuñi ke Ē Mwen
nutin God.
14 Ā ma iñi me lalalfuñi
las ke El, tu, kut fwin siyuk
kutu mao oanu ma El luñ-
sel, El loñ kit.
15 Ā kut fwino etu tu El
loñ kit, ke ma kut siyuk,
kut etu tu kut es me siyuk
ma kut siyuk Sel ka.
16 Met senu fwin liye met
lel orek ma koluk tiu nu ke
miši, el a siyuk, ā El fwa
šuñ mol nu sel ke'los šu tiu
orek ma koluk nu ke miši.

Sie ma koluk nu ke miši; ña tiu fwak tu el a fwa pre nu ke mao.
17 Ma sito nu kemwu ma koluk; ā sie ma koluk tiu ma nu ke miši.
18 Kut etu tu el šu isūsla ke God, el tiu orek ma koluk: el šifwanu liye-'lañ, ā ma koluk si tiu kali-'lye.
19 Ā kut etu tu kut ma ke God, ā fwal e nu kemwu on in ma koluk.
20 Ā kut etu tu Mwen nutin God tuku, ā si nu šes ma lalmetmet, tu kut fwa etu El šu payi; ā kut in El šu payi, aok in Jisus Kraist Mwen Nutin. Ma iñi God payi, ā mol ma patpat.
21 Tulig sisik, komwos liye komwos yuñ ke enut sito. Amen.

LETU SI AKLUO MA JON EL ŠIM.

MET matu nu sin Kuria, mutan šulūla, ā nu sin tulig natal, šu ña luñsik payinu; ā tiu ña mugenu, tu elos pe nu kemwu šu etu ma payi;
2 Tu ke ma payi šu mutu in kut, ā a fwa mutu yuros ma patpat.
3 Luñ mutu yurumwos, ā pakomutu, ā misla in ma payi ā luñ yurin God Papa mi, ā yurin Leum Jisus Kraist mi, Mwen nutin Papa.
4 Ña eñun ma lulap, tu ña konoiok sin tulig nutum elos in fwas in ma payi, oanu kut es šap sin Papa mi.
5 Ā iñi, Kuria, ña kenu kom, tiu oanu ña šim sie šap šašu nu šum, tu mao ma kut es ke mutamwauk mi, tu kut luñšes sie sin sie.
6 Ā ma iñi luñ, tu kut fwas ke ma šap Lun. Ma iñi ma šap, Tu, oanu komwos loñ ke mutamwauk mi, komwos a fwas ke mao.
7 Tu met kušuinkas puspis tuku, šu tiu fwakak tu Jisus Kraist tuku ke ikwe. El iñi met kušuinkas, ā sie kraist sito.
8 Komwos liye komwos, tu mao ma kut orek ka met tiu tūla šes, tu kut es me mol fwolnu.
9 El šu orek ma sito, ā tiu mutu in me lutlut lun Kraist, el tiu es God. El šu mutu in me lutlut lun Kraist, el es kemwu Papa ā Mwen.

10 Fwin sinu tuku nu yu-
rumwos, ā tiu wis me lutlut
iñi, komwos tiu as al nu in
lomwu, ā tiu paiñ ul.
11 Tu el ŝu paiñ ul, ma wi
el ke me orekma koluk lal.
12 Ma puspis sik in ŝim nu
ŝumwos, ña tiu luñsik ŝim ke
peper ā iñk; tu fwensok luk
in tuku nu yurumwos, ā in
kaskas ñetani nu sie, tu eñun
las fwa tiñtiñinu.
13 Tulig nutin loum ŝulūla
elos paiñ kom. Amen.

LETU SI AKTOLU MA JON EL ŜIM.

MET matu nu sin Gaius,
met kulu lulap, ŝu ña
luñsik payinu.
2 Met kulu, ña kenu yok
liki nu kemwu, tu kom in
mwola ā in kula oanu ñu-
num mwola.
3 Tu ña eñun ma lulap, ke
met lili elos tuku ā orek ma
lo lun ma payi ma in kom,
oanu fwafwasyis in ma
payi.
4 Wañin eñun sik yok liki
mao ke ña loñ tu tulig nutig
elos fwas in mol.
5 Met kulu, kom oru ak-
mwoye mao ma kom oru nu
sin met lili, ā nu sin met sa;
6 ŝu orek ma lo ke me luñ
lom ye mutun ŝurŝ: kom
fwin sin God, kase'los ke
fwas lalos oanu ma mwo
kom oru mwo.
7 Tu elos fwaselik ke Ē'n,
tiu es kutu ma sin met
Pegan.
8 Ke ma iñi mwo tu es
met ou iñi, tu kut fwa oelu-
los orekma ke ma payi.
9 Ña ŝim nu sin ŝurŝ met:
tu Diotrefes, ŝu luñŝi in
maŝi meta yurolos, el tiu es
kit.
10 Ke ma iñi, ña fwin tuku,
ña fwa esam me orekma lal
ma el oru, eyeinŝi lain kit
ke kas koluk: ā el nu tiu
tari ke ma iñi, ā el ŝifwanu
tiu es met lili, ā kutoñ olos
ŝu luñŝi, ā sis elos la liki
ŝurŝ.
11 Met kulu, komwos tiu
fwas ou ma koluk, tu ou ma
mwo. El ŝu orek mwo, el
ma ke God: ā el ŝu orek
koluk tiu liye God.
12 Met e nu kemwu kas
mwo ke Demetrius, ā ma
payi oayape: aok kem pe
orek ma lo; ā komwos etu
ma lo las payi.
13 Ma puspis luk in ŝim, ā
ña tiu luñsik ŝim nu ŝum ke
iñk ā pen.

14 Ā fwensok luk a tiu pat
ña fwa liye kom, ā kital fwa
ñetani nu sie kaskas. Paiñ
kom. Met kawuk luk elos
paiñ kom. Kom paiñ met
kwauk ke ēlos.

KUTU KAS SIN PAUL.

I. KOR. XI. 23–29.

TU met ña es sin Leum ma ña aŝiot nu ŝumwos, Tu Jisus, foñ si ke tukakunulak, El es bred:
24 Ā ke El ŝuñ kulu tari, El kunŝalik, ā fwak, Es, moño: ma iñi monuk, ma muŝala ke'umwos: komwos oru ma iñi in esam Yu.
25 Ouya pe tuk El es kup, ke El moño tari, fwakañ, Kup si iñi mwilkas ŝaŝu ke sa'k: komwos oru ma iñi, ke komwos nim, in esam Yu.
26 Tu pal si komwos moño bred iñi, ā nim kup iñi, komwos luti ke miŝi lun Leum nu ke pal si El siefwil tuku.
27 Ke ma iñi el ŝu moño bred iñi, ā nim kup lun Leum, tiu mwo, el fwa koluk ke manol ā sa'l Leum.
28 Ā lela met in ŝifwanu ŝukuk inŝiel, ā ou iñi lela lun moño bred, ā nim kup.
29 Tu el ŝu moño ā nim tiu mwo, el moño ā nim lusla nu selnu, tu el tiu etu monin Leum.

KAS KE DEAKON.

I. TIM. III. 8–13.

OUYAPE met deakon mwo tu elos efwal, tiu lo lugwe, tiu kenu wain lulap, tiu kenu es ma lun fwalu;
9 srukie ma los lun lalalfuñi ke ella mwo.
10 Ā lela in sriki elos pe met; fwin konoiolos yuk tu elos mwo, tufwa lela elos in orek me orekma lun deakon.
11 Ouyape mutan kielos, mwo tu elos efwal, tiu met lesrik, efwala, mwo ke ma nu kemwu.
12 Lela deakon mutan sinu kielos, liauñ mwo tulig natalos, ā sou lalos.
13 Tu elos ŝu orek me orekma lun deakon mwo, elos kuko nu selos ma mwo, ā pulaik lulap ke lalalfuñi ma on in Kraist Jisus.

PSALM XXIII.

PSALM LUN DEVID.

JEOVA S̆eperd luk: wañi-
nu ma ña a kenu ka.
2 El ore yu in onu in ima
fulful in srou: El kol yu la
nu sisken kof mŭs.
3 El akkei yu la mol luk;
El kol yu nu inek payi ke
Ẽl.
4 Aok, ña fwin fwafwasis
in infwal ñunin mis̆i, ña a
tiu s̆añeñ ke ma koluk, tu
Kom wi yu; s̆ak Lom ă si-
kal Lom eltal akmwo yu
la.
5 Kom akou tebue luk ye
mutun met lokwalok luk;
Kom moswela s̆iufwuk ke
s̆ifwa; kup luk kakla.
6 Payi mwo ă pako fwas
tukuk len nu kemwu mol
luk; ă ña a fwa mutu in
lom sin Jeova ma patpat.

BUK LUN RUT.

ŠAPTER 1.

MA te oru in len ke met nununku elos nununku,
tu sral in anu. Ā sie met
lun Betleem-juda el šom in
mutu nu in an Moab, el, ā
mutan kīel, ā mwen luo
natal.
2 Ā ēl met si Elimelek, ā
ēl mutan kīel Naomi, ā ēltal
tulig luo natal Malon ā Ši-
lion, met Efrat lun Betleem-
juda. Ā elos tuku nu in an
Moab, ā mutu we.
3 Ā Elimelek, mogul lun
Naomi, el miši; ā el muta-
nu, ā mwen luo natal.
4 Ā eltal es mutan kieltal
yurin mutan lun Moab: ēl
sie Orpa, ā ēl sienu Rut, ā
elos mutu iño akurun yiu
sie-ñul.
5 Ā Malon ā Šilion eltal
pe miši; ā mutan el mutanu
mwen luo natal ā mogul lal
wañinla.
6 Na el tuyuk, yurin mu-
tan luo talupal, tu el a fwa
folokla liki an Moab: tu el
loñ in an Moab fuka Jeova
el tuku nu met sran in šuñ
bred nu selos.
7 Ke ma iñi el šom liki an
el mutu we, ā mutan luo
talupal oelul: ā elos šom in
fulokla nu in fwal Juda.
8 Ā Naomi el fwak nu
sin an talupal luo, Komtal
šom, fulokla sie sie nu in
lom sin nine kium; Jeova
el orek kulañ nu šumtal,
oanu komtal oru nu sin met
miši, ā nu sik.
9 Mwo tu Jeova el oru nu
šumtal tu komtal konoiok
moñla, sie sie šumtal in lom
sin met mogul lal. Na el
ñok oltal; ā eltal fulauk
pusraltal ā tuñ.
10 Ā eltal fwak nusel,
Payi ketal kenu wi kom
fulokla nu sin met lom.
11 Ā Naomi el fwak, Kom-
tal siefwil fulokot, ma nutig:
efwo komtal wi yu šom?
Fuka kutepe mwen in šiuk,
tu elos fwa met mogul lom-
tal?
12 Ma nutig, komtal sie-
fwil fulokot, šom; tu na
matula liki in es mogul si.
Ña fwino fwak, Fwensok
luk ña fwin es sie mogul,
aok iñi ofoñ, ā ouyape fwa
isus mwen; 13 fuka komtal

fwa taron nu selos nu ke
elos kapak? fuka komtal
mutanu liki mogul ke elos?
Mo, ma nutig; tu ña pako-
mutu ma lulap ke komtal,
tu pon Jeova el šomot lain
yu.
14 Ã eltal fulauk pusral-
tel, ã siefwil tuñ: ã Orpa el
ñok nine talupal; tu Rut el
pinpin nu sel.
15 Ã el fwak, Liye, mutan
tuyum el fulokla nu sin met
lal, ã nu sin enut lal: kom
fulokla tukin tuyum.
16 Ã Rut el fwak, Kom
tiu kafwi nu sik in fwas
liki kom, ku in fulokot liki
in fwas tukum; tu yin kom
fwas nu we, ña a fwas nu
we; ã yin kom on nu we,
ña a on we; met lom fwa
met luk, ã God lom God
luk: 17 yin kom miši we,
ña a miši we, ña wi puk-
puk: Jeova el oru ou iñi
nu sik, ã yok pe, tu miši
mugenu es kit la liki sie sin
sie.
18 Ke el liyu tu el ku nu
šumwoswos in oelul fwas,
na el misla nu sel.
19 Ke ma iñi eltal fwas
nu ke pal si eltal tuku nu
Betleem. Ã ma te oru ke
eltal tuku nu Betleem, tu
siti nu kemwu elos mogũkũ
ke eltal, ã elos fwak, El iñi
Naomi, ku sito?
20 El fwak na selos, Ko-
mwos tiu pañon yu Naomi,
pañon yu Mara: tu El šu
Kulanu el orek ma menla
nu sik.
21 Tu ña šomot tiñtiñi, ã
Jeova el šiefwil wisi yu nu
yin sik pusin po: ke ma iñi
efwo komwos ku pañon yu
Naomi, tu Jeova el orek ma
lo lain yu, ã El šu Kulanu
el orek ašor in ña?
22 Ou iñi Naomi el fuloko,
ã Rut mutan Moab, met
talupal, oelul, el šu fulokla
liki an sin met Moab: ã
eltal tuku nu Betleem pal si
ke mutamwauk eseni barle.

ŠAPTER 2.

A MET si in sou lun mogul
lun Naomi, met ku ke
ma puspis ma lal, lun sou
lun Elimelek; ã ēl Boas.
2 Rut mutan Moab el fwak
nu sin Naomi, lela tu ña in
šom nu in ima, ã es fokin
korn tukin šu ña tufwa liye
el kulañ. Ã el fwak nu sel,
Ma nutig, kom šom.
3 Ã el šom, ã telani in
ima tukin met kosroini: ã
ma tu' nu sel in fili nu in
kutu ima lu Boas, el šu
sou lun Elimelek.
4 Ã liye, Boas el tuku
Betleem mi, ã fwak nu sin
met kosroini, Jeova el wi
komwos. Ã elos tupok nu
sel, Jeova oru mwo nu šum.
5 Na Boas el fwak nu sin

met kulanšap lal šu liauñ
met košroini, Lun šu mutan
fwus si iñi?
6 Ã met kulanšap šu
liauñ met kosroini el tupok
ā fwak, El mutan fwus
lun Moab šu wi Naomi in
fulokla liki an Moab: 7 ā
el fwak, Ña kenu tu kom
lela tu ña in telani ā eseni
tukin met kosroini in mas-
lon yikas kap: ou iñi el
tuku, ā mutanu lutue mi
nu ke iñi, ā kitin pal el
mutu in lomwu.
8 Na Boas el fwak nu sel
Rut, Ma nutig, ya kom tiu
loñ? Kom tiu šom in telani
in sienu ima, tiu šom liki
yinu, tu kom mutanu apku-
run mutan kulanšap luk;
9 lela mutom in on in ima
ma elos kosroini ka, ā kom
fwas tukolos: ya ña tiu šap
nu sin met mogul fwus tu
elos in tiu kal kom we? Ã
ke kom malu, kom šom nu
yikas alu, ā nim ma mogul
fwus elos akmu.
10 Na el fokšiufwi, ā
šifwanu epas nu in foko, ā
fwak nu sel, Efwo ña ko-
noiok kulañ in mutom, tu
kom etu yu tu ña met sa?
11 Ã Boas el tupok ā fwak
nu sel, Ma luti nu sik nu
šumwoswos ma nu kemwu
ma kom oru nu sin nine ta-
lupom tukin pal si mogul
lom miši; ā fuka kom likiye
papa tumom ā nine kium, ā
an si kom isūsla we, ā tuku
nu yu rin met šu kom tiu
etu met.
12 Mwo tu Jeova el moli
ke me orekma lom, ā Jeova
God lun Israel on ten pon
Šu kom tu in foñyuñ ka, El
šuñ mol nu šumwoswos nu
šum.
13 Na el fwak, Lela, leum
luk, tu ña in konoiok kulañ
ye mutom; tu ke kom ak-
mwo yu yuk, ā tu ke kom
kaskas kulañ nu sin mutan
kulanšap lom, tu ña tiu
oanu sie sin mutan kulan-
šap lom.
14 Ã Boas el fwak nu sel,
Ke pal si moño kom tuku
nu yinu, ā moño bred, ā
isuñye ma nom nu in fini-
gar. Ã el mutu sisken met
kosroini: ā el sralot korn
farñalik nu sel, ā el moño,
ā kūp, ā pus.
15 Ã ke el tuyuk in tela-
ni, Boas el šap nu sin met
mogul fwus, fwakañ, Lela
tu el telani in maslon kap, ā
tiu akkoluki el: 16 ā lela pe
tu pon yikas sesesla nu ke'l,
ā likiye, tu el a fwa telanu
mao, ā tiu nikmet nu sel.
17 Ou iñi el telani in ima
nu ke oyuku, ā tuktukye
ma el telani; akkurun sie
efa'n* barle.

---

* Oanu sie bušel.

18 Ā el srukak mao, ā šom
nu in siti: ā nine talupal el
liye ma el telani: ā el wisot,
ā šuñ ma nel ma el likiye
tukin pal si el moño kūp.
19 Ā nine talupal el fwak
nu sel, Kom telani ya misi-
ñi? ā kom orek ma ya misi-
ñi? Inšimwowo el šu nun-
ke kin kom. Ā el luti nu
sin nine talupal yurin šu el
orekma ā fwak, Ēl met si
yurin šu ña orekma misiñi,
Boas.
20 Ā Naomi el fwak nu
sin tulig talupal, Jeova el
akmwoye'l šu tiu likiye
kulañ lal nu sin mol ā nu
sin miši. Ā Naomi el fwak
nu sel, Met si iñi el apku-
run in sou šes, sie in sou
aksie šes.
21 Ā Rut mutan Moab el
fwak, El oru nu sik, Kom
orek apkurun met mogul
fwus srak, nu ke pal si elos
sifwani nu kemwu ma luk
tari.
22 Ā Naomi el fwak nu
sin Rut, an talupal, Mwo,
ma nutig, tu kom šom nu
yurin mutan kulanšap lal,
tu elos tiu šuñ kom in sienu
ima.
23 Ou iñi el apkurun mu-
tan kulanšap lun Boas, in
telani nu ke pal si sifweni
barle tari, ā sifweni wit;
el mutu yurin nine talu-
pal.

ŠAPTER 3.

NA Naomi, nine talupal,
el fwak nu sel; Ma
nutig, ya mwo tu ña šuk
moñle ke kom, tu a fwa
mwo yurum?
2 Ā iñi, ya Boas el tiu sin
sou las, yurin mutan kulan-
šap lal kom mutu? Liyo,
palala barle ofoñ fwinpa
tuktukye.
3 Ke ma iñi kom yūyū, ā
akmusra, ā nukum kom yuñ,
ā fwasot nu fwinpa: ā kom
tiu šifwanu luti kom nu sin
met si, nu ke pal si el moño
ā nim tari.
4 Ā ma te oru, ke el onu,
tu kom liauñ yin el onu we,
ā kom fwa šom nu lū, ā ša-
rukla nuknuk liki niel, ā ši-
fwanu onu we; ā el tufwa
fwak nu šum ma kom tufwa
oru.
5 Ā el fwak nu sel, Ma nu
kemwu kom fwak nu sik,
ña fwa oru.
6 Ā el fwas ten nu fwinpa,
ā oru ma nu kemwu ma nine
talupal fwak nu sel.
7 Ā ke Boas el moño ā nim,
ā eñun inšiel, el šom onu
eolšeni mūtu korn: ā el tuku
kaka sisik, ā šarukla nuk-
nuk liki niel, ā šifwanu onu.
8 Ā ma te oru infulwin
foñ, tu met si el šañeñ, ā ši-
fwanu ikla: ā, liye, mutan
si el onu ye niel.

9 Ã el fwak, Šu komwun? Ã el tupok, Ña Rut mutan kulanŝap lom; ke ma iñi kom ŝuñ kato in afwinye mutan kulanŝap lom, tu kom sou apkurun.
10 Ã el fwak, Jeova el akmwoyi kom, ma nutig: tu kulañ lom tuk mwo liki kulañ lom meta, tu kom tiu fwas tukin met mogul fwus, la sigasrup ku gasrup.
11 Ã iñi, ma nutig, kom tiu ŝañeñ; ña tufwa oru nu ŝum ma nu kemwu kom luñŝom: tu met luk nu kemwu in siti elos etu tu kom mutan mwowo si.
12 Aok payi, ña apkurun in sou lom: ã sienu met apkurun liki yu.
13 Kom mutanu foñ si iñi, ã ma fwa oru lututañ, tu el fwin oru nu ŝum ma in sou lom, tari; lela lun oru ma in sou: tu el fwin tiu oru nu ŝum ma in sou, na ña tufwa oru ma in sou nu ŝum, pake Jeova; kom onu nu ke lututañ.
14 Ã el onu yakul nu ke lututañ: ã el tukakuk met, met tiu etu sie sin sie tuk. Ã mogul el fwak, Lela tu met in tiu etu tu mutan si tuku nu fwinpa.
15 Ouyape el fwak, Kom usi nuknuk ŝuŝu on fwom, ã srukie ma. Ã ke el srukie ma, el sriki srigusrok in barle onkos, ã likie fwel; ã el ŝom nu in siti.
16 Ã ke el tuku nu yurin nine talupal, el fwak, Šu komwun? Ã el fwak nu sel ma nu kemwu ma met si oru nu sel.
17 Ã el fwak, Srigusrok in barle onkos iñi el si nu sik; tu el fwak nu ŝik, Kom tiu ŝom pusinpo nu yurin nine talupom.
18 Na el fwak, Kom mutanu, ma nutig, nu ke pal si kom etu ma fwa oru: tu met ŝi el a tiu moñla nu ke pal si orek ma iñi tari misiñi.

ŠAPTER 4.

NA Boas el fwasyuk nu mutun pot, ã ŝifwanu mutu iño: ã, liye, met sou sin ŝu Boas el kaskas ka, el fwas alukela; el fwak nu sel, O, kom oiya! fwasu, muta'ñi. Ã el tuku, ã mutu.
2 Ã es sie-ñul met elder·lun siti, ã fwak, Komwos muta'ñi. Ã elos mutu.
3 Ã el fwak nu sin met sou; Naomi ŝu siefwil tuke liki an Moab, el kuko ipen an, ma lun Elimelek met liktal: 4 ã ña nunku in oru nu ŝum fwakañ, Kom molũla mao ye mutun met lun siti, ã ye mutun met elder lun met luk. Kom fwin luñŝom molũla mao, kom

moli; tu kom fwin tiu luñ-
ŝom moli mao, fwak nu sik,
tu ña tufwa etu; tu wañin
sienu in moli fwin tiu kom:
ā ña tukum. Ā el fwak, Ña
tufwa moli.
5 Na Boas el fwak, Len si
ke kom moli anu sin pon
Naomi, kom ouyape moli sin
Rut mutan Moab, mutan
kien met miŝi, in orauk ēl
met miŝi nu ke ma lal.
6 Ā met sou el fwak, Ña
koflanu moli mao ke ña,
fwin ou iñi, ña akkoluki ma
luk: kom moli ma luk nu
ŝum ŝifwanu; tu ña koflanu
molūla mao.
7 Ā ma iñi manu in pal
met in Israel ke molle ā ke
aolla, tu in akeiye ma nu
kemwu; met si el esla faluk
lal, ā ŝuñ nu sin met tulon
lal: ā ma iñi ma lo in Is-
rael.
8 Ke ma iñi met sou el
fwak nu sin Boas, Kom mo-
lūla mao tu ma lom. Ou
iñi el esla faluk lal.
9 Ā Boas el fwak nu sin
met elder, ā met nu kemwu,
Komwos met lo misiñi, tu ña
molūla ma nu kemwu ma
lun Elimelek, ā ma nu ke-
mwu ma lun Ŝilion ā ma lun
Malon, sin pon Naomi.
10 Ouyape Rut mutan
Moab, mutan kien Malon,
ña mol el la tari tu mutan
kiuk; in orauk ēl met miŝi
ke ma lal, tu ēl met miŝi tiu
wañinla sin met lel, ā sin
mutun pot an sel; komwos
met lo misiñi.
11 Ā met e nu kemwu ŝu
mutu mutun pot, ā met el-
der, elos fwak, Kem met lo.
Jeova el orek mutan ŝu
tuku nu lom ŝum, oanu Ra-
ŝel ā oanu Lea, luo ŝu muŝa
lom Israel met: ā kom oru
mwola in Efrata, ā met kak-
ŝak in Betleem: 12 ā lela tu
lom ŝum oanu lom sin Fares,
ŝu Tamar el isūs nu sin
Juda, sin futen ŝu Jeova el
tufwa ŝiot nu ŝum ke mutan
fwus si iñi.
13 Ou iñi Boas el es Rut,
ā el mutan kiel: ā ke el
ilyuk nu yurol, Jeova el oru
tu el putete, ā el isūs mwen
si.
14 Ā mutan elos fwak nu
sin Naomi, Inŝimwowo Je-
ova, ŝu tiu fili kom la misiñi
in wañin met sou, tu ēl a
fwa kakŝak in Israel.
15 Ā el a fwa nu ŝum met
molyuk mol lom, ā sie met
kasu ke kom met matu: tu
an talupom ŝu luñŝi kom,
ŝu mwo nu ŝum liki mwen
itkos, el isūsla el.
16 Ā Naomi el es tulig, ā
liki'lye on in eumwel, ā el
to nu sel.
17 Ā mutan tulon lal elos
ŝuñ ēl fwakañ, Iñi sie mwen
isūs nutin Naomi; ā elos

pañpañ ē'l Obed: el papa tumal Jesse, papa tumal Devid.

18 Ã ma iñi fwil lun Fares: Fares el oswela Hesron, 19 ă Hesron el oswela Ram, ă Ram el oswela Aminadab, 20 ă Aminadab el oswela Naason, ă Naason el oswela Salmon, 21 ă Salmon el oswela Boas, ă Boas el oswela Obed, 22 ă Obed el oswela Jesse, ă Jesse el oswela Devid.